

တိုင်းရင်းသားရေးရာ
Ethnics Affairs

အမှတ် ၁၀၊ နိဝင်ဘာ ၂၀၂၂

ငြိမ်းချမ်းရေးတည်ရှိမှုနှင့်
လွတ်လပ်ရေးအခွင့်ရည်မှု

with ω

$\tau(10)$

Edinburgh 2022

www.myanmaraffairs.com

trsf(10)

Edi Emv 2022

jrma&mkrtz

jrma&mk

trsf 22^24(yxxy)!yefkvefvr!

ausmuvwm;hd, f&ekfd

zkf-01 8387568

Email: myanmaaffairs@gmail.com

jrefma&&ma vlv ma& t zlu xwfa0onf/

weZk	5500 uyf
tk&	1500
vksst zKZkf	jrefma&&ma vlv ma& t zlu
xwfa0ol	0atmifkbe(02506)
ysbl	0azmfr fef(00241)
	atzuykvwuf
	trsf(118)?(4) vrf
	ykofir&yfulufa'ykfu, f
	&efukfu

rmwDum

t, fDmpum;

Ni t fcsrfa&;wn&fES h v&wlyya&; t "e&shrl 9

½&m"avlpmay, Ofu,rU@

1/ x m;0, a' orS a&shrl [mi f rsm; 13

armi be&q&m0, f

2/ u&f w& a' oae &f w& f&i f om; v&st t a l u mi f 21

waphw&pmi f

Oi f m v, f' m v k

3/ &cl f w& f&i f om; w&N x r i f a x mi ? y e f a x mi ? q r D a x mi f 34

yaZmlyES h av&ly&ly&

rmatmi f

4/ csi f w& f&i f om; w&N r s u E b i y g ; & x l l o n h 38

½&m"avh Oa u s r l

ESy&

5/ v&f w& f&i f om; rsm; \ a q mi &el a&bi &el q l &m 48

½&m"avh x l w r f p O l v m r s m ;

e&P&mi f (Samsona Hmar)

6/ c&csi f w&N t r n a y ; " a v h 57

t r a v mi &D

7/ a&facwlyavmi a&ajrrs x t q e f z G & m r s m ; E S h 63

yavmi f v r s t

a t mi y e f om

t xlaqmi fyg u@

8/ quivubkpay; N rfc rfa&:aq; 67
& drea tmi f(RASU)

9/ acwft vU(uV Eacw) jre rmi qe pyg; vlyfi ef 93
zOz k w wub r t ajc t ae ES h oi fce fpm rsm;
oe f t mi f us n f

E k f H a& ; E S v k f & i f om ; a& ; & mu @

10/ t r t om ; a& ; p l w ' m w u l t ajc b q mi & U w w b n h 112
E l fi h & ; o r m ; a u mi f r s m ; v l t y l o n f
u k m b u D

11/ t E d E l fi h z u f & , p e p f 120
& x e f o a y g

12/ t r t om ; a& ; v l y & n ; r b o n l i t p o l [l w i t r t om ; a e l 128
& a c g i f k d

13/ a & f a u m u y f ; D h y k i r p e p l o p f 133
& e f u s n f

14/ a r n i r e f & n & g i t e m * w z u f & , i r i l u a & p d 144
a r m i b e ; a q (t n m a j r)

15/ (67) E p a j r m u i u & i y n e , a e E S h i N r f c r f a & ; t o h 153
N o c s r a r

x i f y : a u s m i l u m ; w k f & i f o m ; u @

16/ j r e r m E l fi h & ; o k r e b u d b u d b a b (a z ? y & e l) 160
u k m b u (8 8 t a & a w m f) k

17/ r e l w i f & i f o l b & i r b u d & s f a p m y k 164
o u r s i f a & t i e f a j r

18/ p m a w k u f v u l a w u l l y l E p l o u b o l p p l o m ; a u mi f ? 172
a c g i f a q mi f a u mi f y b o l A l w c s t y p r p f e f
a r m i o k (t n m a j r)

tax 6xG@

- 19/ [m;cg;rsbnf zvr;qbl 175
rskvqif(mg)
- 20/ &clfwl'owif weclt mPmbUxh;vmjicif 182
(16&mpkt apmyll f t ajct aersm;)
a'guvmausmfixif
- 21/ ulvEacwif jreimEil fi pma&q&mrsm;\vly&h;rl 190
oril fpmrsuEh;rsn;
ausmZmatmif
- 22/ tnma'ors jreimlvurlynmpulizylrsm; 196
armi&usmE&p&ub
- 23/ Armkicif,Armpw&icif 205
ycefom
- 24/ weaqmi rlefvES h rlykylawmf 213
Mun&Zaomf
- 25/ opin owil uw&ap 221
y&u

t,f'Dwmhpum;

Nidrf;csrf;a&,wnf&SdrIESifhvGwfvufa&t'GefY&Snfrl

“နိုင်ငံတော်ကြီး တစ်ပြေးညီဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးတွင်
တစ်ဦးတစ်ယောက်၊ တစ်စု တစ်ဖွဲ့တွင်သာမက
တစ်နိုင်ငံလုံးတွင် မှီတင်းနေထိုင်ကြကုန်သော
“နိုင်ငံသားတိုင်းရင်းသား” အားလုံးတွင်
တာဝန်ရှိကြသည်ကတော့
တကယ့်အမှန်တရားတစ်ရပ်ပင် ဖြစ်သည်။”

ကမ္ဘာဦးလူသားတို့ကား “မီး” ကို အာသာငမ်းငမ်း လိုချင်တောင့်တကြသည်။ ထို့အတူ ယနေ့ ကျွန်ုပ်တို့နိုင်ငံသူ နိုင်ငံသားများအပါအဝင် ကမ္ဘာသူ ကမ္ဘာသားများအားလုံး အလိုချင် အတပ်မက်ဆုံးအရာသည်ကား “ငြိမ်းချမ်းရေး” ပင် ဖြစ်ပေသည်။

ကျွန်ုပ်တို့နိုင်ငံသည် လွတ်လပ်ရေးရပြီး ရက်ပေါင်း ၈၀ ကျော်မျှသာရှိသေးသော ကာလလောက်မှစ၍ သေနတ်သံ၊ ဗုံးသံ၊ အမြောက်သံတို့ ဆူဆူညံညံခွဲသည်မှာ ယနေ့တိုင်ပင် ဖြစ်ပေသည်။

ကနဦးကာလများမှ ယနေ့အထိ -

- ဝါဒသဘောတရားများ မတူကြမှုကြောင့်၊
- ဘာသာရေးအယူအဆများ မတူကြမှုကြောင့်၊
- လူမျိုးရေးအခြေအနေများ မတူမျှမှုကြောင့်၊
- အာဏာခွဲဝေမှုပုံစံ (ကိုယ်ပိုင်ပြဋ္ဌာန်းခွင့်၊ ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့်ပုံစံ) မတူကြမှုကြောင့်၊
- ဖိနှိပ်ချုပ်ချယ်ဗိုလ်ကျစိုးမိုးမှုကြောင့်၊

စသော စသော အကြောင်းပြချက်များနှင့် လက်နက်စွဲကိုင်မှုများ ပြုခဲ့ကြ၊ ပြုနေဆဲဖြင့် ကျွန်ုပ်တို့နိုင်ငံတော်ကြီးသည်လည်း အထွေထွေပဋိပက္ခ ဝဲဩဇာအတွင်း စုန်ဆန်မျော၍ လာခဲ့သည်မှာ ၇၅ နှစ်ပင်တိုင်တော့မည် ဖြစ်ပေသည်။

ကျွန်ုပ်တို့နိုင်ငံအနီးအပါးမှ နိုင်ငံများသည်ပင် ကျွန်ုပ်တို့နိုင်ငံကို ကျော်ဖြတ်၍ ပိုမို တိုးတက်ကောင်းမွန်သော လူမှုရုပ်ဘဝများအား ရရှိပိုင်ဆိုင်နေကြပြီလည်း ဖြစ်ပေသည်။ အဘယ်ကြောင့်နည်းဟူမူ ထိုနိုင်ငံတို့တွင် လွန်စွာသေးငယ်သော ပဋိပက္ခများသာဖြစ်ခြင်း၊ အထူးသဖြင့် “အမျိုးသားအကျိုးစီးပွား ပျက်သုဉ်းစေမှု” များကို ပါဝင်ပတ်သက်သူများက အထူးတလည် ရှောင်ရှားနိုင်ကြခြင်း၊ နိုင်ငံရေးအမြင်ဗဟုသုတကြွယ်ဝကြခြင်း၊ သမိုင်းဆိုင်ရာ အရေးကြီးသောအချက်အလက်များအပြင် ဥပဒေပါအကြောင်းအရာများနှင့် ဆိုင်သော အချက်အလက်များအားလည်း သဘောပေါက်နားလည်မှု ပြည့်ဝကြခြင်း၊ “လူသားဆိုင်ရာ အမြင်” ကို ကျယ်ပြန့်စွာ လက်ခံသဘောပေါက်သုံးစွဲနိုင်ကြခြင်း စသော အချက်များကြောင့် ဟုပင် ခေါ်ဆိုရပေမည်။ နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ဖို့ဆိုလျှင် ထိုနိုင်ငံသည် နိုင်ငံရေး တည်ငြိမ်မှုရှိရပေမည်။ နိုင်ငံရေးတည်ငြိမ်ဖို့ဆိုပြန်လျှင်လည်း ထိုနိုင်ငံတွင် ပဋိပက္ခကင်းစင် ရပါမည်။ တစ်နည်း ငြိမ်းချမ်းမှုအပြည့်အဝရှိနေရမည် ဖြစ်ပါသည်။ သို့မဟုတ်ပါက ဖွံ့ဖြိုး တိုးတက်မှုသည် အဝေးတစ်နေရာမှသာ ကျွန်ုပ်တို့နိုင်ငံအား ရင်မောစွာကြည့်နေမည် ဖြစ်ပေသည်။

နိုင်ငံတော်ကြီး တစ်ပြေးညီဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးတွင် တစ်ဦးတစ်ယောက်၊ တစ်စု တစ်ဖွဲ့တွင်သာမက တစ်နိုင်ငံလုံးတွင် မှီတင်းနေထိုင်ကြကုန်သော “နိုင်ငံသားတိုင်းရင်းသား” အားလုံးတွင် တာဝန်ရှိကြသည်ကတော့ တကယ့်အမှန်တရားတစ်ရပ်ပင် ဖြစ်သည်။ သူ အသုံးမကျ၍၊ ဟိုလူညံ့ဖျင်း၍၊ ဒီလူမလုပ်တတ်၍၊ တစ်ကိုယ်ကောင်းဆန်၍၊ တရားသေ ဆုပ်ကိုင်နေ၍ စသည့် အကြောင်းပြချက်များကလည်း နိုင်ငံတော်ကြီး ခေတ်မီဖွံ့ဖြိုးတိုးတက် ရေးကို နှောင့်နှေးစေလေသည်။

လွတ်လပ်ရေးနှင့်ငြိမ်းချမ်းရေး။

ငြိမ်းချမ်းရေးနှင့်လွတ်လပ်ရေးတို့သည်ကား ပိုက်ဆံအကြွေစေ့တစ်စေ့၏ ခေါင်းနှင့် ပန်းကဲ့သို့ပင် ဖြစ်ပါသည်။ အမြဲတွဲ၍နေသောအရာများလည်း ဖြစ်ကြပါသည်။ သို့အတွက် ကြောင့် နယ်ချဲ့ဗြိတိသျှတို့လက်အောက်မှ အချုပ်အခြာပိုင်ဆိုင်သော လွတ်လပ်ရေးရခဲ့ သည်မှာ **“(၇၅) နှစ်ပြည့် စိန်ရတု”** တိုင်သည့်နည်းတူ ပြည်တွင်းမငြိမ်သက်မှုများသည် လည်း ထိုသက်တမ်းနှင့် မတိမ်းမယိမ်းပင်။ ယနေ့ ကမ္ဘာပေါ်တွင် နိုင်ငံကြီးသည်ဖြစ်စေ၊ ငယ်သည်ဖြစ်စေ မိမိနိုင်ငံ၏ အချုပ်အခြာအာဏာကိုဖြင့် တိုင်းတစ်ပါးတို့၏ လက်ထဲသို့ မကျရောက်စေရန် ထိန်းသိမ်းကာကွယ်စောင့်ရှောက်ကြရမည်လည်း ဖြစ်ပေသည်။ တစ်ဘူ ထုံဆင်း ညီအစ်ကိုမောင်နှမအရင်းများပင်လျှင် တစ်ဦးနှင့်တစ်ဦး အတွေးအခေါ် အယူအဆ မတူညီနိုင်ကြချေ။ ထိုအထဲတွင် ညီအစ်ကိုမောင်နှမများအသီးသီး အိမ်ထောင်ကျသွားပြီး အိမ်ထောင်ခွဲများ တစ်နည်း သူစိမ်းများဝင်ရောက်စွက်ဖက်လာလျှင် ညီအစ်ကိုမောင်နှမ တို့၏ စည်းလုံးမှုကား ပြိုကွဲရေးသို့ ဦးတည်နေတတ်ကြပေသည်။ ထို့အတူပင် နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံ အား အခြားသောအင်အားကြီးနိုင်ငံတို့၏ တိုက်ရိုက်သော်လည်းကောင်း၊ သွယ်ဝိုက်၍သော် လည်းကောင်း ပါဝင်ပတ်သက်ဝင်ရောက်စွက်ဖက်ခြင်းကလည်း သူစိမ်းဝင်လာသော မိသားစုနယ် ပြိုကွဲပျက်စီးရမည်မှာ မလွဲဇကန်ပင်။ ကမ္ဘာပေါ်တွင် ထိုသို့ဝင်ရောက်လာမှု ကြောင့် ပြိုကွဲပျက်စီးသွားကြသော နိုင်ငံများ ဒုနဲ့ဒေး ပေါ်ပေါက်ခဲ့ပြီး၊ ပေါ်ပေါက်ဆဲလည်း ဖြစ်နေပါသည်။

မည်သို့ပင်ဖြစ်စေ မညီမျှသည်ကို ညီမျှအောင်ညှိနှိုင်းကြခြင်းကလည်း အပေါင်း လက္ခဏာဆောင်ခြင်းပင်။ ဆွေးနွေးညှိနှိုင်းအဖြေထုတ်ခြင်းနှင့် တစ်ဦးနှင့်တစ်ဦး၊ တစ်ဖက် နှင့်တစ်ဖက် အပြုတ်တိုက် အမြစ်ဖြတ်တိုက်ခိုက်ခြင်းတို့သည် လုံးဝအဓိပ္ပာယ်မတူကြချေ။ ဆွေးနွေးညှိနှိုင်းအဖြေရှာခြင်းက တဖြည်းဖြည်းဆောင်ရွက်ရသည်။ ကိုယ့်ဘက်က ပေးတန် သည်တို့ကို ပေး၍၊ ယူတန်သည်တို့ကိုလည်း မျှတစွာပေးကြ/ယူကြဖြင့် ညှိနှိုင်းရယူကြရ သည် ဖြစ်ပေသည်။ နိုင်ငံတော်နှင့် တိုင်းရင်းသားနိုင်ငံသားများအတွက် ရေရှည်အကျိုးကို မျှော်ကိုး၍ စိတ်ရှည်စွာဖြင့် သည်းခံခြင်းကိုအခြေခံပြီး နားလည်မှုများနှင့် တန်ဆာဆင် ပြုလုပ်ညှိနှိုင်းဆွေးနွေးခြင်းတို့က အောင်မြင်မှုပန်းတိုင်သို့ လျင်မြန်စွာရောက်ရှိစေပါသည်။

နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံအတွက်ဆိုပါက အချုပ်အခြာအာဏာပိုင်ဆိုင်ရေးသည် လွန်စွာ အရေးကြီးပါသည်။ ထိုသို့အချုပ်အခြာအာဏာပိုင်ဆိုင်ခွင့်ရမှသာ လွတ်လပ်သောနိုင်ငံ တစ်နိုင်ငံအဖြစ် ကမ္ဘာ့အလယ် ဝံ့ထည်စွာတည်ရှိနိုင်မည် ဖြစ်ပေသည်။ ထိုသို့တည်ရှိနိုင်ရေး အတွက် မရှိမဖြစ်လိုအပ်သည့်အရာကား ပဋိပက္ခကင်းစင်ရေး တစ်နည်း ငြိမ်းချမ်းရေးရရှိ ရေးပင် ဖြစ်ပါသည်။ စေ့စပ်ညှိနှိုင်းဆွေးနွေးအဖြေရှာခြင်းက အထိအခိုက် အဆုံးအရှုံးနည်း သည့်နည်းလမ်းကဖြင့် နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံအတွက် ပို၍သုံးသင့်သော နည်းလမ်းဟူ၍လည်း ပညာရှင်များ ပြောကြားခဲ့သည်ကိုလည်း မှတ်သားပြန်ပါသည်။

ယနေ့ ကျွန်ုပ်တို့နိုင်ငံတွင် လွတ်လပ်ရေးရခဲ့သည်ကလည်း (၇၅) နှစ်ပြည့် စိန်ရတု ပင် တိုင်ပြီဖြစ်ပါသည်။ ထိုသို့ရရှိပြီးသော လွတ်လပ်ရေးမဆုံးရှုံးရရေးအတွက် နိုင်ငံသား တိုင်းရင်းသားအားလုံးက ဝိုင်းဝန်းထိန်းသိမ်းကာကွယ်စောင့်ရှောက်ကြရမည်မှာလည်း

သမိုင်းပေးတာဝန်တစ်ရပ်ပင် ဖြစ်ပါသည်။

ငြိမ်းချမ်းရေးအုတ်မြစ်ကိုအခြေခံ၍ ညီညွတ်သော၊ စည်းလုံးသော နံရံများဖြင့် ဝန်းရံပံ့ပိုးပြီး တစ်ဦးကိုတစ်ဦး နားလည်မှုထုတ်၊ ယောက်၊ ဒိုင်း၊ မြားများတင်ပြီး သည်းခံခြင်းအမိုးဖြင့် အုပ်စိုးပြီးသကာလ ဖေးမကူညီကြခြင်း ဟူသော ရေ၊ မီး၊ ဆေး တို့ မွမ်းမံလျက် တွဲထားသောလက်တို့ မဖြုတ်စတမ်းဟူသော ခိုင်ခံ့သည့်စည်းရုံးအတွင်း **“လွတ်လပ်ရေး သီရိဂေဟာ-အိမ်မင်္ဂလာ”** အား (၇၅) နှစ်ပြည့် စိန်ရတုမှသည် နောင်နှစ်ပေါင်းများစွာ ကမ္ဘာ့အလယ် ဝံ့ဝံ့ထည်ထည် တည်ရှိနိုင်ရေး ဝိုင်းဝန်းဆောင်ရွက်ကြပါစို့။

အယ်ဒီတာအဖွဲ့

xm;0,fa'orS a&S;NrdKUa[mif;rsm;

armi befaq(xm;0, f

“ပုဂံခေတ်မတိုင်မီကတည်းက ထားဝယ်ဒေသတွင် ဖြစ်တည်သော မြို့ဟောင်းများ၊ အုပ်စိုးသူများ ရှိခဲ့ပါသည်။ တာဝန်သိပြီး သမိုင်းကို မြတ်နိုးကြသော ပုဂ္ဂိုလ်များသည် ဒေသအလိုက်၊ နိုင်ငံအလိုက် သမိုင်းကို ပြုစုခဲ့ကြသည်။ ထိုပုဂ္ဂိုလ်များ၏ကျေးဇူးကြောင့် မျိုးဆက်သစ်တို့သည် ရှေးသမိုင်းကို သိကြရသည်။”

ကျွန်တော်တို့ ထားဝယ်ဒေသသည် ထားဝယ်လူမျိုးများနေထိုင်ခြင်းဖြင့် ထားဝယ် ဒေသဟု ဖြစ်လာခြင်းသာ မဟုတ်ပါ။ ပုဂံခေတ်မတိုင်မီကတည်းက ထားဝယ်ဒေသတွင် ဖြစ်တည်သော မြို့ဟောင်းများ၊ အုပ်စိုးသူများ ရှိခဲ့ပါသည်။ တာဝန်သိပြီး သမိုင်းကို မြတ်နိုး ကြသော ပုဂ္ဂိုလ်များသည် ဒေသအလိုက်၊ နိုင်ငံအလိုက် သမိုင်းကို ပြုစုခဲ့ကြသည်။ ထိုပုဂ္ဂိုလ် များ၏ကျေးဇူးကြောင့် မျိုးဆက်သစ်တို့သည် ရှေးသမိုင်းကို သိကြရသည်။ ထားဝယ်ဒေသ တွင် ရှေးဆရာကြီးများ၏ ကြိုးပမ်းချက်အရ ပေါ်ထွက်ခဲ့သော သမိုင်းမှတ်တမ်းများရှိပါသည်-

- ၁။ ထားဝယ်ရာဇဝင်ပြဇာတ် (ရန်ကုန်မြို့၊ ပုဇွန်တောင်ဆရာခ၊ ကောဇာသက္ကရာဇ် - ၁၂၅၇ ခုနှစ်)
- ၂။ ထားဝယ်ရာဇဝင်တော်ကြီး (ဦးဇင်းဘာ (ခ) ဦးစောလှိုင်၊ ကောဇာသက္ကရာဇ် - ၁၂၈၄ ခုနှစ်)
- ၃။ ဘုရားသမိုင်းတော်ကြီးပေါင်းချုပ်၊ (ဦးဇင်းဘာ (ခ) ဦးစောလှိုင်၊ ကောဇာ သက္ကရာဇ် - ၁၂၈၆ ခုနှစ်)
- ၄။ ထားဝယ်ရာဇဝင်အကျဉ်းချုပ်၊ (ဆရာမောင်ကြီး၊ ကောဇာသက္ကရာဇ် - ၁၂၈၆ ခုနှစ်) (ပထမတွဲ + ဒုတိယအတွဲ)
- ၅။ ထားဝယ်သမိုင်းချုပ် (ဦးဂုဏ်၊ ကောဇာသက္ကရာဇ် - ၁၂၈၆ ခုနှစ်)
- ၆။ ဒါးဝယ်ရာဇဝင် (ပေကူးနှစ် ၁၁၃၉ - ရန်ကုန်တက္ကသိုလ် ဗဟိုစာကြည့်တိုက်)
- ၇။ ထားဝယ်ရာဇဝင်မှတ်စု (ပုရပိုက်မူ - အမျိုးသားစာကြည့်တိုက်)
- ၈။ ထားဝယ်ရာဇဝင်သမိုင်းတော်ကြီး
- ၉။ ထားဝယ်ရာဇဝင် (ဘားနပ်မူ)
- ၁၀။ ထားဝယ်ရာဇဝင် (ဘားနပ်မူ)
- ၁၁။ ထားဝယ်ယဉ်ကျေးမှုအမြဲတေ (ကျော်မင်း (ထားဝယ်)၊ ၁၉၆၇/၁၉၆၈)
- ၁၂။ ထားဝယ်ရာဇဝင်သမိုင်း (ရွှေဝယ်ဧ၊ ၁၉၇၄)
- ၁၃။ ထားဝယ်ရေးရာ မှတ်တမ်းပဒေသာ (ရတနာ၊ ထားဝယ် - ၁၉၉၇)

တို့ ဖြစ်ပါသည်။

ထို့ပြင်ထားဝယ်ဒေသဘုရားသမိုင်းများနှင့် အခြားစာရေးဆရာကြီးများ၏ဆောင်းပါး များတွင် ထားဝယ်ဒေသ သမိုင်းဆိုင်ရာ အထောက်အထားများကိုလည်း တွေ့ရှိရပါသည်။ အင်္ဂလန်နိုင်ငံ လန်ဒန်တက္ကသိုလ် အရှေ့တိုင်းနှင့် အာဖရိကပညာကျောင်းမှ ဒေါက်တာ အဲလီဇဘက်မိုး၏ သုတေသနစာတမ်းများသည် ထားဝယ်ဒေသအတွက် များစွာ အကျိုးဖြစ် စေပါသည်။ မြန်မာ့သမိုင်းသာမက ထားဝယ်ဒေသ သမိုင်းကိုပါ ကမ္ဘာက သိစေသဖြင့် ဂုဏ်ယူဖွယ်ဖြစ်ပါသည်။

ထားဝယ်ဒေသမှ ရှေးမြို့ဟောင်းများမှာ -

- ၁။ အောင်သာဝတီမြို့ (ကလိန်အောင်ရွာ၊ သာသနာသက္ကရာဇ် - ၁၇ ခုနှစ် - နရုတီမင်း)
- ၂။ ကနက်သီရိမြို့ (ကနက်သီရိရွာ သို့မဟုတ် နတ်ဆိပ်၊ (ထားဝယ်အခေါ်) သာသနာသက္ကရာဇ် - ၂၃၈ ခု ဓမ္မသေနမင်း၊ ကောရမ္မမင်း၊ နဂါးမင်း)

- ၃။ အောင်သာဝရမြို့ (ထားဝါမြို့နယ်၊ ကောဇာသက္ကရာဇ်အစ၊ ရန္တပိုမင်း (နရိန္ဒမင်း))
- ၄။ ဘုမ္မိဒေဝနာဂရမြို့ (မောင်မယ်ရှောင်ရွာ၊ ကောဇာသက္ကရာဇ် - ၉၄ ခုနှစ်၊ ရန္တပိုမင်း)
- ၅။ သာဂရမြို့ (မြို့ဟောင်းရွာ၊ ကောဇာသက္ကရာဇ် - ၁၃၃၊ သမန္တမင်း)
- ၆။ မိုင်းကာရီမြို့ (ပကာရီရွာ၊ စောလွန်းရွှေ (ရှမ်းမြို့စားများ) - ကောဇာသက္ကရာဇ် - ၁၂၃ ခုနှစ်)
- ၇။ တကူမြို့ (လက်ဝဲကျွန်းရပ်၊ ကောဇာသက္ကရာဇ် - ၁၂၃ ခုနှစ်၊ တကူမင်းကြီး)
- ၈။ ညောင်ခရားမြို့ (ဆင်ဆိပ်ရပ်၊ ကောဇာသက္ကရာဇ် - ၂၇၆ ခုနှစ်၊ ဩရာဂဠု၊ ဒွါရဝတီအမတ်)
- ၉။ သုခနာဂရမြို့ (လေယာဉ်ကွင်း၊ ကောဇာသက္ကရာဇ် - ၅၁၇ ခုနှစ်၊ အလောင်းစည်သူမင်းကြီး)
- ၁၀။ ထောင့်ကွယ်မြို့ (ဆင်ထောက်၊ (ဝဲမကိုက်ရွာ)၊ ကောဇာသက္ကရာဇ် - ၅၆၆ ခုနှစ်၊ နာရပတိစည်သူမင်းကြီး)
- ၁၁။ ဝေဒီမြို့ / ဝတီမြို့ (ဝေဒီရွာ၊ ကောဇာသက္ကရာဇ် - ၅၉၀ ခုနှစ်၊ မင်းဆု)
- ၁၂။ မုတ္တသုခနာဂရမြို့ (ကမြောကြီးရွာ၊ ကောဇာသက္ကရာဇ် - ၇၇၉ ခုနှစ်၊ မင်းဆွေ)
- ၁၃။ ကမြောမြို့ (ကနိုင်းငယ်မြို့) (ကမြောကြီးရွာ၊ ကောဇာသက္ကရာဇ် - ၈၅၀၊ ဘပ)
- ၁၄။ တလိုင်းရှောင်မြို့ (ကြက်စားပြင်ရပ်၊ ကောဇာသက္ကရာဇ် - ၁၁၀၂၊ မင်းနဲ့လှ)
- ၁၅။ ကြက်စားမြို့ (ကြက်စားပြင်ရပ်၊ ကောဇာသက္ကရာဇ် - ၁၁၁၃၊ မင်းနဲ့လှ)
- ၁၆။ သာယာဝတီမြို့ (ယခုထားဝယ်မြို့၊ ကောဇာသက္ကရာဇ် - ၁၁၁၆၊ မင်းနဲ့လှ)

စသည်တို့ဖြစ်သည်။

တချို့မြို့ဟောင်းများကို ပထမအကြိမ်၊ ဒုတိယအကြိမ်၊ တတိယအကြိမ်အဖြစ် ပြန်လည်ထူထောင်ကြောင်း ဆိုပါသည်။ တချို့မြို့ဟောင်းများသည် ခေတ္တခဏသာ စခန်းချ ယာယီနေထိုင်ရာ မြို့ဟောင်းများဖြစ်ပါသည်။

ကွင်းဆင်းလေ့လာစစ်ဆေးမှုများ ပြုလုပ်ပြီး မှတ်တမ်းတင်ရန် ကြိုးစားသောအခါ မြို့ရိုး၊ ကျုံးများနှင့်တကွ တည်ရှိသောမြို့ဟောင်းများရှိသလို ရှေးသက်ကြီးစကားအဖြစ်သာ အစဉ်အဆက် မှတ်သားမှုမျှသာရှိသော မြို့ဟောင်းများလည်း ရှိပါသည်။ စာပေမှတ်တမ်းများ တွင် ဖော်ပြခြင်းမရှိသော ကြောင်ဖြူမြို့ (ဝစွမ်းတောရွာ)၊ မြင်းခံမော်ရွာမြောက်ဘက်ရှိ ရှေးအုတ်ကုန်းများနှင့် တနင်္သာရီမြစ်တစ်လျှောက်မှာရှိသော ရှေးဆင်းတုရုပ်ပွားရှိရာ ဒေသ တို့ကိုလည်း တောင်တက်ခရီးသွားရင်း၊ လေ့လာရေးခရီးသွားရင်း သိရှိရပါသည်။

ရှေးယဉ်ကျေးမှု အထောက်အထားများသည် အချိန်နှင့်အမျှ ပျောက်ကွယ်ဆုံးရှုံး ကုန်ပြီ ဖြစ်ပါသည်။ သမိုင်းမှတ်တမ်းများအရ ဘုရားရှင်ပွင့်တော်မူစဉ်ကပင် ထားဝယ်ဒေသ ကို ကြွရောက်ပြီး ဗျာဒိတ်ပေးကြောင်း ဆိုပါသည်။ ရှေးအကျဆုံးမြို့အဖြစ် ကလိန်အောင် ရွာ (ထားဝယ်မြို့မှ မြောက်ဘက် ၄၇ မိုင်) တွင် အောင်သာဝတီမြို့တည်ကြောင်း ဆိုပါသည်။ သို့သော်လည်း ကြွင်းကျန်တည်ရှိသော သမိုင်းအထောက်အထား အလွန်နည်းနေပါသည်။

ကောင်းကင်ဓာတ်ပုံလေ့လာချက်အရ ထားဝယ်မြစ်ရိုးတစ်လျှောက်တွင် မြို့ရိုး၊ ကျုံး နှင့်တကွ တည်ရှိနေသော မြို့ဟောင်း ၄ ခု ရှိပါသည်။ ယင်းတို့မှာ (၁) သာဂရ၊ (၂) မုတ္တီး၊ (၃) ဝေဒီ နှင့် (၄) ဆင်ဆိပ် (ခ) ညောင်ခရားတို့ ဖြစ်ပါသည်။

(၁) သာဂရမြို့ဟောင်း

ထားဝယ်ခရိုင် လောင်းလုံးမြို့နယ် မြို့ဟောင်းရွာတွင် ရှိပါသည်။ မြောက်လတ္တီကျု (၉၈၀° ၁၀') နှင့် အရှေ့လောင်တီကျု (၁၄၀° ၁၀') အကြားရှိပြီး စစ်သုံးမြေပုံအမှတ် ၉၅ (၂) တွင် ရှိပါသည်။ ထားဝယ်မြို့မှ အနောက်မြောက်ဘက် ၇ မိုင်ခန့်အကွာတွင် ရှိပါသည်။ ထားဝယ်မြစ်၏ အနောက်ဘက်ကမ်းတွင် တည်ရှိပြီး ရှင်ကိုးရှင်သမိုင်းဝင် ရှင်လွန်စေတီ တော်ကြီး တည်ရှိပါသည်။

ကောင်းကင်ဓာတ်ပုံဖော်ပြချက်အရ မြို့ရိုး သုံးထပ် ရှိပါသည်။ အပြင်ဘက်အကျဆုံး မြို့ရိုးသည် ဝိုင်းဝန်းသော ပုံသဏ္ဍာန်ရှိပြီး အတွင်းမြို့ရိုး နှစ်ထပ်သည် စတုဂံပုံရှိပါသည်။

အရှေ့မှအနောက် တစ်မိုင်နီးပါး၊ မြောက်မှတောင် မိုင်ဝက်ခန့် ရှိပါသည်။ အပြင်မြို့ရိုးအဝိုင်း ၏ အလျားပတ်လည်မှာ ၂ မိုင်ခန့်ရှိပြီး ဧရိယာ ၂၆၀ ဧကခန့် ရှိပါသည်။ အတွင်းမြို့ရိုးမှာ ဧက ၁၃၀ ခန့် ရှိပါသည်။

သမိုင်းမှတ်တမ်းများအရ သမန္တမင်း (သက္ကရာဇ် - ၁၁၃၊ ခရစ် - ၇၅၁)၊ ဗညားဦး (သက္ကရာဇ် - ၃၅၇) နှင့် ဗြသပိုက်မင်း (သက္ကရာဇ် - ၉၂၄) တို့က သုံးကြိမ်တည်ထောင်ခဲ့

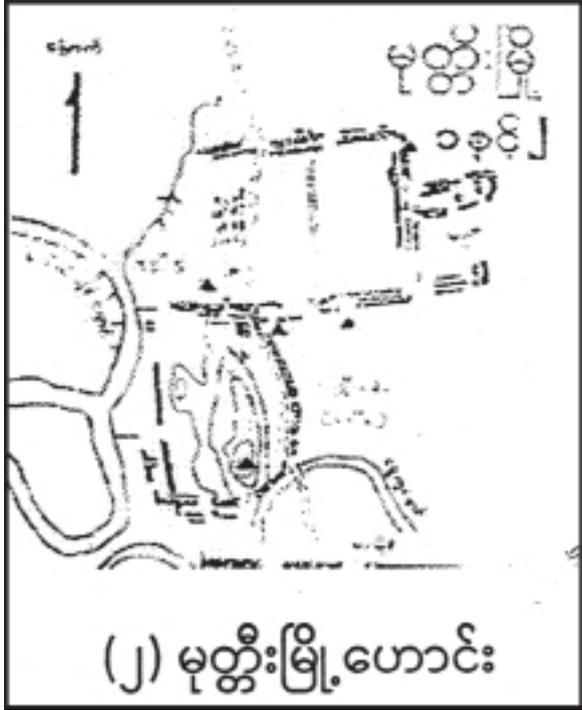
ကြောင်း ဖော်ပြပါသည်။ ရှေးဟောင်းသုတေသနဌာနမှ ၁၉၉၉-၂၀၀၀ ပြည့်နှစ်နှင့် ၂၀၀၀-၂၀၀၁ ခုနှစ်တို့တွင် နှစ်ကြိမ် တူးဖော်လေ့လာခဲ့ပြီး ၂၀၀၀-၂၀၀၁ ခုနှစ်တွင် တူးဖော်လေ့လာခဲ့သည့် ကုန်းအမှတ် (၂) ကို ပြုပြင်ထိန်းသိမ်းမှု လုပ်ခဲ့ပါသည်။

သုတေသနအထောက်အထားများအဖြစ် ကျောက်ခေတ်သစ်လက်နက်များ၊ လက်ရေးစင်းပါအုတ်ချပ်များ၊ အရိုးအိုးများ၊ ကြေးရုပ်ပွားတော်များ၊ ဂဝံပစ္စည်းများ၊ ဆေးတံများ၊ အိုးကွဲများ၊ မြေပုတီးစေ့များ စသော သမိုင်းအထောက်အထားများ ရရှိခဲ့ပါသည်။

(၂) မုတ္တီးမြို့ဟောင်း

ထားဝယ်မြို့နယ် မုတ္တီးရွာတွင် တည်ရှိပါသည်။ ထားဝယ်မှ မြိတ် (ဘိတ်) သို့ သွားသော ကားလမ်းပေါ်တွင် တည်ရှိပြီး ၆ မိုင်ခန့် ဝေးပါသည်။ အနောက်ဘက်တွင် ပေါက်တိုင်းချောင်းရှိပြီး တောင်ဘက်တွင် ရွှေဂူချောင်းနှင့်ဆုံကာ ထားဝယ်မြစ်အတွင်း စီးဝင်ပါသည်။ မုတ္တီးသုခနာဂရဟူ၍ သမိုင်းမှတ်တမ်းများတွင် ဆိုပါသည်။

မုတ္တီးမြို့ဟောင်းသည် မြို့ကွက်ရာ ၂ ခု ဆက်စပ်လျက်ရှိပါသည်။ မြောက်ဘက်စတုဂံမြို့ကွက်ကို မုတ္တီးမြို့ဟောင်းဟု ခေါ်ဆိုပြီး တောင်ဘက်မြို့ကွက်ကို စော်ဝရမြို့ဟောင်းဟု ခေါ်ပါသည်။ ပညာရှင်တစ်ဦးက မုတ္တီးမြို့ဟောင်း (၁) နှင့် (၂) ဟူ၍ ဖော်ပြပါသည်။ မုတ္တီးမြို့ဟောင်းသည် စတုဂံပုံရှိပြီး မြို့ရိုး ၃ ထပ် ရှိပါသည်။ ယခုအခါ မြို့ရိုးများပျောက်ကွယ်လှ

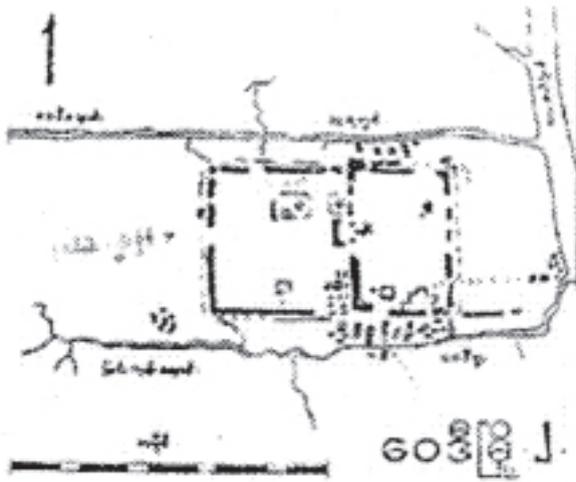

ရှိပါသည်။ အနောက်ဘက်မြို့ရိုးရာ မတွေ့ရှိပါ။ အရှေ့ဘက်တွင်သာ အများစု ကျန်ရှိပါသည်။
တောင်ဘက်ရှိ စော်ဝရမြို့ရိုးသည်လည်း အနည်းငယ်သာ ရှိပါတော့သည်။ မြို့ရိုးများ
သည် ရွှေဂူတောင်ကို ဝန်းရံလျက်ရှိပါသည်။ အနောက်ဘက်အချို့နေရာများတွင် မြို့ရိုးရာ
၂ ထပ် ရှိပါသည်။ ယခုအခါ လူနေထိုင်မှုအတွက် တူးဖွယ်များ ရှိနေပါသည်။ ရှင်မုတ္တီးဘုရား
ကြီးသည် ရှင်ကိုးရှင်ဘုရားသမိုင်းပါ ဘုရားတစ်ဆူဖြစ်ပြီး သီရိလင်္ကာမှ ကောင်းမှုဖြစ်ပါသည်။
မုတ္တီးမြို့ဟောင်းကို တူးဖော်လေ့လာမှု မပြုရသေးပါ။

စိတ်ဝင်စားဖွယ်ရာအဖြစ် မုတ္တီးရွာအဝင် လုံဒေရွာ၌ ဟိန္ဒူသီဝနတ်ရုပ်တစ်ခု ရှိပါ
သည်။ သုတေသီများ လေ့လာသင့်ပါသည်။ ထို့ပြင် မုတ္တီးရွာမှ ကျန်စစ်သားမင်းခေတ်
ထားဝယ်မြို့စားများ၏ အုတ်ခွက်ဘုရားများကိုလည်း တွေ့ရှိမှတ်တမ်းတင်ထားပါသည်။
သမိုင်းမှတ်တမ်းများအရ သက္ကရာဇ် ၇၇၉ (ခရစ်နှစ် ၁၄၁၇) တွင် ပထမအင်းဝမင်းခေါင်ကြီး
ဖြစ်လာသော မင်းဆွေနှင့် ထားဝယ်နယ်ဆန်းချီရွာသူကြီးသမီးတို့မှ မွေးသော မင်းတရားက
မုတ္တီးမြို့ကို တည်ခဲ့ကြောင်း ဆိုပါသည်။

(၃) ဝေဒီမြို့ဟောင်း

ထားဝယ်ခရိုင် လောင်းလုံးမြို့နယ်အတွင်းရှိ ဝေဒီရွာတွင် ရှိပါသည်။ ထားဝယ်
လောင်းလုံး ကျောက်နီမော်ကားလမ်း အင်းစောက်ရွာမှတစ်ဆင့် ကားနှင့် အလွယ်တကူ
သွားရောက်နိုင်ပါသည်။ ထားဝယ်မှ တောင်ဘက် ၆ မိုင်ခန့် ဝေးပါသည်။ ထားဝယ်မြစ်၏
အနောက်ဘက်ကမ်းတွင် ရှိပါသည်။ ကောင်းကင် ဓာတ်ပုံလေ့လာချက်အရ မြို့ဟောင်း

(၃) ဝေဒီမြို့ဟောင်း

ပုံသဏ္ဍာန်မှာ စတုဂံပုံရှိပြီး မြို့ကွက်ရာ ၂ ခု ကန့်ထားသော အနေ အထားရှိပါသည်။ သို့သော်လည်း ယခုအခါ အလယ် ကန့်လန့်ဖြတ်မြို့ရိုးနှင့် အရှေ့ဘက်မြို့ရိုးများ မရှိ တော့ပါ။ မြောက်ဘက်မြို့ရိုး၌ အချို့နေရာများမှ မြို့ရိုးရာ ၂ ခု ကျန်နေသေးပါသည်။ တောင်ဘက်နှင့် အနောက်ဘက်မြို့ရိုးဆုံရာတွင် မြို့ရိုးအမြင့်မှ ပေ ၂၀ ခန့်အထိ မြင့်ပါသေးသည်။

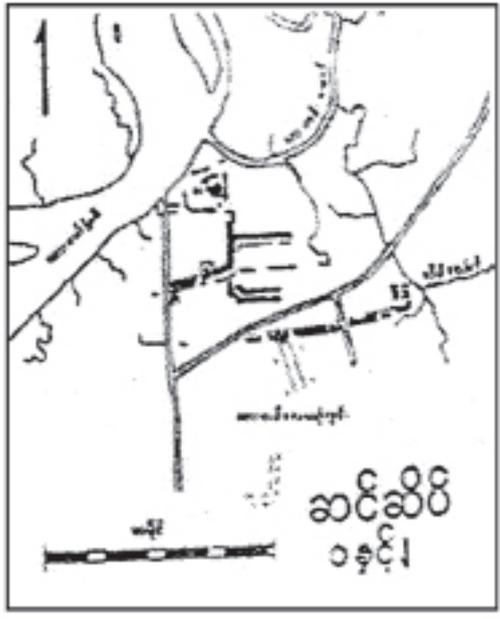
ထားဝယ်သမိုင်းမှတ်တမ်းများတွင် ကွဲလွဲချက်များ ရှိပါသည်။ (သက္ကရာဇ် ၇၉၂၊ ခရစ်နှစ် ၁၃၄၀) တွင် တည်ကြောင်း၊ နရပတိစည်သူမင်းဆက်ဖြစ်သော မင်းဆုကလည်း ဝေဒီမြို့သစ်ကို တည်ကြောင်း ဆိုပါသည်။ အခြားသမိုင်းတစ်စောင်တွင်လည်း သက္ကရာဇ် ၁၁၆၊ ခရစ်နှစ် ၇၅၄) တွင် တည်ကြောင်း ဆိုပါသည်။ သမိုင်းအထောက်အထားအဖြစ် ခဲဒင်္ဂါးများ ရရှိခဲ့ဖူးပါသည်။ ၂၀၀၇ ခုနှစ် ဧပြီလအတွင်းတွင် ဝေဒီရွာမှ မြောက်ဘက်ရှိ မင်းရပ်ရွာတွင် ဘုရား ပြန်လည်ပြုပြင်ရာမှ အရိုးအိုးများ ပေါ်ထွက်လာခဲ့ပါသည်။ ဝေဒီမြို့ဟောင်းကို တူးဖော်လေ့လာခြင်း မပြုရသေးပါ။

(၄) ဆင်ဆိပ် သို့မဟုတ် ညောင်ခရားမြို့ဟောင်း

ထားဝယ်မြို့၏ မြောက်ဘက် ယခုလေယာဉ်ကွင်းနေရာ ဖြစ်ပါသည်။ မြို့ဟောင်းမှာ စတုဂံပုံသဏ္ဍာန်ရှိပြီး မြို့ကွက်ရာ ၂ ခု ထိစပ်လျက် ရှိပါသည်။ ဆင်ဆိပ်မြို့ဟောင်း (၁) နှင့် (၂) ဟု ခွဲခြားပါသည်။ မြို့ဟောင်း (၁) ကို ညောင်ခရားမြို့ဟောင်း၊ မြို့ဟောင်း (၂) ကို သုခနာဂရ ဟု ဆိုပါသည်။ ယခုအခါ လေယာဉ်ကွင်းတိုးချဲ့ခြင်း၊ မြို့ရိုးများ တူးဖွဲ့ရောင်းစားခြင်းကြောင့် မြို့ရိုးများ ပျောက်ကွယ်လျက်ရှိပါသည်။

ခရစ်နှစ် ၉၁၄ တွင် ဩရာဂဠုန်က ထားဝယ်မြို့ ဆင်ဆိပ်ရပ်ကွက်တွင် ညောင်ခရား မြို့တည်ကြောင်း၊ ဒုတိယအကြိမ်အဖြစ် ခရစ် ၁၀၇၆ တွင် ဩရာစက္ကတည်ကြောင်း ဆိုပါသည်။ ခရစ် ၁၁၅၅ တွင် ပုဂံပြည့်ရှင် အလောင်းစည်သူမင်းကြီး က ယခု

**ခရစ်နှစ် ၉၁၄ တွင်
ဩရာဂဠုန်က
ထားဝယ်မြို့
ဆင်ဆိပ်ရပ်ကွက်တွင်
ညောင်ခရား
မြို့တည်ကြောင်း၊
ဒုတိယအကြိမ်အဖြစ်
ခရစ် ၁၀၇၆ တွင်
ဩရာစက္က
တည်ကြောင်း
ဆိုပါသည်။**

(၄) ဆင်ဆိပ် (သို့) ညောင်ခရားမြို့ဟောင်း

လေယာဉ်ကွင်း နေရာတွင် သုခနာဂရာ မြို့ကိုတည်ကြောင်း ထားဝယ်သမိုင်းများတွင် ဆိုပါသည်။

သို့ဖြစ်၍ ထားဝယ်ဒေသသည် သာမန်ဒေသမဟုတ်။ သမိုင်းနှင့်လာသောဒေသ ဖြစ်ကြောင်း သိလောက်ပေပြီ။

မောင်သန်းဆွေ(ထားဝယ်)

usdKif;wHka'oe&Srf;wdkif;&if;om;vrsdK;taMumif;
waphwapmif;

Oi ft m;v, (f mw)k

“ယနေ့ခေတ်ကာလသည် ကူးလူးဆက်ဆံမှု၊
ရောယှက်နေထိုင်မှုများသည်
ကျိုင်းတုံမြေရှိ ရှမ်းတို့အား
ဂုံရှမ်းဟုဆိုသည်ထက် ရှမ်းလူမျိုးများအဖြစ်
သဘောထား စဉ်းစားသည်ကို တွေ့ရပါသည်။”

ကျိုင်းတုံဒေသနေ တိုင်းရင်းသားလူမျိုး

ရှမ်းတိုင်းရင်းသားလူမျိုးအကြောင်း တစေတစောင်း

ကမ္ဘာကြီးသာယာခြင်းသည် လူသားများရှိနေခြင်းကြောင့် ဖြစ်ရသည်။ လူမျိုးတို့သည် မိမိလူမျိုးစု နှစ်သက်၍ ခေါ်သောအမည် ဝေါဟာရနှင့် အိမ်နီးချင်းလူမျိုးများခေါ်သော အမည်ဟူ၍ ရှိကြလေသည်။

“ရှမ်း” သို့မဟုတ် “တိုင်း” ဝေါဟာရအကြောင်း

“တိုင်း” ဟူသော ဝေါဟာရသည် ကမ္ဘာပေါ်ရှိ “ရှမ်း”လူမျိုးစုများအားလုံးက မိမိကိုယ်ကိုခေါ်ဆိုသော ဝေါဟာရဖြစ်သည်။ သမိုင်းတွင် မုန်းခံ(မဟာ) ဆိုင်ကိန်း၏ အဓိပ္ပာယ် ဖွင့်ဆိုချက် စာမျက်နှာ-၁၇ အရ ရှမ်းလူမျိုးများသည် လွန်ခဲ့သောနှစ်ပေါင်း ခြောက်ထောင်ကျော် (ဘီစီ-၄၀၀၀)ခန့်ကတည်းက အီရတ်နိုင်ငံအတွင်း ရှိ (Tigris) တိုင်းဂရစ်မြစ်ဝှမ်းတွင် နေထိုင်ခဲ့ကြသော ဒေသကိုအစွဲပြု၍ ထိုစဉ်ကတည်းက မိမိတို့လူမျိုးကို “တိုင်း”ဟု ခေါ်ဆိုခဲ့ကြောင်း သိရသည်။

တိုင်း (ခ) ရှမ်းလူမျိုးစု၏ မျိုးနွယ်စုများ

“ရှမ်း” ဟူသော ဝေါဟာရသည် “တိုင်း”လူမျိုးစုအား လူမျိုးခြားတို့ခေါ်ကြသည့် ဝေါဟာရဖြစ်ကြောင်း အေဒီ ၁၁၂၀-၁၀၅၀ ရှေးဟောင်း မြန်မာကျောက်စာတွင် ဖော်ပြထားသည်။ ဆိုလိုရင်းမှာ SIAM- စီယမ် ဆိုသည့် ရှမ်းမြေပြန့်သား ဟု အဓိပ္ပာယ်ရကြောင်း ဖော်ပြထားသည်။

ရှမ်းလူမျိုးစုတို့၏ မျိုးရိုးအမည်များသည် ဆင်းသက်သောဒေသနှင့် လက်ရှိနေထိုင်သောဒေသကို အခြေခံ၍ မတူကွဲပြားကြသော်လည်း ပြောဆိုသောဘာသာစကားအများစု တူညီကြလေသည်။

၁။ တိုင်းလုံ/တိုင်းယိုင်	၁၅။ တိုင်းညွန့်
၂။ တိုင်းနေ/ထက်ရှမ်း	၁၆။ တိုင်းလှ
၃။ တိုင်းမောင်း	၁၇။ တိုင်းဝမ်း
၄။ တိုင်းဒွဲ	၁၈။ တိုင်းဆစ်ဆောင်ပဏ္ဍား
၅။ တိုင်းနမ်း	၁၉။ တိုင်းခွန်
၆။ တိုင်းလွယ်	၂၀။ တိုင်းလူး
၇။ တိုင်းလိ	၂၁။ တိုင်းခွံ(ဂုံရှမ်း)
၈။ တိုင်းလိုင်-ရှမ်းနီ	၂၂။ တိုင်းယန်း
၉။ တိုင်းလမ်-ရှမ်းနက်	၂၃။ တိုင်းယွန်း
၁၀။ တိုင်းလှိုင်-ရှမ်းကြား	၂၄။ တိုင်းလောဝ်

၁၁။ တိုင်းခန္ဓါး	၂၅။ တိုင်းထိုင်း
၁၂။ တိုင်းနောင်-အင်းရှမ်း	၂၆။ တိုင်းကိုးကန်
၁၃။ တိုင်းပါးကေး-အာသံရှမ်း	၂၇။ တိုင်းနံး
၁၄။ တိုင်းခေါင်-ရှမ်းဖြူ	၂၈။ တိုင်းပါး

စသည်ဖြင့် မျိုးနွယ်စုများရှိသည်။

“ရှမ်း”လူမျိုးသည် လူမျိုးစုကြီးဖြစ်ကြောင်း

ရှမ်းလူမျိုးနွယ်စုသည် ကမ္ဘာ့နိုင်ငံများတွင် ပျံ့နှံ့နေထိုင် ကြပြီး၊ မြန်မာစာအဖွဲ့က ပြုစုသည့် မြန်မာအဘိဓာန် စာမျက်နှာ - ၂၃၂ တွင် ရှမ်းလူမျိုးသည် ထိုင်းတရုတ်အနွယ်ဝင် ဖြစ်ပြီး သမိုင်းမတင်မီကတည်းက ကြီးမားကျယ်ပြန့်လှသည့် အင်ပါယာကို ထင်ရှားစွာ ထူထောင်နိုင်ခဲ့ကြောင်း မှတ်တမ်းတင်ထားလေသည်။

ထို့အပြင် ရှမ်းလူမျိုးများသည် တရုတ်ပြည်သမိုင်းတွင်လည်း ကနဦးကတည်းက နေထိုင်လာခဲ့ကြကြောင်း၊ အေဒီ ၇၄၂-၇၅၄ တွင် နန်ချောင်ဘုရင် “ခွန်လူဖိုး”လက်ထက်၏ ကျောက်စာ၌ ဘီစီ-၂၂၁ ကတည်းက “တဘွမ်နီ” ခေါ် “တိုင်းမိန်း” တစ်နည်းအားဖြင့် ရှမ်း နိုင်ငံတော်တည်ထောင်နိုင်ခဲ့ကြောင်း၊ ယနေ့တိုင် တရုတ်ပြည် ကန်တုန်၊ ကန်ဆီ၊ ယူနန် စသည့်ဒေသများတွင် ရွာအမည်၊ မြစ်အမည်များ၊ တောင်အမည်များ ရှမ်းဘာသာဖြင့် ခေါ်ဝေါ်သုံးစွဲလျက်ရှိကြောင်း မှတ်တမ်းတင်ထားလေသည်။

“ရှမ်း”လူမျိုးများပျံ့နှံ့နေထိုင်ခြင်း

ရှမ်းလူမျိုးတို့သည် အေဒီ ၄၀၇-၉၃၇ တွင် တရုတ်နိုင်ငံ ယူနန် ပြည်နယ်အတွင်းရှိ “အန်ဟွေ့”ရေကန်ကြီး၏ အနောက်ဘက်တွင် ယခု တရုတ်အခေါ် “အေဟိုင်”ဟူသော “တဘွမ်”နိုင်ငံတော်၊ တစ်နည်းအားဖြင့် “နန်ချောင်” နိုင်ငံတော်ကို တည်ထောင်ခဲ့ကြောင်း၊ မိုးမိတ်ရာဇဝင်တော်ကြီး၏ စာမျက်နှာ-၂၃ ၌ မှတ်တမ်းတင်ထားလေသည်။ အေဒီ ၁၂၃၅ ခုနှစ်တွင် “နန်ချောင်”နိုင်ငံတော်ကြီး ပျက်စီးပြီးနောက် ရှမ်းလူမျိုးတို့သည် အရှေ့တောင် အာရှ ဘက်သို့ အစုလိုက် အပြုံလိုက်ပြောင်းရွှေ့ခဲ့ကြလေသည်။

မဲခေါင်မြစ်၊ မဲနမ်မြစ်၊ သံလွင်မြစ်၊ ရွှေလီမြစ်၊ ဧရာဝတီမြစ်၊ ချင်းတွင်းမြစ်၊ ဗြဟ္မပုဟူကြ မြစ်များအတိုင်း စုန်ဆင်းလာခဲ့ကြောင်း၊ ရွှေလီမြစ်တစ်လျှောက်အခြေချပြီး “မောအင်ပါယာ” တည်ထောင်နိုင်ခဲ့ကြောင်း၊ အေဒီ ၁၃၁၁-၁၃၆၄ ခုနှစ်ကာလ မောဘုရင် “စစ်ဆေခန်ဖ” လက်ထက်တွင် မောနိုင်ငံတော်ကြီးသည် အလွန်စည်ပင်ပြောထင်ရှားခဲ့ကြောင်း၊ ထို့ကြောင့် “ရှမ်းပြည်ထောင်အစ မိုင်းမော” ကဟူ၍ မြန်မာ့စွယ်စုံကျမ်း အတွဲ(၁၁) စာမျက်နှာ-၃၈၆ တွင် ဖော်ပြထားကြောင်း၊ အေဒီ ၁၂၈၀-၁၉၁၉ ထိ မောရှမ်းဘုရင်များ ခေတ်အဆက်ဆက် ထင်ရှားစွာ အုပ်ချုပ်နိုင်ခဲ့ကြောင်း သိရသည်။

ရှမ်းလူမျိုးတို့၏ ၁၂ လရာသီ ပွဲတော်များ

ရှမ်းလူမျိုးတို့သည် ၉၀ ရာခိုင်နှုန်းသည် ဗုဒ္ဓဘာသာကိုးကွယ်ကြကြောင်း၊ တစ်နှစ်လျှင် ၁၂ လ ရှိကြောင်း၊ ၁၂ လ အမည်များကို ရှမ်းကိန်းဂဏန်းအတိုင်း သတ်မှတ်ထားလေသည်။

- ၁။ နတ်တော်လ = လိန်စိန် နှစ်သစ်ကူးပွဲတော်
- ၂။ ပြာသိုလ = လိန်ကမ် သီလစောင့်တည်ရသောလ
- ၃။ တပို့တွဲလ = လိန်ဆမ် ထမနဲပွဲလ
- ၄။ တပေါင်းလ = လိန်ဆီ စုပေါင်းရှင်ပြုရသောလ
- ၅။ တန်ခူးလ = လိန်ဟဘွ သဲပုံစေတီပွဲ
- ၆။ ကဆုန်လ = လိန်ဟုတ် မီးကျည်လွှတ်တင်ပွဲနှင့် ညောင်ရေသွန်းပွဲ
- ၇။ နယုန်လ = လိန်စိမ်း မြို့၊ ရွာ စောင့်နတ်များ ပူဇော်ပွဲ
- ၈။ ဝါဆိုလ = လိန်ပက် မိုးရေခဲသင်္ကန်း၊ ဝါဆိုသင်္ကန်း၊ ပန်းများပူဇော်ပွဲ
- ၉။ ဝါခေါင်လ = လိန်ကောက် စာရေးတံမဲပွဲ၊ ထင်းရှူးမီးတိုင်စိုက်လှူဒါန်းပွဲ
- ၁၀။ တော်သလင်းလ = လိန်ဆစ်(ပ်) မြို့စောင့်နတ်ပူဇော်၍ ဝေဿန္တရာကျမ်းရွတ်ပူဇော်ပွဲ
- ၁၁။ သီတင်းကျွတ်လ = လိန်ဆစ်(ပ်)အိပ် ပွဲစစ်ဖရားလုံးမိုင်း၊ ပွဲဆွမ်းလုံရောင်စုံဆီမီးပူဇော်ကြိုပွဲ

၁၂။ တန်ဆောင်မုန်းလ = လိန်ဆစ်(ပ်)ဆောင်လသည် ကထိန်လမြတ်ဖြစ်သည်။ တန်ဆောင်မုန်းလသည် ကထိန်သင်္ကန်းပူဇော်ခြင်း၊ ရှမ်းစာဆိုတော်လည်း ဖြစ်သည်။ ရှမ်းလူမျိုးတို့သည် သက်ကြီးရွယ်အိုများအား ပူဇော်ကန်တော့ခြင်း၊ ရိုးရာမုန့်ဖက်ထုပ်များ၊ ထမင်းထုပ်၊ ဟင်းထုပ်များ ပြုလုပ်လှူဒါန်းခြင်း၊ ရွာအလိုက် သံဃာတော်များ ဦးဆောင်၍ သက်ကြီးဝါကြီး၊ သံဃာတော်ကြီးများအား စုပေါင်း၍ ကောက်သစ်လှူဒါန်းပွဲများ၊ စုပေါင်းရှင်ပြုပွဲများ၊ စုပေါင်းကျောင်းကန်တော့ပွဲ၊ စုပေါင်းရေသပ္ပာယ်ပွဲ၊ စုပေါင်းငွေပဒေသာပင်ပြုလုပ်လှူဒါန်းပွဲများသည် ရှမ်းတိုင်းရင်းသားလူမျိုးတို့၏ စုပေါင်းဆောင်ရွက်ထားရှိသော ယဉ်ကျေးမှုကို တွေ့ရလေသည်။ အဆိုပါအချက်များသည် စုပေါင်းစည်းရုံး ငြိမ်းချမ်းသည့်ကာလတွင် ဖွံ့ဖြိုးသောအင်ပါယာကြီးကိုပင် ထူထောင်နိုင်ခဲ့ကြောင်း တွေ့ရသည်။

ရှမ်းလူမျိုးဘာသာစကားနှင့်စာပေ

ကျိုင်းတုံဒေသသည် ဂုံရှမ်းတို့၏ အင်ပါယာကြီးကာလသည် နှစ်ပေါင်း ၁၂၅၃-၁၉၅၉ ခုနှစ်ထိ ၇၀၆ နှစ်ကြာခဲ့သည့် မှတ်တမ်းရှိသည်။ ထိုကာလသည် “ဝ” လူမျိုးထံမှ အောင်နိုင်ခဲ့သောကာလမှ ရှမ်းစော်ဘွားများ အာဏာစွန့်ခဲ့ကြသော ကာလထိဖြစ်သည်။

“မြန်မာအစ တကောင်းက” သို့မဟုတ် “မြန်မာအစ ကျောက်ဆည်က” ဟူသော မနုဿဗေဒဆရာကြီးများ အဆိုရှိထားလေသည်။ “မြန်မာနိုင်ငံအစ ပင်လုံက” ဟူ၍လည်းကောင်း၊ “မြန်မာငြိမ်းချမ်းရေးအစ ရှမ်းပြည်က” ဟူ၍ ဆိုချင်မိသည်။

ရှမ်းလူမျိုးနွယ်စုများသည် ပြောဆိုသောဘာသာစကား နားလည်ကြသည်။ ရှမ်းစာ

ပေ၏ သမိုင်းကား -

၁။ ကျိုင်းတုံရှမ်းကို ဂုံရှမ်းဟူ၍လည်းကောင်း၊

၂။ ထိုင်းနိုင်ငံရှမ်းကို ယွန်းရှမ်းဟူ၍လည်းကောင်း၊

၃။ တရုတ်ပြည်ရှိ ရှမ်းကို လိရှမ်းဟူ၍လည်းကောင်း ခေါ်ကြသည်။

ဤသို့ဖြင့် ရှမ်းလူမျိုးတို့သည် ထိုင်း၊ တရုတ်၊ မြန်မာတို့နှင့် ယဉ်ကျေးမှု ကူးလူးပျံ့နှံ့ခဲ့ကြသည်။

ကျိုင်းတုံစော်ဘွား၏ အုပ်ချုပ်မှုပုံစံသည် နန်းအိမ်နှင့် အုပ်ချုပ်မှုအားလုံးကို ရဟန်းတော်များအား အပ်နှံ၍ ချပေးသော စော်ဘွားအာဏာအပ်နှင်းအုပ်ချုပ်စေသည့် စနစ်ဟုဆိုနိုင်သည်။

ရှမ်းစာပေသည် ဗုဒ္ဓဘာသာအား အခြေခံ၍ အမြစ်တည်လာခဲ့လေသည်။ ဗုဒ္ဓဘာသာဘုန်းကြီးကျောင်းသည် ရှမ်းစာသင်ကြားရသော ကျောင်းဖြစ်လေသည်။ ရှမ်းကြီးစာပေ၊ ဂုံရှမ်းစာပေ ဟူ၍ တွေ့ရသည်။

၁။ အေဒီ ၁၁ ရာစုတွင် မုတ္တမမှ ထေရဝါဒဗုဒ္ဓဘာသာသည် ထိုင်းနိုင်ငံ ချင်းမိုင်မှ ကျိုင်းတုံသို့ ရောက်လာခဲ့ကြောင်း တွေ့ရသည်။

၂။ ၁၄၄၁-၁၄၅၆ တွင် ကျိုင်းသောင်းမှ ကျိုင်းတုံသို့ ဒုတိယအကြိမ် ဗုဒ္ဓဘာသာရဟန်းများ တတိယအကြိမ်ရောက်၍ ဗုဒ္ဓဘာသာ၏ ဘာသာရေးကျမ်းဂန် ဂုံစာဖြင့် ရေးထားသော ကျမ်းများ၊ ဘုန်းကြီးကျောင်း ထွန်းကားသည်။

ထိုသို့ဖြင့် ကျိုင်းတုံဒေသသည် ဂုံရှမ်းတို့သည် ဘာသာစကား၊ စာပေယဉ်ကျေးမှု ထက်၊ ဘာသာရေးထက် အုပ်ချုပ်ရေးတို့တွင် သူ့ခေတ်ကာလ၌ သီးခြားပုံစံတစ်ခုဖြင့် ရပ်တည်ခဲ့ကြသည်။

သို့သော် ယနေ့ခေတ်ကာလသည် ကူးလူးဆက်ဆံမှု၊ ရောယှက်နေထိုင်မှုများသည် ကျိုင်းတုံမြေရှိ ရှမ်းတို့အား ဂုံရှမ်းဟုဆိုသည်ထက် ရှမ်းလူမျိုးများအဖြစ် သဘောထားစဉ်းစားသည်ကို တွေ့ရပါသည်။

ကျိုင်းတုံရှမ်းစော်ဘွားများအကြောင်း (၁၂၅၃-၁၉၅၉ ခုနှစ်ထိ ၇၀၆ နှစ်ကာလ)

ရှမ်းပြည်နယ်အရှေ့ပိုင်းဒေသကို ခေတ်အဆက်ဆက်မှ ယနေ့တိုင် ကျိုင်းတုံဒေသကို အခြေပြု၍ စိုးမိုးခဲ့ကြသည်။ ယနေ့ ၂၁ ရာစုနှစ်တွင်လည်း ကျိုင်းတုံခရိုင်၊ တာချီလိတ်ခရိုင်၊ မိုင်းဆတ်ခရိုင်နှင့် ယခု တိုးချဲ့ မိုင်းယောင်းခရိုင်သတ်မှတ်ပြီး၊ ရွှေတြိဂံဒေသတိုင်းအမည်ဖြင့် ထိန်းချုပ်ထားလေသည်။

ကျိုင်းတုံမြို့၏ တည်နေရာပုံမှာ ဒယ်အိုးပုံသဏ္ဍာန်လွင်ပြင်အား မြင့်မားသော တောင်ကုန်းတောင်တန်းကြီးများ ဝန်းရံထားသည်။ မြေပြန့်လွင်ပြင်တွင် စီးသော ရေချောင်းများအားလုံး တောင်အရပ်မှ မြောက်အရပ်သို့ စီးဆင်းသည်။ ကျိုင်းတုံလွင်ပြင်ကြီးသည် အရှေ့မှအနောက် ၁၅ မိုင်၊ တောင်မှမြောက်သို့ ၂၀ မိုင်ရှိသည်။ မြေဆီကောင်း၍ မြင့်မားသောကုန်းပေါ်တွင်တည်ရှိပြီး၊ ပင်လယ်ရေမျက်နှာပြင် ၂၇၁၀ ပေ ရှိသည်။ မြို့လွင်ပြင်ပတ်ပတ်လည်ရှိ တောင်ကုန်းကြီးများသည် ပေ ၄၀၀၀ မှ ၈၀၀၀ ရှိပြီး ရှေးယခင်က

ဘိန်းစိုက်ရန် အလွန်ကောင်းသောမြေဖြစ်ပြီး ယနေ့ခေတ်တွင် ဘိန်းအစားထိုး Arabica ကုန်းမြင့်ကော်ဖီများ၊ ဒေသလက်ဖက်ပင်များ ဖြစ်ထွန်းသည်။ စာရေးသူ၏အစ်ကိုမိသားစု သားသမီးများက Jadae Akha Coffee Group သည် ဂျာမနီနိုင်ငံ griz ၏ နည်းပညာပံ့ပိုးမှုဖြင့် ကော်ဖီထုတ်လုပ်ပြီး ၂၀၂၀ ပြည့်နှစ်မှစ၍ European နိုင်ငံများသို့ တင်ပို့နိုင်ခဲ့ပြီဖြစ်သည်။ ထို့အပြင် စာရေးသူမိသားစုက Apricot = ဆားငံသီးလုပ်ငန်း၊ လက်ဖက်လုပ်ငန်းသည် ကျိုင်းတုံပြန်လက်ဆောင်အဖြစ် ထုတ်လုပ်နေပါသည်။

ကျိုင်းတုံမြို့၏ ဆန်ဖူလုံမှုသည် ၂၀၁၇ စာရင်းအရ ၁၂၇ ဒသမ ၆၇ ရာခိုင်နှုန်း ရှိသည်။ အရှေ့ရှမ်းပြည်နယ်ဒေသသည် ဆန်ဖူလုံမှုရှိပြီး အခြားသောဒေသသို့ တင်ပို့နိုင်သောဒေသဖြစ်သည်။

“ခေမရဋ္ဌ၊ စန္ဒာရဂုဏ်း၊ တုံဂပူရီ၊ ကျိုင်းတုံ လေးမည်ရ ရွှေတြိဂံဒေသ စော်ဘွားများ”

- ၁။ အေဒီ ၉ ရာစုမှစ၍ အေဒီ ၁၂၅၃ခုနှစ်ထိ “ဝ” လဝ “လွ” လူမျိုးတို့၏ စော်ဘွားမွန်ခမာ အနွယ်ဝင်တို့သည် နှစ်ပေါင်း ၃၀၀ ကျော် ကြီးစိုးခဲ့သည်။
- ၂။ အေဒီ ၁၂၅၃ နှစ်နောက်ပိုင်း ကျိုင်းတုံဒေသအား ထိုင်းနိုင်ငံမြောက်ပိုင်းမှ လန်နာမင်းဆက် ဖရားမန်ရိုင်း (ဗယစန်ရဲ) လက်ထက်တွင် ကျိုင်းတုံနယ်မြေမှ “ဝ”လူမျိုးသူလျှိုမာန်ဟုန် (၁၂၄၃-၁၂၄၇)နှင့် မာန်ကျိန် (၁၂၄၇-၁၂၅၃) မွေးမြူခဲ့ပြီး “ဝ”လူမျိုးနှင့် စော်ဘွားတို့အား မောင်းထုတ်ခဲ့သည်။ ထိုမှ ၁၂၅၃ ခုနှစ်မှစ၍ “ဝ”လူမျိုး စော်ဘွားမင်းဆက် ပြတ်ခဲ့လေသည်။
- ၃။ အေဒီ ၁၂၅၃-၁၂၆၄ ပထမဆုံး ကျိုင်းတုံ ရှမ်းစော်ဘွား စဝ်နမ်ထုမ့် သို့မဟုတ် စဝ်နမ်ဘောန်ခေတ်တွင် ကျိုင်းတုံဒေသသိမ်းယူသော ထိုင်းနိုင်ငံမှ ယွန်းရှမ်းလူမျိုးအား ဂုံရှမ်း ဟုခေါ်စေရန် အမိန့်ထုတ်ခဲ့ပြီး သုံးစွဲခေါ်ဝေါ်စေသည်။ သုံးစွဲနေသောစာပေကိုလည်း ဂုံရှမ်းစာပေဟု ခေါ်စေခဲ့သည်။ ဂုံရှမ်းစာပေသည် ကျိုင်းတုံဒေသ၊ ဆစ်ဆောင်ပဏ္ဏား တရုတ်ပြည်နှင့် လာအိုရှမ်းတို့လည်း အသုံးပြုခဲ့ကြသည်။ ၁၉၆၀ ပြည့်နှစ် ကျိုင်းတုံ စော်ဘွားက ဂုံရှမ်းစာပေလက်နှိပ်စက် ထုတ်လုပ်နိုင်ခဲ့သည်။
- ၄။ ထိုမှ နှစ်ပေါင်း တစ်ရာကျော် စော်ဘွားမင်းဆက်ပြတ်ခဲ့ပြီး ၁၃၆၀ ပြည့်နှစ်တွင် ရှမ်းစော်ဘွားသစ်အနွယ် အရင်းစစ် “စဝ်ဖယုံ” အား စော်ဘွားခန့်၍ ထိန်းစေခဲ့သည်။ ထိုခေတ်တွင် ဟော်နန်းသစ်တည်ဆောက်ခြင်း၊ မြို့ရိုးတာဘောင် ပြုပြင်ခြင်းနှင့် အလွန်တိုးတက်ခဲ့သည်။
- ၅။ အေဒီ ၁၃၇၇-၁၃၉၆ ကာလတွင် ရှစ်ဆက်မြောက်စော်ဘွား စဝ်ဆိုင်အောန်သည် လူထုအား နှိပ်စက်လွန်း၍ နယ်နှင့်ခဲ့ရသည်။
- ၆။ ၁၃၉၆-၁၄၁၀ ကာလတွင် ကိုးဆက်မြောက်စော်ဘွား ဆောန်လောက်ဆဲန်ပိုင်ခေတ် ကျိုင်းတုံဒေသ မကြုံစူး တိုးတက်ခဲ့သည်။
- ၇။ အေဒီ ၁၄၁၀-၁၄၁၆ ကာလ ၁၁ ဆက်မြောက် ဗယကျော်မကု ခေါ် စဝ်ယိခမ် လက်ထက်တွင် မှတ်သားဖွယ် ၃ ချက် တွေ့ခဲ့ရသည်-
 - (က) ထိုင်းနိုင်ငံမှ ကျိုင်းတုံသို့ ဗုဒ္ဓဘာသာရောက်ရှိခြင်း၊

- (ခ) ကျိုင်းတုံဒေသမိုးခေါင်၍ နမ့်ခင်ချောင်းကမ်းတွင် လဟု-ဖားနတ်ပူဇော်ပွဲ ပြုလုပ်ရာမှ မိုးကောင်း၍ နှစ်စဉ် ဖားနတ်ပူဇော်ပွဲ ဖြစ်ပေါ်လာခြင်း၊
- (ဂ) တရုတ်ပြည်မှ ကန်တော့လက်ဆောင်တောင်းလာခဲ့ရာ မငြင်းသင့်ဟုယူဆ၍ ပေးပို့ခြင်း၊

- ၈။ အေဒီ ၁၅၂၀-၁၅၂၃ ကာလ ၁၇ ဆက်မြောက် ရှမ်းစော်ဘွား “စဝ်ဆဲကော”သည် ဓလေ့ထုံးစံနှင့် ယဉ်ကျေးမှုအား မလိုက်နာ၍ ဈေးရပ်တွင် ကားစင်တင်၍ သတ်ပစ်ခဲ့သည်။
- ၉။ အေဒီ ၁၅၂၃-၁၅၂၄ ကာလ (၁၈) ဆက်မြောက် စဝ်ဆဲပေါင်မ်သည် ဇင်းမယ်တိုက်ခိုက်မှုကြောင့် ကျိုင်းတုံ ရှမ်းစော်ဘွား တရုတ်ပြည်သို့ ထွက်ပြေးခဲ့ရသည်။
- ၁၀။ အေဒီ ၁၅၂၃-၁၅၆၀ ကာလတွင် (၂၁) ဆက်မြောက် ရှမ်းစော်ဘွား ဗယ ကျော်ရွတ် ဖရန်နွ လက်ထက်တွင် ကျိုင်းတုံမြို့ရွာ ပြန်လည်ငြိမ်သက်၍ စည်ကားခဲ့သည်။ ထိုခေတ်တွင် ထိုင်း၊ တရုတ်တို့နှင့် ယဉ်ကျေးမှု ကူးလူးပျံ့နှံ့ခဲ့သည်။ ၁၅၅၈ ခုနှစ်တွင် မြန်မာဘုရင်နှင့်လည်း ပို၍ ရင်းနှီးလာခဲ့သည်။ ၁၅၅၈ ခုနှစ်တွင် ဟံသာဝတီ ဆင်ဖြူများရှင် အရှေ့တစ်လွှားအား တိုက်ခိုက်သိမ်းပိုက်ခဲ့ရာတွင် ထိုင်း၊ ဇင်းမယ်ထိ ပေါက်ရောက်ခဲ့သည်။ ၁၅၅၉ ခုနှစ်တွင် ကျိုင်းတုံရှမ်းစော်ဘွား မြန်မာနန်းတော်သို့ အထူးဧည့်ခံခြင်းခံရသည်။ ပါဠိ ပဋိကတ် ၃ ပုံ တစ်စုံလက်ဆောင်ရခဲ့သည်။
- ၁၁။ အေဒီ ၁၅၆၀-၁၅၅၈ ကာလတွင် (၂၂) ဆက်မြောက် ရှမ်းစော်ဘွား စဝ်ဘွန်နမ် ခေါ် စဝ်ဆန်ခ ဆက်ခံခဲ့သည်။ ၁၅၆၄ ခုနှစ်တွင် ထိုင်း-မြန်မာ အရေးအခင်းဖြစ်၊ ကျိုင်းတုံစော်ဘွားအား ဆင် ၁၀၀ ၊ မြင်း ၁၀၀၀ ၊ လူ ၁၀၀၀၀ မြန်မာမင်းအား ကူညီခဲ့ခြင်းကြောင့် ကျိုင်းတုံစော်ဘွား အထူးမြှောက်စားခံရသည်။
- ၁၂။ အေဒီ ၁၆၀၄-၁၆၂၀ ကာလ ရှမ်း မိုးနဲစော်ဘွား မြန်မာဘုရင်အား ပုန်ကန်၍ ကျိုင်းတုံစော်ဘွားနှင့် ပူးပေါင်းပြီး ရှမ်းကြီး ခေါ် တိုင်းယိုင်ရှမ်းများ ဂုံရှမ်းဒေသသို့ စတင်ဝင်ရောက်လာခဲ့သည်။
- ၁၃။ အေဒီ ၁၇၀၂-၁၇၀၈ ကာလတွင် (၂၉) ဆက် ကျိုင်းတုံရှမ်းစော်ဘွား စဝ်ဆမ်ဖီသည် မြန်မာဘုရင်နှင့် အဆင်မပြေသည်ကို တွေ့ရသည်။
- ၁၄။ အေဒီ ၁၇၀၈ ခုနှစ်တွင် မြန်မာဘုရင် စနေမင်းက ကျိုင်းတုံစော်ဘွား စဝ်ဆမ်ဖီအား သမီးကညာတောင်းခဲ့သည်တွင် ငြင်းဆန်၍ မြန်မာမင်းရောက်လာပြီး ဖမ်းဆီးကွပ်မျက်ခဲ့သည်။
- ၁၅။ အေဒီ ၁၇၃၀-၁၇၄၀ ကာလတွင် မြန်မာဘုရင်က (၃၀) ဆက်မြောက် ကျိုင်းတုံရှမ်းစော်ဘွား စဝ်မောန်မြို့အား စော်ဘွားတင်မြှောက်ခဲ့သည်။
- ၁၆။ အေဒီ ၁၈၀၂ ခုနှစ်တွင် ထိုင်း ဇင်းမယ်သည် ကျိုင်းတုံစော်ဘွားမျိုးနွယ်အား သိမ်းပိုက်ဖမ်းဆီးခဲ့၍ ကျိုင်းတုံဒေသ ဖျက်ဆီးခံခဲ့ရသည်။
- ၁၇။ အေဒီ ၁၇၄၀-၁၇၈၆ ကာလတွင် မြန်မာဘုရင်က ကျိုင်းတုံရှမ်းစော်ဘွား “စဝ်မောန်ဆမ်”အား (၃၁) ဆက်မြောက် ခန့်ထားပြီး ဩဇာခံနိုင်ခဲ့သောကာလဖြစ်သည်။

- ၁၈။ အေဒီ ၁၇၈၆-၁၈၀၂ ကာလတွင် (၃၂) ဆက်မြောက် စင်ကောန်တိုင်အား တင်မြောက် ခဲ့ရာ ၁၈၀၂ ခုနှစ်တွင် ထိုင်းဇင်းမယ်က ကျိုင်းတုံစော်ဘွားအား သိမ်းပိုက်သွားခဲ့ သည်။
- ၁၉။ အေဒီ ၁၇၀၈-၁၈၁၇ ကာလ ၁၀၉ နှစ်ကြာ ကျိုင်းတုံဒေသ အုပ်ချုပ်ရေး ပျက်သုဉ်း ခဲ့ရသည်။
- ၂၀။ အေဒီ ၁၈၀၃-၁၈၅၇ ခုနှစ်တွင် ဇင်းမယ်တို့ပျက်ဆီးခြင်းမှ လွတ်မြောက်ခဲ့သူ စင်မဟာခနန်သည် ကျိုင်းတုံတွင် ပြန်အခြေချခဲ့သည်။ (၃၃) ဆက်မြောက် ရှမ်း စော်ဘွား စင်မဟာခနန်ဖြစ်ခဲ့ပြီး၊ ၁၈၁၉ ခုနှစ်တွင် ကျိုင်းတုံမြို့ရိုးတာ ပြုပြင်တိုးချဲ့ခဲ့ရာ ၁၈၃၃ ခုနှစ်တွင် မြို့ရိုးတာ ၄ မိုင် ၁ ဖာလုံ ပြီးစီးခဲ့သည်။ ၁၈၅၇ ခုနှစ်တွင် စင်မဟာခနန်သည် သက်တော် ၇၆ နှစ်တွင် ကံတော်ကုန်သွား ခဲ့သည်။ ကြီးကျယ်ခမ်းနားစွာ သင်္ဂြိုဟ်ပေးခဲ့သည်။
- ၂၁။ အေဒီ ၁၈၇၆-၁၈၈၁ ခုနှစ်တွင် (၃၅) ဆက်မြောက် ကျိုင်းတုံစော်ဘွား စင်ဆန် လက်ထက်တွင် မြန်မာဘုရင်စစ်ကဲ မောင်မြသည် ကျိုင်းတုံစော်ဘွားနှင့်လာနေစဉ် ဒုစရိုက်ပြု နှိပ်စက်လွန်း၍ မြန်မာဘုရင်ထံ တိုင်ကြားခဲ့ရာ ထိုစစ်ကဲ ထွက်ပြေးသွား ခဲ့သည်။
- ၂၂။ အေဒီ ၁၈၈၁-၁၈၈၆ ကာလတွင် (၃၆) ဆက် ကျိုင်းတုံစော်ဘွား စင်ကောန်တိုင်သည် မြန်မာစစ်ကဲနှင့် နောက်လိုက် ၃၀ ကိုသတ်ပြီး မြန်မာဘုရင်သီပေါမင်းနှင့် အဆက် ဖြတ်လိုက်သည်။
- ၂၃။ ၁၈၈၆ ခုနှစ်တွင် အင်္ဂလိပ်တို့က မြန်မာနန်းတော်သိမ်းပိုက်ခဲ့ရာ အင်္ဂလိပ်တို့၏ အာဏာစက်သည် ရှမ်းပြည်သို့ရောက်လာခဲ့သည်။
- ၂၄။ ၁၈၉၀ ပြည့်နှစ်တွင် ကိုလိုနီခေတ်အင်္ဂလိပ်တို့က (၃၇) ဆက်မြောက် ကျိုင်းတုံစော်ဘွား စင်ခမ်းပုအား ခန့်ထားခဲ့ရာ ၁၈၉၆ ခုနှစ်တွင် ကွယ်လွန်ခဲ့သည်။
- ၂၅။ ၁၈၉၆-၁၉၃၅ ခုနှစ်ကာလသည် ကျိုင်းတုံရှမ်းစော်ဘွား (၃၈) ဆက်မြောက် စင်ကောင် ကျောက်အင်တလိုင် ဆက်ခံခဲ့သည်။
- ၂၆။ ၁၉၃၅-၁၉၃၇ ခုနှစ် (၃၉) ဆက်မြောက် စော်ဘွားစင်ကောင်တိုင်းသည် ဩဇာတန်ခိုး ကြီးမားပြီး တရားသဖြင့် အုပ်ချုပ်သည်ဟု နာမည်ရခဲ့သည်။ ဟော်နန်းဆောင် ၁၂ ဆောင်ပါသော အိန္ဒိယပုံစံဟော်နန်းသစ် ဆောက်လုပ်ခဲ့သည်။ ၁၉၃၇ ခုနှစ် အောက်တိုဘာလတွင် လုပ်ကြံခံခဲ့ရသည်။
- ၂၇။ ၁၉၄၂ ခုနှစ်တွင် ကျိုင်းတုံအား ထိုင်းနယ်အဖြစ် ဂျပန်က လွှဲပေးခဲ့သည်။ ထိုကာလ တွင် စင်ဖုန်းလူက ထိုင်းအစိုးရခန့် ကျိုင်းတုံဘုရင်ခံ (၄၀) ဆက်မြောက် ဖြစ်ခဲ့သည်။ ကျိုင်းတုံမြို့တွင် ရှမ်းစော်ဘွားတို့၏ ယနေ့တိုင် မြင်တွေ့ရသော အမွေအနှစ်များမှာ-
 - (၁) ပါလျံမြို့ရိုးတံခါး ပကတိအတိုင်း တည်ရှိနေသည်။
 - (၂) မြို့တွင်း နောင်တုံကန်နှင့် နောင်ခမ်းကန်တို့ရှိသည်။
 - (၃) စော်ဘွားမျိုးဆက်များ၏ အုတ်ဂူများတွေ့ရသည်။

၂၈။ ၁၉၄၇ ခုနှစ်တွင် စစ်ဆိုင်လိုက ငှာ ဆက်မြောက် ကျိုင်းတုံရမ်းဇော်ဘွား ဖြစ်ခဲ့သည်။ ကျိုင်းတုံ နောက်ဆုံးမင်းဆက်ဖြစ်ခဲ့ရလေသည်။ ဤသို့ဖြင့် ကျိုင်းတုံဒေသသည် “ဝ”လူမျိုး၊ ရှမ်းလူမျိုး၊ ထိုင်းလူမျိုးတို့ အုပ်ချုပ်ခဲ့ကြပြီး၊ ၁၉၅၉ ခုနှစ်မှ စတင် ပြည်ထောင်စုသမ္မတမြန်မာနိုင်ငံတော် ရှမ်းပြည်နယ်၏ ဒေသတစ်ခုအဖြစ် တည်ရှိ ခဲ့သည်မှာ ယနေ့ ၂၁ ရာစုတိုင်ခဲ့သည်။

ကျိုင်းတုံဒေသဌာနေတိုင်းရင်းသားများ

ရှမ်းပြည်နယ်အရှေ့ပိုင်း၊ ကျိုင်းတုံဒေသတွင် နေထိုင်လာခဲ့ကြသော ဌာနေတိုင်းရင်းသားများ အကြောင်း လေ့လာခဲ့ကြသောအခါ ယနေ့တိုင် သက် ရောက်မှုရှိနေလေသည်။

ကျိုင်းတုံမြို့အား ကနဦး “ဝ”လူမျိုးနွယ်စုတို့က အေဒီ ၉ ရာစုမှ ၁၂၅၃ ထိ နှစ် ၃၀၀ ကျော်စိုးစံခဲ့ကြောင်း။

ထို့အတူ “ရှမ်း”လူမျိုးတို့သည် အေဒီ ၁၂၅၃- ၁၉၅၉ ထိ ၇၀၆ နှစ် စိုးစံခဲ့သော သမိုင်းရှိခဲ့သည်။ ထို့ကြောင့် သမိုင်းအစဉ်အလာကြီးမားခဲ့သော ကျိုင်းတုံ ဒေသအား စိုးစံခဲ့သော “ဝ”လူမျိုးနှင့်ရှမ်းလူမျိုးများသည် ယနေ့တိုင် ရှမ်းအရှေ့မြို့၊ ရွာများတွင် စုဖွဲ့၍ ရောနှော နေထိုင်ကြသည်။ ထို့အပြင် အုပ်ချုပ်ခံဖြစ်ခဲ့သော လားဟူ၊ အခါ၊ အားခေ၊ အင်၊ လီဆူ၊ ကချင် စသော ဌာနေလူမျိုးနွယ်စုများသည် အတူရှိနေကြလေသည်။

၂၁ ရာစု အေဒီ ၂၀၂၂ ခုနှစ်ကာလ ကျိုင်းတုံဒေသအခြေ အနေ

အရှေ့ပိုင်းရှမ်းပြည် ဌာနေတိုင်းရင်းသားတို့၏ ကျိုင်းတုံမြို့သည် သမိုင်းတစ်လျှောက် ဂုံရှမ်းဇော်ဘွား တို့၏ အုပ်ချုပ်ခဲ့သောကာလသည် ၇၀၆ နှစ် ကြာ ညောင်းခဲ့၍ မြို့၊ ရွာအမည်များ၊ မြစ်၊ ချောင်း၊ တော၊ တောင်တို့၏ အမည်များအားလုံးသည် ရှမ်းဘာသာဖြင့် မှည့်ခေါ်ထားလေသည်။

ထိုခေတ် အစောပိုင်း ကာလသည် ဌာနေ တိုင်းရင်းသားလူမျိုးများ သီးသန့်လူမျိုးစုအလိုက်

**သမိုင်းအစဉ်အလာ
ကြီးမားခဲ့သော
ကျိုင်းတုံဒေသအား
စိုးစံခဲ့သော
“ဝ”လူမျိုးနှင့်
ရှမ်းလူမျိုးများသည်
ယနေ့တိုင်
ရှမ်းအရှေ့မြို့၊
ရွာများတွင်စုဖွဲ့၍
ရောနှော
နေထိုင်ကြသည်။**

စုဖွဲ့နေထိုင်လာခဲ့ကြသည်။ အဝင်အထွက်နည်း၍ ရင်းနှီးမှုမရှိခဲ့ကြပေ။ ကြားခံစကားသည် ရှမ်းစကားသာဖြစ်ခဲ့သည်။

သို့ရာတွင် ၁၉ ရာစု နှောင်းပိုင်းကာလသည် ရှမ်းပြည်နယ်အရှေ့ပိုင်း၊ တောင်တန်းဒေသများသည် ၁၉၆၀ ပြည့်နှစ်ခန့်တွင် ကူမင်တန်တရုတ်ဖြူတပ်ဖွဲ့များပေါ်ပေါက်လာခဲ့သည်။ ၁၉၇၀-၇၁ ခုနှစ်ခန့်တွင် ဗမာပြည်ကွန်မြူနစ်(ဗကပ)တပ်ဖွဲ့ပေါ်ပေါက်ခဲ့ပြီး၊ စစ်မှုမထမ်းမနေရခြင်း၊ အခွန်အတုတ်ကြီးမြင့်လွန်းခြင်းတို့ကြောင့် ဌာနေတိုင်းရင်းသားများ မြို့ပြသို့ လိုမြဲရာပြောင်းရွှေ့ခဲ့ကြသည်။ သားသမီးများ ပညာသင်ကြား ခွင့်ရခဲ့ကြပြီး၊ ကြားခံစကား ဖြစ်သော ကျိုင်းတုံရှမ်းစကားမှ မြန်မာစကားအဖြစ်သို့ တစ်စတစ်စ ပြောင်းလဲခဲ့လေသည်။

ထိုခေတ်ကာလသည် မြန်မာ့ဆိုရှယ်လစ်လမ်းစဉ်ပါတီ(မဆလ)ခေတ် အစိုးရကလည်း ၁၉၇၄ ခုနှစ်မှစ၍ အမြင်သစ်ဖြင့် “တိုင်းရင်းသားအချင်းချင်း တန်းတူညီတူ ဆက်ဆံပါ” ဟူသော အသိပေး၊ သတိပေး ဆိုင်းဘုတ်များ မြို့ဝင်/ထွက်လမ်းများပေါ်တွင် ထွက်ပေါ်လာခဲ့သည်။ ထို့အတူ နှစ်စဉ် ဖေဖော်ဝါရီလ ၇ ရက်နေ့မှ ၁၂ ရက်နေ့အထိ မြို့မအားကစားကွင်းကြီး၌ လူမျိုးတိုင်းအား မိမိလူမျိုးဝတ်စုံဖြင့် စုပေါင်းချီတက်စေခြင်း၊ ညစဉ် ကပွဲပြိုင်ပွဲများ ပြုလုပ်ပေးခြင်း၊ သစ်သီးဝလံများ ပြပွဲပြိုင်ပွဲပြုလုပ်ပေး၍ ဌာနေတိုင်းရင်းသားများ မည်သည့်ခေတ်နှင့်မတူ အထူးရင်းနှီးခဲ့ကြလေသည်။

ထို့အတူ ဌာနေတိုင်းရင်းသားတို့၏ နိုင်ငံသားကတ်များနှင့် လိုအပ်ချက်များအား လိုလေသေးမရှိအောင် ဆေးရုံ၊ ဆေးကုသမှုအား ၁၉၇၅-၁၉၈၀ ပြည့်နှစ်ထိ အခမဲ့ ဆေးကုပေးခြင်း၊ ဆေးရုံတက်စဉ် တစ်ရက် သုံးနပ် ဧည့်ခံပေးခဲ့ကြသည်။ ဌာနေတိုင်းရင်းသားတို့အား ပြည်ထောင်စုကိုယ်စားလှယ်ဟူ၍ ပြည်နယ်မြို့တော်များ၊ ရန်ကုန်မြို့သို့ လေ့လာရေးခရီးစီမံပေးပြီး ဆက်ဆံရေးသည် မိသားစုဖြစ်စေခဲ့သည်။ စစ်ဘေးကြောင့် မိဘမဲ့ခဲ့ကြသော သားသမီးများနှင့် ချို့တဲ့လူငယ်များအား လူငယ်ဖွံ့ဖြိုးရေးကျောင်းဖွင့်လှစ်ပြီး အခမဲ့ပညာသင်ကြားခွင့် စီမံပေးခဲ့ခြင်းကြောင့် ယနေ့ခေတ်ကာလတွင် ဌာနေတိုင်းရင်းသားလူငယ်ပညာတတ်များသည် အုပ်ချုပ်ရေးဌာနများ၊ မြို့နယ်စည်ပင်ဦးစီးဌာနများ၊ ပြည်သူ့ဆက်ဆံရေး၊ အစိုးရကျောင်းများတွင် တာဝန်ထမ်းဆောင်နေကြလေပြီ။ ဘာသာစကားအခက်အခဲမရှိသော မျိုးဆက်သစ်ခေါင်းဆောင်များ နေရာယူ၍ ငြိမ်းချမ်းနေလေပြီ။

ကျိုင်းတုံဌာနေတိုင်းရင်းသားများ မိသားစုဖြစ်လာခြင်း

ကျိုင်းတုံဒေသသည် ဌာနေတိုင်းရင်းသားလူမျိုးတို့၏ ဘဝများသည်လည်း ခေတ်ရေစီးကြောင်းနှင့်အတူ ရှေး မိမိရိုးရာဝတ်ထည်သည် မိမိလူမျိုးသာ ဝတ်ဆင်ကြသည်မှာ ယနေ့ အခြေအနေသည် အာခါလွယ်အိတ်၊ လားဟူလွယ်အိတ်၊ ရှမ်းလွယ်အိတ်တို့ကို ကြည့်၍ မည်သည့်လူမျိုးဟု သတ်မှတ်၍မရတော့သော ဈေးကွက်စီးပွားရေးစနစ်သို့ ဝင်ရောက်နိုင်ခဲ့လေပြီ။

ထို့အပြင် နိုင်ငံတော်ကလည်း ဌာနေတိုင်းရင်းသားတို့အား သက်ဆိုင်ရာ လူမျိုးရေးရာ ဆောင်ရွက်နိုင်စေရန် ယဉ်ကျေးမှုနှင့်စာပေအသင်းအဖွဲ့များ၊ ခန်းမဆောင်များ ဖော်ဆောင်နိုင်၍ မင်္ဂလာဆောင်များ၊ အလှူပွဲများ၊ အိမ်သစ်တက်မင်္ဂလာယူခြင်း၊ ရှင်ပြု

မင်္ဂလာများတို့ကြောင့် ဌာနေတိုင်းရင်းသားများ ရှေးကနှင့်မတူ ရင်းနှီးခဲ့ကြရပြီ။ “လူမျိုး ဘာသာမခွဲခြား အိမ်ထောင်ပြုနေကြပါပြီ” သို့ဖြစ်၍ ရှမ်းပြည်အရှေ့ပိုင်း ကျိုင်းတုံဒေသသည် တိုင်းရင်းသားတို့၏ ရိုးရာအထည်ဆိုင်များ၊ ရိုးရာစားသောက်ဆိုင်များ၊ တိုင်းရင်းသားအမည် ဟိုတယ်များ၊ ဈေးများ ဖွင့်လှစ်၍ အချင်းချင်းအားပေးခြင်း၊ နိုင်ငံတကာခရီးသွားများအား ဆွဲဆောင်နိုင်သော၊ လေ့လာမှုပြုနိုင်သော လူထုအခြေပြုဟိုတယ်လုပ်ငန်း “Community Base Tourist” (CBT) ခေတ်သို့ ဖွင့်လှစ်နိုင်ခဲ့လေပြီ။

ထို့အတူ နှစ်စဉ်နှစ်တိုင်း ဌာနေတိုင်းရင်းသားလူမျိုးတို့၏ ရိုးရာနှစ်သစ်ကူးပွဲတော်များ ကျင်းပကြပြီး မိမိတို့၏ ရိုးရာဓလေ့ ယဉ်ကျေးမှုတို့အား အချင်းချင်းဖလှယ်ခဲ့ကြ၍ မည်သည့် ခေတ်နှင့်မျှမတူ ရင်းနှီးခွင့်ရပြီး၊ ငြိမ်းချမ်းရေးအား အထောက်အကူပြုဖော်ဆောင် နေကြပြီ ဖြစ်သည်။ Amazing Kyaing Tong City ဟူ၍ ဦးဆောင်မှုပေးနေလေသည်။ ကျိုင်းတုံ မြို့တော်ကြီးတွင် ခိုင်မာသော လူ့အဖွဲ့အစည်းများမှာ -

- ၁။ ဗမာယဉ်ကျေးမှုအဖွဲ့
 - ၂။ “ဝ”စာပေနှင့်ယဉ်ကျေးမှုအဖွဲ့
 - ၃။ လားဟူစာပေနှင့်ယဉ်ကျေးမှုအဖွဲ့
 - ၄။ အာခါစာပေနှင့်ယဉ်ကျေးမှုအဖွဲ့
 - ၅။ အင်စာပေနှင့်ယဉ်ကျေးမှုအဖွဲ့
 - ၆။ တိုင်းလွယ်ယဉ်ကျေးမှုအဖွဲ့
 - ၇။ ဂုံရှမ်းစာပေနှင့်ယဉ်ကျေးမှုအဖွဲ့
 - ၈။ တိုင်းလုံစာပေနှင့်ယဉ်ကျေးမှုအဖွဲ့
 - ၉။ တိုင်းလိခန်းမနှင့်ယဉ်ကျေးမှုအဖွဲ့
 - ၁၀။ တိုင်နေခန်းမနှင့်ယဉ်ကျေးမှုအဖွဲ့
 - ၁၁။ အားခေစာပေနှင့်ယဉ်ကျေးမှုအဖွဲ့
 - ၁၂။ တအာင်းပလောင်စာပေနှင့်ယဉ်ကျေးမှုအဖွဲ့
 - ၁၃။ လီဆူစာပေနှင့်ယဉ်ကျေးမှုအဖွဲ့
- ဌာနေတိုင်းရင်းသားများ၏ ရိုးရာပြကွဲဒိန်များ နှစ်စဉ်ထုတ်ဝေကြသည်။
 - ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံအစ ပင်လုံက။
 - မြန်မာနိုင်ငံငြိမ်းချမ်းရေးအစ ကျိုင်းတုံက ဟူ၍ ၂၀၂၃ ခုနှစ် (၇၅) နှစ် ဇန်နဝါရီ ၄ ရက် စိန်ရတု လွတ်လပ်ရေးနေ့အား ဂုဏ်ပြုရေးသားလိုက်ပါသည်ခင်ဗျား။

ရှမ်းဘာသာစကားလက်ဆောင်

	English	မြန်မာ	ရှမ်း
၁။	Thank You	ကျေးဇူးတင်ပါသည်	ယင်းလီခ
၂။	Nice to meet you	တွေ့ရတာဝမ်းသာပါတယ်	မိုင်ဆွန်ခ
၃။	I Love you	ငါမင်းကိုချစ်တယ်	ဟောင်းဟဆူ

ဝင်အားလယ်(ဓာတု)

နိဂမ္မိကသမ္ဘာဝိသုဒ္ဓိ သမ္ဘာဝိသုဒ္ဓိ

ကဏ္ဍ

“ရခိုင်ရေးဟောင်းမှတ်တမ်းများအရ
လှေပြိုင်ပွဲသဘင်ကျင်းပခြင်းကို
မြန်မာသက္ကရာဇ် ၉၁၈ ခုနှစ်တွင် နန်းတက်သည့်
ရခိုင်ဘုရင် မင်းစောလှလက်ထက်တွင်
စတင်ခဲ့ကြောင်း သိရှိရပေသည်။
လှေပြိုင်ပွဲများကို ရိုးရာယဉ်ကျေးမှုလေ့ထုံးစံများအရ
ယနေ့အထိ ပုံမှန် ကျင်းပမှုရှိနေဆဲဖြစ်သည်။”

ထမင်းထောင်၊ ပန်းထောင်၊ ဆီမီးထောင်ပူဇော်ပွဲ

ရခိုင်လူမျိုးတို့တွင် ဘာသာရေးနှင့်ပတ်သက်ပြီး ကျင်းပပြုလုပ်သည့် ပွဲတော်များ၌ ထမင်းထောင်၊ ပန်းထောင်နှင့် ဆီမီးထောင်ပူဇော်ပွဲများမှာ အထူးထင်ရှားကြသည်။ ဤပွဲတော်များကို ဓညဝတီခေတ်မှစတင်ပြီး ဝေသာလီခေတ်၊ လေးမြို့ခေတ်၊ မြောက်ဦးခေတ်နှင့် ယနေ့တိုင် ရိုးရာဓလေ့ယဉ်ကျေးမှုဘုရားပွဲဇော်ပွဲအဖြစ် ခမ်းနားစွာကျင်းပခဲ့ကြသည်။ ဤပွဲတော်ကို သီတင်းကျွတ်(အောက်တိုဘာလ) တွင် ကျင်းပပြုလုပ်ခဲ့ကြသော်လည်း ယခုအခါ ဗုဒ္ဓ၏နေ့ထူးနေ့မြတ်များဖြစ်ကြသည့် တန်ဆောင်မုန်းလပြည့်နေ့ရက်နှင့် ကဆုန်လပြည့်နေ့ရက်များတွင် ကျင်းပပြုလုပ်ကြသည်။ ပွဲမလုပ်မီတစ်ရက် အကြိုနေ့(ဥပမာ-လပြည့်နေ့လုပ်မည်ဆိုလျှင် အဖိတ်နေ့)တွင် ကျေးရွာအလိုက် အမျိုးသမီးကြီးများက “ထမင်းထောင်”များပြုလုပ်ရန် နေအိမ်များသို့သွားရောက်ပြီး ပေါ်ဦးပေါ်စ ကောက်သစ်ဆန်များကို အလှူကောက်ခံမှုပြုလုပ်ကြရသည်။ ထို့အပြင် ရာသီအလိုက်ပေါ်သည့် သစ်သီးဝလံများကိုလည်း အလှူခံကြရသည်။ ကျေးရွာမှ အပျို၊ လူပျိုတို့မှာ ပျော်ပျော်ပါးပါး၊ စုစုဝေးဝေး ရွာဦးရေကန်နှင့် တခြားနေရာများမှ တောတန်းဒေသများသို့သွားရောက်ပြီး ဝါကျွတ်လတွင် ပွင့်တတ်သည့် ကြာဖြူ၊ ကြာနီ၊ ကြာညိုနှင့် ကြာခေါင်းလောင်းပန်းများကို စုပေါင်းခူးဆွတ်မှုပြုလုပ်ကြသည်။ ထမင်းထောင်ပြုလုပ်ရာ၌ အဓိကအသုံးပြုမည့် ဗောဓိရွက်နှင့်ညောင်ရွက်များ ဆွတ်ခူးကြရသည်။

ထိုနေ့ညပိုင်းတွင် စုပေါင်းရရှိလာသည့် ဆွမ်းဆန်များကို သတ်မှတ်ထားသည့် နေရာများသို့ပြောင်းရွှေ့ပြီး ဆွမ်းချက်ခြင်း အတွက် လိုအပ်သလို ပြင်ဆင်မှုပြုလုပ်ကြရသည်။ လုပ်ကိုင်နေသူတို့အား ကာလသားလူပျိုလေးများက တူရိယာများဖြင့် တီးမှုတ်ဖျော်ဖြေကြသည်။ ဆွမ်းချက်၍ ပြီးစီးလာသည့် ဆွမ်းထမင်းများကို ဗန်းခံ(ဗျပ်)များတွင် စုပုံထည့်ထားရသည်။ ဆွမ်းထမင်းများကို ထုချွန်ပုံသဏ္ဍာန်ပြုလုပ်ထားသည့် ဗောဓိညောင်ရွက်တွင် ထည့်ပြီး ထမင်းထုချွန် (ထမင်းထောင်) များပြုလုပ် ရသည်။ ထိုကန်တော့ပုံသဏ္ဍာန် ထမင်းများကို ဆေးရောင်စုံခြယ်၍ ဗန်းခံ(ဗျပ်)ထဲတွင် အရေအတွက်တစ်ထောင်ပြည့်အောင် ထည့်ရသည်။ ကြာပန်းနှင့်တခြားပန်းများကိုလည်း အရေအတွက်တစ်ထောင်ပြည့်အောင် သန့်စင်ရေဆေးပြီး ထည့်ထားကြရပေသည်။

လပြည့်ည၏ အရုဏ်တက်ချိန်တွင် ပူဇော်ပွဲများကိုကျင်းပပြုလုပ်ပြီး ဘုရားသို့ သွားရောက်မှုတွင် ရှေ့ဆုံးမှ ကြေးစည်ကို လူငယ်နှစ်ဦးမှထမ်းပြီး တီးသွားရသည်။ နောက်ဘက်တွင် ပန်းကျား (ပန်းတျား)ခေါ်သည့် စည်ရှည်ကို တီးခတ်သူနှစ်ဦးပါရှိသည်။ ၎င်းတို့နောက်မှ အဝတ်ဖြူဝတ်ဆင်ထားသည့် ဥပုသ်သီလဆောက်တည်ထားသည့် လူကြီးများ စီတန်းလိုက်ပါလာပြီး ရွာထဲမှ ချောမောလှပသည့် အပျိုစင်ကလေးများမှာ ရွှေ၊ ငွေ၊ ကြေးတို့ဖြင့် ပြုလုပ်ထားသည့် ကြာမှောက်၊ ကြာလှန် ပုံသဏ္ဍာန်ရှိသည့် ပူဇော်ကလပ်တွင် ပေါက်ပေါက်ပန်းကိုထည့်ပြီး ခေါင်းပေါ်တွင်တင်၍ လိုက်ပါလာရပေသည်။ ထမင်း၊ ပန်း၊ ဆီမီးများ အဆင်သင့် ထည့်ထားသည့် ဗန်းခံများကို မိန်းမကြီးတို့က ခေါင်းပေါ်တွင်တင်၍ ပူဇော်ကလပ်နောက်ဘက်မှ စနစ်တကျ စီတန်း၍ လိုက်ပါကြရသည်။ သီဆိုတီးမှုတ်သူတို့မှာ နောက်ဆုံးမှ ပါဝင်ပြီး ၎င်းအဖွဲ့နှင့်အတူ ရိုးရာအကများဖြစ်သည့် လူရုပ်ကြီးအက၊ ကိန္နရာဖိုမအက၊

တိုးအက၊ လင်ကောင်ပိုးအက စသည်တို့ကလည်း တွဲဖက်ပါဝင်ကြပေသည်။

ထမင်းထောင်၊ ပန်းထောင်၊ ဆီမီးထောင်ပူဇော်ရန် သတ်မှတ်ထားသည့် ဘုရားစေတီ၊ ပုထိုးများသို့ရောက်ရှိသည့်အခါ ပါရှိလာသည့် ထမင်းစေတီငယ်များကို “သင်ပုတ်ပလ္လင်” တို့၌ တင်ရပါသည်။ ပန်းများ၊ ဆီမီးများကိုပါအတူတင်ပြီး လိုရာဆုများ တောင်းယူပြီး ကုသိုလ်ကောင်းမှုများ ပြုလုပ်ကြပါသည်။ သင်ပုတ်ပလ္လင်ပေါ်တွင်တင်၍ ပူဇော်ပြုလုပ်ရသဖြင့် “သင်ပုတ်ဆွမ်း”ဟု ရှိလည်း ခေါ်ဆိုကြသည်။ တချို့က “သင်ဗုန်းဆွမ်း” ဟုလည်း ခေါ်ကြသည်။ ယခင်က ဘုရားပုထိုးများတွင် သင်ပုတ်ဆွမ်းများ တင်ရန် သင်ပုတ်ပလ္လင်များ ရှိခဲ့ကြသည်။ ကာလကြာရှည်လာသည့်အခါ ပျက်စီးယိုယွင်းမှုများရှိလာခဲ့ကြပြီဖြစ်သော်လည်း မြောက်ဦးမြို့ရှိ သျှစ်သောင်းဘုရားပုထိုး၊ ဝသဲဘုရားနှင့် ခမောင်းဘုရားတို့တွင် မပျက်မစီးရှိနေသည်တို့ကို တွေ့ရပေသည်။ သျှစ်သောင်းဘုရားပုထိုးတော်တို့၌ ဆီမီးခွက် တစ်ထောင် ပူဇော်ထွန်းညှိမှုပြုလုပ်နိုင်ရန် ကျောက်ခွက်ငယ်များရှိကြလေသည်။

ထမင်းထောင်၊ ပန်းထောင်နှင့် ဆီမီးထောင်ပူဇော်ပွဲကို ရှေးဦးရခိုင်လူမျိုးများမှ စတင်ပြီး ယနေ့အထိ ရခိုင်ရိုးရာ ထုံးစံ ဓလေ့ အစဉ်အလာများအရ ဘာသာရေး၏ ပင်မပွဲတော် တစ်ခုအဖြစ် ထိန်းသိမ်းကျင်းပဆဲရှိနေပါသေးသည်။

လှိုင်ပြိုင်ပွဲ(လောင်းပြိုင်ပွဲ = လှေပြိုင်ပွဲ)

ရခိုင်ရှေးဟောင်းမှတ်တမ်းများအရ လှေပြိုင်ပွဲသဘင်ကျင်းပခြင်းကို မြန်မာသက္ကရာဇ် ၉၁၈ ခုနှစ်တွင် နန်းတက်သည့် ရခိုင်ဘုရင် မင်းစောလှလက်ထက်တွင် စတင်ခဲ့ကြောင်း သိရှိရပေသည်။ လှေပြိုင်ပွဲများကို ရိုးရာယဉ်ကျေးမှုဓလေ့ထုံးစံများအရ ယနေ့အထိ ပုံမှန် ကျင်းပမှုရှိနေဆဲဖြစ်သည်။ ပြိုင်ပွဲကို ရေတက်၊ ရေကျအချိန်များကို တွက်ချက်ပြီး ကျင်းပရလေသည်။ ဤလှေလှော် အတတ်ပညာရပ်များမှတစ်ဆင့်အခြေခံပြီး ရေကြောင်းသွားလာမှု အတတ်ပညာ၏ နည်းစနစ်များကို သိရှိနားလည်နိုင်ခြင်း၊ စုပေါင်းလုပ်ဆောင်မှု၏ ညီညွတ်မှု သဘောတရားတို့ဖြင့် လူ့သဘာဝပင်မအခြေခံကောင်းများကို လေ့ကျင့်ရရှိလာစေသည်။ ယခင်က လှေပြိုင်ပွဲဝင်ကြသည့် လှေအရွယ်အစားမှာ ၉လံအထိ ရှည်လျားခဲ့သည်။ ယခုအခါ ၅လံ၊ ၅လံနှင့် ၂တောင် အရှည်ရှိသည့် ပြိုင်ပွဲလှေများဖြင့် ပြိုင်ပွဲကျင်းပကြသည်။ ပြိုင်ပွဲဝင်မည့်လှေသူကြီးနှင့် ဗေဒင်ဆရာတို့၏ သတ်မှတ်လမ်းညွှန်မှုများခံယူ၍ တော၊ တောင်များသို့သွားရောက်ပြီး သစ်ပင်ကောင်းကောင်းကို လှေလုပ်ရန်ရွေးချယ်ကြရသည်။ တောထဲတွင် လှေလုပ်ရန်အတွက် စိတ်ကြိုက်သစ်ပင်တွေ့ရှိပြီဆိုသည်နှင့် သစ်ပင်အား ခုတ်ထစ်ခြင်းမပြုမီ ရှေးဦးစွာ သစ်ပင်၏ခြေရင်းတွင် သစ်ပင်များခုတ်ထစ်ပြီး သစ်သားကို ညှပ်ထားခဲ့ရသည်။ ဤသို့ ပြုလုပ်ခြင်းကို “လက်ဝါးကာညှပ်” သည်ဟုခေါ်သည်။ နောက် တစ်နေ့ သွားကြည့်သောအခါ ညှပ်ထားသည့်သစ်သား နေရာမပျက်မယွင်းဘဲရှိနေလျှင် နိမိတ်ကောင်းသည်ဟု ယုံကြည်ပြီး ပြိုင်ပွဲဝင်လှေပြုလုပ်ရန် ခုတ်ယူမှုစတင်ကြသည်။ တောင်ပိန္နဲ၊ သင်းဂနက်၊ မြတ်စွာ၊ မျောက်ခေါင်း၊ သစ်ပုတ်နှင့် စံကားသစ်တို့မှာ လှေပြုလုပ်ရန် ကောင်းမွန်သည့်သစ်များ ဖြစ်ကြသည်။

ပြိုင်လှေပြုလုပ်ရန် ခုတ်ထွင်မှုပြုလုပ်သည့် သစ်ပင်၏ အဖျားပိုင်းကို လှေဦးပိုင်း

အဖြစ် သတ်မှတ်သည်။ အရင်းပိုင်းအား လှေ၏ပဲ့ပိုင်း အဖြစ် သတ်မှတ်ပြီး ဓား၊ ပုဆိန်များဖြင့်လောင်းလှေပုံ သဏ္ဍာန်ပေါ်အောင် ခုတ်ထွင်မှုအဆင့်ဆင့် ပြုလုပ်ကြ ရသည်။ ပြီးစီးပါက ဝါးကျစ်ကြိုး (ဝါ) နွယ်ကြိုးများ ဖြင့်တွဲသီပြီး ချောင်း၊ မြစ်အတိုင်း မိမိတို့ကျေးရွာများ သို့ သယ်ယူကြရသည်။ လှေထွင်းခြင်းပြုလုပ်နေစဉ် ကျန်ကျေးရွာသားတချို့မှာလိုအပ်သလိုလှေလှော်တက် များကိုပါ တစ်ပါတည်းပြုလုပ်ကြရသည်။ တချို့ဒေသ များတွင် မိမိတို့ ကြိုက်နှစ်သက်ရာ ပြိုင်လှေများကို ငှားရမ်းခြင်း(ဝါ) ဝယ်ယူခြင်းတို့ဖြင့် လှေပြိုင်ပွဲကို ဝင် ရောက်ကြသည်လည်း ရှိကြပေသည်။

တော၊ တောင်ထဲမှ ရွေးချယ်လုပ်ယူလာသည့် လှေအား မိမိတို့ကျေးရွာများသို့ ရောက်ရှိလာသည့်အခါ ရပ်ရွာမှလူများက အတီးအမှုတ်၊ အကအခုန်တို့ဖြင့် ကြိုဆိုမှု ပြုလုပ်ကြရသည်။ ထိုလှေအား ရွာလယ်ရှိ မြေကွက်လပ်တွင် မဏ္ဍပ်ဆောက်လုပ်ပြီးထားရှိကြ သည်။ ညဘက်တွင် ရွာရှိလူပျိုများက စောင့်ရှောက်ပြီး အိပ်ကြရသည်။ နေ့စဉ် မနက်ပိုင်းအချိန် လှေအား ရေထဲသို့ချပြီး လှေ၏အသွားနှုန်းများ၊ လှေလှော်သား များ၏ တက်ညီလက်ညီ လှော်ခတ်မှုစွမ်းအား ပိုမိုရရှိ စေရန် လှေကျင့်မှုနှင့် တခြားလိုအပ်သည်များကို ပြုလုပ် ကြရသည်။ ပြိုင်လှေထားရှိမည့်မဏ္ဍပ်၏ လှေဦးပိုင်း နေရာတွင် “ကင်ပွန်းအိုး” များထားရှိကြသည်။ မဏ္ဍပ် တွင်းသို့ ဝင်ရောက်လာသူတိုင်း ကင်ပွန်းကိုင်ကြရ သည်။ (မှတ်ချက်) လှေထားသည့်နေရာသို့ အမျိုးသမီး များ လုံးဝမဝင်ရပေ။

ရိုးရာဓလေ့ထုံးစံအရ ရွာစောင့်နတ်များအား ပသခြင်း၊ အခြားလိုအပ်သည့် ဘာသာရေး လှုံ့ဆော်မှု များ လုပ်ရခြင်းတို့ပြုလုပ်ပြီး မိမိတို့လှေအား ပိုမို ခမ်းနားမှုရှိစေရန်အတွက် ရပ်ရွာအလိုက်လှေဦး၏ ပါးနှစ်ဖက်တွင် မိမိတို့ကြိုက်နှစ်သက်ကြသည့် မိကျောင်းရုပ်၊ ဂဠုန်ရုပ်၊ နဂါးရုပ်၊ ဆင်ရုပ်၊ ကျားရုပ်၊ မြွေရုပ်၊ ခြူးရုပ်နှင့် ဟင်္သာရုပ်များကို အထိမ်းအမှတ် သင်္ကေတအဖြစ် သင်္ဘောဆေးဖြင့် ရေးခြယ်မှုပြုလုပ် ကြသည်။ လှေ၏ပဲ့ပိုင်းကို ခြူးပန်း၊ ခြူးနွယ်၊ ယိုးဒယား

**】နေ့စဉ်
မနက်ပိုင်းအချိန်
လှေအား ရေထဲသို့ချပြီး
လှေ၏အသွားနှုန်းများ၊
လှေလှော်သားများ၏
တက်ညီလက်ညီ
လှော်ခတ်မှုစွမ်းအား
ပိုမိုရရှိစေရန်
လှေကျင့်မှုနှင့်
တခြားလိုအပ်သည်
များကို
ပြုလုပ်ကြရသည်။ }**

**ပြိုင်ပွဲဝင်လှေ
အသီးသီးတွင်
ယခင်က
မိမိတို့
အောင်မြင်မှုရရှိ၍
ချီးမြှင့်ခြင်းခံခဲ့ရသည့်
အလံတော်များ၊
ဆုတံဆိပ်များကို
ချိတ်ဆွဲ
ထားကြသည်။**

ကနုတ်ပန်းနွယ်ပန်းခက်များဖြင့် ခြယ်သပြီး လှေ၏ အလယ်နေရာဘေးနှစ်ဖက်တွင် “ဂဠုန်မင်း၊ ဟင်္သာမောင်၊ နဂါးပျံ၊ နတ်မြင်းပျံ” စသည်ဖြင့် အတိတ် နမိတ်ကောင်းမည့် အမည်များကို ရေးသားတတ်ကြသည်။ ရှေးရခိုင်ဘုရင်များလက်ထက် မင်းခမ်းမင်းနားများတွင် မင်းပွဲသဘင်အဖြစ် ကျင်းပခဲ့ကြသော်လည်း နောင်တွင် တန်ခူး(ဧပြီလ)၌ ရာသီပွဲတော်တစ်ခုအဖြစ် သီးခြားကျင်းပမှုရှိခဲ့သည်။ (မှတ်ချက် - ရခိုင်ပြည်နယ် တောင်ပိုင်းမှ ရမ်းဗြဲမြို့တွင် ကဆုန်(မေလ)လှေပြိုင်ပွဲ ကျင်းပကြပေသည်။

လှေပြိုင်ပွဲဝင်မည့်နေ့တွင် လှေလှော်သားများသည် ရင်စည်းနှင့်တူညီဝတ်စုံများ ဝတ်ဆင်ထားကြပြီး မိမိတို့လှေများတွင် နေရာယူ၍ ရွာရှင်မ၊ ရိုးရာ နတ်များအား ပူဇော်ပသပြီး နံ့သာရည်များဖြင့် ပြိုင်ပွဲဝင်မည့်လှေနှင့် လှေလှော်သားများကို ပက်ဖျန်းပြီး အောင်မြင်မှုများရရှိစေရန် ဆုမွန်ကောင်းများတောင်းဆိုမှု ပြုလုပ်ကြရသည်။ ပြိုင်ပွဲဝင်လှေအသီးသီးတွင် ယခင်က မိမိတို့ အောင်မြင်မှုရရှိ၍ ချီးမြှင့်ခြင်းခံခဲ့ရသည့် အလံတော်များ၊ ဆုတံဆိပ်များကို ချိတ်ဆွဲထားကြသည်။ ချောင်းရိုးတစ်လျှောက် ပြိုင်ပွဲဝင်လှေများ၏ အောင်မြင်မှုဆုတံဆိပ်၊ အလံတော်များ၊ အပြိုင်အဆိုင်သံချပ်တိုးသီဆိုမှုများ၊ ကမ်းပေါ်မှ တူရိယာများဖြင့် ပျော်ရွှင်စွာသီဆို တီးမှုတ်မှုများဖြင့် ပြိုင်ပွဲဝင်လှေလှော်သားများ၏ မျက်နှာအသီးသီး၌ ဤပြိုင်ပွဲများအတွက် အောင်မြင်မှုရရှိစေရန် သက်လုံစွမ်းအင် ပြည့်ဝနေကြောင်း ပေါ်လွင်လှပေသည်။

ပြိုင်ပွဲဝင်လှေနှစ်စီး၏ အနိုင်အရှုံးကို မိမိဒေသအလိုက် နည်းလမ်းများဖြင့် ဆုံးဖြတ်မှု ရှိခဲ့ကြသော်လည်း ရမ်းဗြဲမြို့တွင် တာဝင်စက်ဖြင့် အဆုံးအဖြတ်ပေးမှုရှိပါသည်။ တာဝင်စက်ဆိုသည်မှာ ပန်းဝင်မည့်နေရာ အလယ်တည့်တည့်တွင် ချိတ်ဆွဲထားပြီး စက်၏ အပေါက်များကို ကြိုးဖြင့် တစ်ဖက်တစ်ချက်တွင် တိုင်၌ ချည်ထားသည်။ ပြိုင်လှေ၏ဦးပိုင်းတွင် ၇၅ ဒီဂရီ ရှေ့သို့တိုး၍ ဓားများကို တပ်ဆင်ထားသည်။ ဦးစွာ ဝင်ရောက်လာသည့် လှေ၏ဦးမှဓားသည် တာဝင်စက်

၏ ကြိုးများကို ဖြတ်ချလိုက်ရာ သတ်မှတ်ထားသည့် အလံငယ်များ လဲကျမှု (ဝါ) ထောင်နေမှုတို့ကို ကြည့်ရှုပြီး အနိုင်အရှုံးကို ဆုံးဖြတ်ကြရသည်။ အလံငယ် ထောင်မတ်နေသည့် ပုံသဏ္ဍာန်တွေ့ရမှ အနိုင်ရသည်ဟု သိရှိရသည်။

လှေပြိုင်ပွဲတွင် ပထမဆုကို ရွှေမောင်း၊ ဒုတိယဆုကို ရွှေနှင့် ငွေရောစပ်ထားသည့် မောင်းနှင့် တတိယဆုကို ငွေမောင်း ပေးအပ်လေ့ရှိသည်။ နိုင်သည့်အသင်းအား ပေးအပ်မည့် အထိမ်းအမှတ်အလံ၏ ထောင့်စွန်းတွင် အနိုင်ရသည့်မောင်းများကို ချိတ်တွဲ၍ ချီးမြှင့်ပါသည်။ အောင်မြင်မှုအလံနှင့်မောင်းများ ရရှိလာသည့်ရွာမှ လှေလှော်သားများ၏ အောင်မြင်ပျော်ရွှင်မှုများ၊ သံချပ်များ၊ သီဆိုကခုန်မှုများဖြင့် ချောင်းရိုးတစ်လျှောက်တွင် ညံ့စည်လျက် ရှိကြပေသည်။ အောင်မြင်မှု ဆုတံဆိပ်များကို ပွေ့ပိုက်ပြီး မိမိနေရပ်သို့ ရောက်ရှိလာသည့် အခါ အောင်မြင်မှုကိုဂုဏ်ပြုပွဲတွင် ဇာတ်ပွဲ၊ အငြိမ့်ပွဲများနှင့်တွဲဖက်ပြီး ခမ်းနားစွာကျင်းပကြပါသည်။

အားလုံးစုပေါင်းစည်းလုံးညီညွတ်မှုဖြင့် အောင်မြင်မှုများကို ရရှိစေတတ်သည့် သဘောတရားကို အဓိကညွှန်းဆိုသည့် လှေ (လှံ) ပြိုင်ပွဲသည် ရခိုင်တိုင်းရင်းသားတို့၏ လက်ဆင့်ကမ်းသယ်ဆောင်လာခဲ့သည့် ရိုးရာအစဉ်အလာဓလေ့များ၏ စစ်မှန်သည့် ယဉ်ကျေးမှုသင်္ကေတတစ်ခုပင် ဖြစ်လေသည်။

များအောင်

အလှူဒါနတို့သည် အလှူရှင်၏ အကျိုးကို အမြဲတမ်း ဖြစ်စေသည်။ အလှူရှင်၏ အကျိုးကို အမြဲတမ်း ဖြစ်စေသည်။ အလှူရှင်၏ အကျိုးကို အမြဲတမ်း ဖြစ်စေသည်။

အလှူရှင်

“ချင်းတိုင်းရင်းသား မျိုးနွယ်စုတစ်ခုဖြစ်သည့်
 ဒိုင်လူမျိုးများသည်
ထီးလင်းမှ မတူပီ ဒိုင်နယ်သို့လည်းကောင်း၊
ယောဒေသမှ မင်းတပ် ဒိုင်နယ်သို့လည်းကောင်း၊
စေတုတ္ထရာနယ်မှ ကန်ပက်လက်ဒိုင်နယ်၊
မင်းပြားဒိုင်နယ်များသို့လည်းကောင်း၊
ဆောမြို့နယ်၊ လောင်းရှည်နယ်မှ ကန်ပက်လက်ဒိုင်နယ်၊
လေးမြို့မြစ် ဒိုင်နယ်များသို့လည်းကောင်း အသီးသီး
ရောက်သွားကြပြီး ဒိုင်ရွာများ တည်ခဲ့ကြသည်ဟုဆိုသည်။”

မြန်မာနိုင်ငံသည် တိုင်းရင်းသားမျိုးနွယ်စုပေါင်းစုံ မှီတင်းနေထိုင်ကြသောနိုင်ငံ ဖြစ်ရာ တိုင်းရင်းသားလူမျိုးအသီးသီးတို့၏ ရိုးရာယဉ်ကျေးမှုလေ့ပေါင်းစုံကိုလည်း လေ့လာ တွေ့ရှိနိုင်ပါသည်။ ထိုရိုးရာလေ့များထဲမှ ယနေ့ တိမ်မြုပ်ပျောက်ကွယ်နေပြီဖြစ်သော ထူးခြားဆန်းကြယ်လှသည့် ချင်းတိုင်းရင်းသူ အမျိုးသမီးများ၏မျက်နှာတွင် ပါးရဲ(ပါးမဲ) ထိုးသည့် ဓလေ့အကြောင်း တင်ပြလိုပါသည်။

မျက်နှာပေါ်တွင် ဆေးမင်ကြောင်ထိုးခြင်းက အာရှတိုက်၊ အာဖရိက၊ လက်တင် အမေရိက ကမ္ဘာနိုင်ငံ အတော်များများတွင် ရှိသော်လည်း အမျိုးသမီးများ၏ မျက်နှာများ တွင်သာ သီးသန့်ရွေးချယ်ပြီး ဆေးမင်ကြောင်ထိုးသော အလေ့အထသည် အလွန်ရှားပါး ပါသည်။ ပါးရဲထိုးခြင်းသည် မြန်မာနိုင်ငံအတွင်းရှိ တိုင်းရင်းသားများထဲမှ အထူးခြားဆုံးသော ချင်းတိုင်းရင်းသားများ၏ မိရိုးဖလာ အစဉ်အလာတစ်ရပ် ဖြစ်ပါသည်။ မျက်နှာတွင် ဆေးမင်ကြောင်ထိုးခြင်းကို “ပါးရဲထိုးသည်” ဟုခေါ်၍ ပါးရဲထိုးသောဒေသများကမူ “ပါးမဲ ထိုးသည်၊ ပါးထိုးသည်” ဟုခေါ်ကြသည်။ အမျိုးသမီးများ၏ မျက်နှာတွင်သာ ဆေးမင်ကြောင် ခေါ် ပါးရဲခေါ် ပါးမဲထိုးကြခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

ဆေးမင်ကြောင်သည် လူ့ခန္ဓာကိုယ် အရေပြားပေါ်တွင် သေရာပါသည့်တိုင် စွဲစွဲမြဲမြဲ ထင်နေစေရန် စုတ်၊ ဆူးချွန် အစရှိသည့် ကိရိယာများဖြင့် ဆေးရောင်သွင်းကာ ရုပ်ပုံများ၊ အမှတ်အသားများ၊ စာလုံးများနှင့် ပန်းကနုတ်များကို အလှအပအလို့ငှာ ထိုးခြင်းဖြစ်သည်။ ဆေးမင်ကြောင်ထိုးခြင်းကို ပေါ်လီနေးရှင်းလူမျိုးများက စတင်ခဲ့ပြီး ၎င်းလူမျိုး၏ ဘာသာ စကား Ta Tau မှ အင်္ဂလိပ်လို Tattoo သို့ ပြောင်းလဲဆင်းသက်လာသည်ဟုဆိုသည်။ ဆေးမင်ကြောင်ကို အစောဆုံးတွေ့ရှိရသည့် သက်သေအထောက်အထားမှာ ဆိုက်ဘေး ရီးယားရှိ ရေခဲပြင်မှ တူးဖော်ရရှိသော ဆေးမင်ကြောင်ရုပ်ပါ ရုပ်အလောင်းဖြစ်ကြောင်း သိရှိရသည်။

ဆေးမင်ကြောင်ထိုးခြင်းကိုလေ့လာကြည့်ပါက -

- အထိမ်းအမှတ်အဖြစ် ထိုးနှံခြင်း၊
- အလှအပအဖြစ် ထိုးနှံခြင်း၊
- စွဲလမ်းမှုကိုအခြေခံ၍ အဆောင်အဖြစ် ထိုးနှံခြင်း၊
- ရိုးရာဓလေ့အရ ထိုးနှံခြင်းတို့ ဖြစ်ကြသည်။

စာပေအထောက်အထားများအရ မြန်မာများသည် ထိုးကွင်းမင်ကြောင်ကို ပျူ ခေတ်ကတည်း ထိုးခဲ့ကြောင်းသိရှိရသည်။ အကြမ်းအားဖြင့် ထိုးကွင်းနှင့် မင်ကြောင် ဟု နှစ်မျိုးခွဲခြားနိုင်သည်။ အလှအပအနေဖြင့် ထိုးကွင်းထိုးခြင်းနှင့် သိဒ္ဓိတင်၊ ဝီယမြောက် အဆောင်အဖြစ် မင်ကြောင်ထိုးခြင်း ရည်ရွယ်ချက် နှစ်မျိုးရှိသည်။ ရှေးမြန်မာများက ပေါင်လုံး ပြည့်အောင် မင်ကြောင်ထိုးလေ့မရှိဘဲ၊ ဘိုးတော်ဘုရားလက်ထက် ထောင်မင်းကြီး၏သား မောင်ကံက စပြီး ခါးမှနေအထိ ပေါင်နှစ်ဖက်လုံးပြည့်အောင် ထိုးခဲ့သည်ဟု သိရသည်။

သမိုင်းမှတ်တမ်းများတွင် ပါးမဲထိုးသော ပျူကချေသည်များရှိကြောင်း သိရသည်။ ပျူသံအဖွဲ့တစ်ဖွဲ့သည် ခရစ် ၈၀၂ ခုနှစ်တွင် ထန်မင်းဆက် မြို့တော် ချန်တန်းသို့ ရောက်ခဲ့ ကြောင်း၊ သံအဖွဲ့နှင့်ပါလာသော ကချေသည်များ ပါးမဲထိုးထားကြောင်း ဖော်ပြထားပါ

သည်။ ချင်းနှင့်ပျူ မည်သို့ဆက်စပ်သည်ကို တွေးတောဖွယ်ရာဖြစ်သည်။

ချင်းတို့သည် မြန်မာနိုင်ငံအတွင်းသို့ ဝင်ရောက်ခဲ့ကြသော လူမျိုးအုပ်စု သုံးစုအနက် တိဗက်-မြန်မာအုပ်စုဝင်ဖြစ်သည်။ တိဗက်-မြန်မာအုပ်စုသည် -

(၁) ချင်းကချင်အုပ်စု

(၂) မြန်မာနှင့်ရှေးမြန်မာအနွယ်အုပ်စု

(၃) လိုလိုမုဆိုးအုပ်စုဟူ၍ သုံးမျိုးကွဲကာ လမ်းကြောင်းသုံးသွယ်မှ မြန်မာနိုင်ငံတွင်းသို့ ဝင်ရောက်နေထိုင်လာခဲ့ကြကြောင်း သိရှိရသည်။

ချင်းတို့သည် အရှေ့မြောက်နှင့်အနောက်မြောက်ဘက်ဆီမှ ဝင်လာကြပြီး နောက်ထပ် ဝင်ရောက်လာသူများကို နေရာပေးရင်း အနောက်ရိုးမဘက်ဆီသို့ ပြောင်းရွှေ့သွားကြသည်။ ထိုမှတစ်ဆင့် ဆက်လက်ရွှေ့ပြောင်းသွားကြပြန်ရာ အချို့မှာ မြန်မာ့နယ်နိမိတ်ကို ကျော်လွန်၍ လူရှိုင်း(လူရှေ) တောင်တန်းများသို့လည်းကောင်း၊ မဏိပူရနယ်သို့လည်းကောင်း ရောက်ရှိသွားကြသည်။ လွန်ခဲ့သော နှစ်ပေါင်း ၁၀၀ ခန့်က ချင်းတွင်းမြစ်ဝှမ်း၊ ဧရာဝတီမြစ်ဝှမ်း ဒေသများနှင့် မြေပြန့်ဒေသများသို့လည်း ပြောင်းရွှေ့နေထိုင်လာကြသည်။ ထို့ကြောင့် မင်းဘူးမြို့၊ သရက်မြို့၊ ပြည်ခရိုင်နှင့် ယင်းတို့နှင့်တစ်ဆက်တည်းဖြစ်သော ပဲခူးရိုးမ တောင်စွယ်တို့တွင်လည်း ချင်းရွာများစွာကို တွေ့ရှိရသည်။

ချင်းလူမျိုးတို့၏ ဒေသစွဲကိုလိုက်၍ ဒေသအမည်ဖြင့် ခွဲခြားခေါ်ဝေါ်နေကြခြင်းများလည်း ရှိသည်။ မျိုးနွယ်အမည်ဖြင့်သာ ခေါ်သင့်ပါသည်။ ထန်တလန်နှင့် ဟားခါးတွင် လူများစုမျိုးနွယ်များကို လိုင်ချင်းမျိုးနွယ်၊ တီးတိန်နှင့် ထွန်းဇံနှင့် လူများစုမျိုးနွယ်များကို ဇိုချင်းမျိုးနွယ်၊ ကန်ပတ်လက်နှင့် မင်းတပ်တွင် ရွာဧကလူများစုမျိုးနွယ်ကို ချိုချင်းမျိုးနွယ်

ဟု ခေါ်ဆိုကြသည်။ ပါးရဲထိုးမလေ့ကို ချင်းမျိုးနွယ်စုအားလုံး ကျင့်သုံးခဲ့ခြင်းမဟုတ်ပေ။ မျိုးနွယ်စုကိုလိုက်ပြီး ဆေးမင်ကြောင်ပုံစံများ ပြောင်းလဲနေတတ်သည်။ အခြားသော လူမျိုးစုများနှင့် ရောနှောနေထိုင်ရသောဒေသများတွင် မျက်နှာအပြည့် အိုးမဲသုတ်သလို ထိုးနှံကြကြောင်း၊ မကွေးတိုင်းဒေသကြီး၊ ပဲခူးတိုင်းဒေသကြီး၊ ရခိုင်ပြည်နယ်များတွင် ထိုကဲ့သို့ဒီဇိုင်းများ တွေ့ရပြီး အခြားလူမျိုးများနှင့်ရောနှော နေထိုင်မှုနည်းပါးသော ချင်းပြည်နယ်တောင်ပိုင်းရှိ ဒေသများတွင် ဒီဇိုင်းဆန်သော ပါးမဲများထိုးကြပြီး မြောက်ပိုင်း ချင်းတောင်၌မူ ပါးမဲထိုးမှုလုံးဝ မတွေ့ရတော့ပေ။

ချင်းပြည်နယ်တောင်ပိုင်း မင်းတပ်မြို့နယ်အတွင်း၌ မွင်း၊ မကန်း၊ ရောင်တူ မျိုးနွယ်စုများ၊ ကန်ပက်လက်မြို့နယ်၌ မွင်း၊ ယင်ဒူး(ဒိုင်)၊ အူးပူ မျိုးနွယ်စုများ နေထိုင်ကြသည်။ ချင်းတိုင်းရင်းသား မျိုးနွယ်စုတစ်ခုဖြစ်သည့် ဒိုင်လူမျိုးများသည် ထီးလင်းမှ မတူပီ ဒိုင်နယ်သို့လည်းကောင်း၊ ယောဒေသမှ မင်းတပ် ဒိုင်နယ်သို့လည်းကောင်း၊ စေတုတ္တရာနယ်မှ ကန်ပက်လက်ဒိုင်နယ်၊ မင်းပြားဒိုင်နယ်များ သို့လည်းကောင်း၊ ဆောမြို့နယ်၊ လောင်းရှည်နယ်မှ ကန်ပက်လက်ဒိုင်နယ်၊ လေးမြို့မြစ် ဒိုင်နယ်များသို့လည်းကောင်း အသီးသီး ရောက်သွားကြပြီး ဒိုင်ရွာများ တည်ခဲ့ကြသည်ဟုဆိုသည်။

ဒိုင်တိုင်းရင်းသားများသည် မင်းတပ်မြို့၊ ကန်ပက်လက်မြို့၊ မတူပီမြို့၊ ပလက်ဝမြို့၊ မင်းပြားမြို့နယ်များတွင် နေထိုင်လျက်ရှိသည်။ ဒိုင်လူမျိုးများ အဝတ်အစားဝတ်ဆင်ရာတွင် ရင်မှဒူးအထိ ဝတ်ကြသောကြောင့် အင်္ဂလိပ်တို့က ရင်ဒူး ဟုမှည့်ခေါ်ခဲ့ကြပြီး ဒိုင်လူမျိုးတို့၏အမည်ကို ဒိုင် သို့မဟုတ် ရင်ဒူး သို့မဟုတ် ဒိုင်ရင်ဒူး ဟုခေါ်ဆိုကြသည်။ ဒိုင်အမျိုးသမီးများသည် ပါးမဲကို လေးကွက်ပုံဖော်၍ထိုးကြကြောင်း သိရှိရသည်။

ပလက်ဝမြို့နယ်၊ မတူပီ မြို့နယ်များရှိ မရာ အမျိုးသမီးတို့မျက်နှာရှိ ပါးရဲမှာ အကွက်စိပ်ပြီး လေးမြို့တိုက်နယ်အတွင်းရှိ လေးတူအမျိုးသမီးများမှာ အကွက်ကျဲသည်။

လှပအောင်အကွက်များဖော်၍ ထိုးတတ်ကြပြီး မျက်နှာ၊ နဖူး၊ ပါးမေးနှင့် မေးစေ့တို့တွင် အကွက်ဆန်းကလေးများ ပေါ်အောင် ထိုးကြသည်။ နာဂတောင်တန်းနေ နာဂတိုင်းရင်းသူတို့ မှာ နဖူး၊ နှာခေါင်း၊ မေးစေ့သာ ထိုးပြီး ပါးပေါ်တွင် ပါးမဲထိုးခြင်း မရှိကြောင်းသိရသည်။

ချင်းပြည်နယ် တောင်ပိုင်းရှိ မင်းတပ်မြို့နယ်၊ ကန်ပက်လက်မြို့နယ်၊ ပလက်ဝ မြို့နယ်များရှိ ချင်းမျိုးနွယ်စုများ၊ မကွေးတိုင်းဒေသကြီး၊ ပဲခူးတိုင်းဒေသကြီး၊ ရခိုင်ပြည်နယ်ရှိ ချင်းမျိုးနွယ်စုများသည် ပါးရဲထိုးလေ့ကို ကျင့်သုံးခဲ့ကြသည်။ ပါးရဲထိုးခြင်းကို ချင်းအမျိုးသမီး များသာထိုးကြပြီး အမျိုးသားများလုံးဝ မထိုးကြပေ။ အိမ်ထောင်မပြုမီကာလ အပျိုဖော်ဝင် မိန်းကလေးများ ပါးရဲထိုးကြကြောင်း သိရှိရသည်။

မိသားစုမှ မိန်းကလေးတစ်ဦးသည် အသက် ၁၂နှစ်မှ ၁၅နှစ်ကြားရှိနေပြီး မျက်နှာ ပါးရဲထိုးရန် အချိန်ရောက်လာပါက မိဘများက ပါးရဲထိုးကျွမ်းကျင်သူထံသို့ သွားပြီး ဆွေးနွေး ညှိနှိုင်းရသည်။ ပါးရဲထိုးကျွမ်းကျင်သည့်သူမှာ အမျိုးသမီးတစ်ဦး သို့မဟုတ် တစ်ဦးထက် ပိုပြီးရှိတတ်သည်။ မိန်းကလေးသည် ပါးရဲထိုးရမည့် အသက်အရွယ်ထက်ကြီးနေသည့် အသက်ဖြစ်နေပါကလည်း အနာကျက်ရန်ခက်ခဲသည့်အတွက် ပါးရဲထိုးသူများက ကိုင်တွယ် ဆောင်ရွက်ပေးရန် ငြင်းဆိုတတ်ကြသည်။ လက်ခကို နေရာဒေသအလိုက်နှင့် ခင်မင်မှု အပေါ်မူတည်၍ စက်၊ မောင်း၊ ရိုးရာ ပုတီး၊ ရိုးရာစောင် ကစပြီး နွားနောက်အထိ ပေးကြရ ကြောင်း သိရသည်။

နက်ပြာရောင်ကို ထွက်စေသော တောနွယ်ပင်ရွက်၊ အဝတ်အစားများကို အပြာနက် ရောင်တင်ရာတွင် အသုံးပြုသည့်၊ တောင်ယာ၌ စိုက်လေ့ရှိသည့် အပင်တစ်မျိုးမှ အရွက်ကို အရည်ညှစ်ပြီး ရောထည့်၊ မီးဖိုမှရသည့် ထင်းရှူးမီးခိုးမှိုင်းရောစပ်၍ရလာသည့်ဆေးရည် ကို မျက်နှာပါးရဲထိုးရာတွင် ဆူးပင်တစ်မျိုးမှရသည့် ဆူး သို့မဟုတ် ကြိမ်ပင်မှရသည့် ကြိမ်ဆူး ဖြင့် မျက်နှာတွင် ထိုးရခြင်းဖြစ်သည်။ ကြေးစုတ်တံကို လုံးဝသုံးစွဲခြင်းမရှိပါ။ ထို့ပြင် မျက်နှာ ကို ဆူးဖြင့် ဖောက်ရာတွင် ထွက်လာသည့် သွေးများကို သုတ်ရန်အတွက် အပင်တစ်မျိုး၏

အရွက်နုများကိုလည်း အသုံးပြုကြသည်။

နုနယ်ပျိုမြစ်သောမျက်နှာ အရေပြားကို စူးဖြင့် ထိုးခြင်းကြောင့် နာကျင်မှုပြင်းထန်လှ၍ ရုန်းကန် တတ်ကြသည်။ လူသုံးယောက်လောက်က ချုပ်ထား ပြီး ပါးပြင်တွင် သွေးအလိမ်းလိမ်း ထွက်ကျသည်။ ထို့ကြောင့် ပါးပြင်တစ်ခုတည်းကို တစ်ခါတည်း ပြီးစီး အောင် မထိုးနိုင်ဘဲ နည်းနည်းချင်းထိုးလိုက်၊ သုံးရက် လောက်နားလိုက် လုပ်ရကြောင်းသိရသည်။ နာကျင် လွန်းအားကြီး၍ နားချိန်တွင် ဖျားပင်ဖျားကြသည် ဆို၏။ ၃ ရက်နား ၄ ကြိမ်ထိုးပြီး မှ အစအဆုံးပြီးစီး၍ ၁၂ ရက်မှ ၁၅ ရက်ခန့် ကြာမြင့်တတ်ကြောင်း သိရသည်။

အရှိုချင်းတိုင်းရင်းသားများကို မြေပြန့်ချင်း ဟုလည်းခေါ်ကြပြီး အချို့က ဆလိုင်းချင်း ဟုလည်း ခေါ်ကြသည်။ မကွေးတိုင်းဒေသကြီး စေတုတ္ထရာ (မြေပြန့်) ချင်းအမျိုးသမီးများ ပါးရဲထိုးပုံမှာမူ အောက်ပါ အတိုင်းလေ့လာတွေ့ရှိရသည်။ စုတ်ဖြင့် ထိုးခြင်းဖြစ် ပြီး ပါးရဲထိုးသောရာသီမှာ အေးမြသောဆောင်းရာသီ လေးလ ဖြစ်သည်။ သွေးထွက်နည်း၍ သွေးတိတ်မြန် သော ရာသီဥတု ဖြစ်သည်။ ပါးရဲထိုးခံမည့်သူသည် မိန်းကလေးများဖြစ်သောကြောင့် အရှက်လုံစေရန် စောင်ခြုံထားရသည်။ ဘေးတွင် ကိုင်ပေး ထိန်းပေး မည့်သူများအားပေးမည့်သူများအဖြစ် ဆွေမျိုးသားချင်း များ ရှိကြသည်။

ပါးရဲထိုးရာ၌ ပါးရဲထိုးပေးမည့်ဆရာတွင် စုတ်သုံးချောင်း၊ မင်ခွက်နှင့် လက်ထောက် တပည့် တစ်ယောက် ပါ၏။ စုတ်သုံးချောင်းတွင် ၁၅ ခွစုတ်နှင့် ရှစ်ခွစုတ်မှာ မျက်နှာထိုးရန် ဖြစ်ပြီး သုံးခွစုတ်မှာ မေးစေ ထိုးရန်ဖြစ်သည်။ ပါးရဲ စတင်ထိုးသည့်နေရာမှာ နဖူး ဖြစ်သည်။ နဖူးတွင် စတင်ထိုးသည်ကို “လက်စွပ် ကွင်းသည်” ဟု ခေါ်ကြ သည်။ နဖူးပြီးလျှင် ညာဘက် ပါး၊ မေး၊ နှာခေါင်း၊ လက်ဝဲဘက်ပါး၊ မျက်ခွံတို့ အစဉ်လိုက်ဖြစ်သည်။ ပါးပြင်ကို ထိုးရာတွင် ရာဇမတ် ကွက် ထိုးပေးသည်။ သို့ရာတွင်အမြင်အားဖြင့် ဗိန်း ဖြစ်ကာ သေချာစွာကြည့်မှသာ ရာဇမတ်ကွက်ကို မြင်ရသည်။

ပါးရဲ
စတင်ထိုးသည့်
နေရာမှာ
နဖူးဖြစ်သည်။
နဖူးတွင်
စတင်ထိုးသည်ကို
“လက်စွပ်
ကွင်းသည်” ဟု
ခေါ်ကြ သည်။
နဖူးပြီးလျှင်
ညာဘက်ပါး၊ မေး၊
နှာခေါင်း၊
လက်ဝဲဘက်ပါး၊
မျက်ခွံတို့ အစဉ်လိုက်
ဖြစ်သည်။ }

ပါးရဲထိုးသောဆရာအတွက် အခက်ခဲဆုံးနေရာမှာ အပေါ်နှုတ်ခမ်း၊ အောက်နှုတ်ခမ်း၊ မျက်ခွံနှင့် မျက်ခမ်းတို့ဖြစ်သည်။ အလှအပ မခံစားတတ်သူတို့ အဖို့ ပါးရဲသည် မည်းမည်းကြီး ဖြစ်နေသည်။ သို့သော်လည်း သူ့တွင်အလှအပရှိသည်။ ပါးတွင်ရာဇမတ်ကွက်၊ နဖူးတွင် လက်စွပ်ရှိသည့်နည်းတူ မေးစေ့တွင်လည်း တစ်ဦးနှင့်တစ်ဦး မတူညီသော အချိတ်ကလေး တွေ၊ ပန်းတွန့်ကလေးတွေ ရှိသည်။ မေးစေ့ကား ပါးရဲဆရာ လက်စွမ်းပြသောနေရာပင် ဖြစ်သည်။

ပါးရဲထိုးပြီးချိန်တွင် မျက်နှာတစ်ခုလုံး သွေးဖြင့်ရွှဲနေပြီး သွေးကိုအဝတ်ဖြင့် သုတ် ပေးပြီးနောက် မျက်နှာတစ်ခုလုံး မင်ဖြင့်ပျံ့နှံ့အောင် လူးပေးရသည်။ ရောင်ကိုင်းနေသော မျက်နှာကိုလည်း မယ်ဇေလီရွက် ပြုတ်ရည် စွတ်ထားသောအဝတ်ဖြင့် ဖိ၍ ဖိ၍ ပေးရသည်။ မိုပိတ်နေသော မျက်လုံးကိုပါ ရေအေးအေးကလေးနှင့် ပက်ကာ ပွင့်အောင်ဖွင့်ပေးရသည်။ ခုနစ်ရက်ခန့် ခြင်ထောင်အောင်းကာ၊ ညော်ရှောင်ကာ မယ်ဇေလီရွက်ပြုတ်ရေဖြင့် မျက်နှာ သစ်ခြင်း၊ ရေအေးအေးဖြင့် မျက်နှာကိုပက်ခြင်းဖြင့် ကုသကြသည်။

ပါးရဲထိုးခမှာ လွန်ခဲ့သော ၁၉၅၀-၅၂ ခုနှစ် ဝန်းကျင်အချိန်ခန့်က တစ်မျက်နှာကို သုံးကျပ်ပေးရသည်။ ယင်းသုံးကျပ်ကို ပါးရဲထိုးဆရာ နှစ်ကျပ်၊ လက်ထောက် တစ်ကျပ် ဟူ၍ ခွဲဝေယူရသည်။ ပါးရဲထိုးသောအမျိုးသမီးသည် ပွဲလယ်မတင့်၊ လှပသည်ဟု မမြင်၊ ရိုင်းသည်ဟု ထင်ခဲ့ကြကြောင်း သိရှိရပါသည်။

ပါးရဲထိုးရခြင်း၏အကြောင်းအရင်းကို အမျိုးမျိုး ပြောဆိုကြသည်။ ဘုရင်များ၊ မိဖုရားတင်မြှောက် တော်ကောက်ခြင်းကြောင့်ဆိုသော အချက်အလက်များကလည်း သမိုင်းတွင် အတိအလင်း မရှိဟုဆိုကြသည်။ ချင်းတိုင်းရင်းသားများသည် ဘာသာစကား အလွန်ကွဲပြား လွန်း၍ အိမ်ထောင်ပြုရန် ဇနီး၊ မယားရွေးချယ်ရန်အတွက် သတ်မှတ်ခြင်းလား၊ ချင်းတို့၏ ဓလေ့ ထုံးစံအရ ဖခင်ဘက်သို့သာ လူမျိုးကိုသတ်မှတ်ရာ မိမိတို့၏အမျိုးကောင်း သမီးများကို အခြားလူမျိုးကြီးများက အလွယ်တကူထိမ်းမြားပေါင်းသင်းခြင်းမပြုနိုင်ရန်

မိမိတို့၏ သမီးပျိုများကို လူမျိုး၏အမှတ်တံဆိပ်အဖြစ် ပါးမဲများ ထိုးပေးဟန်တူကြောင်း သုံးသပ်ကြပါသည်။ မျိုးနွယ်စုလိုက်ပြီး ဆေးမင်ကြောင်ပုံစံများက ပြောင်းလဲနေတတ်သည်။

ပါးမဲ(ပါးရဲ) ထိုးခြင်းဒီဇိုင်း အဓိကအားဖြင့် ၄ မျိုးရှိပြီး မူကွဲများပါ ရေတွက်လျှင် ၁၀ မျိုးခန့်ရှိမည် ဟုသိရပါသည်။ ယင်းတို့မှာ -

- (၁) အချို့ပါးမဲများမှာ ပါးပြင်၊ နဖူးပြင်၊ မေးပေါ်တွင် လခြမ်းပုံသဏ္ဍာန်လေး များ တစ်ခုနှင့်တစ်ခု အရေးအကြောင်းကလေးများနှင့် ဆက်စပ်ကာ ထိုး ထားခြင်း ဖြစ်သည်။
- (၂) မကန်းတို့ကမူ ရုပ်လုံးပျက်သွားအောင် ထိုးလေ့ရှိ၏။
- (၃) နောက်တစ်မျိုးမှာ မျက်နှာတွင် ကောက်ကြောင်းကလေးများ ထိုးခြယ်ထား ခြင်း ဖြစ်သည်။ နဖူးမှာကောက်ကြောင်း၊ ပါးပြင်မှာကောက်ကြောင်းတို့အပြင် ပါးစပ်ဘေးတစ်ဝိုက်မှာလည်း ကောက်ကြောင်းများ ထိုးလေ့ရှိသည်။
- (၄) စတုတ္ထကောက်ကြောင်းမှာ နှာယောင်ကလေးဖော်၍ ထိုးထားခြင်း ဖြစ်သည်။

မျိုးနွယ်စုတစ်မျိုးတည်းကတော့ ပုံစံချင်းက တစ်ရွာလုံး အတူတူပင်ဖြစ်သည်။ တစ်ချိန်က လမ်းပန်းဆက်သွယ်ရေး ခက်ခဲ၍ လူသူအရောက်အပေါက် နည်းသော တော တောင်များတွင် တောင်ယာလုပ်ကိုင်ခြင်း၊ ထင်းခုတ်၊ ရေခပ်ခြင်းများဖြင့် အသက်မွေး ဝမ်းကျောင်းပြုစဉ်ကာလမျိုး၌ ဤကဲ့သို့ မျက်နှာတွင် မိမိလူမျိုးစုအမှတ်အသားကို လူမှန်း သိတတ်စ အမျိုးသမီးငယ်လေးများ၏ မျက်နှာပေါ် ရေးထိုးခြင်းလည်း ဖြစ်ကောင်းဖြစ်နိုင် မည်ဟု ဆိုကြသည်။

မြန်မာများက ထိုးကွင်းရှိမှ ယောက်ျားပီသသည်ဟု ယုံကြည်ကြသည့်နည်းတူ ချင်း အမျိုးသမီးများကလည်း ပါးရဲရှိမှ မိန်းမပီသသည်ဟု သဘောထားကြသည်။ မည်သည့် အတွက်ကြောင့် အသားအနာခံပြီး ပါးမဲထိုးရသည်ကို မေးမြန်းကြည့်ရာ အားလုံး၏အဖြေ

မှာ အံ့ဩဖွယ်ရာ တူညီနေသည်။ ချင်းအမျိုးသမီးပီသချင်လျှင် ပါးရဲထိုးရမည်ဟု မိဘဆွေမျိုး များနှင့် ထိုခေတ်ချင်းတောင်တန်း၏လူ့အဖွဲ့အစည်းက ပြောဆိုကြ၊ လက်ခံကြသဖြင့် ချင်းအမျိုးသမီးပီသလိုသောကြောင့် ပါးရဲထိုးခဲ့ကြခြင်း ဖြစ်သည်။

ထို့အပြင် အချို့က ကွယ်လွန်သောအခါ ပါးမဲမထိုးသော အမျိုးသမီးသည် မရဏ ပြည်သို့ အသာတကြည် ဝင်ခွင့်မရကြောင်း၊ ဝင်ခွင့်မရလျှင် သေဆုံးပြီးသော မိဘဆွေမျိုး များနှင့် ဆုံခွင့်မရကြောင်း နတ်ဘာသာဓလေ့ကဆိုသဖြင့် ပါးမဲထိုးခြင်း ဖြစ်သည်ဟု လည်း ဆိုကြသည်။ ပါးမဲမထိုးရသေးသော မိန်းကလေးသေဆုံးခဲ့သော် အလောင်းမျက်နှာ တွင် ပါးမဲအပြည့်အစုံ ထိုးပေးလိုက်ရကြောင်း သိရသည်။ ပါးမဲထိုးသောကာလတွင် မိဘဆွေမျိုးမောင်နှမများက ဝမ်းမြောက်ဝမ်းသာ အားပေးကြသည့်အပြင် လိုလေသေးမရှိ ကျွေးမွေးပြုစုကြသဖြင့် အရေးကြီးသောမိန်းမတာဝန်တစ်ရပ်ကို ဆောင်ရွက်ရသည်ဟု ခံယူကြသဖြင့် ငြင်းဆန်ကန့်ကွက်မှု မလုပ်ကြကြောင်း သိရသည်။

၁၉၄၈ ခုနှစ်တွင် မြန်မာနိုင်ငံလွတ်လပ်ရေးရသောအခါ ချင်းရေးရာဝန်ကြီးဌာန ဟူ၍ ပေါ်ပေါက်လာပြီး တစ်သက်တာပတ်လုံးစွဲထင်သွားစေသော ချင်းပါးမဲထိုးမှုများကို တားဆီးခဲ့သည်။ ပညာတတ် တက္ကသိုလ်ကျောင်းသား ချင်းလူငယ်များနှင့် ဝန်ထမ်းများ၊ အုပ်ချုပ်ရေးအဆင့်ဆင့်က ပြင်းထန်သောနာကျင်မှုနှင့်အတူ အရပ်ဆိုးစေသော ပါးမဲ များ မထိုးရန် ပညာပေးစည်းရုံးခဲ့သည်။ သို့သော် ၁၉၆၀ ပြည့်နှစ်နောက်ပိုင်းမှသာ ပညာပေး မှုနှင့်အတူ အရေးယူမှုများ ထိထိရောက်ရောက် ဆောင်ရွက်လာနိုင်ခဲ့ပြီး ၁၉၆၂ ခုနှစ် နောက်ပိုင်းတွင် ပါးမဲထိုးမှုများ တစ်စတစ်စ နည်းပါး တိမ်ကောသွားခဲ့သည်။

ကျေးရွာတချို့တွင် အသက်ကြီးပိုင်း အဘွားအိုများလောက်သာ ပါးရဲထိုးထားသည့် မျက်နှာများကို တွေ့ရှိနိုင်ပြီး ထိုသူများ မရှိတော့သည့် အချိန်တွင် စိတ်ဝင်စားစရာ ကောင်းလှ သည့် ချင်းတို့၏ မျက်နှာပါးရဲထိုးခြင်းဓလေ့ကို ဓာတ်ပုံမှတ်တမ်းများတွင်သာ တွေ့မြင် ရတော့မည့် အခြေအနေဖြစ်ပါသည်။ ပန်းချီကောက်ကြောင်းအရ အလှအပအတွက်

ရည်ရွယ်ထိုးနှံကြောင်း ကောက်ချက်ချနိုင်သည်။

အံ့ဩစရာကောင်းသည်မှာ ပါးမဲလခြမ်းနှင့် ကောက်ကြောင်းတို့အောက်မှ အရောင်ထိုးထွက် ဝင်းလက်လာသော ချင်းပျိုမေချောတို့၏ အလှပင်ဖြစ်သည်။ မင်းတပ်၊ ကန်ပက်လက်နှင့် ယောချောင်းဒေသတို့မှ ချင်းပျိုမေတို့သည် ထူးထူးခြားခြား လှပကြသည်။ ပါးမဲ (လခြမ်းနှင့်ကောက်ကြောင်း) ထိုးထားသော်ငြားလည်း သူတို့၏ အသားအရေကို မဖုံးလွှမ်းနိုင်ပါချေ။

မည်သို့ပင်ဆိုစေ ခက်ထန်ကြမ်းတမ်းသော ချင်းတောင်တန်းတွင် ပြင်းထန်သော ရာသီဥတုလည်းရှိသဖြင့် အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းအလုပ်အတွက်လည်းကောင်း၊ အိမ်ထောင် သားမွေးအလုပ်အတွက်လည်းကောင်း အမျိုးသမီးများသည် ကြီးမားလှသော ဇွဲ၊ သတ္တိနှင့် ခံနိုင်ရည်ရှိရန် လိုအပ်ပါသည်။ ချင်းအမျိုးသမီးများ၏ သတ္တိရှိခြင်းနှင့် သန်မာခြင်းကို ရည်ညွှန်းပြသနေသော ထူးခြားဆန်းကြယ်လှသော ရိုးရာဓလေ့ယဉ်ကျေးမှုဖြစ်သည့် ပါးရဲထိုးခြင်းအကြောင်း လေ့လာတင်ပြလိုက်ရပါသည်။

နှင်းပွင့်

ကိုးကား

- မြန်မာ့ရိုးရာထိုးကွင်းမင်ကြောင်ဓလေ့(ဆင်ဖြူကျွန်းအောင်သိန်း)
- တိုင်းရင်းသားလူမျိုးတို့၏ဓလေ့ထုံးစံများ(သိန်းထွန်း-မြဝတီ)
- ချင်းရိုးရာပါးမဲထိုးပွဲများ၊ ၂၀၁၆ ၊ မေလ၊ ချင်းရောင်ခြည်မဂ္ဂဇင်း(ဆလိုင်းနဗွေနီး)
- ဒိုင်ချင်းတို့၏မျက်နှာပါးရဲထိုးခြင်းဓလေ့၊ ခူမီးမြေမဂ္ဂဇင်း(Naing Khing)

လူ့ရှိုင်းလူမျိုးတို့သည် ရှေးပဝေသဏီကပင်
ဤကဲ့သို့သော ဆောင်ရန်၊ ရှောင်ရန် ဆိုင်ရာ
နိတိကျင့်ဝတ်ကောင်းများရှိပြီး
မနောဖြူစင်၍ သတ္တိပြောင်မြောက်ကာ
ယဉ်ကျေးမှု မြင့်မားသော လူမျိုးများဖြစ်ကြပြီး ...”

www.dhammadownload.com

လူရှိုင်းတိုင်းရင်းသားများသည် ရှေးအခါကပင် ယဉ်ကျေးမှုမြင့်မားသောလူမျိုးများ ဖြစ်ကြ၍ သင့်နှင့် မသင့်၊ ဆောင်ရန်နှင့်ရှောင်ရန်၊ ကုသိုလ်နှင့်အကုသိုလ် စသည့်လိုက်နာရန် နိတိ များ စနစ်တကျရှိကြ၍ ယင်းတို့ကို မြဲမြံစွာ ကျင့်သုံးနိုင်စွဲခဲ့ကြသည်။ ထိုကျင့်ဝတ်နိတိ များမှအချို့ကို တင်ပြရသော် -

- (၁) လမ်းဘေးအောက်ဘက်တွင် မစင်မစွန့်ရ။
လမ်းသွားနေစဉ် မစင်စွန့်လိုလျှင် လမ်းဘေးအထက်ဘက်တွင် စွန့်ပါ။ အနံ့ ဆိုးသည် လမ်းသွားသူများကို အနှောင့်အယှက်ပေးမည်မဟုတ်သဖြင့် လူထု ကျိန်စာမှ ကင်းလွတ်မည်။
- (၂) လမ်းပေါ်တွင် မစင်မစွန့်ရ။
လမ်းပေါ်တွင် မစင်စွန့်သူသည် လူသွမ်း၊ လူရှုပ်ဖြစ်ပြီး နင်းမိသူရှိပါက ကျိန်စာ သင့်မည်။
- (၃) လမ်းဘေးအထက်ဘက်တွင် အပေါ့မသွားရ။
လမ်းသွားနေစဉ် အပေါ့သွားလိုလျှင် လမ်းဘေးအထက်ဘက်တွင် မစွန့်ရ။ ကျင်ငယ်ရည်သည် လမ်းပေါ်သို့စီးကျမည်ဖြစ်၍ လမ်းသွားများက သင့်အား ကျိန်ဆဲကြလိမ့်မည်။ အောက်ဘက်တွင် စွန့်ပါ။
- (၄) ရေဆိပ်ထက်တွင် မစင်စွန့်ခြင်း။
မည်သည့်အကြောင်းကြောင့်မျှ ရေဆိပ်ထက်တွင် မစင်မစွန့်ပါနှင့်။ အသက် မရှည်တတ်ပေ။
- (၅) နေအိမ်။
နေအိမ်ဟူသမျှ အိမ်ရှေ့တွင် ကပြင်ရှိပြီး ကပြင်မှအိမ်ထဲသို့ ဝင်ပေါက်ရှိသည်။ အိမ်ဝင်ပေါက် တံခါးမကြီးကို နောက်ဖေးသို့ရွှေ့ခြင်းသည် “နေအိမ်လှန်ခြင်း” ဖြစ်သဖြင့် မိသားစုကံဆိုးတတ်သည်။
- (၆) ခေါင်ပြောင်းခြင်း။
နေအိမ်ခေါင်ကို အလျားလိုက်ထားစမြဲဖြစ်သည်။ အလျားလိုက်မှအနံ့၊ အနံ့ လိုက်မှအလျားသို့ ပြောင်းခြင်းကို “ခေါင်ပြောင်းခြင်း” ဟုခေါ်၍ မပြုလုပ်သင့် ပေ။
- (၇) လမ်းကိုပိတ်၍အိမ်မဆောက်ရ။
လူသွားလမ်းပိတ်၍ အိမ်ဆောက်ခြင်းသည် ကံဆိုးတတ်ပြီး သေခြင်းတရား ကျရောက်တတ်သည်။
- (၈) လမ်းပိတ်ခြင်း။
လမ်းပိတ်သူ၊ ပိတ်၍စည်းရိုးထိုးသူသည် သေဆုံးတတ်သည်။
- (၉) လမ်းဖြတ်၍ အိမ်ရွှေ့ဆောက်ခြင်း။
လမ်းအနောက်ဘက်ရှိအိမ်ကို အရှေ့ဘက်သို့ရွှေ့ခြင်း၊ ဆောက်ခြင်းမပြုရ။ ဖခင် သေတတ်သည်။

- (၁၀) နေအိမ်ကို မြူးသဖွယ်မဆောက်ရ။
 နေအိမ်ကို မြူးသဖွယ်မဆောက်ပါနှင့်။ လမ်းဘေးနှစ်ဖက်တွင် နေအိမ်များကို မျက်နှာချင်းဆိုင် တန်း၍ဆောက်ကြပြီး အစွန်တွင် အိမ်ကိုကန့်လန့်ဖြတ် ဆောက်ခြင်းသည် “မြူးသဖွယ်အိမ်ဆောက်ခြင်း” ဖြစ်သည်။
- (၁၁) မီးဖိုပြောင်းခြင်း။
 မီးဖိုကိုပြောင်းရွှေ့လျှင် မိသားစုဝင် သေဆုံးတတ်သည်။
- (၁၂) ယောက္ခမတံတွေးထွေး၍မိသည့်နေရာတွင် မနေထိုင်ရ။
 ယောက္ခမတံတွေးထွေး၍မိသည့်နေရာတွင် နေထိုင်လျှင် သေဆုံးတတ်သည်။ ယောက္ခမ၏ခြံချင်းကပ်အနောက်ဘက်တွင် အိမ်ဆောက်ခြင်း၊ လယ်ချင်းကပ် အနောက်ဘက်တွင် လယ်လုပ်ခြင်း မပြုသင့်ပေ။ ယောက္ခမအောက်တွင် မနေကောင်းပေ။
- (၁၃) သမ္မာအာဇီဝမဟုတ်သောနည်းဖြင့် ရရှိသော မည်သည့်အရာမဆို ပိုင်ဆိုင်ခြင်း။
 မတရားသောနည်းဖြင့် ပစ္စည်းပိုင်ဆိုင်ခြင်းသည် ကောင်းချီးမင်္ဂလာပိတ်ဆို့ တတ်သည်။
- (၁၄) ထမင်းစားခြင်း။
 ထမင်းပွဲတွင် အသက်ကြီးဆုံးသူမစားမီ ဦး၍အလျင်မစားရပါ။
- (၁၅) ပစ္စည်းခွဲဝေခြင်း။
 ချောင်းသို့သွားရာ၌ဖြစ်စေ၊ တောထွက်ရာ၌ဖြစ်စေ၊ စားဖွယ်ပစ္စည်းခွဲဝေစရာ ရှိလျှင် အငယ်ဆုံးက မိမိဝေစုကို ဦးစွာရွေးပြီး အခြားပစ္စည်းဖြစ်ပါက အသက် အကြီးဆုံးက ဦးစွာရွေးရသည်။ ဝေစုဦးစွာရွေးမည့်သူက ပစ္စည်းခွဲခြမ်းခြင်း မပြုရပါ။
- (၁၆) ကုန်းနေသတ္တဝါနှင့် ရေနေသတ္တဝါတို့ကို တစ်ကြိမ်တည်းတွင် အမဲမလိုက်ရ။
 တစ်ကြိမ်တောထွက်ရာ၌ ကုန်းနေသတ္တဝါနှင့် ရေနေသတ္တဝါတို့ကို တစ်ပြိုင် တည်း အမဲမလိုက်ရပါ။ လောဘကြီးသူတို့၏စရိုက်ဖြစ်၍ လက်ဗလာဖြစ် တတ်သည်။
- (၁၇) သားကောင်ပစ်သတ်သူ၏ဝေစုအသားတစ်။
 သားကောင်ပစ်သတ်ရာ၌ သားကောင်၏ဦးခေါင်းနှင့်တင်ပါးစုံနှလုံးနှင့်အဆုတ် တစ်လုတ်၊ ရင်အုပ်အရိုးနုတို့သည် ပစ်သတ်သူ၏ သီးသန့်ဝေစုဖြစ်သည်။ ထိုဝေစုသည် သာမန်ဝေစုအပြင် သားကောင်ပစ်သတ်သူ၏ သီးသန့်ဝေစု ဖြစ်သည်။
- (၁၈) သားကောင်၏ပေါင်တစ်ခြမ်းဝေစုရှင်။
 သားကောင်အလောင်း ဦးစွာရောက်သောအိမ်၏အရှင်သည် သားကောင်၏ ပေါင်တစ်ခြမ်းဝေစုရှင်ဖြစ်သည်။ ထိုဝေစုသည် ၎င်းရရှိမည့်အခြားဝေစုကို မထိပါးဘဲ သူ၏သီးသန့်ဝေစုဖြစ်သည်။

- (၁၉) အဘိုး၏ဝေစုအသားတစ်။
အမဲပေါ်လျှင်ဖြစ်စေ၊ သားကောင်ရလျှင်ဖြစ်စေ သားကောင်၏လည်ပင်းသည်
အဘိုး၏ဝေစုအသားတစ်ဖြစ်၍ ပေးရသည်။
- (၂၀) သူငယ်ချင်းရင်းဝေစုနားရွက်အသားတစ်။
သားကောင်ရလျှင် သားကောင်၏နားရွက်ကို အရင်းနှီးဆုံးသူငယ်ချင်းကို
ပေးရသည်။
- (၂၁) သူငယ်ချင်းဝေစုသားကောင်၏မေး။
မွေးတိရစ္ဆာန်ပေါ်သည့်အခါ မွေးမြူသောအမျိုးသမီးသည် ၎င်း၏သူငယ်ချင်း
အား သားကောင်၏မေးကို ပေးရသည်။
- (၂၂) သေနတ်ငှားခ။
သေနတ်ငှားသူက သားကောင်ရလာလျှင် ပခုံးတစ်ခြမ်းကို သေနတ်ပိုင်ရှင်အား
ပေးရသည်။
- (၂၃) သားကောင်အသည်းတုံး ကောက်ရခြင်း။
အကြင်သူသည် အသည်းတုံးကောက်ရလျှင် သားစဉ်မြေးဆက် ကောင်းချီး
ရတတ်သည်။
- (၂၄) မလျော်ချိန်တွင် အမဲလိုက်ခေါ်ခြင်း။
သေသူ၏မှတ်တိုင်ကျောက်မယူမီ မိသားစုဝင်ကို ငါးရှာရာ၌ဖြစ်စေ၊ တော
ထွက်ရာ၌ဖြစ်စေ ခေါ်သွားပါက “မလျော်ချိန်တွင် အမဲလိုက်ခေါ်ခြင်း” ဖြစ်၍
လက်ဗလာဖြစ်တတ်သဖြင့် မပြုသင့်ပါ။
- (၂၅) မလျော်သေနတ်ကို အမဲလိုက်ခြင်း။
သေသူ၏မှတ်တိုင်မစိုက်မီ ၎င်း၏သေနတ်ကိုကိုင်၍ အမဲလိုက်ထွက်ခြင်းသည်
“မလျော်သေနတ်ကို အမဲလိုက်ထွက်ခြင်း” ဖြစ်၍ သားကောင်မရတတ်ပေ။
- (၂၆) လင်ယောက်ျားဆုံးရှုံးသူ။
အကြင်သူ၏လင်သေဆုံးလျှင် “လင်ယောက်ျားဆုံးရှုံးသူ” ဖြစ်၍ လင်၏
မှတ်တိုင်မစိုက်ထူမီ နောက်အိမ်ထောင်ပြု၍ မရပါ။ ကာမေသုမိစ္ဆာစာရကံ
ကျူးလွန်သူအဖြစ် သတ်မှတ်ခံရသည်။ မှတ်တိုင်စိုက်ထူပြီးပါက မိမိကိုယ်
မိမိ စင်ကြယ်စေပြီဖြစ်၍ နောက်အိမ်ထောင်ပြုလိုပါက ပြုနိုင်သည်။
- (၂၇) မီးတွင်းသေဆုံးသူ၏ ရက်လုပ်လက်စစောင်။
မီးတွင်းသေဆုံးသူ၏ ရက်လုပ်လက်စစောင်ကို မဆက်ခံရပါ။ မီးတွင်းတွင်
သေဆုံးတတ်သည်။
- (၂၈) အစိမ်းသေအလောင်းမထားရ။
အစိမ်းသေအလောင်းရောက်သည့်အချိန်တွင် ချက်ချင်း သရဏဂုံတင်သဂြိုဟ်
၍ ရစေရန် ကျင်းကို ကြိုတင်တူးရပြီး ချက်ချင်းသဂြိုဟ်လေ့ရှိသည်။
- (၂၉) ပလိင်းကြိုးမျှသုံးခြင်း။
ပလိင်းကြိုးပိုင်ရှင်ဖြစ်စေ၊ ငှားသုံးသူဖြစ်စေ ဦးခေါင်းခဲရောဂါစွဲကပ်ပါက

ကူးစက်နိုင်သည်ဖြစ်၍ ငှားသုံးခြင်းမပြုရပေ။

- (၃၀) အဒေါ်၏ပလိုင်းကြိုးချိတ်ရာချိတ်။
သေဆုံးသူအဒေါ်၏လင်နှင့် အိမ်ထောင်ပြုသူသည် “အဒေါ်၏ပလိုင်းကြိုးချိတ်ရာချိတ်” ဖြစ်သည်။ ကောင်းချီးမင်္ဂလာကင်းဝေးပြီး သားသမီးရတနာထွန်းကားရေးနှင့် မိသားစုတွင် ကံဆိုးတတ်သည်။
- (၃၁) သမီးမင်္ဂလာဆောင်သည့်နေ့။
သမီးမင်္ဂလာဆောင်သည့်နေ့တွင် တောသွားလျှင် ကံဆိုးတတ်သည်။
- (၃၂) ကိုယ်ဝန်ဆောင်စဉ်ချော်လဲခြင်း။
ကိုယ်ဝန်ဆောင်စဉ်ချော်လဲလျှင် ကံဆိုးတတ်သည်။
- (၃၃) မီးတွင်းသေဆုံးသူ၏ သေဆုံးသည့်နေ့။
မီးတွင်းသေဆုံးသူ သေဆုံးသည့်နေ့တွင် ဝါနှင့်ဆက်နွယ်သည့်အလုပ် မလုပ်ရပါ။
- (၃၄) သားကောင်၏နှလုံး။
မည်သည့်သားကောင်မဆို နှလုံးကိုခွဲပြီး အထဲရှိသွေးများအားလုံးကို သွန်ပစ်ရမည်။
- (၃၅) မျောက်ဦးခေါင်းခွံခြောက်။
တောင်ယာခုတ်မည့်မြေတွင် မျောက်ဦးခေါင်းခွံခြောက်ရှိပါက အစောင့်ရှိသဖြင့် မခုတ်ထွင်ရပါ။
- (၃၆) ကြေးမုံသဖွယ်တောင်ယာ။
ငါးနှင့်ကဏန်းကောင်များ ကျက်စားနိုင်လောက်အောင် ကြီးသည့်ချောင်းကို ခွ၍ ဘေးနှစ်ဖက်ကို တောင်ယာလုပ်ခြင်းသည် “ကြေးမုံသဖွယ်တောင်ယာ” ဖြစ်ပြီး ထိုကဲ့သို့လုပ်လေ့ မရှိကြပေ။
- (၃၇) ထက်ပိုင်းကျိုးသောအပင်နှင့် အခြားမလျော်အပင်များ၊ စိမ့်စမ်းရေအိုင်။
ထိုအရာများရှိသောမြေကို တောင်ယာမလုပ်ကြပေ။ အစောင့်ရှိ၍ ရှောင်ရမည်။
- (၃၈) အပေါက်ရှိသောမြေရှိသည့်နေရာ။
အပေါက်ရှိသောမြေရှိသည့်နေရာကို တောင်ယာမလုပ်သင့်ပေ။ ကျန်းမာရေးထိခိုက်တတ်သည်။
- (၃၉) တောင်ပို့ကို အမှီပြုလျက် ငမ်းခွဲခြင်း။
ပေါင်းထိုးလျှင် တောင်ပို့ကိုအမှီပြုလျက် ငမ်းမခွဲသင့်ပါ။ “ဦးခေါင်းတစ်ခြမ်းခဲဝေဒနာ စွဲကပ်တတ်သည်” ဟုဆိုကြသည်။
- (၄၀) လမ်းဘေးတွင် တောင်ယာလုပ်ခြင်း။
သင့်တွင် လမ်းဘေး၌ တောင်ယာဖြစ်စေ၊ အခင်းဖြစ်စေရှိပါက သင့်ပိုင်နက် လမ်းတစ်လျှောက်ကို သန့်ရှင်းရေးလုပ်ရမည်။
- (၄၁) ထားရစ်သောလက်ဆောင်။
လမ်းခွဲတွင်သစ်လွင်သောဖက်ရွက်ဖြစ်စေ၊ သခွားသီးဖြစ်စေ၊ ဟင်းသီးဟင်းရွက်

ဖြစ်စေ ရှိနေပါက ထားရစ်သောလက်ဆောင်ဖြစ်၍ သင့်အတွက်ထားရစ်ခြင်း မဟုတ်ပါက ကိုင်ပင်မကိုင်ကြည့်ရပါ။

(၄၂) ဖယုံနွယ်နောက်မလိုက်ရ။

မိမိစိုက်သောဖယုံမှအစ သီးပင်စားပင်တို့ ကြီးထွားနွယ်တက်လာ၍ တစ်ပါးသူ ခြံထဲအထိရောက်ရှိပါက လိုက်၍မခူးရပါ။ မတော်လောဘကြီးသူတို့၏ အကျင့် စရိုက်ဖြစ်သည်။

(၄၃) တောင်ယာစပ်ကိုင်းခြောက်ပေါ်ရှိ စပါးနံ့။

တောင်ယာထဲရှိ ပေါင်းရှင်းရသောကွင်းထဲမှအပ ယာစပ်ကိုင်းခြောက်များပေါ် ရှိ စပါးနံ့များကို လိုက်လံမသိမ်းဆည်းရ။ ကျေးငှက်သာရကာတို့အတွက်ဖြစ်၍ အကျိုးအမြတ် မဖြစ်ထွန်းပေ။

(၄၄) ကဏန်းကောင်မီးဖုတ်ခြင်း။

တောထွက်ရာ၌ဖြစ်စေ၊ တဲတွင်ဖြစ်စေ ကဏန်းကောင်မီးဖုတ်ရ။ ရောဂါဆိုး ကျတတ်သည်။

(၄၅) လမ်းသွားခြင်း။

တောတွင်းနှင့် ရွာချင်းဆက်လမ်းများတွင် သွားရာ၌ အမျိုးသမီးနှင့်ကလေး များကို နောက်ဆုံးတွင် မသွားစေရပါ။ ပုတ်သင်ညိုသည် တံတွေးထွေးတတ် သည်။

(၄၆) ကဏန်းကောင်ချိတ်ဆွဲခြင်း။

တဲအဖီတွင် ကဏန်းကောင် မချိတ်ဆွဲရပါ။ မကောင်းဆိုးဝါးများ ရောက်လာ တတ်သည်။

(၄၇) အသုဘအလောင်းပုံမြေ။

တောင်ယာခုတ်မည့်မြေတွင် အလောင်းသဏ္ဍာန်မြေရှိပါက မခုတ်ရ။ မိသားစု ဝင် သေတတ်သည်။

(၄၈) ထမင်းထုပ်ကြက်ခြေခတ်စည်းခြင်း။

တောသွားမည့်ခါ ထမင်းထုပ်ကို ကြက်ခြေခတ်၍ မစည်းရ။ လမ်းပျောက် တတ်သည်။

(၄၉) ထမင်းကျန်။

တောသွားသည့်အခါ ထမင်းကျန်ကို မကြဲပစ်ရ။ သေချာစွာပြန်ထုပ်ထားရ မည်။ အငတ်ဘေးဆိုက်တတ်သည်။

(၅၀) သဒ္ဓါကြေးပေးခြင်း။

အခြားရွာသို့ အသုဘသဒ္ဓါကြေးပေးရန် သွားသောအခါ ညမအိပ်ရပါ။

(၅၁) တောမသွားရသည့်နေ့။

လူကိုကျားကိုက်သည့်နေ့တွင် လယ်တောသို့ မသွားရပါ။

(၅၂) ရွာမီးလောင်သည့်နေ့။

ရွာမီးလောင်သည့်နေ့တွင် လယ်တောသို့ မသွားရပါ။

- (၅၃) လူကိုကျော်၍သွားခြင်း။
မည်သူ့ကိုမျှ ကျော်မသွားပါနှင့်။ ကျော်သွားမိပါက တစ်ဖန် ပြန်ကျော်သွားရမည်။
- (၅၄) အလိုအလျောက်ရွှေ့သောဝါးထရုံ။
အိမ်သုံးဝါးထရုံသည် အလိုအလျောက်ရွှေ့နေပါက ဖခင်သေဆုံးတတ်သည်။
- (၅၅) ဆင်ခြေတိုင်ငှက်ပျောပင်စိုက်ခြင်း။
သားသမီးမရမီ ဆင်ခြေတိုင်ငှက်ပျောပင်စိုက်မိပါက ရင်သွေးတစ်ယောက်တည်း ရတတ်သည်။
- (၅၆) မိသားစုအိပ်ခုတင်။
မိသားစုအိပ်ခုတင် ချုံခြင်း၊ ဦးတည်ဘက်ပြောင်းထားခြင်းတို့ကို မလုပ်သင့်ပေ။
- (၅၇) လမ်းပေါ်တွင် တံတွေးထွေးခြင်း။
လမ်းပေါ်တွင် တံတွေးမထွေးပါနှင့်။ လူတကာ၏ကျိန်စာသင့်မည်။
- (၅၈) တည်းခိုရာအိမ်ပြောင်းတည်းခြင်း။
ခရီးသွားသည့်အခါ တည်းခိုလေ့ရှိသောအိမ်၌သာ အမြဲတည်းခိုပါ။ အိမ်ပြောင်းတည်းတတ်သူသည် လူမှန်မဖြစ်နိုင်ပါ။
- (၅၉) ရွံ့ရှာဖွယ်အကြောင်းပြောဆိုခြင်း။
တစ်ပါးသူ တစ်ခုခုစားချိန်၌ ရွံ့ရှာဖွယ်အကြောင်း မပြောဆိုပါနှင့်။ လူမုန်းခံရတတ်သည်။
- (၆၀) ကလေးများကို ငိုယိုအောင်ပြုလုပ်ခြင်း။
ကလေးအချင်းချင်း ပြဿနာဖြစ်လျှင် မခွဲဘဲ လူကြီးဝင်ပါခြင်းမပြုရ။ ကလေးများကို ငိုယိုအောင် မပြုလုပ်ရ။
- (၆၁) ချောင်းနားထောင်ခြင်း။
သူတစ်ပါးအချင်းချင်း စကားပြောနေစဉ်ဖြစ်စေ၊ မိသားစုစကားပြောစဉ်ဖြစ်စေ၊ ချောင်းနားထောင်ခြင်း မပြုရပါ။ ချောင်းနားထောင်ခံသူများ ကျေနပ်သည်အထိ တရားစီရင်၍ရသည်။
- (၆၂) လူစဉ်မမီသူများကို နှိပ်စက်ခြင်း။
ဒုက္ခိတများ၊ စိတ်မနှံ့သူများ၊ လူစဉ်မမီသူများကို ကဲ့ရဲ့ဆက်ဆံခြင်းဖြစ်စေ၊ နှိပ်စက်ခြင်းဖြစ်စေ မပြုလုပ်ရ။ ဝဋ်လည်၍ မိမိတို့မိသားစုတွင် ပြန်လည်ကျရောက်တတ်သည်။ လူစဉ်မမီရန်နှင့် နှုတ်အတွက် နောက်ကျရိုးမရှိပေ။
- (၆၃) အမွေဆက်ခံသူ။
မိသားစုတွင် မိဘနှစ်ပါးသေဆုံးကြသောအခါ အထွေးဆုံးသားသည် အမွေဆက်ခံသူဖြစ်သည်။
- (၆၄) အရင့်ဆုံးကြက်ဖကိုသတ်စားခြင်း။
မွေးကြက်မှ အရင့်ဆုံး၊ အကြီးဆုံး၊ အရင့်ဆုံးကြက်ဖကို သတ်စားလျှင် ကြက်ပြုန်းတတ်သည်။

- (၆၅) မိမိဝင်သောတံခါးပေါက်မှ ပြန်ထွက်ရမည်။
သူတစ်ပါးအိမ်သို့အလည်သွားလျှင် မိမိဝင်သွားသောတံခါးမှပင် ပြန်ထွက်ရမည်။ မိမိဝင်သောတံခါးမှ ပြန်မထွက်လျှင် မလေးစားခြင်းကို ပြသရာရောက်သဖြင့် မကောင်းပေ။
- (၆၆) မိသားစုအိပ်ခူတင်။
အိမ်ရှင်၏ခွင့်ပြုချက်မရဘဲ မိသားစုခူတင်တွင် လဲလျောင်းခြင်း၊ ထိုင်ခြင်း မပြုလုပ်သင့်ပါ။ ခူတင်ညစ်ညူးစေခြင်းအတွက် လျော်ကြေးပေးဆောင်ရနိုင်သည်။
- (၆၇) နေ့ခင်းအိပ်မက်ကောင်း။
ကုန်းတွင် ကဏန်းကောင်ကောက်ရခြင်းသည် “နေ့ခင်းအိပ်မက်ကောင်း” ဟု ဆိုကြသည်။
- (၆၈) ကလေးကို လက်ဆင့်ကမ်းခြင်း။
တံခါးပေါက်၏အတွင်းနှင့်အပြင်တွင် ရှိနေကြသောလူနှစ်ဦးက အတွင်းမှ အပြင်သို့ဖြစ်စေ၊ အပြင်မှအတွင်းသို့ဖြစ်စေ ကလေးကို လက်ဆင့်ကမ်းသင့်ပေ။ ဆိုးသောကံ ကျရောက်တတ်သည်။
- (၆၉) ဝိညာဉ်ခေါ်ခြင်း။
လူမမာယောင်၍ အခြားတစ်နေရာတွင် မိမိရှိနေကြောင်းပြောပါက သွားရောက်ကာ လူမမာ၏ ဝိညာဉ်ကို သွားခေါ်ပါက ပြန်ကောင်းလာနိုင်သည်။ ဝိညာဉ်သွားခေါ်သူသည် အိမ်သို့ပြန်မရောက်မချင်း မည်သူ့ကိုမျှ စကားမပြောရပါ။
- (၇၀) ဇနီးကိုယ်ဝန်လွယ်နေစဉ် အကောင်သတ်ခြင်း။
ဇနီးသည်ကိုယ်ဝန်လွယ်နေစဉ် မည်သည့်အကောင်ကိုမျှ မသတ်ရပါ။ သတ်မိပါက မွေးလာသောကလေးတွင် ကျောက်မှတ်ပေါက်တတ်၍ ခန္ဓာလူစဉ် မမိဖြစ်တတ်သည်။
- (၇၁) အိမ်အောက်မကြီး။
လူရှိုင်းလူမျိုးများသည် ဝက်မကြီးပေါ်သောနေ့တွင် ဝက်ရှင်တို့အိမ်အောက်၌ မည်သူမျှမဝင်ရပါ။ ဝက်ခေါင်းတွင် ကပ်သည်များအားလုံး ပြောင်အောင် စားပြီး ဝက်ဦးခေါင်းခွံကို ပိုင်ရှင်၏အိမ်အောက်တွင် မြှုပ်နှံရသည်။
- (၇၂) သီထုပ်ရန်ကာကွယ်ခြင်း။
ကျားပစ်သတ်သူသည် အောင်ပွဲခံရာ၌စားရန် နွားနောက်သတ်လေ့ ရှိသည်။ ထိုမှဆိုးသေလျှင် သီထုပ်ရန်ကို မကာကွယ်ပါက မြှုပ်နှံရာမြေပုံကို ကျားက ယက်တတ်သည်ဟု ဆိုကြသည်။ သီထုပ်မှာ ယင်ကောင်တစ်မျိုး၏အမည်ဖြစ်၍ ကျားကိုလည်း သီထုပ်ဟုပင် ခေါ်ဆိုကြလေ့ရှိသည်။ မှဆိုး၏ အလောင်းရှိနေစဉ် ရွာကိုပတ်၍ အော်ဟစ်ကြိမ်းမောင်းကြလျက် အိမ်အောက်တိုင်များ

ကို တဒုတ်ဒုတ်ထုကြကာ ထိုနည်းဖြင့် သီထုပ်ရန်ကို ကာကွယ်ကြလေ့ ရှိ
သည်။

နိဂုံး

လူရှိုင်းလူမျိုးတို့သည် ရှေးပဝေသဏီကပင် ဤကဲ့သို့သော ဆောင်ရန်၊ ရှောင်ရန် ဆိုင်ရာ နိတိကျင့်ဝတ်ကောင်းများရှိပြီး မနောဖြူစင်၍ သတ္တိပြောင်မြောက်ကာ ယဉ်ကျေးမှု မြင့်မားသော လူမျိုးများဖြစ်ကြပြီး ကုန်းဘောင်ဧကရာဇ်နိုင်ငံတော်ခေတ်မှ ယနေ့တိုင်အောင် အမိမြန်မာမြေကို ကာကွယ်ခဲ့သော ပြည်ထောင်စုအတွက် သစ္စာရှိသည့် လူမျိုးဖြစ်ကြသည် မှာ ဂုဏ်ယူဖွယ်ဖြစ်ပါသည်။

**နရဏီ ဖုန်းမောင်
Samsona Hmar**

csdKcsif;wdkY\ trnfay;"avh

trfvmi&D

“ချိုချင်းတို့၏အမည်ကို လေ့လာရာတွင် ကိုယ်ပိုင်အမည်နှင့်
ဖခင်အမည်ဟူ၍ နှစ်ပိုင်း ရှိကြောင်း တွေ့ရပေသည်။
ထို့ကြောင့် ပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦးတစ်ယောက်၏အမည်အပြည့်အစုံကို
သိရလျှင် ထိုပုဂ္ဂိုလ်၏ ဖခင်အမည်ကိုပါ
ခန့်မှန်းသိရှိနိုင်ပေသည်။”

ကြာရိုးကြာစွယ်ကိုကြည့်၍ ရေအတိမ်အနက်ကို ခန့်မှန်းနိုင်သကဲ့သို့ လူမျိုးတစ်မျိုး၏ ဓလေ့ထုံးစံကိုကြည့်၍ ယဉ်ကျေးမှုအဆင့်အတန်းကို ခန့်မှန်းနိုင်သောကြောင့် ချိုချင်းတို့၏ အမည်ပေးစလေ့ကို ဖော်ထုတ် တင်ပြသင့်ပေသည်။ ချိုချင်းတို့၏ နှစ်လိုဖွယ်ရာကောင်းသော ဓလေ့ထုံးစံများ မြောက်မြားစွာရှိသည့်အနက် အမည်ပေးစလေ့သည် တစ်မျိုးဆန်း၍ တစ်ဖုံချစ်စရာကောင်းပေသည်။

ကန်ပက်လက်၊ မင်းတပ်နယ်ရှိ ချင်းတိုင်းရင်းသားများကို ချိုချင်း ဟု ခြုံငုံခေါ်ကြပြီး ချိုချင်းတို့သည် စည်းစနစ်ကျသော ပုံသေ အမည် မှည့်စလေ့ကို ကျင့်သုံးကြသည်။ ထိုစလေ့၏ ထူးခြားချက်များကို ကနဦး သိရှိထားသင့် ပေသည်။

အထွေထွေထူးခြားချက်များ

- (၁) ချိုချင်းတို့၏ အမည်ပေးစလေ့သည် ရှေးပဝေသဏီကတည်းမှ စ၍ ယခုကာလအထိ အလွန်ကြာရှည်သောကာလအတွင်း ခိုင်မာမြဲမြံစွာ ကျင့်သုံးလျက်ရှိသော၊ လိုလားမြတ်နိုးထိန်းသိမ်းအပ်သော ဓလေ့ဖြစ်ပါသည်။ ဤအမည်ပေးစလေ့ကို ကျင့်သုံးခဲ့ကြသော အခြားချင်းမျိုးနွယ်စုတို့က ထိုစလေ့ကို စွန့်ပယ်ခဲ့ကြသော်လည်း ချိုချင်းတို့ကား ယခုတိုင် အမြတ်တနိုး ကျင့်သုံးထိန်းသိမ်းလျက် ရှိကြပါသည်။
- (၂) ချိုချင်းတို့၏ အမည်ပေးစလေ့အရ လူတစ်ဦး၏ ကိုယ်ပိုင်အမည်သည် အသံတစ်သံသာရှိသောအမည်ဖြစ်သည်။ ဥပမာ သား ၅ ဦး၏ ကိုယ်ပိုင်အမည်များမှာ လိန်း၊ အောင်၊ ထန်း၊ ဟုန်း၊ နိုင်း တို့ဖြစ်သည်။
- (၃) အမျိုးသားအမည်များနှင့် အမျိုးသမီးအမည်များကို သီးခြားသတ်မှတ်ထားသည်။ အမျိုးသားအမည်များကို အမျိုးသမီးအမည်များအဖြစ် မှည့်ခေါ်လေ့ မရှိပါ။ အလားတူပင် အမျိုးသမီးအမည်များကိုလည်း အမျိုးသားအမည်များအဖြစ် မှည့်ခေါ်လေ့ မရှိပါ။ ဦးခင်စိန်မှည့်သလို ဒေါ်ခင်စိန်ဟု မှည့်ခေါ်ခြင်းမျိုး ချိုချင်းစလေ့၌ မရှိပေ။ အမည်တွင် ကျား၊ မ ပေါ်လွင်ပြီးဖြစ်သောကြောင့် ကျား၊ မကို ဖော်ညွှန်းသော (ဦး) (ဒေါ်) အသုံးအနှုန်းမျိုး မရှိခဲ့ပေ။
- (၄) အမျိုးသားများအား မှည့်ခေါ်လေ့ ရှိသော အမည်များမှာ လိန်း၊ အောင်၊ ထန်း၊ ဟုန်း၊ နိုင်း၊ ရွှံ့၊ ကီး၊ ခေါဂေ၊ ဘူ၊ ရှိန်း၊ မောင်း၊ ဖေ၊ တမ်၊ မာန်၊ ထင်၊ ဂေ စသည်တို့ဖြစ်သည်။ အခြားအမည်များလည်း ရှိနိုင်သေးသည်။
- (၅) အမျိုးသမီးများအား မှည့်ခေါ်လေ့ရှိသော အမည်များမှာ လူး၊ အွဲ၊ တီး၊ လိုင်း၊ ရှင်း၊ ငိုန်း၊ လီ၊ ယ တို့ဖြစ်သည်။ အခြားအမည်များလည်း ရှိနိုင်သေးသည်။
- (၆) သားများကို ကိုယ်ပိုင်အမည်မှည့်ရာတွင် ဖခင်၏ကိုယ်ပိုင်အမည်ကို မှည့်ခေါ်ခြင်းမျိုး မရှိပါ။ သမီးများကို ကိုယ်ပိုင်အမည်မှည့်ရာတွင် မိခင်၏ကိုယ်ပိုင်အမည်ကို မှည့်ခေါ်ခြင်းမျိုး မရှိပါ။ မှည့်ခဲ့ပြီးသော သားများ သို့မဟုတ် သမီးများ၏အမည်ကို နောက်ထပ်မွေးသော သားများ သို့မဟုတ် သမီးများ၏အမည်အဖြစ် ပြန်မှည့်လေ့မရှိပေ။
- (၇) ရွာတစ်ရွာတည်းတွင် အမည်တူများ ရှိနေတတ်သည်။ ထိုအခါ မျိုးနွယ်ကို လိုက်၍ ခွဲခြားခေါ်ဝေါ်ခြင်းမျိုး ရှိသည်။ ဥပမာ ဟုန်းနိုင်း ၂ ဦးကို ယွီတူဟုန်းနိုင်းနှင့် အမ်းမိ

လောင်ဟုန်းနိုင်းဟု ခေါ်ခြင်း ဖြစ်သည်။ ယွီတူနှင့် အမ်းမ်လောင်း ဟူသည်မှာ မျိုးနွယ် အမည်များဖြစ်သည်။ တစ်ခါတစ်ရံတွင် အသက်ကြီးခြင်းနှင့်ငယ်ခြင်းကို ခွဲခြားခေါ်ဝေါ် ကြသည်။ ဥပမာ ဟုန်းနိုင်းမှူးနှင့် ဟုန်းနိုင်းဝါးဟု ခေါ်ခြင်းမျိုး။ (အမ်မှူး = အငယ်။ အမ်ဝါး = အကြီး)

- (၈) ချိုချင်းအမည်များတွင် ကိုယ်ပိုင်အမည်၊ ဖခင်အမည်ဟူ၍ ပူးတွဲမှည့်ခေါ်ကြသော် လည်း ပြောဆိုခေါ်ဝေါ်ကြသောအခါ၌မူ ကိုယ်ပိုင်အမည်ကိုသာ သုံးနှုန်းကြပေသည်။

ဖခင်အမည်ကို တွဲဖက်ဖော်ပြသောအမည်ပေးစနစ်

ချိုချင်းတို့၏အမည်ကို လေ့လာရာတွင် ကိုယ်ပိုင်အမည်နှင့် ဖခင်အမည်ဟူ၍ နှစ်ပိုင်း ရှိကြောင်း တွေ့ရပေသည်။ ထို့ကြောင့် ပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦးတစ်ယောက်၏အမည်အပြည့်အစုံကို သိရလျှင် ထိုပုဂ္ဂိုလ်၏ ဖခင်အမည်ကိုပါ ခန့်မှန်းသိရှိနိုင်ပေသည်။ သို့သော် ချိုချင်းတို့၏ အမည်ပေးစေလေ့တွင် ဖခင်အမည်နှင့် ကိုယ်ပိုင်အမည်ကို ရှေ့နောက်ထားပုံခြင်းမှာမူ ဒေသ အလိုက် ကွဲပြားခြင်းရှိကြောင်း တွေ့ရှိရပေသည်။ အဓိကအားဖြင့် ကန်ပက်လက်နယ်နှင့် မင်းတပ်နယ်သည် တစ်မျိုးတစ်ဘာသာစီ ဖြစ်ကြသည်။

ကန်ပက်လက်ဒေသ၌ အမည်မှည့်ပုံ

ချိုချင်းအချို့ အထူးသဖြင့် ကန်ပက်လက်ဒေသ၌ အမည်ကို အပြည့်အစုံခေါ်လျှင် ကိုယ်ပိုင်အမည်၏နောက်တွင် ဖခင်၏ကိုယ်ပိုင်မည်ကို ထည့်၍ ခေါ်လေ့ရှိကြသည်။ ဥပမာ လိန်း ဟု အမည်ရသောသူတွင် အောင်၊ ထန်း၊ ဟုန်း၊ နိုင်း၊ ရွှီ ဟု အမည်ရသော သား ၅ ဦး ရှိသည် ဆိုပါစို့။

သား ၅ ဦး၏ အမည် အပြည့်အစုံများမှာ အောင်လိန်း၊ ထန်းလိန်း၊ ဟုန်းလိန်း၊ နိုင်းလိန်း၊ ရွှီလိန်း တို့ဖြစ်သည်။ ဟုန်း ဟု အမည်ရသောသူတွင် တီး၊ အွဲ၊ လိုင်း ဟု အမည် ရသော သမီး ၃ ဦး ရှိသည် ဆိုပါစို့။ သမီး ၃ ဦး၏အမည် အပြည့်အစုံများမှာ တီးဟုန်း၊ အွဲဟုန်း၊ လိုင်းဟုန်း တို့ဖြစ်သည်။

မင်းတပ်ဒေသ၌ အမည်မှည့်ပုံ

ချိုချင်းအချို့ အထူးသဖြင့် မင်းတပ်ဒေသ၌ အမည်ကို အပြည့်အစုံခေါ်လျှင် ကိုယ်ပိုင် အမည်၏ရှေ့တွင် ဖခင်၏ကိုယ်ပိုင်မည်ကို ထည့်၍ ခေါ်လေ့ရှိကြသည်။ ဥပမာ လိန်း ဟု အမည်ရသောသူတွင် အောင်၊ ထန်း၊ ဟုန်း၊ နိုင်း၊ ရွှီ ဟု အမည်ရသော သား ၅ ဦး ရှိသည်ဆိုပါစို့။ သား ၅ ဦး၏ အမည်အပြည့်အစုံများမှာ လိန်းအောင်၊ လိန်းထန်း၊ လိန်းဟုန်း၊ လိန်းနိုင်း၊ လိန်းရွှီ တို့ဖြစ်သည်။

အချို့က အဘိုးအမည်ပါ ထည့်တတ်ကြရာ အဘိုးက မာန် ဖြစ်ပါက သား ၅ ဦး၏ အမည် အပြည့်အစုံများမှာ မာန်လိန်းအောင်၊ မာန်လိန်းထန်း၊ မာန်လိန်းဟုန်း၊ မာန်လိန်းနိုင်း၊ မာန်လိန်းရွှီ ဟု ဖြစ်သွားမည်။

**မင်းတပ်ဒေသ၌
အမည်မှည့်ပုံ
ဓလေ့သည်
ပျူခေတ်
အမည်ပေးဓလေ့နှင့်
တူကြောင်း
ထူးခြားစွာ
တွေ့ရသည်။**

ဟုန်း ဟု အမည်ရသောသူတွင် တီး၊ အွဲ၊ လိုင်း ဟု အမည်ရသော သမီး ၃ ဦး ရှိသည်ဆိုပါစို့။ သမီး ၃ ဦး၏ အမည်အပြည့်အစုံများမှာ ဟုန်းတီး၊ ဟုန်းအွဲ၊ ဟုန်းလိုင်း တို့ဖြစ်သည်။ အချို့က အဘိုးအမည်ပါ ထည့်တတ်ကြရာ အဘိုးက မာန် ဖြစ်ပါက သမီး ၃ ဦး၏ အမည်အပြည့်အစုံမှာ မာန်ဟုန်းတီး၊ မာန်ဟုန်းအွဲ၊ မာန်ဟုန်းလိုင်း ဟု ဖြစ်သွားမည်။

ပျူခေတ် အမည်ပေးဓလေ့နှင့် တူခြင်း

မင်းတပ်ဒေသ၌ အမည်မှည့်ပုံဓလေ့သည် ပျူခေတ်အမည်ပေးဓလေ့နှင့် တူကြောင်း ထူးခြားစွာ တွေ့ရသည်။ ပျူခေတ်တွင် ကြီးစဉ်ငယ်လိုက် အမည်ပေးဓလေ့မှာ ပျူစောထီး၊ ထီးမင်းယဉ်၊ ယဉ်မင်းပိုက်၊ ပိုက်သေလည်၊ သေလည်ကြောင်၊ ကြောင်ဒူရစ်၊ ဒူရစ်ထန် စသည်တို့ဖြစ်သည်။ ဤနည်းတူ မင်းတပ်နယ် ချိုချင်းအမျိုးသားတို့၏ အမည်များကို ဥဒါဟရဏ်ပြု ရသော် ကြီးစဉ်ငယ်လိုက် အမည်ပေးဓလေ့မှာ ထန်းပက်မောင်း၊ မောင်း မာန်ကင်၊ မာန်ကင်ကီး၊ ကင်ကီးဟာ၊ ကီးဟာနိုင်၊ ဟာနိုင်အောင် စသည်တို့ဖြစ်သည်။

ချိုချင်းအမည်ကို မြန်မာမှုပြုကာ တီထွင်ဆန်းသစ် မှည့်ခေါ်ခြင်း

ချိုချင်းတို့၏အမည်များကို မြန်မာမှုပြုကာ တီထွင်ဆန်းသစ်ခေါ်ဝေါ်ခြင်းများလည်း ၁၉၇၀ ပြည့်နှစ် ၀န်းကျင်မှစကာ ပေါ်ပေါက်ခဲ့သည်။ ကာယကံရှင် ကိုယ်တိုင်က ဆန်းသစ်ခေါ်ဝေါ်ခြင်းမျိုး ရှိသလို မိတ်ဆွေနှင့်ဆရာသမားများက ဆန်းသစ်ခေါ်ဝေါ်ခြင်းမျိုးလည်း ရှိသည်။ ချိုချင်းတို့၏ တချို့အမည်များကို ထိုသို့မြန်မာမှုပြုကာ ခေါ်ဝေါ်လိုက်သော အခါ နှစ်သက်ဖွယ် အဓိပ္ပာယ်ဖြင့် ချစ်စရာကောင်းသည်ကို တွေ့ရပေသည်။

ဥပမာ ပြုရသော် ဟုန်းလိန်း၊ ထန်းလိန်း၊ နိုင်းလိန်း၊ အောင်လိန်း၊ ရွှီလိန်း စသော ချင်းညီအစ်ကို အမည်များအား ဆရာဘုန်းကြီးက ဟန်လင်း၊ ထိန်လင်း၊ နေလင်း၊ အောင်လင်း၊ ရွှေလင်း စသည်ဖြင့် တီထွင် ဆန်းသစ်ခေါ်ဝေါ်ပေးခဲ့သည်။ မြန်မာလိုလည်း အဓိပ္ပာယ်

ရှိရလေအောင်၊ ချင်းအမည်ပေးစနစ်နှင့်လည်း ကိုက်ညီရလေအောင် ထိုသို့မှည့်ခေါ်ပေးခဲ့ခြင်းဟု မိန့်ကြားတော်မူပါသည်။

တီးသာလိန်း၊ အွဲသာလိန်း၊ လိုင်းသာလိန်း စသော အမျိုးသမီးအမည်များကိုလည်း သီတာလင်း၊ အေးမာလင်း၊ လှိုင်ဝါလင်း စသည်ဖြင့်ခေါ်ဝေါ်ပေးခဲ့သည်။

အနီးပတ်ဝန်းကျင်ရှိ အချို့သူတို့က ချိုချင်းအမည်များကို အခေါ်ရခက်သည်ဟုဆိုကာ ထင်ရာမြင်ရာ မြန်မာအမည်များပေးခြင်းမျိုး အနည်းအကျဉ်းရှိခဲ့ဖူးသည်။ မသင့်ပေ။

အမည်တူများအချင်းချင်း ဂုဏ်ယူကြသော မိန့်သွား ဓလေ့

အမည်တူ အချင်းချင်းသည် တစ်ဦးကိုတစ်ဦး မိန့်သွား ဟု ခေါ်ဝေါ်လေ့ ရှိတတ်သည်။ မိန့်သွား ဟူသည်မှာ ငါနှင့်အမည်တူသောသူ ဟု အဓိပ္ပာယ်ရသည်။ လိန်းထန်းအမည်ရ အဘိုးအိုနှင့် လိန်းနိုင် အမည်ရ လူငယ်တို့သည် ကိုယ်ပိုင်အမည် လိန်း ချင်း တူသဖြင့် မိန့်သွားဟု အပြန်အလှန် ခေါ်ဝေါ်ခြင်းမျိုးဖြစ်သည်။ အမည်တူတစ်ဦး၏ ထူးချွန်ဂုဏ်သတင်း အတွက်လည်း ဂုဏ်ယူဝမ်းမြောက်လေ့ရှိတတ်ကြသည်။ ဥပမာ ဟုန်းထန်းက လုံယူးပွဲကြီးကျင်းပနိုင်သောအခါ ဟုန်းအွမ်က (ဟုန်း အမည်ချင်း တူကြသဖြင့်) ငါတို့ ဟုန်း အမည်ရှင်တွေဟာ အဲသလို စွမ်းတာကွ ဟု ဂုဏ်ယူ ပြောဆိုတတ်ကြသည်။ စနေသားတစ်ဦး အမည်ကျော်သောအခါ အခြားစနေသားတစ်ဦးက ငါတို့ စနေသားတွေတော်တယ်လေဟု စနေသားအချင်းချင်း ဂုဏ်ယူခြင်းမျိုး ဖြစ်သည်။

အမည်ယူ အမည်ပေး ထပ်တူပြုမှည့်ခေါ်ပွဲ

ကလေးတစ်ယောက်ဖွားမြင်လာလျှင် အမည်ပေးကိစ္စနှင့် ပတ်သက်၍ ချိုချင်းဗေဒင်နည်းများဖြင့် တွက်ချက်ကာ သင့်လျော်ရာအမည်များကို မှည့်ခေါ်ကြသည်။ ကလေး၏ အနာဂတ်အရေးနှင့်ယှဉ်ပြီး ကောင်းမြတ်သောရည်ရွယ်ချက်များဖြင့် တော်မွန်ထင်ရှားသော ပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦးဦး၏အမည်ကို မှည့်ပေးခြင်းမျိုးလည်းရှိလေသည်။ ချိုချင်းတို့၏ အယူအဆအရ အမည်ယူခံရသူ၏ အရည်အချင်း၊ အစွမ်းသတ္တိသည် အမည်ပေးခံရသူထံသို့ ရောက်ရှိနိုင်သည်ဟူ၍ ဖြစ်ပေသည်။ နှုတ်စွမ်းရည်ထက်မြက်ခြင်း၊ သားသမီးရတနာများစွာ ထွန်းကားခြင်း၊ အမဲလိုက်တော်ခြင်း၊ တောင်ယာသီးနှံဖြစ်ထွန်းခြင်း၊ လုံယူးခေါ် ကျောက်ပြင်ချိပွဲကျင်းပနိုင်ခြင်း၊ သန်မာထွားကြိုင်း၍ သတ္တိ၊ ဗျတ္တိနှင့် ပြည့်စုံခြင်းစသော စွမ်းရည်တို့ကို ထူးမြတ်ကောင်းမွန်သော ဓလေ့စရိုက်အရည်အချင်းများဟု ယူဆသတ်မှတ်ကြသည်။ ဤဓလေ့သည် ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်မြန်မာလူမျိုးတို့၏ထုံးစံအရ ကလေးတစ်ယောက်ကို မြင့်မြတ်ထူးချွန်သော ရဟန်းတော်တစ်ပါးပါးထံ ခေါ်ဆောင်၍ ကျန်းမာရေး၊ ပညာရေး စသည်တို့ ကောင်းမွန်စေရန် စတိသဘော အပ်နှံရောင်းချခြင်းနှင့်လည်း ဆင်တူပေသည်။

ဤ၌ ဥဒါဟရဏ်ပြုရသော ဦးလိန်းနိုင် + ဒေါ်လှူးဟုန်းတို့ ဇနီးမောင်နှံသည် ဦးရွှိထန်းအား ခင်မင်ရင်းနှီး၍ ရိုသေလေးစားအားကျသူများဖြစ်အံ့။ ဦးရွှိထန်းသည်လည်း ကာယဉာဏာ၊ စာရိတ္တ၊ မိတ္တ၊ ဘောဂ စသော ဗလငါးတန် အားသန်ဖွံ့ဖြိုးသူဖြစ်အံ့။ ဦးလိန်းနိုင်တို့ ဇနီးမောင်နှံတွင် သားယောက်ျား ထွန်းကားလာခဲ့ရာ ဦးရွှိထန်းကဲ့သို့ တောက်ပြောင်ထူးချွန်

သူဖြစ်စေလိုသဖြင့် ရွှီ ဟူ၍ အမည်တူ မှည့်ခေါ်တတ်ကြပေသည်။ အမည်အပြည့်အစုံမှာ ဖခင်၏အမည်ကိုနောက်မှာထားလျက် “ရွှီ လိန်း” ဟူ၍ ဖြစ်သွားပေမည်။ ဤတွင် ဦးရွှီထန်းသည် အမည်ယူခံရသူဖြစ်ပြီး ရွှီလိန်းသည် အမည်ပေးခံရသူ ဖြစ်သည်။ ဤသို့ အမည်ယူအမည်ပေး ထပ်တူပြုမှည့်ခေါ်ပွဲကို ဆွေမျိုးပရိသတ်များအား ဖိတ်ကြား၍ ခေါ်ပွဲဖြင့် စွမ်းနိုင်သလောက်ပြုလုပ်ကြပေသည်။ အမည်ယူခံရသူသည် အမည်ပေးခံရသူအား မိမိ၏ အရည်အချင်းကောင်းများကို ပြည့်စုံစေရုံသာမက တိုးတက်အောင် ပြုစုပျိုးထောင်ပေးရန် တာဝန်ရှိပေသည်။

တစ်နည်းအားဖြင့် ဆရာမိဘတာဝန်ကို လူမှုရေးအရ ယူရပေသည်။ အမည်ပေးခံရသူကလည်း အမည်ယူခံရသူအား ဆရာမိဘကဲ့သို့ ရိုသေရန် (စွမ်းနိုင်ပါက) စောင့်ရှောက်လုပ်ကျွေးရန် တာဝန်ရှိပေသည်။

သို့သော် မဖြစ်မနေဆောင်ရွက်ရန်ကား မဟုတ်ချေ။

ဆလိင်း၊ မိုင်ကို အသုံးပြုလာခြင်း

၁၉၃၅ ခုနှစ်က သရက်မြို့တွင် အရှိချင်းတို့၏ နယ်ပေါင်းစုံ အစည်းအဝေးတစ်ခု ခေါ်ယူကျင်းပခဲ့ရာ၊ ချင်းလူမျိုးတို့၏ အမည်သင်္ကေတအဖြစ် အမျိုးသားများအတွက် ဆလိင်း၊ အမျိုးသမီးများအတွက် မိုင်ကို သုံးစွဲကြရန် သဘောတူခဲ့ကြ၏။ ထို့နောက် ၁၉၇၃ ခုနှစ်တွင် ချင်းတိုင်းရင်းသားစာပေနှင့် ယဉ်ကျေးမှုကော်မတီ တက္ကသိုလ်များ (ရန်ကုန်) ၁-စ-ယ (ရန်ကုန်) ၏ အစည်းအဝေးတစ်ခုတွင် ချင်းအမျိုးသားတစ်ရပ်လုံးက ဆလိင်း၊ မိုင်ကို ဘုံအမည်သင်္ကေတအဖြစ် သုံးစွဲရန်ဆွေးနွေးခဲ့ကြပြီး ၁၉၇၇ ခုနှစ်တွင် ဆလိင်း၊ မိုင်ကို ဘုံအမည်သင်္ကေတအဖြစ် သုံးစွဲရန် အများစုဆန္ဒဖြင့် ဆုံးဖြတ်ခဲ့ကြကာ သတင်းစာများတွင် တရားဝင်ကြေညာနိုင်ခဲ့သည်။ ဆလိင်းဟူသည်မှာ သားကောင်းဇာနည် ဟု အဓိပ္ပာယ်ရပြီး မိုင် ဟူသည်မှာ အာဇာနည်မိန်းမမြတ် ဟု အဓိပ္ပာယ်ရသည်။ ချိုချင်းလူငယ်များသည်လည်း ဆလိင်း၊ မိုင် ကို လက်ခံကျင့်သုံးလာကြကာ ဆလိင်းဟုန်းလိန်း၊ မိုင်အွဲထင် စသဖြင့် မှည့်ခေါ်လာကြသည်။ ဆလိင်း၊ မိုင် သည် ချင်းဟုမြွက်ဟ ဖော်ထုတ်သော အမည်သင်္ကေတပင် ဖြစ်သည်။

မည်သို့သော ဓလေ့ထုံးစံမျိုးကိုမဆို လေ့လာစုဆောင်း၍ သေချာတိကျစွာ မှတ်တမ်းတင်ခြင်းသည် အမျိုးသားယဉ်ကျေးမှု တိုးတက်မြင့်မားရေးအတွက် တစ်နည်းမဟုတ် တစ်နည်း အထောက်အပံ့အကူအပံ့ ရရှိနိုင်မည်ဖြစ်ကြောင်း ရေးသားတင်ပြအပ်ပါသည်။

အမ်းမလောင်ရွှီ

ကိုးကား

- ဆလိင်းရမ်လိန်မှုန်း၊ ဒေါက်တာထွမ်ခန့်ဆွမ်၊ဆလိင်းရွှေလင်းတို့ပြုစုသော ချင်းယဉ်ကျေးမှုနှင့် စာပေဆောင်းပါးများ၊ လက်နှိပ်စက်ရိုက် စာကူးစက်လှည့်စာမူ (၁၉၈၆)

a&S;acwfyavmifa&TajrrSxl;qef;zG,f&mrs m;ESifh yavmifvlrsdK;taMumif;

a t m i y e f o m ;

“ထက် ၉ တပေါင်း၊ အောက် ၉ တပေါင်းဟူ၍
တပေါင်းဘုရားပွဲတော်များ ပြုလုပ်ကျင်းပကြရာ
အထက် ၉ တပေါင်းတွင် မကွေတည်ခဲ့သော
ရွှေမင်းပုန်းဘုရားလည်း အပါအဝင်ဖြစ်သည်။
ပလောင်လူမျိုးများ တပေါင်းလပြည့်နေ့တွင်
နှစ်စဉ်နှစ်တိုင်း ဘုရားတောင်သို့ တက်ပြီး
ဆွမ်းကပ်လှူပွဲ ပြုလုပ်ကြသည်မှာ
စည်ကားလှသည်။”

ကလောမြို့ကို ဝန်းရံထားသော တောင်များထဲမှ ရွှေမင်းပုန်းတောင်သည် တစ်တောင်ဆင်း တစ်တောင်တက်နှင့် တောတောင်အထပ်ထပ်ကို ဖြတ်သန်းသွားလာရသော ခရီးလမ်းမှာ ကြမ်းတမ်းလှ၍ ခြေကျင်လမ်းမှတစ်ပါး အခြားယာဉ်လမ်းများ မပေါက်ရောက်နိုင်ခဲ့ပေ။ ထိုမင်းပုန်းရွာသည် ကလောမြို့ အနောက်ဘက်စူးစူး ၁၀ မိုင်ခန့်အကွာတွင် တည်ရှိခဲ့သည်။ ထိုရွာတွင် ပလောင်လူမျိုးများ ရှေးဦးစွာနေထိုင်ခဲ့ကြသည်။ ထိုမင်းပုန်းရွာတွင် ပေပေါင်းနှစ်ထောင်ကျော် မြင့်မားလှသည့် တောင်ထိပ်၌ ရွှေမင်းပုန်းအမည်ရှိ ဘုရားတစ်ဆူ ရှိခဲ့သည်။

ထိုရွှေမင်းပုန်းဘုရား၏ မူလဘွဲ့အမည်မှာ ရွှေအစ်ဖုံးဘုရားမည်ခဲ့၏။ ရွှေအစ်ဖုံးဘုရားဟု ခေါ်ဝေါ်ခဲ့သော ဘုရားသမိုင်းကို လေ့လာကြည့်မိခဲ့ပါသည်။ ရွှေအစ်ဖုံးဘုရားသည် မင်းတုန်းမင်းကြီးလက်ထက်အခါက (မကွေ) အမည်ရှိ အမျိုးသမီးတစ်ဦး၏ အိပ်မက်အရ မြေမှ ထွက်ပေါ်လာသော ငှက်ပျောဖူးသဏ္ဍာန်ရှိ ရွှေငှက်တစ်ခုကို တွေ့ရှိသဖြင့် အပ်တစ်ခုနှင့်ဖုံးကာ ဌာပနာပြီး ဘုရားတည်ခဲ့သောကြောင့် ရွှေအစ်ဖုံးဘုရားဟူ၍ ခေါ်ဝေါ်ခဲ့ကြသည်။ ထိုမှ ကာလရွေ့လျောလာသောအခါ ရွှေမင်းပုန်းဘုရားဟု ခေါ်ဝေါ်ကြပြီး ထိုဘုရားကို အမှီပြုကာ ပလောင်ရွာကိုပါ ရွှေမင်းပုန်းရွာဟု မှည့်ခေါ်ခဲ့ကြသည်။

အမှန်အားဖြင့် ရွှေမင်းပုန်းဘုရားအမ မကွေသည် ပလောင်လူမျိုးမဟုတ်ဘဲ ကရင်နီ (ကယား) လူမျိုးဟု ဆို၏။ ထိုအချိန်အခါမှစပြီး ပလောင်နှင့်ကရင်နီလူမျိုးတို့သည် လူမျိုးရေးတွင် ရောနှောဆက်ဆံကြသူများ ဖြစ်ခဲ့သလို လူမျိုးရေးတွင် ရောနှောဆက်ဆံရင်းနှီးစွာ နေထိုင်ခဲ့ကြခြင်း၊ ဘာသာရေးအားဖြင့်လည်း ရောနှောဆက်ဆံကြသူများ ဖြစ်ခဲ့ခြင်းကြောင့် ဗုဒ္ဓဘာသာကိုးကွယ်သောလူမျိုးများဖြစ်ကြသည်ဟု အဆိုရှိခဲ့လေ၏။

ရှမ်းပြည်မြေလတ်နယ်အထိ မင်းတုန်းမင်းကြီး အုပ်စိုးစဉ်အခါက ဆင်ဖြူတော်သည် ရွှေမင်းပုန်းရွာနှင့် လယ်ပြင်ရွာအကြား၌ တွေ့ရှိကြောင်း သတင်းရ၍ ပလောင်လူကြီးတို့ လိုက်လံရှာဖွေရာ တွေ့ရှိခဲ့သော်လည်း ဖမ်းဆီး၍မရသဖြင့် နောက်ဆုံးလက်လျှော့ခဲ့ကြရလေသည်။

ရွှေမင်းပုန်းဘုရားအမ မကွေသည် ကံကောင်းထောက်မစွာ လယ်ပြင်ရွာအနီးရှိ ကျောက်ဂူတွင်းကြီးမှ ထွက်လာသည်ကို တွေ့လိုက်ရလေ၏။ ထိုအခါ ဆင်ဖြူတော်ကို လိုချင်လှသဖြင့် ဆင်ဖြူတော်သည် ငါနှင့်ထိုက်လျှင် ငါ၏ပလိုင်းကြိုးကွင်းထဲသို့ လာရောက်၍ နှာခေါင်းလျှိုပါစေသတည်းဟု မိဋ္ဌာန်ပြုလေသော် ဆင်ဖြူတော်သည် လယ်တောအတွင်းရှိ မကွေထံသို့ တဖြည်းဖြည်းချင်းကပ်လာကာ မကွေလက်နှစ်ဖက်နှင့်ကိုင်း၍ထားသော ပလိုင်းကြိုးကွင်းထဲသို့ နှာမောင်းကို လျှိုလိုက်လေသည်။ ဤတွင် မကွေသည် ဆင်ဖြူတော်၏နှာမောင်းကို လက်ဖြင့် ယုယစွာ ပွတ်သပ်လျက် ကြိုးတစ်ပင်မှ မချည်နှောင်ရဘဲ မိမိနေထိုင်ရာ ရွှေမင်းပုန်းရွာသို့ ခေါ်ဆောင်၍ ပြန်လာခဲ့သည်။ ရွာသူရွာသားများသည် မကွေ၏နောက်မှ ဆင်ဖြူတော်က တကောက်ကောက်လိုက်ပါလာခြင်းကို တွေ့မြင်ကြပြီး အံ့ဩဘနန်းဖြစ်ခဲ့ကြသည်။

မကွေကလည်း ရွာလူကြီးတို့ကို ဆင်ဖြူတော်အား မည်သည့်နေရာတွင်ထားလျှင် သင့်တော်မည်ကို တိုင်ပင်ခဲ့သည်။ လူကြီးများကလည်း ယခင်က မြန်မာဘုရင်များ လာရောက်ဖမ်းဆီးစဉ်က မဖမ်းနိုင်ခဲ့ဘဲ လက်လျှော့ပြန်သွားခဲ့ကြောင်း၊ ထို့ကြောင့် ယခုလို

ဆင်ဖြူတော်ဖမ်းမိကြောင်းသာ သိသွားလျှင် လာရောက်ဖမ်းဆီးယူငင်သွားမည်ကို စိုးရိမ်ကြာဖြင့် တစ်နေရာရာတွင် ပုန်းဝှက်ထားရန် တိုင်ပင်ခဲ့ကြသည်။ နောက်ဆုံး လယ်ပြင်အနောက်တောင်ဘက်ရှိ ချောင်းအနီးတွင် သွားရောက်ပုန်းဝှက်ထားကြလေသည်။ နောင်အခါဆင်ဖြူတော်ကို ပုန်းဝှက်ထားသောနေရာရှိ ချောင်းအား ဝှက်ချောင်းဟူ၍လည်းကောင်း၊ မိတ္ထီလာခရိုင်လယ်ပြင်ရွာအနီးရှိ ကျောက်ဂူတွင်းကိုမူ ဆင်ဖြူတော်ထွက်ပေါ်လာခြင်းကြောင့် ဆင်ဖြူတွင်းဟူ၍လည်းကောင်း ခေါ်ဝေါ်ခဲ့ကြပြီး ယနေ့ထိတိုင် အထင်အရှားရှိခဲ့လေ၏။

ဤအကြောင်းကို မင်းတုန်းမင်းကြီး ကြားသိလေသော် ဆင်ဖြူတော်ကို ရယူခဲ့သော မကွေအား ဆင်ဖြူတော်နှင့်အတူ နန်းတော်တွင်းသို့ အခစားဝင်ရောက်ဆက်သရန် မိန့်တော်မူခဲ့လေတော့သည်။ မကွေတစ်ယောက် ဘုရင့်အမိန့်ကို မငြင်းဆန်ဝံ့ဘဲ အမိန့်တော်ကို နာခံလျက် မင်းတုန်းမင်းကြီးထံ ဆင်ဖြူတော်ကို ဆက်သခဲ့လေသည်။ မင်းကြီးလည်း လွန်စွာမှနှစ်သက်အားရတော်မူပြီး ဆင်ဖြူတော်ဆက်သခြင်းကို ခံယူသည့်အခမ်းအနားကို ကြီးကျယ်စွာပြုလုပ်၍ မကွေအား ရွှေပွဲငွေပွဲတို့ဖြင့် ဧည့်ခံကျွေးမွေးစေရာ မကွေသည် ရှေ့မှောက်ရောက်လာသည့် ရွှေပွဲငွေပွဲတို့ကို ရုပ်သိမ်းစေပြီး မြေခွက်၊ မြေပန်းကန်တို့ဖြင့် ထည့်၍ ကျွေးမွေးစေပြန်သည်။ ဤတွင်မှ မကွေမှာ မြန်ဂျက်စွာ စားသောက်တော့သည်။

မကွေတစ်ယောက် အဘယ်ကြောင့် မြေခွက်၊ မြေပန်းကန်နှင့်မှ စားသောက်နေခြင်းကို မင်းတုန်းမင်းစိတ်တော်၌ ဝေဖန်နေမိသည်။ ဤအမျိုးသမီးသည် သာမညမဟုတ်။ အပြည်ပြည်သောမင်းများ ဖမ်းဆီးမရ၍ လက်လျှော့ခဲ့ရသော ဆင်ဖြူတော်ကို ကြိုးတစ်ပင်မျှ မချည်နှောင်ရဘဲ ငါ့အား ဆက်သနိုင်သည်မှာ ဘုန်းသမ္ဘာနှင့်ပြည့်စုံခြင်းကြောင့်သာ ဖြစ်နိုင်သည်။ မြေခွက်နှင့်ကျွေးမွေးမှ သူ စားသောက်သည်မှာလည်း မြေကို နှစ်ခြိုက်၍ မြေနယ်ကို လိုလားကြောင်း နိမိတ်ယူပြီး မကွေအား မင်းလုပ်အုပ်ချုပ်စေရန် နယ်မြေကို သတ်မှတ်ပေးသနားတော်မူလိုက်ကြောင်း ပြောပြလေ၏။

မကွေအုပ်ချုပ်ရသော နယ်မြေမှာ ကျောက်ဆည်၊ လယ်ပြင်၊ ပညောင်၊ ဆင်တောင်၊ ယင်းမာပင်၊ နန်းပန်၊ တစ်နန့်တိန်၊ နန်းခွဲ၊ ယာမခန်းနယ်တစ်ဝက်၊ ကျိုးပွေးလှ၊ ပင်းဒယ၊ သလောရွာငံ စသည်တို့ဖြစ်သည်။ မင်းတုန်းမင်းတရားသည် မကွေအား နယ်မြေပေးအပ်ပြီးနောက် မကွေဆက်သထားသည့် ဆင်ဖြူတော်မှာ ဆင်အထိန်းတော်များ နိုင်နင်းစွာ မထိန်းသိမ်းနိုင်လောက်အောင် သောင်းကျန်းနေသဖြင့် မကွေနှင့်သာ ထိုက်သည်။ မကွေအား ပြန်လည်၍ပေးအပ်လိုက်စေလေသည်။ ဆင်ဖြူတော်လည်း မကွေလက်သို့ ရောက်ပြီး ရက်များမကြာမီတွင် အစအနပင် မတွေ့ရတော့ဘဲ ပျောက်ကွယ်သွားတော့သည်။ ၎င်းအပြင် မင်းကောင်းမင်းလောင်းများ ပေါ်ပေါက်သည့်အချိန်တွင် ထိုဆင်ဖြူတော် ထပ်မံထွက်ပေါ်ဦးမည်။ ထိုအခါလည်း ပလောင်တို့ပင် တွေ့မြင်ကြရမည်ဟူ၍ ပလောင်ရာဇဝင်ဆရာကြီးများက ပြောပြလေသည်။

အထက် ၉ တပေါင်း၊ အောက် ၉ တပေါင်းဟူ၍ တပေါင်းဘုရားပွဲတော်များ ပြုလုပ်ကျင်းပကြရာ အထက် ၉ တပေါင်းတွင် မကွေတည်ခဲ့သော ရွှေမင်းပုန်းဘုရားလည်း အပါအဝင်ဖြစ်သည်။ ပလောင်လူမျိုးများ တပေါင်းလပြည့်နေ့တွင် နှစ်စဉ်နှစ်တိုင်း ဘုရားတောင်

သို့ တက်ပြီး ဆွမ်းကပ်လှူပွဲ ပြုလုပ်ကြသည်မှာ စည်ကားလှသည်။

မြင့်မားလှသည့် တောင်ထိပ်တွင် တည်ရှိသော ရွှေမင်းပုန်းဘုရားမှာ သာယာ၍ ကြည်ညိုစရာကောင်းပြီး တန်ခိုးလည်း ကြီးမားလှပေသည်။ တပေါင်းလပြည့်နေ့ဆိုလျှင် စေတီဘုရားမှာ အရိပ်လုံးဝမမြင်ရပေ။ ထိုဘုရားပွဲသို့ ၆ နှစ် ၆ ကြိမ် ဆက်လက်၍ သွားရောက်ဖူးမြော်ကန်တော့သူမှာ မွေးသည့်မိခင်၏ နို့ဖိုးပင်ကျေသည်ဟု ရှေးလူကြီးများ ပြောစမှတ်ရှိခဲ့ကြသည်။ ရွှေငုတ်ကို ဌာပနာပြီး တည်ထားသော ဘုရားဖြစ်သဖြင့် ယခင်က မသမာသောလူတစ်စုများ သွားရောက်၍ ဘုရားကိုယ်တော်မှ ရွှေပွတ်ခြင်း၊ တူးဖော်ခြင်းများ မကြာခဏပြုလုပ်ကြရာ တစ်တောတစ်တောင်လုံး တုန်လှုပ်မြည်ဟည်းကာ မိုးကြီးလေကြီး ပြင်းထန်စွာ တိုက်ခတ်ရွာချလာသည့်အတွက် မအောင်မြင်ဘဲ ထွက်ပြေးကြရသည်။ ဘုရားတောင်ထိပ်မှ အနောက်မြောက်ထောင့်သို့ လှမ်း၍ကြည့်လိုက်ပါမူ အလေ့ကျပေါက်သော တောပန်း တောင်ပန်းတို့ဖြင့် ဝေဆာနေသော တောင်စဉ်၊ တောင်တန်း၊ တောင်စခန်းများမှာ မြင်ရသူတို့၏ နှလုံးကို ကြည်လင်ရွှင်ပြုံးစေနိုင်သည့်အပြင် မိတ္ထီလာကန်ကိုပင်ကောင်းစွာမြင်ရလေသည်။ ရွှေမင်းပုန်းရွာ၏ တောင်ဘက်ရှိ တောင်ပွဲခေါ် တောင်တန်းတွင် ၁၉၁၃ ခုနှစ် ကမ္ဘာစစ်ကြီးမဖြစ်မီအခါက ဂျာမန်လူမျိုးများ ရောက်ရှိလာကြပြီး အစိုးရထံ လိုင်စင်ယူ၍ ထိုတောင်တန်းတစ်လျှောက်တွင် စက်ကိရိယာစုံလင်စွာဖြင့် ရွှေများကို တူးဖော်လုပ်ကိုင်ခဲ့ကြရာ ထိုစဉ်က ပလောင်၊ တောင်သူ၊ ကုလားအလုပ်သမားတို့သည် တစ်နေ့လျှင် ၁ ကျပ်မှ ၃ ကျပ်အထိ ရွှေအစားစားရရှိခဲ့သည်။ တူးဖော်ထားခဲ့သော တွင်းပေါင်း အမြောက်အမြားရှိသည့်အနက် နံပါတ် ၃ တွင်းမှ ရွှေအများဆုံးရရှိပြီး တစ်ခါတစ်ခါတွင် ရွှေကြောများနှင့် တွေ့လိုက်လျှင်လည်း အတုံးအခဲများကိုပင် တွေ့ရှိရသည်ဟု ကြားသိရသည်။ ၎င်းနောက် ဂျာမန်လူမျိုးတို့သည် တစ်နှစ်ခန့် တူးဖော်လုပ်ကိုင်ခဲ့ပြီးလျှင် ကမ္ဘာစစ်ဖြစ်လုဆဲဆဲအချိန်၌ သူတို့၏စက်ကိရိယာများကို ထုခွဲဖျက်ဆီးကာ ရွှေတူးဖော်စမ်းသပ်ထားကြသည့် တွင်းများ မြှုပ်နှံလျက် အပေါ်မှ အင်္ဂါတေဖြင့် ဖုံးပိတ်ပြီး ပြန်သွားကြသည်။ ပလောင်တို့မှာကား မြေမှ တူးဖော်လုပ်ကိုင်ရှာဖွေခြင်း မပြုလုပ်တတ်ကြဘဲ ရှေးရိုးစဉ်လာ နည်းအတိုင်း ဂနိုင်း၊ စမ်းချောင်း၊ မကွေချောင်း၊ ငမတ်ချောင်းများ၌ ကျင်ယူလျက်ရှိကြရာ စီးပွားရေးမဖြစ်သော်လည်း ဝမ်းရေးဖူလုံရုံမျှသာ ရရှိနေကြရှာသည်။

ဤကား ရှေးအတိတ်က ပလောင်ရွှေမြေမှ ဆင်ဖြူတော်နှင့် ပလောင်လူမျိုးအကြောင်း တစ့တစောင်းပင်တည်း။

အောင်ပန်းသား

ကုမ္ပဏီများ၏ အကျိုးအမြတ် (အကျိုးအမြတ်အမျိုးအစား)

ဒေါက်တာ (R.A.S.U)

“မကျေနပ်မှုများ၊ ကွဲလွဲမှုများကို မကျေနပ်သည့်အတိုင်း၊
ကွဲလွဲသည့်အတိုင်း ရင်ထဲတွင် ထားခြင်းမျိုးထက်
အခါအခွင့်သင့်ခိုက် စားပွဲဝိုင်းတင်၍ ဆွေးနွေးကြခြင်းဖြင့်
မိမိမျိုးနွယ်စုအရေး၊ မိမိဒေသအရေးများမှပင်
နိုင်ငံအရေးအရာများကို လုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက်နိုင်ရန်
အချိန်အခါကောင်းဟုပင် ဆိုရပေမည်။”

နိဒါန်း

မြန်မာသက္ကရာဇ် ၁၃၈၄ ခုနှစ် တန်ခူးလပြည့်ကျော် ၇ ရက်၊ ၂၀၂၂ ခုနှစ် ဧပြီလ ၂၂ ရက်နေ့တွင် နိုင်ငံတော်စီမံအုပ်ချုပ်ရေးကောင်စီဥက္ကဋ္ဌ နိုင်ငံတော်ဝန်ကြီးချုပ် တပ်မတော် ကာကွယ်ရေးဦးစီးချုပ် ဗိုလ်ချုပ်မှူးကြီး မင်းအောင်လှိုင်က ငြိမ်းချမ်းရေးနှင့်ပတ်သက်၍ မိန့်ခွန်းတစ်ရပ် ပြောကြားလာခဲ့ပါသည်။ ထိုမိန့်ခွန်းတွင် -

- ၂၀၂၃ ခုနှစ် ဇန်နဝါရီလ ၄ ရက်နေ့သည် အမိနိုင်ငံတော်ကြီး လွတ်လပ်ရေး ရခဲ့သည်မှ (၇၅) နှစ်ပြည့် စိန်ရတုကာလသို့ ရောက်ခဲ့ပြီဖြစ်ကြောင်း၊
- တိုင်းရင်းသားပြည်သူများမှာလည်း လွတ်လပ်ရေး၏ အနှစ်သာရကို အပြည့်အဝ မခံစားရသေးကြောင်း၊
- ၂၀၂၂ ခုနှစ်ကို ငြိမ်းချမ်းရေးနှစ်အဖြစ် သတ်မှတ်၍ ပဋိပက္ခချုပ်ငြိမ်းရန် ဆောင်ရွက်သွားမည်ဖြစ်ကြောင်း၊
- **အဖွဲ့အားလုံးကို ၎င်းကိုယ်တိုင် တွေ့မည်ဖြစ်ကြောင်း၊**
- တက်ရောက်မည့်ပုဂ္ဂိုလ်များ၏ အမည်ကို ၂၀၂၂ ခုနှစ် မေလ ၉ ရက် နောက်ဆုံးထား၍ ပြန်ကြားပေးစေလိုကြောင်း၊

စသည်တို့ ပါဝင်သည်ကိုလည်း တွေ့ရပါသည်။

(မိန့်ခွန်းအပြည့်အစုံကို ၂၀၂၂ ခုနှစ် သြဂုတ်လထုတ် တိုင်းရင်းသားရေးရာ အမှတ် (၉) တွင် ပါရှိသော စာရေးသူ၏ **“ငြိမ်းချမ်းရေးအတွက် ဆေးတစ်ခွက်”** ဆောင်းပါးတွင် ဖော်ပြပါရှိပြီး ဖြစ်ပါသည်။ - စာရေးသူ)

ထို့နောက် ၁၉-၅-၂၀၂၂ ရက်နေ့တွင် ပြုလုပ်သော (၁၄) ကြိမ်မြောက် သတင်းစာရှင်းလင်းပွဲ၌ -

- DKBA
- KNU/KNLA(PC)
- PNLO
- NMSP
- ALP
- RCSS (SSA) နှင့်

LDU ဟူသည့် NCA လက်မှတ်ရေးထိုးထားသော အဖွဲ့ ၁၀ ဖွဲ့မှ ၇ ဖွဲ့တို့သည်လည်းကောင်း၊

- UWSA
- NDAA နှင့်

SSPP (SSA) ဟူသည့် NCA လက်မှတ်ရေးထိုးရသေးသော အဖွဲ့ ၇ ဖွဲ့မှ ၃ ဖွဲ့တို့သည်လည်းကောင်း “ငြိမ်းချမ်းရေးဆွေးနွေးပွဲ” သို့ တက်ရောက်မည်ဖြစ်ကြောင်း သတင်းထုတ်ပြန်ခဲ့ပါသည်။ မည်သို့ပင်ဆိုစေ ၂၂-၄-၂၀၂၂ ရက်နေ့တွင် စတင်၍ ငြိမ်းချမ်းရေးဆွေးနွေးရန် ကမ်းလှမ်းအပြီး ၂၈ ရက်အကြာ ၂၀-၅-၂၀၂၂ ရက်နေ့၌ “သျှမ်းပြည်ပြန်လည်ထူထောင်ရေးကောင်စီ (RCSS/SSA)” နှင့် တွေ့ဆုံဆွေးနွေးမှုကို စတင်နိုင်ခဲ့သည်ကတော့ မှတ်တမ်းပင်။

ထို့အတူပင် မှတ်တမ်းမှတ်ရာများအရ -

- ၁။ ၂၀-၅-၂၀၂၂ မှ ၂၂-၅-၂၀၂၂ ထိ - သျှမ်းပြည် ပြန်လည်ထူထောင်ရေးကောင်စီ (RCSS/SSA)။
- ၂။ ၂၃-၅-၂၀၂၂ မှ ၂၅-၅-၂၀၂၂ ထိ - မွန်ပြည်သစ်ပါတီ (NMSP)။
- ၃။ ၂၆-၅-၂၀၂၂ မှ ၂၈-၅-၂၀၂၂ ထိ - ကရင်အမျိုးသားအစည်းအရုံး၊ ကရင်အမျိုးသား လွတ်မြောက်ရေးတပ်မတော် (ငြိမ်းချမ်းရေး ကောင်စီ) (KNU/KNLA-PC)။
- ၄။ ၃၀-၅-၂၀၂၂ မှ ၁-၆-၂၀၂၂ ထိ - “ဝ” ပြည် သွေးစည်းညီညွတ်ရေးပါတီ (UWSA)။
- ၅။ ၄-၆-၂၀၂၂ မှ ၆-၆-၂၀၂၂ ထိ - အမျိုးသားဒီမိုကရက်တစ်မဟာမိတ်အဖွဲ့ NDAA (မိုင်းလား)။
- ၆။ ၁၃-၆-၂၀၂၂ မှ ၁၅-၆-၂၀၂၂ ထိ - ရခိုင်ပြည်လွတ်မြောက်ရေးပါတီ (ALP)။
- ၇။ ၁၆-၆-၂၀၂၂ မှ ၁၈-၆-၂၀၂၂ ထိ - ပအိုဝ်း အမျိုးသားလွတ်မြောက်ရေးအဖွဲ့ချုပ် (PNLO)။
- ၈။ ၁၉-၆-၂၀၂၂ မှ ၂၁-၆-၂၀၂၂ ထိ - ဒီမိုကရေစီအကျိုးပြုကရင်တပ်မတော် (DKBA)။
- ၉။ ၇-၇-၂၀၂၂ မှ ၉-၇-၂၀၂၂ ထိ - လားဟူဒီမိုကရက်တစ်အစည်းအရုံး (LDU)။
- ၁၀။ ၄-၈-၂၀၂၂ မှ ၆-၈-၂၀၂၂ ထိ - ရှမ်းပြည်တိုးတက်ရေးပါတီ (SSPP)။

တို့နှင့် နိုင်ငံတော်စီမံအုပ်ချုပ်ရေးကောင်စီ ဥက္ကဋ္ဌ တပ်တော်ကာကွယ်ရေးဦးစီးချုပ် ဗိုလ်ချုပ်မှူးကြီးမင်းအောင်လှိုင်သည် နိုင်ငံတော်စီမံအုပ်ချုပ်ရေးကောင်စီ ဒုဥက္ကဋ္ဌ ဒုတိယ တပ်မတော်ကာကွယ်ရေးဦးစီးချုပ် ကာကွယ်ရေးဦးစီးချုပ်ကြံ့ခိုင်ခင်ပွား (ကြည်း) ဒုတိယဗိုလ်ချုပ်မှူးကြီး စိုးဝင်းနှင့်အတူ နိုင်ငံတော်စီမံအုပ်ချုပ်ရေးကောင်စီဝင်များဖြစ်ကြသော ဗိုလ်ချုပ်ကြီးမြထွန်းဦး၊ ဒုတိယဗိုလ်ချုပ်ကြီးမိုးမြင့်ထွန်း၊ ဒုတိယဗိုလ်ချုပ်ကြီးရာပြည့်တို့နှင့်လည်းကောင်း၊ တစ်ဖန် နိုင်ငံတော်စီမံအုပ်ချုပ်ရေး ကောင်စီမှ စုဖွဲ့ပေးထားသော ကောင်စီဝင်များပါဝင်သည့် ငြိမ်းချမ်းရေးဆွေးနွေးရေးအဖွဲ့၊ အမျိုးသားစည်းလုံးညီညွတ်ရေးနှင့် ငြိမ်းချမ်းရေးဖော်ဆောင်မှု ညှိနှိုင်းရေးကော်မတီတို့နှင့်လည်းကောင်း ဆွေးနွေးမှုများကို အောင်မြင်စွာပြုလုပ်နိုင်ခဲ့ပါ သည်။ ၆-၈-၂၀၂၂ ရက်နေ့ ရှမ်းပြည်တိုးတက်ရေးပါတီ (SSPP) နှင့် ဆွေးနွေးမှုပြီးသည်မှစ၍ ရေတွက်သော် ၁၆ ရက်မြောက်နေ့ ၂၂-၈-၂၀၂၂ ရက်နေ့တွင် နိုင်ငံတော်စီမံအုပ်ချုပ်ရေး ကောင်စီဥက္ကဋ္ဌ တပ်မတော်ကာကွယ်ရေးဦးစီးချုပ် ဗိုလ်ချုပ်မှူးကြီး မင်းအောင်လှိုင်သည် ၎င်းနှင့်အတူ ကောင်စီဒုတိယဥက္ကဋ္ဌ ဒုတိယတပ်မတော်ကာကွယ်ရေးဦးစီးချုပ် ကာကွယ်ရေး ဦးစီးချုပ်ကြံ့ခိုင်ခင်ပွား (ကြည်း) ဒုတိယဗိုလ်ချုပ်မှူးကြီး စိုးဝင်း၊ ကောင်စီဝင်များဖြစ်ကြသည့် ဗိုလ်ချုပ်ကြီး မြထွန်းဦး၊ ဒုတိယဗိုလ်ချုပ်ကြီး မိုးမြင့်ထွန်း၊ ဒုတိယဗိုလ်ချုပ်ကြီးရာပြည့်တို့ လိုက်ပါ၍ လည်းကောင်း၊ ပအိုဝ်းအမျိုးသားလွတ်မြောက်ရေးအဖွဲ့ချုပ် (PNLO) ဥက္ကဋ္ဌ ခွန်သူရိန်၊ လားဟူဒီမိုကရက်တစ်အစည်းအရုံး (LDU) ဥက္ကဋ္ဌ ကျာဆော်လမွန်၊ ရခိုင်ပြည်လွတ်မြောက် ရေးပါတီ (ALP) ဒုတိယဥက္ကဋ္ဌ စောမြရာဇာလင်းတို့သည် ၎င်းတို့နှင့်အတူ လိုက်ပါလာသော ပအိုဝ်းအမျိုးသားလွတ်မြောက်ရေးအဖွဲ့ချုပ် (PNLO) ဒုတိယဥက္ကဋ္ဌ ခွန်ထွန်းတင်၊ လားဟူ ဒီမိုကရက်တစ်အစည်းအရုံး (LDU) အထွေထွေအတွင်းရေးမှူး ကျာယာကုတ်၊ ရခိုင်ပြည်

လွတ်မြောက်ရေးပါတီ (ALP) ဗဟိုအလုပ်အမှုဆောင်ကော်မတီဝင် ခိုင်စိုးမြတ်တို့ ပါဝင်ပြီး ငြိမ်းချမ်းရေးဆွေးနွေးမှုကို ပြုလုပ် နိုင်ခဲ့ပါသည်။

နိုင်ငံတော်စီမံအုပ်ချုပ်ရေးကောင်စီဥက္ကဋ္ဌ တပ်မတော်ကာကွယ်ရေးဦးစီးချုပ် ဗိုလ်ချုပ်မှူးကြီး မင်းအောင်လှိုင်အနေနှင့် ၂၂-၄-၂၀၂၂ ရက်နေ့တွင် ပြောကြားသော မိန့်ခွန်းပါ **“လိုအပ်ရင် ထပ်မံဆွေးနွေးမှုတွေကိုလည်း ပြုလုပ်သွားပါမယ်”** ဆိုသည့်အတိုင်း အထက်ဖော်ပြပါ အဖွဲ့အစည်းများနှင့် ဒုတိယအကြိမ်ဆွေးနွေးမှု ကန့်လန့်ကာကို ဖွင့်လှစ်လိုက်ပြီ ဖြစ်ပေသည်။

စာကိုယ် (၁)

- p ပအိုဝ်းလွတ်မြောက်ရေးအဖွဲ့ချုပ် (PNLO)
 - p လားဟူဒီမိုကရက်တစ်အစည်းအရုံး (LDU)
 - p ရခိုင်ပြည်လွတ်မြောက်ရေးပါတီ (ALP)
- (၂၂-၈-၂၀၂၂ မှ ၂၆-၈-၂၀၂၂ ထိ)

၂၂-၈-၂၀၂၂ ရက်နေ့တွင် နေပြည်တော်ရှိ ဘုရင့်နောင်ရိပ်သာဧည့်ခန်းမဆောင်၍ ပြုလုပ်သော ငြိမ်းချမ်းရေးဆွေးနွေးပွဲကို ပြုလုပ်ခဲ့ပါသည်။ ဆွေးနွေးပွဲတွင် နိုင်ငံတော်စီမံအုပ်ချုပ်ရေးကောင်စီဥက္ကဋ္ဌ တပ်မတော်ကာကွယ်ရေးဦးစီးချုပ်က -

- စစ်မှန်သည့် ပါတီစုံစနစ်ကျင့်သုံးရေး၊
- ဒီမိုကရေစီနှင့် ဖက်ဒရယ်စနစ်ကို အခြေခံသည့် ပြည်ထောင်စုတည်ဆောက်ရေးကို နိုင်ငံရေးမျှော်မှန်းချက်အဖြစ် ကြိုးပမ်းဆောင်ရွက်လျက်ရှိသည့် အခြေအနေများ၊
- ဒေသနှင့် တိုင်းရင်းသားအကျိုးကို တရားဥပဒေနှင့်အညီ တောင်းဆိုဆွေးနွေးနိုင်ရေးအတွက် တိုင်းရင်းသားကိုယ်စားလှယ်များအနေဖြင့် နိုင်ငံရေးစင်မြင့်တွင် ယခုထက် ပိုမိုပါဝင်လာရန် လိုအပ်သည့်အခြေအနေများ၊
- အနာဂတ်တွင် တိုင်းရင်းသားများ နိုင်ငံရေးစင်မြင့်ပေါ်သို့ ရောက်ရှိလာစေရေး ကြိုတင်ဆောင်ရွက်သင့်သည်များ၊ နိုင်ငံတော်အစိုးရအနေဖြင့် ကူညီဆောင်ရွက်ပေးနိုင်မည့် အခြေအနေများ၊
- လွှတ်တော်အတွင်း တိုင်းရင်းသားများနှင့် လူထုလူတန်းစားအလွှာများကို ကိုယ်စားပြုသူများ ကျယ်ပြန့်စွာပါဝင်လာရေး ဆောင်ရွက်ရာတွင် နိုင်ငံရေးပါတီအမျိုးအစားအလိုက် ဆောင်ရွက်နိုင်မည့်အခြေအနေများ၊
- အမိနိုင်ငံတော်တည်းဟူသော အရိပ်အာဝါသအောက်တွင် အတူတကွ ပေါင်းစည်းနေထိုင်ကြသူများဖြစ်သဖြင့် ပြည်ထောင်စုဖွားတိုင်းရင်းသားများအနေဖြင့် နိုင်ငံတော်ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးအတွက်ဆိုပါက တစ်သွေးတစ်သားတည်း၊ တစ်စိတ်တစ်ဝမ်းတည်းဖြင့် စိတ်တူကိုယ်တူ သဘောထားတူညီစွာ အတူတကွလက်တွဲ၍ ကြိုးပမ်းဆောင်ရွက်သွားရန် လိုအပ်သည့်အခြေအနေများ၊

- ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (၂၀၀၈ ခုနှစ်)နှင့် တစ်နိုင်ငံလုံးပစ်ခတ်တိုက်ခိုက်မှု ရပ်စဲရေးသဘောတူစာချုပ် (NCA) ကို အခြေခံ၍ ငြိမ်းချမ်းရေးလမ်းကြောင်းကို ဆက်လက်ဖော်ဆောင်သွားမည့် အခြေအနေများနှင့် ပတ်သက်၍ ရှင်းလင်းပြောကြားဆွေးနွေးသွားသည်ကို တွေ့ရပါသည်။ အဓိကအားဖြင့် အချက် ၇ ချက်ကို ရှင်းလင်းဆွေးနွေးပြောကြားသွားသည်တွင် ၅ ချက်မှာ အနာဂတ်တွင် ရွေးကောက်ပွဲတံခါးပေါက်မှ တစ်ဆင့် ဖြတ်သန်းဝင်ရောက်ရမည့် လွှတ်တော်ကဏ္ဍတွင် တိုင်းရင်းသားတို့၏ ပါဝင်မှုကို အလေးအနက်ထားပြောကြားခြင်းကို အထင်းသားတွေ့မြင်ရပါသည်။

တစ်ဖန် ပအိုဝ်းအမျိုးသားအဖွဲ့ချုပ် (PNLO) ဥက္ကဋ္ဌ ခွန်သူရိန်၊ လားဟူဒီမိုကရက်တစ် အစည်းအရုံး (LDU) ဥက္ကဋ္ဌ ကျာဆော်လမွန်၊ ရခိုင်ပြည်လွတ်မြောက်ရေးပါတီ (ALP) ဒုတိယဥက္ကဋ္ဌ စောမြရာဇာလင်းနှင့်အဖွဲ့ဝင်များကလည်း -

- လက်နက်ကိုင်ပဋိပက္ခများ၊ သဘောထားကွဲလွဲမှုများဖြင့် ဒေသနှင့် တိုင်းပြည် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးတည်ဆောက်၍မရနိုင်ခြင်းကို နားလည်သဘောပေါက်ကာ ငြိမ်းချမ်းမှုရရှိပြီး ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးအတွက် ဆွေးနွေးဆောင်ရွက်သွားမည့် အခြေအနေများ၊
- တိုင်းပြည်ငြိမ်းချမ်းရေးနှင့် နယ်မြေဒေသအားလုံး ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးအတွက် ကောင်းမွန်သည့်ငြိမ်းချမ်းရေးဆိုင်ရာ လက်တွေ့တိုးတက်မှုတစ်ခုကို ပုံဖော်နိုင်ရေး ဆွေးနွေးဆောင်ရွက်သွားမည်ဖြစ်သည့်အခြေအနေများ၊
- တိုင်းပြည်ငြိမ်းချမ်းရေးနှင့် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးအတွက် လက်ရှိအစိုးရနှင့် တပ်မတော်က ရဲရဲပုံပုံ တာဝန်ယူ၍ ဆောင်ရွက်သွားနိုင်မည့် အခြေအနေကောင်း ဖြစ်ပေါ်နေမှု၊
- ငြိမ်းချမ်းရေးလုပ်ငန်းစဉ် အကောင်အထည်ဖော် ဆောင်ရွက်ရာတွင် နိုင်ငံတော် အကြီးအကဲ၏ တိုင်းပြည်၊ ပြည်သူလူထုနှင့် တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင်အဖွဲ့အစည်းများအပေါ်ထားရှိသည့် စစ်မှန်သည့်စေတနာကို ပိုမိုထင်ရှားစွာ သိမြင်လာစေရေး ဆောင်ရွက်နေမှုများ၊
- ယခုကဲ့သို့ ငြိမ်းချမ်းရေးဆွေးနွေးဆောင်ရွက်နေချိန်တွင် ဆင်ဖြူရတနာပေါ်ထွန်းလာမှုသည်လည်း နိုင်ငံအေးချမ်းသာယာရေးနှင့် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးအတွက် နိမိတ်ကောင်းဖြစ်သဖြင့် အောင်မြင်အောင် ဆောင်ရွက်သွားရန် လိုအပ်သည့် အခြေအနေများ၊
- ပါတီစုံဒီမိုကရေစီစနစ် ကျင့်သုံးဆောင်ရွက်ရေး၊ ဒီမိုကရေစီနှင့် ဖက်ဒရယ်စနစ်ကို အခြေခံသည့် ပြည်ထောင်စုတည်ဆောက်ရေးနှင့် ပတ်သက်၍ သဘောထားတူညီချက်အမြင်များကို ပြန်လည်ဆွေးနွေးပြီး ဒေသဖွံ့ဖြိုး တိုးတက်ရေးဆိုင်ရာကိစ္စများကို တင်ပြကြပါသည်။

PNLO၊ LDU နှင့် ALP တို့ဘက်မှလည်း အချက် ၆ ချက် ချပြဆွေးနွေးရာတွင် အဓိကအားဖြင့် ငြိမ်းချမ်းရေး၊ ဒီမိုကရေစီရေး၊ ဖက်ဒရယ်ရေး၊ ဒေသဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးတို့ကို ဇောင်းပေး ပြောကြားသွားသည်ကိုလည်း တွေ့ရှိရပါသည်။ ဆက်လက်၍ နိုင်ငံတော်စီမံ

အုပ်ချုပ်ရေးကောင်စီဥက္ကဋ္ဌ တပ်မတော်ကာကွယ်ရေးဦးစီးချုပ်က -

- နိုင်ငံတော်စီမံအုပ်ချုပ်ရေးကောင်စီအနေဖြင့် နိုင်ငံတော်၏တာဝန်များကို ထမ်းဆောင်နေချိန်အတွင်း တိုင်းရင်းသားဒေသများ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးအတွက် ကြိုးပမ်းဖြည့်ဆည်း ဆောင်ရွက်ပေးလျက်ရှိသည့် အခြေအနေများ၊
- တိုင်းရင်းသားဒေသများအနေဖြင့်လည်း ယင်းအခွင့်အရေးကို အမိအရယူပြီး အပြည့်အဝအသုံးချ၍ ဒေသဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးကို ကြိုးပမ်းဆောင်ရွက်စေလိုသည့် အခြေအနေများ၊
- နယ်မြေဒေသတစ်ခုတည်းနှင့် တိုင်းရင်းသားမျိုးနွယ်စုတစ်ခုတည်း၌ပင် မတူညီသည့် သဘောထားအမြင်များနှင့် ရပ်တည်ချက်များရှိနိုင်မည်ဖြစ်သည့်အတွက် တူညီသောသဘောထားအမြင်များရရှိစေရေးဆွေးနွေးအဖြေရှာ၍ ဒေသမှတစ်ဆင့် တိုင်းပြည်ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးအထိ ညီညီညွတ်ညွတ်ဖြင့် ကြိုးပမ်းဆောင်ရွက်သွားရန် လိုအပ်သည့်အခြေအနေများ၊
- တိုင်းရင်းသားအားလုံး စည်းလုံးညီညွတ်စွာဖြင့် ကြိုးပမ်းဆောင်ရွက်သွားမည်ဆိုပါက ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်သည့် အနာဂတ်ပြည်ထောင်စုနိုင်ငံတော်ကြီးကို ဖော်ဆောင်သွားနိုင်မည်ဖြစ်သည့်အခြေအနေများ၊
- ယခု ဒုတိယအကြိမ် တွေ့ဆုံဆွေးနွေးမှုပြီးလျှင်လည်း ရရှိလာသည့် သဘောထားဆန္ဒများအပေါ်မူတည်၍ ဆက်လက်သွားရမည့်လုပ်ငန်းများ၊
- ရှေ့ဆက်လက်အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်သွားနိုင်မည့် နိုင်ငံရေးလမ်းကြောင်းပုံစံအတွက် ကြိုတင်သဘောတူညီမှုများ ရယူခြင်း၊ ညှိနှိုင်းဆွေးနွေးခြင်းများအား အချိန်ယူ၍ အသေးစိတ်ဆောင်ရွက်သွားမည့်အခြေအနေများ၊
- တိုင်းရင်းသားဒေသများဖွံ့ဖြိုးရေးအတွက် ငွေကျပ် ဘီလီယံ ၃၃၀ အား နိုင်ငံ့စီးပွားမြှင့်တင်ရေး ရန်ပုံငွေမှ ခွင့်ပြုထားပြီး လက်တွေ့ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးအတွက် ဆောင်ရွက်သွားမည့် အခြေအနေများနှင့် ပတ်သက်၍ ပြန်လည်ဆွေးနွေးပြော

ကြားပြီး -

- ငြိမ်းချမ်းရေးဆိုင်ရာကိစ္စရပ်များ၊
- ဒေသဖွံ့ဖြိုးရေးဆိုင်ရာကိစ္စရပ်များ နှင့်ပတ်သက်၍ နှစ်ဖက်အမြင်များကို ရင်းနှီးပွင့်လင်းစွာ အပြန်အလှန်ဆွေးနွေးခဲ့ကြပြီးနောက် နှစ်ဖက် အမှတ်တရ အပြန်အလှန်လက်ဆောင်များပေးအပ်ကြ၍ ဒုတိယအကြိမ် ဆွေးနွေးမှုကန့်လန့်ကာကို အောင်မြင်စွာ ဖွင့်လှစ်နိုင်ခဲ့ပါသည်။

နိုင်ငံတော်စီမံအုပ်ချုပ်ရေးကောင်စီမှ ဖွဲ့စည်းပေးထားသည့် ကောင်စီဝင်များပါဝင်သည့် ငြိမ်းချမ်းရေးဆွေးနွေးရေးအဖွဲ့၊ အမျိုးသားစည်းလုံးညီညွတ်ရေးနှင့် ငြိမ်းချမ်းရေးဖော်ဆောင်မှု ညှိနှိုင်းရေးကော်မတီနှင့် ပအိုဝ်းအမျိုးသားလွတ်မြောက်ရေးအဖွဲ့ (PNLO)၊ လားဟူ ဒီမိုကရက်တစ်အစည်းအရုံး (LDU)၊ ရခိုင်ပြည်လွတ်မြောက်ရေးပါတီ (ALP) တို့၏ ငြိမ်းချမ်းရေးကိုယ်စားလှယ်အဖွဲ့နှင့် ဆက်လက်၍ ဆွေးနွေးပွဲများပြုလုပ်ဆောင်ရွက်သွားမည် ဖြစ်ပေသည်။

၂၃-၈-၂၀၂၂ ရက်နေ့တွင် နေပြည်တော်ရှိ အမျိုးသားစည်းလုံးညီညွတ်ရေးနှင့် ငြိမ်းချမ်းရေးဖော်ဆောင်မှု ဗဟိုဌာနအစည်းအဝေးခန်းမ၌ နိုင်ငံတော်၏ငြိမ်းချမ်းရေးဆွေးနွေးရေးအဖွဲ့နှင့် ပအိုဝ်းအမျိုးသားလွတ်မြောက်ရေးအဖွဲ့ချုပ် (PNLO)၊ လားဟူဒီမိုကရက်တစ်အစည်းအရုံး (LDU)၊ ရခိုင်ပြည်လွတ်မြောက်ရေးပါတီ (ALP) တို့မှ ငြိမ်းချမ်းရေးကိုယ်စားလှယ်အဖွဲ့တို့ တွေ့ဆုံ၍ ဆွေးနွေးမှုများ ပြုလုပ်ခဲ့ကြပါသည်။

ထိုတွေ့ဆုံဆွေးနွေးပွဲသို့ နိုင်ငံတော်စီမံအုပ်ချုပ်ရေးကောင်စီ အဖွဲ့ဝင်၊ ပြည်ထောင်စုအစိုးရအဖွဲ့ရုံး ဝန်ကြီးဌာန (၁) ပြည်ထောင်စုဝန်ကြီး၊ အမျိုးသားစည်းလုံးညီညွတ်ရေးနှင့် ငြိမ်းချမ်းရေးဖော်ဆောင်မှု ညှိနှိုင်းရေးကော်မတီဥက္ကဋ္ဌ၊ ငြိမ်းချမ်းရေးဆွေးနွေးရေးအဖွဲ့ ခေါင်းဆောင် ဒုတိယဗိုလ်ချုပ်ကြီး ရာပြည့်၊ အဖွဲ့ဝင်များဖြစ် ကြသော နိုင်ငံတော်စီမံအုပ်ချုပ်ရေး ကောင်စီအဖွဲ့ဝင် ဒုတိယဗိုလ်ချုပ်ကြီး မိုးမြင့်ထွန်း၊ အမျိုးသားစည်းလုံးညီညွတ်ရေးနှင့် ငြိမ်းချမ်းရေးဖော်ဆောင်မှုညှိနှိုင်းရေးကော်မတီအတွင်းရေးမှူး ဒုတိယဗိုလ်ချုပ်ကြီးမင်းနောင်၊ အမျိုးသားစည်းလုံးညီညွတ်ရေးနှင့် ငြိမ်းချမ်းရေး ဖော်ဆောင်မှု ညှိနှိုင်းရေး ကော်မတီဝင်များ ဖြစ်ကြသည့် ဒုတိယဗိုလ်ချုပ်ကြီးမင်းနိုင်၊ ဒုတိယဗိုလ်ချုပ်ကြီး ဝင်းဗိုလ်ရှိန်နှင့် ဒုတိယဗိုလ်ချုပ်ကြီး အေးဝင်းတို့ ပါဝင်၍လည်းကောင်း၊ ပအိုဝ်းအမျိုးသား လွတ်မြောက်ရေးအဖွဲ့ချုပ် (PNLO) မှ ဥက္ကဋ္ဌ ခွန်သူရိန်နှင့် ဒုတိယဥက္ကဋ္ဌ ခွန်ထွန်းတင်၊ လားဟူဒီမိုကရက်တစ် အစည်းအရုံး (LDU) မှ ဥက္ကဋ္ဌ ကျာဆော်လမွန်နှင့် အထွေထွေအတွင်းရေးမှူး ကျာယာကုတ်၊ ရခိုင်ပြည်လွတ်မြောက်ရေးပါတီ (ALP) မှ ဒုတိယဥက္ကဋ္ဌ စောမြရာဇာလင်းနှင့် ဗဟိုအလုပ်အမှုဆောင်ကော်မတီဝင် ခိုင်စိုးမြတို့ ပါဝင်တက်ရောက် ဆွေးနွေးမှုများ ပြုခဲ့ကြပါသည်။

ထိုသို့တွေ့ဆုံဆွေးနွေးရာတွင် ဦးစွာ ငြိမ်းချမ်းရေးဆွေးနွေးရေး အဖွဲ့ခေါင်းဆောင် ဒုတိယဗိုလ်ချုပ်ကြီး ရာပြည့်နှင့် တက်ရောက်လာကြသော တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင် အဖွဲ့များကိုယ်စား ပအိုဝ်းအမျိုးသား လွတ်မြောက်ရေးအဖွဲ့ (PNLO) ဥက္ကဋ္ဌ ခွန်သူရိန်တို့က နှုတ်ခွန်းဆက်အမှာစကားများ အသီးသီးပြောကြားကြပြီးနောက် ညှိနှိုင်းရေးကော်မတီ အဖွဲ့ဝင် ဒုတိယဗိုလ်ချုပ်ကြီး ဝင်းဗိုလ်ရှိန်က ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (၂၀၀၈ ခုနှစ်)၊ ဇယား (၁) ပြည်ထောင်စုဥပဒေပြုစာရင်းနှင့် ဇယား (၂) တိုင်းဒေသကြီး သို့မဟုတ် ပြည်နယ်ဥပဒေ ပြုစာရင်းတို့နှင့် ပတ်သက်၍ ကဏ္ဍအလိုက် ရှင်းလင်းတင်ပြပြီးနောက်၊ ညှိနှိုင်းရေးကော်မတီ အတွင်းရေးမှူး ဒုတိယဗိုလ်ချုပ်ကြီး မင်းနောင်မှလည်း ၂၀၂၀ ပြည့်နှစ်အလွန် အဆင့်အလိုက် လုပ်ငန်းစဉ်များနှင့် အဆင့်အလိုက်အကောင်အထည်ဖော်မှုများ ဇယား (၂) အား ရှင်းလင်း တင်ပြပြီးနောက် တက်ရောက်လာကြသူများက မိမိတို့၏သဘောထားများ၊ လိုလားချက်များအား အပြန်အလှန် ဆွေးနွေးညှိနှိုင်းခဲ့ကြပြီး တွေ့ဆုံဆွေးနွေးပွဲ ပထမနေ့ကို ရပ်နားခဲ့ကြပါသည်။

၂၄-၈-၂၀၂၂ ရက်နေ့တွင်လည်း နေပြည်တော်ရှိ အမျိုးသားစည်းလုံးညီညွတ်ရေးနှင့် ငြိမ်းချမ်းရေးဖော်ဆောင်မှု ဗဟိုဌာနအစည်းအဝေးခန်းမတွင် ၂၃-၈-၂၀၂၂ ရက်နေ့က ပြုလုပ်ခဲ့သော ဆွေးနွေးပွဲသို့ နှစ်ဖက်တက်ရောက်ကြသည့်သူများအတိုင်း တက်ရောက်ကြပါသည်။

ဆွေးနွေးပွဲတွင် ညှိနှိုင်းရေးကော်မတီအဖွဲ့ဝင် ဒုတိယဗိုလ်ချုပ်ကြီး ဝင်းဗိုလ်ရှိန်က ပြည်ထောင်စုသဘောတူစာချုပ် အစိတ်အပိုင်း (၁)၊ (၂) နှင့် (၃) တို့ပါ သဘောတူညီချက်

များအား ပြည်ထောင်စုသမ္မတမြန်မာနိုင်ငံတော် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (၂၀၀၈ ခုနှစ်)၊ တည်ဆဲဥပဒေများနှင့် ကိုက်ညီမှု ရှိ/မရှိ လေ့လာစိစစ်ချက်များနှင့်ပတ်သက်၍ တစ်ချက်ချင်းအလိုက် ရှင်းလင်းတင်ပြပြီး တက်ရောက်လာကြသော တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင် အဖွဲ့များ၏ကိုယ်စားလှယ်များက ၎င်းတို့၏ -

- သဘောထားများ၊
- လိုလားချက်များကို အပြန်အလှန် ဆွေးနွေးညှိနှိုင်းခဲ့ကြပြီး ဆွေးနွေးပွဲ ဒုတိယနေ့ကို ရပ်နားခဲ့ကြပါသည်။

၂၅-၈-၂၀၂၂ ရက်နေ့တွင်လည်း ပထမနှစ်ရက်က တက်ရောက်ဆွေးနွေးခဲ့သော နှစ်ဖက်ဆွေးနွေးဖက်များ အစုံအညီ တက်ရောက်ခဲ့ကြပါသည်။ ဆွေးနွေးပွဲ တတိယနေ့တွင် ညှိနှိုင်းရေးကော်မတီအဖွဲ့ဝင် ဒုတိယဗိုလ်ချုပ်ကြီး ဝင်းဗိုလ်ရှိန်က ပြည်ထောင်စုသဘောတူစာချုပ်အစိတ်အပိုင်း (၃) ပါ သဘောတူညီချက်များအား ပြည်ထောင်စုသမ္မတမြန်မာနိုင်ငံတော် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (၂၀၀၈ ခုနှစ်) တည်ဆဲဥပဒေများနှင့် ကိုက်ညီမှု ရှိ/မရှိ လေ့လာစိစစ်ချက်များနှင့် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေဇယား (၁) ပြည်ထောင်စုဥပဒေပြုစာရင်းနှင့် ဇယား (၂) တိုင်းဒေသကြီး သို့မဟုတ် ပြည်နယ်ဥပဒေပြုစာရင်းတို့နှင့် ပတ်သက်၍ ကဏ္ဍအလိုက် ရှင်းလင်းတင်ပြပါသည်။

ထို့နောက် ညှိနှိုင်းရေးကော်မတီဝင် ဒုတိယဗိုလ်ချုပ်ကြီး မင်းနောင်ကလည်း (၉) ကြိမ်မြောက် JICM ဆုံးဖြတ်ချက်ပါ ဆက်လက်ညှိနှိုင်းဆွေးနွေးရမည့် ၂၀၂၀ ပြည့်နှစ်အလွန်အဆင့်အလိုက်လုပ်ငန်းစဉ်များနှင့် အဆင့်အလိုက်အကောင်အထည်ဖော်မှုများ (ဇယား-၂) ကို ရှင်းလင်းတင်ပြပါသည်။

- တက်ရောက်လာသူများကလည်း -
- ၎င်းတို့၏သဘောထားများ၊
- လိုလားချက်များကို အပြန်အလှန် ဆွေးနွေးညှိနှိုင်း၍ သဘောထားစုစည်းချက်များကို ရယူပြီး တွေ့ဆုံဆွေးနွေးပွဲ တတိယနေ့ကို ရပ်နားခဲ့ပါသည်။

၂၀၂၂ ခုနှစ် ဩဂုတ်လ ၂၆ ရက်နေ့တွင် နိုင်ငံတော်၏ ငြိမ်းချမ်းရေးဆွေးနွေးရေးအဖွဲ့သည် -

- ပအိုဝ်းအမျိုးသားလွတ်မြောက်ရေးအဖွဲ့ချုပ် (PNLO) ဥက္ကဋ္ဌ ခွန်သူရိန် ဦးဆောင်သော ကိုယ်စားလှယ်အဖွဲ့နှင့်လည်းကောင်း၊
- လားဟူဒီမိုကရက်တစ်အစည်းအရုံး (LDU) ဥက္ကဋ္ဌကျာဆော်လမွန် ဦးဆောင်သော ကိုယ်စားလှယ်အဖွဲ့နှင့်လည်းကောင်း၊
- ရခိုင်ပြည်လွတ်မြောက်ရေးပါတီ (ALP) ဒုတိယဥက္ကဋ္ဌ စောမြရာဇာလင်း ဦးဆောင်သော ကိုယ်စားလှယ်အဖွဲ့နှင့်လည်းကောင်း၊

ယနေ့နံနက်ပိုင်းတွင် အမျိုးသားစည်းလုံးညီညွတ်ရေးနှင့် ငြိမ်းချမ်းရေးဖော်ဆောင်မှုဗဟိုဌာနဥက္ကဋ္ဌခန်းမ၌ တစ်ဖွဲ့ချင်းသီးခြားစီ တွေ့ဆုံ၍ ပထမအကြိမ် တွေ့ဆုံဆွေးနွေးမှုတွင် ရရှိထားသော သဘောတူညီချက်များမှ အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်နိုင်မှုများနှင့် ပတ်သက်၍လည်းကောင်း၊ ထပ်မံဖြည့်ဆည်းပေးရန် လိုအပ်ချက်များနှင့် ဒေသဖွံ့ဖြိုးရေး

ဆိုင်ရာကိစ္စရပ်များကို အပြန်အလှန်ရင်းနှီးပွင့်လင်းစွာ ဆွေးနွေးမှုကို ပြုလုပ်ခဲ့ကြပါသည်။

ထို့နောက် ဆက်လက်၍ အမျိုးသားစည်းလုံးညီညွတ်ရေးနှင့် ငြိမ်းချမ်းရေးဖော်ဆောင်မှု ဗဟိုဌာနအစည်းအဝေးခန်းမ၌ စတုတ္ထနေ့အဖြစ် ငြိမ်းချမ်းရေးဆွေးနွေးပွဲကို ဆက်လက်ကျင်းပရာ နိုင်ငံတော်စီမံအုပ်ချုပ်ရေးကောင်စီ အဖွဲ့ဝင်၊ ပြည်ထောင်စုအစိုးရအဖွဲ့ရုံး၊ ဝန်ကြီးဌာန ပြည်ထောင်စုဝန်ကြီး၊ အမျိုးသားစည်းလုံးညီညွတ်ရေးနှင့် ငြိမ်းချမ်းရေးဖော်ဆောင်မှု ညှိနှိုင်းရေးကော်မတီ ဥက္ကဋ္ဌ၊ ငြိမ်းချမ်းရေးဆွေးနွေးရေးအဖွဲ့ခေါင်းဆောင် ဒုတိယဗိုလ်ချုပ်ကြီး ရာပြည့်၊ အဖွဲ့ဝင်များဖြစ်ကြသည့် နိုင်ငံတော်စီမံအုပ်ချုပ်ရေးကောင်စီအဖွဲ့ဝင် ဒုတိယဗိုလ်ချုပ်ကြီး မိုးမြင့်ထွန်း၊ အမျိုးသားစည်းလုံးညီညွတ်ရေးနှင့် ငြိမ်းချမ်းရေးဖော်ဆောင်မှု ညှိနှိုင်းရေးကော်မတီ အတွင်းရေးမှူး ဒုတိယဗိုလ်ချုပ်ကြီး မင်းနောင်၊ အမျိုးသားစည်းလုံးညီညွတ်ရေးနှင့် ငြိမ်းချမ်းရေးဖော်ဆောင်မှု ညှိနှိုင်းရေးကော်မတီ အဖွဲ့ဝင်များဖြစ်ကြသည့် ဒုတိယဗိုလ်ချုပ်ကြီး မင်းနိုင်၊ ဒုတိယဗိုလ်ချုပ်ကြီး ဝင်းဗိုလ်ရှိန်၊ ဒုတိယဗိုလ်ချုပ်ကြီး အေးဝင်းနှင့် ပအိုဝ်းအမျိုးသားလွတ်မြောက်ရေးအဖွဲ့ချုပ် (PNLO) ဒုတိယဥက္ကဋ္ဌ ခွန်သူရိန်၊ ဒုတိယဥက္ကဋ္ဌ ခွန်ထွန်းတင်၊ လားဟူဒီမိုကရက်တစ်အစည်းအရုံး (LDU) ဥက္ကဋ္ဌ ကျာဆော်လမွန်၊ အထွေထွေအတွင်းရေးမှူး ကျာယာကုတီ၊ ရခိုင်ပြည်လွတ်မြောက်ရေးပါတီ (ALP) ဒုတိယဥက္ကဋ္ဌ စောမြရာဇာလင်း၊ ဗဟိုအလုပ်အမှုဆောင်ကော်မတီဝင် ခိုင်စိုးမြတ်တို့ တက်ရောက်ကြပါသည်။

ထိုသို့ တွေ့ဆုံဆွေးနွေးရာတွင် လေးရက်တာ ဆွေးနွေးညှိနှိုင်းချက်များအရ နှစ်ဖက်သဘောထားများကို ထပ်မံဆွေးနွေးပြီး ရရှိလာသော အပြီးသတ်သဘောတူညီမှုများကို လက်မှတ်ရေးထိုးအတည်ပြုကြပြီး ယခုငြိမ်းချမ်းရေးဆွေးနွေးပွဲသို့ တက်ရောက်လာကြသည့် တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင်အဖွဲ့များကိုယ်စား ပအိုဝ်းအမျိုးသားလွတ်မြောက်ရေးအဖွဲ့ချုပ် (PNLO) ဥက္ကဋ္ဌ ခွန်သူရိန်နှင့် ငြိမ်းချမ်းရေးဆွေးနွေးရေးအဖွဲ့ ခေါင်းဆောင် ဒုတိယဗိုလ်ချုပ်ကြီး ရာပြည့်တို့က နိဂုံးချုပ်အမှာစကားများ အသီးသီးပြောကြားကြပြီးနောက် လက်ဆောင်ပစ္စည်းများပေးအပ်ကြပြီး တွေ့ဆုံဆွေးနွေးပွဲကို ရုပ်သိမ်းခဲ့ကြပါသည်။

စာကိုယ် (၂)

p သျှမ်းပြည်ပြန်လည်ထူထောင်ရေးကောင်စီ (RCSS)

(၂၉-၈-၂၀၂၂ မှ ၁-၉-၂၀၂၂ ထိ)

နိုင်ငံတော်စီမံအုပ်ချုပ်ရေးကောင်စီ ဥက္ကဋ္ဌ တပ်မတော်ကာကွယ်ရေးစီးချုပ် ဗိုလ်ချုပ်မှူးကြီး မင်းအောင်လှိုင်သည် သျှမ်းပြည်ပြန်လည်ထူထောင်ရေးကောင်စီ (RCSS) အဖွဲ့ ဥက္ကဋ္ဌ ဗိုလ်ချုပ်ကြီး ယွက်ဆစ် ဦးဆောင်သည့် ငြိမ်းချမ်းရေးကိုယ်စားလှယ်အဖွဲ့နှင့် ၂၉-၈-၂၀၂၂ ရက်နေ့တွင် နေပြည်တော်ရှိ ဘုရင့်နောင်ရိပ်သာ ဧည့်ခန်းမဆောင်၌ ငြိမ်းချမ်းရေးဆိုင်ရာကိစ္စရပ်များကို တွေ့ဆုံဆွေးနွေးကြပါသည်။

ထိုသို့တွေ့ဆုံဆွေးနွေးရာတွင် နိုင်ငံတော်စီမံအုပ်ချုပ်ရေးကောင်စီ ဥက္ကဋ္ဌ တပ်မတော်ကာကွယ်ရေးဦးစီးချုပ်နှင့်အတူ ကောင်စီဒုတိယဥက္ကဋ္ဌ ဒုတိယတပ်မတော်ကာကွယ်ရေး

ဦးစီးချုပ် ကာကွယ်ရေးဦးစီးချုပ် (ကြည်း) ဒုတိယဗိုလ်ချုပ်မှူးကြီး စိုးဝင်း၊ ကောင်စီအဖွဲ့ဝင် များဖြစ်ကြသည့် ဗိုလ်ချုပ်ကြီး မြထွန်းဦး၊ ဒုတိယဗိုလ်ချုပ်ကြီး မိုးမြင့်ထွန်း၊ ဒုတိယဗိုလ်ချုပ် ကြီး ရာပြည့်တို့ တက်ရောက်၍ သျှမ်းပြည်ပြန်လည်ထူထောင်ရေးကောင်စီ (RCSS) အဖွဲ့ ဥက္ကဋ္ဌနှင့်အတူ အတွင်းရေးမှူး (၁) စဝ်စိုင်းငင်း၊ ဗဟိုအလုပ်အမှုဆောင် စဝ်ဆောင်းဟန် တို့ လည်း တက်ရောက်ကြပါသည်။

ထိုသို့တွေ့ဆုံဆွေးနွေးရာတွင် နိုင်ငံတော်စီမံအုပ်ချုပ်ရေး ကောင်စီဥက္ကဋ္ဌ တပ်မတော် ကာကွယ်ရေးဦးစီးချုပ်က -

- နိုင်ငံတော်စီမံအုပ်ချုပ်ရေးကောင်စီအနေဖြင့် နိုင်ငံတော်၏တာဝန်များကို ထမ်းဆောင်နေစဉ်အတွင်း ငြိမ်းချမ်းရေးခြေလှမ်းသစ်ကို စတင်ဖော်ဆောင်ရာတွင် သျှမ်းပြည်ပြန်လည်ထူထောင်ရေးကောင်စီ (RCSS) အဖွဲ့သည် ပထမဆုံး လာ ရောက်ဆွေးနွေးခဲ့သည့်အဖွဲ့ ဖြစ်ပြီး ပထမအကြိမ်ဆွေးနွေးရာတွင်လည်း အပြု သဘောဆောင်သည့် ဆွေးနွေးမှုရလဒ်ကောင်းများကို ဖော်ဆောင်နိုင်ခဲ့သည့် အခြေအနေများ၊
- စစ်မှန်၍ စည်းကမ်းပြည့်ဝသည့် ပါတီစုံဒီမိုကရေစီစနစ် ကျင့်သုံးရေး၊ ဒီမိုကရေစီ နှင့် ဖက်ဒရယ်စနစ်ကို အခြေခံသည့် ပြည်ထောင်စုတည်ဆောက်ရေးကို နိုင်ငံရေး မျှော်မှန်းချက်အဖြစ် ကြိုးပမ်းဆောင်ရွက်လျက်ရှိသည့် အခြေအနေများ၊
- ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (၂၀၀၈ ခုနှစ်) နှင့် တစ်နိုင်ငံလုံးပစ်ခတ်တိုက်ခိုက်မှု ရပ်စဲရေးသဘောတူစာချုပ် (NCA) တို့ကို အခြေခံ၍ ငြိမ်းချမ်းရေးလမ်းကြောင်း အား ဆက်လက်ဖော်ဆောင်သွားမည် ဖြစ်သည့် အခြေအနေများနှင့် ပတ်သက်၍

ရှင်းလင်းဆွေးနွေးပြောကြားပါသည်။

ဆက်လက်၍ သျှမ်းပြည်ပြန်လည်ထူထောင်ရေးကောင်စီ (RCSS) အဖွဲ့ ဥက္ကဋ္ဌနှင့် အဖွဲ့ဝင်များကလည်း -

- ဒီမိုကရေစီနှင့် ဖက်ဒရယ်စနစ်ကို အခြေခံသော ပြည်ထောင်စုတည်ဆောက်ရေး၊
- ငြိမ်းချမ်းရေးလုပ်ငန်းစဉ်၊
- ဒေသဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး၊
- ဖက်ဒရယ်စနစ် ကျင့်သုံးဆောင်ရွက်ရေး၊
- နိုင်ငံရေးပြဿနာများကို နိုင်ငံရေးနည်းနှင့် ဖြေရှင်းရေး၊
- ပြည်သူလူထုတို့၏ လူနေမှုဘဝမြှင့်တင်ရေး၊
- လက်နက်ကိုင်ပဋိပက္ခနှင့် အကြမ်းဖက်မှုများ ပပျောက်ရေးဆိုင်ရာများ၊
- ရှေ့ဆက်လက်ဆောင်ရွက်သွားမည့် လုပ်ငန်းစဉ်များနှင့် ပတ်သက်သည့်

သဘောထားအမြင်များကို တင်ပြဆွေးနွေးကြပါသည်။

ထိုသို့တင်ပြဆွေးနွေးမှုများနှင့် ပတ်သက်၍ နိုင်ငံတော်စီမံအုပ်ချုပ်ရေးကောင်စီ ဥက္ကဋ္ဌ တပ်မတော်ကာကွယ်ရေးဦးစီးချုပ်ကလည်း -

- နိုင်ငံတော်၏ ပထဝီဝင်အနေအထားအရ အရေးပါမှုနှင့် မိမိတို့နိုင်ငံနှင့် ကိုက်ညီ သည့် နိုင်ငံခြားရေးမူဝါဒကို ကျင့်သုံးဆောင်ရွက်နေသည့် အခြေအနေများ၊

- ကမ္ဘာပေါ်တွင် ဒီမိုကရေစီနှင့် ဖက်ဒရယ်စနစ်ကို ကျင့်သုံးဆောင်ရွက်နေသည့် နိုင်ငံအများအပြား ရှိကြပြီး မိမိတို့နိုင်ငံ၏ ပထဝီဝင်အနေအထား၊ အမျိုးသားရေး စရိုက်လက္ခဏာ၊ ယဉ်ကျေးမှုတို့နှင့် ကိုက်ညီသည့် ဖက်ဒရယ်စနစ်ကိုသာ ဖော်ဆောင်ကျင့်သုံးဆောင်ရွက်သွားရန် လိုအပ်သည့်အခြေအနေများ၊
- စစ်မှန်စည်းကမ်းပြည့်ဝသည့် ဒီမိုကရေစီစနစ်ကို ကျင့်သုံးရာတွင် အသိပညာ အတတ်ပညာနှင့် ပြည့်စုံသည့် လူသားအရင်းအမြစ်များ ပြည့်စုံရန် မဖြစ်မနေ လိုအပ်မည်ဖြစ်ပြီး ပညာတတ်များပေါကြွယ်ဝမှသာလျှင် နိုင်ငံဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးကို အရှိန်အဟုန်ဖြင့် ဆောင်ရွက်နိုင်မည်ဖြစ်သည့်အတွက် ပညာရေးကို မြှင့်တင်ဆောင်ရွက်ပေးလျက်ရှိသည့် အခြေအနေများ၊
- တိုင်းရင်းသားဒေသများ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးအတွက်လည်း လက်တွေ့အကောင်အထည်ဖော် ဆောင်ရွက်ပေးလျက်ရှိသည့် အခြေအနေများနှင့်ပတ်သက်၍လည်း

ကောင်း ပြန်လည်ရှင်းလင်းပြောကြားပြီးနောက် -

- ငြိမ်းချမ်းရေးဆိုင်ရာကိစ္စရပ်များ၊
- ဒေသဖွံ့ဖြိုးရေးဆိုင်ရာကိစ္စရပ်များ

တို့နှင့်ပတ်သက်၍ နှစ်ဖက်အမြင်များကို ရင်းနှီးပွင့်လင်းစွာ အပြန်အလှန်ဆွေးနွေးခဲ့ကြပြီးနောက် နိုင်ငံတော်စီမံအုပ်ချုပ်ရေးကောင်စီ ဥက္ကဋ္ဌ တပ်မတော်ကာကွယ်ရေးဦးစီးချုပ်နှင့် သျှမ်းပြည်ပြန်လည်ထူထောင်ရေး ကောင်စီ (RCSS) အဖွဲ့ဥက္ကဋ္ဌတို့ အပြန်အလှန် လက်ဆောင်များပေးအပ်ခဲ့ကြပြီး ဒုတိယအကြိမ်မြောက် ပထမဆုံးဆွေးနွေးမှုကို ရပ်ဆိုင်းခဲ့ပါသည်။

သျှမ်းပြည်ပြန်လည်ထူထောင်ရေးကောင်စီ (RCSS) အဖွဲ့ ဥက္ကဋ္ဌ ဦးဆောင်သည့်အဖွဲ့သည် နိုင်ငံတော်စီမံအုပ်ချုပ်ရေးကောင်စီမှ ဖွဲ့စည်းပေးထားသည့် ငြိမ်းချမ်းရေးဆွေးနွေးရေးအဖွဲ့၊ အမျိုးသားစည်းလုံးညီညွတ်ရေးနှင့် ငြိမ်းချမ်းရေးဆွေးနွေးမှု ညှိနှိုင်းရေးကော်မတီတို့နှင့် ငြိမ်းချမ်းရေးဆွေးနွေးမှုများကို ဆက်လက်ပြုလုပ်သွားရမည် ဖြစ်ပါသည်။

၃၀-၈-၂၀၂၂ ရက်နေ့တွင် နေပြည်တော်ရှိ အမျိုးသားစည်းလုံးညီညွတ်ရေးနှင့် ငြိမ်းချမ်းရေးဖော်ဆောင်မှု ဗဟိုဌာနအစည်းအဝေးခန်းမတွင် နိုင်ငံတော်၏ ငြိမ်းချမ်းရေးဆွေးနွေးရေးအဖွဲ့နှင့် သျှမ်းပြည်ပြန်လည်ထူထောင်ရေးကောင်စီ (RCSS) ဥက္ကဋ္ဌ ဦးဆောင်သော ငြိမ်းချမ်းရေးကိုယ်စားလှယ်အဖွဲ့တို့ တွေ့ဆုံ၍ ဆွေးနွေးပွဲပြုလုပ်ခဲ့ကြပါသည်။

ထိုသို့တွေ့ဆုံဆွေးနွေးရာတွင် နိုင်ငံတော်စီမံအုပ်ချုပ်ရေးကောင်စီအဖွဲ့ဝင်၊ ပြည်ထောင်စုအစိုးရအဖွဲ့ရုံး ဝန်ကြီးဌာန ပြည်ထောင်စုဝန်ကြီး၊ အမျိုးသားစည်းလုံးညီညွတ်ရေးနှင့် ငြိမ်းချမ်းရေးဖော်ဆောင်မှု ညှိနှိုင်းရေးကော်မတီဥက္ကဋ္ဌ၊ ငြိမ်းချမ်းရေးဆွေးနွေးရေးအဖွဲ့ခေါင်းဆောင် ဒုတိယဗိုလ်ချုပ်ကြီး ရာပြည့်၊ အဖွဲ့ဝင်များဖြစ်ကြသည့် နိုင်ငံတော် စီမံအုပ်ချုပ်ရေးကောင်စီအဖွဲ့ဝင် ဒုတိယဗိုလ်ချုပ်ကြီး မိုးမြင့်ထွန်း၊ အမျိုးသားစည်းလုံးညီညွတ်ရေးနှင့် ငြိမ်းချမ်းရေးဖော်ဆောင်မှု ညှိနှိုင်းရေးကော်မတီအတွင်းရေးမှူး ဒုတိယဗိုလ်ချုပ်ကြီး မင်းနောင်တို့နှင့်အတူ သျှမ်းပြည်ပြန်လည်ထူထောင်ရေးကောင်စီ (RCSS) ဥက္ကဋ္ဌ ဗိုလ်ချုပ်ကြီးယွက်စစ်၊ အတွင်းရေးမှူး (၁) စဝ်စိုင်းငင်း၊ ဗဟိုအမှုဆောင်ကော်မတီဝင် စဝ်ဆောင်းဟန်တို့ တက်ရောက်ကြပါသည်။

ဆွေးနွေးပွဲတွင် ငြိမ်းချမ်းရေးဆွေးနွေးရေးအဖွဲ့ခေါင်းဆောင် ဒုတိယဗိုလ်ချုပ်ကြီး ရာပြည့်နှင့် သျှမ်းပြည်ပြန်လည်ထူထောင်ရေးကောင်စီ (RCSS) ဥက္ကဋ္ဌ ဗိုလ်ချုပ်ကြီး ယွက်စစ် တို့က နှုတ်ခွန်းဆက်အမှာစကား ပြောကြားကြပြီးနောက် ညှိနှိုင်းရေးကော်မတီအဖွဲ့ဝင် ဒုတိယဗိုလ်ချုပ်ကြီး ဝင်းဗိုလ်ရှိန်က ပြည်ထောင်စုသမ္မတမြန်မာနိုင်ငံတော် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံ ဥပဒေ (၂၀၀၈ ခုနှစ်)ပါ ဇယား (၁) ပြည်ထောင်စုဥပဒေပြုစာရင်းနှင့် ဇယား (၂) တိုင်းဒေသကြီး သို့မဟုတ် ပြည်နယ်ဥပဒေပြုစာရင်းတို့နှင့် ပတ်သက်၍ ကဏ္ဍအလိုက် ရှင်းတင်ပြခဲ့ပါသည်။

တစ်ဖန် ညှိနှိုင်းရေးကော်မတီ အတွင်းရေးမှူး ဒုတိယဗိုလ်ချုပ်ကြီး မင်းနောင်က (၉) ကြိမ်မြောက် JICM ဆုံးဖြတ်ချက်ပါ ဆက်လက်ညှိနှိုင်းဆွေးနွေးရမည့် ၂၀၂၀ ပြည့်နှစ်အလွန် အဆင့်အလိုက်လုပ်ငန်းစဉ်များနှင့် အဆင့်အလိုက်အကောင်အထည်ဖော်မှုများ (ဇယား ၂) ကို ရှင်းလင်းပြီးနောက် တက်ရောက်လာကြသူများကလည်း လိုလားချက်များကို အပြန် အလှန် ဆွေးနွေးညှိနှိုင်းကြပြီးနောက် တွေ့ဆုံဆွေးနွေးပွဲ ပထမနေ့ကို ရပ်နားလိုက်ကြပြီး နောက်တစ်နေ့ဖြစ်သော ဩဂုတ်လ ၃၁ ရက်နေ့တွင် ဒုတိယနေ့ဆွေးနွေးပွဲကို ဆက်လက် ကျင်းပကြရန် သဘောတူခဲ့ကြပါသည်။

ဆွေးနွေးပွဲ ဒုတိယနေ့ဖြစ်သော ဩဂုတ်လ ၃၁ ရက်နေ့တွင် ပထမနေ့၌ ပြုလုပ်ခဲ့သော နေရာတွင်ပင် ပထမနေ့ (ဩဂုတ် ၃၀ ရက်)က နှစ်ဖက်တက်ရောက်ခဲ့ကြသောသူများပင် တက်ရောက်ဆွေးနွေးကြပါသည်။

ထိုသို့ဆွေးနွေးရာတွင် ပြည်ထောင်စုသဘောတူစာချုပ် အစိတ်အပိုင်း (၁)၊ (၂) နှင့် (၃) တို့ပါ သဘောတူညီချက်များအား ပြည်ထောင်စုသမ္မတမြန်မာနိုင်ငံတော် ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေ (၂၀၀၈ ခုနှစ်)၊ တည်ဆဲဥပဒေများနှင့် ကိုက်ညီမှုရှိ မရှိ လေ့လာစိစစ်ချက်များ နှင့်ပတ်သက်၍ ညှိနှိုင်းရေးကော်မတီဝင် ဒုတိယဗိုလ်ချုပ်ကြီး ဝင်းဗိုလ်ရှိန်က ရှင်းလင်းတင်ပြ ပြီး တက်ရောက်လာကြသူများက ၎င်းတို့၏ဆန္ဒသဘောထားများနှင့် လိုလားချက်များကို အပြန်အလှန်ဆွေးနွေးညှိနှိုင်းကြပြီးနောက် အထွေထွေကိစ္စရပ်များကို ဆက်လက်ဆွေးနွေးကြ ပြီးနောက် ညနေပိုင်းတွင် တွေ့ဆုံဆွေးနွေးပွဲ ဒုတိယနေ့ကို ရပ်နားခဲ့ကြပါသည်။

၂၀၂၂ ခုနှစ် စက်တင်ဘာလ ၁ ရက်နေ့တွင်လည်း ပထမနေ့နှင့် ဒုတိယနေ့များတွင် ကျင်းပခဲ့သော နေပြည်တော်ရှိ အမျိုးသားစည်းလုံးညီညွတ်ရေးနှင့် ငြိမ်းချမ်းရေးဖော်ဆောင် မှု ဗဟိုဌာနအစည်းအဝေးခန်းမ၌ပင် နိုင်ငံတော်၏ ငြိမ်းချမ်းရေးဆွေးနွေးရေးအဖွဲ့နှင့် သျှမ်း ပြည်ပြန်လည်ထူထောင်ရေးကောင်စီတို့သည် ယမန်နေ့များက နှစ်ဖက်ခေါင်းဆောင်တို့ ဦးဆောင်၍ ယမန်နေ့များကအတိုင်း အဖွဲ့ဝင်များပါဝင်၍ တတိယနေ့ ဆွေးနွေးပွဲကို ဆက်လက်ပြုလုပ်ခဲ့ကြပါသည်။

ထိုသို့တွေ့ဆုံဆွေးနွေးရာတွင် ငြိမ်းချမ်းရေးနှင့် ဖွံ့ဖြိုးရေးဆိုင်ရာ အထွေထွေကိစ္စရပ် များအား ဆွေးနွေးခဲ့ကြပြီးနောက် သုံးရက်တာဆွေးနွေးညှိနှိုင်းချက်များအရ အပြီးသတ်ရရှိ လာသည့် သဘောတူညီချက်များကို အတည်ပြုလက်မှတ်ရေးထိုးကြပါသည်။

ထို့နောက် သျှမ်းပြည်ပြန်လည်ထူထောင်ရေးကောင်စီ (RCSS) ဒုက္ကဋ္ဌ ဗိုလ်ချုပ်ကြီး ယွက်စစ်နှင့် ငြိမ်းချမ်းရေးဆွေးနွေးရေးအဖွဲ့ခေါင်းဆောင် ဒုတိယဗိုလ်ချုပ်ကြီး ရာပြည့်တို့

က နိဂုံးချုပ်အမှာစကားများ အသီးသီးပြောကြားကြပြီးနောက် လက်ဆောင်ပစ္စည်းများ ပေးအပ်ကြပြီး RSCS နှင့် နိုင်ငံတော်၏ငြိမ်းချမ်းရေး ဆွေးနွေးရေးအဖွဲ့တို့၏ ဒုတိယအကြိမ် ဆွေးနွေးမှုကို အဆုံးသတ်ခဲ့ကြပါတော့သည်။

စာကိုယ် (၃)

p ကရင်အမျိုးသားအစည်းအရုံး/ကရင်အမျိုးသားလွတ်မြောက်ရေးတပ်မတော် - ငြိမ်းချမ်းရေးကောင်စီ (KNU/KNLA-PC)

p ဒီမိုကရေစီအကျိုးပြုကရင်တပ်မတော် (DKBA) (၁၅-၉-၂၀၂၂ မှ ၁၇-၉-၂၀၂၂ ထိ)

၂၀၂၂ ခုနှစ် စက်တင်ဘာလ ၁၅ ရက်နေ့တွင် နေပြည်တော်ရှိ အမျိုးသားစည်းလုံး ညီညွတ်ရေးငြိမ်းချမ်းရေးဖော်ဆောင်မှု ဗဟိုဌာန၌ နိုင်ငံတော်၏ ငြိမ်းချမ်းရေးဆွေးနွေးရေး အဖွဲ့နှင့် ကရင်အမျိုးသားအစည်းအရုံး/ကရင်အမျိုးသား လွတ်မြောက်ရေးတပ်မတော် - ငြိမ်းချမ်းရေးကောင်စီ (KNU/KNLA-PC)၊ ဒီမိုကရေစီအကျိုးပြုကရင်တပ်မတော် (DKBA) ငြိမ်းချမ်းရေးကိုယ်စားလှယ်အဖွဲ့တို့၏ တွေ့ဆုံပွဲကို ယင်းအဆောက်အအုံရှိ အစည်းအဝေး ခန်းမ၌ ကျင်းပပါသည်။

တွေ့ဆုံဆွေးနွေးပွဲသို့ နိုင်ငံတော်စီမံအုပ်ချုပ်ရေးကောင်စီအဖွဲ့ဝင်၊ ပြည်ထောင်စုအစိုးရ အဖွဲ့ရုံးဝန်ကြီးဌာန ပြည်ထောင်စုဝန်ကြီး၊ အမျိုးသားစည်းလုံးညီညွတ်ရေးနှင့် ငြိမ်းချမ်းရေး ဖော်ဆောင်မှုညှိနှိုင်းရေးကော်မတီ ဥက္ကဋ္ဌ ငြိမ်းချမ်းရေးဆွေးနွေးရေးအဖွဲ့ ခေါင်းဆောင် ဒုတိယဗိုလ်ချုပ်ကြီးရာပြည့်၊ အဖွဲ့ဝင်များဖြစ်ကြသည့် နိုင်ငံတော်စီမံအုပ်ချုပ်ရေးကောင်စီ အဖွဲ့ဝင် ဒုတိယဗိုလ်ချုပ်ကြီး မိုးမြင့်ထွန်း၊ အမျိုးသားစည်းလုံးညီညွတ်ရေးနှင့် ငြိမ်းချမ်းရေး ဖော်ဆောင်မှုညှိနှိုင်းရေးကော်မတီ အတွင်းရေးမှူး ဒုတိယဗိုလ်ချုပ်ကြီး မင်းနောင်နှင့် ဒီမိုကရေစီအကျိုးပြုကရင်တပ်မတော် (DKBA) စစ်ဦးစီးချုပ်အဆင့်ရှိ စောစတီး၊ စစ်ရေးချုပ် အဆင့်ရှိ စောစိန်ဝင်း၊ KNU/KNLA ငြိမ်းချမ်းရေးကောင်စီမှ ဒုတိယ ဥက္ကဋ္ဌ ဒေါက်တာ နော်ကပေါ်ထူး၊ အထွေထွေအတွင်းရေးမှူးချုပ် စောကျော်ညွန့်တို့ တက်ရောက်ကြပါသည်။

တွေ့ဆုံဆွေးနွေးပွဲတွင် ငြိမ်းချမ်းရေးဆွေးနွေးရေးအဖွဲ့ခေါင်းဆောင် ဒုတိယဗိုလ်ချုပ် ကြီး ရာပြည့်နှင့် ဆွေးနွေးပွဲသို့ တက်ရောက်လာသော အဖွဲ့နှစ်ဖွဲ့ကိုယ်စား ဒီမိုကရေစီ အကျိုးပြု ကရင်တပ်မတော် (DKBA) မှ စစ်ဦးစီးချုပ်အဆင့်ရှိ စောစတီးတို့က ဦးစွာနှုတ်ခွန်း ဆက်စကားများ အသီးသီးပြောကြားကြပြီးနောက် ညှိနှိုင်းရေးကော်မတီအဖွဲ့ဝင် ဒုတိယ ဗိုလ်ချုပ်ကြီး ဝင်းဗိုလ်ရှိန်က ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (၂၀၀၈ ခုနှစ်) ပါဇယား (၁) ပြည်ထောင်စု ဥပဒေပြုစာရင်းနှင့် ဇယား (၂) တိုင်းဒေသကြီး သို့မဟုတ် ပြည်နယ်ဥပဒေပြုစာရင်းတို့နှင့် ပတ်သက်၍ ကဏ္ဍအလိုက် ရှင်းလင်းတင်ပြပြီးနောက် ညှိနှိုင်းရေးကော်မတီ အတွင်းရေးမှူး ဒုတိယဗိုလ်ချုပ်ကြီး မင်းနောင်ကလည်း ၂၀၂၀ ပြည့်နှစ်အလွန် အဆင့်လိုက်လုပ်ငန်းစဉ်များ နှင့် အဆင့်လိုက်အကောင်အထည်ဖော်မှုများ (ဇယား ၂) ကို ဆက်လက်ရှင်းလင်းတင်ပြပါ သည်။ ထို့နောက် တက်ရောက်လာကြသူများကလည်း ၎င်းတို့၏သဘောထားများ၊ လိုလား

ချက်များကို အပြန်အလှန်ဆွေးနွေးညှိနှိုင်းခဲ့ကြပြီး ပထမနေ့တွေ့ဆုံဆွေးနွေးပွဲကို ရပ်နား၍ ဒုတိယနေ့ဆွေးနွေးပွဲကို နောက်တစ်နေ့ (၁၆-၉-၂၀၂၂) ရက်နေ့တွင် ဆက်လက်ကျင်းပရန် သဘောတူခဲ့ကြပါသည်။

၁၆-၉-၂၀၂၂ ရက်နေ့တွင် နေပြည်တော်ရှိ အမျိုးသားစည်းလုံးညီညွတ်ရေးနှင့် ငြိမ်းချမ်းရေးဖော်ဆောင်မှု ဗဟိုဌာနအစည်းအဝေးခန်းမတွင် နိုင်ငံတော်၏ငြိမ်းချမ်းရေးဆွေးနွေးရေးအဖွဲ့နှင့် ကရင်အမျိုးသား အစည်းအရုံး/ကရင်အမျိုးသား လွတ်မြောက်ရေးတပ်မတော် - ငြိမ်းချမ်းရေးကောင်စီ (KNU/KNLA-PC)၊ ဒီမိုကရေစီအကျိုးပြု ကရင်တပ်မတော် (DKBA) တို့မှ ငြိမ်းချမ်းရေးကိုယ်စားလှယ်အဖွဲ့တို့၏ ဒုတိယနေ့မြောက်ဆွေးနွေးပွဲကို ဆက်လက်ကျင်းပပါသည်။

နှစ်ဖက်စလုံးတွင် ပထမနေ့မှ တက်လာသူများ အစုံအညီတက်ရောက်ကြပါသည်။ ဆွေးနွေးပွဲတွင် ပထမနေ့ဆွေးနွေးချက်များအပေါ် နှစ်ဖက်သဘောထားများအား ဦးစွာရှင်းလင်းဆွေးနွေးခဲ့ကြပါသည်။ ထို့နောက် ပြည်ထောင်စုသဘောတူစာချုပ် အစိတ်အပိုင်း (၁)၊ (၂) နှင့် (၃) တို့ပါ သဘောတူညီချက်များအား ပြည်ထောင်စုသမ္မတမြန်မာနိုင်ငံတော် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (၂၀၀၈ ခုနှစ်)၊ တည်ဆဲဥပဒေများနှင့် ကိုက်ညီမှု ရှိ/မရှိ လေ့လာစိစစ်ချက်များနှင့်ပတ်သက်၍ ညှိနှိုင်းရေး ကော်မတီအဖွဲ့ဝင် ဒုတိယဗိုလ်ချုပ်ကြီး ဝင်းဗိုလ်ရှိန်က တစ်ချက်ချင်းအလိုက် ရှင်းလင်းတင်ပြ ပါသည်။

ဆက်လက်၍ တက်ရောက်လာကြသူများက -

- မိမိတို့၏သဘောထားများ၊
- လိုလားချက်များကို အပြန်အလှန် ဆွေးနွေးညှိနှိုင်းခဲ့ကြပြီး တွေ့ဆုံဆွေးနွေးပွဲ ဒုတိယနေ့ကို ရပ်နားခဲ့၍ နောက်တစ်နေ့ဖြစ်သော စက်တင်ဘာလ ၁၇ ရက်နေ့တွင် ဆွေးနွေးပွဲ တတိယနေ့ကို ဆက်လက်ပြုလုပ်ကြရန် သဘောတူကြပါသည်။

၁၇-၉-၂၀၂၂ ရက်နေ့တွင် ငြိမ်းချမ်းရေးဆိုင်ရာကိစ္စရပ်များအား ဆွေးနွေးနေသော နှစ်ဖက်အဖွဲ့အစည်းသည် နှစ်ဖက်စုံညီဆွေးနွေးပွဲ မပြုလုပ်မီ၊ နိုင်ငံတော်၏ငြိမ်းချမ်းရေးဆွေးနွေးရေးအဖွဲ့သည် ဒီမိုကရေစီအကျိုးပြုကရင်တပ်မတော် (DKBA) မှ စစ်ဦးစီးချုပ်အဆင့်ရှိ စောစတီးဦးဆောင်သော ကိုယ်စားလှယ်အဖွဲ့နှင့်လည်းကောင်း၊ ကရင်အမျိုးသားအစည်းအရုံး/ကရင်အမျိုးသားလွတ်မြောက်ရေးတပ်မတော် - ငြိမ်းချမ်းရေးကောင်စီ (KNU/KNLA-PC) မှ ဒုတိယဥက္ကဋ္ဌ ဒေါက်တာနော်ကပေါ်ထူး ဦးဆောင်သော ကိုယ်စားလှယ်အဖွဲ့နှင့်လည်းကောင်း သီးခြားစီတွေ့ဆုံ၍ ပထမအကြိမ် တွေ့ဆုံဆွေးနွေးပွဲမှ သဘောတူညီချက်များ အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်နိုင်မှု၊ ထပ်မံဖြည့်ဆည်းပေးရန် လိုအပ်ချက်များနှင့် ဒေသဖွံ့ဖြိုးရေးဆိုင်ရာကိစ္စရပ်များကို အပြန်အလှန်ရင်းနှီးပွင့်လင်းစွာဆွေးနွေးခဲ့ကြပြီးနောက် အမျိုးသားစည်းလုံးညီညွတ်ရေးနှင့် ငြိမ်းချမ်းရေးဖော်ဆောင်မှု ဗဟိုဌာန အစည်းအဝေးခန်း၌ ငြိမ်းချမ်းရေးဆွေးနွေးပွဲ တတိယနေ့ကို ဆက်လက်ပြုလုပ် ပါသည်။

ထိုသို့ပြုလုပ်ရာတွင် ဆွေးနွေးဖက် နှစ်ဖက်တွင် ယမန်နေ့များကအတိုင်း တက်ရောက်ဆွေးနွေးကြပါသည်။ ဆွေးနွေးပွဲ သုံးရက်တာကာလ ဆွေးနွေးညှိနှိုင်းချက်များအရ နှစ်ဖက်သဘောထားများကို ထပ်မံ၍ ဆွေးနွေးကြပြီး အပြီးသတ်ရရှိလာသည့် သဘောတူညီချက်

များကို အတည်ပြုလက်မှတ်ရေးထိုးကြပြီးနောက် တက်ရောက်လာသည့် တိုင်းရင်းသား လက်နက်ကိုင်နှစ်ဖွဲ့ကိုယ်စား ဒီမိုကရေစီအကျိုးပြု ကရင်တပ်မတော် (DKBA) မှ စစ်ဦးစီးချုပ် အဆင့်ရှိသူ စောစတီးနှင့် ငြိမ်းချမ်းရေးဆွေးနွေးရေးအဖွဲ့ ခေါင်းဆောင် ဒုတိယဗိုလ်ချုပ်ကြီး ရာပြည့်တို့က နိဂုံးချုပ်အမှာစကားများ ပြောကြားကြ၍ စာအုပ်စာတမ်းနှင့် အခြားလက်ဆောင် များ ပေးအပ်ပြီး ဆွေးနွေးမှုကို အဆုံးသတ်ခဲ့ကြပါသည်။

စာကိုယ် (၄)

- p “ဝ”ပြည်သွေးစည်းညီညွတ်ရေးပါတီ (UWSP)
 - p အမျိုးသားဒီမိုကရက်တစ်မဟာမိတ်အဖွဲ့ (NDAA)
 - p ရှမ်းပြည်တိုးတက်ရေးပါတီ (SSPP)
- (၂၆-၉-၂၀၂၂ မှ ၃၀-၉-၂၀၂၂ ထိ)

၂၀၂၂ ခုနှစ် စက်တင်ဘာလ ၂၆ ရက်နေ့တွင် နိုင်ငံတော်စီမံအုပ်ချုပ်ရေးကောင်စီ ဥက္ကဋ္ဌ တပ်မတော်ကာကွယ်ရေးဦးစီးချုပ် ဗိုလ်ချုပ်မှူးကြီး မင်းအောင်လှိုင်သည် နေပြည်တော်ရှိ ဘုရင့်နောင်ရိပ်သာဧည့်ခန်းမဆောင်၌ “ဝ”ပြည် သွေးစည်းညီညွတ်ရေးပါတီ (UWSP) ဒုတိယဥက္ကဋ္ဌ ဦးလော့ယာကု၊ အမျိုးသားဒီမိုကရက်တစ်မဟာမိတ်အဖွဲ့ (NDAA) ဒုတိယဥက္ကဋ္ဌ ဦးစန်ပေနှင့် ရှမ်းပြည်တိုးတက်ရေးပါတီ ဒုတိယဥက္ကဋ္ဌ (၂) စပ်ခွန်ဆိုင်တို့ ဦးဆောင်သော ငြိမ်းချမ်းရေးကိုယ်စားလှယ်အဖွဲ့များနှင့် တွေ့ဆုံ၍ ငြိမ်းချမ်းရေးဆိုင်ရာ ကိစ္စရပ်များအား ဆွေးနွေးကြပါသည်။

ထိုတွေ့ဆုံဆွေးနွေးပွဲသို့ နိုင်ငံတော်စီမံအုပ်ချုပ်ရေးကောင်စီ ဥက္ကဋ္ဌ တပ်မတော် ကာကွယ်ရေးဦးစီးချုပ်နှင့်အတူ ကောင်စီဒုတိယဥက္ကဋ္ဌ ဒုတိယတပ်မတော် ကာကွယ်ရေး ဦးစီးချုပ် ကာကွယ်ရေးဦးစီးချုပ် (ကြည်း) ဒုတိယဗိုလ်ချုပ်မှူးကြီး စိုးဝင်း၊ ကောင်စီအဖွဲ့ဝင် များဖြစ်ကြသည့် ဗိုလ်ချုပ်ကြီး မြထွန်းဦး၊ ဒုတိယဗိုလ်ချုပ်ကြီး မိုးမြင့်ထွန်း၊ ဒုတိယဗိုလ်ချုပ်ကြီး ရာပြည့်တို့ တက်ရောက်ကြပြီး “ဝ” ပြည်သွေးစည်းညီညွတ်ရေးပါတီ (UWSP) ဒုတိယဥက္ကဋ္ဌ ဦးလော့ယာကုနှင့် UWSP မှ နိုင်ငံရေးဌာနကြီးမှူး ဦးအိုက်နပ်လှိုင်၊ အမျိုးသားဒီမိုကရက်တစ် မဟာမိတ်အဖွဲ့ (NDAA) မှ ဒုတိယဥက္ကဋ္ဌဖြစ်သူ ဦးစန်ပေနှင့် အထွေထွေအတွင်းရေးမှူး ဦးကြီးမြင့်၊ ရှမ်းပြည်တိုးတက် ရေးပါတီ (SSPP) မှ ဒုတိယဥက္ကဋ္ဌ (၂) စပ်ခွန်ဆိုင်နှင့် အတွင်းရေးမှူး (၂) ဖြစ်သူ စပ်ဆိုင်ဆုနှင့် အဖွဲ့ဝင်များ တက်ရောက်ခဲ့ကြပါသည်။

ထိုသို့တွေ့ဆုံဆွေးနွေးရာတွင် နိုင်ငံတော်စီမံအုပ်ချုပ်ရေးကောင်စီ ဥက္ကဋ္ဌ တပ်မတော် ကာကွယ်ရေးဦးစီးချုပ်က -

- စစ်မှန်သည့်ပါတီစုံ ဒီမိုကရေစီစနစ်ကျင့်သုံးရေး၊ ဒီမိုကရေစီနှင့် ဖက်ဒရယ်စနစ်ကို အခြေခံသည့် ပြည်ထောင်စုတည်ဆောက်ရေးအား နိုင်ငံရေး မျှော်မှန်းချက်အဖြစ် ကြိုးပမ်းဆောင်ရွက်လျက်ရှိသည့် အခြေအနေများ၊
- ခေတ်အဆက်ဆက် အစိုးရများအနေဖြင့် ငြိမ်းချမ်းရေးဆွေးနွေးမှုများ အောင်မြင် မှုရရှိစေရေး ကြိုးပမ်းဆောင်ရွက်ခဲ့သည့် အခြေအနေများ၊

- ယခု ငြိမ်းချမ်းရေးဖိတ်ခေါ်ဆွေးနွေးမှုများကို တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင်အဖွဲ့များ၏ တောင်းဆိုချက်များ၊
- ဒေသနှင့်တိုင်းပြည်အတွက် အမှန်တကယ်လိုအပ်ပြီး ဖြစ်နိုင်သည်များနှင့် ဖြစ်သင့်ဖြစ်ထိုက်သည်များကို ပွင့်လင်းစွာဖြင့် အကျေအလည်ဆွေးနွေးသွားမည် ဖြစ်ပြီး ပြည်ထောင်စုအကျိုးကို ရှေးရှု၍ အမြင်ကျယ်ကျယ်ဖြင့် ဆွေးနွေးဆောင်ရွက်သွားကြရန် လိုအပ်သည့်အခြေအနေများ၊
- ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (၂၀၀၈ ခုနှစ်) နှင့် တစ်နိုင်ငံလုံး ပစ်ခတ်တိုက်ခိုက်မှု ရပ်စဲရေးသဘောတူစာချုပ် (NCA) တို့ကို အခြေခံ၍ ငြိမ်းချမ်းရေးလမ်းကြောင်းကို ဆက်လက်ဖော်ဆောင်သွားမည့် အခြေအနေများ

တို့နှင့်ပတ်သက်၍ ဦးစွာ ရှင်းလင်းဆွေးနွေး ပြောကြားခဲ့ပါသည်။

ထို့နောက် “ဝ” ပြည်သွေးစည်းညီညွတ်ရေးပါတီ (UWSP) ဒုတိယဥက္ကဋ္ဌ ဦးလော့ယာ က၊ အမျိုးသားဒီမိုကရက်တစ် မဟာမိတ်အဖွဲ့ (NDAA) ဒုတိယဥက္ကဋ္ဌ ဦးစန်ပေ၊ ရှမ်းပြည်တိုးတက်ရေးပါတီ (SSPP) ဒုတိယဥက္ကဋ္ဌ (၂) စပ်ခွန်ဆိုင်နှင့်အဖွဲ့ဝင်များကလည်း -

- နိုင်ငံတော်စီမံအုပ်ချုပ်ရေးကောင်စီ ဥက္ကဋ္ဌ တပ်မတော်ကာကွယ်ရေးဦးစီးချုပ်က သဘောထားကြီးစွာဖြင့် နိုင်ငံရေးဆွေးနွေးမှုမှတစ်ဆင့် ပြည်တွင်းငြိမ်းချမ်းရေးနှင့် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး ဖော်ဆောင်နိုင်ရန် အမြော်အမြင်ကြီးစွာ ကမ်းလှမ်းခဲ့မှုအပေါ် ဝမ်းမြောက်ကြိုဆိုသည့်အခြေအနေများ၊
- နိုင်ငံတော်မှ ခွဲမထွက်ဘဲ ပြည်ထောင်စုမပြုကွဲရေး၊ တိုင်းရင်းသားစည်းလုံးညီညွတ်ရေးနှင့် နိုင်ငံတော်အချုပ်အခြာအာဏာ တည်တံ့ခိုင်မြဲရေးကို စွဲမြဲစွာထိန်းသိမ်းလိုက်နာလျက်ရှိသည့် အခြေအနေများ၊
- သဘောထားကွဲလွဲမှုများကို လက်နက်ဖြင့် ဖြေရှင်းခြင်းမပြုလုပ်ဘဲ ငြိမ်းချမ်းစွာဖြင့်သာ ဆွေးနွေးဖြေရှင်းဆောင်ရွက်ရန်လိုလားပြီး ဒေသတွင်းတည်ငြိမ်အေးချမ်းရေးနှင့် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးကို တစိုက်မတ်မတ် ကြိုးပမ်းဆောင်ရွက်လျက်ရှိသည့် အခြေအနေများ၊
- ပါတီစုံဒီမိုကရေစီစနစ်ကျင့်သုံးဆောင်ရွက်ရေး၊ ဒီမိုကရေစီနှင့် ဖက်ဒရယ်စနစ်ကို အခြေခံသည့် ပြည်ထောင်စုတည်ဆောက်ရေးနှင့် ပတ်သက်၍ သဘောထားတူညီချက်အမြင်များကို ပြန်လည်ဆွေးနွေးပြီး ဒေသဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးဆိုင်ရာကိစ္စများကို တင်ပြကြလေသည်။

တစ်ဖန် နိုင်ငံတော် စီမံအုပ်ချုပ်ရေးကောင်စီ ဥက္ကဋ္ဌ တပ်မတော်ကာကွယ်ရေးဦးစီးချုပ်ကလည်း -

- လက်နက်ကိုင်ပဋိပက္ခများ ချုပ်ငြိမ်းပြီး စစ်မှန်သည့် ငြိမ်းချမ်းရေးရရှိမှသာလျှင် ဒေသ၊ လူမျိုးမှတစ်ဆင့် ပြည်ထောင်စုကြီးတစ်ခုလုံး၏ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးကို ပိုမိုထိထိရောက်ရောက် ဆောင်ရွက်နိုင်မည်ဖြစ်သည့်အတွက် ယခုကဲ့သို့ ငြိမ်းချမ်းရေး ဖိတ်ခေါ်ဆွေးနွေးမှုများကို ဆောင်ရွက်နေခြင်းဖြစ်သည့်အခြေအနေများ၊
- သမိုင်းတွင်ဖြစ်ပေါ်ခဲ့သည့် ဖြစ်စဉ်ဖြစ်ရပ်များအပေါ် သင်ခန်းစာယူပြီး ဖွဲ့စည်းပုံ

အခြေခံဥပဒေ (၂၀၀၈ ခုနှစ်) နှင့် တစ်နိုင်ငံလုံး ပစ်ခတ်တိုက်ခိုက်မှု ရပ်စဲရေး သဘောတူစာချုပ် (NCA) တို့အပေါ်တွင်သာ အခြေခံ၍ ငြိမ်းချမ်းရေးလမ်းကြောင်းကို ဆက်လက်အကောင်အထည်ဖော်သွားကြရမည်ဖြစ်သည့် အခြေအနေများ၊

- ပြည်ထောင်စု၏အကျိုး၊ တိုင်းရင်းသားတို့၏အကျိုးကို ရှေးရှု၍ စိတ်ရှည်စွာဖြင့် ညီညီညွတ်ညွတ် ဆွေးနွေးဆောင်ရွက်သွားကြမည့် အခြေအနေများတို့နှင့် ပတ်သက်၍ ပြန်လည်ပြောကြားပြီးနောက် -

- ငြိမ်းချမ်းရေးဆိုင်ရာကိစ္စရပ်များ၊
- ဒေသဖွံ့ဖြိုးရေးဆိုင်ရာကိစ္စရပ်များတို့ကို ရင်းနှီးပွင့်လင်းစွာ အပြန်အလှန် ဆွေးနွေးခဲ့ကြပြီးနောက် နိုင်ငံတော်စီမံအုပ်ချုပ်ရေးကောင်စီ ဥက္ကဋ္ဌ တပ်မတော်ကာကွယ်ရေးဦးစီးချုပ်က အမှတ်တရလက်ဆောင်ပစ္စည်းများ ပေးအပ်ရာ ငြိမ်းချမ်းရေးကိုယ်စားလှယ်များက လက်ခံရယူပြီး ၎င်းတို့ကလည်း ဒေသထွက်လက်ဆောင်ပစ္စည်းများကို ပြန်လည်ပေးအပ်ခြင်း၊ စုပေါင်းမှတ်တမ်းတင်ဓာတ်ပုံရိုက်ခြင်းများကို ပြုလုပ်ကြ၍ တွေ့ဆုံခြင်းကို ရုပ်သိမ်းခဲ့ပါသည်။

အဆိုပါ ငြိမ်းချမ်းရေးကိုယ်စားလှယ်အဖွဲ့များသည် နိုင်ငံတော်စီမံအုပ်ချုပ်ရေး ကောင်စီမှ ဖွဲ့စည်းပေးထားသည့် ကောင်စီဝင်များပါဝင်သည့် ငြိမ်းချမ်းရေးဆွေးနွေးရေးအဖွဲ့၊ အမျိုးသားစည်းလုံးညီညွတ်ရေးနှင့် ငြိမ်းချမ်းရေးဖော်ဆောင်မှု ညှိနှိုင်းရေးကော်မတီတို့နှင့် ငြိမ်းချမ်းရေးဆွေးနွေးမှုများကို ဆက်လက်ပြုလုပ်သွားရဦးမည် ဖြစ်ပါသည်။

၂၇-၉-၂၀၂၂ ရက်နေ့ နံနက်ပိုင်းတွင် နိုင်ငံတော်၏ငြိမ်းချမ်းရေးဆွေးနွေးအဖွဲ့နှင့် “ဝ” ပြည်သွေးစည်းညီညွတ်ရေးပါတီ (UWSP) မှ ဒုတိယဥက္ကဋ္ဌ၊ အမျိုးသားဒီမိုကရက်တစ်မဟာမိတ်အဖွဲ့ (NDAA) ဒုတိယဥက္ကဋ္ဌ၊ ရှမ်းပြည်တိုးတက်ရေးပါတီ (SSPP) ဒုတိယဥက္ကဋ္ဌ (၂) တို့ဦးဆောင်သော ငြိမ်းချမ်းရေးကိုယ်စားလှယ်အဖွဲ့တို့သည် နေပြည်တော်ရှိ အမျိုးသားစည်းလုံးညီညွတ်ရေးနှင့် ငြိမ်းချမ်းရေးဖော်ဆောင်မှု ဗဟိုအစည်းအဝေးခန်းမ၌ တွေ့ဆုံဆွေးနွေးပွဲကို ကျင်းပခဲ့ကြပါသည်။

ထိုတွေ့ဆုံဆွေးနွေးပွဲသို့ နိုင်ငံတော်စီမံအုပ်ချုပ်ရေးကောင်စီ အဖွဲ့ဝင်၊ ပြည်ထောင်စုအစိုးရအဖွဲ့ရုံးဝန်ကြီးဌာန ပြည်ထောင်စုဝန်ကြီး၊ အမျိုးသားစည်းလုံးညီညွတ်ရေးနှင့် ငြိမ်းချမ်းရေးဖော်ဆောင်မှု ညှိနှိုင်းရေးကော်မတီဥက္ကဋ္ဌ၊ ငြိမ်းချမ်းရေးဆွေးနွေးရေး အဖွဲ့ခေါင်းဆောင် ဒုတိယဗိုလ်ချုပ်ကြီး ရာပြည့်၊ အဖွဲ့ဝင်များဖြစ်သော နိုင်ငံတော်စီမံအုပ်ချုပ်ရေးကောင်စီ အဖွဲ့ဝင် ဒုတိယဗိုလ်ချုပ်ကြီး မိုးမြင့်ထွန်း၊ အမျိုးသားစည်းလုံးညီညွတ်ရေးနှင့် ငြိမ်းချမ်းရေးဖော်ဆောင်မှု ညှိနှိုင်းရေးကော်မတီ အတွင်းရေးမှူး ဒုတိယဗိုလ်ချုပ်ကြီး မင်းနောင်၊ အမျိုးသားစည်းလုံးညီညွတ်ရေးနှင့် ငြိမ်းချမ်းရေးဖော်ဆောင်မှု ညှိနှိုင်းရေးကော်မတီဝင်များ ဖြစ်ကြသည့် ဒုတိယဗိုလ်ချုပ်ကြီး မင်းနိုင်၊ ဒုတိယဗိုလ်ချုပ်ကြီး ဝင်းဗိုလ်ရိန်၊ ဒုတိယဗိုလ်ချုပ်ကြီး အေးဝင်းတို့ ပါဝင်သော နိုင်ငံတော်၏ငြိမ်းချမ်းရေးဆွေးနွေးရေးအဖွဲ့နှင့် “ဝ” ပြည်သွေးစည်းညီညွတ်ရေးပါတီ (UWSP) ဒုတိယဥက္ကဋ္ဌ ဦးလော့ယာကု၊ နိုင်ငံရေးဌာနကြီးမှူး ဦးအိုက်နပ်လိုင်၊ အမျိုးသားဒီမိုကရက်တစ် မဟာမိတ်အဖွဲ့ (NDAA) မှ ဒုတိယဥက္ကဋ္ဌ ဦးစန်ပေနှင့် အထွေထွေအတွင်းရေးမှူး ဦးကြည်မြင့်၊ ရှမ်းပြည်တိုးတက်ရေးပါတီ (SSPP) မှ ဒုတိယ

ဥက္ကဋ္ဌ (၂) စစ်ခွန်ဆိုင်၊ အတွင်းရေးမှူး (၂) စစ်စိုင်းဆုတို့ ပါဝင်သော ငြိမ်းချမ်းရေးကိုယ်စားလှယ် အဖွဲ့တို့ တက်ရောက်၍ ဆွေးနွေးမှုများ ပြုလုပ်ခဲ့ကြပါသည်။

ဦးစွာ ငြိမ်းချမ်းရေးဆွေးနွေးရေးအဖွဲ့ခေါင်းဆောင် ဒုတိယဗိုလ်ချုပ်ကြီး ရာပြည့်နှင့် တက်ရောက်လာကြသော တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင်အဖွဲ့များကိုယ်စား “ဝ” ပြည် သွေးစည်းညီညွတ်ရေးပါတီ (UWSP) မှ ဒုတိယဥက္ကဋ္ဌ ဦးလော့ယာကုတို့က နှုတ်ခွန်းဆက် အမှာစကားများ အသီးသီးပြောကြားကြပြီးနောက် ညှိနှိုင်းရေးကော်မတီအဖွဲ့ဝင် ဒုတိယ ဗိုလ်ချုပ်ကြီး ဝင်းဗိုလ်ရှိန်က -

- ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (၂၀၀၈ ခုနှစ်) ကို အလေးအနက်ထားပြီး စုပေါင်းရေးဆွဲ ခဲ့ကြရာတွင် အမျိုးသားညီလာခံကျင်းပပြီး အသိပညာရှင်၊ အတတ်ပညာရှင်၊ နိုင်ငံရေးသမားများ၊ တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင် ခေါင်းဆောင်များ ပါဝင်တက် ရောက်နိုင်ခဲ့မှုအခြေအနေ၊
- ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (၂၀၀၈ ခုနှစ်) ပါ ဇယား (၁) ပြည်ထောင်စုဥပဒေပြုစာရင်း နှင့် ဇယား (၂) တိုင်းဒေသကြီး သို့မဟုတ် ပြည်နယ်ဥပဒေပြုစာရင်းတို့နှင့် ပတ် သက်၍ ရှင်းလင်းတင်ပြပါသည်။

ယင်းနောက် ပထမအကြိမ်တွေ့ဆုံဆွေးနွေးချိန်တွင် သဘောတူညီချက်အရ “ဝ” ပြည် သွေးစည်းညီညွတ်ရေးပါတီ (UWSP) နှင့် အမျိုးသားဒီမိုကရက်တစ် မဟာမိတ်အဖွဲ့ (NDAA) တို့၏ နိုင်ငံရေးလိုလားချက်များနှင့်ပတ်သက်၍ လုပ်ဆောင်နိုင်သည့်နည်းလမ်းများအား နိုင်ငံတော်၏ ငြိမ်းချမ်းရေးဆွေးနွေးရေးအဖွဲ့က ရှင်းလင်းတင်ပြဆွေးနွေးပြီးနောက် တက် ရောက်လာသူများက မိမိတို့၏သဘောထားများ၊ လိုလားချက်များကို အပြန်အလှန် ဆွေးနွေးညှိနှိုင်းခဲ့ကြပြီး ဆွေးနွေးပွဲ ပထမနေ့ကို ရပ်နားခဲ့ပါသည်။

နိုင်ငံတော်၏ ငြိမ်းချမ်းရေးဆွေးနွေးရေးအဖွဲ့နှင့် “ဝ” ပြည်သွေးစည်းညီညွတ်ရေးပါတီ၊ အမျိုးသားဒီမိုကရက်တစ်မဟာမိတ်အဖွဲ့၊ ရှမ်းပြည်တိုးတက်ရေးပါတီတို့မှ ငြိမ်းချမ်းရေး ကိုယ်စားလှယ်အဖွဲ့တို့သည် ဆွေးနွေးပွဲ ဒုတိယမြောက်နေ့ကိုလည်း နေပြည်တော်ရှိ အမျိုးသားစည်းလုံးညီညွတ်ရေးနှင့် ငြိမ်းချမ်းရေးဖော်ဆောင်မှု ဗဟိုဌာန၌ ၂၈-၉-၂၀၂၂ ရက်နေ့တွင် ကျင်းပပြုလုပ်ခဲ့ကြပါသည်။

ထိုသို့ဆွေးနွေးပွဲ ဒုတိယမြောက်နေ့တွင်လည်း ပထမနေ့တွင် ဆွေးနွေးခဲ့ကြသော နှစ်ဖက်အစုအဖွဲ့မှ ပုဂ္ဂိုလ်များ ပြောင်းလဲမှုမရှိ တက်ရောက်ဆွေးနွေးခဲ့သည်ကိုလည်း တွေ့ ရပါသည်။

ဒုတိယနေ့ဆွေးနွေးရာတွင် နိုင်ငံရေးအရ နှစ်ဖက်သဘောထားများ ညှိနှိုင်းဆွေးနွေး နိုင်ရန်အတွက် အမျိုးသားစည်းလုံးညီညွတ်ရေးနှင့် ငြိမ်းချမ်းရေးဖော်ဆောင်မှု ညှိနှိုင်းရေး ကော်မတီ အတွင်းရေးမှူး ဒုတိယဗိုလ်ချုပ်ကြီး မင်းနောင်က NCA လက်မှတ်ရေးထိုးထား သော တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင်အဖွဲ့များနှင့် လျာထားသတ်မှတ်ထားသည့် ၂၀၂၀ ပြည့်နှစ် အလွန် အဆင့်လိုက်လုပ်ငန်းစဉ်များနှင့် အဆင့်လိုက်အကောင်အထည်ဖော်မှုများ (ဇယား ၂) အား တစ်ချက်ချင်းအလိုက် ရှင်းလင်းတင်ပြပြီး တက်ရောက်လာသော အဖွဲ့အစည်း အသီးသီး၏ သဘောထားများကို အပြန်အလှန်ဆွေးနွေးကြပါသည်။

ထို့နောက် ပြည်ထောင်စုသမ္မတ မြန်မာနိုင်ငံတော်ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (၂၀၀၈ ခုနှစ်)အား ပြင်ဆင်လိုသည့်အချက်များနှင့် စပ်လျဉ်း၍ နိုင်ငံတော်၏ငြိမ်းချမ်းရေးဆွေးနွေးရေးအဖွဲ့နှင့် SSPP အဖွဲ့တို့ ဆွေးနွေးရာတွင် တက်ရောက်လာကြသူများက ၎င်းတို့၏ သဘောထားအမြင်များကို အပြန်အလှန် ပွင့်ပွင့်လင်းလင်း ဆွေးနွေးခဲ့ကြပြီးနောက် ဆွေးနွေးပွဲ ဒုတိယနေ့ကို ရပ်နားခဲ့ကြပါသည်။

၂၉-၉-၂၀၂၂ ရက်နေ့တွင်လည်း ရှေ့နှစ်ရက်က ဆွေးနွေးခဲ့ကြသော နှစ်ဖက်အဖွဲ့စုံလင်စွာဖြင့် နေပြည်တော်ရှိ အမျိုးသားစည်းလုံးညီညွတ်ရေးနှင့် ငြိမ်းချမ်းရေးဖော်ဆောင်မှု ဗဟိုဌာနတွင် ဆွေးနွေးပွဲ တတိယမြောက်နေ့အဖြစ် ဆက်လက်ကျင်းပပါသည်။

တတိယမြောက်နေ့တွင် အမျိုးသားစည်းလုံးညီညွတ်ရေးနှင့် ငြိမ်းချမ်းရေးဖော်ဆောင်မှု ညှိနှိုင်းရေးကော်မတီအဖွဲ့ဝင် ဒုတိယဗိုလ်ချုပ်ကြီး ဝင်းဗိုလ်ရှိန်က ပြည်ထောင်စု ငြိမ်းချမ်းရေး ညီလာခံများမှ ရရှိထားသော ပြည်ထောင်စုသဘောတူစာချုပ် အစိတ်အပိုင်း (၁)၊ (၂) နှင့် (၃) ပါ သဘောတူညီချက်များအား အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်ထားရှိမှုနှင့် ပတ်သက်၍ အသေးစိတ်ရှင်းလင်းပြီး တက်ရောက်လာကြသူများကလည်း ၎င်းတို့၏ သဘောထားများကို အပြန်အလှန်ဆွေးနွေးညှိနှိုင်းကြပြီးနောက် ဆွေးနွေးပွဲ တတိယမြောက်နေ့ကို ရပ်နားခဲ့ပါသည်။

၃၀-၉-၂၀၂၂ ရက်နေ့တွင် နိုင်ငံတော်၏ငြိမ်းချမ်းရေးဆွေးနွေးရေးအဖွဲ့သည် “ဝ” ပြည်သွေးစည်းညီညွတ်ရေးပါတီ (UWSP) ဒုတိယဥက္ကဋ္ဌ ဦးလော့ယာကု ဦးဆောင်သော ကိုယ်စားလှယ်အဖွဲ့၊ အမျိုးသားဒီမိုကရက်တစ် မဟာမိတ်အဖွဲ့ (NDAA) ဒုတိယဥက္ကဋ္ဌ ဦးစန်ပေ ဦးဆောင်သော ကိုယ်စားလှယ်အဖွဲ့၊ ရှမ်းပြည်တိုးတက်ရေးပါတီ (SSPP) အဖွဲ့တို့အား သီးခြားစီလက်ခံတွေ့ဆုံ၍ ပညာရေး၊ ကျန်းမာရေး ဖြည့်ဆည်းဆောင်ရွက်ပေးရန် လိုအပ်ချက်များနှင့် ဒေသဆိုင်ရာကိစ္စရပ်များကို ရင်းနှီးပွင့်လင်းစွာ ဆွေးနွေးခဲ့ကြပါသည်။

ထို့နောက် ဆက်လက်၍ နိုင်ငံတော်၏ငြိမ်းချမ်းရေးဆွေးနွေးရေးအဖွဲ့သည် (USWP)၊ (NDAA)၊ (SSPP) ငြိမ်းချမ်းရေးကိုယ်စားလှယ်အဖွဲ့များနှင့် အမျိုးသားစည်းလုံးညီညွတ်ရေးနှင့် ငြိမ်းချမ်းရေးဖော်ဆောင်မှု ဗဟိုဌာန၌ စတုတ္ထနေ့မြောက် ငြိမ်းချမ်းရေးဆွေးနွေးပွဲကို ကျင်းပပါသည်။

၃၀-၉-၂၀၂၂ ငြိမ်းချမ်းရေးဆွေးနွေးပွဲသို့ နိုင်ငံတော်စီမံအုပ်ချုပ်ရေးကောင်စီအဖွဲ့ဝင် ပြည်ထောင်စုအစိုးရအဖွဲ့ရုံး ဝန်ကြီးဌာန ပြည်ထောင်စုဝန်ကြီး အမျိုးသားစည်းလုံးညီညွတ်ရေးနှင့် ငြိမ်းချမ်းရေးဖော်ဆောင်မှု ညှိနှိုင်း ရေးကော်မတီဥက္ကဋ္ဌ ငြိမ်းချမ်းရေးဆွေးနွေးရေးအဖွဲ့ခေါင်းဆောင် ဒုတိယဗိုလ်ချုပ်ကြီး ရာပြည့်၊ အဖွဲ့ဝင်များဖြစ်ကြသည့် နိုင်ငံတော်စီမံအုပ်ချုပ်ရေးကောင်စီအဖွဲ့ဝင် ဒုတိယဗိုလ်ချုပ်ကြီး မိုးမြင့်ထွန်း၊ အမျိုးသားစည်းလုံးညီညွတ်ရေးနှင့် ငြိမ်းချမ်းရေးဖော်ဆောင်မှု ညှိနှိုင်းရေးကော်မတီ အတွင်းရေးမှူး ဒုတိယဗိုလ်ချုပ်ကြီး မင်းနောင်၊ အမျိုးသားစည်းလုံး ညီညွတ်ရေးနှင့် ငြိမ်းချမ်းရေးဖော်ဆောင်မှု ညှိနှိုင်းရေးကော်မတီဝင်များ ဖြစ်ကြသည့် ဒုတိယ ဗိုလ်ချုပ်ကြီး မင်းနိုင်၊ ဒုတိယဗိုလ်ချုပ်ကြီး အေးဝင်း၊ ဗိုလ်မှူးကြီး ဝဏ္ဏအောင်တို့သည်လည်းကောင်း၊ “ဝ” ပြည်သွေးစည်းညီညွတ်ရေးပါတီ (UWSP) ဒုတိယဥက္ကဋ္ဌ ဦးလော့ယာကု၊ နိုင်ငံရေးဌာနကြီးမှူး ဦးအိုက်နပ်လိုင်၊ အမျိုးသား

ဒီမိုကရက်တစ် မဟာမိတ်အဖွဲ့ (NDAA) ဒုတိယဥက္ကဋ္ဌ ဦးစန်ပေ၊ အထွေထွေအတွင်းရေးမှူး ဦးကြည်မြင့်၊ ရှမ်းပြည်တိုးတက်ရေးပါတီ (SSPP) ဒုတိယဥက္ကဋ္ဌ (၂) စပ်ခွန်ဆိုင်၊ အတွင်းရေးမှူး (၂) စပ်စိုင်းဆုတို့သည်လည်းကောင်း တက်ရောက်ကြပါသည်။

တွေ့ဆုံဆွေးနွေးရာတွင် လေးရက်တာဆွေးနွေးညှိနှိုင်းချက်များအရ နှစ်ဖက် သဘောထားများကို ထပ်မံဆွေးနွေးကြပြီး အပြီးသတ်ရရှိလာသည့် သဘောတူညီချက်များ ကို အတည်ပြုလက်မှတ်ရေးထိုးခဲ့ကြပြီးနောက် တက်ရောက်လာကြသည့် တိုင်းရင်းသား လက်နက်ကိုင်အဖွဲ့များကိုယ်စား “ဝ” ပြည် သွေးစည်းညီညွတ်ရေးပါတီ (UWSP) မှ ဒုတိယ ဥက္ကဋ္ဌ ဦးလော့ယာကုနှင့် ငြိမ်းချမ်းရေးအဖွဲ့ခေါင်းဆောင် ဒုတိယဗိုလ်ချုပ်ကြီး ရာပြည့်တို့ က နိဂုံးချုပ်အမှာစကားများ အသီးသီးပြောကြားကြပြီး စာအုပ်၊ စာစောင်များ၊ လက်ဆောင် ပစ္စည်းများ ပေးအပ်ပြီး ဆွေးနွေးမှုကို အဆုံးသတ်ကြပါသည်။

(မှတ်ချက် - “ဝ” ပြည် သွေးစည်းညီညွတ်ရေးပါတီ (UWSP)

အမျိုးသားဒီမိုကရက်တစ်မဟာမိတ်အဖွဲ့ (NDAA)

ရှမ်းပြည်တိုးတက်ရေးပါတီ (SSPP) တို့သည် -

“တစ်နိုင်ငံလုံး ပစ်ခတ်တိုက်ခတ်မှုရပ်စဲရေး သဘောတူစာချုပ် [Nation wide Ceasefire Agreement (NCA)] တွင် လက်မှတ်ရေးထိုးထားခြင်း မပြုကြရသေးသော်လည်း နိုင်ငံတော် စီမံအုပ်ချုပ်ရေးကောင်စီ ဥက္ကဋ္ဌ နိုင်ငံတော်ဝန်ကြီးချုပ် တပ်မတော်ကာကွယ်ရေးဦးစီးချုပ် ဗိုလ်ချုပ်မှူးကြီး မင်းအောင်လှိုင်၏ ငြိမ်းချမ်းရေးဆွေးနွေးရန် ဖိတ်ခေါ်ချက်အား လက်ခံ၍ ဆွေးနွေးပွဲသို့ (၂) ကြိမ်တိုင်တိုင် တက်ရောက်ဆွေးနွေးသော အဖွဲ့များဖြစ်ကြပါသည်။ စာရေးသူ)

စာကိုယ် (၅)

o မွန်ပြည်သစ်ပါတီ (NMSP)

တစ်နိုင်ငံလုံးထာဝရငြိမ်းချမ်းရေးရရှိရန်နှင့် လက်နက်ကိုင်ပဋိပက္ခချုပ်ငြိမ်းရေးတို့ အတွက်ရည်ရွယ်၍ နိုင်ငံတော်စီမံအုပ်ချုပ်ရေးကောင်စီ ဥက္ကဋ္ဌ နိုင်ငံတော်ဝန်ကြီးချုပ် တပ်မတော်ကာကွယ်ရေးဦးစီးချုပ် ဗိုလ်ချုပ်မှူးကြီး မင်းအောင်လှိုင်၏ ငြိမ်းချမ်းရေး ဆွေးနွေးရန် ဖိတ်ခေါ်ချက်အရ မွန်ပြည်သစ်ပါတီ (NMSP) မှ ဒုတိယဥက္ကဋ္ဌ နိုင်အောင်မင်း ဦးဆောင်သည့် ငြိမ်းချမ်းရေးကိုယ်စားလှယ်အဖွဲ့သည် ငြိမ်းချမ်းရေးဆွေးနွေးရန် ၁၀-၁၀-၂၀၂၂ ရက်နေ့ မွန်းလွဲပိုင်းတွင် ခေတ္တတည်းခိုနေထိုင်မည့် နေပြည်တော်ရှိ Horizon Lake View Resort သို့ ရောက်ရှိလာခဲ့ကြပါသည်။

မွန်ပြည်သစ်ပါတီ (NMSP) သည် လွန်ခဲ့သော ငါးလ ကာလဖြစ်သည့် ၂၀၂၂ ခုနှစ် မေလ ၂၃ ရက်မှ ၂၅ ရက်ထိ ငြိမ်းချမ်းရေးဆိုင်ရာ ကိစ္စရပ်များအား ပထမအကြိမ် လာရောက်ဆွေးနွေးခဲ့ပြီး၊ ယခုအကြိမ် ဒုတိယအကြိမ်မြောက် လာရောက်ဆွေးနွေးသော အဖွဲ့ဖြစ်ကာ ဒုတိယအကြိမ် လာရောက်ဆွေးနွေးသော အဖွဲ့အစည်းများအနက် ဒသမ မြောက် လာရောက်ဆွေးနွေးသည့်အဖွဲ့လည်း ဖြစ်ပါသည်။

၂၀၂၂ ခုနှစ် အောက်တိုဘာလ ၁၁ ရက်နေ့ မွန်းလွဲပိုင်းတွင် နိုင်ငံတော်စီမံအုပ်ချုပ်ရေး

ကောင်စီဥက္ကဋ္ဌ တပ်မတော်ကာကွယ်ရေးဦးစီးချုပ် ဗိုလ်ချုပ်မှူးကြီး မင်းအောင်လှိုင်သည် မွန်ပြည်သစ်ပါတီ (NMSP) ဒုတိယဥက္ကဋ္ဌ နိုင်အောင်မင်း ဦးဆောင်သည့် ငြိမ်းချမ်းရေး ကိုယ်စားလှယ်အဖွဲ့အား နေပြည်တော်ရှိ ဘုရင့်နောင်ဧည့်ရိပ်သာခန်းမဆောင်၌ တွေ့ဆုံ၍ ငြိမ်းချမ်းရေးဆိုင်ရာကိစ္စများအား ဆွေးနွေးမှုပြုခဲ့ပါသည်။ ထိုငြိမ်းချမ်းရေးတွေ့ဆုံ ဆွေးနွေးပွဲသို့ နိုင်ငံတော်စီမံအုပ်ချုပ်ရေး ကောင်စီဥက္ကဋ္ဌ တပ်မတော်ကာကွယ်ရေးဦးစီးချုပ် နှင့်အတူ ဒုတိယတပ်မတော်ကာကွယ်ရေးဦးစီးချုပ် ကာကွယ်ရေးဦးစီးချုပ် (ကြည်း) ဒုတိယ ဗိုလ်ချုပ်မှူးကြီး စိုးဝင်း၊ ကောင်စီအဖွဲ့ဝင်များဖြစ်ကြသည့် ဗိုလ်ချုပ်ကြီး မြထွန်းဦး၊ ဒုတိယ ဗိုလ်ချုပ်ကြီး မိုးမြင့်ထွန်း၊ ဒုတိယဗိုလ်ချုပ်ကြီး ရာပြည့်တို့ တက်ရောက်ကြပြီး မွန်ပြည်သစ် ပါတီ (NMSP)မှ ဒုတိယဥက္ကဋ္ဌနှင့်အတူ (NMSP) ဗဟိုအလုပ်အမှုဆောင်ကော်မတီဝင် နိုင်ဗညားလယ်နှင့် ဗဟိုကော်မတီဝင် နိုင်အမ်စိုက်ချမ်းတို့ တက်ရောက်ကြပါသည်။

ထိုသို့ တွေ့ဆုံဆွေးနွေးရာတွင် နိုင်ငံတော်စီမံအုပ်ချုပ်ရေးကောင်စီ ဥက္ကဋ္ဌ တပ်မတော် ကာကွယ်ရေးဦးစီးချုပ်က -

- ၂၀၂၂ ခုနှစ်ကို ငြိမ်းချမ်းရေးနှစ်အဖြစ် သတ်မှတ်ကြေညာခဲ့ပြီး နိုင်ငံရေးအရ ဖြစ်ပေါ်နေသည့် သဘောထားကွဲလွဲမှုများကို မည်သည့်ကန့်သတ်ချက်မျှ မထား ရှိဘဲ တွေ့ဆုံဆွေးနွေးအဖြေရှာနိုင်ရန် ဖိတ်ခေါ်ဆွေးနွေးခဲ့ခြင်းဖြစ်သည့် အခြေ အနေများ၊
- ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (၂၀၀၈ ခုနှစ်) နှင့် တစ်နိုင်ငံလုံးပစ်ခတ်တိုက်ခိုက်မှု ရပ်စဲရေး သဘောတူစာချုပ် (NCA) တို့ကို အခြေခံ၍ ငြိမ်းချမ်းရေးလမ်းကြောင်းကို ဆက်လက်ဖော်ဆောင်သွားမည့် အခြေအနေများ၊
- စစ်မှန်၍ စည်းကမ်းပြည့်ဝသည့် ပါတီစုံဒီမိုကရေစီစနစ် ကျင့်သုံးရေး၊ ဒီမိုကရေစီ နှင့် ဖက်ဒရယ်စနစ်ကို အခြေခံသည့် ပြည်ထောင်စုတည်ဆောက်ရေးကို နိုင်ငံရေး မျှော်မှန်းချက်အဖြစ် ကြိုးပမ်းဆောင်ရွက်ရမည့် အခြေအနေများ၊
- ငြိမ်းချမ်းရေးတွေ့ဆုံဆွေးနွေးရာတွင် တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင်အဖွဲ့များ၏ တောင်းဆိုချက်များ၊ ဒေသနှင့်တိုင်းပြည်အတွက် အမှန်တကယ်လိုအပ်ပြီး ဖြစ် သင့်ဖြစ်ထိုက်သည်များကို ပွင့်လင်းစွာဖြင့် အကျေအလည် ဆွေးနွေးသွားမည် ဖြစ်ကာပြည်ထောင်စုအကျိုးကို ရှေးရှု၍ အမြင်ကျယ်ကျယ်ဖြင့် လေးလေးနက်နက် ဆွေးနွေးဆောင်ရွက်သွားကြရန် လိုအပ်သည့် အခြေအနေများနှင့် ပတ်သက်၍

ရှင်းလင်းဆွေးနွေးပြောကြားပါသည်။

- တစ်ဖန် မွန်ပြည်သစ်ပါတီ (NMSP) ဒုတိယဥက္ကဋ္ဌနှင့် အဖွဲ့ဝင်များကလည်း -
- ယခုကဲ့သို့ ဒုတိယအကြိမ် ငြိမ်းချမ်းရေးတွေ့ဆုံဆွေးနွေးခွင့်ရပြီး မည်သည့် ကန့်သတ်ချက်မျှ မထားရှိဘဲ ဆွေးနွေးခွင့်ရရှိသည့်အတွက် အားကျေးဇူးတင် ရှိသည့် အခြေအနေများ၊
 - မွန်ပြည်သစ်ပါတီ (NMSP) အနေဖြင့် တစ်နိုင်ငံလုံး ငြိမ်းချမ်းရရှိရေးကို ရည်မှန်း ချက်ထားပြီး ငြိမ်းချမ်းရေးလမ်းကြောင်းပေါ်တွင် အစဉ်တစိုက်ပါဝင်လျှောက် လှမ်းနေသည့် အခြေအနေများ၊

- နိုင်ငံရေးအရ ဖြစ်ပေါ်လာသည့် သဘောထားကွဲလွဲမှုများကို နိုင်ငံရေးအရသာ ဆွေးနွေးဖြေရှင်းရေးကိုလည်း ရပ်တည်လျက်ရှိသည့် အခြေအနေများနှင့် ပတ်သက်၍ သဘောထားအမြင်များတို့ကို တင်ပြဆွေးနွေးပါသည်။

ဆွေးနွေးတင်ပြမှုနှင့် ပတ်သက်၍ နိုင်ငံတော်စီမံအုပ်ချုပ်ရေးကောင်စီ ဥက္ကဋ္ဌ တပ်မတော်ကာကွယ်ရေးဦးစီးချုပ်က -

- ဒီမိုကရေစီစနစ်တွင် လွှတ်တော်သည် နိုင်ငံရေးအရ အမြင့်ဆုံးဖြစ်ပြီး တိုင်းရင်း သားများအနေဖြင့်လည်း မိမိဒေသ၏အခွင့်အရေးများကို တရားဥပဒေနှင့်အညီ တောင်းဆိုနိုင်ရေးအတွက် နိုင်ငံရေးစင်မြင့် လွှတ်တော်တွင် ပိုမိုပါဝင်လာရမည် ဖြစ်သည့် အခြေအနေများ၊

- ပါတီများကို ခွဲခြမ်းစိတ်ဖြာကြည့်ပါက နိုင်ငံရေးကို အခြေခံသည့် ပါတီ၊ ဒေသ ကို ကိုယ်စားပြုသည့် ပါတီ၊ တိုင်းရင်းသားကို ကိုယ်စားပြုသည့် ပါတီဟူ၍ရှိပြီး မိမိတို့တစ်ဖွဲ့တည်း၊ တစ်ပါတီတည်းကြည့်၍မရဘဲ ပြည်ထောင်စုစိတ်ဖြင့် ပြည်ထောင်စုအကျိုးကို ရှေးရှုဆောင်ရွက်ကြရန်လိုသည့် အခြေအနေများတို့နှင့် ပတ်သက်၍ ပြန်လည်ဆွေးနွေး ပြောကြားပြီး ငြိမ်းချမ်းရေးဆိုင်ရာကိစ္စရပ်များ၊ ဒေသ ဖွံ့ဖြိုးရေးဆိုင်ရာ ကိစ္စရပ်များတို့နှင့် ပတ်သက်၍ နှစ်ဖက်အမြင်များကို ရင်းနှီးပွင့်လင်းစွာ အပြန်အလှန် ဆွေးနွေးကြပြီးနောက် နိုင်ငံတော်စီမံအုပ်ချုပ်ရေး ကောင်စီဥက္ကဋ္ဌ တပ်မတော် ကာကွယ်ရေးဦးစီးချုပ်က မွန်ပြည်သစ်ပါတီ (NMSF) ဒုတိယဥက္ကဋ္ဌနှင့် အဖွဲ့ဝင်များအား အမှတ်တရလက်ဆောင်ပစ္စည်းများ ပေးအပ်ခြင်း၊ တက်ရောက်လာသူများ အမှတ်တရ ဓာတ်ပုံရိုက်ခြင်းတို့ကို ပြုလုပ်ခဲ့ကြပါသည်။

မွန်ပြည်သစ်ပါတီ (NMSF) ဒုတိယဥက္ကဋ္ဌ ဦးဆောင်သည့်အဖွဲ့သည် နိုင်ငံတော်စီမံ အုပ်ချုပ်ရေးကောင်စီမှ ဖွဲ့စည်းပေးထားသည့် ငြိမ်းချမ်းရေးဆွေးနွေးရေးအဖွဲ့၊ အမျိုးသား စည်းလုံးညီညွတ်ရေးနှင့် ငြိမ်းချမ်းရေးဆွေးနွေးမှု ညှိနှိုင်းရေးကော်မတီတို့နှင့် ငြိမ်းချမ်းရေး ဆွေးနွေးမှုများကို ဆက်လက်ပြုလုပ်ကြမည် ဖြစ်ပေသည်။

ထိုတွေ့ဆုံဆွေးနွေးပွဲသို့ နိုင်ငံတော်စီမံအုပ်ချုပ်ရေး ကောင်စီအဖွဲ့ဝင်၊ ပြည်ထောင်စု အစိုးရအဖွဲ့ရုံး ဝန်ကြီးဌာန ပြည်ထောင်စုဝန်ကြီး၊ အမျိုးသားစည်းလုံးညီညွတ်ရေးနှင့် ငြိမ်းချမ်းရေးဖော်ဆောင်မှု ညှိနှိုင်းရေးကော်မတီဥက္ကဋ္ဌ၊ ငြိမ်းချမ်းရေးဆွေးနွေးရေးအဖွဲ့ ခေါင်းဆောင် ဒုတိယဗိုလ်ချုပ်ကြီး ရာပြည့်၊ အဖွဲ့ဝင်များဖြစ်ကြသည့် နိုင်ငံတော်စီမံအုပ်ချုပ် ရေး ကောင်စီအဖွဲ့ဝင် ဒုတိယဗိုလ်ချုပ်ကြီး မိုးမြင့်ထွန်း၊ အမျိုးသားစည်းလုံးညီညွတ်ရေးနှင့် ငြိမ်းချမ်းရေးဖော်ဆောင်မှုညှိနှိုင်းရေးကော်မတီအတွင်းရေးမှူး ဒုတိယဗိုလ်ချုပ်ကြီး မင်းနောင်နှင့် မွန်ပြည်သစ်ပါတီ (NMSF) ဒုတိယဥက္ကဋ္ဌ နိုင်အောင်မင်း၊ ဗဟိုအလုပ်အမှုဆောင် ကော်မတီဝင် နိုင်ဗညားလယ်၊ ဗဟိုကော်မတီဝင် နိုင်အမ်စိုက်ချမ်း တို့ တက်ရောက်ကြပါ သည်။

ဦးစွာ ငြိမ်းချမ်းရေးဆွေးနွေးရေးအဖွဲ့ခေါင်းဆောင် ဒုတိယဗိုလ်ချုပ်ကြီး ရာပြည့်နှင့် မွန်ပြည်သစ်ပါတီ (NMSF) ဒုတိယဥက္ကဋ္ဌ နိုင်အောင်မင်းတို့က နှုတ်ခွန်းဆက်အမှာစကား များ အသီးသီး ပြောကြားကြပြီးနောက် ပြည်ထောင်စုသမ္မတ မြန်မာနိုင်ငံတော် ဖွဲ့စည်းပုံ

အခြေခံဥပဒေ (၂၀၀၈ ခုနှစ်) ပါ ဇယား (၁) ပြည်ထောင်စုဥပဒေပြု စာရင်းနှင့် ဇယား (၂) တိုင်းဒေသကြီး သို့မဟုတ် ပြည်နယ်ဥပဒေပြုစာရင်းတို့နှင့် ပတ်သက်၍ ညှိနှိုင်းရေးကော်မတီ အဖွဲ့ဝင် ဒုတိယဗိုလ်ချုပ်ကြီး ဝင်းဗိုလ်ရှိန်က ကဏ္ဍအလိုက် ရှင်းလင်းတင်ပြပြီး (၉) ကြိမ် မြောက် JICM ဆုံးဖြတ်ချက်ပါ ဆက်လက်ညှိနှိုင်းဆွေးနွေးရမည့် ၂၀၂၀ ပြည့်နှစ်အလွန် အဆင့်လိုက်လုပ်ငန်းစဉ်များနှင့် အဆင့်အလိုက်အကောင်အထည်ဖော်မှုများ (ဇယား ၂) အား ညှိနှိုင်းရေး ကော်မတီအတွင်းရေးမှူး ဒုတိယဗိုလ်ချုပ်ကြီး မင်းနောင်က ရှင်းလင်း တင်ပြရာ တက်ရောက်လာကြသူများက ၎င်းတို့၏သဘောထားများ၊ လိုလားချက်များတို့ အား အပြန်အလှန် ဆွေးနွေးညှိနှိုင်းကြပြီးနောက် ပထမအကြိမ် ဆွေးနွေးပွဲမှ ဆုံးဖြတ်ချက် များအား ပြန်လည် သုံးသပ်ဆွေးနွေးကြပြီးနောက် ဆွေးနွေးပွဲ ပထမနေ့ကို ရပ်နားခဲ့ပါသည်။

နိုင်ငံတော်၏ ငြိမ်းချမ်းရေးဆွေးနွေးရေးအဖွဲ့နှင့် မွန်ပြည်သစ်ပါတီ (NMSP) မှ ဒုတိယ ဥက္ကဋ္ဌ ဦးဆောင်သော ငြိမ်းချမ်းရေးကိုယ်စားလှယ်အဖွဲ့တို့သည် ၁၃-၁၀-၂၀၂၂ ရက်နေ့တွင် နေပြည်တော်ရှိ အမျိုးသားစည်းလုံးညီညွတ်ရေးနှင့် ငြိမ်းချမ်းရေးဖော်ဆောင်မှု ဗဟိုဌာန၌ပင် ဆွေးနွေးပွဲ ဒုတိယနေ့ကို ဆက်လက်ကျင်းပပါသည်။

တွေ့ဆုံဆွေးနွေးပွဲသို့ မွန်ပြည်သစ်ပါတီ (NMSP) ဘက်တွင် ဗဟိုကော်မတီဝင် နိုင်အမ်စိုက်ချမ်းအစား တွဲဖက်အတွင်းရေးမှူး နိုင်ဝင်းလှ ပြောင်းလဲ၍ တက်ရောက်သည်မှ အပ နှစ်ဖက်စလုံးတွင် ပထမနေ့ ဆွေးနွေးပွဲတက်ရောက်သည့် လူစာရင်းအတိုင်းပင် တက် ရောက်ကြပါသည်။

ဒုတိယနေ့ဆွေးနွေးရာတွင် ညှိနှိုင်းရေးကော်မတီအဖွဲ့ဝင် ဒုတိယဗိုလ်ချုပ်ကြီး ဝင်းဗိုလ်ရှိန်က ပြည်ထောင်စုသဘောတူစာချုပ် အစိတ်အပိုင်း (၁)၊ (၂) နှင့် (၃) တို့ပါ သဘော တူညီချက်များအား ပြည်ထောင်စုသမ္မတ မြန်မာနိုင်ငံတော် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (၂၀၀၈ ခုနှစ်)၊ တည်ဆဲဥပဒေများနှင့် ကိုက်ညီမှု ရှိ/မရှိ လေ့လာစိစစ်ချက်များနှင့် ပတ်သက်၍ ရှင်းလင်းတင်ပြပြီး တက်ရောက်လာကြသူများက ၎င်းတို့၏သဘောထားများ၊ လိုလားချက် များကို အပြန်အလှန် ဆွေးနွေးကြပြီးနောက် အထွေထွေကိစ္စရပ်များကို ဆွေးနွေးကြပြီး ဆွေးနွေးပွဲ ဒုတိယမြောက်နေ့ကို ရပ်နားခဲ့ပါသည်။

၂၀၂၂ ခုနှစ် အောက်တိုဘာလ ၁၄ ရက်နေ့တွင် နိုင်ငံတော်၏ ငြိမ်းချမ်းရေးဆွေးနွေး ရေးအဖွဲ့နှင့် မွန်ပြည်သစ်ပါတီ (NMSP) မှ ဒုတိယဥက္ကဋ္ဌ ဦးဆောင်သော ငြိမ်းချမ်းရေး ကိုယ်စားလှယ်အဖွဲ့တို့သည် နေပြည်တော်ရှိ အမျိုးသားစည်းလုံးညီညွတ်ရေးနှင့် ငြိမ်းချမ်း ရေးဖော်ဆောင်မှု ဗဟိုဌာနတွင် ဆွေးနွေးပွဲ တတိယမြောက်နေ့ကို ဆက်လက်ကျင်းပခဲ့ပါ သည်။

ဒုတိယနေ့ ဆွေးနွေးပွဲတက်ရောက်သည့် လူစာရင်းအတိုင်းပင် တတိယနေ့၌ လည်း နှစ်ဖက်၌ တက်ရောက်လာခဲ့ကြပါသည်။

ဆွေးနွေးရာတွင် ပထမအကြိမ်တွေ့ဆုံဆွေးနွေးပွဲမှ သဘောတူညီချက်များ အကောင် အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်နိုင်မှု၊ ထပ်မံဖြည့်ဆည်းပေးရန် လိုအပ်ချက်များနှင့် ဒေသဖွံ့ဖြိုး ရေးဆိုင်ရာ ကိစ္စရပ်များကို နှစ်ဖက်အပြန်အလှန် ရင်းနှီးပွင့်လင်းစွာ ဆွေးနွေးပြီးနောက် သုံးရက်တာ ဆွေးနွေးညှိနှိုင်းချက်များအရ နှစ်ဖက်သဘောတူညီချက်များကို အတည်ပြု

လက်မှတ်ရေးထိုးကြပြီးနောက် မွန်ပြည်သစ်ပါတီ (NMSF) ဒုတိယဥက္ကဋ္ဌ နိုင်အောင်မင်းနှင့် ငြိမ်းချမ်းရေးဆွေးနွေးရေးအဖွဲ့ခေါင်းဆောင် ဒုတိယဗိုလ်ချုပ်ကြီး ရာပြည့်တို့က နိဂုံးချုပ် အမှာစကားများ အသီးသီးပြောကြားကြပြီးနောက် စာအုပ်စာတမ်းများနှင့် လက်ဆောင် ပစ္စည်းများ ပေးအပ်ကြပြီး ဆွေးနွေးပွဲကို အဆုံးသတ်နိုင်ခဲ့လေသည်။

နိဂုံး

NCA လက်မှတ်ရေးထိုးပြီးသော အဖွဲ့ (၇) ဖွဲ့၊ လက်မှတ်မရေးထိုးရသေးသော အဖွဲ့ (၃) ဖွဲ့ တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင်အဖွဲ့ (၁၀) ဖွဲ့တို့နှင့် ဒုတိယအကြိမ်ကိုဖြင့် အောင်မြင်စွာ ဖြတ်သန်းနိုင်ခဲ့ပြီလည်း ဖြစ်ပါသည်။ လွန်ခဲ့သော ခုနစ်နှစ် သမ္မတကြီး ဦးသိန်းစိန်လက်ထက် ယခုလို အောက်တိုဘာလရဲ့ ၁၅ ရက်နေ့တွင် နေပြည်တော် MICC II ခန်းမကြီး၌ ဧည့်မင်း ပရိသတ် ၇၀၀ ဝန်းကျင်ရှေ့တွင် သမ္မတကြီး ဦးသိန်းစိန်အပါအဝင် ပြည်ထောင်စုသမ္မတ မြန်မာနိုင်ငံအစိုးရကိုယ်စား ပုဂ္ဂိုလ် ၉ ဦး၊ တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင်အဖွဲ့အစည်း ၈ ခုတို့မှ ကိုယ်စားလှယ် ၂၄ ဦး၊ NLD မှ ဦးဝင်းထိန်အပါအဝင် ပြည်တွင်းသက်သေ ၂၁ ဦး၊ နိုင်ငံတကာ အသိသက်သေအဖြစ် ကုလသမဂ္ဂအဖွဲ့အစည်းနှင့် ဥပရောပသမဂ္ဂ အဖွဲ့အစည်းနှစ်ခုတို့မှ ကိုယ်စားလှယ် ၂ ဦး၊ တရုတ်ပြည်သူ့သမ္မတနိုင်ငံ၊ အိန္ဒိယသမ္မတနိုင်ငံ၊ ထိုင်းနိုင်ငံ၊ ဂျပန်နိုင်ငံတို့ကို ကိုယ်စားပြုထားသော ကိုယ်စားလှယ် ၄ ဦး စုစုပေါင်း လူပုဂ္ဂိုလ် ၆၀ တို့ မော်ကွန်းဝင်လက်မှတ် ရေးထိုးထားသည်ကား ဂန္ထဝင်မြောက် "NCA" ပင် ဖြစ်ပါသည်။ မြန်မာသို့ ကမ္ဘာ့သိစာချုပ် ဟုဆိုလျှင်လည်း မမှားပေ။ ထိုနေ့က လက်မှတ်ရေးထိုးထားသော အဖွဲ့ ၈ ဖွဲ့၊ ဒေါ်အောင်ဆန်းစုကြည်၏ NLD လက်ထက်တွင် ထပ်တိုးလက်မှတ်ရေးထိုးထားသော အဖွဲ့ ၂ ဖွဲ့၊ ပေါင်း ၁၀ ဖွဲ့မှ -

- ကရင်အမျိုးသားအစည်းအရုံး (KNU)
- ချင်းအမျိုးသားတပ်ဦး (CNF)
- မြန်မာနိုင်ငံလုံးဆိုင်ရာကျောင်းသားများဒီမိုကရက်တစ်တပ်ဦး (ABSDF)

၃ ဖွဲ့သာ ယခု ဒုတိယအကြိမ်အထိ ကျင်းပပြီးစီးသွားသော ငြိမ်းချမ်းရေးဆွေးနွေးပွဲသို့ မတက်လှမ်းနိုင်ခဲ့ကြသေးချေ။

တစ်ဖန် NCA လက်မှတ်ရေးထိုးခြင်း မပြုရသေးသော အဖွဲ့ ၇ ဖွဲ့သည် **“ဖက်ဒရယ် နိုင်ငံရေးညှိနှိုင်းမှုနှင့် အတိုင်ပင်ခံကောင်စီ (Federal Political Negotiation and Consultative Committee - FPNCC)”** ဟူ၍ သီးခြားစုဖွဲ့ထားကြသည့်အထဲမှ -

- (*) - ကချင်ပြည်နယ်လွတ်လပ်ရေးအဖွဲ့ (KIO)
- (*) - ပလောင်ပြည်နယ်လွတ်မြောက်ရေးတပ်ဦး (PSLF)
- (*) - မြန်မာပြည်အမျိုးသားဒီမိုကရက်တစ် မဟာမိတ်တပ်မတော် - ကိုးကန့် အဖွဲ့ (MNDA)

(*)- ရခိုင်တပ်မတော် (AA) (၄) ဖွဲ့တို့သည်လည်း ယခုတိုင် ငြိမ်းချမ်းရေး စားပွဲပိုင်းနှင့် အလှမ်းကွာဝေးဆဲပင် ဖြစ်ပေသည်။ [(*) ခရေပွင့်ပြထားသော အဖွဲ့ (၄) ဖွဲ့မှ မြောက်ပိုင်းမဟာမိတ် (၄) ဖွဲ့ ဖြစ်ပါသည်။ ထို့ပြင် Bilateral Casfire Agreement လည်း

မထိုးရသေးချေ။ စာရေးသူ]

သို့ပါ၍ NCA လက်မှတ်ထိုးပြီး (၇) ဖွဲ့၊ လက်မှတ်မထိုးရသေးသော အဖွဲ့ (၃) ဖွဲ့ ပေါင်း (၁၀) ဖွဲ့တို့သည် နိုင်ငံတော်စီမံအုပ်ချုပ်ရေးကောင်စီနှင့် ငြိမ်းချမ်းရေးဆိုင်ရာကိစ္စရပ်များ၊ ဒေသဆိုင်ရာ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုဆိုင်ရာကိစ္စရပ်များ၊ ထပ်မံဖြည့်ဆည်းဆောင်ရွက်ပေးရမည့်ကိစ္စရပ်များ၊ ပညာရေး၊ ကျန်းမာရေးဆိုင်ရာ လိုအပ်နေမှုကိစ္စရပ်များအပါအဝင် အခြားသောကိစ္စရပ်များကို ဆွေးနွေးညှိနှိုင်းတိုင်ပင်လုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက်လျက် ရှိနေကြပြီ ဖြစ်ပေသည်။ မကျေနပ်မှုများ၊ ကွဲလွဲမှုများကို မကျေနပ်သည့်အတိုင်း၊ ကွဲလွဲသည့်အတိုင်း ရင်ထဲတွင် ထားခြင်းမျိုးထက် အခါအခွင့်သင့်ခိုက် စားပွဲဝိုင်းတင်၍ ဆွေးနွေးကြခြင်းဖြင့် မိမိမျိုးနွယ်စုအရေး၊ မိမိဒေသအရေးများမှပင် နိုင်ငံ့အရေးအရာများကို လုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက် နိုင်ရန် အချိန်အခါကောင်းဟုပင် ဆိုရပေမည်။ နိုင်ငံတော်စီမံအုပ်ချုပ်ရေးကောင်စီ ဥက္ကဋ္ဌ တပ်မတော်ကာကွယ်ရေးဦးစီးချုပ်ဗိုလ်ချုပ်မှူးကြီးမင်းအောင်လှိုင်ကလည်း “တစ်ချိန်တည်း မှာပဲ မဆွေးနွေးရသေးတဲ့ EAO များကိုလည်း ကျွန်တော် ထပ်မံဖိတ်ခေါ်ပါတယ်။ မိမိဒေသ၊ မိမိလူမျိုးကို တကယ့်ကောင်းကျိုးဆောင်ဖို့ လိုလားတယ်ဆိုရင် ဆွေးနွေးပါ။ တောင်းဆိုပါ။ တရားဝင်နိုင်ငံရေးစင်မြင့်ကို တက်လှမ်းကြဖို့ ကျွန်တော်ပြောလိုပါတယ်။ ဒါတွေ ဆောင်ရွက်ဖို့ ကျွန်တော်တို့ တံခါးကျယ်ကျယ်ဖွင့်ထားပါတယ်။ ရဲရဲသာလျှောက်လှမ်းခဲ့ကြပါလို့ ကျွန်တော်ပြောလိုပါတယ်” ဟူ၍ ၂၀၂၂ ခုနှစ် ဩဂုတ်လ ၁ ရက်နေ့တွင် နိုင်ငံတော်စီမံအုပ်ချုပ်ရေး ကောင်စီ၏ ၁ နှစ်နှင့် ၆ လ (၁၈ လ) ပြည့် နိုင်ငံတော်တာဝန် ထမ်းဆောင်ခဲ့မှုနှင့် ပတ်သက်၍ ပြောကြားသော မိန့်ခွန်းထဲတွင် ထည့်သွင်းပြောကြားသွားခဲ့ပါသည်။

သို့ဖြစ်ပါ၍ ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံတော်ကြီး အခွန်ရှည် တည်တံ့ခိုင်မြဲရေးအတွက် လည်းကောင်း၊ ကမ္ဘာ့အလယ်တွင်ဝံ့ထည်စွာရပ်တည်နိုင်ရေးအတွက်လည်းကောင်း၊ အနာဂတ်လူငယ်အညွန့်အဖူးကလေးများ ပခုံးပြောင်းတာဝန်များကို ထမ်းဆောင်နိုင်ရေးအတွက်လည်းကောင်း အဓိကအခြေခံကျသည့် နိုင်ငံသားတိုင်း၏ ပဓာနကျသော အဓိကတာဝန်ဖြစ်သည့် “နိုင်ငံတော်ကြီး ငြိမ်းချမ်းရေးရရှိစေရေး” အတွက် “ငြိမ်းချမ်းရေးရရှိ ရမည်” ဟူသော ဆေးကောင်းတစ်ခွက်ကို ဆက်လက်မှီဝဲကြလျက် သုံးစွဲကြပါစို့ ဟု တိုက်တွန်းနှိုးဆော်လျက် ၂၀၂၃ ခုနှစ် ဇန်နဝါရီလ ၄ ရက်နေ့တွင် ကျရောက်မည့် (၇၅) နှစ်ပြည့် လွတ်လပ်ရေးစိန်ရတုသဘင်အား ကြိုဆိုခြင်းဖြင့် ဤ “ဆက်လက်သုံးစွဲပေး ငြိမ်းချမ်းရေး ဆေး” မှတ်တမ်းဆောင်းပါးအား နိဂုံးချုပ်အပ်ပါသည်။

- အမိနိုင်ငံတော်ကြီး ငြိမ်းချမ်းပါစေ ...
- အမိနိုင်ငံတော်ကြီး ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ပါစေ ...
- အမိနိုင်ငံတော်ကြီး ဥပဒ်ရန်စွယ်ကင်းပါစေ ...

ရဲမာန်အောင်(RASU)

[မှတ်ချက် - ဤဆောင်းပါးသည် မှတ်တမ်းဆောင်းပါးတစ်ပုဒ်မျှသာ ဖြစ်ပါသည်။ တရားဝင်အတည်ပြုထုတ်ဖော်ခြင်း မရှိသေးသော သတင်းအချက်အလက်များ၊ လူမှုကွန်ရက်စာမျက်နှာပေါ်တွင် တွေ့မြင်ဖတ်ကြားရသော သတင်းအချက်အလက်များ၊ မီဒီယာအချို့တို့တွင် ဖော်ပြနေသော သတင်းအချက်အလက်များ စသည်တို့အား ဤဆောင်းပါးတွင် ဖော်ပြထားခြင်း မရှိပါကြောင်း လေးစားစွာ တင်ပြပါသည်။ စာရေးသူ]

jrefrmhqefpyg;nDvmcH 2022
acwftvdkuf(udkvdkDacwfvjrefrmhqefpyg;vkyfief;
zGHU Nzdk;wdk;wufcJhrl tajctaeESifh
oifcef;pmrsm;

oefatmi fUmf

“ဆန်စပါးနှင့် အခြားကောက်ပဲသီးနှံရောင်းဝယ်
ရေးလုပ်ငန်းများ ပိုမိုတိုးတက်ကောင်းမွန်စေရေးအတွက်
နည်းလမ်းများ ရှာဖွေလုပ်ဆောင် နိုင်ရန် ရည်ရွယ်၍
၁၉၄၉ ခုနှစ်တွင် ကောက်ပဲသီးနှံရောင်းဝယ်ရေး
ကော်မရှင်တစ်ရပ်ကို ဖွဲ့စည်းတာဝန်ပေးအပ်ခဲ့ပြီး
ကော်မရှင်၏ စုံစမ်းလေ့လာထောက်ခံတင်ပြချက်အရ
၁၉၅၀ ပြည့်နှစ်တွင် “နိုင်ငံတော်ကောက်ပဲသီးနှံ
ရောင်းဝယ်ရေးအဖွဲ့ အက်ဥပဒေ” ပြဋ္ဌာန်းခဲ့ပါသည်။”

မြန်မာ့ဆန်စပါးလုပ်ငန်းကဏ္ဍကို လေ့လာလျှင် အင်္ဂလိပ် ကိုလိုနီခေတ်၌ ကမ္ဘာ့ဆန်အများဆုံးတင်ပို့ရောင်းချနိုင်သည့် နိုင်ငံအဖြစ်သို့ ရောက်ရှိခဲ့သဖြင့် စီးပွားရေးအရ အအောင်မြင်ဆုံးကာလဟု ဆိုရမည်ဖြစ်ပါသည်။ အဆိုပါအောင်မြင်မှုနှင့်အတူ ရန်ကုန်မြို့သည်လည်း အာရှ၏ အဓိကကုန်သွယ်မှုအချက်အချာကျသည့် ခေတ်မီမြို့တစ်မြို့အဖြစ် အသိအမှတ်ပြုခံခဲ့ရပါသည်။ ရန်ကုန်မြို့တွင် နိုင်ငံတကာမှ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းရှင်များ၊ အသိပညာ အတတ်ပညာရှင်များ၊ နိုင်ငံခြားသားလုပ်သားများဖြင့် ပျားပန်းခတ်မျှ စည်ကားခဲ့သဖြင့် ၁၉၂၀ ပြည့်နှစ်နှောင်းပိုင်းကာလတွင် အမေရိကန်နိုင်ငံ နယူးယောက်ဆိပ်ကမ်းမြို့ထက်ကျော်၍ ကမ္ဘာ့အကြီးဆုံး လူဝင်မှုဆိပ်ကမ်းမြို့အဖြစ် သတ်မှတ်ခံခဲ့ရပါသည်။

အဆိုပါ မြန်မာ့ဆန်စပါးလုပ်ငန်းဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှု၊ ရန်ကုန်မြို့၏ စည်ကားကျော်ကြားမှုကို ပုံဖော်ရာတွင် အများစုသည် စီးပွားရေးရှုထောင့်မှ လေ့လာသုံးသပ်မှုများအဖြစ်နှင့်သာ တွေ့ရပြီး အဆိုပါစီးပွားရေးဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှု၏ အခြားမျက်နှာစာတွင်ရှိနေသည့် ဗြိတိသျှကိုလိုနီတို့၏ အုပ်ချုပ်ခံမြန်မာပြည်သူများ၊ အထူးသဖြင့် အခြေခံလူတန်းစားများဖြစ်သော တောင်သူလယ်သမားများ၊ အလုပ်သမားများ၊ သာမန်ပြည်သူများ၏ နေ့စဉ်လူနေမှုဘဝအပေါ် မည်သို့သက်ရောက်မှုရှိခဲ့သည်ကိုလည်း မြန်မာနှင့်ကမ္ဘာ့သမိုင်းပညာရှင်များက လေ့လာမှတ်တမ်းတင်ခဲ့ကြပါသည်။

ဤဆောင်းပါးသည် ကိုလိုနီခေတ်မြန်မာ့ဆန်စပါးလုပ်ငန်း၏ ပမာဏအတိုင်းအတာအရ အမြင့်ဆုံးအခြေအနေသို့ ရောက်ရှိချိန်တွင် ဗြိတိသျှအစိုးရ၏ မြန်မာနိုင်ငံအပေါ် ထားရှိသည့် မူဝါဒများ၊ လက်တွေ့အကောင်အထည်ဖော်လုပ်ဆောင်မှုများ၊ နိုင်ငံခြားသားများအဓိကဦးဆောင်သည့် ဆန်စပါးကုမ္ပဏီများနှင့် အဖွဲ့အစည်းများ၏ ခြယ်လှယ်လုပ်ဆောင်မှုများ၊ မြန်မာနိုင်ငံသားလွှတ်တော်အမတ်များနှင့် ခေါင်းဆောင်များ၏ မိမိနိုင်ငံအုပ်ချုပ်ခံဘဝရောက်နေရသည့် အခြေအနေမှာပင် ရနိုင်သည့်အခွင့်အလမ်းကို အသုံးပြုကြိုးပမ်းမှုများကို သမိုင်းမှတ်တမ်းစာအုပ်၊ စာစောင်များကို အခြေခံ၍ စုစည်းပြုစုသုံးသပ်တင်ပြခြင်းဖြစ်ပါသည်။

ကိုလိုနီခေတ် ဆန်စပါးလုပ်ငန်းမှရရှိခဲ့သည့် သင်ခန်းစာများကို အခြေခံ၍ မျက်မှောက်ခေတ်နှင့် အနာဂတ် မြန်မာ့ဆန်စပါးလုပ်ငန်းနယ်ပယ် တိုးတက်အောင်မြင်ရေးအတွက် မူဝါဒနှင့် လုပ်ငန်းစဉ်များ ချမှတ်ဆောင်ရွက်ရာတွင် ဤဆောင်းပါးက အတိုင်းအတာတစ်ခုအထိ အထောက်အပံ့ရမည်ဟု ယုံကြည်ပါသည်။

ဗြိတိသျှကိုလိုနီ လက်အောက်ကျရောက်ခြင်း

၁။ ဗြိတိသျှတို့သည် အင်္ဂလိပ်-မြန်မာ ပထမစစ်ပွဲ (၁၈၂၄-၁၈၂၆) ဖြင့် ရခိုင်၊ တနင်္သာရီနှင့် အာသံတို့ကိုလည်းကောင်း၊ ဒုတိယစစ်ပွဲ (၁၈၅၂) ဖြင့် အောက်မြန်မာနိုင်ငံတစ်ခုလုံးကိုလည်းကောင်း သိမ်းပိုက်ခဲ့ပြီးနောက် အထက်မြန်မာနိုင်ငံအပါအဝင် တစ်နိုင်ငံလုံးကို ဆက်လက်သိမ်းပိုက်ရန် ကြိုးပမ်းခဲ့ရာ ဘုံဘေးဘားမားသစ်ပြဿနာဟု လူသိများသည့် ကိစ္စရပ်ကို အကြောင်းပြု၍ အင်္ဂလိပ်-မြန်မာ တတိယစစ်ပွဲကို ဖန်တီးခဲ့သည်။

၂။ မြန်မာဘုရင်အစိုးရက ဘုံဘေဘားမားကူးသန်းရောင်းဝယ်ရေးကော်ပိုရေးရှင်း (BBTC) က အနှစ် ၂၀ သစ်ထုတ်လုပ်ခွင့် (၁၈၆၄-၁၈၈၄) ပေးအပ်ခဲ့ပြီးနောက် ၁၈၈၄ ခုနှစ် အောက်တိုဘာလ ၁၉ ရက်နေ့တွင် စာချုပ်အသစ် ထပ်မံချုပ်ဆိုခွင့်ပြု၍ သစ်ထုတ်လုပ်ခွင့် အသစ်ထပ်မံချပေးခဲ့သည်။ သစ်ထုတ်လုပ်ခွင့်အသစ်အတွက် မြို့စားတစ်ဦးအား လာဘ်ငွေ ကျပ် ၆၀၀၀၀ ပေးခဲ့ကြောင်း၊ BBTC သည် သစ်လုံးအမြောက်အမြားကို အခွန်မဆောင်ဘဲ ခိုးထုတ်ခဲ့ကြောင်း၊ မြန်မာ့သစ်ခေါင်းများကို လုပ်ခလစာမပေးကြောင်း စသဖြင့် မြန်မာဘုရင် လွှတ်တော်သို့ တိုင်ကြားမှုများ ရှိခဲ့သဖြင့် မြန်မာလွှတ်တော်တွင် သက်ဆိုင်ရာဝန်ကြီးများ နှင့် ဝန်ထောက်များက ဦးဆောင်စစ်ဆေးကြားနာပြီးနောက် ၁၈၈၅ ခုနှစ် ဩဂုတ်လ ၁၂ ရက်တွင် အမိန့်ချမှတ်ခဲ့သည်။ အဆိုပါအမိန့်အရ ဘုံဘေဘားမားကူးသန်းရောင်းဝယ်ရေး ကော်ပိုရေးရှင်းက မြန်မာဘုရင်အား အခွန်နှင့် ဒဏ်ငွေအဖြစ် ကျပ် ၂၃ သိန်းနှင့် သစ်ခေါင်း များအား လုပ်ခ ငွေအဖြစ် ကျပ် ၅ သိန်း စုစုပေါင်း ကျပ် ၂၈ သိန်းကို ပေးချေရန် ဖြစ်ပါသည်။

၃။ အဆိုပါမြန်မာ့လွှတ်တော်၏စီရင်ချက်ကို ဗြိတိသျှကုန်သည်ကြီးများအသင်း (ရန်ကုန်) နှင့် (လန်ဒန်) တို့က ကန့်ကွက်ခဲ့ကြပြီး ကျန်ရှိနေသော အထက်မြန်မာပြည်ကို သိမ်းပိုက် ရန် ဗြိတိသျှအစိုးရအား တောင်းဆိုခဲ့ကြသည်။ ၁၈၈၅ ခုနှစ် နိုဝင်ဘာလ ၁၄ ရက်တွင် ယခင် ကတည်းက သိမ်းထားသည့် အောက်မြန်မာနိုင်ငံမှ ဗြိတိသျှနှင့် အိန္ဒိယစစ်တပ်များ အထက် မြန်မာနိုင်ငံသို့ ချီတက်တိုက်ခိုက်ခဲ့ရာ နိုဝင်ဘာလ ၂၅ ရက်နေ့တွင် သီပေါဘုရင်အား ဖမ်းဆီး ခဲ့ပြီးနောက် ဒီဇင်ဘာလ ၃၁ ရက်နေ့ ၂၁:၀၀ နာရီအချိန်တွင် မြန်မာနိုင်ငံအား ဗြိတိသျှ လက်အောက်သို့ သိမ်းပိုက်နိုင်ခြင်းအထိမ်းအမှတ် နှစ်သစ်ကူးလက်ဆောင်အဖြစ် ဗြိတိသျှ အစိုးရအဖွဲ့၏ အိန္ဒိယနိုင်ငံဆိုင်ရာ ဝန်ကြီး လော့ဒ်ရမ်းဒေးချာချီက ဝိတိုရိယဘုရင်မထံ ဆက်သခဲ့သည်။ ၁၈၈၆ ခုနှစ် ဇန်နဝါရီလ ၁ ရက်နေ့တွင် မြန်မာနိုင်ငံအား ဗြိတိသျှဘုရင်မ ပိုင် နယ်မြေအဖြစ် သတ်မှတ်ကြောင်းနှင့် အိန္ဒိယဘုရင်ခံက သင့်လျော်သလို များမတ်အရာရှိ များ ခန့်အပ်၍ အုပ်ချုပ်မည်ဖြစ်ကြောင်း တရားဝင်အမိန့်ထုတ်ပြန်ခဲ့သည်။

ကိုလိုနီခေတ်လယ်ယာစိုက်ပျိုးမြေများတိုးချဲ့ခြင်း

မတူညီသော စီးပွားရေးစနစ် ၂ ခု

၁။ မြန်မာနိုင်ငံအား အင်္ဂလိပ်တို့သိမ်းပိုက်ပြီးနောက် မတူညီသော စီးပွားရေးပုံစံ ၂ ခု ဖြစ်သည့် အင်္ဂလိပ်အရင်းရှင် စီးပွားရေးစနစ်နှင့် မြန်မာပဒေသရာဇ်စီးပွားရေးစနစ်တို့ကို လိုသလို အသုံးပြု၍ ကျင့်သုံးခဲ့ကြောင်း တွေ့ရသည်။ အင်္ဂလန်အပါအဝင် ဥရောပအရင်းရှင် စီးပွားရေးစနစ်၏ ကုန်ထုတ်လုပ်မှုအတွက် လိုအပ်သော ကုန်ကြမ်းများကို ဖြည့်ဆည်းရန် နှင့် ကုန်ချောများကို မြန်မာဈေးကွက်သို့ ဖြန့်ဖြူးရန်ဟူသော “မူ” ကို ကျင့်သုံးခဲ့သည်။

စိုက်ပျိုးရေးလုပ်ငန်းတိုးချဲ့ရန်အတွက် အိန္ဒိယလူမျိုးများ ခေါ်ယူခြင်း

၂။ အင်္ဂလိပ်-မြန်မာ ဒုတိယစစ်ပွဲ (၁၈၅၂) အပြီး အောက်မြန်မာနိုင်ငံ၏ အခြေအနေ မှာ လူဦးရေနည်းပါး၍ ဆန်စပါးကို ကိုယ်တိုင်စားသုံးမှုအတွက်သာ စိုက်ပျိုးသောကြောင့်

အောက်မြန်မာပြည်ရှိ လယ်ယာမြေများ တိုးချဲ့ခုတ်ထွင်ရှင်းလင်းဖော်ထုတ်ရန် လိုအပ်လာ ခဲ့သည်။ ထို့ကြောင့် အင်္ဂလိပ်အစိုးရသည် အထက်မြန်မာပြည်မှ လယ်သမားများ ရွှေ့ပြောင်း စေရန် သာသမေအခွန် ၂ နှစ် လွတ်ငြိမ်းခွင့်ပြုမှုအပါအဝင် နည်းမျိုးစုံဖြင့် သွေးဆောင်ခဲ့ သည်။

၃။ ထို့အပြင် အိန္ဒိယလူမျိုး (အမျိုးသားများ)ကို အောက်မြန်မာပြည်သို့ လာရောက် လုပ်ကိုင်ရန် အောက်ပါအတိုင်း စီစဉ်ခဲ့သည် -

- (က) ၁၈၇၄ ခုနှစ်တွင် စရိတ်ငွေ တစ်သိန်းဖြင့် ဘင်္ဂလားမှ အိန္ဒိယလူမျိုး ၇၀၀၀ ခေါ်ယူခဲ့ခြင်း၊
- (ခ) ၁၈၇၆ ခုနှစ်တွင် အလုပ်သမားဥပဒေတစ်ရပ် ပြဋ္ဌာန်း၍ အိန္ဒိယနိုင်ငံ ကိုကိုနာဒါ မြို့တွင် အလုပ်သမားစုဆောင်းရေး ကိုယ်စားလှယ် ခန့်အပ်၍ မအရပ်ပြည်နယ် မှ အိန္ဒိယအမျိုးသားများကို နှစ်စဉ်ခေါ်ယူခဲ့ခြင်း၊
- (ဂ) ဘီဟာနှင့် ဒါဂျီလင်တို့မှ လူ ၁၀၀၀ လျှင် ကျပ် ၃၀၀၀ အကုန်အကျခံ၍ ၁၈၈၂-၈၃ ခုနှစ်တွင် ခေါ်ယူခဲ့ခြင်း၊

၄။ အထက်တွင်ဖော်ပြခဲ့သည့် ပြောင်းရွှေ့ရေးအစီအစဉ်များကြောင့် ၁၉၀၆ ခုနှစ်မှ စတင်၍ ၁၉၃၇ ခုနှစ်ထိ အိန္ဒိယမှ ပြောင်းရွှေ့လာသူဦးရေမှာ ၁၀၄၂၃၀၃၄ (၁၀ ဒသမ ၄၂၃ သန်း) ရှိခဲ့ကြောင်း မှတ်တမ်းအရ သိရှိခဲ့ရပါသည်။ ဗြိတိသျှအစိုးရသည် မြန်မာပြည်ကို သိမ်းပိုက်စဉ်ကတည်းက မြန်မာပြည်အား အိန္ဒိယ၏လက်အောက်ခံအစိတ်အပိုင်းအဖြစ် သတ်မှတ်၍ သိမ်းယူခဲ့ခြင်းမှာ အိန္ဒိယလူမျိုး အမျိုးသားများကို မြန်မာနိုင်ငံအတွင်းသို့ စီးပွားရေးအတွက် အသုံးချရန် တစ်ခုတည်းမဟုတ်ဘဲ စစ်ရေးအတွက်ပါ လိုသလိုအသုံးချနိုင် ရန်အတွက် ၎င်း၏လက်အောက်ခံနယ်မြေအတွင်း အတားအဆီးမရှိ ရွှေ့ပြောင်းနိုင်ရန် ကြိုတင်ရည်ရွယ် ဆောင်ရွက်ခဲ့ခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

အခြေခံအဆောက်အအုံ တည်ဆောက်ခြင်း

၅။ ဆန်စပါး တိုးတက်စိုက်ပျိုးထုတ်လုပ်ရန်အတွက် လိုအပ်သောအခြေခံအဆောက် အအုံများကိုလည်း အင်္ဂလိပ်အစိုးရက တည်ထောင်ခဲ့သည်။

- (က) **အောက်မြန်မာပြည်။** နှစ်စဉ်မိုးများ၍ ရေလျှိုခြင်း၊ ပင်လယ်ဆားငန်ရေဝင် ခြင်းကြောင့် လယ်ယာမြေများ နှစ်စဉ်ပျက်စီးခြင်းမှ ကာကွယ်ရန် ရေကာတာ၊ ရေနုတ်မြောင်းများ တည်ဆောက်ခဲ့မှု အခြေအနေမှာ အောက်ပါအတိုင်း ဖြစ် ပါသည် -
 - (၁) မအူပင် ရေကာတာ (၁၈၈၀-၈၁)
 - (၂) ကြံခင်း-မြန်အောင်-ဟင်္သာတ ရေကာတာ (၁၈၈၁-၈၂)
 - (၃) စစ်တောင်းမြစ် ရေကာတာ (၁၈၈၇-၈၈)
 - (၄) သုံးခွကျွန်း ရေကာတာ (၁၉၂၂-၂၃)
 - (၅) တမာတကော ရေကာတာ (၁၉၂၅-၂၆)

(ခ) အထက်မြန်မာပြည်။ ရှေးမြန်မာမင်းများ ထူထောင်ခဲ့သော ဆည်များကို ပြုပြင်ခဲ့သည့်အပြင် အောက်ပါဆည်မြောင်းများကိုလည်း တည်ထောင်ခဲ့သည် -

- (၁) မန္တလေးဆည် (၁၉၁၂) ဧက ၁၁၀,၀၀၀
- (၂) ရွှေဘိုဆည် (၁၉၀၆) } လယ်ဧက ၃၅၀,၀၀၀
- (၃) ရေဦးဆည် (၁၉၁၈)
- (၄) မုန်းဆည်မြောင်း (၁၉၁၁)
- (၅) စလင်းဆည်မြောင်း (၁၉၃၄)

လယ်ယာမြေတိုးချဲ့မှုအခြေအနေ

၆။ ဆန်စပါးစိုက်ပျိုးရန်လိုအပ်သည့် လုပ်သားများကို စုဆောင်းခြင်း၊ လိုအပ်သော အခြေခံအဆောက်အအုံများ တိုးချဲ့တည်ထောင်ခဲ့ခြင်းကြောင့် လယ်ယာစိုက်ပျိုးမြေများ တစ်နှစ်ထက် တစ်နှစ် တိုးတက်ခဲ့သည့်အပြင် စပါးစိုက်ပျိုးမှုများလည်း တိုးတက်လာခဲ့ပုံ တို့ကို ဖော်ပြပါ ဇယားအတိုင်း တွေ့ရှိရပါသည်။

ဇယား-၁။ စိုက်ပျိုးမြေများ တိုးတက်လာမှုအခြေအနေ^{၁/}

စဉ်	ခုနှစ်	စိုက်ပျိုးမြေဧရိယာ	နှစ်အလိုက် တိုးလာသောဧက
၁	၁၈၅၂-၅၃	၆၀၀,၀၀၀	-
၂	၁၈၇၂-၇၃	၁,၅၀၀,၀၀၀	၉၀၀,၀၀၀
၃	၁၈၈၂-၈၃	၂,၈၆၀,၀၀၀	၁၃၆,၀၀၀
၄	၁၈၉၂-၉၃	၄,၄၆၇,၀၀၀	၁,၆၀၇,၀၀၀
၅	၁၉၀၂-၀၃	၆,၆၄၉,၀၀၀	၂,၁၈၂,၀၀၀
၆	၁၉၁၂-၁၃	၇,၉၁၃,၀၀၀	၁,၂၆၄,၀၀၀
၇	၁၉၂၂-၂၃	၈,၉၁၆,၀၀၀	၁,၀၂၃,၀၀၀

^{၁/}မြန်မာနိုင်ငံစပါးစိုက်ပျိုးထုတ်လုပ်ရောင်းချမှု-၁၉၈၇ (စာ - ၄၉)

ဇယား-၂။ စပါးစိုက်ပျိုးမှု တိုးတက်လာမှုအခြေအနေ^၂

ရေတွက်ပုံ-ဧက

စဉ်	ခုနှစ်	အောက်မြန်မာနိုင်ငံ	အထက်မြန်မာနိုင်ငံ	စုစုပေါင်း
၁	၁၈၉၀	၄,၃၉၈,၀၀၀	၁,၃၅၇,၀၀၀	၅,၇၅၅,၀၀၀
၂	၁၈၉၅	၅,၀၀၇,၀၀၀	၁,၅၀၀,၀၀၀	၆,၅၀၇,၀၀၀
၃	၁၉၀၀	၆,၅၇၈,၀၀၀	၁,၉၇၂,၀၀၀	၈,၅၅၀,၀၀၀
၄	၁၉၀၅	၇,၂၂၂,၀၀၀	၂,၀၅၇,၀၀၀	၉,၂၇၉,၀၀၀
၅	၁၉၁၀	၇,၈၀၈,၀၀၀	၂,၁၄၂,၀၀၀	၉,၉၅၀,၀၀၀
၆	၁၉၁၅	၈,၂၈၅,၀၀၀	၂,၁၁၉,၀၀၀	၁၀,၄၀၄,၀၀၀
၇	၁၉၂၀	၈,၅၈၈,၀၀၀	၁,၇၅၁,၀၀၀	၁၀,၃၃၉,၀၀၀
၈	၁၉၂၅	၉,၃၁၈,၀၀၀	၂,၂၄၀,၀၀၀	၁၁,၅၅၈,၀၀၀
၉	၁၉၃၀	၉,၉၁၁,၀၀၀	၂,၄၅၉,၀၀၀	၁၂,၃၇၀,၀၀၀
၁၀	၁၉၃၅	၉,၇၀၂,၃၇၁	၂,၃၀၇,၃၄၆	၁၂,၀၀၉,၇၁၇
၁၁	၁၉၄၀-၁၉၄၁	၉,၉၃၂,၅၄၈	၂,၅၈၅,၉၅၁	၁၂,၅၁၈,၄၉၉

ဂျပန်ခေတ်လယ်ယာမြေအခြေအနေ

၇။ ဂျပန်ခေတ်တွင် အောက်ပါအကြောင်းများကြောင့် လယ်ယာကုန်ထုတ်လုပ်ငန်းများ သိသိသာသာကျဆင်းခဲ့ပါသည် -

- (က) လယ်သမားများ ချွေးတပ်ဆွဲခြင်း၊
- (ခ) ကျွဲ၊ နွား၊ လှည်းတို့အား စစ်ဖက်သယ်ယူပို့ဆောင်မှုတွင် အသုံးချရန် သိမ်းယူခြင်း၊
- (ဂ) လယ်ယာစရိတ် ထုတ်ပေးမည့်သူ မရှိခြင်း၊
- (ဃ) စပါးများဝယ်မည့်သူ မရှိခြင်း၊
- (င) လယ်သမားများ အခြားအသက်မွေးဝမ်းကျောင်းလုပ်ငန်းများသို့ ပြောင်းရွှေ့လုပ်ကိုင်ခြင်း (ဆားချက်၊ ငါးဖမ်း၊ အရောင်းအဝယ်)

၈။ ဂျပန်ခေတ်မတိုင်မီ မြန်မာနိုင်ငံ၏ စပါးစိုက်ဧကသည် ၁၂ သန်းကျော်ရှိခဲ့ပြီး စပါးတန်ချိန် ၇ သိန်းကျော် ထွက်ရှိခဲ့ရာမှ ဂျပန်ခေတ်တွင် စပါးစိုက်ဧက ၆ သန်းသာ ရှိခဲ့ပြီး စပါးအထွက် တန်ချိန် ၂ သန်းကျော်အထိ လျော့ကျလာခဲ့ပါသည်။

^၂မြန်မာနိုင်ငံစပါးစိုက်ပျိုးထုတ်လုပ်ရောင်းချမှု-၁၉၈၇ (စာ - ၄၉)

ဆင်းမလား စီမံကိန်း

၉။ ဒုတိယကမ္ဘာစစ်အပြီးတွင် မြန်မာနိုင်ငံကို ဗြိတိသျှအစိုးရက ကတ်ဘီ ခေါ် မြို့ပြ ဗြိတိသျှစစ်အုပ်ချုပ်ရေးဖြင့် အုပ်ချုပ်ခဲ့ရာ အမျိုးသားလွတ်မြောက်ရေး ကြိုးပမ်းမှုကြောင့် အဆိုပါ အုပ်ချုပ်ရေးစနစ်ကို ၁၉၄၅ ခုနှစ် အောက်တိုဘာ ၁၅ တွင် ရပ်ဆိုင်းခဲ့ပြီး အိန္ဒိယနိုင်ငံ ဆင်းမလားမြို့တွင် ၁၇ရင်ခံ ဆာဒေါ်မန်စနစ် ရေးဆွဲခဲ့သည့် ဆင်းမလားစက္ကူဖြူ စီမံကိန်း ဖြင့် ဆက်လက်အုပ်ချုပ်ခဲ့ပါသည်။ ဆင်းမလားစီမံကိန်းတွင် ဆန်စပါးလုပ်ငန်း ပြန်လည် ထူထောင်ရေး ပါဝင်ခဲ့ပြီး စစ်ပြီးကာလတွင် ကမ္ဘာ့ဆန်ဈေးကွက်၌ ဝယ်လိုအားမြင့်တက်လာ မှုကြောင့် ဆန်စပါးရောင်းချသည့် နိုင်ငံခြားအရင်းရှင်ကုမ္ပဏီကြီးများအတွက် ဈေးကောင်း ရရန် အခြေအနေပေးခဲ့သဖြင့် ဗြိတိသျှအစိုးရက မြန်မာ့ဆန်စပါးလုပ်ငန်းကို ပြန်လည်ထူ ထောင်ရန် အစီအစဉ်များ ချမှတ်ခဲ့သည်။

၁၀။ မြန်မာ “စီးပွားရေးပြန်လည်ထူထောင်မှု” ဟု အကြောင်းပြ၍ အောက်ပါဥပဒေများ ပြဋ္ဌာန်းခဲ့သည် -

- (က) ၁၉၄၅ ခုနှစ် မြေယာပဋိပက္ခဥပဒေ
- (ခ) ငွေတိုးချစားသူများ အက်ဥပဒေ
- (ဂ) ၁၉၄၆ သီးစားချထားရေး ဥပဒေ
- (ဃ) ၁၉၄၇ ခုနှစ် သီးစားခနှုန်း အက်ဥပဒေ
- (င) မြန်မာနိုင်ငံတော် လယ်ယာလုပ်ကိုင်သူတို့ ကြွေးမြီသက်သာရေး အက်ဥပဒေ

စစ်ပြီးခေတ် ဆန်စပါးလုပ်ငန်း ပြန်လည်ထူထောင်မှု

၁၁။ အဆိုပါ ဥပဒေများကို ၁၉၄၅ ခုနှစ်မှသာ စတင်ပြဋ္ဌာန်းပေးခြင်းကို ကြည့်ခြင်းဖြင့် အင်္ဂလိပ်အစိုးရသည် ယခင်အုပ်ချုပ်ခဲ့သည့် နှစ် ၁၀၀ ကျော် ကာလတစ်လျှောက်လုံး တောင်သူလယ်သမားများ၏ဘဝကို ကာကွယ်ပေးမှုမရှိသည့်အခြေအနေ ပေါ်လွင်ခဲ့သည်။ ထို့အပြင် လွတ်လပ်ရေးပေးခါနီးအချိန်တွင်မှ အောက်ပါအစီအစဉ်များကိုပါ ဆောင်ရွက်ခဲ့ သည် -

- (က) ၁၉၄၅-၄၆ ခုနှစ်တွင် လယ်ယာသုံးကိရိယာများ၊ အဝတ်အစားများနှင့် အိမ်သုံး ပစ္စည်းများကို အကြွေးရောင်းချပေးခြင်း၊
- (ခ) မိမိစိုက်ပျိုးသည့် မြေဧရိယာကို ၁၉၄၅ ခုနှစ်ကထက် ၁၉၄၆ ခုနှစ်တွင် တိုးချဲ့ စိုက်ပျိုးပါက တစ်ဧကလျှင် ဆုကြေးငွေ ၁၂ ကျပ် ချီးမြှင့်မည်ဟု ကြေညာ ခြင်း၊
- (ဂ) ၁၉၄၇ ခုနှစ် ဧပြီလတွင် ဘဏ္ဍာတော်မင်းကြီးကိုယ်တိုင် ကျွဲ၊ နွား၊ မျိုးစေ စသည့် လယ်ယာလုပ်ငန်းတွင် မရှိမဖြစ်ပစ္စည်းများ ဝယ်ယူရန် တောင်သူ လယ်သမားများအား အမတော်ကြေးများ အမြဲထုတ်ချေးရန် အမိန့်ထုတ်ပြန် ခြင်း၊

(ဃ) ၁၉၄၇ ခုနှစ်တွင် လယ်သမားလုပ်ငန်းဆိုင်ရာ ကြွေးမြီများ ဆိုင်းငံ့ထားရေး အက်ဥပဒေပြဋ္ဌာန်းခဲ့ပြီး အဆိုပါဥပဒေအရ ၁၉၄၅ ခုနှစ် အောက်တိုဘာလ ၁၆ ရက်နေ့မတိုင်မီ တင်ရှိသော လယ်ယာလုပ်ငန်းဆိုင်ရာ ကြွေးမြီများကို ခြောက်လဆိုင်းငံ့ထားနိုင်ခွင့်ပြုခြင်း။

၁၂။ ဗြိတိသျှအစိုးရ၏ မြန်မာ့စီးပွားရေး ပြန်လည်ထူထောင်မှု လုပ်ငန်းစီမံချက်သည် ရည်မှန်းထားခဲ့သည့်အတိုင်း အောင်မြင်မှုရရှိကြောင်း ဖော်ပြပါဇယားဖြင့် ဖော်ပြချက်အရ သိနိုင်ပါသည် -

ဇယား-၃။ စစ်ပြီးစ လယ်ယာစိုက်ပျိုးရေး စိုက်ဧက^၃

သီးနှံအမျိုးအစား	၁၉၄၅-၄၆	၁၉၄၆-၄၇	၁၉၄၇-၄၈
စပါး	၆,၆၅၀,၈၅၅ ဧက	၇,၉၀၉,၈၉၄ ဧက	၉,၂၆၄,၅၅၉ ဧက
နှမ်းလျင်	၇၉၆,၂၂၆ ဧက	၇၅၉,၈၅၂ ဧက	၉၁၅,၉၃၁ ဧက
နှမ်းကြီး	၄၂၂,၅၈၂ ဧက	၄၈၆,၈၉၂ ဧက	၄၆၄,၄၈၂ ဧက
မြေပဲ	၆၂၁,၆၃၇ ဧက	၅၇၂,၀၂၀ ဧက	၇၂၇,၇၇၈ ဧက

လွတ်လပ်ရေးရယူရန် အကြံပြုဆင်ကာလ

၁၃။ ၁၉၄၆-၄၇ ခုနှစ်များသည် လွတ်လပ်ရေးရယူရေးအတွက် ကြိုတင်ပြင်ဆင်နေသော ကာလဖြစ်၍ လွတ်လပ်ရေးရရှိပြီးပါက ကျင့်သုံးမည့်စီးပွားရေးစနစ်နှင့် နိုင်ငံပြန်လည် ထူထောင်ရေးလုပ်ငန်းအရပ်ရပ်ကို အဖွဲ့အစည်းအသီးသီးက ဆွေးနွေးလုပ်ဆောင်ခဲ့ကြသည်။ ၁၉၄၆ ခုနှစ် စက်တင်ဘာလတွင် အမျိုးသားခေါင်းဆောင်ကြီး ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်း ဦးဆောင်သော ကြားဖြတ်အစိုးရကို ဖွဲ့စည်းခဲ့ပြီး ၁၉၄၇ ခုနှစ် ဇွန်လ ၆ ရက်တွင် ပြည်လမ်း ဆိုရန် တိုဗီလာ အဆောက်အအုံ၌ “မြန်မာနိုင်ငံ၏ စီးပွားရေးကွန်ဖရင့်” ကို ကျင်းပပြုလုပ်ခဲ့သည်။ အဆိုပါကွန်ဖရင့်တွင် မြန်မာနိုင်ငံ၏ စီးပွားရေးဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး ၂ နှစ် စီမံကိန်းကို ချမှတ်ခဲ့ရာ လယ်ယာမြေ တိုးချဲ့လုပ်ကိုင်ရေးနှင့်ပတ်သက်သော ၂ နှစ် စီမံကိန်းကို ထည့်သွင်းရေးဆွဲခဲ့ပြီး လယ်ယာမြေ ဝေငှရေးကိုလည်း ထည့်သွင်းတင်ပြခဲ့သည်။

၁၄။ ၁၉၄၇ ခုနှစ် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေတွင်လည်း လယ်ယာမြေဝေငှရေးနှင့်ပတ်သက်၍ ထည့်သွင်းရေးဆွဲခဲ့သည်။ အခန်း ၃၊ အပိုဒ် ၃၀ တွင် -

- (က) နိုင်ငံတော်သည် မြေယာအားလုံး၏ ပင်ရင်းမြေပိုင်ရှင် ဖြစ်သည်။
- (ခ) ဤအခြေခံဥပဒေ၏ ပြဋ္ဌာန်းချက်များနှင့် မဆန့်ကျင်စေဘဲ မြေယာပိုင်ခွင့် စနစ်များကို စည်းမျဉ်းတကျဖြစ်စေရန်လည်းကောင်း၊ လွှဲပြောင်းရန်သော်လည်းကောင်း၊ ဖျက်သိမ်းရန်သော်လည်းကောင်း နိုင်ငံတော်၌ အခွင့်အရေး

^၃မြန်မာနိုင်ငံစပါးစိုက်ပျိုးထုတ်လုပ်ရောင်းချမှု-၁၉၈၇ (စာ - ၅၄)

ရှိရမည်။ သို့တည်းမဟုတ် မည်သည့်
မြေယာမြေကိုမဆို ပြန်လည်သိမ်းယူ
လျှင် ထိုမြေယာကို စုပေါင်းစိုက်ပျိုးရေး
အတွက်ဖြစ်စေ၊ သမဝါယမစိုက်ပျိုးရေး
အတွက်ဖြစ်စေ၊ လယ်သီးစားသမားများ
သို့ဖြစ်စေ ဝေငှပေးရန် အခွင့်အရေးရှိ
ရမည်။

(ဂ) မည်သည့်အခြေခံစနစ်နှင့် မြေယာ
အမြောက်အမြား ပိုင်ဆိုင်ခွင့်မရှိစေရ။
တစ်ဦးတည်းပိုင်ဖြစ်သော မြေယာ၏
အများဆုံး မြေယာအရေအတွက်ကို
အကြောင်းညီညွတ်လျှင် ညီညွတ်ခြင်း
တရားဥပဒေဖြင့် သတ်မှတ်ရမည်။

၁၅။ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေပါ ပြဋ္ဌာန်းချက်နှင့်အညီ
လယ်ယာမြေနိုင်ငံပိုင်ပြုလုပ်ရေး အက်ဥပဒေကို ၁၉၄၈
ခုနှစ် အောက်တိုဘာလ ၁၁ ရက်တွင် ပြဋ္ဌာန်းခဲ့သည်။
အဆိုပါ ဥပဒေ ကို အကောင်အထည်ဖော်သည့်ကာလ
ဖြစ်သော ၁၉၄၈ ခုနှစ်မှ ၁၉၅၂-၅၃ ခုနှစ်အထိ အောက်
မြန်မာနိုင်ငံတွင် စပါးစိုက်ပျိုးသည့် ခရိုင် ၁၃ ခရိုင်၌
စိုက်ပျိုးမြေ ဧကပေါင်း ၉ ဒသမ ၆၈ သန်းတွင် ကိုယ်
တိုင်စိုက်ပျိုးခြင်းမရှိသည့် မြေရှင်များလက်ဝယ်တွင်
ဧက ၇ ဒသမ ၁၅ သန်း ရှိပြီး စိုက်ပျိုးသူများလက်ဝယ်
တွင် ၂ ဒသမ ၅၃ သန်းသာ ရှိသည်ကို လေ့လာသိရှိ
ရသဖြင့် စုစုပေါင်းလယ်ယာမြေ၏ ၇၄ ရာခိုင်နှုန်း
နီးပါးသည် မြေရှင်များလက်ဝယ်တွင် ရှိနေခြင်း ဖြစ်ပြီး
အဆိုပါမြေရှင်များ၏ပိုင်ဆိုင်မှုတွင်လည်း တိုင်းရင်းသား
မြေရှင်များ လက်ဝယ်တွင် ဧက ၄ ဒသမ ၈၄ သန်းနှင့်
ချစ်တီးများလက်ဝယ်တွင် ဧက ၂ ဒသမ ၃၁ သန်း
ရှိနေခဲ့သည်။

၁၆။ လယ်ယာစိုက်ပျိုးရေးလုပ်ငန်း တိုးတက်မှုကို
အကြောင်းပြု၍ ငွေရှင်ကြေးရှင်ကြီးများနှင့် မြေပိုင်ရှင်
များ လယ်ယာကဏ္ဍတွင် ဝင်ရောက်ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု
ကြောင့် လယ်ယာမြေ အမြောက်အမြားကို ၎င်းတို့က
ဝယ်ယူခဲ့ကြသည်။ လယ်သမားများလိုအပ်သော အရင်း
အနှီးအတွက် အတိုးနှုန်းကြီးမြင့်စွာဖြင့် လယ်ကို အပေါင်

၂ လယ်ယာ
စိုက်ပျိုးရေး လုပ်ငန်း
တိုးတက်မှုကို
အကြောင်းပြု၍
ငွေရှင်
ကြေးရှင်ကြီးများနှင့်
မြေပိုင်ရှင်များ
လယ်ယာ ကဏ္ဍတွင်
ဝင်ရောက်
ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုကြောင့်
လယ်ယာမြေ
အမြောက်အမြားကို
၎င်းတို့က
ဝယ်ယူခဲ့ကြသည်။ ၂

ထားပြီး ငွေချေးယူခဲ့ရ၍ အကြွေး သံသရာလည်ကာ မြေရှင်ကြီးများထံ လယ်များပေးအပ်ခဲ့သောကြောင့် မြန်မာ့လယ်ယာမြေသမိုင်းတွင် မြေပိုင်ရှင်စနစ် ပေါ်ပေါက်ခဲ့ခြင်းဖြစ်ပါသည်။ လယ်သမားများ လယ်မပိုင်တော့ဘဲ မြေပိုင်ရှင်များ၏ လယ်ယာလုပ်သားဘဝသို့ ရောက်ရှိခဲ့သည်။

၁၇။ ၁၉၄၈ ခုနှစ် ဥပဒေတွင် ချို့ယွင်းချက်၊ အားနည်းချက်များ ရှိခဲ့၍ ၁၉၅၃ ခုနှစ်တွင် ပြင်ဆင်ချက်များ ထည့်သွင်းပြီး လယ်ယာမြေ နိုင်ငံပိုင်ပြုလုပ်ရေးအက်ဥပဒေကို ပါလီမန်တွင် တင်သွင်း အတည်ပြုခဲ့သည်။ ၁၉၄၈ ခုနှစ်တွင် စတင်အတည်ပြုခဲ့သော်လည်း ၁၉၅၃ ခုနှစ်ရောက်မှသာ ထိထိရောက်ရောက် စတင်အကောင်အထည်ဖော်နိုင်ခဲ့သည့် အခြေအနေကို တွေ့ရပါသည်။

ကိုလိုနီခေတ် မြန်မာ့ဆန်စပါး ပြည်ပတင်ပို့မှု

စူးအက်တူးမြောင်းဖောက်လုပ်ခြင်း

၁။ ၁၈၆၉ ခုနှစ်တွင် ဖောက်လုပ်ပြီးစီးခဲ့သော စူးအက်တူးမြောင်းသည် မြန်မာ့ကူးသန်းရောင်းဝယ်ရေးသာမက ကမ္ဘာ့ကူးသန်းရောင်းဝယ်ရေးကိုပါ များစွာ အထောက်အကူပြုခဲ့သည်။ စူးအက်တူးမြောင်း ဖောက်လုပ်ပြီးနောက် အနောက်ဥရောပသို့ မြန်မာ့ဆန်များ ပိုမို တင်ပို့ခဲ့သည်ကို ဖော်ပြပါဇယားတို့တွင် ဖော်ပြထားပါသည် -

ဇယား-၄။ မြန်မာနိုင်ငံမှ ပြည်ပသို့တင်ပို့သော ဆန်တန်ချိန်ဇယား (၁၈၄၀ ပြည့်နှစ်မှ ၁၉၀၀ ပြည့်နှစ်အထိ)^{၁/}

ခုနှစ်	အနောက်ပိုင်း ဈေးကွက်များ		အရှေ့ပိုင်း ဈေးကွက်များ	စုစုပေါင်း	မှတ်ချက်
	ဥရောပ	အခြား			
၁၈၄၀	၆,၅၀၀	-	၆၈,၀၀၀	၇၄,၅၀၀	ရခိုင်မှသာတင်ပို့သည်။
၁၈၅၅	၁၃၀,၀၀၀	-	၃၂,၀၀၀	၁၆၂,၀၀၀	။
၁၈၆၀	၁၂၃,၀၀၀	-	၁,၀၀၀	၁၂၄,၀၀၀	။
၁၈၆၆	၄၁,၀၀၀	-	၃၀၄,၀၀၀	၃၄၅,၀၀၀	စပါးအနေဖြင့် တင်ပို့သည်ကို ညီမျှဆန်တန်ဖြင့် ဖော်ပြထားပါသည်။
၁၈၇၀	၃၅၀,၀၀၀	-	၂၄,၀၀၀	၃၇၄,၀၀၀	
၁၈၈၀	၆၄၈,၀၀၀	-	၁၄၅,၀၀၀	၇၉၃,၀၀၀	
၁၈၉၀	၇၄၉,၀၀၀	-	၄၃၈,၀၀၀	၁,၁၈၇,၀၀၀	
၁၉၀၀-၀၁	၇၂၃,၁၁၇	-	၁,၃၃၆,၅၈၇	၂,၀၅၉,၇၀၄	

^{၁/}မြန်မာ့ဆန်စပါးရောင်းဝယ်ရေးသမိုင်း (၂၀၀၃)
(စီးပွားရေးနှင့်ကူးသန်းရောင်းဝယ်ရေးဝန်ကြီးဌာန၊ မြန်မာ့လယ်ယာထွက်ကုန်ပစ္စည်းရောင်းဝယ်ရေး) စာ-၂၁

ဇယား-၅။ မြန်မာနိုင်ငံမှ နိုင်ငံခြားသို့ နှစ်စဉ်တင်ပို့သောစပါး ဆန်တန်ချိန်နှင့် တန်ဖိုးဇယား^၂

အမှတ်စဉ်	ခုနှစ်	စပါးတန်ချိန်	ဆန်တန်ချိန်	သင့်ငွေ(ဖွဲ့အပါအဝင်) (ကျပ်သိန်းပေါင်း)
၁	၁၉၂၃-၂၄	၁၀၃,၄၈၅	၂,၂၁၄,၆၃၉	၃,၆၃၃.၉၅
၂	၁၉၂၄-၂၅	၁၄၁,၁၁၁	၂,၃၅၃,၀၁၁	၃,၉၅၇.၇၅
၃	၁၉၂၅-၂၆	၁၈၇,၈၆၁	၃,၁၂၂,၉၇၃	၄,၉၈၂.၃၁
၄	၁၉၂၆-၂၇	၁၅၀,၇၀၄	၂,၃၅၃,၃၁၈	၃,၉၁၂.၄၅
၅	၁၉၂၇-၂၈	၂၀၀,၆၄၃	၂,၇၆၅,၀၂၂	၄,၄၁၉.၂၅
၆	၁၉၂၈-၂၉	၂၃၄,၀၀၆	၂,၅၅၂,၃၈၇	၃,၈၆၇.၂၀
၇	၁၉၂၉-၃၀	၁၉၇,၅၅၇	၂,၉၄၀,၂၀၄	၃,၉၈၆.၆၉
၈	၁၉၃၀-၃၁	၁၉၆,၄၂၄	၂,၇၈၉,၃၆၀	၃,၁၃၀.၆၉
၉	၁၉၃၁-၃၂	၂၃၆,၉၇၃	၃,၁၅၁,၈၄၉	၂,၄၈၈.၇၆
၁၀	၁၉၃၂-၃၃	၁၆၄,၈၃၇	၂,၅၃၈,၄၀၀	၂,၀၂၃.၆၆
၁၁	၁၉၃၃-၃၄	၁၇၀,၇၅၀	၃,၁၄၄,၇၅၃	၁,၉၄၃.၈၇
၁၂	၁၉၃၄-၃၅	၂၃၁,၆၉၃	၃,၃၆၇,၂၀၄	၂,၁၈၄.၂၃
၁၃	၁၉၃၅-၃၆	၁၈၆,၇၄၁	၂,၇၇၈,၆၉၈	၂,၂၂၁.၀၇
၁၄	၁၉၃၆-၃၇	၉၄,၈၃၂	၂,၇၅၆,၅၃၀	၂,၁၈၃.၄၂
၁၅	၁၉၃၇-၃၈	၆၅,၈၆၁	၂,၇၇၆,၉၇၇	၂,၂၀၅.၃၅
၁၆	၁၉၃၈-၃၉	၁၁၁,၂၂၇	၂,၉၂၆,၀၁၀	၂,၂၃၃.၅၃
၁၇	၁၉၃၉-၄၀	၅၂၅,၁၉	၃,၀၄၈,၆၆၄	၂,၅၀၄.၁၀

ကိုလိုနီခေတ် မြန်မာ့ဈေးကွက်

၂။ ပထမကမ္ဘာစစ်မဖြစ်မီအချိန်က မြန်မာ့ဆန်ကို အဓိကရောင်းချသောဈေးကွက်မှာ ဥရောပဈေးကွက်နှင့် အရှေ့ဖျားနိုင်ငံများဈေးကွက်ဖြစ်သည်။ စစ်ပြီးကာလတွင် ဥရောပ နိုင်ငံများ၏ အခြေအနေအပြောင်းအလဲအရလည်းကောင်း၊ အိန္ဒိယက မြန်မာ့ဆန်ကို ပိုမို ဝယ်ယူလာခဲ့ခြင်းကြောင့်လည်းကောင်း ဆန်ဈေးကွက်မှာ ဖော်ပြပါအတိုင်း ဖြစ်ပါသည်။ ၁၉၃၁-၃၂ ခုနှစ်မှ ၁၉၃၅-၃၆ ခုနှစ်ထိ ဈေးကွက်အလိုက်၊ နိုင်ငံအလိုက် တင်ပို့ခဲ့သော ဆန် တန်ချိန်အား နောက်ဆက်တွဲဇယားဖြင့် ဖော်ပြထားပါသည်။

^၂မြန်မာနိုင်ငံစပါးစိုက်ပျိုးထုတ်လုပ်ရောင်းချမှု - ၁၉၈၇ (စာ - ၄၅၅)

- (က) ဥရောပဆန်ဈေးကွက်။ အဓိကဝယ်ယူသောနိုင်ငံများမှာ- အင်္ဂလန်၊ ဂျာမနီနှင့် နယ်သာလန်နိုင်ငံများဖြစ်ပြီး ပြင်သစ်၊ ပိုလန်နှင့် ဘယ်လ်ဂျီယံနိုင်ငံများကလည်း အနည်းငယ် ဝယ်ယူကြပါသည်။ အီတလီနိုင်ငံက ပြန်လည်တင်ပို့ရန် ဝယ်ယူပါသည်။ ဂျာမနီသည် မြန်မာဆန်ကို အဓိကဝယ်ယူသောနိုင်ငံဖြစ်ပြီး နှစ်စဉ် လုံးစင် ဆန် ၃ သိန်း ဝယ်ယူသည်။ ဥရောပဈေးကွက်သို့ ဆန်တင်ပို့ရာတွင် ပြိုင်ဘက် နိုင်ငံများမှာ အမေရိကန်၊ စပိန်၊ အီတလီနှင့် ထိုင်းတို့ဖြစ်သည်။
- (ခ) အခြားအနောက်နိုင်ငံများဈေးကွက်။ အဓိကဝယ်ယူသောနိုင်ငံများမှာ- ကျူးဘား၊ မောရစ်ရှ၊ အနောက်အိန္ဒိယကျွန်းစု၊ အီဂျစ်၊ အာရပ်နိုင်ငံများနှင့် အာဖရိကတိုက်တို့ ဖြစ်ပါသည်။ ထိုင်း၊ အင်ဒိုချိုင်းနားနိုင်ငံ (ဗီယက်နမ်၊ ကမ္ဘောဒီးယား၊ လာအို) နိုင်ငံများကလည်း အဆိုပါဈေးကွက်သို့ တင်ပို့ကြ၍ ဈေးကွက်ယှဉ်ပြိုင်မှု ကြီးပါသည်။
- (ဂ) အရှေ့ဖျားဈေးကွက်။ မလေး၊ ဒတ်ချ် အရှေ့အိန္ဒိယကျွန်းစု၊ ဟောင်ကောင်၊ တရုတ်၊ ဂျပန်နှင့် မလက္ကားရေလက်ကြားရှိ ဗြိတိသျှကိုလိုနီနိုင်ငံများ ဈေးကွက်ဖြစ်ပါသည်။ ထိုင်းနှင့် အင်ဒိုချိုင်းနားအုပ်စုဝင်နိုင်ငံများက ပထဝီအနေအထားအရ အဆိုပါဈေးကွက်နှင့် ပိုမိုနီးစပ်သဖြင့် မြန်မာနိုင်ငံထက် ၎င်းတို့က ဈေးကွက်အသာရခဲ့ပါသည်။
- (ဃ) အိန္ဒိယနှင့်သီဟိုဠ်နိုင်ငံများဈေးကွက်။ မြန်မာက မိမိပြိုင်ဘက်ဖြစ်သော ထိုင်း၊ အင်ဒိုချိုင်းနားနိုင်ငံများထက် ပထဝီအနေအထားအရ နီးစပ်မှုရှိသဖြင့် အဆိုပါဈေးကွက်ကို လက်ဝါးကြီးအုပ်ထားနိုင်ခဲ့ပါသည်။

အခြေခံအဆောက်အအုံများတည်ဆောက်ခြင်း

၃။ ဗြိတိသျှအစိုးရသည် ပြည်တွင်း၌ ဆန်စပါးများ၊ ကျွန်းသစ်နှင့်သတ္တုများကို စရိတ်သက်သာစွာဖြင့် သယ်ယူပို့ဆောင်၍ ပြည်ပသို့တင်ပို့နိုင်ရန် အခြေခံအဆောက်အအုံများ ထူထောင်မှု အခြေအနေကို အောက်ပါအတိုင်း တင်ပြအပ်ပါသည်။

- (က) တွံတေးတူးမြောင်း။ ၁၈၈၃ ခုနှစ်တွင် တွံတေးတူးမြောင်းကို ဖောက်လုပ်ပြီးစီးခဲ့ပြီး မြစ်ဝကျွန်းပေါ်မှ စပါးများ ရန်ကုန်သို့ လွယ်ကူစွာ သယ်ယူနိုင်ခဲ့သည်။
- (ခ) ရန်ကုန်-ပြည် မီးရထားလမ်း။ ရန်ကုန်မြို့ရှိ ဆန်စက်ပိုင်ရှင်များနှင့် ဆန်စပါးရောင်းဝယ်သည့်ကုမ္ပဏီများ၏ တောင်းဆိုချက်အရ မြန်မာပြည် မီးရထားကုမ္ပဏီသည် ၁၈၇၇ ခုနှစ်တွင် ပဲခူးအနောက်ခြမ်းမှ စပါးများ သယ်ယူနိုင်ရန် ရန်ကုန်-ပြည် မီးရထားလမ်းကို ဖောက်လုပ်ခဲ့သည်။
- (ဂ) ရန်ကုန်-တောင်ငူ ရထားလမ်း။ ၁၈၈၅ ခုနှစ်တွင် ရန်ကုန်-တောင်ငူ ရထားလမ်းကို ဖောက်လုပ်ခဲ့ပြီး ပဲခူးတိုင်းအရှေ့ခြမ်းမှ စပါးများကို ရန်ကုန်သို့ သယ်ယူနိုင်ခဲ့သည်။

(ဃ) တောင်ငူ-မန္တလေးရထားလမ်း။

၁၈၈၉ ခုနှစ်တွင် တောင်ငူမှ မန္တလေးသို့ ဆက်လက်ဖောက်လုပ်ခဲ့သည်။

(င) မန္တလေး-မူးမြစ်ဝှမ်း ရထား လမ်း ။

မန္တလေး-ရွှေဘိုရထားလမ်းအား ၁၈၉၁ ခုနှစ်တွင်လည်းကောင်း၊ ၁၈၉၃ ခုနှစ်တွင် ဝန်းသိုသို့လည်းကောင်း၊ ၁၈၉၅ ခုနှစ်တွင် ကသာနှင့် ၁၈၉၈ ခုနှစ်တွင် မြစ်ကြီးနားသို့ ရထားလမ်းဖောက်လုပ်ခဲ့ပြီး ၎င်းဒေသများမှ ထွက်ရှိသည့် ဆန်စပါးနှင့်သစ်များအား ရန်ကုန်သို့ သယ်ယူခဲ့သည်။

(စ) ရန်ကုန်-မုတ္တမ-ရေးလမ်း။ ၁၈၈၂ ခုနှစ်

တွင် ပဲခူး-မုတ္တမရထားလမ်းကို လည်းကောင်း၊ မော်လမြိုင်မှ ရေးသို့လည်း ဆက်လက်ဖောက်လုပ်ခဲ့ပြီး မွန်ပြည်နယ်နှင့် တနင်္သာရီတိုင်းမှထွက်သော စပါးများကို သယ်ယူခဲ့သည်။

(ဆ) ပုသိမ်-ကြံခင်းနှင့် မန္တလေး-သီပေါ-

လားရှိုး ရထားလမ်း။ ၁၉၀၁ ခုနှစ်မှ ၁၉၀၅ ခုနှစ်အတွင်း ပုသိမ်-ဟင်္သာတ-ကြံခင်း စသည့် ဧရာဝတီမြစ်ဝကျွန်းပေါ်တွင် ရထားလမ်းများ ဖောက်လုပ်ခဲ့ပြီး ဆန်စပါးများ၊ ကျွန်းသစ်များလွယ်ကူစွာ သယ်ယူနိုင်ခဲ့ပါသည်။ ထို့အတူပင် အဆိုပါကာလတွင် မန္တလေး- သီပေါ-လားရှိုး ရထားလမ်းကို ဂုတ်ထိပ်တံတားအပါအဝင် တည်ဆောက်ခဲ့သည်။

၄။ ကိုလိုနီခေတ် ဗြိတိသျှတို့ တည်ထောင်ခဲ့သော တူးမြောင်းများ၊ ရထားလမ်းများကို လေ့လာပါက ဆန်၊ စပါးနှင့် ကျွန်းသစ်အဓိကထွက်ရှိရာ ဒေသများတွင် ဖောက်ခဲ့ခြင်းဖြစ်ပြီး မြန်မာ့ဆန်၊ ကျွန်းသစ်နှင့် သတ္တုများကို ပြည်ပသို့ လျင်လျင်မြန်မြန် တင်ပို့နိုင်ရေးအတွက် တစ်နည်းအားဖြင့် ကုန်သွယ်မှုအတွက်သာ ရည်ရွယ်ခဲ့ကြောင်း တွေ့ရှိရသည်။ ၁၉၄၁ ခုနှစ်တွင်

ကိုလိုနီခေတ် ဗြိတိသျှတို့ တည်ထောင်ခဲ့သော တူးမြောင်းများ၊ ရထားလမ်းများကို လေ့လာပါက ဆန်၊ စပါးနှင့် ကျွန်းသစ် အဓိကထွက်ရှိရာ ဒေသများတွင် ဖောက်ခဲ့ခြင်းဖြစ်ပြီး မြန်မာ့ဆန်၊ ကျွန်းသစ်နှင့် သတ္တုများကို ပြည်ပသို့ လျင်လျင်မြန်မြန် တင်ပို့နိုင်ရေးအတွက် တစ်နည်းအားဖြင့် ကုန်သွယ်မှု အတွက်သာ ရည်ရွယ်ခဲ့ကြောင်း တွေ့ရှိရသည်။ }

ရန်ကုန်မြို့၏လူဦးရေမှာ ငါးသိန်းကျော်ဝန်းကျင်ရှိခဲ့ရာ ထိုစဉ်က ဗြိတိသျှကိုလိုနီတို့ ၏ ပို့ကုန်များအတွက် တည်ဆောက်ခဲ့သော ခေတ်မီအခြေခံအဆောက်အအုံများကြောင့် အာရှတွင် ခေတ်အမီဆုံးမြို့တစ်မြို့ ဖြစ်ခဲ့သော်လည်း ထိုစဉ်က ရန်ကုန်နှင့် ခေတ်ပြိုင်မြို့ များဖြစ်သည့် တိုကျို၊ အိုဆကာနှင့် ရှန်ဟိုင်းမြို့ကြီးများမှာကဲ့သို့ စက်မှုလုပ်ငန်းများ ထူထောင်မှုမရှိခဲ့သဖြင့် ဗြိတိသျှတို့သည် မြန်မာနိုင်ငံမှ သယံဇာတအရင်းအမြစ်များကိုသာ ကမ္ဘာ့ဈေးကွက်သို့ တင်ပို့ရန် ဦးစားပေးခဲ့ပြီး စက်မှုလုပ်ငန်းများ ထူထောင်ရန်အစီအစဉ် မရှိခဲ့သည့်အပြင် ဥရောပနိုင်ငံတစ်လွှားမှ ထုတ်လုပ်သော ဖိမ်ခံပစ္စည်းမျိုးစုံအပါအဝင် လူသုံးကုန်များကို မြန်မာနိုင်ငံတွင် ကုန်တိုက်များဖွင့်လှစ်၍ တင်သွင်းရောင်းချရန်သာ စီစဉ်ခဲ့ကြပါသည်။

ကိုလိုနီခေတ် မြန်မာဆန်စပါးလုပ်ငန်း၏အဓိက ဦးဆောင်အဖွဲ့အစည်းများ

ဆန်အုပ်ချုပ်ရေးအဖွဲ့ (Rice Control Board) (၁၉၁၈-၁၉၂၀)

၁။ ပထမကမ္ဘာစစ် ပြီးဆုံးသော ၁၉၁၈ ခုနှစ်တွင် အိန္ဒိယအစိုးရသည် ဆန်အုပ်ချုပ်ရေး အဖွဲ့ (Rice Control Board) ကို ဖွဲ့စည်းပြီး အောက်ပါတို့ကို အဓိကလုပ်ဆောင်ခဲ့ပါသည်-

- (က) မြန်မာနိုင်ငံမှ ဆန်များကို ပြည်ပနိုင်ငံများသို့ တိုက်ရိုက်ရောင်းချခွင့်မပြုဘဲ ဆန်အုပ်ချုပ်ရေးအဖွဲ့ကသာ ရောင်းချသည်။ အဆိုပါအဖွဲ့တွင် ဆန်မင်းကြီး တစ်ဦးနှင့် အတိုင်ပင်ခံအဖွဲ့ဝင် ၄ ဦး ပါဝင်သည်။
- (ခ) နှစ်အလိုက် ပြည်တွင်းစပါးဈေးနှုန်းကို အောက်ပါအခြေအနေများပေါ် မူတည်၍ အဖွဲ့က သတ်မှတ်သည် -
 - (၁) သက်ဆိုင်ရာ နှစ်အလိုက် စပါးအထွက်နှုန်း ခန့်မှန်း၊
 - (၂) ယခင်နှစ် ဈေးနှုန်း၊
 - (၃) ထွန်ယက်စိုက်ပျိုးစရိတ်၊
 - (၄) ပြည်ပဈေးကွက် ဝယ်လိုအားနှင့် ဝယ်သူများက (ပေးသင့်သည့်/ ရောင်းချ သင့်သည့်) ဈေးနှုန်း။
- (ဂ) အဖွဲ့က ပြည်ပကုန်ဝယ်သူနှင့်စာချုပ်၍ ပြည်တွင်းဆန်စက်ပိုင်ရှင်များ၊ ဆန် ကုန်သည်များထံမှ FOB များဖြင့် တင်ဒါတင်သွင်းစေ၍ ဝယ်ယူသည်။
- (ဃ) ၁၉၂၀ ပြည့်နှစ်တွင် အိန္ဒိယမှအပ အခြားနိုင်ငံများသို့ ဆန်တန်ချိန် ၉ သိန်း တင်ပို့ခဲ့ရာမှ အမြတ် + အတိုး ကျပ် ၉ ကုဋေခွဲကျော် ရရှိခဲ့သည်။ အိန္ဒိယနိုင်ငံ သို့ တင်ပို့ခဲ့သည့် ဆန်တန်ချိန် ၁၃ သိန်းမှ မြန်မာအစိုးရအတွက် အမြတ်ငွေ မရခဲ့သည့်အပြင် ကျပ် ၁၃ ကုဋေ ဆုံးရှုံးနစ်နာခဲ့သည်။

၂။ ဆန်အုပ်ချုပ်ရေးအဖွဲ့၏ လုပ်ဆောင်ချက်ကြောင့် အိန္ဒိယနိုင်ငံအပေါ် တစ်ဖက်သတ် အကျိုးရှိမှုများကို ထိုစဉ်က ဝေဖန်ထောက်ပြမှုများ ရှိခဲ့သည်။ အိန္ဒိယနိုင်ငံ၏ ဆန်လက်ကား ဈေးကွက်တွင် တစ်တန်လျှင် ရူပီး ၃၀ ခန့် ဈေးလျှော့၍ ရောင်းချနိုင်စေရန် ဈေးနှုန်းချိုသာ အောင် လုပ်ဆောင်ခြင်းဖြင့် အိန္ဒိယပြည်တွင်းချည်စက်ရုံကြီးများမှ အလုပ်သမားများအား

ဆန်ကို ဈေးသက်သာစွာ ရောင်းချပေးနိုင်သောကြောင့် လုပ်သားခ ဈေးသက်သာသဖြင့် ဝါဂွမ်းနှင့် ချည်စက်အလုပ်ရှင်ကြီးများ အမြတ်အစွန်း ပိုမိုရရှိလာခဲ့ကြသည်။ မြန်မာပြည်က ဆန်ဈေးချိုစွာရရှိ၍ အိန္ဒိယနိုင်ငံတွင် စပါးထက်ဈေးပိုရသည့် ဂုန်လျှော်များ ပြောင်းလဲစိုက်ခဲ့သဖြင့်လည်း ဂုန်လျှော်ကုန်ကြမ်းဈေးနှုန်း သက်သာစွာရ၍ ဂုန်နီစက်ရုံများ အကျိုးအမြတ်များစွာ ရရှိကြပြန်သည်။ မြန်မာနိုင်ငံ ဆန်အုပ်ချုပ်ရေးအဖွဲ့၏ လုပ်ဆောင်ချက်မှာ မြန်မာနိုင်ငံထက် အိန္ဒိယနိုင်ငံအတွက် အကျိုးရှိစေရေးကို ရည်ရွယ်လုပ်ဆောင်ခဲ့ကြောင်း တွေ့ရ၍ ဆန်ကျင့်ကန်ကွက်မှုများ ပေါ်ပေါက်ခဲ့ပြီး ဆန်အုပ်ချုပ်ရေးအဖွဲ့အား ၁၉၂၀ ပြည့်နှစ်တွင် ဖျက်သိမ်းခဲ့သည်။

ဘူလင်ဂျာပူးလ် (Bullinger Pool) (၁၉၂၁-၁၉၄၁)

၃။ အိန္ဒိယအစိုးရက မြန်မာနိုင်ငံ ဆန်အုပ်ချုပ်ရေးအဖွဲ့အား ဖျက်သိမ်းပြီးနောက် ၁၉၂၁ ခုနှစ်တွင် အဓိကဆန်စပါးကုမ္ပဏီကြီး ၄ ခုဖြစ်သည့် စတီးဘရားသားကုမ္ပဏီ (Steel Brothers)၊ ဘူးလော့ဘရားသားကုမ္ပဏီ (Bulloch Brothers)၊ အယ်လာမန်အာရကန်ဆန်နှင့်ကူးသန်းရောင်းဝယ်ရေး ကုမ္ပဏီ (Ellerman's Arracan Rice and Trading Company Limited) နှင့် အင်္ဂလိုဘားမားကုမ္ပဏီ (The Anglo-Burma Rice Company Limited) တို့ဖြင့် ဘူလင်ဂျာပူးလ်ကို ထူထောင်ခဲ့သည်။ အဆိုပါအဖွဲ့သည် မြန်မာနိုင်ငံ၏ အဓိကဆိပ်ကမ်းမြို့ကြီးများတွင် ဆန်စက်ကြီး ၂၁ လုံး ပိုင်ဆိုင်ပြီး ပြည်ပသို့ နှစ်စဉ်တင်ပို့သည့် ဆန်တန်ချိန် စုစုပေါင်း၏ ၃၅ ရာခိုင်နှုန်းကို ဘူလင်ဂျာပူးလ် အဖွဲ့ဝင်ကုမ္ပဏီများက တင်ပို့ခြင်းဖြစ်သည်။ အဖွဲ့၏အကျိုးအမြတ်အတွက် ပြည်တွင်းဆန်စပါးဈေးကွက်နှင့် ပြည်ပဆန်တင်ပို့မှုတို့အား ထိန်းချုပ်ဆောင်ရွက်သဖြင့် ပြည်တွင်းဆန်စပါးဈေးနှုန်းများ ကျဆင်းပြီး လယ်သမားများနှင့် တိုင်းရင်းသားဆန်စပါးကုမ္ပဏီများအပေါ် ထိခိုက်မှု ဖြစ်ပေါ်ခဲ့သည်။ ဘူလင်ဂျာပူးလ်သည် မြန်မာ့ဆန်စပါးရောင်းဝယ်ရေးလောကတွင် ၁၉၂၁ ခုနှစ်မှ ဒုတိယကမ္ဘာစစ်ကြီးအပြီး ၁၉၄၁ ခုနှစ်အထိ ခြယ်လှယ်လုပ်ကိုင်ခဲ့သည့် အခြေအနေကို တွေ့ရသည်။

၁၉၄၁ ခုနှစ် ဆန်အုပ်ချုပ်ရေးအဖွဲ့ (Rice Control Board)

၄။ ၁၉၄၁ ခုနှစ် မတ်လ ၁၄ ရက်နေ့တွင်ပြုလုပ်သော အောက်လွှတ်တော် (House of Representatives) ၌ ရမည်းသင်း(တောင်ပိုင်း) အမတ် ဒေါ်မမခင်က ဆန်စပါးလုပ်ငန်းကို အစိုးရက ဦးဆောင်ချုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက်ရန် အဆိုတစ်ရပ် တင်သွင်းခဲ့ရာ ထောက်ခံသူများ၍ လွှတ်တော်က အတည်ပြုခဲ့သည်။ ၁၉၄၁ ခုနှစ် အောက်တိုဘာလတွင် ဆန်အုပ်ချုပ်ရေးအဖွဲ့ (Rice Control Ordinance 1941) ကို ထုတ်ပြန်ခဲ့ပြီး ဆန်ပြည်ပတင်ပို့ရေးနှင့်စပ်လျဉ်း၍ မျှတစွာ ကြီးကြပ်ဆောင်ရွက်ရန် ဆန်အုပ်ချုပ်ရေးအဖွဲ့ကို တာဝန်ပေးအပ်ခဲ့သည်။ အဖွဲ့ကို တာဝန်ပေးချိန်သည် ဒုတိယကမ္ဘာစစ် မြန်မာပြည်သို့ ကူးစက်လာချိန်ဖြစ်၍ အဖွဲ့အနေဖြင့် ရည်ရွယ်ချက်ပါလုပ်ငန်းများကို လုပ်ဆောင်နိုင်ခြင်းမရှိခဲ့ကြောင်း တွေ့ရသည်။ ယခင်

အိန္ဒိယအစိုးရက ၁၉၁၈ ခုနှစ်တွင် ဖွဲ့စည်းတာဝန်ပေးအပ်ခဲ့သော ဆန်အုပ်ချုပ်ရေးအဖွဲ့သည် ၁၉၂၀ ပြည့်နှစ်တွင် ဖျက်သိမ်းခဲ့ပြီးဖြစ်သည်။

လယ်ယာစိုက်ပျိုးရေးစီမံကိန်းအဖွဲ့ (Agricultural Project Board-APB)

၅။ ၁၉၄၅ ခုနှစ် အောက်တိုဘာလ ၁၉ ရက်နေ့တွင် မြန်မာအစိုးရလယ်ယာစိုက်ပျိုးရေးနှင့် ကျေးလက်စီးပွားရေးဝန်ကြီးဌာန၏ အမိန့်ကြော်ငြာစာအရ ဆန်စပါးလုပ်ငန်းများကို လုပ်ကိုင်ရန် လယ်ယာစိုက်ပျိုးရေးစီမံကိန်းအဖွဲ့ (Agricultural Project Board) ကို ဖွဲ့စည်းခဲ့သည်။ အဆိုပါအဖွဲ့ကို လယ်ယာစိုက်ပျိုးမှုပြန်လည်ထူထောင်ရေးမင်းကြီး အက်ဖ်ဒီအိုဒယ်က ဥက္ကဋ္ဌအဖြစ် တာဝန်ယူပြီး အစိုးရဌာနကိုယ်စားလှယ်အရာရှိ ၃ ဦးနှင့် အစိုးရအရာရှိမဟုတ်သူ ၄ ဦးတို့ကို ဘုရင်ခံက ခန့်အပ်ရန်ဖြစ်သည်။ လယ်ယာစိုက်ပျိုးရေးစီမံကိန်းအဖွဲ့၏ အဓိကလုပ်ငန်းတာဝန်များမှာ မြန်မာနိုင်ငံ၏ကောက်ပဲသီးနှံကုန်ပစ္စည်းထုတ်လုပ်ခြင်းကို ကြီးကြပ်ကွပ်ကဲရန်နှင့် ကြိတ်ခွဲခြင်း၊ ပြုပြင်မွမ်းမံခြင်းနှင့် ရောင်းဝယ်ခြင်းလုပ်ငန်းများကို ကြီးကြပ်ကွပ်ကဲ၍ စီမံခန့်ခွဲရန် ဖြစ်ပါသည်။

၆။ လယ်ယာစိုက်ပျိုးရေးစီမံကိန်းအဖွဲ့သည် ၁၉၄၆ ခုနှစ်တွင် ဆန်တန်ချိန် ၄၁၃,၀၀၀ ကို ဝယ်ယူရန်အတွက် အဝယ်တော်ကိုယ်စားလှယ် (Agencies) အလိုက် ခွဲဝေရာတွင် အင်္ဂလိပ်ဘားမားကုမ္ပဏီအား ၅၀ ရာခိုင်နှုန်း၊ စတီးဘရားသားအား ၃၀ ရာခိုင်နှုန်း၊ ဘားမားအင်ဒိုသီဟိုကော်ပိုရေးရှင်းအား ၁၀ ရာခိုင်နှုန်းဖြင့် ခွဲဝေပေးခဲ့ပြီး မြန်မာကိုယ်စားလှယ်များ လီမိတက်အား ၁၀ ရာခိုင်နှုန်းနှင့် ရခိုင်ပြည်နယ်အဖွဲ့က တိုက်ရိုက်ဝယ်ယူရန် ၃ ရာခိုင်နှုန်းသာ ခွဲဝေပေးခဲ့သဖြင့် မြန်မာတိုင်းရင်းသားများက မကျေမနပ်ဖြစ်၍ သတင်းစာများ၊ လူမှုအဖွဲ့အစည်းများမှတစ်ဆင့် ဝေဖန်ပြစ်တင်ခဲ့ကြသည်။ ထိုအချိန်တွင် ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်း ဦးဆောင်သော ဖဆပလအဖွဲ့ကိုယ်စားလှယ်များကို ဦးစားပေးရန် ဆုံးဖြတ်ခဲ့သောကြောင့် လယ်ယာစိုက်ပျိုးရေးအဖွဲ့ ဥက္ကဋ္ဌဖြစ်သူ မစ္စတာအက်ဖ်ဒီအိုဒယ် ရာထူးမှ နုတ်ထွက်သွားသဖြင့် APB အဖွဲ့ကို ပြန်လည်ဖွဲ့စည်းခဲ့ရသည်။

၇။ ဘုရင်ခံအလုပ်အမှုဆောင်အဖွဲ့သည် APB အဖွဲ့သစ်၏ လုပ်ငန်းတာဝန်များကို အောက်ပါအတိုင်း သတ်မှတ်ပေးခဲ့သည် -

- (က) ကိုယ်စားလှယ်များ ခန့်ထားရာတွင် ငွေအင်အားနည်းသော စီးပွားရေးအဖွဲ့များ လုပ်ကိုင်နိုင်အောင် စီစဉ်ရန်၊
- (ခ) မြန်မာတိုင်းရင်းသားများပါဝင်သော စီးပွားရေးအဖွဲ့များကို ဦးစားပေး၍ ကိုယ်စားလှယ်အဖြစ် ခန့်ထားရန်၊
- (ဂ) မြန်မာတိုင်းရင်းသားအဖွဲ့များကို ခန့်ထားပြီးနောက် ကျန်ရှိသော လုပ်ငန်းများအတွက်သာ နိုင်ငံခြားသားအဖွဲ့အစည်းများကို ခန့်ထားရန်။

ဆန်စပါးအဝယ်တော်ကိုယ်စားလှယ်များ (Paddy Rice Procurement Agencies)

၈။ ထိုစဉ်က လယ်ယာစိုက်ပျိုးရေးနှင့် ကျေးလက်စီးပွားရေးဝန်ကြီးဌာနသည် ၁၉၄၇ ခုနှစ် ဒီဇင်ဘာလ ၅ ရက်နေ့တွင် ဇန်အလိုက်၊ ကိုယ်စားလှယ်အဖွဲ့အစည်းအလိုက် ဝယ်ယူ

ရမည့် တန်ချိန်တို့ကို ခွဲဝေချထားပေးခဲ့သည်။ အဆိုပါခွဲဝေချထားပေးမှုတွင် အစိုးရမှ ဆောင်ရွက်ရမည့်ဒေသများ၊ သမဝါယမအသင်း ၃ သင်းမှ ဝယ်ယူရမည့်ဒေသများ၊ မြန်မာ့ဆန်စပါး ရောင်းဝယ်ရေးကုမ္ပဏီ ၁၉ ခု၊ တရုတ်ဆန်ရောင်းဝယ်ရေး ကုမ္ပဏီ ၁ ခု၊ အိန္ဒိယဆန်ရောင်း ဝယ်ရေးကုမ္ပဏီနှင့် ဥရောပဆန်ရောင်းဝယ်ရေးကုမ္ပဏီ ၂ ခုမှ ဝယ်ယူရမည့်ဒေသများနှင့် တန်ချိန်များကို သတ်မှတ်ပေးခဲ့သည်။

၉။ အဝယ်တော်ကိုယ်စားလှယ်များ၏ အဓိကတာဝန်များမှာ APB အဖွဲ့၏ ညွှန်ကြားချက်နှင့်အညီ စပါးများ ဝယ်ယူခြင်း၊ ကြိတ်ခွဲခြင်း၊ ဆန်တင်ပို့ခြင်းတို့ ဖြစ်ပါသည်။ အဝယ်ကိုယ်စားလှယ်များသည် မိမိတို့တာဝန်ယူရသော ဇုန်နယ်မြေအတွင်း၌ ဆန်စပါးထွက်ရှိမှု အခြေအနေ၊ စားသုံးသူအခြေအနေ၊ စပါးဈေးနှုန်း၊ ဆန်ဈေးနှုန်း၊ ဆန်စပါးရောင်းဝယ်မှုနှင့် ပတ်သက်၍ အခါအားလျော်စွာ ဖြစ်ပေါ်သောအခြေအနေများနှင့် ကုန်ပစ္စည်းလက်ကျန် ရှင်းတမ်း၊ ငွေစာရင်းရှင်းတမ်းများကို APB အဖွဲ့သို့ ပေးပို့ရသည်။ အဝယ်တော်ကိုယ်စားလှယ်များသည် လစာစနစ်ဖြင့် ခံစားခြင်းမရှိဘဲ လယ်ယာစိုက်ပျိုးရေး စီမံကိန်းအဖွဲ့က ခွင့်ပြုသတ်မှတ်သည့် ကော်မရှင်နှုန်းထားများအရ ခံစားခွင့်ရှိသည်။

လန်ဒန် ဆန်ပွဲစားများအသင်း (London Rice Broker Association)

၁၀။ ဘူလင်ဂျာပူးလ်သည် လန်ဒန်ပွဲစားများအသင်းမှတစ်ဆင့် ဥရောပဆန်ဈေးကွက်ကို ထိန်းထားခဲ့ပြီး လက်ဝါးကြီးအုပ်ထားနိုင်သည့် အဆင့်ရှိခဲ့သည်။ ဂျာမနီနိုင်ငံနှင့် ဗြိတိန်နိုင်ငံဈေးကွက်များ၌ မြန်မာဆန်အရောင်းအဝယ် ပြုလုပ်သမျှသည် လန်ဒန်ဆန်ပွဲစားအသင်းဝင်များက တစ်ဆင့်သာပြုလုပ်ကြပြီး၊ အဆိုပါဆန်ပွဲစားများကို ဆက်သွယ်လိုလျှင် မြန်မာနိုင်ငံရှိ ဥရောပတိုက်သား ဆန်ကုန်သည်များကတစ်ဆင့်သာ ဆက်သွယ်ခွင့်ပြုထားခဲ့သည်။ ဤစည်းကမ်းချက်ကို ချိုးဖောက်သော ဆန်ပွဲစားများအား ဘူလင်ဂျာပူးလ်က အဆက်အသွယ် အရောင်းအဝယ်မလုပ်ဘဲ သပိတ်မှောက်သည်။ ဥပမာအားဖြင့် ဂျာမနီနိုင်ငံသည် ၁၉၂၈ ခုနှစ်တွင် မြန်မာဆန်များကို လန်ဒန်ဆန်ပွဲစားများမှတစ်ဆင့် ဝယ်ယူခြင်းမပြုဘဲ တိုက်ရိုက်ဝယ်ယူခဲ့ရာ ဂျာမန်နှင့် ဆန်အရောင်းအဝယ်တိုက်ရိုက်ပြုလုပ်ခဲ့သော ဆန်ကုမ္ပဏီကြီး ၂ ခုသည် ဆန်အရောင်းအဝယ်လုပ်ငန်းကို စွန့်လွှတ်ခဲ့ရသည်အထိ ဖြစ်သဖြင့် နောင်တွင် ဂျာမန်ဆန်ဝယ်ယူသူများသည် ဘူလင်ဂျာပူးလ်အဖွဲ့ဝင် စတီးဘရားသားကုမ္ပဏီနှင့်သာ အရောင်းအဝယ် ဆောင်ရွက်ခဲ့ရသည်။ ဘူလင်ဂျာပူးလ်ကိုကျော်၍ ဥရောပဈေးကွက်သို့ ရောင်းချရန် ကြိုးပမ်းသည့် အခြားဆန်ကုမ္ပဏီများလည်း လုပ်ငန်းပိတ်သိမ်းခဲ့ရသည်အထိ ဆုံးရှုံးမှုများ ဖြစ်ခဲ့ရသည်။

မြန်မာနိုင်ငံဆန်ကုန်သည်ကြီးများအသင်း (၁၉၂၁-၁၉၄၀)

၁၁။ မြန်မာနိုင်ငံဆန်ကုန်သည်ကြီးများအသင်းတွင် မြန်မာ၊ အိန္ဒိယ၊ တရုတ်လူမျိုး ဆန်စက်ပိုင်ရှင်များနှင့် ပြည်ပသို့ ဆန်နှင့်ဆန်ထွက်ပစ္စည်းများ တင်ပို့သည့် အိန္ဒိယ ဆန်ကုန်သည်ကြီးများသာ အသင်းသားအဖြစ်ပါဝင်ပြီး ဥရောပသား ဆန်ရောင်းဝယ်ရေးကုမ္ပဏီကြီးများနှင့် ဆန်စက်ပိုင်ရှင်များ ပါဝင်ခြင်းမရှိသည်ကို လေ့လာသိရှိပါသည်။ အသင်း၏ရည်မှန်းချက်

များထဲတွင် အသင်းသားများ၏ ဆန်စပါးရောင်းဝယ်ရေးလုပ်ငန်းတွင် တွေ့ကြုံရသည့် အဟန့်အတားများအား အကာအကွယ်ပေးရန် ပါဝင်ကြောင်းတွေ့ရပြီး အသင်းဝင်များ အကြား အပြန်အလှန် ဆန်အရောင်းအဝယ်ပြုလုပ်ရာတွင် အသုံးပြုမည့် စာချုပ်ပုံစံများကို ရေးဆွဲသတ်မှတ်ပေးခဲ့ပြီး အရောင်းအဝယ် အငြင်းပွားမှုများကို ခုံသမာဓိအဖြစ် ဖြေရှင်းပေးခြင်းနှင့် ဆန်နှင့်ဆန်ထွက်ပစ္စည်းများ၏ အရည်အသွေးများကိုလည်း သတ်မှတ်ပေးခဲ့သည်။

ရန်ကုန် ဆန်ပွဲစားများအသင်း

၁၂။ မော်ရစ်ဆန်ကုမ္ပဏီ (Morrison Company) နှင့် အိန္ဒိယလူမျိုး ဆန်ပွဲစား ၁၅ ဦးခန့် စုပေါင်းဖွဲ့စည်းထားသောအသင်း ဖြစ်သည်။ ဥရောပဆန်ကုမ္ပဏီကြီးများသည် မြန်မာနိုင်ငံ ဆန်ကုန်သည်ကြီးများ အသင်းဝင်များထဲမှဖြစ်စေ၊ အသင်းဝင်မဟုတ်သော အခြားကုန်သည်များထဲမှဖြစ်စေ၊ ဆန်နှင့်ဆန်ထွက်ပစ္စည်းများ ဝယ်ယူရာတွင် ရန်ကုန်ဆန်ပွဲစားအသင်းဝင် ဆန်ပွဲစားများအား အဝယ်တော်အဖြစ် ဆောင်ရွက်စေပါသည်။ ရန်ကုန်ဆန်ပွဲစားအသင်းဝင်များသည် ပြည်တွင်း ပြည်ပဆန်အရောင်းအဝယ်အတွက် ပွဲစားအဖြစ် ဆောင်ရွက်ခြင်း၊ အရောင်းအဝယ်ပြုလုပ်သော ဆန်နှင့်ဆန်ထွက်ပစ္စည်းတို့၏ အရည်အသွေး (Specification) နှင့်စပ်လျဉ်း၍ ရောင်းသူ/ဝယ်သူ အငြင်းပွားမှုများကို ဖြေရှင်းပေးခြင်း၊ နိုင်ငံခြားသို့ တင်ပို့ရောင်းချသော ဆန်နှင့် ဆန်ထွက်ပစ္စည်းများကို စစ်ဆေးခြင်းနှင့် အလေးချိန်၊ အရေအတွက်၊ အမျိုးအစားတို့ကို ဖော်ပြသော ကုန်ပစ္စည်းစစ်ဆေးသည့် လက်မှတ် (Survey Certificates) ကို အသင်းသားတစ်ဦးစီဖြစ်စေ၊ အသင်းကိုဖြစ်စေ ထုတ်ပေးခြင်းတို့ကို ဆောင်ရွက်ကြသည်။

နိုင်ငံတော်ကောက်ပဲသီးနှံဝယ်ယူရေးအဖွဲ့ (SAMB)

၁၃။ မြန်မာနိုင်ငံအစိုးရ လယ်ယာစိုက်ပျိုးရေးနှင့် ကျေးလက်စီးပွားရေးဝန်ကြီးဌာန၏ ၁၉၄၇ ခုနှစ် အောက်တိုဘာလ ၁၄ ရက်စွဲပါ အမိန့်ကြော်ငြာစာဖြင့် မြန်မာလယ်ယာ ထွက်ကုန်များ စီမံကွပ်ကဲခြင်း၊ ရောင်းဝယ်ဖောက်ကားမှုနှင့် ကြိတ်ခွဲမွမ်းမံမှုလုပ်ငန်းတို့ကို မြှင့်တင်ဆောင်ရွက်နိုင်ရန် နိုင်ငံတော်ကောက်ပဲသီးနှံဝယ်ယူရေးအဖွဲ့ (State Agricultural Marketing Board) ကို ဖွဲ့စည်းခဲ့သည်။ ဤအဖွဲ့သည် ၁၉၄၅ ခုနှစ်က ဖွဲ့စည်းခဲ့သည့် လယ်ယာစိုက်ပျိုးရေးစီမံကိန်းအဖွဲ့၏ လုပ်ငန်းတာဝန်များကို ပိုမိုကျယ်ပြန့်စွာ ဆောင်ရွက်နိုင်ရန် အစားထိုးဖွဲ့စည်းခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ အဖွဲ့တွင် အစိုးရအရာရှိ ၅ ဦးနှင့် ဘုရင်ခံခန့်သည့် အစိုးရအရာရှိမဟုတ်သူ ၅ ဦး ပါဝင်ပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံလွတ်လပ်ရေးရရှိပြီးနောက် မြန်မာနိုင်ငံ၏ အဓိကစီးပွားရေးလုပ်ငန်းဖြစ်သော ဆန်စပါးနှင့် အခြားကောက်ပဲသီးနှံရောင်းဝယ်ရေးလုပ်ငန်းများ ပိုမိုတိုးတက်ကောင်းမွန်စေရေးအတွက် နည်းလမ်းများ ရှာဖွေလုပ်ဆောင်နိုင်ရန် ရည်ရွယ်၍ ၁၉၄၉ ခုနှစ်တွင် ကောက်ပဲသီးနှံရောင်းဝယ်ရေး ကော်မရှင်တစ်ရပ်ကို ဖွဲ့စည်းတာဝန်ပေးအပ်ခဲ့ပြီး ကော်မရှင်၏ စုံစမ်းလေ့လာထောက်ခံတင်ပြချက်အရ ၁၉၅၀ ပြည့်နှစ်တွင် “နိုင်ငံတော်ကောက်ပဲသီးနှံရောင်းဝယ်ရေးအဖွဲ့ အက်ဥပဒေ” ပြဋ္ဌာန်းခဲ့ပါသည်။ အဆိုပါဥပဒေအရ လယ်ယာစိုက်ပျိုးရေးနှင့် သစ်တောဝန်ကြီးဌာနသည် နိုင်ငံတော် ကောက်ပဲ

သီးနှံရောင်းဝယ်ရေးအဖွဲ့အား ကူးသန်းရောင်းဝယ်ရေးဝန်ကြီးဌာန လက်အောက်သို့ ၁၉၅၂ ခုနှစ် ဧပြီလ ၂၅ ရက်နေ့တွင် လွှဲပြောင်းပေးခဲ့သည်။

၁၄။ အထက်တွင် တင်ပြခဲ့သည့်အတိုင်း ကိုလိုနီခေတ် မြန်မာ့ဆန်စပါးလုပ်ငန်းနယ်ပယ် တွင် Supply Chain တစ်လျှောက် အဓိကဦးဆောင်ဦးရွက်ပြုခဲ့သည့် အဖွဲ့အစည်းများရှိခဲ့ သည်ကို တွေ့ရပေသည်။ ဘူလင်ဂျာပူးလ်ကဲ့သို့ ဥရောပသားများကြီးစိုးသည့် ကုမ္ပဏီများ၊ ဆန်အုပ်ချုပ်ရေးအဖွဲ့ (၁၉၁၈-၂၀) ကဲ့သို့သော အဖွဲ့အစည်းများ၊ လန်ဒန်ဆန်ပွဲစားများ အသင်းနှင့် ရန်ကုန်ဆန်ပွဲစားများအသင်းတို့ကဲ့သို့သော နိုင်ငံခြားသားကျောထောက်နောက်ခံ ပွဲစားအသင်းများက မြန်မာ့ဆန်စပါး ပြည်တွင်းပြည်ပဈေးကွက်အား ၎င်းတို့အလိုကျ ခြယ်လှယ်ခဲ့ကြပြီး မြန်မာတိုင်းရင်းသားလုပ်ငန်းရှင်များအား စီးပွားရေးအခွင့်အလမ်းများ မရရှိအောင် နည်းလမ်းပေါင်းစုံဖြင့် ပိတ်ပင်တားဆီးခဲ့သည်ကို တွေ့ရပါသည်။ ဒုတိယကမ္ဘာ စစ်အပြီး လွတ်လပ်ရေးအကြိုကာလ ဘုရင်ခံ၏အုပ်ချုပ်မှုကောင်စီတွင် ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်း ဦးဆောင်သည့် မြန်မာလူမျိုးများ ပါဝင်လာချိန်မှသာလျှင် မြန်မာလယ်သမားများ လယ်ယာ မြေပိုင်ဆိုင်မှု မျှမျှတတဖြစ်စေရေး၊ ပြည်တွင်းဝယ်ယူမှုနှင့် ပြည်ပတင်ပို့သည့် လုပ်ငန်းများ တွင် မြန်မာ့ဆန်စပါးလုပ်ငန်းရှင်များ၏ မျှတသော အခွင့်အရေးများ ရရှိအောင် တောင်းဆို ဖန်တီးခွင့်ရခဲ့သည်ကို တွေ့ရပါသည်။

(ဆက်လက်ဖော်ပြပါမည်)

သန်းအောင်ကျော်

တရားစာအုပ်များကို အခမဲ့အဖြစ် အွန်လိုင်းပေါ်တွင်
အသုံးပြုနိုင်ရန် ရည်ရွယ်ချက်ဖြင့်

www.dhammadownload.com

“အမျိုးသားရေးဝါဒသည်
နိုင်ငံတိုင်းတွင်
မရှိမဖြစ် ရှိကုန်သင့်သည့်
အမျိုးသားရေး စိတ်ဓာတ်ပင်ဖြစ်ပါသည်။”

နိုင်ငံရေးသမားများသည် ခံယူချက်မြင့်မားရန်လိုသလို မိမိအကျိုးထက် အများပြည်သူ၏အကျိုး၊ နိုင်ငံအကျိုးကို ဦးစားပေး ကြိုးစားဆောင်ရွက်ရသူများ ဖြစ်ပါသည်။ နိုင်ငံရေးသမားများအားလုံးသည် ခေါင်းဆောင်မှုအလုပ်ကို ဦးဆောင်၍ စီမံခန့်ခွဲနိုင်သည့်သူများ ဖြစ်ရန်လည်း လိုပါသည်။ စာရေးသူအနေဖြင့် ခေါင်းဆောင်ဟုဆိုလိုက်လျှင် နိုင်ငံရေးခေါင်းဆောင်ဆိုသူများ၊ နိုင်ငံအကြီးအကဲဆိုသူများကို စိတ်အာရုံ၌ ပြေး၍မြင်နေမိပါသည်။ နိုင်ငံရေးသမားအများစုသည် မိမိနိုင်ငံဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးအတွက် စွန့်လွှတ် အနစ်နာခံလိုသည့်စိတ်ဖြင့် နိုင်ငံအကျိုးကို မျှော်မှန်းကာ ကြိုးပမ်းဆောင်ရွက်ခဲ့ကြသည်ကိုလည်း လေ့လာသိရှိခဲ့ရပါသည်။

ဆိုလိုသည်မှာ စာရေးသူတို့နိုင်ငံတွင် နိုင်ငံရေးသမားကောင်းများစွာ ရှိခဲ့သည်မှာ မငြင်းဆန်နိုင်ပေ။ နိုင်ငံရေးသမားအများစုသည် ၎င်းတို့၏ဘဝကို တင်းတိမ်ရောင့်ရဲပြီး အစွမ်းကုန်ကြိုးစားလေ့ရှိကြသည်။ စွန့်လွှတ် အနစ်နာခံတတ်ကြသည်။ အထူးသဖြင့် သာမန်လူများနှင့်မတူဘဲ ထူးထူးကဲကဲ စွမ်းဆောင်နိုင်သည့် အရည်အချင်းများရှိပြီး နိုင်ငံရေးရပ်တည်ချက်၊ ခံယူချက်များ မြင့်မားခြင်းကြောင့် ပြည်သူတို့၏ ကြည်ညိုလေးစားမှုကို ခံခဲ့ရသည့် နိုင်ငံရေးသမားများစွာ ရှိခဲ့ကြပါသည်။ လူတော်လူကောင်းတွေမှာ ရှိတတ်သည့် အရည်အချင်းကောင်းများ၊ နိုင်ငံရေးသမားကောင်းများ၏ စိတ်အာရုံတွင်ရှိနေပြီး ပြည်သူများ၏ လိုအပ်ချက် (Needs) များနှင့် ပတ်သက်ပြီး ဘာတွေလိုအပ်သည်။ အခြေခံအကျဆုံးအချက် ဖြစ်သော စားဝတ်နေရေးကို မည်မျှကောင်းမွန်အောင် ကြိုးစားဆောင်ရွက်မည်ဆိုပြီး စဉ်းစားတွေးခေါ် လုပ်ကိုင်ခဲ့ကြသည်ကို လေ့လာသိရှိခဲ့ရပါသည်။ မိမိ၌ ရှိတာ၊ မရှိတာထက် အများအကျိုး၊ ပြည်သူ့အကျိုးကို အမြဲစဉ်းစားတွေးခေါ်ပြီး ကြိုးစားဆောင်ရွက်ခဲ့ကြသည့် နိုင်ငံရေးသမားကောင်းများရှိခဲ့သည့်အတွက်လည်း စာရေးသူအနေဖြင့် ဂုဏ်ယူနေမိပါသည်။

နိုင်ငံရေးသမားများ၏ အားသာချက်မှာ နိုင်ငံရေးနယ်ပယ်မှာ ကျွမ်းကျင်မှုရှိပြီး လုပ်ဆောင်ရမည့် ရည်မှန်းချက်တာဝန်ကို အလွယ်တကူစီမံဆောင်ရွက်နိုင်ကြသည့် အရည်အချင်းများရှိနေခြင်းပင် ဖြစ်သည်။ လူမှုဆက်ဆံရေးနယ်ပယ်တွင် ကျွမ်းကျင်မှု၊ စိတ်သဘောထား ပြည့်ဝမှု၊ လူကြီးလူကောင်းဆန်မှု၊ ပြုမူပြောဆိုနေထိုင်ပုံစနစ်ကောင်းမှု စသည့် အရည်အသွေးများသည် သာမန်လူများထက် ထူးခြားတောက်ပြောင်သည့် အရည်အချင်းများ နိုင်ငံရေးသမားများတွင် ရှိနေခြင်းပင်ဖြစ်သည်ဟု ဆိုရပေမည်။ အထူးသဖြင့် ပြည်သူများ၏ လိုအပ်ချက် (Needs) နှင့် လိုချင်မှု (Wants) များအား ခွဲခြားသိမြင်ကာ လိုချင်သည်များကို လိုအပ်သည် ဟု ထင်မြင်ယူဆပြီး လုပ်ချင်သည်များ လျှောက်လုပ်နေမည်ဆိုလျှင် Needs နှင့် Wants ပါ ဖြစ်လာနိုင်မည်မဟုတ်ဘူးဆိုသည်ကို သတိပြုစေချင်ပါသည်။ ယင်းအချက် ကြောင့် နိုင်ငံရေးသမားများတွင် စီမံခန့်ခွဲရေးနယ်ပယ်မှ အခြားသောပုဂ္ဂိုလ်များ သတိမမူ ကြသည့် ဦးဆောင်နိုင်မှု အရည်အချင်း၊ အရည်အသွေးများ ရှိနေခြင်းပင် ဖြစ်ပါသည်။ Needs နှင့် Wants ကို နိုင်ငံရေးသမားကောင်းတော်တော်များများက သိရှိကြပါသည်။ ယခုခေတ် နိုင်ငံရေးသမားများအနေဖြင့် ပြည်သူတို့၏လိုအပ်ချက် (Needs) နှင့် လိုချင်မှု (Wants) တို့ကို လည်း နားမလည်၊ ၎င်းတို့ကိုယ်တိုင်လည်း စနစ်တကျ စီမံခန့်ခွဲနိုင်၊ အခြားသူများ၏ အကြံပြုချက်ကိုလည်း လက်မခံဘဲ ၎င်းတို့သဘောဆန္ဒအတိုင်း လုပ်ချင်သည်

အမျိုးသားရေး
စိတ်ဓာတ်သည်
လွတ်လပ်ရေး
ရစေရန်
တွန်းအားပေးခဲ့သည့်
စိတ်ဓာတ်
ဖြစ်ခြင်းကြောင့်
မျိုးချစ်စိတ်၊
တစ်နည်းပြောရလျှင်
အမျိုးသားရေးဝါဒ
ဟုပင်
ပြောဆိုနိုင်ပါသည်။

များ လုပ်နေခြင်းကြောင့် စာရေးသူတို့၏နိုင်ငံ၏ အနာဂတ် နိုင်ငံရေးလောကတွင် အရည်အချင်း မပြည့်ဝသည့် နိုင်ငံရေးသမားများ ခေါင်းဆောင်နေရာ ရောက်ရှိလာ မည်ကို စိုးရိမ်ပူပန်သည်မှာ အမှန်ပင် ဖြစ်ပါသည်။

နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံတွင် ဦးဆောင်နေသည့် နိုင်ငံ အကြီးအကဲအနေဖြင့် မှန်ကန်သည့် ခေါင်းဆောင်မှုကို ပေးအပ်ပြီး ခေါင်းဆောင်မှုပိုင်းဆိုင်ရာနှင့် စီမံခန့်ခွဲ နိုင်သည့် စွမ်းဆောင်ရည်ရှိသူဖြစ်ရန် လိုအပ်ပါသည်။ ပြည်သူများအနေဖြင့် အမျိုးသားရေးစိတ်ဓာတ်ရှိရန် လိုအပ်ပြီး နိုင်ငံချစ်စိတ်၊ မျိုးချစ်စိတ်ကို အရင်းခံ၍ အခြေခံအကျဆုံး နားလည်တတ်ကျွမ်းမှုများဖြင့် မိမိ ကိုယ်မိမိ ယုံကြည်မှုရှိရန် လိုအပ်ပါသည်။ စာရေးသူတို့ နိုင်ငံတွင် အမျိုးသားရေးနှင့် ပတ်သက်၍ ပြောမည် ဆိုလျှင် ပြောစရာအကြောင်းများစွာ ရှိနေပေလိမ့်မည်။ စာရေးသူတို့ နိုင်ငံသည် သူ့ကျွန်ဘဝရောက်ရှိခဲ့ပြီး နောက်ပိုင်း တိုင်းရင်းသားလူမျိုးများသည် အမျိုးသား ရေးစိတ်ဓာတ် ပြင်းထန်ခဲ့ပြီး နယ်ချဲ့ဗြိတိသျှတို့ကို ဆန့် ကျင်တိုက်ခိုက်ခဲ့ခြင်းကြောင့် ပြည်သူတစ်ရပ်လုံး၏ အမျိုးသားရေးစိတ်ဓာတ်ကို နယ်ချဲ့ဗြိတိသျှတို့ အသိ အမှတ်ပြုခဲ့ရသည်အထိ ရောက်ရှိခဲ့ပါသည်။ ၁၉၂၀ ပြည့်နှစ်တွင် ဖြစ်ပွားခဲ့သည့် ကျောင်းသားသပိတ်မှာ မြန်မာလူမျိုးတို့၏ အမျိုးသားရေးစိတ်ဓာတ်ကို ပုံဖော် ပြသနိုင်ခဲ့ခြင်းကြောင့် ယနေ့အချိန်အထိ “အမျိုးသား နေ့”အဖြစ် ဂုဏ်ယူစွာ သတ်မှတ်ပေးနိုင်ခဲ့ခြင်းပင် ဖြစ်ပါသည်။ ကျောင်းသားသပိတ်မှ အစပြု၍ လူငယ် များ၏ မျိုးချစ်စိတ်ကို အရင်းတည်ပြီး နယ်ချဲ့ကို တွန်းလှန်ရာတွင် တိုင်းရင်းသားပြည်သူတစ်ရပ်လုံးက မျိုးချစ်စိတ်ဓာတ်ပြည့်ဝစွာဖြင့် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက် ခဲ့သည်ကို တွေ့မြင်နိုင်ပါသည်။

အမျိုးသားရေးစိတ်ဓာတ်သည် လွတ်လပ်ရေး ရစေရန် တွန်းအားပေးခဲ့သည့် စိတ်ဓာတ်ဖြစ်ခြင်း ကြောင့် မျိုးချစ်စိတ်၊ တစ်နည်းပြောရလျှင် အမျိုးသား ရေးဝါဒဟုပင် ပြောဆိုနိုင်ပါသည်။ ပြည်သူများ ယုံကြည် သည့် မျိုးချစ်စိတ်ဓာတ်သည် အဖွဲ့အစည်းတစ်ခု

အဆင့်မှ နိုင်ငံအဆင့်အထိ ရောက်ရှိလာခြင်းကြောင့် လူမျိုးကိုချစ်သည့်စိတ်၊ နိုင်ငံကို ချစ်သည့်စိတ်၊ အမျိုးသားစိတ်ဓာတ်တို့ဖြင့် အလိုလိုခံယူချက် ကောင်းများ ရရှိခဲ့ခြင်းပင် ဖြစ်ပါသည်။ နိုင်ငံတိုင်း နိုင်ငံတိုင်းတွင် အမျိုးသားရေးစိတ်ဓာတ်သည် နိုင်ငံစဉ်းဖြစ်တည် လာခဲ့သည့်အချိန်မှစ၍ အတူဒွန်တွဲဖြစ်ပေါ်ခဲ့ခြင်းကြောင့် အဆိုပါနိုင်ငံအတွက် နိုင်ငံချစ်စိတ်၊ မျိုးချစ်စိတ်ဓာတ်များသည် နိုင်ငံဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုကို အထောက်အကူဖြစ်စေခဲ့ခြင်းပင် ဖြစ်ပါသည်။

အမျိုးသားရေးစိတ်ဓာတ်သည် မိမိလူမျိုးယဉ်ကျေးမှုများနှင့်အညီ သမိုင်းကြောင်း တစ်လျှောက် အတူတကွဖြတ်သန်းနေထိုင်မှုမှ ရရှိလာသည့်အတွက် နိုင်ငံအတွင်း မှီတင်း နေထိုင်လျက်ရှိကြသည့် အဖွဲ့အစည်းတစ်ရပ်လုံး၏စိတ်ဓာတ်ဟု ပြောဆိုနိုင်ပါသည်။ လူ့ အဖွဲ့အစည်းများ စုစည်းနေထိုင်ရာမှာ အတူတကွ အကျိုးစီးပွားများကို လုပ်ဆောင်ကြရာ တွင် အချင်းချင်း ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုများကြောင့် ပိုမိုဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်လာပြီး စည်းလုံး ညီညွတ်မှုများကို တွန်းအားပေးသကဲ့သို့ ဖြစ်စေခဲ့ပါသည်။ လူမျိုး၊ ကိုးကွယ်သည့်ဘာသာ၊ ယဉ်ကျေးမှု၊ ဓလေ့ထုံးတမ်းအစဉ်အလာများ တူညီမှုမရှိသော်လည်း တိုင်းရင်းသားလူမျိုး များ၏ အမျိုးသားရေးစိတ်ဓာတ်ရှိစွာ ခံယူလုပ်ဆောင်တတ်မှုကြောင့် တိုင်းရင်းသားလူမျိုး စုများ၏ စည်းလုံးညီညွတ်မှုကို ရရှိနိုင်ခဲ့ခြင်းဖြစ်ကြောင်း လေ့လာသိရှိနိုင်ပါသည်။ နိုင်ငံ အတွင်း အတူတကွနေထိုင်ကြသည့် တိုင်းရင်းသားအားလုံး ညီတူညီမျှ အခွင့်အလမ်းများ ရှိကြသည်ဟု ခံယူခဲ့ကြပြီး အဆိုပါခံယူချက်များ စုစည်းမိသည့်အခါ ပိုမိုတည်တံ့ခိုင်မြဲလာခဲ့ ကြခြင်းပင် ဖြစ်ပါသည်။ အမျိုးသားရေးဝါဒများသည် တိုင်းရင်းသားလူမျိုးများအပေါ်တွင် အခြေခံလျက်ရှိပြီး တဖြည်းဖြည်း လူမျိုးတိုင်း လူမျိုးတိုင်း၏ မှန်ကန်သည့် အမျိုးသားရေး စိတ်ဓာတ်များကို တည်ဆောက်နိုင်ခဲ့ခြင်းကြောင့် တိုင်းရင်းသားစည်းလုံးညီညွတ်မှု ခိုင်မာ ခဲ့ခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

နိုင်ငံရေးဆောင်ရွက်သူများအနေဖြင့် အမျိုးသားရေးစိတ်ဓာတ်ကို အရင်းခံပြီး နိုင်ငံရေးနယ်ပယ်များတွင် အခွင့်အရေးတစ်ရပ်အဖြစ် အသုံးချ၍ ယနေ့အချိန်တွင် လှုပ်ရှား ဆောင်ရွက်ခဲ့ကြသည်ကို သတိပြုမိပါသည်။ တိုင်းရင်းသားလူမျိုးတစ်ရာကျော် နေထိုင် သည့် နိုင်ငံတွင် လူမျိုးရေးကို အခြေခံပြီး အမျိုးသားရေးစိတ်ဓာတ်များ ပိုမိုပြင်းထန်လာ လျှင် နိုင်ငံရေးသမားများ၏ အသုံးချမှုကို ခံရနိုင်သည့်အပြင် လူမျိုးစုများအကြား ပဋိပက္ခများ ဖြစ်ပွားလာနိုင်သည်ကို သတိပြုစေချင်ပါသည်။ တိုင်းရင်းသားမျိုးနွယ်စုများမှာ အမျိုးသား ရေးစိတ်ဓာတ်ဟု ပြောပြော၊ Nationalism ဟုဆိုဆို လူမျိုးစွဲဖြင့် တစ်ဖက်စွန်းရောက်နေ သည့် အမျိုးသားရေးစိတ်ဓာတ်များ ရှိတတ်သည်ကို သတိပြုစေချင်ပါသည်။ အမျိုးသားရေး စိတ်ဓာတ်သည် ခံယူချက်၊ ယုံကြည်ချက် လွဲမှားသွားသည်နှင့် ပဋိပက္ခများ ဖြစ်ပေါ်နိုင်သည့် အသွင်သို့ ရောက်ရှိလာနိုင်ပါသည်။ ထို့ကြောင့် နိုင်ငံရေးသမားများသည် အမျိုးသားရေး စိတ်ဓာတ်ကို မှန်မှန်ကန်ကန်တွေးတောကြံဆပြီး လုပ်ဆောင်ရန် လိုအပ်ပါသည်။ တိုင်းရင်းသား မျိုးနွယ်စုများ၏ အမျိုးသားရေးစိတ်ဓာတ်၏ ခံယူချက်များ လွဲမှားသွားပါက နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံ အတွက် ကောင်းကျိုးထက် ဆိုးကျိုးဘက်သို့ ဦးတည်ရောက်ရှိသွားနိုင်သည်ကို သတိပြုစေ ချင်ပါသည်။

ပြည်သူလူထု၏ သဘောဆန္ဒသည် နိုင်ငံရေးသမားများ၏ လုပ်ဆောင်ချက်အပေါ် အဆိုးမြင်ထားနိုင်သကဲ့သို့ အကောင်းမြင်တတ်သည့် အကျင့်များလည်း ရှိတတ်ပါသည်။ အထူးသဖြင့် နိုင်ငံရေးသမားများ မကောင်းသည့်ကိစ္စ လုပ်ဆောင်မိပါက ပြည်သူများ၏ စိတ်ထဲ စွဲသွားပြီး မေ့ဖျောက်၍မရနိုင်တော့သည့်သဘော ရှိတတ်ပါသည်။ အဆိုးမြင်စိတ် ကိုကြည့်လျှင် တစ်ခု၊ နှစ်ခုလောက် မကောင်းတာလုပ်မိသည်နှင့် နိုင်ငံရေးသမားများအပေါ် တွင် ပြည်သူများ စိတ်ညစ်သွားတတ်သည့်သဘော ရှိပါသည်။ ပြည်သူများအနေဖြင့် နိုင်ငံရေး သမားများ၏ လုပ်ဆောင်ချက်ကောင်းပါကလည်း တန်ဖိုးထားပြီး ပိုမိုအားကိုးတတ်သည့် အကျင့်ရှိသည်ကို သတိပြုသင့်ပါသည်။ နိုင်ငံရေးသမားများအနေဖြင့် ပြည်သူများ၏ အဆိုး မြင်စိတ်ကို လွှမ်းမိုးနိုင်အောင် ကောင်းတာတွေ များများဖြစ်စေရေးအတွက် အမျိုးသားရေး စိတ်ဓာတ်ကို အခြေခံပြီး တွေးတောကြံဆကာ လုပ်ဆောင်မည်ဆိုပါက ပြည်သူလူထု၏ ယုံကြည်မှုကို ပိုမိုရရှိသွားနိုင်ပါသည်။

နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံတွင် လူမျိုးစုတစ်ခုတည်း နေထိုင်သည့်နိုင်ငံ အနည်းငယ်မျှသာ ရှိပါ သည်။ နိုင်ငံများတွင် များသောအားဖြင့် လူမျိုးစုများ စုပေါင်းနေထိုင်လေ့ရှိတတ်ပြီး နိုင်ငံ အဖြစ် ထူထောင်ခဲ့ကြခြင်းကြောင့် လူမျိုးစုများ၏ အမျိုးသားရေး ပုံစံလက္ခဏာမှာလည်း အမျိုးမျိုးရှိနိုင်ပါသည်။ စာရေးသူတို့နိုင်ငံတွင် တိုင်းရင်းသားလူမျိုးစု များပြားစွာ စုဖွဲ့နေထိုင် သည့်အတွက် တိုင်းရင်းသားအားလုံး၏ မျိုးချစ်စိတ်ဓာတ်သည်လည်း အရေးကြီးလာပါ သည်။ တိုင်းရင်းသားအားလုံး မျိုးချစ်စိတ်ဓာတ်ကို အခြေခံကာ အေးအတူ ပူအမျှ ကောင်းတူ ဆိုးဖက် လက်တွဲနေထိုင်ကြမည်ဆိုသည့် ခံယူချက်၊ အားလုံးသည် တစ်လှေတည်းစီး တစ်ခရီးတည်းသွားသည့်သူများ ဖြစ်သည်ဆိုသည့် ခံယူချက်ဖြင့် ဆောင်ရွက်ရန် လိုအပ်ပါ သည်။ နိုင်ငံရေးသမားတစ်ယောက်တည်း၏စွမ်းအားဖြင့် နိုင်ငံတော်ကို ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက် အောင် မလုပ်ဆောင်နိုင်ခြင်းကြောင့် အမျိုးသားရေးစိတ်ဓာတ်ကို အခြေခံပြီးနေချင်သည့် interest၊ အကျိုးစီးပွားအလိုဆန္ဒများကို ပေါင်းစည်းဆောင်ရွက်နိုင်မှသာ အကျိုးဖြစ် ထွန်းလာနိုင်ပြီး နိုင်ငံရေးသမားများအနေဖြင့်လည်း ရေရှည်တွင် အောင်မြင်မှုများ ရရှိလာ နိုင်မည် ဖြစ်သည်။

အမျိုးသားရေးစိတ်ဓာတ်ကို အခြေခံပြီး တိုင်းရင်းသားမျိုးနွယ်စုများအားလုံး အတူ လက်တွဲကာ စုစည်းညီညွတ်စွာ ဆောင်ရွက်ခဲ့သော်လည်း နိုင်ငံရေးအခြေအနေသည် မျှော်မှန်း သလောက် အောင်မြင်မှုမရရှိခဲ့သည်ကို တွေ့ရှိနိုင်ပါသည်။ ဆိုလိုသည်မှာ တိုင်းရင်းသား မျိုးနွယ်စုများအနက် တစ်ဖက်စွန်းရောက်ပြီး လူမျိုးရေးကို အကြောင်းပြကာ ခွဲထွက်လိုသည့် လှုပ်ရှားမှုများပေါ်ပေါက်ခဲ့သည်ကို တွေ့မြင်နိုင်ပါသည်။ ထို့ကြောင့် အမျိုးသားရေးစိတ်ဓာတ်၊ အမျိုးသားရေးဝါဒဖြင့် နိုင်ငံကို တည်ဆောက်ရာတွင် နိုင်ငံရေးသမားများ၏ စုစည်းညီညွတ် သည့် စုပေါင်းလုပ်ဆောင်မှုဖြင့် မည်ကဲ့သို့တည်ဆောက်သင့်သည်ကို အဖြေရှာဆောင်ရွက် သင့်ပါသည်။ အဓိကအချက်မှာ စိတ်ကူးစိတ်သန်းကောင်းများဖြင့် အများက လက်ခံသည့် အယူအဆ၊ အတွေးအခေါ်များဖြင့် နိုင်ငံတစ်ခု ပေါ်ပေါက်လာအောင် ဖန်တီးရာတွင် နိုင်ငံရေး သမားများ၏ ခံယူချက်များ လွှဲမှားနေပါက အလွယ်တကူတည်ဆောက်နိုင်မည် မဟုတ်ပေ။

ထို့ကြောင့် နိုင်ငံတိုင်းသည် မိမိနိုင်ငံအကျိုးစီးပွား ရေရှည်တည်တံ့ရန်အတွက် State

ဆိုသည့် နိုင်ငံတော်နှင့်အတူ အချုပ်အခြာအာဏာကို ရရှိအောင် ကြိုးပမ်းယူဆောင်ခြင်းပင် ဖြစ်ပါသည်။ နိုင်ငံရေးသမားအများစုအနေဖြင့် ထိုကဲ့သို့ နိုင်ငံတော်ကို ထူထောင်နိုင်ရန် နိုင်ငံရေးအမြော်အမြင်၊ အတွေးအခေါ်နှင့် မှန်ကန်သည့် စီမံခန့်ခွဲမှုများ၊ အရာရာကို အကျိုးအကြောင်း ဝေဖန်သုံးသပ်နိုင်သောနည်းလမ်းဖြင့် ပြဿနာများကို ဖြေရှင်းဆောင်ရွက်တတ်မှုများ ရှိရန် လိုအပ်ခြင်းပင်ဖြစ်ပါသည်။ နိုင်ငံ့ခေါင်းဆောင်တစ်ဦးအနေဖြင့် မဟာဗျူဟာ ကျကျစဉ်းစားတတ်ရန် လိုသလို ခေါင်းဆောင်၏တွေးခေါ်မြော်မြင်မှုဖြင့် စီမံဆောင်ရွက်နိုင်မှုသည် အနာဂတ်ကာလအတွက် တန်ဖိုးရှိလာနိုင်ပါသည်။ အထူးသဖြင့် တိုင်းရင်းသား မျိုးနွယ်စုများနှင့် ပတ်သက်သည့် ပဋိပက္ခများ အလွန်ရှုပ်ထွေးလာသည့်အခါမျိုးတွင် ခေါင်းဆောင်တစ်ဦးအနေဖြင့် တည်တည်ငြိမ်ငြိမ်၊ ရင့်ရင့်ကျက်ကျက်ဖြင့် အမျိုးသားရေး စိတ်ဓာတ်ကို အခြေခံကာ ရှုထောင့်အသစ်၊ အမြင်အသစ်များဖြင့် မှန်မှန်ကန်ကန်ကိုင်တွယ် ဖြေရှင်းပေးနိုင်ရန် လိုအပ်ပါသည်။

မြန်မာနိုင်ငံသမိုင်းကြောင်းကို ပြန်ကြည့်ပါက ကိုယ့်ထီးကိုယ့်နန်းနှင့် State တစ်ခု ရှိခဲ့သော်လည်း ကိုလိုနီခေတ်တွင် ထီးနန်းပျောက်ခဲ့ရသည်ကို သတိပြုသင့်ပါသည်။ သို့သော် အမျိုးသားရေးစိတ်ဓာတ်၊ အမျိုးသားရေးဝါဒများ ပျောက်ကွယ်သွားမှု မရှိဘဲ ပိုမိုအားကောင်းခဲ့ခြင်းကြောင့် နယ်ချဲ့တို့၏ မတရားဖိနှိပ်ချုပ်ချယ်မှုကို ခေါင်းငုံ့မခံဘဲ တက်ကြွစွာ တွန်းလှန်တိုက်ခိုက်တော်လှန်ခဲ့ခြင်းပင် ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် အမျိုးသားရေးစိတ်ဓာတ်သည် နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံအတွက် အင်မတန်မှ ခွန်အားကြီးမားခဲ့ခြင်းပင် ဖြစ်ပါသည်။ တချို့သော နိုင်ငံရေးသမားများက National Spirit ကို တစ်နေရာမှ အသုံးပြုပြီး နိုင်ငံရေးသမားများ၏ လှုပ်ရှားမှုများတွင် ၎င်းတို့လိုအပ်ချက်များကို ရောက်အောင် အသုံးပြုခဲ့ကြသည်ကို တွေ့ရှိနိုင်ပါသည်။ ယနေ့ ပါတီနိုင်ငံရေးခေတ်တွင် အာဏာကို ပိုမိုမက်မောလာပြီး ၎င်းတို့ပါတီအဖွဲ့အစည်းများ အာဏာရရှိရေးအတွက် ကိုသာ ဦးတည်၍ အမျိုးသားရေးဝါဒကို နိုင်ငံရေး

] နိုင်ငံရေးသမား
အများစုအနေဖြင့်
ထိုကဲ့သို့
နိုင်ငံတော်ကို
ထူထောင်နိုင်ရန်
နိုင်ငံရေး
အမြော်အမြင်၊
အတွေးအခေါ်နှင့်
မှန်ကန်သည့်
စီမံခန့်ခွဲမှုများ၊
အရာရာကို
အကျိုးအကြောင်း
ဝေဖန်သုံးသပ်နိုင်သော
နည်းလမ်းဖြင့်
ပြဿနာများကို
ဖြေရှင်းဆောင်ရွက်
တတ်မှုများရှိရန်
လိုအပ်ခြင်းပင်
ဖြစ်ပါသည်။ **]**

သမားများက အလွဲသုံးစားပြုလာကြသည်ကို သတိပြုမိ ပါသည်။

နိုင်ငံအတွက် စိုးရိမ်မိသည်မှာ လူငယ်လူရွယ်များအနေဖြင့် မျိုးချစ်စိတ်၊ အမျိုးသားရေး စိတ်ဓာတ်ကင်းမဲ့လာပြီး အယူအဆအတွေးအခေါ် လွဲမှားမှုများကြောင့် ခံယူချက်များ လွဲမှားကာ အမျိုးပျောက်မှာကို စိုးရိမ်နေမိပါသည်။ မိမိနိုင်ငံရှိ လူငယ်များ၏ခံယူချက်ကို ဆန်းစစ်ကြည့်ပါကလည်း တဖြည်းဖြည်းနှင့် လက်ရှိဖြစ်ပေါ်နေသည့် ကိုယ့်နိုင်ငံ၏အနေအထားသည် ဘာနိုင်ငံမှန်းမသိလောက်အောင်ပင် ရှုပ်ထွေးလျက်ရှိနေပါသည်။ လက်ရှိနိုင်ငံရေးလောကတွင် ကျင်လည်လျက်ရှိကြသည့် နိုင်ငံရေးသမားအများစုမှာလည်း အရည်အချင်းပြည့်ဝသူနည်းပါးပြီး ပြည်ပအဖွဲ့အစည်းများကိုသာ အားကိုးမျှော်မှန်း၍ ဆောင်ရွက်လျက်ရှိနေသည်ကို သတိပြုမိပါသည်။ ထိုကဲ့သို့ပြည်ပနိုင်ငံများ၊ လူပုဂ္ဂိုလ်များ၏ အကြံဉာဏ်၊ အတွေးအခေါ်၊ အယူအဆများကို ရယူခြင်းကြောင့် ကိုယ့်နိုင်ငံ၏အချက်အလက်များအကုန်လုံး ပြည်ပနိုင်ငံများသို့ ရောက်ရှိသွားသည့်အပြင် မိမိနိုင်ငံကောင်းစားရေးထက် ပြည်ပနိုင်ငံများ ကောင်းစားဖို့အတွက်သာ ဖြစ်ပေါ်နေပါတော့သည်။ နိုင်ငံရေးသမားများ၏ စီမံခန့်ခွဲမှု ညံ့ဖျင်းခြင်းကြောင့် မိမိလုပ်ငန်းအပေါ် နားလည်သဘောပေါက်မှုမရှိခြင်း၊ စီမံဆောင်ရွက်နိုင်မှု အားနည်းခြင်း၊ လုပ်ငန်းအကောင်အထည်ဖော် ဆောင်ရွက်မှုတွင် ပြဿနာများ ဖြစ်ပွားလာမှုကိုလည်း စိတ်ဝင်တစား ဆောင်ရွက်နိုင်မှုမရှိခြင်းများကြောင့် နိုင်ငံဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှု အရှိန်အဟုန်ကောင်းများ ရပ်တန့်သွားခဲ့သည်။

တစ်ဖက်တွင်လည်း Globalization ဟုခေါ်သည့် ကမ္ဘာ့ရွာကြီးသဖွယ် ဖြစ်လာခြင်းကြောင့် ပြည်ပနိုင်ငံအသီးသီး၏ ယဉ်ကျေးမှုများ ပိုမိုစိမ့်ဝင်လာမှုကြောင့် အားလုံးရောထွေးကာ စစ်မှန်သည့် အမျိုးသားရေးစိတ်ဓာတ်များပင် ပျောက်ကွယ်နိုင်သည့်အခြေအနေသို့ ရောက်ရှိနေပါသည်။ လူငယ်လူရွယ်များအတွင်းတွင်လည်း စံနမူနာပြထားရမည့် လူပုဂ္ဂိုလ်များမရှိခြင်းကြောင့် အမှန်တရားဆိုတာ မသိတော့သလို အမှားအမှန်ကိုလည်း ခွဲခြားသိမြင်တတ်မှုမရှိတော့သည်ကို သတိပြုမိပါသည်။ ထိုကဲ့သို့ ဖြစ်ပေါ်နေသည့်အခြေအနေများမှာ အာဏာမက်သည့် နိုင်ငံရေးသမားများသည် အမျိုးသားရေးစိတ်ဓာတ်ဆိုသည့် အခြေခံအကြောင်းအရာများကို မေ့လျော့၍ ၎င်းတို့ဖြစ်ချင်မှုများ၊ ၎င်းတို့လုပ်ချင်မှုများကိုသာ ဦးတည်ဆောင်ရွက်နေခြင်းကြောင့် လူငယ်လူရွယ်များအတွင်း အမျိုးသားရေးစိတ်ဓာတ်ဆိုသည့် ခံယူချက်များလည်း ပျောက်ကွယ်သလောက်ဖြစ်နေသည်ကို တွေ့မြင်နိုင်ပါသည်။ အနောက်တိုင်းယဉ်ကျေးမှုများ တဖြည်းဖြည်းလွှမ်းမိုးလာခြင်း၊ လူမျိုးစုများအလိုက်ရှိခဲ့သည့် ဓလေ့ထုံးတမ်း ယဉ်ကျေးမှုအစဉ်အလာများကို မျက်ကွယ်ပြုကာ မိမိတို့၏ကိုယ်ပိုင်ယဉ်ကျေးမှုအပေါ် တန်ဖိုးထားနားလည်မှု မရှိတော့ဘဲ မြန်မာအမျိုးသမီးများအနေဖြင့် ဖော်တာ၊ ချွတ်တာများကိုပင် ဂုဏ်ယူစွာလုပ်ဆောင်နေကြသည်ကို တွေ့မြင်နိုင်ပါသည်။ လူငယ်လူရွယ်များတွင် အမျိုးသားရေးစိတ်ဓာတ်များ၊ ခံယူချက်များ နည်းပါးလာသည်မှာ အနာဂတ်နိုင်ငံအတွက် ရင်လေးစရာပင် ဖြစ်ပါသည်။

အမျိုးသားရေးဝါဒသည် နိုင်ငံတိုင်းတွင် မရှိမဖြစ် ရှိကိုရှိသင့်သည့် အမျိုးသားရေးစိတ်ဓာတ်ပင်ဖြစ်ပါသည်။ နိုင်ငံတိုင်းအလိုက် အမျိုးသားရေးစိတ်ဓာတ် ဆိုသည်မှာလည်း လူမျိုးစုများ မည်မျှပင်များပြားစေကာမူ မရှိမဖြစ်သောအရာတစ်ခုဖြစ်ပြီး ကိုယ့်နိုင်ငံ၊

ကိုယ်လူမျိုးဆိုသည့် ခံယူချက်ကို အမျိုးသားရေးစိတ်ဓာတ်ဖြင့်သာ အသက်သွင်းဆောင်ရွက် ခဲ့ခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ နိုင်ငံတစ်ခုဖြစ်တည်လာလျှင် အမျိုးသားရေးဝါဒများရရှိအောင် စုစည်း တည်ဆောက်ကြရန် လိုအပ်လာပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံ၏သမိုင်းကြောင်းကလည်း ရှည်လျား စွာရှိခဲ့သည့်နိုင်ငံဖြစ်သည်နှင့်အညီ အဆိုးအကောင်းအမျိုးမျိုး ကြုံတွေ့ခဲ့ခြင်းကြောင့် အခြား နိုင်ငံများ၏ Nationalism ကို ပုံတူကူးချရန် မဖြစ်နိုင်ဆိုသည်ကို သတိပြုသင့်ပါသည်။ Nationalism ဟူသည် Nation တစ်ခုအတွက်၊ လူ့အဖွဲ့အစည်းတစ်ခုအတွက်၊ နိုင်ငံတစ်ခု အတွက် မရှိမဖြစ်သည့် စည်းလုံးညီညွတ်သည့် စွမ်းအားတစ်ခုပင်ဖြစ်ပါသည်။ နိုင်ငံတစ်ခု က အခက်အခဲ အရေးအကြောင်း ကြုံလာပါက ကြံ့ကြံ့ခံနိုင်၍ ရင်ဆိုင်ကျော်လွှားရန်အတွက် Nationalism သည် အဓိကကျသော ခွန်အားဖြစ် တည်ရှိနေမှာဖြစ်ပါသည်။ မြန်မာတွေ စည်းကမ်းဖောက်လို့ ထီးနန်းပျောက်ဖြစ်ပြီဆိုသည့် ပြောစကားတစ်ခုကို ပြန်လည်သတိရ မိပြီး ကျွန်ုပ်တို့ဖြစ်ခဲ့ရသည့်ဘဝကို မမေ့သင့်ကြောင်း သတိပေးလိုပါသည်။ နိုင်ငံရေးသမားများ အနေဖြင့် လွတ်လပ်ရေးရအောင်လည်း ကြိုးစားဆောင်ရွက်ခဲ့သည့် သမိုင်းမှတ်တမ်းကောင်း များ ရှိခဲ့ပြီးဖြစ်ပါသည်။ နိုင်ငံရေးသမားများ ခံယူသင့်သည်မှာ နိုင်ငံတော်အတွက် အသက် စွန့်ကာကွယ်သွားကြသည့် မျိုးချစ်ပြည်သူများ၏ မျက်နှာကိုထောက်ပြီး တိုင်းရင်းသား လူမျိုးစုများ၏ အားကောင်းသည့် အမျိုးသားရေးစိတ်ဓာတ်ဖြင့် အနာဂတ်ကာလတွင် နောင်လာနောက်သားများ ကောင်းစားရန်ဆိုသည့် စိတ်ဓာတ်နှင့် ခံယူချက်ကို ထားရှိသင့် ပါသည်။ မိမိနိုင်ငံတော်အတွက် နိုင်ငံရေးသမားများ၏စွမ်းအားဖြင့် မည်ကဲ့သို့ ဆက်လက် လုပ်ကိုင်သင့်သည်၊ မည်ကဲ့သို့ ကြိုးစားဆောင်ရွက်သင့်သည်ဆိုသည့် စိတ်ဓာတ်ကို အခြေခံ ကာ မိမိနိုင်ငံ၊ မိမိလူမျိုး တိုးတက်ရေးအတွက် ကြိုးစားဆောင်ရွက်သင့်ပါသည်။ နိုင်ငံ တစ်နိုင်ငံ၏စီးပွားရေးဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုသည် အမျိုးသားရေးစိတ်ဓာတ်အပေါ်တွင် အများကြီး မူတည်နေသည့်အတွက် နိုင်ငံရေးသမားအများစုအနေဖြင့်လည်း အမျိုးသားရေးစိတ်ဓာတ် ကို အခြေခံတတ်သည့် နိုင်ငံရေးသမားကောင်းများဖြစ်အောင် ကြိုးစားဆောင်ရွက်သင့်ပါ ကြောင်း ရေးသားတင်ပြလိုက်ရပါသည်။

ကိုသားကြီး

တစ်ခုကိုတစ်ခုလွှမ်းမိုးခြင်းမရှိဘဲ

အစိုးရနှစ်ရပ်သည်

“အခြေခံဥပဒေအရ အဓိပ္ပာယ်ရောင်စုံ
 ပြည်ထောင်စုအစိုးရနှင့် ပြည်နယ်အစိုးရများ
 ဟူ၍ အစိုးရနှစ်ရပ်တည်ရှိသည်။
 အစိုးရနှစ်ရပ်သည်
 တစ်ခုကိုတစ်ခုလွှမ်းမိုးခြင်းမရှိဘဲ
 လွတ်လပ်စွာဖြင့် မတူကွဲပြားသော တာဝန်များကို
 ထမ်းဆောင်ရင်း အတူပူးပေါင်း ဆောင်ရွက်သည်။”

၁၇၈၇ ခုနှစ်က အမေရိကန်ပြည်ထောင်စု၏ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေကို စတင် အတည်ပြု လက်ခံကျင့်သုံးပြီးကတည်းက ဖက်ဒရယ်စနစ်မှာ နိုင်ငံအုပ်ချုပ်ရေးလောက တွင် လူကြိုက်များလာသောပုံစံတစ်ခု ဖြစ်လာလေသည်။ မျက်မှောက်ကာလတွင် ဖက်ဒရယ် စနစ်မှာ နိုင်ငံရေးသိပ္ပံပညာရပ်တစ်ခုအဖြစ် လေ့လာစရာဘာသာရပ်တစ်ခုဖြစ်သလို လက်တွေ့အသုံးချမှုတွင်လည်း သိသာထင်ရှားသည့် အောင်မြင်မှုများ ရှိလာပါသည်။ ထင်ရှား သော ဖက်ဒရယ်ပညာရှင် ဒင်နီယယ်အီလေဇာ (Daniel Elazar) က “ဖက်ဒရယ်အခြေခံမူနဲ့ အစီအစဉ်များဟာ ခေတ်သစ်နိုင်ငံရေးလေထုနဲ့ ကိုက်ညီမှုရှိတဲ့အပြင်၊ ဖက်ဒရယ်စနစ်ဆိုတာ ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခြင်းနဲ့ မျှဝေအုပ်ချုပ်ခြင်းကို ပေါင်းစပ်ထားတဲ့ အခြေခံပေါ်မှာ အတိုင်းအတာ တစ်စုံတစ်ရာအထိ နိုင်ငံရေးပေါင်းစည်းမှုရှိဖို့အတွက် ပုံစံထုတ်ထားတာဖြစ်လို့ ပိုပိုပြီး ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် လက်ခံလာနေပါတယ်” ဟု ပြောကြားခဲ့သည်။ ကမ္ဘာပေါ်တွင် ဖက်ဒရယ် စနစ်ကျင့်သုံးသည့် နိုင်ငံပေါင်းမှာ ၂၀၁၃ ခုနှစ် အောက်တိုဘာလအထိ ၂၇ နိုင်ငံရှိခဲ့ပြီ ဖြစ် သည်။

အိန္ဒိယဖက်ဒရယ်စနစ်နှင့်ပတ်သက်လျှင် အင်္ဂလိပ်ကိုလိုနီအုပ်ချုပ်ရေးကာလကို ပြန်လည် ခြေရာကောက်ကြည့်ရပေလိမ့်မည်။ အင်္ဂလိပ်တို့၏တစ်ပြည်ထောင်အုပ်ချုပ်ရေး စနစ်က အိန္ဒိယတွင် အောင်မြင်မှုမရခဲ့သည့်အတွက် သူတို့အုပ်စိုးခဲ့သည့် နောက်ပိုင်းကာလ နှစ်ပေါင်း ၈၀ အတွင်း ဖက်ဒရယ်စနစ်ဖြင့်အုပ်ချုပ်ရန် စတင်ကြိုးစားခဲ့ကြသည်။ အမှန်တကယ် အားဖြင့် အိန္ဒိယအစိုးရအက်ဥပဒေ ၁၉၃၅ (Government of India Act, 1935) ကို ပြဋ္ဌာန်း လိုက်ခြင်းသည် မလွဲမရှောင်သာ ဖက်ဒရယ်စနစ်ဖြင့် အုပ်ချုပ်မှတော့မည်ဆိုသည့် ယုံကြည် ချက်ကို သက်သေပြလိုက်ခြင်းဖြစ်လေသည်။ ယခင်က အိန္ဒိယအစိုးရ အက်ဥပဒေမှန်သမျှ မှာ တစ်ပြည်ထောင်စနစ်ဖြစ်ပြီး ၁၉၃၅ ခုနှစ် အက်ဥပဒေတွင် စီရင်စုများနှင့် အိန္ဒိယ ပြည်နယ်များကို ယူနစ်များအဖြစ် သတ်မှတ်ပြီး ဖက်ဒရယ်စနစ်ကို ရေးဆွဲပြဋ္ဌာန်းခဲ့သည်။ အဆိုပါ ၁၉၃၅ ခုနှစ် အက်ဥပဒေက အိန္ဒိယအစိုးရ၏ ဖက်ဒရယ်ပုံစံအခြေခံကို ချမှတ်ပေး ခဲ့သည်။ အက်ဥပဒေက ပြည်ထောင်စုအစိုးရနှင့် စီရင်စုများ (ပြည်နယ်များ) အကြား ဥပဒေ ပြုရေးအာဏာများကို ခွဲဝေပေးထားသည်။ ဥပဒေပြဋ္ဌာန်းချက်များတွင် ပြည်နယ်များအကြား လိုက်လျောညီထွေဖြစ်စေရေးနှင့် မတူကွဲပြားမှုများကို ဖြေရှင်းပေးထားသည်။ အက်ဥပဒေက ပြည်နယ်များအကြား ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်သော ဆက်ဆံရေး တည်ဆောက်ရန်အတွက်ပါ ရည်ရွယ်ထားသည်။ သို့ဖြစ်၍ ပြည်နယ်များအချင်းချင်း ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်သော ဆက်ဆံရေး တည်ဆောက်ရန် လိုအပ်သည်ဆိုသောအမြင်မှာ အိန္ဒိယ လွတ်လပ်ရေးမရမီကပင် တည်ရှိ ခဲ့သည်ဟု ဆိုရပေမည်။ လွတ်လပ်ရေးရပြီးနောက် အိန္ဒိယ အခြေခံဥပဒေမှာ အမှန်တကယ် အားဖြင့် ၁၉၃၅ ခုနှစ် အက်ဥပဒေပြဋ္ဌာန်းချက်ပါ အခြေခံမူများကို အသေးစိတ်ကျသောပုံစံ ဖြင့် ပေါင်းစပ်ရေးဆွဲထားခြင်းဖြစ်ပေသည်။

ဖက်ဒရယ်စနစ်၏ အခြေခံမူတစ်ခုဖြစ်သော ပြည်နယ်များကို အပြည့်အဝ ကိုယ်ပိုင် အုပ်ချုပ်ရေးပေး၍ ပြည်မနှင့် ခွဲခြားအုပ်ချုပ်သောစနစ်ကို ဗြိတိသျှတို့သည် မြန်မာဘုရင့်ထံ မှ အတုယူခဲ့ကြခြင်းဖြစ်သည်။ ၁၈၈၅ ခုနှစ် မြန်မာတစ်ပြည်လုံးကို ဗြိတိသျှတို့ သိမ်းယူ ပြီးသည့်နောက်တွင် ရှမ်းစော်ဘွားဒေသများကို မြန်မာဘုရင် မည်သို့အုပ်ချုပ်ခဲ့သည်ဆို

သော မန္တလေးနန်းတွင်းမှတ်တမ်းများ လေ့လာခြင်း၊ ဘုရင့်အုပ်ချုပ်ရေးစနစ်တွင် အမှုထမ်း ခဲ့ကြသည့် အရာထမ်းများကို မေးမြန်းစုံစမ်းခြင်းများပြုလုပ်ပြီး ထိုအတိုင်း အုပ်ချုပ်ခဲ့ ကြကြောင်း အင်္ဂလိပ် သမိုင်းသုတေသီ စာရေးဆရာမ ဒေါ်ရသီဝုဒ်မင်း (Dorothy Woodman) က သူမ၏ The Making of Burma စာအုပ်တွင် ရေးသားခဲ့သည်။

လက်ရှိအိန္ဒိယနိုင်ငံ၏ အခြေခံဥပဒေမှာ ဗြိတိသျှတို့ထံမှ လွတ်လပ်ရေး ရပြီးနောက် ရေးဆွဲခဲ့ခြင်းဖြစ်ပြီး ၁၉၅၀ ပြည့်နှစ် ဇန်နဝါရီလ ၂၆ ရက်နေ့တွင် အိန္ဒိယ အစိုးရအက်ဥပဒေ ၁၉၅၇ ခုနှစ်ကို အစားထိုးခြင်းဖြင့် စတင်အသက်ဝင်သည်။ ၁၉၅၀ ပြည့်နှစ် အိန္ဒိယ အခြေခံ ဥပဒေမှာ ကမ္ဘာပေါ်တွင် အရှည်ဆုံးသော အခြေခံ ဥပဒေဟုဆိုလေ့ရှိသည်။ လက်ရှိအခြေခံ ဥပဒေတွင် နိဒါန်းနှင့် အခန်း ၂၅ ခန်း၊ ပုဒ်မပေါင်း ၄၄၈ ခု၊ ဇယား ၁၂ ခု၊ ရည်ညွှန်းချက် ၅ ခု၊ ပြင်ဆင်ချက်ပေါင်း ၁၀၀ ပါရှိသည်။ အခြေခံဥပဒေ၏ နောက်ဆုံး ပြင်ဆင်ချက်မှာ ၂၀၁၅ ခုနှစ် ဩဂုတ်လ ၁ ရက်နေ့က အာဏာသက် ဝင်သည်။ (မြန်မာနိုင်ငံ၏ ၂၀၀၈ ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေမှာ အခန်း ၁၅ ခန်း၊ ပုဒ်မပေါင်း ၄၅၇ ခု၊ ဇယား ၅ ခုပါဝင်သဖြင့် ပါဝင်သည့် ပုဒ်မအရေအတွက်အရဆိုလျှင် အိန္ဒိယအခြေခံဥပဒေထက် ပိုမိုရှည်လျားသည်ဟု ဆိုရပေ မည်။ စကားချပ်။)

အခြေခံဥပဒေအရ အိန္ဒိယနိုင်ငံတွင် ပြည်ထောင်စုအစိုးရနှင့် ပြည်နယ်အစိုးရများ ဟူ၍ အစိုးရနှစ်ရပ် တည်ရှိသည်။ အစိုးရနှစ်ရပ်သည် တစ်ခုကိုတစ်ခုလွှဲမိခြင်းမရှိဘဲ လွတ်လပ်စွာဖြင့် မတူကွဲပြားသော တာဝန်များကို ထမ်းဆောင်ရင်း အတူပူးပေါင်း ဆောင်ရွက် သည်။ အခြေခံဥပဒေ၏ ဇယား(၇)တွင် ဥပဒေပြုစာရင်း (၃) ခုပါဝင်သည်။ ပြည်ထောင်စု ဥပဒေပြုစာရင်း၊ ပြည်နယ်ဥပဒေပြုစာရင်းနှင့် အပြိုင်ဥပဒေပြုစာရင်း (Concurrent list) တို့ဖြစ်ကြသည်။ အစိုးရများသည် ပိုင်းခြားထားသော အုပ်ချုပ်ရေးအာဏာများနှင့် တာဝန် များရှိကြသည်။

အိန္ဒိယအခြေခံဥပဒေကို အိန္ဒိယပါလီမန်က လွယ်ကူစွာပင် ပြင်ဆင်နိုင်သည်။ ကဏ္ဍ အတော်များများ ပြင်ဆင်ရေးတွင် ပါလီမန်သည် ပြည်နယ်များ၏ အတည်ပြုချက် ရယူရန် မလိုပေ။ ပြည်နယ်များတွင်လည်း ဂျပန်နှင့် ကက်ရုမီးယားမှလွဲ၍ သီးခြားအခြေခံဥပဒေ မရှိပေ။ ပြည်နယ်များသည် ပြည်ထောင်စုက ပြဋ္ဌာန်းထားသည့် ဥပဒေကို လေးစားလိုက်နာ ရမည်ဖြစ်ပြီး ကဏ္ဍတစ်ခုခုနှင့် ပတ်သက်၍ ပြည်ထောင်စုက ဥပဒေတစ်ရပ် ပြဋ္ဌာန်း ထားရှိပြီးဖြစ်လျှင် ပြည်နယ်က ဥပဒေသစ်ပြဋ္ဌာန်း၍ မရပေ။ ပြည်နယ်များကို ကိုယ်စားပြု သော အထက်လွှတ်တော်(Rajya sabha) တွင် ပြည်နယ်တိုင်းက ညီမျှသောကိုယ်စားပြုမှု မရဘဲ၊ လူဦးရေပိုများသော ပြည်နယ် (ဥတာပရာဒက်ရှ်) က လူဦးရေပိုနည်းသော ပြည်နယ် (ဆစ်ကင်း) ထက် ကိုယ်စားပြုမှု ပိုမို ရရှိသည်။

ပြည်နယ်များ၏ နယ်နိမိတ်သည် အပြောင်းအလဲရှိနိုင်သည်။ ဘဏ္ဍာရေးဆိုင်ရာ ကိစ္စများတွင် ဗဟိုအစိုးရသည် ပြည်နယ်အစိုးရများထက် လုပ်ပိုင်ခွင့်အာဏာပိုများသည်။ ပြည်နယ်အုပ်ချုပ်ရေးမှူး (Governor) များသည် ပြည်ထောင်စုအစိုးရ၏ ကိုယ်စားလှယ် ဖြစ်သည်။

ပြည်ထောင်စု ဥပဒေပြုစာရင်း

ပြည်ထောင်စု ဥပဒေပြုစာရင်းဆိုသည်မှာ ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်ကသာ ဥပဒေပြုခွင့်ရှိသည့် ကဏ္ဍများဖြစ်ပြီး ပြည်ထောင်စုအစိုးရက လုပ်ပိုင်ခွင့် အာဏာသက်ရောက်သည့် အဝန်းအဝိုင်းများဖြစ်သည်။ ပြည်ထောင်စုဥပဒေပြုစာရင်းတွင် အမျိုးအစားပေါင်း ၁၀၀ (ယခင်က ၉၇ မျိုး) ပါဝင်သည်။ ၎င်းတို့မှာ ကာကွယ်ရေး၊ လက်နက်နှင့် ခဲယမ်းမီးကျောက်များ၊ အဏုမြူစွမ်းအင်၊ နိုင်ငံခြားရေး၊ စစ်ပွဲနှင့် ငြိမ်းချမ်းရေး၊ နိုင်ငံသားဖြစ်မှု၊ ပြစ်မှုကျူးလွန်သူများ လွှဲပြောင်းခြင်း၊ မီးရထား၊ သင်္ဘောနှင့် ရေကြောင်း၊ လေကြောင်း၊ စာတိုက်နှင့် ကြေးနန်း၊ တယ်လီဖုန်းဆက်သွယ်ရေး၊ ကြိုးမဲ့ကြေးနန်းနှင့် အသံလွှင့်လုပ်ငန်း၊ ငွေကြေးလည်ပတ်မှု၊ နိုင်ငံခြားကုန်သွယ်ရေး၊ ပြည်နယ်အချင်းချင်းကြား ကုန်သွယ်ရေးနှင့် စီးပွားရေး၊ ဘဏ်လုပ်ငန်း၊ အာမခံလုပ်ငန်း၊ စက်မှုလုပ်ငန်းများ၊ ဓာတ်သတ္တု တူးဖော်ရေး၊ သဘာဝသယံဇာတနှင့် ရေနံ၊ ရွေးကောက်ပွဲ၊ အစိုးရငွေစာရင်းစစ်ဆေးရေး၊ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေနှင့် ပြည်ထောင်စုတရားလွှတ်တော်ချုပ်ဆိုင်ရာအဖွဲ့အစည်းများ၊ ဗဟိုတရားရုံးများနှင့် ပြည်သူ့ဝန်ဆောင်မှုဆိုင်ရာ ကော်မရှင်၊ ဝင်ငွေခွန်၊ သွင်းကုန်-ပို့ကုန် အခွန်ငွေ၊ ပြည်တွင်းခွန်၊ ကော်ပိုရေးရှင်း အခွန်၊ ငွေလုံးငွေရင်း ရင်းနှီးမြှုပ်နှံခွန်၊ ပိုင်ဆိုင်မှုအခွန် စသည်တို့ပါဝင်သည်။

ပြည်နယ်ဥပဒေပြုစာရင်း

ပြည်နယ်ဥပဒေပြုစာရင်းဆိုသည်မှာ ပြည်နယ်လွှတ်တော်များက ဥပဒေပြုနိုင်သော ကဏ္ဍများဖြစ်သည်။ ပြည်နယ်လွှတ်တော်များက ဥပဒေပြုခွင့်ရှိသဖြင့် ပြည်နယ်အစိုးရ၏ လုပ်ပိုင်ခွင့်အာဏာအဝန်းအဝိုင်းအတွင်း တည်ရှိသည်။ ၎င်းတို့မှာ ယခင်က ၆၆ မျိုးရှိခဲ့သော်လည်း ယခုအခါ ၆၁ မျိုးသာ ရှိတော့သည်။ ၎င်းတို့မှာ တရားဥပဒေစိုးမိုးရေး၊ ရဲတပ်ဖွဲ့၊ ကျန်းမာရေးစောင့်ရှောက်မှု၊ ပို့ဆောင်ဆက်သွယ်ရေး၊ မြေယာပေါ်လစီ၊ ပြည်နယ်များအတွင်း လျှပ်စစ်ဓာတ်အား၊

ပြည်နယ်
ဥပဒေပြုစာရင်း
ဆိုသည်မှာ
ပြည်နယ်လွှတ်တော်
များက
ဥပဒေပြုနိုင်သော
ကဏ္ဍများဖြစ်သည်။
ပြည်နယ်လွှတ်တော်
များက
ဥပဒေပြုခွင့်ရှိသဖြင့်
ပြည်နယ်အစိုးရ၏
လုပ်ပိုင်ခွင့်အာဏာ
အဝန်းအဝိုင်းအတွင်း
တည်ရှိသည်။ }

ကျေးလက်ဒေသအုပ်ချုပ်ရေး စသည်တို့ဖြစ်သည်။ ပြည်နယ်လွှတ်တော်များက အထက်ဖော်ပြပါကဏ္ဍများတွင် ဥပဒေပြုရန် အထူးအာဏာရှိသည်။ သို့သော် တချို့သောအခြေအနေများအောက်တွင် ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်ကလည်း အထက်တွင် ဖော်ပြထားသည့် ပြည်နယ်စာရင်းပါ ကဏ္ဍများတွင် ဥပဒေပြုနိုင်သည်။ သို့သော် ထိုသို့သောဖြစ်ရပ်တွင် ပါလီမန်က ထောက်ခံမဲ သုံးပုံ နှစ်ပုံ ရရှိရန်လိုအပ်သည်။ ထို့ပြင် အခြေခံဥပဒေ ပုဒ်မ ၂၄၉၊ ၂၅၀၊ ၂၅၂ နှင့် ၂၅၃ တို့ပါ ပြည်နယ်များနှင့်သက်ဆိုင်သောကိစ္စများကို ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စုအစိုးရက ဥပဒေပြုခွင့်ရှိသည်။

အပြိုင်ဥပဒေပြုစာရင်း (concurrent list)

အပြိုင်ဥပဒေပြုစာရင်းဆိုသည်မှာ ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်ကရေး၊ ပြည်နယ်လွှတ်တော်ကပါ ဥပဒေပြုနိုင်သည့် ကဏ္ဍများဖြစ်သည်။ ၎င်းစာရင်းတွင် ယခင်က ၄၇ မျိုးသာရှိသော်လည်း ယခုအခါ ၅၂ မျိုးရှိသည်။ ၎င်းတို့မှာ လက်ထပ်ခြင်းနှင့် ကွာရှင်းခြင်း၊ စိုက်ပျိုးမြေမှအပဖြစ်သော ပိုင်ဆိုင်မှုလွှဲပြောင်းခြင်း၊ ပညာရေး၊ ကန်ထရိုက်စာချုပ်စာတမ်း၊ အကြွေးမဆပ်နိုင်ခြင်းနှင့် ဒေဝါလီခံခြင်း၊ ယုံကြည်လွှဲအပ်ခြင်းဆိုင်ရာကိစ္စ၊ မြို့ပြဆိုင်ရာ လုပ်ငန်းများ၊ တရားရုံး မထိမဲ့မြင်ပြုမှု၊ စားသောက်ကုန်ပစ္စည်းတုပခြင်း၊ မူးယစ်ဆေးဝါးနှင့်အဆိပ်၊ စီးပွားရေးနှင့် လူမှုရေးဆိုင်ရာစီမံကိန်း၊ အလုပ်သမားသမဂ္ဂ၊ အလုပ်သမားသက်သာချောင်ချိရေး၊ လျှပ်စစ်၊ သတင်းစာ၊ စာအုပ်နှင့် ပုံနှိပ်ထုတ်ဝေခြင်း၊ တံဆိပ်ခေါင်းခွန် စသည်တို့ပါဝင်သည်။

ကြွင်းကျန်သော ကဏ္ဍ (Residual subjects)

အထက်ပါ ဥပဒေပြုစာရင်း ၃ ခုတွင်ဖော်ပြထားသော ကဏ္ဍများကို ကြွင်းကျန်ကဏ္ဍ (Residual subjects) ဟုခေါ်သည်။ အခြေခံဥပဒေတွင် ပြဋ္ဌာန်းထားချက်အရဆိုလျှင် အဆိုပါ ကြွင်းကျန်ကဏ္ဍများနှင့် ပတ်သက်သောကိစ္စများကို ဥပဒေပြုရေးမှာ ပါလီမန်၏ လုပ်ပိုင်ခွင့်အာဏာဖြစ်နိုင်သလို ပြည်နယ်ဥပဒေပြုလွှတ်တော်၏ လုပ်ပိုင်ခွင့် အာဏာလည်း ဖြစ်နိုင်ပြီး ပြဿနာအလိုက် မည်သို့ခွဲခြားရမည်ဆိုသည်ကို ပုဒ်မ ၂၄၅ တွင် ပြဋ္ဌာန်းထားသည်။ ဥပဒေပြုစာရင်း ၃ ခုတွင်ပါရှိသော ကဏ္ဍများ ချဲ့ထွင်တိုးဖြည့်ခြင်း၊ ပြင်ဆင်ခြင်းများနှင့်ပတ်သက်၍ ပုဒ်မ ၃၆၈ တွင်ပေးထားသည့် အခြေခံ ဥပဒေပြင်ဆင်နိုင်ခွင့်အာဏာ (Constituent power) ရှိသော ပါလီမန်က ပြည်နယ်အများစု၏ အတည်ပြုချက်ဖြင့် လုပ်ပိုင်ခွင့်ရှိသည်။ ဖက်ဒရယ်စနစ်မှာ အိန္ဒိယနိုင်ငံဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ၏ အခြေခံပုံသဏ္ဍာန် ဖြစ်သဖြင့် ပါလီမန်၏ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံ ဥပဒေပြင်ဆင်နိုင်ခွင့်အာဏာ (Constituent power) ဖြင့် အခြေခံဥပဒေကို ပြောင်းပြန်လှန်ပစ်ရန် သို့မဟုတ် ဖျက်ဆီးပစ်ရန်မှာ ပြည်ထောင်စုတရားလွှတ်တော်ချုပ်၏ တရားရေးဆိုင်ရာ စီရင်သုံးသပ်မှု (Judicial review) မပါဘဲ မဖြစ်နိုင်ပေ။

အုပ်ချုပ်ရေးအာဏာ

ပြည်ထောင်စုနှင့် ပြည်နယ်များသည် သီးခြားလွတ်လပ်သော အုပ်ချုပ်ရေးယန္တရားများ ရှိကြသည်။ ဥပဒေပြုကိစ္စများတွင်ကဲ့သို့ပင် အုပ်ချုပ်ရေးကိစ္စများတွင်လည်း ဗဟိုအစိုးရသည် ပြည်နယ်အစိုးရ၏ အခြေခံဥပဒေဆိုင်ရာ အခွင့်အရေး/ လုပ်ပိုင်ခွင့်အာဏာများကို (ပြည်နယ်တစ်ခုအတွင်း နိုင်ငံတော်သမ္မတ၏ဥပဒေကဲ့သို့ အာဏာတည်သည့်အမိန့်ထုတ်ပြန်ခြင်းမလွဲ၍) ချေဖျက်ခွင့် မရှိချေ။ အခြေခံဥပဒေပုဒ်မ ၃၅၅ တွင် ပြဋ္ဌာန်းထားချက်များအတိုင်း ပြည်နယ်အစိုးရတိုင်းက လိုက်နာဆောင်ရွက်ရန် ပြည်ထောင်စုတွင် တာဝန်ရှိသည်။ အခြေခံဥပဒေပုဒ်မ ၂၅၆ က ပြည်နယ်အစိုးရများသည် ဗဟိုကချမှတ်ထားသည့် အုပ်ချုပ်ရေးဆိုင်ရာဥပဒေများကို ဆန့်ကျင်ဆောင်ရွက်ခြင်းမပြုရဟု တားမြစ်ထားသည်။ အကယ်၍ ပြည်နယ်တစ်ခုသည် အခြေခံဥပဒေအတိုင်းလိုက်နာ ဆောင်ရွက်ခြင်း မရှိပါက ပုဒ်မ ၃၅၆ အရ သမ္မတသည် ဥပဒေကဲ့သို့အာဏာတည်သော အမိန့်ထုတ်ပြန်ပြီး အဆိုပါ ပြည်နယ်၏ အုပ်ချုပ်ရေးအာဏာအရပ်ရပ်ကို ပါလီမန်၏သဘောတူချက်ဖြင့် အုပ်ချုပ်သွားရမည်ဟု ပုဒ်မ ၃၅၇ က ဆိုလေသည်။

ဘဏ္ဍာရေးဆိုင်ရာ လုပ်ပိုင်ခွင့်အာဏာများ

အခြေခံဥပဒေပုဒ်မ ၂၈၂ အရ ပြည်နယ်လူထုအတွက် ပြည်နယ်တွင်းရရှိနိုင်သည့် ဘဏ္ဍာရေးအရင်း အမြစ်များနှင့် သုံးစွဲမှုတို့ကို ကိုယ်ပိုင်ဆုံးဖြတ်ပိုင်ခွင့်ရှိသည်။ ပုဒ်မ ၂၉၃ အရ ပြည်နယ်များသည် အိန္ဒိယနိုင်ငံ၏နယ်နိမိတ်အတွင်း ကန့်သတ်ချက်မရှိ လွတ်လပ်စွာ ချေးယူခွင့်ရှိသည်။ သို့သော်လည်း ပြည်နယ်တစ်ခုသည် အိန္ဒိယဗဟိုအစိုးရ ရန်ပုံငွေမှဖြစ်စေ၊ ဗဟိုအစိုးရ အာမခံချက်ဖြင့်ဖြစ်စေ ထူးခြားသော ချေးငွေများ ချေးယူ ခဲ့လျှင် ဗဟိုအစိုးရသည် သူ၏ချေးငွေကာလကို လျှော့ပေါ့လိုက်နာရန် တိုက်တွန်းနိုင်သည်။ နိုင်ငံတော်သမ္မတအနေဖြင့် ငါးနှစ်လျှင်တစ်ကြိမ် ဘဏ္ဍာရေးကော်မရှင်တစ်ရပ်ဖွဲ့စည်းပြီး အခြေခံဥပဒေပုဒ်မ ၃၆၀ အရ နိုင်ငံတော်သမ္မတသည် နိုင်ငံတော် သို့မဟုတ် နိုင်ငံတော်၏အစိတ်အပိုင်း တစ်ရပ်ရပ်တွင် ဘဏ္ဍာရေးအခြေအနေ တည်ငြိမ်မှုကို ခြိမ်းခြောက်ခံလာရပါက ဘဏ္ဍာရေး အရေးပေါ်အခြေအနေ (Financial emergency) ကြေညာနိုင်သည်။ သို့သော်လည်း ယနေ့ထက်တိုင် ဘဏ္ဍာရေးအရေးပေါ်အခြေအနေဆိုသည်နှင့်ပတ်သက်၍ ဘဏ္ဍာရေးကော်မရှင်ကသော်လည်းကောင်း၊ ဗဟိုအစိုးရကသော်လည်းကောင်း ရှင်းလင်းစွာ အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆိုထားသည့် လမ်းညွှန်ချက်မရှိသေးချေ။ ထိုသို့သော အရေးပေါ်အခြေအနေကို ပါလီမန်က သာမန်အများစု မဲဆန္ဒဖြင့် နှစ်လအတွင်းအတည်ပြုရမည်ဖြစ်ပြီး ဘဏ္ဍာရေးအရေးပေါ်အခြေအနေ ပြီးဆုံးကြောင်း သမ္မတက မကြေညာသရွေ့ သက်ရောက်နေမည်ဖြစ်သည်။ နိုင်ငံတော်သမ္မတသည် ဘဏ္ဍာရေးအရေးပေါ်အခြေအနေတွင် ပြည်ထောင်စုတရားလွှတ်တော်ချုပ်နှင့် ဗဟိုတရားရုံးများ၏ တရားသူကြီးများအပါအဝင် အစိုးရဝန်ထမ်း အားလုံး၏လစာများကို လျှော့ချနိုင်ခွင့်ရှိသည်။ ပြည်နယ်ဥပဒေပြု လွှတ်တော်သို့တင်သွင်းမည့် ငွေကြေးဆိုင်ရာ ဥပဒေကြမ်းမှန်သမျှ သမ္မတ၏အတည်ပြုချက်ရယူရန် လိုအပ်သည်။ ဘဏ္ဍာရေးဆိုင်ရာ

**ပြည်နယ်များသည်
သက်ဆိုင်ရာ
ပြည်နယ်များ၏
ဥပဒေများကို
ချိုးဖောက်မှု
မဖြစ်စေဘဲ
အချင်းချင်းအကြား
သဘောတူညီချက်များ
ပြုလုပ်နိုင်သည်။ }**

ကိစ္စရပ်များနှင့်ပတ်သက်သည့် အခြေခံစည်းမျဉ်းများကို လိုက်နာရန်လည်း သမ္မတက ပြည်နယ်သို့ ညွှန်ကြားနိုင်သည်။

အငြင်းပွားမှုများကို ဖြေရှင်းခြင်း

ပြည်နယ်များသည် သက်ဆိုင်ရာပြည်နယ်များ၏ ဥပဒေများကိုချိုးဖောက်မှု မဖြစ်စေဘဲ အချင်းချင်းအကြား သဘောတူညီချက်များ ပြုလုပ်နိုင်သည်။ ပြည်နယ်တစ်ခုသည် အခြားပြည်နယ်တစ်ခုနှင့်ဖြစ်စေ၊ အခြားပြည်နယ်များနှင့်ဖြစ်စေ၊ အခြားပြည်ထောင်စုနယ်မြေတစ်ခုနှင့်ဖြစ်စေ၊ ဗဟိုအစိုးရနှင့်ဖြစ်စေ အငြင်းပွားမှု ဖြစ်ပွားပါက အခြေခံဥပဒေပုဒ်မ ၁၄၁ အရ ပြည်ထောင်စုတရားလွှတ်တော်ချုပ်၏ အဆုံးအဖြတ်ကို ခံယူရမည်။ သို့သော်လည်း ပြည်ထောင်စုတရားလွှတ်တော်ချုပ်၏ ဆုံးဖြတ်ပိုင်ခွင့်တွင် ပြည်နယ်များအကြား မြစ်ရေကိုထိန်းချုပ်ခွဲဝေသုံးစွဲခြင်းနှင့်ပတ်သက်သည့် အငြင်းပွားမှုကို ပုဒ်မ ၂၆၂ အရ ဖယ်ထုတ်ထားသည်။ အကြောင်းမှာ အဆိုပါအငြင်းပွားမှုမျိုးနှင့် ပတ်သက်၍ဖြေရှင်းရန် ပြဋ္ဌာန်းထားသော Interstate River Water Disputes Act, 1956 ဥပဒေ ရှိပြီး ဖြစ်သောကြောင့်ဖြစ်သည်။

အခြေခံဥပဒေပုဒ်မ ၂၆၃ အရ သမ္မတသည် ပြည်နယ်အချင်းချင်းအကြားဖြစ်စေ၊ ပြည်ထောင်စုနှင့်ဖြစ်စေ ဖြစ်ပွားသည့်အငြင်းပွားမှုများကိုဖြေရှင်းရန် နှင့် ပေါ်လစီမူဝါဒများ ကို ပိုမိုကောင်းမွန်စွာကျင့်သုံးနိုင်စေရန် ပြည်နယ်များညှိနှိုင်းရေးကောင်စီကို ဖွဲ့စည်းနိုင်သည်။

နိဂုံးချုပ်အားဖြင့်ပြောရလျှင် အိန္ဒိယအခြေခံဥပဒေသည် အားကောင်းသော ဗဟိုအစိုးရရှိသည့် ဖက်ဒရယ်စနစ်တစ်ခုဖြစ်ပါသည်။ ထို့ပြင် လူမျိုးကို အခြေပြုဖွဲ့စည်းထားသည့် (Ethnofederalism) မဟုတ်ဘဲ၊ လူမျိုးနှင့်ဒေသဖွဲ့စည်းမှုကို ပေါင်းစပ်ထားသော မျိုးစပ် Hybrid federalism (သို့မဟုတ်) Territorial-ethnic federalism တစ်ခု ဖြစ်ပါသည်။

မတူကွဲပြားခြားနားသော တိုင်းရင်းသားလူမျိုးအများအပြားအကြားတွင် စည်းလုံး ညီညွတ်မှုနှင့် တည်တံ့ခိုင်မြဲရေးတို့ကို ထိန်းသိမ်းထားနိုင်ရန်မှာ အင်အားကောင်းသော ဗဟိုတစ်ရပ်ရှိဖို့ လိုအပ်သည်ဟု ယူဆသောကြောင့် ဖြစ်ပေသည်။ ဧရာမလူဦးရေရှိသည့် နိုင်ငံတစ်ခု၏ လူမှုစီးပွားဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးတွင် အင်အားကောင်းသော ဗဟိုတစ်ရပ်ရှိဖို့ လိုပါသည်။ အခြေခံဥပဒေကိုစတင်ရေး ဆွဲခဲ့သူများက ပြည်နယ်များအနေဖြင့်လည်း ခွဲဝေ ပေးအပ်ထားသည့် ကဏ္ဍများတွင် လွတ်လပ်စွာဖြင့်၎င်းတို့၏တာဝန်များကို ထမ်းဆောင် ရင်း၊ အစိုးရများအချင်းချင်း အတိုက်အခံဖြစ်သည်ထက် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်သွားနိုင်ရန် ဆန္ဒရှိခဲ့ကြပါသည်။

လက်ရှိအိန္ဒိယဝန်ကြီးချုပ် မိုဒီက “States are King” ပြည်နယ်တွေက ဘုရင်ပါပဲ။ ဒါက သိပ်ကို အရေးကြီးပါတယ်။ ဘာဖြစ်လို့လဲဆိုတော့ အိန္ဒိယရဲ့ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးဟာ ပြည်နယ်တွေရဲ့ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးအပေါ်တည်မှီနေပြီး ဒါက ကျွန်တော်တို့နိုင်ငံရဲ့ ဖက်ဒရယ် တည်ဆောက်ပုံကို ပိုမိုအားကောင်းစေပါလိမ့်မယ်” ဟု ပြောလိုက်ခြင်းဖြင့် ပြည်နယ်များ တွင် လုပ်ပိုင်ခွင့်အာဏာများ ပိုမိုရရှိလာလိမ့်မည်ဟု မျှော်လင့်ရပါသည်။

ရဲထွန်း(သီပေါ)

စာကိုး

- Wikipedia မှ Federalism in India ကို အဓိက မှီငြမ်းကိုးကားသည်။

တရားတော်၊ နိဗ္ဗာန်၊ နိဗ္ဗာန်ရောက်အောင်၊ နိဗ္ဗာန်ရောက်အောင်

နိဗ္ဗာန်ရောက်အောင်

“အမျိုးသားပညာရေးစနစ်၏ ရည်ရွယ်ချက်မှာမူ
 မြန်မာအမျိုးသားတို့၏
 စာပေ အနုပညာနှင့် ယဉ်ကျေးမှု၊
 မြန်မာသမိုင်း စသော
 အမျိုးသားစိတ်ဓာတ် မြှင့်တင်ရေး၊
 ဇာတိသွေးဇာတိမာန်တက်ကြွ နိုးကြားစေရေးတို့ကို
 ဦးတည်သင်ကြားပေးခဲ့သည်။”

မြန်မာနိုင်ငံသည် သမိုင်းနှစ်ပေါင်းကြာရှည်စွာ ကိုယ့်မင်းကိုယ့်ချင်း၊ ကိုယ့်ထီး ကိုယ့်နန်း ကိုယ့်ကြွန်း နှင့် ဝင့်ထည်တင့်တယ်စွာ နေထိုင်လာခဲ့သည့် နိုင်ငံ ဖြစ်သည်။ အမျိုး၊ ဘာသာ၊ သာသနာနှင့် ရိုးရာယဉ်ကျေးမှု ဓလေ့ထုံးတမ်းစဉ်လာများကို လေးစားလိုက်နာခဲ့သည့် နိုင်ငံ လည်း ဖြစ်သည်။ ထိုမျှမက အချုပ်အခြာအာဏာကိုပိုင်စိုးသော မင်းသမ္မတအဆက်ဆက်၊ ခေတ်စနစ်အဆက်ဆက်တွင်လည်း စီးပွားရေး၊ လူမှုရေး၊ နိုင်ငံရေး၊ ပညာရေး၊ ယဉ်ကျေးမှု စသည့် အခန်းကဏ္ဍအရပ်ရပ်တွင် ကိုယ်ပိုင်လက္ခဏာများဖြင့် သီးခြားရပ်တည်နိုင်ခဲ့သည့် နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံလည်း ဖြစ်ခဲ့သည်။

သို့ရာတွင် နယ်ချဲ့အင်္ဂလိပ်တို့နှင့် အင်္ဂလိပ် - မြန်မာ ပထမစစ်ပွဲ၊ အင်္ဂလိပ်- မြန်မာ ဒုတိယစစ်ပွဲ အသီးသီးဖြစ်ပွားခဲ့ရပြီး ၁၈၈၅ ခုနှစ်တွင် သူ့ကျွန်ဘဝ ကျရောက်ခဲ့ရသည်။ ထိုသို့ သူ့ကျွန်ဘဝ ကျရောက်ခဲ့ရချိန်မှ အစပြု၍ မြန်မာနိုင်ငံသားတိုင်းရင်းသား လူမျိုးများအားလုံး နယ်ချဲ့ဗြိတိသျှတို့၏ စိုးမိုးအုပ်ချုပ်မှု၊ ဖိနှိပ်အနိုင်ကျင့်မှု အမျိုးမျိုးကို ခါးစည်းရင်ဆိုင်ခဲ့ရသည်။ လူနေမှုဘဝများ အဘက်ဘက်မှ နိမ့်ကျခဲ့ရသည့်အပြင် နိုင်ငံရေး၊ စီးပွားရေး၊ လူမှုရေး၊ ဘာသာရေးနှင့် ပညာရေး အခန်းကဏ္ဍအသီးသီးတွင် ဖိနှိပ်ချုပ်ချယ်မှုများနှင့် တွေ့ကြုံခဲ့ရသည်။

နယ်ချဲ့ဗြိတိသျှတို့၏ လက်အောက်ခံကိုလိုနီဘဝမှ လွတ်မြောက်နိုင်ရန်အတွက် မြန်မာတိုင်းရင်းသားများသည် အမျိုးသားရေးလှုပ်ရှားမှုများကို နည်းအမျိုးမျိုးဖြင့် လှုံ့ဆော်ဆောင်ရွက်ခဲ့ကြပါသည်။ ဆိုခဲ့ပါအမျိုးသားရေးလှုပ်ရှားမှုများအနက် သမိုင်းမော်ကွန်းတင်စရာ အမျိုးသားနေ့အကြောင်းကို တစေ့တစောင်း ကောက်နုတ်ဖော်ပြလိုပါသည်။

မြန်မာနိုင်ငံသည် နယ်ချဲ့ဗြိတိသျှအစိုးရအုပ်စိုးမှုအောက် နှစ်ပေါင်းတစ်ရာကျော် ကျရောက်ခဲ့ရသည်။ ကိုလိုနီလက်အောက်ခံဘဝတွင် အဖိနှိပ်ခံနိုင်ငံဖြစ်ခဲ့ပြီးနောက် ရန်ကုန်ကောလိပ်နှင့် ယုဒဿန်ကောလိပ်တို့ကို အိန္ဒိယနိုင်ငံ ကာလကတ္တား တက္ကသိုလ်၏ လက်အောက်ခံအဖြစ် ဖွင့်လှစ်ပေးခဲ့သည်။ သို့ရာတွင်

】နယ်ချဲ့
ဗြိတိသျှတို့၏
လက်အောက်ခံ
ကိုလိုနီဘဝမှ
လွတ်မြောက်
နိုင်ရန်အတွက်
မြန်မာတိုင်းရင်းသား
များသည်
အမျိုးသားရေး
လှုပ်ရှားမှုများကို
နည်းအမျိုးမျိုးဖြင့်
လှုံ့ဆော်ဆောင်ရွက်
ခဲ့ကြပါသည်။】

မြန်မာတိုင်းရင်းသားတို့က မြန်မာနိုင်ငံအတွက် သီးခြား သီးသန့်တက္ကသိုလ်တစ်ခု ထူထောင်ပေးရန် စတင်တောင်းဆိုခဲ့ကြသည်။ ထို့ကြောင့် ရန်ကုန်ကောလိပ်နှင့် ယုဒသန်ကောလိပ်နှစ်ခုကိုပေါင်း၍ ရန်ကုန်တက္ကသိုလ်အဖြစ် တိုးမြှင့်ပေးသော တက္ကသိုလ်ဥပဒေကို ဗြိတိသျှအစိုးရက ၁၉၂၀ ပြည့်နှစ် ဇွန်လအတွင်း တိုင်းပြည်သို့ ပြဋ္ဌာန်းကြေညာသည်။

ထိုကဲ့သို့ တက္ကသိုလ်ဥပဒေကို ပြဋ္ဌာန်းပေးရာတွင် အထက်တန်းပညာသင်ကြားရေးကို ကန့်သတ်ချုပ်ချယ်သည့် အချက်များအား ထည့်သွင်းထားကြောင်းလေ့လာတွေ့ရှိရပါသည်။

ယင်းဥပဒေတွင် ရန်ကုန်တက္ကသိုလ်သည် ကျောင်းအိပ်ကျောင်းစား တက္ကသိုလ်ဖြစ်ရမည်ဆိုသော အချက်၊ တက္ကသိုလ်အုပ်ချုပ်ရေးနှင့် သင်ကြားရေးကို ဗြိတိသျှလူမျိုးအရာရှိကြီးများက ချုပ်ကိုင်ထားသည့် အချက်များကြောင့် မြန်မာနိုင်ငံမှ ငွေကြေးချမ်းသာသူနှင့် အရာရှိကြီးများ၏သားသမီးများသာနေနိုင်မည့် အခြေအနေမျိုးကို ဖန်တီးထားသော ပညာရေးစနစ်ဖြစ်၍ ပြန်လည်ပြင်ဆင်ပေးရန် တောင်းဆိုခဲ့ကြသည်။

အဆိုပါပြဋ္ဌာန်းချက်အပေါ် လူထုအစည်းအဝေးပွဲများဖြင့်လည်းကောင်း၊ ဆောင်းပါးများ ရေးသား၍လည်းကောင်း တက္ကသိုလ်ဥပဒေပါမကျေနပ်ချက်များအပေါ် ဆန်းစစ်ဝေဖန်ဆွေးနွေးတင်ပြခဲ့ကြသည်။ ဤကဲ့သို့ မြန်မာတိုင်းရင်းသားလူမျိုးများ၏ ကန့်ကွက်မှုအမျိုးမျိုးကြားမှပင် ၁၉၂၀ ပြည့်နှစ် ဩဂုတ်လ ၂၈ ရက်နေ့တွင် မြန်မာနိုင်ငံဥပဒေပြုကောင်စီမှ တက္ကသိုလ် ဥပဒေကို လက်ခံအတည်ပြုခဲ့သည်။

ထို့ကြောင့် ရန်ကုန်ကောလိပ်မှ ကျောင်းသားကြီး ၁၁ ဦးတို့သည် ရွှေတိဂုံရင်ပြင်စနေထောင့်၌ တွေ့ဆုံကာ ရန်ကုန် တက္ကသိုလ်ဥပဒေကို သပိတ်မှောက်ရန် သစ္စာအဓိဋ္ဌာန်ပြုကြသည်။ အဆိုပါကျောင်းသားများမှာ (၁) ကေညီပီတိ၊ (၂) ထွန်းဝင်း၊ (၃) ဖေသိန်း၊ (၄) ဘခင်၊ (၅) ဘရင်(သံတွဲ)၊ (၆) ဘရင်(ထားဝယ်)၊ (၇) ဘဦး၊ (၈) ဖိုးကွန်း၊ (၉) လှတင်၊ (၁၀)မောင်ဧ၊ (၁၁)အောင်ဒင် တို့ ဖြစ်ကြသည်။

အဆိုပါကျောင်းသားကြီး ၁၁ ဦး၏ ဦးဆောင်မှုဖြင့် ရန်ကုန်ကောလိပ်နှင့် ယုဒသန်ကောလိပ်တို့မှ ကျောင်းသားများက ၁၂၈၂ ခုနှစ် တန်ဆောင်မုန်းလပြည့်ကျော် ၁၀ ရက်နေ့ (၁၉၂၀ ပြည့်နှစ် ဒီဇင်ဘာ ၅ ရက်နေ့) တွင် သပိတ်မှောက်ပွဲ စတင်လိုက်ကြသည်။

သပိတ်စခန်းတည်ရာအရပ်မှာ ဗဟန်းရပ် ရွှေကျင်တိုက် ဆရာတော် ဦးအရိယကျောင်းတိုက် ဖြစ်သည်။ ယင်းသပိတ်စခန်းကို ကျောင်းသားကိုယ်စားလှယ် ၂၆ ဦးပါသော သပိတ်မှောက်ကော်မတီက ဦးဆောင်၍ သပိတ်ကို ကြီးကြပ်ပေးသည်။ ရန်ကုန်ကောလိပ် သပိတ်ကြီးမှတစ်ဆင့် မြန်မာပြည်အနှံ့ အထက်တန်းနှင့် အလယ်တန်းကျောင်းတချို့လည်း သပိတ်မှောက်ခဲ့ကြသဖြင့် အထွေထွေကျောင်းသားသပိတ်ကြီး ပေါ်ပေါက်လာခဲ့သည်။

အထက်ပါ ကျောင်းသားသပိတ်ကြီး၏ အကျိုးဆက်အဖြစ် နယ်ချဲ့အစိုးရက တည်ထောင်ပေးသော တက္ကသိုလ်သို့ ဆက်လက်တက်ရောက်ပညာသင်ကြားခြင်း မပြုကြရန် စုဝေးတိုင်ပင်ဆုံးဖြတ်ခဲ့ကြသည်။

ထို့ကြောင့် နယ်ချဲ့အစိုးရသည် သပိတ်မှောက်ကျောင်းသားများကို အစုလိုက်ကျောင်းထုတ်သောနည်းဖြင့် ဖြိုခွဲကြည့်ရာမရသည့်အပြင် ၁၉၂၀ ပြည့်နှစ် ဒီဇင်ဘာလ ၁၇

ရက်နေ့တွင် အမျိုးသား အထက်တန်းကျောင်းများကိုလည်းကောင်း၊ ၁၉၂၁ ခုနှစ် ဩဂုတ်လ ၁၄ ရက်နေ့တွင် အမျိုးသားကောလိပ်တို့ကိုလည်းကောင်း ရန်ကုန်မြို့ ဗဟန်းရပ်၌ စတင် ဖွင့်လှစ်ခဲ့သည်။ မြန်မာနိုင်ငံတစ်နိုင်ငံလုံးတွင် မြန်မာတိုင်းရင်းသားတို့ ကိုယ်တိုင် ဦးစီး တည်ထောင်ခဲ့သောကြောင့် အမျိုးသားကျောင်းများဟု ခေါ်တွင်ခဲ့ခြင်း ဖြစ်သည်။

ထို့အတူ အမျိုးသားကောလိပ်နှင့် အမျိုးသားကျောင်းများကို ဗဟိုမှလမ်းညွှန် ကွပ်ကဲပေးရန် အဖွဲ့ဝင် ၅၀ ဦး ပါဝင်သော အမျိုးသားပညာရေးကောင်စီကို ဖွဲ့စည်းခဲ့သည်။ အမျိုးသားကောလိပ်နှင့် အမျိုးသားကျောင်းများတွင် သင်ကြားပေးသော ပညာရေးစနစ်မှာ အမျိုးသားပညာရေးစနစ် ဖြစ်သည်။ အမျိုးသားပညာရေးစနစ်၏ ရည်ရွယ်ချက်မှာ မြန်မာ ဘာသာကို မဏ္ဍိုင်ထား၍ နိုင်ငံတိုးတက်ရာတိုးတက်ကြောင်းအတွက် အထောက်အကူပြုမည့် အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းပညာရပ်များကို အားပေးချီးမြှင့်ကြရန် ဖြစ်သည်။

ကိုလိုနီပညာရေး၏ ရည်မှန်းချက်ကား အမျိုးသားပညာရေးနှင့် လုံးဝဆန့်ကျင်ဘက် ဖြစ်ပြီး မြန်မာတစ်မျိုးသားလုံးအား ကျွန်ုပ်တို့ရည်စေရန်ရည်ရွယ်သော ပညာရေးစနစ်ပင် ဖြစ်ကြောင်း မြန်မာတိုင်းရင်းသားအားလုံးက နားလည်သိရှိလက်ခံထားကြသည်။ ထို့ကြောင့် နယ်ချဲ့အင်္ဂလိပ်ဘုရင်ခံနှင့် နေမဝင်အင်ပါယာအပေါ် သစ္စာရှိစေမည့် အင်္ဂလိပ်လက်အောက် နေထိုင်ရသည်မှာ ကောင်းမွန်သည်။ အကျိုးရှိသည်ဟု အထင်ရောက်စေသော အတွေးအမြင် အမှားများကို မြန်မာလူငယ်လူရွယ် ကျောင်းသားများ၏ နှုတ်သီးသောဦးနှောက်ထဲသို့ ရိုက်သွင်းပေးသည်။

အမျိုးသားပညာရေးစနစ်၏ ရည်ရွယ်ချက်မှာမူ မြန်မာအမျိုးသားတို့၏ စာပေ အနုပညာနှင့် ယဉ်ကျေးမှု၊ မြန်မာသမိုင်း စသော အမျိုးသားစိတ်ဓာတ် မြှင့်တင်ရေး၊ ဇာတိသွေးဇာတိမာန်တက်ကြွ နိုးကြားစေရေးတို့ကို ဦးတည်သင်ကြားပေးခဲ့သည်။ ဗြိတိသျှ အစိုးရ ဖွင့်လှစ်ပေးခဲ့သော ကိုလိုနီပညာရေးစနစ်ကို ဆန့်ကျင်တော်လှန်သည့် အမျိုးသား ပညာရေးစနစ်ပင်ဖြစ်၏။

အဆိုပါ ၁၉၂၀ ပြည့်နှစ် ဒီဇင်ဘာလ ၅ ရက်နေ့တွင် စတင်ခဲ့သော ပထမဆုံးကျောင်းသား သပိတ်သည် မြန်မာတိုင်းရင်းသားတို့က စုစည်းညီညွတ်မှုကို အခြေခံကာ စနစ်တကျဖြင့် စည်းရုံး၍ နယ်ချဲ့အစိုးရကို ပထမဆုံး ဆန့်ကျင်တွန်းလှန်တိုက်ခိုက်သော၊ တော်လှန်သော မြန်မာ့သမိုင်းဝင် သပိတ်မှတ်တမ်းတစ်ခု ဖြစ်သည်။ ထိုမှတစ်ဆင့် ကျောင်းသားသပိတ်သည် ဂျီစီဘီအေ ဦးဆောင်သော ဝံသာနုလှုပ်ရှားမှုနှင့်ဆက်စပ်နေပြီး ကျောင်းသားထုနှင့် ပြည်သူ တို့၏ ပေါင်းစည်းမှုကိုလည်း တွေ့ရသဖြင့် မြန်မာတိုင်းရင်းသားတို့၏ စုစည်းညီညွတ်သည့် အမျိုးသားရေးလှုပ်ရှားမှုတစ်ရပ်ဟု ဆိုရပါမည်။

ထို့ကြောင့် ၁၉၂၁ ခုနှစ်တွင် မန္တလေး၌ ကျင်းပသော နဝမအကြိမ် ဂျီစီဘီအေ ကွန်ဖရင့်က အမျိုးသားနေ့ သတ်မှတ်ခဲ့ရာတွင် ၁၉၂၀ ပြည့်နှစ် ဒီဇင်ဘာ ၅ ရက် (၁၂၈၂ ခုနှစ် တန်ဆောင်မုန်းလပြည့်ကျော် ၁၀ ရက်) နေ့သည် အုပ်ချုပ်သူ နယ်ချဲ့အင်္ဂလိပ်အစိုးရကို ထိရောက်စွာ ဆန့်ကျင်တွန်းလှန်သော၊ တော်လှန်သောနေ့၊ ရန်ကုန်တက္ကသိုလ်ဥပဒေကို ကန့်ကွက်သည့်အနေဖြင့် ကျောင်းသားများ သပိတ်မှောက်သောနေ့၊ အမျိုးသားတော်လှန်

ရေး စတင်သောနေ့ ဖြစ်ခြင်းတို့ကြောင့် အမျိုးသားနေ့အဖြစ် တညီတညွတ်တည်း ဆုံးဖြတ် အတည်ပြုခဲ့ကြသည်။

ယင်းကဲ့သို့ အမျိုးသားနေ့အဖြစ် ရက်သတ်မှတ်ရာ၌ပင် အမျိုးသားနေ့၏ အဓိပ္ပာယ် ပြည့်စုံပေါ်လွင်ပီပြင်စေရန် တက္ကသိုလ်ဥပဒေကို သပိတ်မှောက်သော အင်္ဂလိပ်နေ့ရက်ဖြစ် သည့် ဒီဇင်ဘာလ ၅ ရက်ဟု မသတ်မှတ်ဘဲ မြန်မာပြက္ခဒိန်နေ့ရက်ဖြစ်သော တန်ဆောင်မုန်း လပြည့်ကျော် ၁၀ ရက်ဟု တမင်ရွေးချယ် သတ်မှတ်ပေးခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။ ဤသို့ဖြင့် အမျိုးသားရေးလက္ခဏာသည် ပိုမို၍ လေးနက်ပီပြင်ထင်ရှား ပေါ်လွင်ခဲ့ရပေ၏။

မည်သို့ဆိုစေမြတ်ဗျာနယ်ချဲ့အစိုးရ၏ သံဖနောင့်အောက် ရောက်နေခဲ့ရသော မြန်မာ တိုင်းရင်းသားတို့၏ ပထမဆုံး ကျောင်းသားသပိတ်ကြောင့် ၎င်းလျှိုးနေသော ဇာတိသွေး ဇာတိမာန်တို့ကား ပြန်လည်နိုးကြားလာခဲ့သလို မြန်မာ့လွတ်လပ်ရေး တိုက်ပွဲအတွက် တပ်လှန့်နှိုးဆော်ကာ အင်္ဂလိပ်အစိုးရအပေါ် အောင်ပွဲခံသောနေ့ တစ်နည်း အမျိုးသား အောင်ပွဲနေ့ဟုလည်း ခေါ်ဆိုခဲ့ကြကြောင်း သမိုင်းဝင်ကမ္မည်းထိုး မှတ်တမ်းတင် ဂုဏ်ပြု တင်ပြလိုက်ရပါသည်။

ရဲခေါင်မျိုး

အချိုးကျကိုယ်စားပြုစနစ်

အချိုးကျ

အချိုးကျစနစ်

“အချိုးကျကိုယ်စားပြုစနစ်တွင်လည်း
 စနစ်ခွဲပေါင်းများစွာ ရှိသည့်အနက်မှ
 ယခုအခါ လာမည့်ရွေးကောက်ပွဲတွင်
 အသုံးပြုမည်ဟု နာမည်ကြီးနေသည့်
 “အချိုးကျကိုယ်စားပြုစနစ်-စာရင်းပိတ်ပုံစံ”
 (Party List PR - Closed List) ကိုသာ
 အဓိကထား၍ စာရေးသူအနေနှင့်
 ဖော်ပြသွားမည် ဖြစ်ပါသည်။”

လွတ်လပ်ပြီး တရားမျှတတဲ့ ရွေးကောက်ပွဲကျင်းပနိုင်ဖို့အတွက် တိုင်းပြည်ဟာ တည်ငြိမ်အေးချမ်းမှုရှိဖို့ လိုပါတယ်။ ပြည်သူလူထုတစ်ရပ်လုံးအနေနဲ့ မည်သည့်ပုံစံနှင့်မဆို ခြိမ်းခြောက်အကျပ်ကိုင် ဖိအားပေးခံရမှုမရှိဘဲ မိမိဆန္ဒအတိုင်း မဲပေးဖို့လိုအပ်ပါတယ်။ လာမယ့်အထွေထွေရွေးကောက်ပွဲမှာ တစ်နိုင်ငံလုံး လွတ်လပ်ပြီး တရားမျှတစွာ နေရာအနှံ့ အကြားအလပ်မရှိ ကျင်းပနိုင်ရမှာ ဖြစ်ပါတယ်။ ရွေးကောက်ပွဲမှာ တရားမျှတမှုနဲ့ ခြိမ်းခြောက် အကျပ်ကိုင်မှုတွေ မရှိစေဖို့အတွက် လက်နက်ကိုင်ပဋိပက္ခတွေ ချုပ်ငြိမ်းဖို့လိုအပ်ပါတယ်။ ရွေးကောက်ပွဲကျင်းပနိုင်ဖို့ နိုင်ငံရေးနဲ့လုံခြုံရေးအခြေအနေ အမြန်ဆုံးတည်ငြိမ်ဖို့ ပြည်သူ့လုံခြုံရေးစနစ်ကို ကျွန်တော်တို့ မြှင့်တင်ဆောင်ရွက်သွားမှာ ဖြစ်ပါတယ်။

(နိုင်ငံတော်စီမံအုပ်ချုပ်ရေးကောင်စီဥက္ကဋ္ဌ နိုင်ငံတော်ဝန်ကြီးချုပ် ဗိုလ်ချုပ်မှူးကြီး မင်းအောင်လှိုင်၏ ၂၀၂၂ ခုနှစ် ဩဂုတ်လ ၁ ရက်နေ့တွင် နိုင်ငံတော်စီမံအုပ်ချုပ်ရေးကောင်စီ၏ ၁ နှစ်နှင့် ၆လ (၁၈ လ) ပြည့် နိုင်ငံတော်တာဝန် ထမ်းဆောင်ခဲ့မှုနှင့် ပတ်သက်၍ ပြောကြားသည့် မိန့်ခွန်းမှ ကောက်နုတ်ချက်)

လာမည့်နှစ်တွင် ရွေးကောက်ပွဲတစ်ရပ် ကျင်းပပေးမည်ဟူသော အသံသည် တစ်စနှင့်တစ်စ စာရေးသူတို့နိုင်ငံအတွင်းတွင် ကျယ်လောင်၍လာနေသည်ကတော့ အမှန်ပင်။ သည်နိုင်ငံတွင် ဘယ်တုန်းကစ၍ ရွေးကောက်ပွဲဆိုတာကို ကျင်းပခဲ့ပါသနည်းဟု အမေးရှိခဲ့သော် ဗြိတိသျှနယ်ချဲ့အစိုးရတို့ အုပ်စိုးနေသောကာလ၊ လွတ်လပ်ရေးမရမီ ၁၉၂၂ ခုနှစ် လောက်ကျမှ ရွေးကောက်ပွဲဆိုသည်ကို နယ်ချဲ့ဗြိတိသျှတို့ကြောင့် စတင်၍သိခဲ့ရပါသည် ဟုပင် ဖြေရပေမည်။

ဒိုင်အာခီအုပ်ချုပ်ရေးဟုဆိုသော ဘုရင်ခံက တိုက်ရိုက်ခန့်အပ်သော ဝန်ကြီးများနှင့် ပြည်သူလူထုက ရွေးကောက်တင်မြှောက်ထားသော အမတ်များထဲမှ ရွေးချယ်ခန့်အပ်ခြင်း ခံရသော ဝန်ကြီးများ နှစ်ဖက်ပူးတွဲ၍ အုပ်ချုပ်သောစနစ် ဖြစ်ပါသည်။

ထိုစဉ်က ထွက်ပေါ်ခဲ့သော မဲစာရင်းအရ မဲပေးနိုင်သူပေါင်း (၁၇၇၆၇၂၂၇) တစ်သန်း ခုနစ်သိန်းခြောက်သောင်းကျော် ရှိသည့်အနက် ၆ ဒသမ ၉၂ ရာခိုင်နှုန်း (ပျမ်းမျှ လူ ၁၀၀ လျှင် ခုနစ်ယောက်နီးပါးသာ) လာရောက် မဲပေးခဲ့ကြပါသည်။ ထိုစဉ်က မဲပေးသောစနစ်မှာ လည်း မဲအများရရှိသူ အနိုင်ရသောစနစ် (FPTP) ဖြစ်ပေသည်။ လွတ်လပ်ရေးအကြိုနှင့် လွတ်လပ်ရေးရပြီး ပါလီမန် ရွေးကောက်ပွဲမှစ၍ မြန်မာ့ဆိုရှယ်လစ်လမ်းစဉ်ပါတီအစိုးရ လက်ထက်၊ မဲပုံးအဖြူ မဲပုံးအမည်း ရွေးချယ်ပေးရသော ရွေးချယ်မှုရွေးကောက်ပွဲများ၊ နိုင်ငံတော် ငြိမ်ဝပ်ပိပြားမှု တည်ဆောက်ရေးအဖွဲ့အစိုးရလက်ထက် ရွေးကောက်ပွဲ (၁၉၉၀ ရွေးကောက်ပွဲ)၊ နိုင်ငံတော်အေးချမ်းသာယာရေးနှင့် ဖွံ့ဖြိုးရေးကောင်စီအစိုးရလက်ထက် ရွေးကောက်ပွဲ (၂၀၁၀ ရွေးကောက်ပွဲ)၊ ပြည်ထောင်စု ကြံ့ခိုင်ရေးနှင့်ဖွံ့ဖြိုးရေးပါတီ အစိုးရ

လက်ထက် ရွေးကောက်ပွဲ (၂၀၁၅ ရွေးကောက်ပွဲ) နှင့် အမျိုးသားဒီမိုကရေစီအဖွဲ့ချုပ် အစိုးရ လက်ထက် ရွေးကောက်ပွဲ (၂၀၂၀ ရွေးကောက်ပွဲ) တို့ကား ပြုလုပ်ကျင်းပပြီးစီးခဲ့သော စာရေးသူတို့နိုင်ငံမှ အစိုးရအစဉ်အဆက် ပြုလုပ်ခဲ့ကြသော ရွေးကောက်ပွဲများပင် ဖြစ်ပါသည်။

ထိုသို့ပြုလုပ်ခဲ့သော ရွေးကောက်ပွဲများတွင် အသုံးပြုခဲ့သော ရွေးကောက်ပွဲမဲပေးစနစ် မှာ လည်း မဲအများဆုံးရသောသူ အနိုင်ရသည့်စနစ် (FPTP) သာ ဖြစ်ပါသည်။ (ကြားဖြတ် ရွေးကောက်ပွဲများကို ထည့်သွင်းတင်ပြမှု မပြုထားပါ။ စာရေးသူ ပြည်သူတို့နှင့်လည်း ကျွမ်းဝင်ပြီးသော ရွေးကောက်ပွဲ မဲပေးစနစ်လည်း ဖြစ်ပါသည်။ သို့သော် စနစ်တိုင်းတွင် လည်း အားနည်းချက်၊ အားသာချက်တို့မှာ ရှိကြစမြဲပင်။ အားနည်းချက်များပါက တစ်နည်း နိုင်ငံတော်အတွက် ကောင်းမွန်တိုးတက်မှုမရှိပါက လွန်စွာအရေးကြီးလှသော ဆန္ဒမဲ ပေးသည့်စနစ်မျိုးကို မဆိုထားပါဘိ။ ဘောလုံးအားကစားနည်းတွင်တောင်မှ အသင်း၏ အောင်မြင်မှုနှင့် မကိုက်ညီသော နည်းစနစ်ဟောင်းများနေရာတွင် နည်းစနစ်အသစ်များ အစားထိုးခဲ့ကြသည်တို့လည်း ရှိတတ်စမြဲပင်။ ယခုလည်း ပြုလုပ်ဖြစ်မည်ဆိုသော လာမည့် ၂၀၂၃ ရွေးကောက်ပွဲ၌ နဂိုသုံးစွဲနေသောနည်းဖြစ်သည့် မဲအရေအတွက်အများဆုံးရသူ အနိုင် ရစေသော မဲပေးစနစ် (First Pass The Past - FPTP) ကို မသုံးဘဲနိုင်ငံရေးပါတီများသည် ပြည်ထောင်စုရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင်နှင့် ၂၆-၂၀၂၁ ရက်နေ့တွင် နိုင်ငံရေးပါတီ ၅၃ ပါတီ၊ ၂၁-၅-၂၀၂၁ ရက်နေ့တွင် နိုင်ငံရေးပါတီ ၅၉ ပါတီတို့နှင့် နေပြည်တော်ရှိ ပြည်ထောင်စု ရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင်ရုံးတွင် ရွေးကောက်ပွဲစနစ် ပြောင်းလဲကျင့်သုံးရေးဆိုင်ရာ ဆွေးနွေး ပွဲများကိုလည်းကောင်း၊ ၅-၁၁-၂၀၂၁ နှင့် ၆-၁၁-၂၀၂၁ ရက်နေ့များတွင် ရန်ကုန်တိုင်း ဒေသကြီးအစိုးရအဖွဲ့ရုံး၊ မင်္ဂလာခန်းမ၌ ကော်မရှင်နှင့် နိုင်ငံရေးပါတီ ၅၃ ပါတီတို့ တွေ့ဆုံ ရှု ရွေးကောက်ပွဲစနစ် (PR System) ဆွေးနွေးပွဲကိုလည်းကောင်း၊ ၂၄/၂၅/၂၆-၁၂-၂၀၂၁ ရက်နေ့များတွင်လည်း ရန်ကုန်တိုင်းဒေသကြီး အစိုးရအဖွဲ့ရုံး၊ မင်္ဂလာခန်းမနှင့် လွှတ်တော် ခန်းမများ၌ နိုင်ငံရေးပါတီ ၆၂ ပါတီမှ ကိုယ်စားလှယ်အစုအဖွဲ့ ၆ ဖွဲ့တို့သည် ကော်မရှင်နှင့် တွေ့ဆုံပြီး ရွေးကောက်ပွဲစနစ် (PR System) နှင့် ရွေးကောက်ပွဲဒီမိုကရေစီများကိုလည်းကောင်း ဆွေးနွေးခဲ့ကြပြီးနောက် နိုင်ငံရေးပါတီများ၏ တင်ပြမှုအရ အမျိုးကျကိုယ်စားပြု စနစ် (Proportional Representation - PR) ကို သုံးတော့မည် ဖြစ်ပါသည်။

ကမ္ဘာပေါ်ရှိ ၁၁၁ နိုင်ငံတို့တွင် အထက်ပါ PR ကို သုံးစွဲလျက်ရှိနေပါသည်။ PR စနစ် သည် ယခုမှ ပေါ်လာသော၊ ခေတ်စားလာသောစနစ်တစ်ခု မဟုတ်ပါ။ ၁၈၅၅ ခုနှစ် မြန်မာနိုင်ငံတွင် ကုန်းဘောင်မင်းဆက် (၁၁) ဆက်မှ (၉) ဆက်မြောက်မင်းဖြစ်သူ ပုဂံမင်း အုပ်ချုပ်နေချိန်တွင်ပင် ဆွီဒင်နိုင်ငံတွင် PR စနစ် ကျင့်သုံးနေပြီဖြစ်ပေသည်။ (ဤကား စကားချပ်)

မဲများသူအနိုင်ရသော (FPTP) စနစ်တွင် -

- ❑ ရွေးကောက်ပွဲစီမံခန့်ခွဲသူတို့အတွက်ရော၊ မဲပေးသူတို့အတွက်ပါ ရိုးရှင်းလွယ်ကူ ခြင်း၊
- ❑ မဲဆန္ဒနယ်သည် ကိုယ်စားလှယ်တစ်ဦးသာ ရွေးချယ်ရမည့် မဲဆန္ဒနယ်ဖြစ်စေ သို့မဟုတ် တစ်ဦးထက်ပိုသည့် မဲဆန္ဒနယ်ဖြစ်စေ အသုံးပြုနိုင်ခြင်း၊

- ❑ မဲဆန္ဒရှင်များအနေဖြင့် မိမိနယ်မြေအား ကိုယ်စားပြုမည့်သူကို သိရှိကာ နှစ်သက်သူကို မဲပေးနိုင်ခြင်း၊
- ❑ ရွေးကောက်ခံရသူကိုယ်စားလှယ်အများစုမှာ ဒေသခံများဖြစ်၍ သက်ဆိုင်ရာ မဲဆန္ဒနယ်အတွက် တာဝန်ခံမှု၊ တာဝန်ယူမှုအားကောင်းနိုင်ခြင်း၊
- ❑ စည်းရုံးရေးအားကောင်းသော၊ ထင်ပေါ်သော၊ လူကြိုက်များသည့် ခေါင်းဆောင် ရှိသောပါတီကြီးများအတွက် အားသာချက်များ၍ လွှတ်တော်တွင်း ကြီးစိုးနိုင်ခြင်း၊
- ❑ အစိုးရတစ်ရပ်ကို လျင်မြန်စွာ လွှတ်တော်နှင့် ထိပ်တိုက်ဖြစ်မှုနည်းပါးစွာဖြင့် ဖွဲ့စည်းနိုင်ခြင်း၊

စသည့် အပေါင်းလက္ခဏာဆောင်သော အားသာချက်များ ရှိသကဲ့သို့ပင် -

- ❑ လွှတ်တော်နှင့်အစိုးရ တစ်စုတစ်ဖွဲ့တည်းဖြစ်သောကြောင့် အပြန်အလှန် ထိန်းကျောင်းမှု လွန်စွာအားနည်းခြင်း၊
- ❑ အစိုးရအပေါ် ပါတီနှင့်လွှတ်တော်တို့မှ ဖိအားပေး၍ လုပ်ဆောင်လိုမှုများ ရှိလာခြင်း၊
- ❑ အခြားပါတီများအနေဖြင့် လွှတ်တော်တွင်း ကိုယ်စားလှယ်ရရှိမှုအနေအထား နည်းသောကြောင့် ပြည်သူတို့၏ဆန္ဒအမှန် ထုတ်ဖော်မှု အားနည်းခြင်း၊
- ❑ ပြည်သူများ၏မဲများ အဟောသိကံဖြစ်ခြင်း၊
- ❑ ပါတီငယ်များ၊ အမျိုးသမီးများ၊ လူနည်းစုတိုင်းရင်းသားများ၊ တစ်သီးပုဂ္ဂလများ တို့၏ အခွင့်အရေးများ နည်းပါးသွားခြင်း၊

စသည်တို့ကိုလည်း တွေ့ရပါသည်။ တစ်ဖန် Proportional Representation (PR) အမျိုးကျ ကိုယ်စားပြုစနစ်တွင်မူ အောက်ပါအားသာချက်၊ အားနည်းချက်များကို တွေ့ရပြန်ပါသည်။

အားသာချက်များ -

- ❑ လူဦးရေအချိုးအစားအလိုက် ညီမျှသော ကိုယ်စားလှယ်အရေအတွက် ရရှိနိုင်ခြင်း၊
- ❑ ပါတီများအနေဖြင့် ရရှိသော ဆန္ဒမဲအချိုးအစားအလိုက် ကိုယ်စားလှယ် အရေအတွက် ရရှိနိုင်ခြင်း၊
- ❑ ပါတီငယ်များ၊ တိုင်းရင်းသားများ၊ အမျိုးသမီးများနှင့် တစ်သီးပုဂ္ဂလများအတွက် အခွင့်အရေး ပိုမိုရရှိစေခြင်း၊
- ❑ အဟောသိကံ မဲလျော့ပါးစေခြင်း၊
- ❑ ပါတီအချင်းချင်း ထိန်းညှိနိုင်ခြင်း တို့ဖြစ်ကြပြီး အားနည်းချက်အနေနှင့်မူ -
- ❑ တစ်ပါတီတည်း စုဖွဲ့သည့် အစိုးရတစ်ရပ်ဖြစ်ပေါ်ရန် ခက်ခဲခြင်း၊
- ❑ ညွန့်ပေါင်းအစိုးရဖွဲ့နိုင်ရန်သာ အလေးသာခြင်း၊
- ❑ နိုင်ငံအတွက် အရေးပါသော ဆုံးဖြတ်ချက်များ ချမှတ်နိုင်ရေးတွင် နှောင့်နှေးမှုမျိုးနှင့်ကြုံတွေ့နိုင်ခြင်း စသည်တို့ ဖြစ်ပါသည်။

အချိုးကျကိုယ်စားပြုစနစ်တွင်လည်း စနစ်ခွဲပေါင်းများစွာ ရှိသည့်အနက်မှ ယခုအခါ လာမည့်ရွေးကောက်ပွဲတွင် အသုံးပြုမည်ဟု နာမည်ကြီးနေသည့် “အချိုးကျကိုယ်စားပြု စနစ်-စာရင်းပိတ်ပုံစံ” (Party List PR - Colsed List) ကိုသာ အဓိကထား၍ စာရေးသူ အနေနှင့် ဖော်ပြသွားမည် ဖြစ်ပါသည်။

- “ပါတီအမည်” ကို မူတည်သောအချိုးကျကိုယ်စားပြုစနစ်တွင် -
- (က) စာရင်းပိတ် (Closed List)
- (ခ) စာရင်းဖွင့် (Open List)
- (ဂ) စာရင်းလွတ် (Free List)

ဟူ၍ သုံးမျိုးခွဲခြားထားသည်ကို တွေ့ရပါသည်။

စာရင်းပိတ်ပုံစံ (Closed List) တွင် “စာရင်း”၊ “ပိတ်”၊ “ပုံစံ” ဟူ၍ (၃) ပိုင်း ခွဲခြားထား ပါသည်။

စာရင်း

မဲဆန္ဒနယ်တစ်ခုတွင် ပါဝင်ယှဉ်ပြိုင်မည့် နိုင်ငံရေးပါတီအသီးသီးသည် မိမိတို့ ယှဉ်ပြိုင်မည့် မဲဆန္ဒနယ်အလိုက် ပါတီကို ကိုယ်စားပြု၍ ထိုမဲဆန္ဒနယ်တွင် ယှဉ်ပြိုင်ရမည့် နေရာအတွက် (Seats) အရ (ဥပမာ - ယှဉ်ပြိုင်ရမည့်နေရာ - (၂) နေရာ၊ (၃) နေရာ၊ (၄) နေရာ စသည်ဖြင့်) ယှဉ်ပြိုင်မည့်ကိုယ်စားလှယ်တို့၏ အမည်စာရင်း (၂-နေရာအတွက်ဆို နှစ်ဦး၊ ၃-နေရာအတွက်ဆို သုံးဦး၊ ၄-နေရာအတွက်ဆို လေးဦး စသည်ဖြင့် ...) ကို အမှတ်စဉ် တပ်ပြီး ပြုစုထားသော စာရင်းစာရွက်ကို ဆိုလိုပါသည်။

ပိတ်

အထက်ပါ ပါတီမှ စနစ်တကျ တာဝန်ပေးသူများမှအပ အခြားသူများ မသိစေရသော အမှတ်စဉ်တပ်ထားသည့် အမည်များပါ စာရင်းစာရွက်အား ထည့်ထားသည့် လုံခြုံစွာ ပိတ် ထားသော စာအိတ်ကို ဆိုလိုပါသည်။

ပုံစံ

ပုံစံဆိုသည်ကား ရွေးကောက်ပွဲတွင် ပါဝင်ယှဉ်ပြိုင်သည့် ပါတီအသီးသီးမှ မိမိတို့ ယှဉ်ပြိုင်မည့် မဲဆန္ဒနယ်အတွက် မိမိတို့ပါတီအား ကိုယ်စားပြုယှဉ်ပြိုင်သူများ (မဲဆန္ဒနယ် အလိုက် အရေအတွက်ကွဲပြားမှုရှိပါသည်) ၏ အမည်ကို အမှတ်စဉ်ထိုးထားသော အမည် စာရင်းပါ လုံခြုံစွာ ပိတ်ထားသည့်ပုံစံကို ခေါ်ဆိုပါသည်။

အထူးတလည် သဘောပေါက်ထားရမည်မှာ အချိုးကျကိုယ်စားပြုစနစ်-အပိတ်ပုံစံ (Party List PR - Closed List) ဆိုသည်မှာ “ပါတီ” ကိုသာ ရွေးချယ် မဲပေးရသောစနစ် ဖြစ်သည်ပင် ဖြစ်ပါသည်။ သို့သော် ပါတီအသီးသီးမှ ရွေးကောက်ခံမည့် ကိုယ်စားလှယ်လောင်း အသီးသီးတို့၏ အမည်များကို အမှတ်စဉ်ထိုးထား၍ သေချာစွာပိတ်ထားသော ဦးစားပေး အစီအစဉ်ဖြင့် ပြုစုထားသည့် ကော်မရှင်သို့ တင်ပြထားသော စာရင်းဇယားတွင်ပါရှိသူတို့၏

ရုပ်ပုံများကို ဗွီဒီယိုပုံစံတစ်ခုဖြင့် မဲဆန္ဒနယ်မြေအတွင်း မဲဆွယ်ကာလ၌ ဥပဒေနှင့်အညီ ကပ်ထားပိုင်ခွင့် ရှိပါသည်။

တစ်ဆက်တည်းဆိုသလိုပင် ရရှိရမည့် အနည်းဆုံးခိုင်လုံမဲတွက်နည်း ပုံသေနည်းကိုလည်း သိထားသင့်ပါသည်။ စာရေးသူတို့မှာ အနည်းဆုံး မူလတန်းပြီးလောက်သည်အထိ တော့ ကျောင်းနေဖူးကြသူက အများစုဖြစ်မည် ဟု ယူဆပါသည်။ ကျောင်းနေဖူးတဲ့အတွက် ကျောင်းသား၊ ကျောင်းသူတိုင်း စာမေးပွဲဆိုသည်ကို ဖြတ်သန်းဖူးကြသူများပင် ဖြစ်ကြသည်။ စာမေးပွဲတွင် ရလဒ်နှစ်မျိုးနှင့် ကြုံရသည်။ တစ်ခုမှာ ကျန်းခြင်းနှင့် ကျန်တစ်ခုမှာ အောင်မြင်ခြင်း ဟူ၍ ဖြစ်ပါသည်။ မည်သည့်ဘာသာပင်ဖြစ်စေ ပေးမှတ်ကား (၁၀၀) မှတ်နှင့် အမှတ် (၄၀) မရလျှင် စာမေးပွဲကျသည် ဖြစ်၏။ ကျောင်းသား၊ ကျောင်းသူများတွင်လည်း တစ်ဦးနှင့်တစ်ဦး မတူကြချေ။ တချို့မှာ နှစ်ဘာသာခန့် အမှတ် ၄၀ မရကြသည့်အပြင် တစ်ခါတစ်ရံ အမှတ် (၃၀) ပင် မပြည့်တတ်။ တချို့မှာကား ဘာသာအတော်များများ အမှတ် (၇၀) ကျော်၊ (၈၀) ကျော်ရကြသော်လည်း တစ်ဘာသာတွင် (၃၈) မှတ်၊ (၃၉) မှတ်ဖြင့် အောင်မှတ်မရ ကြသည်တို့ ရှိလာကြပါသည်။ ထိုအခါ စာစစ်အဖွဲ့မှ မော်ဒရေးရှင်း (Moderation - လျှော့ပေါ့သက်သာခွင့်ရစေခြင်း) ဖြင့် အ,အောင်ပေး၍ အောင်ခဲ့ကြသည့်သာကေများလည်း ရှိခဲ့ပါသည်။ ယခင် FPTP စနစ်တွင်မူ များသူအနိုင်ရသည်ဖြစ်၍ ကျန်သူတို့မှာ အရှုံးစာရင်းသို့ ရောက်သွားရသည်။ အရှုံးချင်းအတူတူ ဒုတိယနေရာမှ ရှုံးသူ၊ တတိယနေရာမှ ရှုံးသူ စသည်ဖြင့်သာ ရှိခဲ့သည်ကို မှတ်သားဖူးပါသည်။ ဘာ (Moderation) သက်သာခွင့်မှ မရှိချေ။ အမှတ် (၄၀) မရ “ကျ” ဆိုသည့်စနစ်သာဖြစ်သည်။ ယခု PR စနစ်ပြောင်းသုံးတော့မည်။ PR မှ [Party List PR (Closed List)] အချိုးကျကိုယ်စားပြုစနစ် - စာရင်းပိတ်ပုံစံ၊ ပါတီကိုသာ မဲပေးရမည့်စနစ် ဖြစ်သည်။ ကျောင်းသားစကားနှင့် ပြောရလျှင် (Moderation) သက်သာခွင့်ရှိသည်။ အောင်နိုင်သည့်အခွင့်အရေးရှိသည့် မဲပေးမှုစနစ်ပင် ဖြစ်သည်။

အထက်တွင် ဖော်ပြထားသည့်အတိုင်း “အနည်းဆုံး ခိုင်လုံမဲတွက်ခြင်း”၊ တစ်နည်း “(Threshold)” သို့တည်းမဟုတ် စာရေးသူ ရှင်းပြသည့် “အောင်မှတ်” တွက်သည့် ပုံသေနည်းအား မဲဆန္ဒနယ်တစ်ခုကို နမူနာတွက်ကြည့်ကြပါစို့ ... ။

ပုံသေနည်း

$$\frac{\text{ကိုယ်စားလှယ် တစ်ဦးဖြစ်ရန် ရရှိရမည့် မဲအရေအတွက် (အောင်မှတ်)}}{\text{အရေအတွက်} + \text{၀}} = \frac{\text{ခိုင်လုံသောမဲစုစုပေါင်း}}{\text{ကိုယ်စားလှယ် အရေအတွက်} + \text{၀}} = \text{အဖြေ} + \text{၀}$$

ဥပမာ -
မဲဆန္ဒနယ်တစ်ခုတွင် ကိုယ်စားလှယ် ၈ ဦး ဝင်ရောက်ယှဉ်ပြိုင်သည်ဆိုပါစို့။

ထိုကိုယ်စားလှယ်တို့ ရရှိသော ခိုင်လုံသည့် မဲပေါင်းမှာ ၉၀၀၀၀၀ ဖြစ်ပါက ထိုမဲဆန္ဒနယ် အတွက် ကိုယ်စားလှယ်တစ်ဦးဖြစ်ရန် ရရှိရမည့် မဲ (တစ်နည်း အောင်မှတ်)ကို သိလိုသော် အထက်ပါပုံသေနည်းအရ -

$$\begin{aligned} \text{ကိုယ်စားလှယ်တစ်ဦးဖြစ်ရန်} &= \frac{\text{ခိုင်လုံသောမဲစုစုပေါင်း}}{\text{ကိုယ်စားလှယ်အရေအတွက်} + ၁} = \text{အဖြေ} + ၁ \\ \text{ရရှိရမည့် မဲအရေအတွက်} &= \frac{၉၀၀၀၀၀}{၈ + ၁} = \frac{၉၀၀၀၀၀}{၉} = ၁၀၀၀၀၀ + ၁ \end{aligned}$$

ထို့ကြောင့် ၁၀၀၀၀၁ မဲ ရရမည်ဖြစ်ပါသည်။

ပိုမိုရှင်းလင်းနားလည်စေရန် နမူနာ မဲဆန္ဒနယ်တစ်ခုကို ဖော်ပြထားပါသည်။

ကိုယ်စားလှယ်အရေအတွက် ၈ နေရာရှိသည့် “က” ခရိုင် မဲဆန္ဒနယ်ကို မြို့နယ်ပေါင်း ၈ မြို့နယ်ဖြင့် စုဖွဲ့ထားပါသည်။ ထိုမဲဆန္ဒနယ်တွင် ပြည်သူ့လွှတ်တော်အတွက် (A)၊ (B)၊ (C)၊ (D) ဟူသော ပါတီ ၄ ခုမှ ကိုယ်စားလှယ်လောင်းများနှင့် တစ်သီးပုဂ္ဂလကိုယ်စားလှယ် လောင်းတစ်ဦးတို့ ဝင်ရောက်ယှဉ်ပြိုင်ကြမည် ဖြစ်ပါသည်။ ၎င်းတို့အားလုံး ရရှိသော စုစုပေါင်း ခိုင်လုံမဲမှာ ၉၀၀၀၀၀ ဖြစ်ပါသည်။ (ခိုင်လုံမဲ ဆိုသည်မှာ ထိုမဲဆန္ဒနယ်တွင် လာရောက် မဲ ပေးသောအခါ ပယ်မဲများ၊ လာရောက်မပေးသည့် မဲများကို ထုတ်နုတ်ပြီး ကျန်သည့်မဲပေါင်း ကို ဆိုလိုပါသည်။) (A) ပါတီသည် မဲပေါင်း ၃၃၀၀၀၀၊ (B) ပါတီက မဲပေါင်း ၁၉၀၀၀၀၊ (C) ပါတီက ၆၀၀၀၀၊ (D) ပါတီက ၂၂၀၀၀၀ နှင့် တစ်သီးပုဂ္ဂလမှ ၁၀၀၀၀၀ အသီးသီး ရရှိ ကြပါသည်။ ထိုမဲဆန္ဒနယ်၏ နောက်ဆုံး အနိုင်အရှုံးရလဒ်ကို အောက်ပါအတိုင်း ဆန်းစစ် နိုင်ပါသည်။

$$\begin{aligned} \text{ရရှိသည့်ခိုင်လုံမဲပေါင်း} &= ၉၀၀၀၀၀ \\ \text{နေရာအရေအတွက် ၈} &= ၈ + ၁ \end{aligned}$$

ပုံသေနည်းအရ -

$$\begin{aligned} \text{ကိုယ်စားလှယ်တစ်ဦးဖြစ်ရန်} &= \frac{\text{ခိုင်လုံမဲ}}{\text{နေရာ} + ၁} = \text{အဖြေ} + ၁ \\ \text{ရရှိရမည့် မဲအရေအတွက်} &= \frac{၉၀၀၀၀၀}{၈ + ၁ (၉)} = ၁၀၀၀၀၀ + ၁ \\ &= ၁၀၀၀၀၁ \end{aligned}$$

(A) ပါတီသည် ခိုင်လုံမဲ ၃၃၀၀၀ ရရှိပါသည်။

၁၀၀၀၀ မဲရလျှင် ပုံသေနည်းအရ တိုက်ရိုက်ကိုယ်စားလှယ် (၁) ဦးရပါသည်။

၃၃၀၀၀၀ ဖြစ်သည့်အတွက် (၃) ဦးရပြီး A ပါတီတွင် မဲကျန် ၂၉၉၉၇ ကျန်ရှိပါသည်။

(B) ပါတီသည် ခိုင်လုံမဲ ၁၉၀၀၀ ရရှိပါသည်။

၁၀၀၀၀ ဆိုလျှင် ကိုယ်စားလှယ် (၁) ဦးရပါသည်။ (ပုံသေနည်းအရ။)

၁၉၀၀၀၀ ဖြစ်သည့်အတွက် ကိုယ်စားလှယ် (၁) ဦးရပြီး B ပါတီတွင် မဲကျန် ၈၉၉၉ ကျန်ရှိပါသည်။

(C) ပါတီသည် ခိုင်လုံမဲ ၆၀၀၀၀ သာ ရရှိ၍ ကိုယ်စားလှယ်မရရှိပါ။ မဲကျန်မှာလည်း ၆၀၀၀၀ ဖြစ်ပါသည်။ (ပုံသေနည်းအရ အနည်းဆုံးရရှိရမည့် ၁၀၀၀၀၀ မရသောကြောင့် ဖြစ်ပါသည်။)

(D) ပါတီမှာ ခိုင်လုံမဲ ၂၂၀၀၀၀ ဖြစ်သဖြင့် ပုံသေနည်းအရ ကိုယ်စားလှယ် (၂) ဦး ရပြီး မဲကျန်များမှာ ၁၉၉၉၈ ဖြစ်ပါသည်။

တစ်သီးပုဂ္ဂလမှာ ခိုင်လုံမဲ ၁၀၀၀၀၀ ရသော်လည်း ပုံသေနည်းအရ ၁၀၀၀၀ ရမှသာ လျှင် ကိုယ်စားလှယ် (၁) ဦးရမည်ဟူသော ဆန်းစစ်ချက်အရ ကိုယ်စားလှယ်မဖြစ်ပါ။ မဲကျန် မှာမူ ၁၀၀၀၀၀ ဖြစ်ပါသည်။

သို့ဖြစ်ပါသောကြောင့် -

A ပါတီ	-	၃၃၀၀၀	-	၃ နေရာ	} ၁၀၀၀၀၀ ရရှိရမည့် မဲအပေါ် အခြေခံပါသည်။
B ပါတီ	-	၁၉၀၀၀	-	၁ နေရာ	
C ပါတီ	-	၆၀၀၀၀	-	x	
D ပါတီ	-	၂၂၀၀၀	-	၂ နေရာ	
တစ်သီးပုဂ္ဂလ	-	၁၀၀၀၀	-	x	

၆ နေရာ

မဲဆန္ဒနယ်တွင် ကိုယ်စားလှယ် ၈ ဦး ရွေးကောက်တင်မြှောက်ရမည် ဖြစ်သော်လည်း လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ် ၁ ဦးအတွက် အနည်းဆုံးရရှိရမည့် အခြေခံမဲ Threshold အရ ၆ ဦးသာ ရွေးချယ်နိုင်သေးသဖြင့် ထိုမဲဆန္ဒနယ်အတွက် ရွေးကောက်တင်မြှောက်ရမည့် ကိုယ်စားလှယ်ဦးရေ ၂ ဦး ပြည့်မီရန် ကြွင်းကျန်မဲအများဆုံးစနစ် (Largest Remainder Formula) အရ -

လက်ကျန်မဲ များရာမှ နည်းရာသို့ စီစဉ်သော် -

- တစ်သီးပုဂ္ဂလ - ၁၀၀၀၀၀
 - (B) ပါတီ - ၈၉၉၉၉
 - (C) ပါတီ - ၆၀၀၀၀
 - (A) ပါတီ - ၂၉၉၉၇
 - (D) ပါတီ - ၁၉၉၉၈
- ဖော်ပြပါအတိုင်းရရှိသဖြင့် -

တစ်သီးပုဂ္ဂလ ၁ ဦး
 (B) ပါတီမှ ၁ ဦး ထပ်၊ ပေါင်း ၂ ဦး ထပ်၍ ရရှိပါသည်။
 Threshold တိုက်ရိုက်ပြည့်မီသူ ၆ ဦး
 Largest Remainder Formula အရ ၂ ဦး

စုစုပေါင်း ၈ ဦး
 သို့ပါ၍ -
 (A) ပါတီမှ - ၃ ဦး
 (B) ပါတီမှ - ၂ ဦး
 (C) ပါတီမှ - x (တစ်ဦးမျှမရ)
 (D) ပါတီမှ - ၂ ဦး
 တစ်သီးပုဂ္ဂလ ၁ ဦး

စုစုပေါင်း ၈ ဦး ရွေးချယ်ခံရပါသည်။

ကော်မရှင်သို့ တင်သွင်းထားသည့် ပါတီအလိုက် ရွေးကောက်ခံမည့် ကိုယ်စားလှယ် လောင်းများ၏ ဦးစားပေးအစီအစဉ်များမှာ အောက်ပါအတိုင်းဖြစ်သည်ဆိုပါက -

စဉ်	A-ပါတီ	စဉ်	B-ပါတီ	စဉ်	C-ပါတီ	စဉ်	D-ပါတီ	စဉ်	တစ်သီးပုဂ္ဂလ
၁	ဦးကျော်	၁	ဦးအေး	၁	ဦးခ	၁	ဦးတိုး	၁	ဦးဝ
၂	ဦးဂေါ်	၂	ဦးရေး	၂	ဒေါ်စ	၂	ဒေါ်မိုး		
၃	ဒေါ်ငေါ်	၃	ဒေါ်ငေး	၃	ဦးည	၃	ဦးစိုး		
၄	ဦးဇော်	၄	ဒေါ်မေး	၄	ဦးတ	၄	ဦးခိုး		
၅	ဦးတော်	၅	ဦးဘေး	၅	ဦးဒ	၅	ဒေါ်နိုး		
၆	ဒေါ်နော်	၆	ဦးဌေး	၆	ဒေါ်န	၆	ဦးပိုး		
၇	ဦးဖော်	၇	ဦးဆေး	၇	ဦးဖ	၇	ဦးရိုး		
၈	ဒေါ်မော်	၈	ဦးခေး	၈	ဦးမ	၈	ဦးအိုး		
၃-ဦး		၂-ဦး		မရရှိ		၂-ဦး		၁-ဦး	

‘က’ ခရိုင် မဲဆန္ဒနယ်အတွက် -

- (A) ပါတီမှ - ဦးကျော်
ဦးဂေါ်
ဒေါ်ငေါ် (ပေါင်း ၃-ဦး)
- (B) ပါတီမှ - ဦးအေး
ဦးရေး (ပေါင်း ၂-ဦး)
- (C) ပါတီမှ - အရွေးမခံရပါ
- (D) ပါတီမှ - ဦးတိုး
ဒေါ်မိုး (ပေါင်း ၂-ဦး)

PR-Closed List
စနစ်သည် “ပါတီ”
ကိုသာ မဲပေးခြင်း
ဖြစ်၍ ရွေးကောက်
တင်မြောက်ခံမည့်
ကိုယ်စားလှယ်လောင်း
များကို
အများပြည်သူ
လေ့လာသိရှိ
နိုင်ရန်အတွက်
မဲဆွယ်စည်းရုံးရေး
ကာလအတွင်း
မဲဆန္ဒနယ်အလိုက်
ကိုယ်စားလှယ်လောင်း
စာရင်းကို ဝှိနှိုင်း၊
ပိုစတာ
စသည်များဖြင့်
ဥပဒေ၊ နည်းဥပဒေ
များနှင့်အညီ
ကပ်ထားခွင့် ရှိရမည်
ဖြစ်သည်။

တစ်သီးပုဂ္ဂလ - ဦးဝ (ပေါင်း ၁-ဦး)
 (စုစုပေါင်း-ဦး)
 အထက်ပါပုဂ္ဂိုလ် ၈ ဦးသည် ပြည်သူ့လွှတ်တော်
 အတွက် ကိုယ်စားလှယ်များအဖြစ် အရွေးခံရပါသည်။
 ဆက်လက်ဖော်ပြမည့်ပြည်ထောင်စုရွေးကောက်
 ပွဲကော်မရှင် သုတေသနအဖွဲ့မှ ပြုစုသည့် မြန်မာနိုင်ငံ
 တွင် ပြောင်းလဲကျင့်သုံးမည့် အချိုးကျကိုယ်စားပြုစနစ်
 PR စာအုပ် စာမျက်နှာ (၁၁၇) အား ကောက်နုတ်ဖော်ပြ
 အပ်ပါသည်။

အချိုးကျကိုယ်စားပြုစနစ်-စာရင်းပိတ်ပုံစံ (PR - Closed List) ကို သုံးစွဲ၍ ရွေးကောက်ပွဲ ကျင်းပခြင်း၊ ရလဒ်ထုတ်ပြန်ခြင်း

အချိုးကျကိုယ်စားပြုစနစ် - စာရင်းပိတ်ပုံစံ (PR - closed list) ဖြင့် ကျင်းပသည့် အထွေထွေရွေးကောက်ပွဲတွင် ဝင်ရောက်ယှဉ်ပြိုင်မည့် နိုင်ငံရေးပါတီများသည် သက်ဆိုင်ရာ လွှတ်တော်မဲဆန္ဒနယ်အလိုက် ရွေးကောက်တင်မြောက်ခံမည့် ကိုယ်စားလှယ်လောင်းများ၏ အမည်စာရင်းကို ဦးစားပေးအစီအစဉ်အတိုင်း ပြည်ထောင်စုရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင်သို့ တင်ပြရမည် ဖြစ်ပြီး ကိုယ်စားလှယ်လောင်းအမည်စာရင်း တင်သွင်းလွှာများကို သတ်မှတ်ချက်နှင့်အညီ စိစစ်ခြင်းနှင့် ကိုယ်စားလှယ်လောင်းအမည်စာရင်း ကြေညာခြင်းများ ဆောင်ရွက်ရသည်။ PR-Closed List စနစ်သည် “ပါတီ” ကိုသာ မဲပေးခြင်းဖြစ်၍ ရွေးကောက်တင်မြောက်ခံမည့် ကိုယ်စားလှယ်လောင်းများကို အများပြည်သူ လေ့လာသိရှိနိုင်ရန်အတွက် မဲဆွယ်စည်းရုံးရေး ကာလအတွင်း မဲဆန္ဒနယ်အလိုက် ကိုယ်စားလှယ်လောင်း စာရင်းကို ဝှိနှိုင်း၊ ပိုစတာ စသည်များဖြင့် ဥပဒေ၊ နည်းဥပဒေများနှင့်အညီ ကပ်ထားခွင့် ရှိရမည် ဖြစ်သည်။ ရွေးကောက်ပွဲဆိုင်ရာ လုပ်ငန်းစဉ်များအတိုင်း ဆောင်ရွက်ပြီးပါက မဲဆန္ဒနယ် ပြင်ပနှင့် မဲဆန္ဒနယ်အတွင်း ကြိုတင်မဲပေးခြင်း၊ ရွေးကောက်ပွဲကျင်းပသည့်နေ့တွင် မဲရုံများ၌ မဲပေးခြင်းနှင့် မဲရေတွက်ခြင်းများ ဆောင်ရွက်ပြီးနောက် ရလဒ်စာရင်းဇယားများကို

မဲရုံမှူးများနှင့် ကော်မရှင်အဖွဲ့ခွဲများက သတ်မှတ်ပုံစံအတိုင်း ရေတွက်ဖြည့်သွင်းပြီး သက်ဆိုင်ရာ တိုင်းဒေသကြီး/ ပြည်နယ်ရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင်အဖွဲ့ခွဲသို့ ပေးပို့ရသည်။ တိုင်းဒေသကြီး/ ပြည်နယ်ရွေးကောက်ပွဲ ကော်မရှင်အဖွဲ့ခွဲများအနေဖြင့် PR မဲဆန္ဒနယ်များအလိုက် ရလဒ်များကို စုစည်းပြီး နိုင်ငံရေးပါတီများနှင့် တစ်သီးပုဂ္ဂိုလ်စားလှယ်များ ရရှိသည့် ခိုင်လုံ မဲ အရေအတွက်ကို တွက်ချက်ခြင်း၊ ခိုင်လုံမဲစုစုပေါင်းကို ကိုယ်စားလှယ် အရေအတွက်ဖြင့် စား(÷) ခြင်းဖြင့် လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်တစ်ဦးအတွက် အနည်းဆုံး ရရှိရမည့် အခြေခံမဲ Threshold (စာရေးသူမှ အမည်ပေးထားခြင်း “အောင်မှတ်”) တွက်ချက် သတ်မှတ်ခြင်းများ ဆောင်ရွက်ရသည်။ ၎င်းနောက် သက်ဆိုင်ရာမဲ ဆန္ဒနယ်အလိုက် ရွေးကောက်တင်မြှောက်ရမည့် ကိုယ်စားလှယ်ဦးရေပြည့်မီသည်အထိ “ကြွင်းကျန်မဲ အများဆုံးပုံသေနည်း (Largest Remainder Formula)” ဖြင့် တွက်ချက်ခြင်းနှင့် ရလဒ် ထုတ်ပြန်ခြင်းတို့ကို သက်ဆိုင်ရာ တိုင်းဒေသကြီး/ ပြည်နယ်နှင့် ရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင် အဖွဲ့ခွဲများက ဥပဒေ၊ နည်းဥပဒေနှင့်အညီ ဆောင်ရွက်ကြရမည် ဖြစ်ပေသည်။

PR စနစ်ကို ပြောင်းလဲကျင့်သုံးလာပါက လူမျိုးစုငယ်များအပါအဝင် တိုင်းရင်းသား များအနေဖြင့် ဥပဒေပြုရေး၊ အုပ်ချုပ်ရေး စသည့်ကဏ္ဍများမှာ အချိုးကျပါဝင်လာနိုင်မည်ဖြစ်၍ ပိုမိုပြီးမျှမျှတတ ရှိလာမည်ဖြစ်သည်။
(ဦးသိန်းစိုး၊ ဥက္ကဋ္ဌ၊ ပြည်ထောင်စုရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင်)

ရန်ကျော်
မြန်မာ့နိုင်ငံရေးလေ့လာသုံးသပ်သူ

ကိုးကား

- ရန်ကျော် - ၂၀၁၅ ရွေးကောက်ပွဲမှာ ငါတို့ ဘယ်လိုမဲပေးကြမလဲ။
- ပြည်ထောင်စုရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင် - ဥပဒေပြုရေးဆိုင်ရာ လွှတ်တော်ရွေးကောက်ပွဲများအပေါ် လေ့လာခြင်း၊ အတွဲ (၁)
- ပြည်ထောင်စုရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင် (သုတေသနအဖွဲ့) - ပြောင်းလဲကျင့်သုံးမည့်အချိုးကျ ကိုယ်စားပြုစနစ်၊ PR
- နေ့စဉ်ထုတ်သတင်းစာအချို့
- ကိုယ်ပိုင်မှတ်စုစာတမ်းများ

အထက်ပါသမိုင်းဝင်အကြောင်းအရာများကို

အမိ ဝိဇ္ဇာ (ဦးကျော်)

“အထက်ပါသမိုင်းဝင်အကြောင်းအရာများကို
 ထောက်ရှုသုံးသပ်ကြည့်မည်ဆိုပါလျှင်
 ယနေ့ကာလ တိုင်းရင်းသားပြည်သူအများ
 မျှော်လင့်တောင့်တနေကြရသော
 ဖက်ဒရယ်စနစ် (Federalism) သည်
 ရှေးရာစုနှစ်များစွာကတည်းကပင်
 ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံတော်ကြီးတွင်
 ကျင့်သုံးခဲ့ဖူးသည်ဟု ဆိုနိုင်ပါသည်။”

ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံတော်ကြီးသည် ရှေးရာစုနှစ်ပေါင်းများစွာကတည်းကပင် ကိုယ့်ထီးကိုယ့်နန်း ကိုယ့်ကြငန်းနှင့် မြန်မာမင်းတို့က အဆက်ဆက်အုပ်ချုပ်ခဲ့ကြသော အချုပ်အခြာအာဏာပိုင်နိုင်ငံ ဖြစ်ပါသည်။

ကုန်းဘောင်ခေတ် မြန်မာနိုင်ငံနယ်နိမိတ်ပြမြေပုံကို လေ့လာကြည့်သည့်အခါ ယခု လက်ရှိမြေပုံထက် များစွာကျယ်ဝန်းခဲ့ကြောင်း တွေ့ရှိရပါသည်။ အင်အားတောင့်တင်း၍ အိမ်နီးချင်းနိုင်ငံများက လေးစားခွဲညားရသော နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံအဖြစ် ရပ်တည်ခဲ့ရပါသည်။

ခရစ်သက္ကရာဇ် ၁၈၈၅ ခုနှစ် နိုဝင်ဘာလ ၂၉ ရက် (မြန်မာသက္ကရာဇ် ၁၂၄၇ ခုနှစ် တန်ဆောင်မုန်းလဆုတ် ၈ ရက်နေ့)တွင် အင်္ဂလိပ်ကိုလိုနီနယ်ချဲ့၏ လက်အောက်သို့ ကျ ရောက်ခဲ့ရပြီး ထီးကျိုးစည်ပေါက် ထီးနန်းပျောက်၍ အချုပ်အခြာအာဏာ လုံးဝလက်လွတ် ဆုံးရှုံးခဲ့ရပါသည်။

မြန်မာမင်းများလက်ထက်က အုပ်ချုပ်မှုပုံစံအနေအထား

အင်္ဂလိပ်ကိုလိုနီလက်အောက် မကျရောက်မီက မြန်မာနိုင်ငံတော်ကြီးကို မြန်မာမင်း များ အုပ်ချုပ်ခဲ့ကြသော အုပ်ချုပ်မှုပုံစံကို အကျဉ်းမျှ တင်ပြချင်ပါသည်။ ကုန်းဘောင်ခေတ် တွင် မြန်မာမင်းတို့ ပိုင်ဆိုင်ခဲ့ကြသော နိုင်ငံနယ်နိမိတ်ပြမြေပုံကို လေ့လာခြင်းအားဖြင့် ယခုခေတ်သုံးမြေပုံထက် များစွာ ကျယ်ဝန်းသည်ကို တွေ့ရမည် ဖြစ်ပါသည်။ ထိုကျယ်ဝန်း သော ပိုင်နက်နယ်မြေအတွင်း ပထဝီအနေအထားအရ အလွန်ဝေးလံသော ရပ်ခြားဒေသ များ၊ တိုင်းရင်းသားတို့ သူ့ခလေးသူ့ဒေသအလိုက်တို့ဖြင့် လွတ်လပ်စွာ စုစည်းနေထိုင်သော အရပ်ဒေသများက မြန်မာမင်းတို့၏ ဘုန်းရိပ်၊ ကံရိပ်၊ ထီးရိပ်၊ နန်းရိပ်တို့ကို ခိုလှုံ၍ အေးချမ်း တည်ငြိမ်စွာ နေထိုင်လာခဲ့ကြပါသည်။

ပဒေသရာဇ် ဧကရာဇ်အုပ်ချုပ်ရေးခေတ်ပုံစံဟုဆိုသော်လည်း အုပ်ချုပ်မှုအာဏာ အရပ်ရပ်ကို မင်းနေပြည်တော်မှ လုံးဝချုပ်ကိုင်ထားခြင်းမျိုးမဟုတ်ဘဲ နိုင်ငံတော်တစ်ဝန်း ဝေးလံခေါင်သီသော တိုင်းရင်းသားတို့၏ ဒေသအသီးသီးတို့တွင် မိမိတို့လူမျိုးစုတို့၏ ရိုးရာ ဓလေ့ထုံးစံအရ တင်မြှောက်သော လူမျိုးစုအကြီးအကဲများ၊ တောင်အုပ်၊ တောင်ပိုင်၊ ခူဝါ စော်ဘွားများမှစ၍ မြေပြန့်ဒေသတွင် နယ်စားပယ်စား မြို့ဝန်သွေးသောက်တို့အား အုပ်ချုပ် စေခဲ့သည်။ ပြည်ပရန်ကာကွယ်ရေးအတွက် စစ်အင်အားလိုအပ်သည့်အခါများတွင်သာ ထောင်ပြု ရာပြုမြို့ရွာများက စစ်သည်ရဲမက်တို့ကို တာဝန်ယူ စုဆောင်းပေးခဲ့ကြရပါသည်။

မင်းနေပြည်တော် (ဗဟိုအစိုးရဟုခေါ်ဆိုနိုင်သော)နှင့် ဘုန်းရိပ်ထီးရိပ်ခို သစ္စာပြု သစ္စာခံနယ်မြေဒေသများမှ ခေါင်းဆောင်တို့အကြား ဆက်ဆံရေးပုံစံမှာ အပြန်အလှန် လေးစားခွဲညားမှုအနေဖြင့် တစ်နှစ်တစ်ခါ ဓလေ့ထုံးစံအရ အခွန်ဘဏ္ဍာ၊ လက်ဆောင်ပဏ္ဏာ များ အပြန်အလှန် ပေးအပ်လဲလှယ်ကြသည့်ပုံစံ ရှိပါသည်။ တစ်နည်းအားဖြင့် ပြည်ထောင်စု အတွင်း မှီတင်းနေထိုင်ကြသူများက ပြည်ထောင်စုသစ္စာဟုဆိုနိုင်သော သစ္စာစောင့်သိမှုကို ပြသခဲ့ကြခြင်းဖြစ်ပါသည်။

ထိုခေတ် ထိုကာလများဆီက သူ့ခေတ်သူ့အခါ သူ့နည်းသူ့ဟန်အရမင်းနေပြည်တော် နှင့် လူမျိုးစုခေါင်းဆောင်တို့အကြား ကာကွယ်ရေး၊ လုံခြုံရေး၊ စစ်အင်အားနှင့် ရင်းနှီးချစ်ကြည်

ရေး ခိုင်မာစေရေးအတွက် မင်းနေပြည်တော်နှင့် အပြန်အလှန်ဆွေမျိုးတော်စပ်မှု၊ သွေးသား တော်စပ်မှု အနေအထားဖြင့် တည်ဆောက်ခဲ့ကြပါသည်။

ဘကြီးတော်လက်ထက် မြန်မာပိုင် မဏိပူရ၊ အာသံနယ်စား ပုန်ကန်ထကြွမှုဖြစ်ခဲ့ရာ စစ်သူကြီး မဟာဗန္ဓုလ၏ မြန်မာတပ်မတော်ကြီး ချီတက်လာရာလမ်းကြောင်းမှ ကချင် ဒူဝါများက မိမိတို့၏ သဘောဆန္ဒအရ ပြည်ပအရေးနှိမ်နင်းရန်အလို့ငှာ အတူပူးပေါင်းပါဝင် ခဲ့ကြပါသည်။

သီပေါမင်းပါတော်မူစဉ်ကလည်း မန္တလေးမြို့တော်တောင်ဘက် ဘုရားကြီးဝင်း အတွင်းမှ ရှမ်းစော်ဘွားများက သီပေါမင်းအား အင်္ဂလိပ်လက်မှ လုယူရန် ကြံစည်ကြိုးပမ်း ခဲ့ကြပါသေးသည်။

ဆိုလိုချင်သည်မှာ မြန်မာမင်းများလက်ထက်က တိုင်းရင်းသားတို့သည် မိမိတို့ ဒေသအတွင်း ရိုးရာဓလေ့ထုံးစံနှင့်အညီ လွတ်လပ်အေးချမ်းစွာ နေထိုင်လာခဲ့ကြပြီး ပြည်ထောင်စုအရေး၊ ပြည်ပရန်ကာကွယ်ရေး စသော အရေးတော်ပုံကြီးများ ကြုံလာသည့် အခါတိုင်း မဆိုင်းမတွ အမြဲပူးပေါင်းပါဝင်ခဲ့ကြသည်ဟု ဆိုချင်ပါသည်။

ဥဿာပဲခူး (ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့်ရဒေသ)အား ပြည်ပကျူးကျော်လာသော ဂျန်း စစ်သည်များအရေးတွင် ပုဂံနေပြည်တော်သို့ စစ်ကူတောင်းခံခဲ့ရာတွင် အနော်ရထာမင်းကြီး က တပ်မှူးကြီး ကျန်စစ်သားနှင့် သူရဲကောင်းလေးယောက်တို့ကို စေလွှတ်ခဲ့ပြီး ပြည်ပ ကျူးကျော်လာသောသူ ဂျန်းစစ်သည်တို့ကို နှိမ်နင်းအောင်မြင်ခဲ့သော သမိုင်းဝင်အကြောင်း အရာများလည်း ရှိခဲ့ပါသည်။

ဖက်ဒရယ်အစ မြန်မာက (Myanmar Federalism)

အထက်ပါသမိုင်းဝင်အကြောင်းအရာများကို ထောက်ရှုသုံးသပ်ကြည့်မည်ဆိုပါလျှင် ယနေ့ကာလ တိုင်းရင်းသားပြည်သူအများ မျှော်လင့်တောင့်တနေကြရသော ဖက်ဒရယ်စနစ် (Federalism) သည် ရှေးရာစုနှစ်များစွာကတည်းကပင် ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံတော် ကြီးတွင် ကျင့်သုံးခဲ့ဖူးသည်ဟု ဆိုနိုင်ပါသည်။

ဖက်ဒရယ်စနစ်ဆိုင်ရာ ကျွမ်းကျင်ပညာရှင်များကလည်း ထိုအချက်ကို သဘောတူ လက်ခံကြပါသည်။

ဖက်ဒရယ်စနစ်ဆိုသည်မှာ နိုင်ငံရပ်ခြား တိုင်းပြည်များထံမှ ဆန်းသစ်သော နိုင်ငံရေး စနစ်တစ်ခုဟု မြင်နေကြသူများ၊ အရာရာကို ပုံတူကူးချလိုသူများကို ရည်ရွယ်၍ တင်ပြရ ခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

၂၀၁၉ ခုနှစ်က စာရေးသူတို့ စီစဉ်ကျင်းပပြုလုပ်ခဲ့သော ဖက်ဒရယ်နှင့်ငြိမ်းချမ်းရေး ဆိုင်ရာ အလုပ်ရုံဆွေးနွေးပွဲများ၊ ဖိုရမ်များတွင် နိုင်ငံခြားတက္ကသိုလ်ကြီးတစ်ခုမှ နိုင်ငံရေး သိပ္ပံဘာသာရပ် (Political Science) တွင် ပါရဂူဘွဲ့ (Ph.D) ရရှိလာသူ တိုင်းရင်းသား ပညာ တတ်လူငယ်တစ်ဦးက ဟောပြောရာတွင် အထက်က တင်ပြခဲ့သော မြန်မာ့သမိုင်းကြောင်း ဆိုင်ရာ အချက်များကို ထောက်ရှု၍ “ဖက်ဒရယ်အစ မြန်မာက” ဟုပင် မှတ်ချက်ပြုခဲ့ဖူးပါ သည်။

ဖက်ဒရယ်စနစ် (Federalism) ကို ချဉ်းကပ်လေ့လာကြည့်ခြင်း

ယနေ့ ကမ္ဘာပေါ်ရှိလူဦးရေ၏ ၄၀ ရာခိုင်နှုန်းခန့် နေထိုင်သော တိုင်းပြည်များတွင် ဖက်ဒရယ်စနစ်ကို ကျင့်သုံးလျက်ရှိနေကြပါသည်။

ဖက်ဒရယ်စနစ်ဟုဆိုရာတွင် တစ်နိုင်ငံနှင့်တစ်နိုင်ငံ ကျင့်သုံးမှုနည်းစနစ်များ မတူညီကြပါ။ မိမိတို့၏ နိုင်ငံအလိုက် အကျယ်အဝန်း၊ ပထဝီအနေအထား၊ ဘာသာစကား၊ ကွဲပြားမှု၊ လူမျိုးနွယ်စုများနှင့် သင့်လျော်အဆင်ပြေသော ဖွဲ့စည်းမှုဖြင့်သာ ရပ်တည်နေကြပါသည်။

အမေရိကန်ပြည်ထောင်စု၊ ကနေဒါ၊ ဩစတြေးလျ၊ အိန္ဒိယ၊ ဩစတြီးယား၊ ဆွစ်ဇာလန်၊ ဂျာမနီ၊ ဘယ်ဂျီယံနှင့် မလေးရှား စသော နိုင်ငံများသည် ဖက်ဒရယ်စနစ်ကျင့်သုံးနေကြပါသည်။

ဖက်ဒရယ်စနစ် ကျင့်သုံးလျက်ရှိသော နိုင်ငံအများကို လေ့လာကြည့်သည့်အခါ ဖက်ဒရယ်စနစ်ကျင့်သုံးခြင်း၏ အဓိကအကြောင်းရင်း နှစ်ချက်ကို တွေ့ရှိရပါသည်။ ၎င်းတို့မှာ -

- (၁) နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံ၏ ပိုင်ဆိုင်သော နယ်မြေအလွန်ကျယ်ပြန့်လွန်းသည့်အတွက် အုပ်ချုပ်ရေးယန္တရားများ ပိုမိုလျင်မြန်ထိရောက်မှု ရှိစေရန် ဗဟိုအစိုးရနှင့် ဒေသခံ ဒေသန္တရအစိုးရဟူ၍ အစိုးရနှစ်ရပ် အာဏာခွဲဝေကျင့်သုံးကြခြင်း။
- (၂) လူဦးရေထူထပ်ပြီး မတူကွဲပြားသော ဘာသာစကား၊ ယဉ်ကျေးမှုလေ့စရိုက်များ ကွဲပြားမှု၊ လူမျိုးစုမျိုးနွယ် ကွဲပြားမှုများပြားသော နိုင်ငံများတွင်လည်း ဖက်ဒရယ်စနစ်ကို ကျင့်သုံးလျက်ရှိသည်ကို တွေ့ရှိရပါသည်။

သို့သော် ဖက်ဒရယ်စနစ်သည် အထက်ပါအခြေအနေမျိုးရှိသော အချို့နိုင်ငံများနှင့် သင့်လျော်သော်လည်း နိုင်ငံများအားလုံးနှင့် သင့်လျော်သောစနစ် ဟု မဆိုနိုင်ပါ။ ပုံတူကူးချ၍ မရနိုင်ဟူသောအချက်ကို သတိပြုသင့်ပါသည်။

လွတ်လပ်ပြီးစ မြန်မာနိုင်ငံနှင့် ဖက်ဒရယ်မူပြဿနာ

လွတ်လပ်ရေးရရှိရန် ကြိုးပမ်းမှုတစ်ရပ်အနေဖြင့် မြန်မာ့လွတ်လပ်ရေးခေါင်းဆောင်များနှင့် တောင်တန်းဒေသတိုင်းရင်းသားခေါင်းဆောင်များသည် လွတ်လပ်ရေးကို တစ်ပြိုင်တည်း အတူတကွ ရယူကြမည်ဟူသော ဆုံးဖြတ်ချက်အရ “ပင်လုံစာချုပ်” ကို ချုပ်ဆိုနိုင်ခဲ့ကြပါသည်။

လွတ်လပ်ရေးရပြီးစ မြန်မာနိုင်ငံအနေအထားမှာ ကွန်မြူနစ်တို့၏ ပြုမူမှုများနှင့် အတူ တိုင်းရင်းသားများကိုပါ ခြေကုပ်ယူစည်းရုံးနေသော အနေအထား၊ ပြည်တွင်းပဋိပက္ခကြီးမားနေရသော အနေအထားတွင် ရှိခဲ့ပါသည်။

လွတ်လပ်ရေးရပြီး ၁၀ နှစ်အကြာ ၁၉၅၈ ခုနှစ်နောက်ပိုင်းမှစ၍ တိုင်းရင်းသားအချို့က ဖက်ဒရယ်မူဆိုသော ခေါင်းစဉ်နှင့် ခွဲထွက်ရေးဟူသော အချက်တို့ကို ရောထွေးစွာ တောင်းဆိုလာခဲ့ပါသည်။ ခွဲထွက်ရေးတောင်းဆိုလာကြခြင်း၏ မူလလက်သည်တရားခံမှာ အင်္ဂလိပ်အစိုးရပင် ဖြစ်ပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံကို သိမ်းပိုက်ပြီးကတည်းက အင်္ဂလိပ်တို့သည် အလွန်ဝေးလံခေါင်သီသော တောင်တန်းဒေသများသို့ စွန့်စားသွားရောက်၍ သာသနာပြု

လုပ်ငန်းကို အခိုင်အမာ ဆောင်ရွက်နိုင်ခဲ့ကြပါသည်။

အုပ်ချုပ်ရေးစနစ် ကျင့်သုံးရာတွင်လည်း သွေးခွဲအုပ်ချုပ်ရေးစနစ် (Divide and Rule) ကို ကျင့်သုံးခဲ့ကြပြီး လွတ်လပ်ရေးပေးကာနီးမှာပင် သွေးခွဲမှုဗျူဟာအပြင် လွတ်လပ်ရေးကို အခုယူမလား၊ နောက်မှ သီးခြားစီယူမလားဟူသော သဘောထားကို ပြောလာရာ တိုင်းရင်းသားခေါင်းဆောင်များအကြား အချို့တွင် ဇေဝဇေဝိတွေဝေမှုများ ဖြစ်ပေါ်ခဲ့ရပါသည်။

ယနေ့ ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံတွင် နှစ်ပေါင်း ၇၀ နီးပါး ပြည်တွင်းပဋိပက္ခများ ဖြစ်ပွားခဲ့ရခြင်း၏ အဓိကတရားခံမှာ ကိုလိုနီအင်္ဂလိပ်အစိုးရပင်ဖြစ်သည်ဟု ဆိုချင်ပါသည်။

တိုင်းရင်းသားခေါင်းဆောင်များအကြား ဖက်ဒရယ်စနစ်ကို အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆိုမှုတွင် ကွဲလွဲမှုများ ရှိခဲ့ရပါသည်။ ထိုထိုသော ပဋိပက္ခများ ပြင်းထန်လာခဲ့ရလျှင် ခွဲထွက်ခြင်းသည် မည်သူ့အတွက်မှ အကျိုးမရှိနိုင်သော တောင်းဆိုမှုဖြစ်နေသည့်အတွက် ပြည်ထောင်စုပြိုကွဲ သွားနိုင်သည့်အရေးကြောင့် ၁၉၆၂ ခုနှစ် မတ်လ ၂ ရက်နေ့တွင် နိုင်ငံတော်၏ အာဏာ အရပ်ရပ်ကို တပ်မတော်က သိမ်းယူခဲ့ရပါသည်။

အငြင်းပွားနေသော ဖက်ဒရယ်မှု၊ ဖက်ဒရယ်စနစ်ဆိုသည့် စကားရပ်သည်လည်း မြန်မာနိုင်ငံရေးလောကမှ တစ်ခန်းရပ်ခဲ့ရပါသည်။

ခေတ်သစ်ပြည်တွင်းငြိမ်းချမ်းရေးလုပ်ငန်းစဉ် (NCA) လမ်းကြောင်းမှ ပေါ်ထွက်လာသော အကျိုးရလဒ်

နှစ်ပေါင်းရှည်ကြာဖြစ်ပွားလာခဲ့ရသော ပြည်တွင်းရေးပဋိပက္ခများ ချုပ်ငြိမ်း၍ ထာဝရ ငြိမ်းချမ်းရေးတည်ဆောက်နိုင်ရန် ကြိုးပမ်းမှုတစ်ရပ်အနေဖြင့် ၂၀၁၁ ခုနှစ် အရပ်သားဒီမို ကရေစီအစိုးရလက်ထက်တွင် တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင်အဖွဲ့အစည်းများအား ငြိမ်းချမ်း ရေး ဆွေးနွေးရန် ဖိတ်ခေါ်ခဲ့ပါသည်။

ယခင်ကာလများနှင့်မတူသော အနေအထားများဖြစ်သည့် ပွင့်လင်းမြင်သာမှု၊ တန်းတူ ရှိမှုနှင့် ဂုဏ်သိက္ခာရှိစွာ ဆွေးနွေးနိုင်သောအချက်များကြောင့် ယုံကြည်မှုရှိစွာ ဆောင်ရွက်နိုင် ခဲ့ပါသည်။

ဦးစွာ (EAOs) တစ်ဖွဲ့ချင်းစီနှင့် ပဏာမဆွေးနွေးခဲ့ပြီး ပဏာမသဘောတူညီမှု (Bilateral Agreement) ရယူခဲ့ပါသည်။

ပဏာမဆွေးနွေးမှုများအစမှာပင် ပြည်ထောင်စုမှ ခွဲထွက်ရေးဟူသော အကြောင်း အရာမှတစ်ပါး အခြားကိစ္စရပ်များကို ပွင့်လင်းစွာ ဆွေးနွေးနိုင်ကြောင်း ပြောကြားခဲ့ပြီးဖြစ် သည်ဟု သိရပါသည်။

အဆင့်အလိုက် ငြိမ်းချမ်းရေးဆွေးနွေးမှုများမှ တစ်ဆင့်ပြီးတစ်ဆင့် တိုးတက်မှုများ ရရှိခဲ့ပြီး ငြိမ်းချမ်းရေး၏ အဓိကသော့ချက်ဖြစ်သော တစ်နိုင်ငံလုံး ပစ်ခတ်တိုက်ခိုက်မှု ရပ်စဲ ရေးသဘောတူစာချုပ် (NCA) ကို လက်မှတ်ရေးထိုးနိုင်ခဲ့ပါသည်။

NCA စာချုပ် သဘောတူညီမှုများအရ ဆက်လက်ဆွေးနွေးခဲ့ကြပြီး ကျင်းပပြီးစီး ခဲ့သော ငြိမ်းချမ်းရေးညီလာခံ (UPC) ကြီးများမှ သဘောတူညီမှုအကျိုးရလဒ်အဖြစ် “ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံတော် ဒီမိုကရေစီနှင့် ဖက်ဒရယ်စနစ်ကို အခြေခံသော ပြည်ထောင်စု

အဖြစ် တည်ဆောက်သွားမည်”ဟူသော အကျိုးရလဒ် ပေါ်ထွက်လာခဲ့ရပါသည်။ ယင်း သဘောတူညီမှုကို ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်တွင် ကန့်ကွက်သူမရှိဘဲ ၂၀၁၈ ခုနှစ် ဖေဖော်ဝါရီ လ ၂၇ ရက်နေ့တွင် ပြည်ထောင်စု သဘောတူစာချုပ် (Pyidaungsu Accord) တွင် အတည်ပြု မှတ်တမ်းတင်နိုင်ခဲ့ပြီး ဖြစ်ပါသည်။

၂၀၀၈ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ၊ NCA စာချုပ်နှင့် ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စု တည်ဆောက်ရေး အခင်း အကျဉ်း

NCA စာချုပ်တွင် နိုင်ငံတော်အား ဒီမိုကရေစီနှင့် ဖက်ဒရယ်စနစ်ကို အခြေခံသော ပြည်ထောင်စုအဖြစ် တည်ဆောက်မည်ဟု ပါရှိခဲ့ပြီး ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စု တည်ဆောက်ရာတွင် အခြေခံရမည့် ဘုံနိုင်ငံရေးရည်မှန်းချက် ၄ ခုကို ဖော်ပြထားပါသည်။ ၎င်းတို့မှာ-

- (၁) ဒို့ တာဝန် အရေး သုံးပါး ဖြစ်သည့် ပြည်ထောင်စုမပြိုကွဲရေး၊ တိုင်းရင်းသား စည်းလုံးညီညွတ်မှု မပြိုကွဲရေး၊ အချုပ်အခြာအာဏာ တည်တံ့ခိုင်မြဲရေး။
- (၂) လောကပါလတရားများဖြစ်ကြသည့် လွတ်လပ်မှု၊ တန်းတူမှုနှင့် တရားမျှတမှု။
- (၃) ဤပြည်ထောင်စုကြီး တည်ဆောက်ရာတွင် မရှိမဖြစ် လိုအပ်သည့်ပင်လုံစိတ်ဓာတ်။
- (၄) ဒီမိုကရေစီနှင့် ဖက်ဒရယ်စနစ်တို့ကို ထူထောင်ရာတွင် မရှိမဖြစ်လိုအပ်နေသည့် ဒီမိုကရေစီအရေး၊ အမျိုးသား တန်းတူရေးနှင့် ကိုယ်ပိုင်ပြဋ္ဌာန်းခွင့်တို့ ပင် ဖြစ်ပါသည်။

ယခုလက်ရှိနိုင်ငံတော်တွင် ကျင့်သုံးနေသော ၂၀၀၈ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေသည် ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စုတည်ဆောက်ရေးနှင့် ကိုက်ညီပြီး အချက်အလက်များစွာ သဟဇာတ ဖြစ်နေသည်ကို တွေ့ရှိရပါသည်။

]] NCA စာချုပ်တွင် နိုင်ငံတော်အား ဒီမိုကရေစီနှင့် ဖက်ဒရယ်စနစ်ကို အခြေခံသော ပြည်ထောင်စုအဖြစ် တည်ဆောက်မည်ဟု ပါရှိခဲ့ပြီး ဖက်ဒရယ် ပြည်ထောင်စု တည်ဆောက်ရာတွင် အခြေခံရမည့် ဘုံနိုင်ငံရေး ရည်မှန်းချက် ၄ ခုကို ဖော်ပြ ထားပါသည်။]]

ယခုကဲ့သို့ ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စု တည်ဆောက်မည်ဟူသော ခိုင်မာသော ဆုံးဖြတ်ချက်သည်လည်း NCA လမ်းကြောင်းမှ ပေါ်ထွက်လာရသော အကျိုးရလဒ်ပင် ဖြစ်ပါသည်။

ပြည်ထောင်စုမှ မည်သည့်အခါမှ ခွဲမထွက်ရေး

ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စု တည်ဆောက်ရာတွင် မြန်မာနိုင်ငံအဖို့ အဓိကအခြေခံလိုအပ်သောအချက်မှာ -

ပြည်ထောင်စု၏ မည်သည့်အစိတ်အပိုင်းမဆို မည်သည့်အခါမှ ခွဲမထွက်ရဟူသော အချက်ဖြစ်ပါသည်။ ပြည်ထောင်စုသမ္မတ မြန်မာနိုင်ငံသည် ရှေးရာစုနှစ်ပေါင်းများစွာကပင် ဖက်ဒရယ်ပုံစံမျိုးဖြင့် အလားတူ အတူတကွ စုပေါင်းနေထိုင်လာခဲ့ကြသော သမိုင်းကြောင်း ရှိပါသည်။ “ခွဲမထွက်ရ” ဟု အတိအလင်းပြဋ္ဌာန်းမှုအပေါ် စောဒကတက်သူများကို အထူးပြောကြားလိုပါသည်။ ယနေ့ကမ္ဘာပေါ်တွင် ဖက်ဒရယ်စနစ်ကျင့်သုံးနေကြသော နိုင်ငံအချို့ကို လေ့လာကြည့်သည့်အခါ ခွဲမထွက်ရ ဟူသောအချက်ကို အချို့နိုင်ငံများက အခြေခံဥပဒေဖြင့်လည်ကောင်း၊ အချို့က ဥဒါန်းကြေညာခြင်းဖြင့်လည်းကောင်း အတိအလင်းပြဋ္ဌာန်းထားကြပါသည်။ ခွဲမထွက်ရဟူသောအချက်ကို အတိအလင်းပြဋ္ဌာန်းထားသော နိုင်ငံအချို့ကို တင်ပြချင်ပါသည်။

စပိန်နိုင်ငံ၏ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေတွင် “စပိန်နိုင်ငံသည် ဖြိုခွဲမရသောနိုင်ငံ ဖြစ်သည်” ဟုလည်းကောင်း၊

ဘရာဇီးနိုင်ငံ၏ အခြေခံဥပဒေတွင် “ဘရာဇီးနိုင်ငံသည် ဖြိုခွဲမရသော ပြည်နယ်များ၊ ကောင်တီများနှင့် ဖက်ဒရယ်ခရိုင်တို့ဖြင့် ဖွဲ့စည်းထားသည်” ဟုလည်းကောင်း၊

နိုင်ဂျီးရီးယားနိုင်ငံ အခြေခံဥပဒေတွင် “နိုင်ဂျီးရီးယားနိုင်ငံသည် ခွဲခြမ်း၍မရ ဖြိုဖျက်၍မရသော အချုပ်အခြာအာဏာပိုင်သည့် နိုင်ငံဖြစ်သည်” ဟုလည်းကောင်း၊

ချက်ပြည်ထောင်စုနိုင်ငံ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေတွင် “ခွဲခြမ်း၍မရသော သမ္မတနိုင်ငံ ဖြစ်သည်” ဟုလည်းကောင်း၊

ဖင်လန်၊ ပြင်သစ်နိုင်ငံ၊ အီတလီနိုင်ငံ၊ ဘရာဇီးနိုင်ငံ၊ မက္ကဆီကိုနိုင်ငံနှင့် နော်ဝေနိုင်ငံ စသည့်နိုင်ငံများ၏ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေတွင် “ခွဲခြမ်း၍မရသောနိုင်ငံ” ဟု ပြဋ္ဌာန်းထားကြသည်ကို တွေ့ရှိရပါသည်။

ပြည်ထောင်စုသမ္မတမြန်မာနိုင်ငံတော်သည်လည်း တိုင်းရင်းသားလူမျိုးစု ၁၃၅ မျိုး စုပေါင်းနေထိုင်သော သမိုင်းကြောင်းအရ သွေးစည်းညီညွတ်သော၊ ပထဝီအနေအထားအရ လူဦးရေအင်အားကြီးမားသော နိုင်ငံများအကြားတွင် တည်ရှိသောနိုင်ငံဖြစ်သည့်အလျောက် နိုင်ငံတော်၏အစိတ်အပိုင်းမှန်သမျှ မည်သည့်အခါမှ ခွဲမထွက်ရဟု ခိုင်မာသောအချက်ကို ဥပဒေအရ ပြဋ္ဌာန်းသင့်သည်ဟု ယုံကြည်ပါသည်။

ကျွန်ုပ်တို့ မျှော်မှန်းသော အနာဂတ်ပြည်ထောင်စုသမ္မတမြန်မာနိုင်ငံတော်

တိုင်းရင်းသားပြည်သူများ နှစ်ပေါင်းများစွာ လိုလားတောင့်တခဲ့ကြသော ဒီမိုကရေစီနှင့် ဖက်ဒရယ်စနစ်ကို အခြေခံသော ပြည်ထောင်စု၏ ဖွဲ့စည်းပုံတည်ဆောက်ပုံမှာ ယခုအခါ

ရုပ်လုံးပေါ်လာခဲ့ရပြီး ဖြစ်ပါသည်။

ဒီမိုကရေစီနှင့် ဖက်ဒရယ်စနစ်ကို အခြေခံသော ပြည်ထောင်စုတည်ဆောက်နိုင်ရေးအတွက် လက်ရှိ ကျင့်သုံးနေသော နိုင်ငံတော်၏ ၂၀၀၈ ခုနှစ် ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေသည်လည်း ဖက်ဒရယ်စနစ်၏ အင်္ဂါရပ် များနှင့် များစွာဆီလျော်သော အနေအထားတွင် ရှိနေ ပါသည်။

အဓိကတင်ပြလိုသည်မှာ ရိုးသားသောတိုင်းရင်း သားပြည်သူများလိုလားသော ဖက်ဒရယ်စနစ်ပုံစံမှာ ပြည်နယ်ပေါင်းစု ပြည်ထောင်စုပုံစံဖြစ်ပါသည်။ ပြည်ထောင်စုပေါင်းစု ပြည်ထောင်စု (ကွန်ဖယ်ဒရေးရှင်း) ပုံစံ လုံးဝမဟုတ်ပါဟု ဆိုချင်ပါသည်။

ဖက်ဒရယ်စနစ်ကို နှစ်ရှည်ကြာစွာ တောင်းဆို လာခဲ့ကြပြီး ယခုခိုင်မာသော ဆုံးဖြတ်ချက်ရရှိပြီးကာ မှ ခွဲထွက်ရေးကို မပိတ်ပင်သင့်ဘူးဟု အချို့က ဆိုကြ ပါသည်။ ခွဲထွက်ရေး ဆိုသည်မှာ မည်သူ့အတွက်မျှ ကောင်းကျိုးမဖြစ်နိုင်မှန်း ရိုးသားသောတိုင်းရင်းသား များက နားလည်သဘောပေါက်ကြပါသည်။

ငြိမ်းချမ်းရေးဆွေးနွေးစဉ်က တပ်မတော်၏ ငြိမ်းချမ်းရေးမူ ၆ ရပ်တွင် ရိုးသားဖို့လိုကြောင်း ဖော်ပြ ပြီးဖြစ်ပါသည်။

ယနေ့ကာလသည် ပြည်ထောင်စုသမ္မတ မြန်မာနိုင်ငံအနေဖြင့် ဒီမိုကရေစီအသွင်ကူးပြောင်းရေး ကာလ၊ ပြည်တွင်းငြိမ်းချမ်းရေးကို အခိုင်အမာ တည် ဆောက်နေသောကာလ၊ ဖက်ဒရယ်စနစ်ကို ဦးတည် နေသောကာလ ဖြစ်ပါသည်။

အားလုံးညီညီညွတ်ညွတ်စုပေါင်း၍ ရိုးသား စွာဖြင့် ဆက်လက်ဆောင်ရွက်သွားကြရဦးမည် ဖြစ် ပါသည်။

ဒီမိုကရေစီစနစ်၊ ပြည်တွင်းငြိမ်းချမ်းရေးနှင့် ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စုတည်ဆောက်ရေးဟူသော အချက်များမှာ တစ်ခုနှင့်တစ်ခု ဆက်နွှယ်နေသည် ကိုလည်း သတိပြုသင့်ပါသည်။

နိဂုံး ချုပ် အ နေ ဖြင့် ရေ မြေ တော တောင် သဘာဝအလှတရားများနှင့် သယံဇာတ ပေါကြွယ်ဝ

၂ အဓိက
တင်ပြလိုသည်မှာ
ရိုးသားသော
တိုင်းရင်းသားပြည်သူ
များ လိုလားသော
ဖက်ဒရယ်စနစ်ပုံစံမှာ
ပြည်နယ်ပေါင်းစု
ပြည်ထောင်စုပုံစံ
ဖြစ်ပါသည်။
ပြည်ထောင်စုပေါင်းစု
ပြည်ထောင်စု
(ကွန်ဖယ်ဒရေးရှင်း)
ပုံစံ လုံးဝမဟုတ်ပါဟု
ဆိုချင်ပါသည်။ }

သော၊ ကမ္ဘာ့သမိုင်းကြောင်းတွင် လွန်ခဲ့သော နှစ်ပေါင်း သန်းလေးဆယ်ခန့်မှစ၍ ကမ္ဘာ့ လူသားတို့ အစောဆုံးနေထိုင်လာခဲ့ကြသော၊ ယဉ်ကျေးမှု သမိုင်းအဆင့်အတန်း မြင့်မားခဲ့ သော ပြည်ထောင်စုသမ္မတမြန်မာနိုင်ငံတော်ကြီးသည် ရာစုနှစ်ပေါင်းများစွာ တိုင်းရင်းသား လူမျိုးစုမျိုးစုံတို့ အေးချမ်းချစ်ကြည်စွာ အတူတကွ နေထိုင်လာခဲ့ကြသော နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံ ဖြစ်ပေသည်။

ယခုကာလသည် ပြည်ထောင်စုသမ္မတမြန်မာနိုင်ငံတော်အဖို့ “စည်းကမ်းပြည့်ဝသော ဒီမိုကရေစီစနစ်” ကို တစ်ဆင့်ချင်း အသွင်ကူးပြောင်းနေသောကာလ၊ ပြည်တွင်းငြိမ်းချမ်း ရေးကြီးကို ထာဝရခိုင်မာစွာ တည်ဆောက်နိုင်ရေး ကြိုးပမ်းနေသောကာလ၊ ဖက်ဒရယ် ပြည်ထောင်စုစနစ်ဆီသို့ ရှေးရှုနေသည့်ကာလ ဖြစ်ပါသည်။

ယနေ့ထိရရှိပြီးသော အခြေခံကောင်းများကို ဆက်လက်ထိန်းသိမ်းလျက် ပြည်ထောင်စုကြီးတစ်ခုလုံး၏ အကျိုးစီးပွားကို ရှေးရှုလျက်၊ အတ္တဝါဒများကို လျှော့ချလျက် ရိုးသားသော စိတ်ဓာတ်ဖြင့် အနာဂတ်တွင် ခေတ်မီဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်သော ပြည်ထောင်စုကြီး ဖြစ်ပေါ်လာစေရန် တစ်စိတ်တစ်ဝမ်း ငြိမ်းချမ်းစွာ ကြိုးပမ်းဆောင်ရွက်သွားကြမည်ဆိုပါ လျှင် အားလုံးမျှော်မှန်းနေကြသော ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စုကြီးအဖြစ် မလွဲမသွေ ရောက်ရှိ ပြီး ကမ္ဘာတည်သရွေ့ တည်ရှိနေလိမ့်မည်ဟု ယုံကြည်မျှော်လင့်မိပါတော့သည်။

မောင်သန်းဆွေ(အညာမြေ)

67E Spfajrmufu&ifjynfe,faeYESifhNidrf;csrf;a&;toH

Nidrf;csrf;ar

“နိုင်ငံ၏ငြိမ်းချမ်းရေးဖြစ်စဉ်များသည် ပြည်သူ့အားလုံး
အလိုချင်ဆုံး၊ အတောင့်တဆုံး ဆန္ဒများပင်ဖြစ်သဖြင့်
ငြိမ်းချမ်းသာယာသည့် လူမှုအသိုက်အဝန်းကြီးတစ်ခုကို
နောင်မျိုးဆက်သစ်များအတွက် အမွေကောင်းအဖြစ်
ချန်ထားပေးကြရမည်ဖြစ်သည်။”

မြန်မာနိုင်ငံသည် ပြည်ထောင်စုဖွား တိုင်းရင်းသားလူမျိုးစုများနှင့် တည်ဆောက်ထားမှုကြောင့် တိုင်းရင်းသားတို့၏ စွမ်းအား၊ တိုင်းရင်းသားတို့၏ အရည်အသွေးပင်။ အနာဂတ်မြန်မာနိုင်ငံ၏ အလားအလာများကို ပျိုးထောင်ဖန်တီးလျက် ရှိပေသည်။ အမိမြန်မာနိုင်ငံ၏ မိကြီး၊ ဖကြီး၊ ဘိုးကြီး ဘွားကြီးများ ဖြစ်ကြသော ရှေးလူကြီးသူမတို့သည် ရေကြည်ရာ မြက်နုရာ ဆိုသကဲ့သို့ ဤနိုင်ငံဖြစ်တည်ရာသို့ ဟိုမှ၊ သည်မှ ပြောင်းရွှေ့၍ ရောက်လာကြသည်ဟု ဆိုရိုးလည်းရှိပေသည်။ ထိုကဲ့သို့ရောက်ရှိခြင်းဖြင့် မိမိနေထိုင်ရာဒေသ အစုအဖွဲ့လေးများအလိုက် သီးခြားလူမျိုးစုများအဖြစ်နေထိုင်ကြပြီး မိမိတို့ခလေ့ထုံးတမ်းအစဉ်အလာတို့ဖြင့် အုပ်ချုပ်နေလာခဲ့ကြလေသည်။

ပြည်ထောင်စုအတွင်းမှ ဇွဲကပင်မြေ

ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံအတွင်း နေထိုင်ကြသော ကချင်၊ ကယား၊ ကရင်၊ ချင်း၊ ဗမာ၊ မွန်၊ ရခိုင်၊ ရှမ်း စသည့် တိုင်းရင်းသားတို့သည် ရှေးပဝေသဏီကစ၍ သွေးရင်းသားရင်းတစ်အူထုံဆင်း ညီအစ်ကို၊ မောင်နှမအရင်းအချာများ ဖြစ်ကြသည့်နည်းတူ တစ်စိတ်တည်းတစ်ဝမ်းတည်း၊ အေးအတူ ပူအမျှ အတူတကွ နေထိုင်ခဲ့ကြသည်။ ဇွဲကပင်မြေဟု ဆိုသည်နှင့် ချစ်စရာ ဖထီးနှင့် အမိုးတို့ ကရင်ဒေသဟု တိုင်းရင်းသားအများစု ရင်ထဲက သိရှိနေပေသည်။ ကရင်ပြည်နယ်ကြီး၏ အထင်ကရ သင်္ကေတတစ်ခုဖြစ်သည့် သံလွင်မြစ်ကြီး ၏ တသွင်သွင်စီးဆင်းနေမှုနှင့်အတူ တောတောင်ရေမြေသဘာဝ ရှုခင်းများနှင့် စိမ်းလန်း စိုပြည်ပြီး ရေခဲမြေခဲကောင်းမွန်သော ဒေသတစ်ခုဖြစ်သည်။ ရှေးအခါက မြန်မာနိုင်ငံတွင် နေထိုင်ခဲ့ကြသော ပျူ၊ ကမ်းယံ၊ သက် စသည့်လူမျိုး သုံးမျိုးအနက် ကမ်းယံဟုခေါ်သော လူမျိုးအမည်မှ ကရင်ဟူသော အမည်သို့ ပြောင်းလဲခေါ်ဆိုလာသော အမည်ဖြစ်သည်ဟု ဆိုရိုးရှိခဲ့သည်။

ကရင်လူမျိုးသည် တိဗက်မြန်မာစကား အုပ်စုဝင်များ ဖြစ်ကြသည်။ အေဒီ ခုနစ်ရာစု သို့မဟုတ် ရှစ်ရာစုခန့်က တောင်ငူအရှေ့ဘက်မှတစ်ဆင့် မြန်မာနိုင်ငံအတွင်းသို့ တစ်မိမ့်မိမ့်ဝင်ရောက်လာသူများ ဖြစ်ကြသည်ဟု ဆိုကြသည်။ တောင်ဘက်တွင် ဖာပွန်၊ သံလွင်မြစ်ကြောင်းအတိုင်း မုတ္တမပင်လယ်ကွေ့နှင့် တနင်္သာရီကမ်းမြောင် ဒေသတစ်လျှောက်တွင် ပျံ့နှံ့နေထိုင်ကြသည်။ အနောက်ဘက်တွင် တောင်ငူ၊ ရွှေကျင်လမ်းကြောင်းအတိုင်းနှင့် ဧရာဝတီအနောက်ဘက် မင်းဘူးနှင့် ပြည်မြို့ အနောက်ဘက် ရွှေဘိုသာဘုရားအနီး စကြပ်ကျွန်းနှင့် ထိုမှတစ်ဆင့် ဧရာဝတီမြစ်ဝကျွန်းပေါ်ဒေသသို့ ရောက်ရှိနေထိုင်ခဲ့ကြသည်။ ပြည်ထောင်စုဖွား တိုင်းရင်းသား ကရင်လူမျိုးများသည် ဘားအံ၊ ဖာပွန်၊ ကြာအင်း၊ ကော့ကရိတ်၊ လှိုင်းဘွဲ့နှင့် သံတောင်ဒေသများတွင် လူများစုအဖြစ် နေထိုင်ကြသည်။ အထက်ပါ ဒေသများတွင် နမ္မတူနယ်စပ်မှ မြန်မာနိုင်ငံ တောင်ပိုင်း သံလွင်မြစ်ဝှမ်းဒေသတစ်လျှောက်နှင့် မြစ်ဝကျွန်းပေါ်ဒေသ၊ ရမည်းသင်းခရိုင် တောင်ဘက်၊ စစ်တောင်းမြစ်ဝှမ်းနှင့် ပဲခူးရိုးမ တောင်ကုန်းဒေသများတွင် လူနည်းစုအဖြစ် ဗမာ၊ မွန်၊ ရှမ်းစသော တိုင်းရင်းသားလူမျိုးများနှင့် ရောနှောနေထိုင်လျက်ရှိကြလေသည်။

တောင်ပိုင်းကရင်၊ မြောက်ပိုင်းကရင်၊ အရှေ့ကရင်နှင့် အနောက်ကရင်ဟု ဒေသအလိုက် ခေါ်ဝေါ်ကြသေးသည်။ ကရင်မျိုးနွယ်စုများတွင် မောနေပွာကရင်၊ တလေပွာကရင်၊

မိုးပွားကရင်၊ ဘွဲကရင်၊ တောင်သူကရင်၊ ပလချီးကရင်၊ စကောကရင်၊ ဝေဝေါကရင်၊ ရှိ(ပိုး) ကရင်နှင့် ပကူးကရင်ဟု ရှိကြသည်။ ကရင်ပြည်နယ်သည် မြန်မာနိုင်ငံ၏ အရှေ့တောင်ဘက် တွင်တည်ရှိပြီး သာယာလှပသည့် ရေမြေတောတောင် သဘာဝအလှများ ပေါကြွယ်ဝသော ပြည်နယ်တစ်ခု ဖြစ်ပေသည်။ သံလွင်ခရိုင်ကို ကရင်ပြည်နယ်အဖြစ် သတ်မှတ်သော ၁၉၅၁ ခုနှစ် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ ပြင်ဆင်ချက်အက်ဥပဒေအရ ၁၉၅၅ ခုနှစ် နိုဝင်ဘာလ ၇ ရက်နေ့ကို ကရင်ပြည်နယ်နေ့အဖြစ် စတင်သတ်မှတ်ခဲ့ရာ ယခုဆိုလျှင် ၂၀၂၂ ခုနှစ် နိုဝင်ဘာလ ၇ ရက်နေ့တွင် (၆၇) နှစ်မြောက်ပြည့်ခဲ့ပြီ ဖြစ်သည်။ ကရင်ပြည်နယ်အတွင်း ကရင်လူမျိုးများ နှင့်အတူ အခြားတိုင်းရင်းသားများပါ အေးအတူပူအမျှ စုပေါင်းနေထိုင်လာကြသည်မှာ ဇွဲကပင်တောင်ကြီးက သက်သေထူလျက်ရှိပေသည်။

ကရင်ပြည်နယ်၏ ဒေသခံလူမျိုးများ၏ စီးပွားရေးနှင့် အလေ့အထများ

ကရင်ပြည်နယ်၏ ဒေသဖွံ့ဖြိုးရေးလုပ်ငန်းများကို နိုင်ငံတော်၊ ပြည်နယ်အစိုးရနှင့် ဒေသခံပြည်သူများ လက်တွဲကာ မျိုးချစ်စိတ်ဓာတ်၊ စည်းလုံးညီညွတ်မှု စိတ်ဓာတ်တို့ဖြင့် ခိုင်မြဲစွာ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ခဲ့ကြသည်။ ကရင်လူမျိုးတို့၏ စိုက်ပျိုးရေးလုပ်ငန်းသည် ပဓာန ကျသော စီးပွားရေးလုပ်ငန်းဖြစ်သည်။ ကရင်လူမျိုးတို့သည် မိမိတို့ ဘိုးဘွားအစဉ်အဆက်မှ စ၍ လယ်ယာကိုင်းကျွန်း၊ ဥယျာဉ်၊ ခြံမြေများကို စိုက်ပျိုးလုပ်ကိုင် အသက်မွေးကြခြင်းကို ဂုဏ်ယူဝင့်ကြွားနေကြသူများ ဖြစ်ကြသည်။ အခြားသော အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းလုပ်ငန်း များထက် စိုက်ပျိုးရေးလုပ်ငန်းကို ပို၍ခံမင်ကြသည်။ စိုက်ပျိုးလုပ်ကိုင်မှသာ ဝမ်းဝသည်ဟု ယုံကြည်ထားကြသဖြင့် စိုက်ပျိုးခြင်းခလေ့ဟူသည် ကရင်လူမျိုးများ၏ မိရိုးဖလာခလေ့ ဟုဆိုက မှန်ပေသည်။ မြေပြန့်နှင့်တောင်ပေါ်နေ ကရင်လူမျိုးများသည် တောင်ယာနှင့် ဥယျာဉ်ကို မှီခို၍ လုပ်ကိုင်စားသောက်ကြသည်။ ပြည်နယ်အစိုးရအနေဖြင့် စိုက်ပျိုးရေး လုပ်ကိုင်သူများကို အခြေခံကုန်ထုတ်လုပ်မှုများ စိုက်ပျိုးရေးကဏ္ဍတွင် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး အတွက် စပါး၊ အစေ့ထုတ်ပြောင်း၊ မြေပဲ၊ နှမ်း၊ နေကြာ၊ မတ်ပဲ၊ ပဲတီစိမ်း၊ ပဲစင်းငုံ၊ ကြက်ပေါင်စေး၊ ချက်ကြံ စသည့် သီးနှံများကို လျာထားပြည့်မီအောင် ဖြည့်ဆည်းဆောင်ရွက် ပေးနိုင်ခဲ့သည်။ ကရင်ပြည်နယ်ရှိ အချို့မြို့များသည် နယ်စပ်ကုန်သွယ်မှု လုပ်ငန်းများပေါ် တွင် မှီခိုနေသည့်အတွက် စိုက်ပျိုးရေးလုပ်ငန်းများ ပြည့်စုံစွာ မဆောင်ရွက်နိုင်သော်လည်း ပြည်နယ်တစ်ခုလုံး၏ ထွက်ရှိမှုအရ စားနပ်ရိက္ခာဖူလုံမှုရှိသည့် ပြည်နယ်တစ်ခု ဖြစ်လေ သည်။

မွေးမြူရေးလုပ်ငန်းတွင် ကရင်လူမျိုးများသည် နေအိမ်တိုင်းလိုလို ကြက်၊ ဘဲ၊ ဆိတ်၊ ကျွဲ၊ နွား၊ ဝက် တို့ကို တစ်ပိုင်တစ်နိုင် မွေးမြူလေ့ရှိကြသည်။ ကရင်လူမျိုး မိန်းကလေး မိဘများသည် သမီးငယ် အသက် ၁၃ နှစ်ပြည့်လျှင် အပျိုဖော်ဝင်ပြီဟု သတ်မှတ်ပြီး ထိုအချိန် မှစတင်ကာ သမီးငယ်အတွက် ဝက်မတစ်ကောင်ကို မွေးထားသော ခလေ့ထုံးစံရှိသည်။ သမီးငယ် အိမ်ထောင်ပြုသည့်အခါ ထိုမင်္ဂလာပွဲ၌ ကျွေးမွေးရန် ရည်စူးလျက်မွေးထားသော ထိုဝက်ကို အပျိုမဝက် “မူကနော်အထော့” သို့မဟုတ် လမ်းစောင့်ဝက် “ထောခေါကလဲ” ဟုခေါ်ကြသည်။ အချို့အိမ်ထောင်မပြုသေးသော အပျိုဟိုင်းကြီးများ၏ အိမ်တွင် အိုမင်း

ကရင်ပြည်နယ်
အစိုးရ၏
လျှပ်စစ်ဓာတ်အား
သည် နိုင်ငံတော်၏
လျှပ်စစ်ဓာတ်အား
လိုအပ်ချက်ကို
ဖြည့်ဆည်းပေးနိုင်မည့်
ပြည့်ဖြိုးမြဲ
စွမ်းအင်ဖြစ်သည့်
ရေအရင်းအမြစ်
ပေါများသော
ကရင်ပြည်နယ်
အတွက်
သံလွင်မြစ်ပေါ်တွင်
ရေအားလျှပ်စစ်စက်ရုံ
တည်ဆောက်နိုင်
ပါက ... }

နေသော လမ်းစောင့်ဝက်များကို တွေ့နိုင်သည်။ ထိမ်းမြားမင်္ဂလာပွဲအခမ်းအနားနှင့် အလှူအတန်း မင်္ဂလာပွဲများတွင် ဝက်သားဟင်းလျာမှာ အဓိကအစား အစာဖြစ်၍ ဝက်မွေးမြူရေးမှာလည်း ပို၍ အဓိက ကျလေ့ရှိသည်။ သို့ရာတွင် နတ်စားကရင်ကျေးရွာ များတွင်မူ နတ် မကြိုက်သော ဝက်အဖြူကို မွေးလေ့ မရှိကြပေ။

ကျန်းမာရေးလုပ်ငန်းတွင် ပြည်နယ်အတွင်း ကိုဗစ်-၁၉ ရောဂါကူးစက်ပြန့်ပွားမှုကို ကာကွယ်ထိန်း ချုပ်ဆောင်ရွက်နိုင်ခြင်း၊ လိုအပ်သည့်ဆေးဝါး၊ အထောက်အကူပစ္စည်း ကိရိယာများကို အချိန်နှင့် တစ်ပြေးညီ ကူညီပေးနိုင်ခြင်း၊ ပြည်နယ်အစိုးရ၊ ပုဂ္ဂလိက၊ အလှူရှင်များဖြင့် အောက်ဆီဂျင် လိုအပ်ချက် များကို ဖြည့်ဆည်းပေးနိုင်ခဲ့သည်။ တစ်ရက်လျှင် အောက်ဆီဂျင် ၃၁၈၀၀ လီတာ ထုတ်ပေးနိုင်ခဲ့သည်။ ကိုဗစ်-၁၉ ရောဂါကာကွယ်ဆေး ထိုးနှံမှုကို ပြည်နယ် တွင်း လွှမ်းခြုံနိုင်အောင် ဆောင်ရွက်နိုင်ခဲ့လေသည်။

ကရင်ပြည်နယ်အစိုးရ၏ လျှပ်စစ်ဓာတ်အား သည် နိုင်ငံတော်၏ လျှပ်စစ်ဓာတ်အား လိုအပ်ချက်ကို ဖြည့်ဆည်းပေးနိုင်မည့် ပြည့်ဖြိုးမြဲ စွမ်းအင်ဖြစ်သည့် ရေအရင်းအမြစ် ပေါများသော ကရင်ပြည်နယ်အတွက် သံလွင်မြစ်ပေါ်တွင်ရေအားလျှပ်စစ်စက်ရုံတည်ဆောက် နိုင်ပါက ပြည်နယ်အတွင်း လျှပ်စစ်ဓာတ်အား ဖူလုံစွာ ရရှိအောင် ဆောင်ရွက်နိုင်ခြင်းဖြင့် လျှပ်စစ်ဓာတ်အား အသုံးပြုဆောင်ရွက်ရသည့် စက်ရုံ၊ အလုပ်ရုံများ ပိုမို တိုးတက်လည်ပတ် ဆောင်ရွက်နိုင်မည့်အပြင် ဒေသခံ ပြည်သူများ၏ လူနေမှုအဆင့်အတန်း မြင့်မားလာမည် ဖြစ်သည်။ လျှပ်စစ်ဓာတ်အား တည်ဆောက်မှုတွင် ၆၆ ကေစီ ဘားအံစက်မှုဇုန် ဓာတ်အားခွဲရုံ ၅၆ ရုံ၊ ၆၆ ကေစီ ဓာတ်အားလိုင်း (၅၀-၃၀၉) မိုင်၊ ၄၀၀ ပို့ ဓာတ်အားလိုင်း (၃၉-၉၄) မိုင် တိုးချဲ့တည်ဆောက်ခဲ့ပြီး လျှပ်စစ်ဓာတ် ဖြန့်ဖြူးပေးနိုင်လေသည်။

လမ်းပန်းဆက်သွယ်ရေးလုပ်ငန်းတွင်

ဘားအံမြို့ရောင်လမ်းသစ် အဆင့်မြှင့်တင်ခြင်း၊ ထီလုံ- တာပေါင် - ပတ- နဘူ၊ ကော့ကရိတ် (တံတားကျိုး) လမ်းဖွင့်လှစ်ခြင်း၊ ဖောက်လုပ်ခြင်း၊ အိန္ဒူ-ကော့ကရိတ်လမ်း၊ ကွန်ကရစ်လမ်း၊ ၇၂ ဒသမ ၄၆၄ ကီလိုမီတာ၊ ကတ္တရာ လမ်း ၄၉ ဒသမ ၉၆၄ ကီလိုမီတာ၊ ကွန်ကရစ်တံတား ၄၂ စင်းတို့ကိုလည်း တိုးမြှင့်ဆောင်ရွက်ခဲ့သည်။ မြန်မာနိုင်ငံ၏အဓိက စီးပွားရေးကုန်သွယ်မှုနေရာ ဖြစ်သည့် မြန်မာ- ထိုင်း ချစ်ကြည်ရေးတံတား အမှတ် (၂) နှင့် နယ်စပ်ကုန်သွယ်ရေး စခန်းများ ထပ်မံတိုးချဲ့ ဖွင့်လှစ်နိုင်ခဲ့ခြင်းတို့ကြောင့် ဒေသခံတိုင်းရင်းသား ပြည်သူများ အတွက် အလုပ်အကိုင်၊ အခွင့်အလမ်းများ ပိုမိုရရှိလာပြီး လူမှုစီးပွားဘဝ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုများ တစ်နေ့တခြား တိုးပွားလာကာ ဝမ်းသာပီတိ ဖြစ်ရလေသည်။

သဘာဝအလှတရားများနှင့် ပြည်နယ်၏ သာယာလှပမှု

ကရင်ပြည်နယ်သည် သဘာဝသယံဇာတ အရင်းအမြစ်များ ပေါကြွယ်ဝပြီး အဖိုးတန် သစ်တောများလည်း ရှိနေသည့်အပြင် ရာသီဥတု သမမျှတမှုရှိသည့် ဒေသဖြစ်သည်။ စိုက်ပျိုးရေးလုပ်ငန်းများ အောင်မြင်ဖြစ်ထွန်းသည့် သာယာလှပသော သဘာဝအလှတရားများကို ပိုင်ဆိုင်ထားသည့် ပြည်နယ်တစ်ခု ဖြစ်သည်။ သာယာလှပသော တောတောင်များ၊ လိုဏ်ဂူများ၊ ရေတံခွန် စိမ့်စမ်းများ၊ ရိုးသားဖြူစင်သည့် ဒေသခံတိုင်းရင်းသားတို့၏ ချစ်ခင်နှစ်သက်ဖွယ် ဓလေ့ထုံးတမ်းအစဉ်အလာများ၊ မြတ်နိုးဖွယ်ရာ ယဉ်ကျေးမှုအမွေအနှစ်များဖြင့် ပြည့်စုံကြွယ်ဝပြီး သာယာလှပသည့် ဒေသတစ်ခုဖြစ်လေသည်။

လူထုအခြေပြုခရီးသွားလုပ်ငန်းများ၊ ပြည်တွင်း ပြည်ပခရီးသွားလုပ်ငန်းများကို ကောင်းမွန်စွာဆောင် ရွက်နိုင်သည့် အခင်းအကျင်းနှင့်ပြည့်စုံသည့် ပြည်နယ်တစ်ခုဖြစ်သည်။ ဆဒ္ဒန်ဂူ၊ ကော့ဂွန်းဂူ၊ ကော့သောင်ဂူ၊ ရသေ့ပျံဂူ၊ ဘုရင့်ညီဂူ၊ ကျောက်ကလပ်စေတီ၊ ကျိုထော်ရေတံခွန်နှင့် ချစ်သူမြိုင် အပန်းဖြေဥယျာဉ်တို့မှာ ကရင်ပြည်နယ်၏ ဂုဏ်ကို ဆောင်သော၊ သဘာဝအလှတရားများရှိနေသော ထင်ရှားသည့် နေရာများဖြစ်သည်။ ပြည်တွင်း၊ ပြည်ပခရီးဘုရားဖူးခရီးသည်များ အများဆုံးသွားရောက်သည့်နေရာများ ဖြစ်ပေသည်။ ကရင်တိုင်းရင်းသားတို့၏ ရွှင်မြူးတက်ကြွဖွယ် ကရင်ဒုံးယိမ်းအကနှင့် ဖားစည်သံတို့သည် ပြည်တွင်း၌သာမက ပြည်ပကပါ နှစ်သက်မြတ်နိုးသော ရိုးရာဓလေ့ထုံးစံတစ်ခု ဖြစ်သည်ကို ဂုဏ်ယူစွာ တွေ့ရလေသည်။

တိုင်းရင်းသားများနှင့်အတူ လွတ်လပ်ရေး ကြိုးပမ်းဆောင်ရွက်ခဲ့သော သတ္တိများ

မြန်မာနိုင်ငံဆိုသည်မှာ လူမျိုးတစ်မျိုးတည်းက ပိုင်ဆိုင်သည် မဟုတ်ဘဲ လွတ်လပ်ရေး ကြိုးပမ်းမှုတွင်လည်း လူမျိုးတစ်မျိုးတည်းက ကြိုးပမ်း၍ အောင်မြင်ခဲ့ခြင်း မဟုတ်ပေ။ တိုင်းရင်းသားအသီးသီးတို့၏ သွေးစည်းညီညွတ်မှု၊ တက်ညီလက်ညီ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုများကြောင့် လွတ်လပ်ရေးရခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။ မြန်မာနိုင်ငံကို ဗြိတိသျှအင်ပါယာအတွင်း သို့ သွတ်သွင်းလိုက်ကြောင်း ကြေညာလိုက်သည်နှင့်တစ်ပြိုင်နက် တိုင်းတစ်ပါးကျွန်အဖြစ် လက်မခံလိုကြသော မြန်မာနိုင်ငံတစ်ဝန်းလုံးရှိ တိုင်းရင်းသား ပြည်သူလူထုတစ်ရပ်လုံးသည် ရရာလက်နက် စွဲကိုင်၍ တော်လှန်ခဲ့ကြသည်။ မျိုးချစ်ကရင်အမျိုးသားများဖြစ်သည့်

သောမတိပဲလဲကိုနှင့် စောဖိလစ် ခေါင်းဆောင်သည့် အဖွဲ့သည် ဗြိတိသျှတို့ကို ဆန့်ကျင် တိုက်ခိုက်ရန်အတွက် တောင်ငူတွင် ဒူးလေးတပ်၊ လေးတပ်ဖွဲ့ ဖွဲ့ကာစစ်လေ့ကျင့်ရေးကို လုပ်ဆောင်ခဲ့ကြသည်။ ယင်းတို့နှစ်ဦးသည် ခလိဖိုးဘာခေါ် ဒူးလေးမင်းသားဟူ၍ ထိုအချိန်က နာမည်ကြီးခဲ့ကြသည်။ ဆရာစံအရေးတော်ပုံခေတ်တွင် အင်းစိန်ခရိုင်မှ ကရင်မျိုးချစ်တို့ သည် ဆရာစံ၏တပ်ဖွဲ့နှင့်ပူးပေါင်းကာ နယ်ချဲ့ဗြိတိသျှတို့အား တိုက်ခိုက်ခဲ့ကြသည်။ ဆရာစံတောင်သူလယ်သမားတပ်ကြီး စခန်းချခဲ့သော ဖားလေးကွင်း၊ အလံတောင်၊ ဖားရွှေကျော်နှင့် ဗူးတရာရွာများမှ ကရင်-မြန်မာ မျိုးချစ်များသည် ဆရာစံ၏ တောင်သူ လယ်သမား တော်လှန်ရေးတွင် ရွာလုံးကျွတ်နီးပါး ပါဝင်ခဲ့ကြသည်ကို ဂုဏ်ယူဖွယ်ရာ မြင်တွေ့ရသည်။

ဟင်္သာတခရိုင်တောင်ပိုင်းတွင်လည်း ကရင်အမျိုးသားဗိုလ်ကျားက ဆရာစံနှင့် ပူးပေါင်းကာ ယင်းနယ်ရှိ ဗြိတိသျှတို့အား အပြင်းအထန် တော်လှန်တိုက်ခိုက်ခဲ့ကြသည်။ ဟင်္သာတ၊ အင်းစိန်နှင့် သာယာဝတီ ခရိုင်များတွင် ကရင်-မြန်မာတော်လှန်ရေး တပ်သား တို့ လက်တွဲ၍ စည်းလုံးချစ်ကြည်မှုဖြင့် နယ်ချဲ့ကို တော်လှန်ခဲ့ကြသည်။ တို့ဗမာအစည်း အရုံး၏ နိုင်ငံရေးတိုက်ပွဲများတွင် ကော့ကရိတ်မြို့မှ ကရင်အမျိုးသား မန်းဘသင်းမှ တက်ကြွ စွာပါဝင်ခဲ့သည်။ ကရင်မျိုးချစ်များဖြစ်ကြသော စောဝေသော်၊ စောအောင်ပ၊ မန်းဘဇံ၊ မန်းဝင်းမောင်နှင့် စောစံကေးတို့မှာ တို့ဗမာအစည်းအရုံးဝင်များ ဖြစ်ခဲ့ကြလေသည်။ နယ်ချဲ့ တော်လှန်ရေးကို ကရင်တိုင်းရင်းသားတို့သည် အမိနိုင်ငံတွင်းရှိ အခြားသော တိုင်းရင်းသား များနှင့်အတူ သွေးစည်းညီညွတ်စွာ ဆန့်ကျင်တိုက်ခိုက်ခဲ့ရာ ၁၉၄၂ ခုနှစ်တွင် ဗြိတိသျှတို့ကို မြန်မာ့မြေပေါ်မှ မောင်းထုတ်နိုင်ခဲ့ခြင်းသည် ကရင်လူမျိုးများ၏ အံ့မခန်းသတ္တိများ ဖြစ် လေသည်။

ကရင်ပြည်နယ်၏ ငြိမ်းချမ်းရေး ချိုးကူသံ

၂၀၂၃ ခုနှစ် ဇန်နဝါရီလ ၄ ရက်နေ့သည် စိန်ရတု လွတ်လပ်ရေးနေ့ဖြစ်သည်။ (၇၅) နှစ်ကာလကြာပြီဖြစ်သည့် လွတ်လပ်ရေး၏ အနှစ်သာရ၊ ဒီမိုကရေစီ၏ အနှစ်သာရကို အပြည့်အဝခံစားနိုင်ရန် ၂၀၂၂ ခုနှစ်သည် ငြိမ်းချမ်းရေးနှစ်အဖြစ် မှတ်ယူရပေမည်။ ထို့အတွက်ကြောင့် နိုင်ငံတော်စီမံအုပ်ချုပ်ရေးကောင်စီ ဥက္ကဋ္ဌ တပ်မတော်ကာကွယ်ရေး ဦးစီးချုပ် ဦးဆောင်သည့် ငြိမ်းချမ်းရေးဆွေးနွေးပွဲ ဖိတ်ခေါ်မှုကို အလေးအနက်ထားကာ ကရင်အမျိုးသားလွတ်မြောက်ရေးတပ်မတော် (ငြိမ်းချမ်းရေးကောင်စီ) (KNU/ KNLA-PC) မှဥက္ကဋ္ဌနှင့် ကိုယ်စားလှယ်အဖွဲ့တို့သည် နိုင်ငံတော်စီမံအုပ်ချုပ်ရေးကောင်စီဥက္ကဋ္ဌ တပ်မတော် ကာကွယ်ရေး ဦးစီးချုပ်၊ နိုင်ငံတော်စီမံအုပ်ချုပ်ရေးကောင်စီအဖွဲ့ဝင် ကိုယ်စားလှယ်များနှင့် ၂၆-၅-၂၀၂၂ ရက်နေ့မှစ၍ သုံးရက်တာ နေပြည်တော်၌ ပြည်နယ်ကြီး၏ ငြိမ်းချမ်းရေး ဖော်ဆောင်မှုလုပ်ငန်းများကို ဆွေးနွေးခဲ့ကြ လေသည်။ ပါတီစုံဒီမိုကရေစီစနစ် ကျင့်သုံးရေး၊ ဒီမိုကရေစီနှင့်ဖက်ဒရယ်ကို အခြေခံသည့် ပြည်ထောင်စုစနစ် တည်ဆောက်ရေးနှင့်ပတ် သက်သည့် သဘောတူညီချက် အမြင်များ၊ ဒေသတိုးတက်ဖွံ့ဖြိုးရေးဆိုင်ရာကိစ္စရပ်များကို

နှစ်ဖက်အပြန်အလှန် ရင်းနှီးပွင့်လင်းစွာ ဆွေးနွေးကြခြင်းသည် အနာဂတ် သာယာလှပမှုကို ထင်ဟပ်စေသည့် ဆွေးနွေးမှုဖြစ်လေသည်။

နိုင်ငံတော်အစိုးရသည် တိုင်းရင်းသား ညီနောင်များအားလုံး တန်းတူခံစားနိုင်မည့် ရေရှည်တည်တံ့ ခိုင်မြဲပြီး ဟန်ချက်ညီသော ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုများ ဖော်ဆောင်နိုင်ရန်အတွက် အမျိုးသားပြန်လည်သင့်မြတ်ရေးနှင့် ပြည်ထောင်စုငြိမ်းချမ်းရေးကို ခိုင်မာသည့်သန္နိဋ္ဌာန်ဖြင့် ကြိုးပမ်းဆောင်ရွက်လျက်ရှိပေသည်။ နိုင်ငံ၏ငြိမ်းချမ်းရေးဖြစ်စဉ်များသည် ပြည်သူ့အားလုံး အလိုချင်ဆုံး၊ အတောင့်တဆုံး ဆန္ဒများပင်ဖြစ်သဖြင့် ငြိမ်းချမ်းသာယာသည့် လူမှုအသိုက် အဝန်းကြီးတစ်ခုကို နောင်မျိုးဆက်သစ်များအတွက် အမွေကောင်းအဖြစ် ချန်ထားပေးကြ ရမည်ဖြစ်သည်။ မကြာမီ ဇွဲကပင်တောင်ခြေမှ ငြိမ်းချမ်းရေးချိုးကူသံများ လွင့်ပျံလာတော့ မည် ဖြစ်သည်။ ထိုမျှမက ဇွဲကပင်မြေတွင် မှီတင်းနေထိုင်ကြသည့် ကရင်တိုင်းရင်းသားညီ အစ်ကို မောင်နှမများ၏ အနာဂတ်ဘဝများ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက် ငြိမ်းချမ်းသာယာတော့မည်ဟု ယုံကြည်စွာဖြင့် (၆၇) နှစ်မြောက် ကရင်ပြည်နယ်နေ့အား ပြည်ထောင်စုကြီး အေးချမ်းခြင်း၊ ငြိမ်းချမ်းခြင်း၊ တရားမျှတခြင်းတည်းဟူသော လှပတော့မည့် အနာဂတ်ကို မျှော်မှန်းနေ မိပါတော့သည်။

ငြိမ်းချမ်းမေ

မြန်မာ့အလင်းစာမဂ္ဂဇင်း (၁၉၁၉ - ၁၉၇၁)

မြန်မာ့အလင်းစာမဂ္ဂဇင်း

“၁၉၁၉ ခုနှစ်တွင် ပထမအကြိမ် အင်္ဂလန်သွား မြန်မာ ကိုယ်စားလှယ် (ဖေ၊ ပု၊ ရှိန်) အဖွဲ့ဝင်၊ ၁၉၂၀ ပြည့်နှစ်တွင် ဒုတိယအကြိမ် အင်္ဂလန်သွား မြန်မာကိုယ်စားလှယ် (ဖေ၊ ပု၊ ရှိန်) အဖွဲ့ဝင်၊ ၁၉၃၀ ပြည့်နှစ်တွင် အင်္ဂလန်၌ ပထမအကြိမ် အိန္ဒိယပြည်များနှာစုံညီ အစည်းအဝေးသို့ တက်ရောက်သည့် မြန်မာကိုယ်စားလှယ်အဖွဲ့ဝင်၊ ၁၉၃၁ ခုနှစ်တွင် လန်ဒန်၌ မြန်မာပြည်အတွက် သီးသန့်များနှာစုံညီ အစည်းအဝေးသို့ တက်ရောက်သည့် မြန်မာကိုယ်စားလှယ်အဖွဲ့ဝင်၊ ၁၉၃၃ ခုနှစ်တွင် လန်ဒန်၌ ကျင်းပသည့် မြန်မာပြည်များနှာစုံညီ တွဲဖက်ကော်မတီ အစည်းအဝေးသို့ တက်ရောက်သည့် မြန်မာကိုယ်စားလှယ်အဖွဲ့ဝင်အဖြစ် ပါဝင်ခဲ့၍ ...”

- | လွတ်လပ်ရေးအတွက် နိုင်ငံကိုယ်စားလှယ်အဖြစ် ဘိလပ်သို့ အကြိမ်ကြိမ်သွားရောက် ခဲ့လေသူ။
- | သမိုင်းဝင် “ကန္တိစာချုပ်”၊ “အောင်ဆန်းအက်တလီစာချုပ်” တို့ လက်မှတ်ရေးထိုး ရာတွင် ပါဝင်ခဲ့လေသူ။
- | အင်္ဂလန်သွား မြန်မာကိုယ်စားလှယ် (ဖေ၊ ပု၊ ရှိန်) နှင့် (ဖေ၊ ပု၊ မောင်) တို့တွင် အဖွဲ့ဝင် ဖြစ်ခဲ့လေသူ။

ဘကြီးဘဘေသည် -

- p ၁၉၀၆ ခုနှစ်တွင် “ပိုင်အမ်ဘီအေ” အသင်းကို စတင်ထူထောင်ရာတွင် ပါဝင်ခဲ့သူ။
- p ၁၉၂၂ ခုနှစ်တွင် “ဂျီစီဘီအေ” မှ ခွဲထွက်ပြီး (၂၁) ဦးအဖွဲ့ကို ဦးဆောင်ခဲ့သူ။
- p ၁၉၄၆-၁၉၄၇ ခုနှစ်တွင် ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်း ဦးဆောင်သော ကြားဖြတ်အစိုးရတွင် ဝန်ကြီးဖြစ်ခဲ့သူ။

ထူးခြားသောဝိသေသ ...

ရွှေတိဂုံစေတီတော် အနောက်ဘက်ပစ္စယံရှိ အင်္ဂလိပ်ခံတပ်ပြောင်းရွှေ့ရေး၊ အနောက် ဘက်မုခ် ပြန်လည်ဖွင့်လှစ်ရေး၊ ရွှေတိဂုံနှင့် ဗိုလ်တထောင်စေတီရှိ သင်္ချိုင်းများ ပြောင်းရွှေ့ ပေးရေးတို့တွင် ဦးဆောင်ပါဝင်ခဲ့သည်။

ဘကြီးဘဘေကို ၁၈၈၃ ခုနှစ် ဧပြီလ ၁၆ ရက် တနင်္လာနေ့တွင် ပဲခူးတိုင်း သာယာဝတီခရိုင် ကြို့ပင်ကောက်မြို့၌ မွေးဖွားခဲ့သည်။ အဖမှာ မြေပိုင်ရှင်ကုန်သည် ဦးအို ဖြစ်၍ အမိမှာ ဒေါ်နှင်းဖြစ်သည်။ အငယ်ဆုံးသားဖြစ်သည်။ ဖခင် ဦးအိုမှာ ကြို့ပင်ကောက်မြို့ မြို့နယ်ပယ်လူကြီးအဖြစ် ဆောင်ရွက်ခဲ့သည်။

ငယ်စဉ်က ကြို့ပင်ကောက်မြို့ အာစီအမ်သာသနာပြုကျောင်းတွင် ပညာသင်ကြား ခဲ့သည်။ ထို့နောက် ရန်ကုန်အစိုးရ ဟိုက်စကူးကျောင်းမှ ၁၀ တန်း အောင်မြင်၍ ရန်ကုန် ကောလိပ်၌ ပညာသင်ကြားခဲ့သည်။ ၁၉၀၂ ခုနှစ်တွင် ဘင်္ဂလားအင်းစရစ် စာမေးပွဲကို စကောလားရှစ်ဖြင့် အောင်မြင်ခဲ့သည်။ ၁၉၀၄ ခုနှစ်တွင် ရန်ကုန် ကောလိပ်အက်ဖ်အေတန်း ဒုတိယနှစ်ကို စကောလားရှစ်ဖြင့် အောင်မြင်၍ ၁၉၀၆ ခုနှစ်တွင် ဘီအေဘွဲ့ရသည်။ ရန်ကုန် ကောလိပ်တွင် ဥပဒေပညာဆက်လက်သင်ယူခဲ့သည်။

တက္ကသိုလ်ကျောင်းသားဘဝမှာပင် “ရန်ဂွန်းတိုင်း” သတင်းစာ၌ အင်္ဂလိပ်ဘာသာ ဖြင့် ဆောင်းပါးများ စတင်ရေးသားခဲ့သည်။ ရန်ကုန်ကောလိပ် ဗုဒ္ဓဘာသာအသင်း (၁၉၀၆) တည်ထောင်ရန် ကြိုးပမ်းသူများတွင် တစ်ဦးအပါအဝင်ဖြစ်သည်။ ၁၉၀၆ ခုနှစ်တွင် သူငယ်ချင်း ကိုဘရင် (ဒေါက်တာဘရင်)၊ ကိုမောင်ကြီး (ဆာမောင်ကြီး) တို့နှင့်အတူ “ပိုင်အမ်ဘီအေ” ခေါ် ဗုဒ္ဓဘာသာကလျာဏယုဝအသင်းကို စတင်တည်ထောင်ခဲ့သည်။ ပိုင်အမ်ဘီအေအသင်း ၏ အကျိုးဆောင် အတွင်းရေးမှူး၊ ဒုတိယဥက္ကဋ္ဌ၊ ဂျီစီဘီအေ ခေါ် မြန်မာအသင်းချုပ်ကြီး ၏ အမှုဆောင်လူကြီးတာဝန်များကို ထမ်းဆောင်ခဲ့သည်။

၁၉၁၁ ခုနှစ် ဇူလိုင်လ ၄ ရက်တွင် တစ်ပတ် သုံးကြိမ်ထုတ် “သူရိယ” သတင်းစာကို ဦးလှဖေနှင့်တွဲ၍ ထုတ်ဝေခဲ့သည်။ သူရိယသတင်းစာ၏ အယ်ဒီတာအဖြစ် “နတ်ကြီးသုံးပါးစကားပြောခန်း” အပတ်စဉ်ရေး၍ “နတ်ကြီးဘဘေ” အဖြစ် ထင်ရှားသည်။ အင်္ဂလိပ်ဘာသာဖြင့် “သည်ဘားမားအေ့ဖဇားဘား” သတင်းစာကိုလည်း သူရိယသတင်းစာတိုက်မှ ထုတ်ဝေခဲ့သည်။

၁၉၁၄ ခုနှစ်တွင် ဒေါ်ဖွားမျှင်နှင့် လက်ထပ်၍ သားနှစ်ယောက်ထွန်းကားသည်။ ၁၉၂၂ ခုနှစ်တွင် ဂျီစီဘီအေ ခေါ် မြန်မာအသင်းချုပ်ကြီးမှ ခွဲထွက်၍ (၂၁) ဦးအဖွဲ့ခေါ် “ပြည်သူ့ပြည်သားပါတီ” ကို ဦးဆောင်၍ ဒိုင်အာခီရွေးကောက်ပွဲသို့ ဝင်ရောက်ခဲ့သည်။ ၁၉၃၆ ခုနှစ်တွင် “ငါးပွင့်ဆိုင်” အဖွဲ့ကို ဦးဆောင်၍ ၉၁ ဌာနအုပ်ချုပ်ရေး ရွေးကောက်ပွဲဝင်ခဲ့ရာ ၁၉၂၂၊ ၁၉၂၆၊ ၁၉၂၇၊ ၁၉၃၂၊ ၁၉၃၆ ခုနှစ် ရွေးကောက်ပွဲတို့၌ ဥပဒေပြုအမတ်အဖြစ် ရွေးကောက်ခံရသည်။ ၁၉၃၄-၁၉၃၆ ခုနှစ်တွင် ပြည်ထဲရေးဝန်ကြီး၊ ၁၉၃၉-၁၉၄၀ ပြည့်နှစ်တွင် သစ်တောဝန်ကြီးအဖြစ် တာဝန်ယူခဲ့သည်။ ၁၉၄၇ ခုနှစ်တွင် တိုင်းပြုပြည်ပြုလွှတ်တော်ရွေးကောက်ပွဲ၌ ရန်ကုန်အရှေ့ပိုင်းမှ အရွေးခံရသည်။ ၁၉၄၆-၁၉၄၇ ခုနှစ်တွင် ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်း ဦးဆောင်သော ကြားဖြတ်အစိုးရအဖွဲ့တွင် ကူးသန်းရောင်းဝယ်ရေး ဝန်ကြီးအဖြစ် ဆောင်ရွက်ခဲ့သည်။

၁၉၁၇ ခုနှစ်တွင် အိန္ဒိယပြည် ကာလကတ္တားမြို့သို့ အိန္ဒိယဆိုင်ရာ ဗြိတိသျှအတွင်းဝန် မစ္စတာအက်ဒွင်မွန်တောဂူ (Edwin S. Montagu) နှင့် တွေ့ဆုံရန် သွားရောက်ခဲ့သော မြန်မာကိုယ်စားလှယ်အဖွဲ့တွင် ပါဝင်ခဲ့သည်။ ၁၉၁၉ ခုနှစ်တွင် ပထမအကြိမ် အင်္ဂလန်သွား မြန်မာကိုယ်စားလှယ် (ဖေ၊ ပု၊ ရှိန်) အဖွဲ့ဝင်၊ ၁၉၂၀ ပြည့်နှစ်တွင် ဒုတိယအကြိမ် အင်္ဂလန်သွား မြန်မာကိုယ်စားလှယ် (ဖေ၊ ပု၊ ရှိန်) အဖွဲ့ဝင်၊ ၁၉၃၀ ပြည့်နှစ်တွင် အင်္ဂလန်၌ ပထမအကြိမ် အိန္ဒိယပြည်မျက်နှာစုံညီ အစည်းအဝေးသို့ တက်ရောက်သည့် မြန်မာကိုယ်စားလှယ်အဖွဲ့ဝင်၊ ၁၉၃၁ ခုနှစ်တွင် လန်ဒန်၌ မြန်မာပြည်အတွက် သီးသန့်မျက်နှာစုံညီ အစည်းအဝေးသို့ တက်ရောက်သည့် မြန်မာကိုယ်စားလှယ်အဖွဲ့ဝင်၊ ၁၉၃၃ ခုနှစ်တွင် လန်ဒန်၌ ကျင်းပသည့် မြန်မာပြည်မျက်နှာစုံညီ တွဲဖက်ကော်မတီ အစည်းအဝေးသို့ တက်ရောက်သည့် မြန်မာကိုယ်စားလှယ်အဖွဲ့ဝင်အဖြစ် ပါဝင်ခဲ့၍ ထိုခေတ် ထိုခေတ် “မြန်မာပြည်ရဲ့ အနာဂတ်အရေးဟာ ဦးဘဘေပဲ” ဟု အင်္ဂလိပ်သတင်းစာကြီးများ၏ မှတ်ချက်ပေးခံရသူ ဖြစ်သည်။

ဘကြီးဘဘေသည် ပိုင်အမ်ဘီအေအသင်း အလုပ်အမှုဆောင်၊ ဂျီစီဘီအေ အသင်း အလုပ်အမှုဆောင်၊ လွှတ်တော်တွင်း အတိုက်အခံအမတ်၊ အာဏာရဝန်ကြီး၊ ဥပဒေပြုအဖွဲ့၏ ဒုတိယဥက္ကဋ္ဌ၊ လယ်ယာစိုက်ပျိုးရေးကော်မတီ၊ သစ်တောဌာနစုံစမ်းရေးကော်မတီ၊ ရေကြီးခြင်းစုံစမ်းရေးကော်မတီ၊ စက်မှုလက်မှုပညာရေးလုပ်ငန်းများ ငွေထောက်ပံ့ရေးကော်မတီ စသည့် ပညာရေး၊ စီးပွားရေး၊ လမ်းပန်းဆက်သွယ်ရေးနှင့် အဆောက်အဦကော်မတီများတွင် ပါဝင်ခဲ့သည်။ သာသနာရေးနှင့် ပတ်သက်၍ ရွှေတိဂုံစေတီတော် အနောက်ဘက်ပစ္စယံရှိ အင်္ဂလိပ်ခံတပ်ပြောင်းရွှေ့ရေး၊ အနောက်ဘက်မုခ် ပြန်လည်ဖွင့်လှစ်ရေး၊ ရွှေတိဂုံနှင့် ဗိုလ်တထောင်စေတီရှိသင်္ချိုင်းများ ပြောင်းရွှေ့ရေးတွင် ဦးဆောင်ပါဝင်ခဲ့သည်။ ဂျီစီဘီအေ အလုပ်အမှုဆောင်လူကြီးအဖြစ် အမျိုးသားပညာရေးအဖွဲ့

ကော်မတီအဖြစ် ဆောင်ရွက်ခဲ့သည်။

နန်းရင်းဝန် (ဝန်ကြီးချုပ်) ဦးစော လက်ထက် ၁၉၄၁ ခုနှစ်တွင် နိုင်ငံတော် ကာကွယ်ရေး ဥပဒေပုဒ်မ (၂၆) အရ သရက်အကျဉ်းထောင်၌ အကျဉ်းချခံခဲ့ရသည်။ ၁၉၄၂ ခုနှစ်တွင် သရက်ထောင်မှ လွတ်မြောက်၍ ဂျပန်ခေတ်၌ ဗမာပြည်အုပ်ချုပ်ရေး ရေးဆွဲရာတွင် ပါဝင်ခဲ့သည်။ ထို့နောက် ကျန်းမာရေးကိုအကြောင်းပြု၍ ဂျပန်ခေတ်အုပ်ချုပ်ရေးမှ ရှောင်နေခဲ့သည်။

စစ်ပြီးခေတ် မြန်မာပြည်အနာဂတ်အုပ်ချုပ်ရေးနှင့် ပတ်သက်သော “ကင်ဘာလ” ဆွေးနွေးပွဲ (၂၁-၆-၁၉၄၅)၊ ဖဆပလဗဟိုဦးစီးအဖွဲ့ဝင် (၁၉၄၅)၊ သီဟိုဠ်နိုင်ငံ (သီရိလင်္ကာ) ကန္နီမြို့၌ ကျင်းပသည့် မြန်မာ့တပ်မတော် ဖွဲ့စည်းရေးနှင့် ပတ်သက်သည့် “ကန္နီစာချုပ်” ဆွေးနွေးပွဲ ကိုယ်စားလှယ်အဖွဲ့ဝင် (၆/၇-၉-၁၉၄၅)၊ အောင်ဆန်းအက်တလီစာချုပ် (၂၇-၁-၁၉၄၇) လက်မှတ်ရေးထိုးရာတွင် ကိုယ်စားလှယ်အဖြစ် ပါဝင်ခဲ့သည်။ ၁၉၄၇ ခုနှစ် မေလ ၁၂ ရက်တွင် ဖဆပလ အလုပ်အမှုဆောင်အဖွဲ့ဝင်၊ ကူးသန်းရောင်းဝယ်ရေးဝန်ကြီးနှင့် တိုင်းပြုပြည်ပြု လွှတ်တော်အမတ်ရာထူးများမှ နုတ်ထွက်၍ ဖဆပလအစိုးရအတိုက်အခံအဖြစ် ပြုပြင်ရေးဆောင်းပါးများကို စာနယ်ဇင်းများတွင် ရေးသားခဲ့သည်။

၁၉၄၆ ခုနှစ်တွင် ဟံသာဝတီ သတင်းစာ၌ ရေးသားခဲ့သော ဆောင်းပါးများကို စုစည်း၍ ဟံသာဝတီစာအုပ်တိုက်မှ ခေါင်းဆောင်ကြီးဦးဘဘေ၏ “နိုင်ငံရေးအဖြာဖြာ” နှစ်တွဲကို ထုတ်ဝေခဲ့သည်။ ၁၉၅၁ ခုနှစ်တွင် ဇနီးသည် ဒေါ်ဖွားမျှင် ကွယ်လွန်သည်။

၁၉၅၄ ခုနှစ် ဒီဇင်ဘာလ ၄ ရက်တွင် နိုင်ငံတော် သစ္စာဖောက်မှုဖြင့် အင်းစိန်ထောင်တွင် အကျဉ်းကျခံရသည်။ ဖဆပလအစိုးရကို ဖြုတ်ချ၍ တပ်မတော်က အာဏာသိမ်းရန် အကြံပေးသည်ဟု အသံဖမ်းယူစွဲဆိုသော အမှုဖြစ်သည်။ အင်းစိန်ထောင်တွင် ၃ နှစ်၊ ၉ လ၊ ၂၇ ရက် အကျဉ်းကျခံပြီးနောက် ၁၉၅၈ ခုနှစ် အောက်တိုဘာလ ၁ ရက်တွင် နိုင်ငံတော်အစိုးရက အမှုကို ရုပ်သိမ်းပေး၍ လွတ်မြောက်ခဲ့သည်။

၁၉၇၀ ပြည့်နှစ် အမျိုးသားနေ့ ရွှေရတုသဘင်ကျင်းပရေး ဗဟိုကော်မတီ နာယကအဖြစ် ဆောင်ရွက်သည်။

နိုင်ငံရေးသမားကြီး ဦးဘဘေသည် ၁၉၇၁ ခုနှစ် ဇန်နဝါရီလ ၈ ရက် စနေနေ့ မွန်းလွဲ ၂:၂၀ နာရီတွင် ရန်ကုန်မြို့ လူအိုရုံလမ်း အိမ်အမှတ် (၉၁) ၌ ကွယ်လွန်ခဲ့သည်။

ကိုထွားကြီး(၈၈အရေးတော်ပုံ)

ရတနာတော်တို့၏ အကျိုးစီးပွား

ဝိပဿနာ (အနုပညာ)

“ရှင်ဓမ္မဓရမှ နန်းတော်တွင်းသွား၍
 ရှင်စောပု အင်းဝမှ ပြေးထွက်လာရသည့်ဖြစ်အင်
 စုံလင်စွာ တင်ပြရာ
 အစ်ကိုတော် ဗညားရံမှ
 ဝမ်းပန်းတသာ ခရီးဦးကြိုပြုလေသည်။”

ဘုရင်မကြီးရှင်စောပုအား ခမည်းတော် မွန်ဇကရာဇ်မင်းဖြစ်သူ ရာဇာဓိရာဇ်နှင့် မယ်တော် တလသုဒ္ဓမာလာတို့မှ မွေးဖွားသန့်စင်ခဲ့ပြီး ဝိဟာရဒေဝီမင်းသမီးအဖြစ် အမည်တွင်ခဲ့ပါသည်။ တစ်မိပေါက် အစ်ကိုဖြစ်သူမှာ ဗညားရံမင်းသားဖြစ်ပါသည်။ မိဘများနှင့် အကြီးသူမတို့က အပုလေး ဟူ၍လည်း ချစ်စနိုးခေါ်ဝေါ်ကြပါသည်။ သက်တော်နှစ်ဆယ် အရွယ်တွင် ဝိဟာရဒေဝီမင်းသမီးသည် နောင်တော်ဝမ်းကွဲလည်းဖြစ်၊ ငယ်စဉ်ကပင် နန်းတော်ထဲတွင် အတူကြီးခဲ့ရပြီး တစ်ဦးနှင့်တစ်ဦးမှာလည်း ငယ်ကကျွမ်း၍ ချစ်ခဲ့ရသူ ဖြစ်သော သမိန်စည်သူနှင့် လက်ဆက်ခဲ့ပါသည်။ မိပကာထော်နှင့် မိပကာသင် ဟူသော သမီးတော်နှစ်ပါးနှင့် ဗညားဗရူး ဟူသော သားတော်တစ်ပါး စုစုပေါင်း ရင်သွေးသုံးဦး ရရှိခဲ့ပါသည်။ သားတော်လေး မွေးဖွားပြီး မကြာမီတွင် ခင်ပွန်းဖြစ်သူ သမိန်စည်သူတစ်ယောက် လူလောကမှ ထွက်ခွာသွားခြင်းဖြင့် အသက် ၂၅ နှစ်အရွယ် နုပျိုဆဲကာလတွင်ပင် မုဆိုးမဘဝသို့ ရောက်ခဲ့ရပါသည်။

ရှင်စောပု တစ်နည်း ဝိဟာရဒေဝီ သက်တော် ၂၅ နှစ်မှစ၍ ကံဇာတ်ဆရာ၏ ဘဝအလှည့်အပြောင်းတို့ စတင်ကြုံတွေ့ရင်ဆိုင်ခဲ့ရပါသည်။ သူ့ရှင်ရာဇာဓိရာဇ်မင်းမြတ် ဆင်ရံရာမှ ရရှိခဲ့သော ဒဏ်ရာကြီး၍ ထိုဒဏ်ရာနှင့်ပင် လူ့ပြည်ငြီး၍ နတ် ထီးခိုလှုံခဲ့ပါသည်။ ဝိဟာရဒေဝီခေါ်ရှင်စောပုလင်ယောက်ျားကို ဆုံးရှုံးရပြီး သုံးနှစ်အကြာတွင် ဖခမည်းတော်အား ထပ်မံဆုံးရှုံးရပြန်ပါသည်။

သူ့ရှင်ရာဇာဓိရာဇ် နတ်ရွာစံပြီးနောက် သားတော်ကြီး မုတ္တမစား ဗညားကျန်းသည် သုဒေါမဓူရာဇာဓိရာဇ် ဟူသောဘွဲ့ဖြင့် ဟံသာဝတီ ထီးနန်းကို သိမ်းပိုက် စိုးစံပြီး သုံးနှစ်ခန့် အကြာတွင် အင်းဝမင်း ဆင်ဖြူရှင်သီဟသူနှင့် ဟံသာဝတီ-အင်းဝ နောက်ဆက်တွဲ စစ်ခင်းစဉ်တွင် ပုသိမ်နှင့်ဒလအရပ်တို့ကို အောင်မြင်ခဲ့ပြီး ဒဂုန်သို့ ဆက်၍ အင်းဝမင်း သီဟသူ ချီတက်တိုက်ခိုက်လေတော့သည်။ မြို့တွင်းသို့ မဝင်နိုင်ဘဲ ကြည်းတပ်၊ ရေတပ်ဖြင့် ဗညားရံ၏ ဒဂုန်ကို တစ်လတာမျှ ဝန်းရံထားစဉ်တွင် ဒဂုန်စား ဗညားရံ တောင့်မခံနိုင်တော့၍ စစ်ပြေငြိမ်းရန် ကမ်းလှမ်းခဲ့ရာ အင်းဝဘုရင်မှ လက်ခံသည့်အတွက် စစ်မီးကား ဆက်လက်၍ မလောင်ကျွမ်းတော့ချေ။ ထိုသို့ စစ်ပြေငြိမ်းမှုတွင် ဝိဟာရဒေဝီသခင်မ၏ အခန်းကဏ္ဍကလည်း အရေးပါ၍လာပြန်ပါတော့သည်။ အကြောင်းကား ထိုစစ်ပြေငြိမ်းခြင်းနှင့်အတူ ဝိဟာရမင်းသမီးအား **“သီရိတြိဘုဝနာဒိတျာ ပဝရအတုလအဂ္ဂမဟာ မေဓရာဇာဓိရာဇာ မဟာဒေဝီ”** ဟူသောဘွဲ့အမည်ဖြင့် ဆင်ဖြူရှင် သီဟသူ (အင်းဝမင်း)ထံ ဆက်သပေးအပ်ခြင်းခံခဲ့ရပါသည်။

ဝိဟာရဒေဝီမိဖုရားကြီး၏ အဆင်းရူပါအဝတ်တန်ဆာတို့နှင့်အတူ ကျော့ရှင်းလှပတင့်တယ်လွန်းလှသော အဆင်းရူပကာကို မြင်ရသည်တွင်ပင် အင်းဝမင်း ဆင်ဖြူရှင် သီဟသူသည် ရာဇဏုန္ဒကိုပင် မထိန်းနိုင်လျက် ရွှေဖောင်တော်ပေါ်မှ ကိုယ်တိုင်လက်ကမ်း၍ ကြိုဆိုခဲ့လေတော့သည်။ ထိုသို့ လက်ကမ်းကြိုဆိုချိန်မှစ၍ အင်းဝ-ဟံသာဝတီ နှစ်ရှည် အနိဋ္ဌာရုံစစ်ပွဲကြီးကား မိဖုရားကြီး ရှင်စောပု၏ ခြေဖဝါးအောက်တွင် ငုပ်လျှိုး၍ ပျောက်ကွယ်သွားလေပြီ ဖြစ်ပေသည်။

တိုင်းပြည်အုပ်ချုပ်မင်းလုပ်သူတို့၏ နိုင်ငံရေးရာအဖြာဖြာတွင် မိဖုရားများ၊ သမီးတော်များ၊ အစ်မတော်၊ နှမတော်များ အစရှိသော မိန်းမသားတို့၏ ပေးဆပ်ရမှုများကလည်း

အများသားပင်။ မိမိ ၉ နှစ်သမီးအရွယ်တွင် ခမည်းတော် ရာဇာဓိရာဇ်နှင့် သူ၏သူရဲကောင်း လဝဂ္ဂန်းအိန်တို့အကြားတွင် မယ်တော် “တလသုဒ္ဓမာယာ” တစ်ယောက် ရွှေစိတ်တော် ညှိုးချိုးကျမှု တဒင်္ဂကို စိတ်မှပြေး၍ အမှတ်ရမိပြန်ပါသည်။ ခမည်းတော်က မိဖုရားထက် သူရဲကောင်းကို ပိုမြတ်နိုးသူဖြစ်တဲ့အတွက် သုညင်အချစ်စမ်းလိုတာအား ဖုံးကွယ်၍ မိဖုရားကိုမှ တောင်းလာသူ သူရဲကောင်း လဝဂ္ဂန်းအိန်ကို တကယ်ပင် မိဖုရားပေးအပ်လိုက်ရာ မျက်ရည်စက်လက်နှင့် မယ်တော်တစ်ယောက် ဖောင်တော်ပေါ် ပါသွားခဲ့သော်လည်း ရှိခိုးဦးခိုက်ဖြင့် အချစ်စမ်းကြောင်း၊ တာဝန်ကျေစွာ အသက်ကိုနှင်း၍ စစ်ဆင်ရေးကို ဆင်နွှဲမည် ဖြစ်ကြောင်း လျှောက်တင်၊ ဖောင်တော်ကို ပြန်လှည့်၍ မယ်မယ်ခမျာ ခမည်းတော်ထံ ပြန်လာခွင့်ကြံ့ခဲ့ရသည့်ဖြစ်အင်ပင် ဖြစ်ပါသည်။ သို့ရာတွင် ယခု မိမိဖြစ်အင်ကဖြင့် တစ်ပြည် တစ်ရေသို့ ဦးတည်ရွှေ့လျက်ရှိနေခြင်းပင်။ ထိုစဉ်တွင်ပင် အင်းဝရွှေနန်းသို့ရောက်တော့ မည်ဖြစ်ကြောင်း အင်းဝဘုရင် ဆင်ဖြူရှင်သီဟသူက မိဖုရားကို အသိပေး၍ သတိသမ္ပဇော် ပြန်၍ ဝင်ခဲ့ရပေသည်။

အင်းဝဘုရင် သီဟသူသည် အားလပ်သည့်အချိန်တိုင်းလိုလို မိဖုရားကြီး ရှင်စောပု အနားတွင်နေ၍ အားပေးခြင်းတို့ကလည်း မိဖုရားကြီးရှင်စောပုအဖို့ ဟံသာဝတီရွှေပြည်ကြီးနှင့် အတိတ်မှဆက်စပ်မှုတို့ကိုဖြင့် ခေတ္တခဏ မေ့ပျောက်စေခဲ့သည်ကတော့ အမှန်ပင်။ အင်းဝဘုရင် မိဖုရားကြီး ရှင်စောပုအနားသို့ အခါမလပ်ရောက်နေခြင်းအပေါ် ရင်ပြည့် ရင်ကယ်ဖြစ်နေရသူက အခြားမိဖုရားတစ်ပါးဖြစ်သူ ရှင်ဘို့မယ်ပင် ဖြစ်ပေသည်။ ရှင်ဘို့မယ်သည် အကြံကြီးသူပီပီ အုန်းပေါင်လယ်သံဘွားနှင့် တိုင်ပင်ညှိနှိုင်း၍ ဆင်ဖြူရှင်သီဟသူ ဆင်ကျော့အသွားတွင် ဝင်ရောက်တိုက်ခိုက်သဖြင့် သီဟသူ နတ်ရွာလားခဲ့ရပေတော့သည်။ သီဟသူ လွန်ပြီးနောက် အသက် ၉ နှစ်အရွယ် မိဖုရား ရှင်မင်းလှ၏သားတော် မင်းလှငယ် အင်းဝရွှေနန်းသို့ တက်လှမ်းခဲ့ပါသည်။ အုတ်လှငယ်သည် ဘုန်းကြီးသော်လည်း သက်မရှည် ဆိုသကဲ့သို့ အင်းဝထီးနန်းကို စိုးစံရသော်လည်း မင်းအဖြစ်သို့ရောက်ပြီး ၃ လအကြာတွင် လုပ်ကြံခံခဲ့ရပါသည်။ အုတ်လှငယ်ပြီးနောက် ကလေးတောင်ညိုမင်း နန်းတက်ခဲ့ပြန်သည်။

နန်းသိမ်းဘုရင်ပင်ဖြစ်စေ၊ နန်းရဘုရင်ပင်ဖြစ်စေ ထီးနန်းကိုစိုးစံခွင့်ရပြီးသည်နှင့် ရှေ့က ဘုရင်မင်းမြတ်တို့၏ မိဖုရားကြီးငယ်အသွယ်သွယ်တို့ကိုလည်း ဘေးလောင်းတော်၊ ဘိုးလောင်းတော်တို့ မှာကြားထားသည့်အတိုင်း သိမ်းပိုက်ရသည်ကလည်း ဓမ္မတာဖြစ်သည့် အတွက် မိဖုရားကြီး ရှင်စောပုမှာ ကလေးတောင်ညိုမင်းတိုင် အိမ်ထောင် ၄ ဆက်ရှိခဲ့ပြီလည်း ဖြစ်ပေသည်။ ကလေးတောင်ညိုမင်း အင်းဝတွင် စိုးစံပြီး ၇ လခန့်အကြာ၌ မိုးညှင်းမင်းသတိုးသည် အင်းဝသို့ အလုံးအရင်းချီ၍လာပြီဖြစ်ပေသည်။ မိုးညှင်းမင်းသတိုး ဆိုသူမှာလည်း အခြားလူမဟုတ်ပေ။ စစ်ပြေငြိမ်းရေးပြုယှက်အဖြစ် ထိုစဉ်က အင်းဝမင်း ဆင်ဖြူရှင်သီဟသူသို့ ဆက်သခြင်းခံရသော သီရိတြိဘုနောဒိတျာပဝရာ အတုလအဂ္ဂမဟာ ဓမ္မရာဇာဓိရာဇာ မဟာဒေဝီဘွဲ့ခံ ဝိဟာရဒေဝီ တစ်နည်း ရှင်စောပုအား အင်းဝမင်း ဆင်ဖြူရှင် သီဟသူ စံမြန်းစီးတော်မူသည့် အင်းဝသို့ ချီမည့်ဖောင်တော်ပေါ်အရောက်ထိ သခင်မအသစ် လိုရာမိန့်ရန် သီးသန့်တာဝန်ပေးခြင်းခံရသော၊ ထိုစဉ်က ကြည်းကြောင်းတပ်မှူးတစ်ဦး ဖြစ်ခဲ့ဖူးသူ ဖြစ်ပါသည်။

ထိုအချိန်တွင် ကလေးတောင်ညို၏ ရွှေတိုက်တော်တွင် ရွှေ၊ ငွေ အဖိုးတန်များ မရှိလောက်သည်အထိ ဖြစ်သဖြင့် ကလေးတောင်ညို အကူအညီရယူလိုသည့် ပခန်းစား (မြို့စားအဆင့်)အား ရှင်စောပုကို ပေးဆက်လိုက်ပေသည်။ ဧက္ကရာဇ်၏သမီး၊ အင်းဝဘုရင်၏ မိဖုရားကြီး၊ အင်းဝ၏အဆက်ဆက်သော မိဖုရားဘဝမှ မြို့စားကတော်ဘဝ အရာယွင်း၍ ရောက်ရှိသွားခဲ့ရခြင်းကလည်း ရှင်စောပုအဖို့ ၅ ဆက်မြောက် အိမ်ထောင်ကျခြင်းပင်။

မိုးညှင်းတပ်တော်သည် အင်းဝနန်းတော်တံခါးကို အသာတကြည် ဖွင့်နေချိန်ဝယ် ကလေးတောင်ညိုလည်း ထွက်တော်မူနန်းကခွာခဲ့ရလေသည်။ မိုးညှင်းသတိုးမင်း အင်းဝ ရွှေနန်းသိမ်းမြန်းပြီး တစ်ဆက်တည်းမှာပင် ပုခန်းတရဖျားအား ဖမ်းဆီးခေါ်ဆောင်ခဲ့ပြီး မိဖုရားကြီး ရှင်စောပုအား အင်းဝသို့ ချီတော်မူ ပင့်လျှောက်ခေါ်ဆောင်လာပြီး အင်းဝ၌ နဂို အဆောင်အယောင်များနှင့် ရွှေနန်းဂုဏ်သိန်ကို ဘုရင်အသစ် မိုးညှင်းသတိုးမင်း၏ မိဖုရား ကြီးတစ်ပါးအနေနှင့် ပြန်လည်ခံစားခွင့်ရခဲ့ပြန်ပါသည်။ ဤသည်လည်း ၆ ဆက်မြောက် အိမ်ရာတည်ဆောက်မှုတစ်ခုပင်။ ယခုကဲ့သို့ အိမ်ထောင်ဆက်များရခြင်းကလည်း လော်မာ မှုကြောင့် မဟုတ်မူဘဲ ကံဇာတ်ဆရာအလိုအရ ဖြစ်ပေါ်လာရခြင်းပင် ဖြစ်ပါသည်။

မိုးညှင်းမင်း နန်းတော်ရာအဟောင်းကို မနှစ်သက်သဖြင့် နန်းတော်ရာအသစ် တည် နေချိန်တွင် မိဖုရားရှင်စောပုမှာ ဟံသာဝတီမှ ဟံသာဝတီသား မွန်လူမျိုး ရှင်သာမဏေငယ် နှစ်ပါးဖြစ်သော ရှင်ဓမ္မဉာဏနှင့် ရှင်ဓမ္မဓရ တို့အား ဆွမ်းလုပ်ကျွေးသမှုပြုခြင်း၊ ၎င်းတို့၏ ပညာရေးအလိုမှာ သွားလာမှု လွယ်ကူစေရန် အင်းဝမှ စစ်ကိုင်းသို့ သွားလာရေးအတွက် သီးခြားငှက်သမ္ဗန်တစ်စင်းကို စီစဉ်လှူဒါန်းပေးခြင်း၊ ဘုရားကျောင်းကန်များတွင် သီတင်း သီလဆောက်တည်ခြင်း စသော ကုသိုလ်ကောင်းမှုများ မပြတ်ပြုလုပ်ခြင်းဖြင့် ဘဝတွင် ကြုံတွေ့ခဲ့ရသော လောက၏ဒဏ်ရာဒဏ်ချက်များကို ဘာသာတရားဖြင့် ကုစား၍ နေလေ သည်။

တိုက်ဆိုင်သည်ဟုဆိုလျှင်လည်း လွန်စွာတိုက်ဆိုင်လွန်းလှသည်ဟု ပြောရပေမည်။ အင်းဝပြည့်ရှင် မိုးညှင်းမင်းတရား (မိုးညှင်းသတိုး) နန်းတော်အသစ် တည်ဆောက်ပြီးစီး၍ နန်းသစ်တက်ပွဲ ကျင်းပသည့်နေ့နှင့် ကိုရင်ကလေး နှစ်ပါး ရဟန်းဘဝသို့ တစ်နည်း ဦးပဉ္စင်း ဘဝရောက်သည့် အကြံနေ့နှင့် တစ်ထပ်တည်းကျလျက်ရှိသည့် တိုက်ဆိုင်မှုပင်။ မည်သို့ပင် ဆိုစေ မိုးညှင်းမင်းတရားကြီးတွင် မိဖုရားကြီး သုံးဦးအနက် တစ်ဦးအပါအဝင်ဖြစ်သော ရှင်စောပုမိဖုရားသည်လည်း မင်းကြီးနန်းတက်ပွဲတွင် မဖြစ်မနေ ပါဝင်ရမည့်သူဖြစ်နေပါ သည်။ ထို့အတူပင် စစ်ကိုင်းဘက်ကမ်းရှိ ဆရာတော်ဦးအရိယမဇကျောင်းသို့လည်း နောက် နေ့တွင် ပြုရန်ရှိသော ရှင်ဓမ္မဉာဏနှင့် ရှင်ဓမ္မဓရတို့ ရဟန်းပြုရေးကိစ္စက ပို၍ ရှင်စောပု အာရုံတွင် နေရာယူလျက်ရှိနေပါသည်။ နန်းတက်မင်္ဂလာ အခါသမယ အချိန်အခါကျရောက် သည်နှင့် မိုးညှင်းမင်းတရားက ရှေ့မှကြွချီ၍ သူ့နောက်ကကပ်လျက် ရှင်မိမြတ်၊ ၎င်းနောက် မှ ရှင်ဘို့မယ်က ဒုတိယနေရာ၊ ရှင်စောပုက တတိယနေရာတို့မှ အစီအရီ ရွှေနန်းပလ္လင်ရှိရာ သို့ လှမ်းကြွ၍ ခန်းမတွင်းသို့ဝင်ခဲ့ကြပါသည်။

မိဖုရားရှင်စောပုမှတစ်ပါး ကျန်မိဖုရား နှစ်ပါးတို့မှာ စိန်ရွှေကျောက်သံပတ္တမြား အစရှိသော ရတနာများ၊ တောက်ပသောအရောင်အသွေးရှိသည့် အဝတ်တန်ဆာများတို့

ဖြင့် ပန်တင်နေချိန်တွင် ရှင်စောပု မိဖုရားမှာ စစ်ကိုင်းဘက်ကမ်းသို့ ဆက်၍ ကူးမည် ဖြစ်သည့်အတွက် ဘုရားကျောင်းကန်တို့နှင့် လိုက်လျောညီထွေရှိသော ရှားနှစ်ရောင် ခြုံပဝါဖြင့် နန်းတက်သဘင်အခမ်းအနားတွင် တစ်မူခြားနေသည်ကတော့ အမှန်ပင်။

ရှင်စောပုမိဖုရားသည် ထိုသို့လျှောက်လှမ်းနေစဉ်တွင် ရှင်ဘို့မယ်မိဖုရား၏ လှပ တင့်တယ်မှုကိုလည်း ရင်တွင်းမှာ ထောပနာပြုခဲ့ပြန်ပါသည်။ တစ်ဆက်တည်းပင် ယောက်ျားသားများကို လွယ်ကူစွာ ဖမ်းစားနိုင်သည့်အလှ ဟူ၍လည်း မှတ်ချက်ပေးမိပြန် ပေတော့သည်။

နန်းတက်ပွဲအခမ်းအနားပြီးစဉ် စိတ်ကျဉ်းကျပ်၍ လူမိုက်ခနဲဖြစ်သွားသော မိဖုရား ရှင်စောပုအား မိုးညှင်းမင်းတရားက သတိပြုမိသည်။ ထိုသို့သတိပြုမိခြင်းနှင့်အတူ သူမ၏ အဆောင်၌ ရှင်ဓမ္မဉာဏနှင့် ရှင်ဓမ္မဓရတို့အတွက် ဆွမ်းနှင့်တကွသော လေးပါးပစ္စည်းများ ကို စစ်ဆေးထည့်သို့နေစဉ်တွင် မိုးညှင်းမင်းတရား သတင်းမေးရန် ရောက်လာခဲ့သည်။ တောင်း၊ ပလုံး ပစ္စည်းများစုံလင်စွာဖြင့် ရှိနေသော မိဖုရားကြီး ရှင်စောပုအား နေကောင်း သွားပြီလားနှင့် ပစ္စည်းပစ္စယာစုံလင်စွာနှင့် ဘယ်ကိုများ ကြွမြန်းမည်ကို သိလိုကြောင်း မေး ရာ၊ နေကောင်းသွားပါပြီနှင့် ကိုရင်ငယ်ကလေးများ ပဉ္စင်းတက်ရာတွင် ပစ္စည်းလေးပါး တာဝန်ခံထားသည်ကတစ်ကြောင်း၊ ဆွမ်းချိန်အမိ စစ်ကိုင်းကူးလိုသည်ကတစ်ကြောင်းတို့ ကို လျှောက်ထားရာ မိုးညှင်းမင်းတရားကို သာဓုခေါ်ဆိုပြီး မိဖုရားကြီးအလှူအတွက် မင်းဘဏ္ဍာတိုက်မှ လိုအပ်သော အသပြာများ ထုတ်ယူသုံးစွဲစေရန် မင်းမှုထမ်းရှေ့တွင်ပင် အမိန့်ထုတ်ပေးခဲ့သည့် ဖြစ်အင်များကလည်း ရှင်စောပုမိဖုရားအဖို့ ပီတိသောမနသဖြစ်ဖွယ် ပင် ဖြစ်ပေတော့သည်။

တစ်နေ့ စစ်ကိုင်းရှိ ဆရာတော်ဦးအရိယဓဇကျောင်း၌ ဆွမ်း၊ ကွမ်းကိစ္စများ ပြီးပါက ရှင်ဓမ္မဉာဏ တရားဟောမည်ဖြစ်၍ တရားနာပြီးမှ အင်းဝဘက်ကမ်းသို့ ပြန်ရန် ဆရာတော် မှ မိန့်ကြားလေသည်။ တရားဟောပြီး၍ တရားဆွေးနွေးစဉ် အရှင်ဓမ္မဉာဏကိုယ်တော်မှ “ဒကာမကြီးရဲ့ သဒ္ဓါတရား စိတ်အဟုန်က ကောင်းသင့်သလောက် မကောင်းဘူးဖြစ်နေတယ်။ ဒါကြောင့် မြေယာလွဲမှားပြီး စိုက်တဲ့အသီးအနှံလို ဖြစ်နေတာပေါ့” ဟု မိန့်ကြားမှုအပေါ် သဘောပေါက်နားလည်မှုမြန်တဲ့ ရှင်စောပုမိဖုရားသည် ဦးပဉ္စင်းနှစ်ပါးနှင့် တိုင်ပင်ပြီး ဦးပဉ္စင်း ဓမ္မဉာဏမိန့်သည့်အတိုင်း စဉ်အင်တုံထဲသို့ ချိပ်ရည်များထည့်ပြီး သစ်သားယောင်းမနှင့် မွှေနေစဉ်တွင် ဦးပဉ္စင်း ဓမ္မဉာဏ ပြောသော ရွှေ၊ ငွေ၊ မြေအိုးခွက်များဖြင့် ချိပ်ရည် မဖျော်ရန်နှင့် ချိပ်ရည်ကို သောက်ပြီးပါက အန်ချင်တတ်သဖြင့် မအန်စေရန်၊ အခြားဆေးဝါးများကို လုံးဝ မမှီဝဲရန်၊ သူပေးသော ဝမ်းသက်ဆေး သန်းခေါင်းမျှကိုသာ သောက်သုံးရန် ဟူသော မှာကြား ချက်များပင်ဖြစ်လေသည်။

နံနက်အရောက်တွင်မူ ရှင်စောပုမိဖုရားမှာ အနီရောင်၊ အဝါရောင် ဝမ်းသက်လေ တော့သည်။ ဝမ်းများမှာ နံလွန်းသဖြင့် ရံရွှေတော်တို့မှာလည်း အနားသို့ မကပ်ချင်ကြတော့ ချေ။ နန်းတွင်းသမားတော်များကလည်း ကြိုးစား၍ ကုကြလေသည် ဖြစ်၏။ သူ့ရှင်၏ အမူအရာများသည် ဝတ်ကျေတန်းကျေ လူမမသတင်း မေးလာသည့် အနေအထားသာ ရှိနေပေတော့သည်။ ပုဏ္ဏားတော်ကြီး ဇေယျသိဒ္ဓိ တွက်စစ်မှုအရ ဇာတာ သန့်ရန်အတွက်

အနောက်လုံးတောင်ပေါက်အရပ်သို့ ရွှေ့၍ စံရမည်ဖြစ်ကြောင်းကို မိသင်မှ ရွှေ့နန်းရှင် သို့လျှောက်တင်ရာ ခွင့်ပြုသဖြင့် ထိုနေရာတွင် ယာယီစံနန်းတော်ဆောက်ပြီး သဲပုံစေတီ တည်ခြင်း၊ သက်တော် ၃၇ နှစ်ဖြစ်၍ ဆင်ရုပ် ၃၇ ကောင်ဖြင့် ပူဇော်ခြင်း၊ ဗုဒ္ဓဟူးသမီး ၃၇ ယောက်အား စတုဒီသာကျွေးခြင်း၊ ရာဟုန်ရှိ အမျိုးကောင်းသား ၃၇ ယောက်တို့အား ခါးဝတ်ပုဆိုးလှူဒါန်းခြင်း ဟူသော ယတြာအစီအမံများကိုလည်း ပြုလုပ်လျက် ရှိပါသည်။

မြစ်ဆိပ်တွင်လည်း လှေတစ်စင်းအား လျှို့ဝှက်စွာဖွတ်ထားခြင်း၊ ဟံသာဝတီမှ ပါလာသော အားကောင်းမောင်းသန်လူငယ်များအား တက်အနုတ်အသိမ်း လှေကျင့်သင်ကြား စေခြင်းများ ပြုအပြီးတွင် ရှင်နှစ်ပါးတို့မှာလည်း သိက္ခာချ၍ ရှင်သာမဏေများအဖြစ်ပြောင်း ပြီး တစ်ခုသော လက္ခယနေ့အား အင်းဝမှစုန်ရန် သတ်မှတ်ကြပြီး ထိုနေ့တွင် သေတ္တာတစ်လုံး တွင် မိဖုရားရှင်စောပုအား အဝတ်များဖြင့် ဖုံးပြီး ရေဆိပ်သို့သယ်လာခဲ့ကြလေသည်။

လမ်းတွင်တွေ့သောရဲမက်တို့က မေးရာတွင် မိဖုရားရှင်စောပု လှူဒါန်းသော လှူဖွယ် များဟုပြော၍ လာခဲ့ကြပြီး ရေဆိပ်တွင် အသင့်စောင့်နေသော လှေပေါ်တင်၍ ဟံသာဝတီသို့ စုန်ခဲ့ကြလေတော့သည်။ လှေမှာလည်း လေးညှို့က ပစ်လွှတ်လိုက်သော မြားသဖွယ် အလွန်လျင်မြန်သောအဟုန်ဖြင့် မြစ်ပြင်သင်ဖြူးတွင် ကူး၍ထွက်ခွာသွားလေတော့သည်။ နေ့တွင် ပုန်း၊ ညတွင် ခရီးဆက်သည့်ပုံစံဖြင့် သွားသည်ကတစ်ကြောင်း၊ မိုးညှင်းမင်းတရား ကလည်း စိတ်လိုလက်ရ မလိုက်သည်ကတစ်ကြောင်းတို့ကြောင့် ရှင်စောပု လိုက်ပါလာ သောလှေသည် အန္တရာယ်စက်ဝန်းမှ လွတ်မြောက်၍ ဟံသာဝတီဆိပ်ကမ်းသို့ အောင်မြင်စွာ ဆိုက်ကပ်နိုင်ခဲ့ပြီဖြစ်ပါလေတော့သည်။

ရှင်ဓမ္မဓရမှ နန်းတော်တွင်းသွား၍ ရှင်စောပု အင်းဝမှ ပြေးထွက်လာရသည့်ဖြစ်အင် စုံလင်စွာ တင်ပြရာ အစ်ကိုတော် ဗညားရံမှ ဝမ်းပန်းတသာ ခရီးဦးကြိုပြုလေသည်။ နန်းတော် ထဲရောက်ပြီးသည်နှင့် ရှင်နှစ်ပါးအား သိက္ခာပြန်ထပ်ခြင်း၊ သီတင်းသုံးရန် ကျောင်းများ ဆောက်လုပ်ခြင်း၊ ဆွမ်းကွမ်းအမှုတို့အား ဆောင်ရွက်ခြင်းတို့ဖြင့် မွေ့လျော်၍နေခဲ့ရာမှ ရှင်စောပု သက်တော် ၅၃ နှစ်အရောက်တွင် အစ်ကိုတော် ဗညားရံ နတ်ရွာစံခဲ့ပြီးနောက် ရှင်စောပု၏သားတော် ဗညားဗရူး နန်းတက်လေသည်။ နန်းတက်ပြီး မကြာခင်မှာပင် လုပ်ကြံခံရပြီးနောက် ရှင်စောပု၏မောင်ဝမ်းကွဲတော်စပ်သူ ဗညားကျန်းဒေါ နန်းတက်ပြီး ၃ နှစ်အကြာတွင် လွန်သည်ဖြစ်၍ လိတ်မွတ်ထော သိမ်းမြန်းစိုးစံခွင့်ရသော်လည်း မင်းကျင့် တရားနှင့်မညီသဖြင့် နန်းတက်ပြီး ၇ လအကြာတွင် လုပ်ကြံခံရသဖြင့် ထီးနန်းဥသျှောင် လစ်လပ်ပြန်ရာ ရာဇာဓိရာဇ်၏ သားတော်၊ မြေးတော်၊ တူတော်တို့ မရှိသဖြင့် ရာဇာဓိရာဇ် ၏ သမီးတော် ရှင်စောပုအား မဂဒူးမင်းဆက် ၁၅ ဆက် ဧကရီဘုရင်မအဖြစ် ဘိသိက်မြှောက် သဖြင့် အသက် ၅၉ နှစ်အရွယ်တွင် ဗညားထော (မင်းအို)ဘွဲ့ဖြင့် ဟံသာဝတီထီးနန်းတွင် မင်းအဖြစ် သိမ်းပိုက်စိုးစံခွင့်ရခဲ့ပေတော့သည်။

ဘုရင်မကြီး ရှင်စောပုလက်ထက်တွင် ဟံသာဝတီတိုင်းနိုင်ငံသည် အံ့ဩဖွယ် အေးချမ်းသာယာ ဖွံ့ဖြိုးဝေဆာခဲ့ပါသည်။ သက်တော် ၆၆ နှစ်အရောက်တွင် ဘုရင်မကြီးသည် အာဏာကို ဆက်လက်မချုပ်ကိုင်လိုတော့၍ မင်းသစ် တင်မြှောက်ရေး မျှော်တွေးပြီးနောက် တစ်ခုသောညီလာခံတွင် ဟံသာဝတီအရှင်သစ်အဖြစ် ရှင်ဓမ္မဓရအား ရွေးချယ်ကြောင်း

အသိပေးလိုက်ရာ ညီလာခံခန်းမဆောင်တစ်ခုလုံး ကျွက်ကျက်ညံ့သော ကန့်ကွက်သံတို့က ဖုံးလွှမ်း၍ သွားပါတော့သည်။ ထိုအသံတို့ကို ဘုရင်မကြီးသည် မည်သို့မျှမတုံ့ပြန်လျက်၊ ဘုရားရှိခိုးဆောင်သို့ မှူးမတ် ပုဏ္ဏားဒေါဗညားတို့အား ယမန်နေ့ကမှ အနေကဇာ တင်ပြီးသော ရုပ်ပွားတော်ကို ဖူးမြော်စေပါသည်။ ထိုအခါတွင်လည်း မှူးကြီးမတ်ရာသေ နာပတိ ပုဏ္ဏားတော် ပညာရှိတို့က ဆင်းတုတော်မှ သပ္ပာယ် ကြောင်း ပြောဆိုလာကြသည်အားလည်း ကြားရပြန် ပါသည်။ ထို့နောက် ငယ်ကျွန်ရင်း မိနဲအား မေးဆတ် ပြရာ မိနဲက သစ်သားတုံးတစ်ခုကို အတွင်းတော်မှယူ၍ ပြသပါသည်။ “ကဲ ... ဝန်မင်းတို့ မကြာခင်က ဦးတင်ခဲ့ သော ဆင်းတုတော်နှင့် ဤသစ်သားတိုင်တို့သည် တစ်ဆက်တစ်စပ်တည်းရှိသော တံတားယက်မတစ်ခု သာတည်း။ သစ်မျိုးက ကောင်း၊ အနှစ်ကလည်း ကောင်း သည့်အတွက် ရုပ်ပွားတော် ထုဆစ်ရာတွင်လည်း ပုံတော်ကောင်း လက်ရာသန့်ကို ရရှိခဲ့ရပြန်ပါတယ်။ ဒါကြောင့် အပေါ်ယံအဆင်းကိုကြည့်၍ ဆုံးဖြတ်ပြောဆို ခြင်းမျိုးထက် အတွင်းကအနှစ်ကို သတိဂရုပြု၍ စဉ်းစား ဆုံးဖြတ်ခြင်းက လူနတ်မြဟွာ သတ္တဝါတို့ သာဓုခေါ် စရာပင်” ဟု ရှည်လျားစွာ ရှင်းပြမှုအပေါ် သဘော ပေါက်နားလည်ကြ၍ ရှင်ဓမ္မဓရအား မင်းအဖြစ် တင် မြှောက်ရန် သဘောတူကြပြီးနောက် မကြာမတင် လူဝတ်လဲစေပြီး သမီးတော်နဲတကာတော်နှင့်လက်ဆက် စေ၍ ဓမ္မစေတီ ဟု အမည်နာမ ပညတ်ချက် ချခဲ့လိုက် လေသည်။

] မည်သည့်နိုင်ငံ
 မည်သည့်ဒေသသို့
 ယနေ့
 ဤနိုင်ငံသားတို့
 ရောက်ရှိကြပါစေ။
 ကိုယ့်နိုင်ငံ၊
 ကိုယ့်လူမျိုးတို့၏
 အမျိုးဂုဏ်၊
 ဇာတိဂုဏ်ကို
 ထိန်းကျောင်းခြင်း၊
 မြှင့်တင်ပေးခြင်း
 တို့သည် }

သက်တော်ကြီးရင့်လာသည်နှင့်အမျှ ဘုရင်မ ကြီးဘဝမှဟံသာဝတီထီးဘုရား၏ ယောက္ခမမယ်တော် ကြီးအဖြစ်၌ စေတီပုထိုးများအား မွမ်းမံပြင်ဆင်စေခြင်း၊ ဂူဘုရားများအား မွမ်းမံခြင်း၊ ကျိုက္ခရာ ဆုတောင်း ပြည့်ဘုရား၊ သထုံကေလသတောင်ပေါ် စေတီ၊ ကော့ဘိန်းကျောင်းတောင်ဂူ၊ ဓမ္မသတ်ဂူ၊ ခရုံဂူ၊ ကော့လွန်းဂူ၊ ဖားကပ်ဂူ၊ ဘုရားများအားလည်း မွမ်းမံ ပြင်ဆင်လှူဒါန်းခဲ့သည့်အပြင် ရွှေတိဂုံစေတီကြီး၌ လည်း မယ်တော်ကြီး၏ ကိုယ်အလေးချိန်နှင့်အညီ

ဖြစ်သော ရွှေစင်ရွှေသား ၂၅ ပိဿာကိုလည်း ကပ်လျှ ခွဲပြီး ဒဂုန်၌ပင် ငြိမ်းစွာစံမြန်းလျက် သက်တော် ၇၉ နှစ်တွင် လူ့ပြည့်ငြီး၍ နတ်ထီးခိုလှုံခဲ့ပါတော့သည်။

ဘဝဒီရေ အနိမ့်အမြင့် အတက်အကျတို့ကိုဖြင့် သဏ္ဍာန်မျိုးစုံဖြင့် ဖြတ်သန်းလျက် တိုင်းပြည်မင်းလုပ် အုပ်ချုပ်ရသည့် ဧကရီဘုရင်မကြီးဖြစ်သော်လည်း အာဏာကိုသေရွာအထိ မယူဆောင်လျက် စီမံဆောင် ရွက်ခဲ့သူဖြစ်သည်မှာလည်း အတုယူဖွယ်ပင် ဖြစ်ပါ သည်။

မည်သည့်နိုင်ငံ၊ မည်သည့်ဒေသသို့ ယနေ့ ဤနိုင်ငံသားတို့ ရောက်ရှိကြပါစေ။ ကိုယ့်နိုင်ငံ၊ ကိုယ့် လူမျိုးတို့၏ အမျိုးဂုဏ်၊ ဇာတိဂုဏ်ကို ထိန်းကျောင်း ခြင်း၊ မြှင့်တင်ပေးရခြင်းတို့သည် နိုင်ငံသားတို့၏ ပကတိပေးထားသော အဓိကတာဝန် တစ်ရပ်ပင်လည်း ဖြစ်ပေသည်။ ဘုရင်မကြီးရှင်စောပု၏ ဘဝမှတ်တမ်းမှ သင်ခန်းစာယူဖွယ် တို့ကို သင်ခန်းစာယူ၍-

- မိမိနိုင်ငံကို ချစ်ကြပါ။
- မိမိနိုင်ငံသားများကို ချစ်ကြပါ။
- မိမိနိုင်ငံကို ကာကွယ်ကြပါ။
- စည်းလုံးကြပါ။
- ညီညွတ်ကြပါ။
- အမှားနှင့်အမှန်ကို ခွဲခြားသိမြင်ကြပါ။
- အမျိုးဂုဏ်၊ ဇာတိဂုဏ်ကို ထိန်းသိမ်းကြပါ။
- မည်သို့သော သွေးခွဲသပ်လျှိုမှုမျိုးကိုမဆို သတိတရားလက်ကိုင်ထား၍ စဉ်းစား ဆုံးဖြတ်လုပ်ကိုင်ကြပါ။
- ပုဂ္ဂိုလ်ကိုးကွယ်ခြင်းများ ကင်းကြပါ ဟု တိုက်တွန်း၍ အဓိမြေကို အစွဲကင်းကင်း

ဖြင့် ချစ်တတ်သော သားကောင်းသမီးမွန် နိုင်ငံသားများဖြစ်ကြပါစေကြောင်း ဆုမွန်ကောင်း တောင်းလျက်၊ ယခုလာမည့် ၂၀၂၃ ခုနှစ် ဇန်နဝါရီလ ၄ ရက်နေ့တွင် ကျရောက်မည့် အမိ နိုင်ငံတော်၏ လွတ်လပ်ရေးရရှိသည့် (၇၅) နှစ်ပြည့် စိန်ရတုအား ကြိုဆိုလျက် ဤဆောင်းပါး ဖြင့် ဂုဏ်ပြုအပ်ပါသည်။

**သက်မှူးခင်
(ရွှေကျွန်းမြေ)**

ကိုးကား

- ဘုရင်မကြီး ရှင်စောပုနှင့် ပတ်သက်သည့် ကိုယ်ရေးမှတ်စုများ။
- ချစ်ဦးညို၏ ဘုရင်မ ရှင်စောပု။

pmawGUxufufawGUudkydkESpfoufol?ppfom;aumif;
acgif;aqmifaumif;yDoolAdkvfcsKyfprpf'Gef;

armi ၆၈(t n majr)

“ပညာရေးဘက်တွင် သာမန်အဆင့်မျှသာရှိသော်လည်း
ကတုတ်ကျင်းတူးခြင်း၊ သံဆူးကြိုးကာခြင်း၊
တောင်ကုန်းများတက်ခြင်းနှင့် ချောင်းများထဲတွင်
ရေကူးခြင်း စသည့် လက်တွေ့လုပ်ငန်းများတွင်ကား
အမြဲတမ်း ပထမရခဲ့သူ ဖြစ်သည်။”

အမည်ရင်းမှာ စမစ် ဖြစ်သည်။ အင်္ဂလိပ်လူမျိုးအတုလိုက်၍ အမည်ယူရန် ဆုံးဖြတ်ခဲ့ရာ မိသားစုအမည်အဖြစ် ဖခင်၏အမည် ဒွန်းကို ယူလိုက်ရာမှ စမစ်ဒွန်းဟူသောအမည်ဖြစ်၍လာခဲ့သည်။ မြန်မာ့တပ်မတော်တွင် ပထမဆုံး ကာကွယ်ရေးဦးစီးချုပ်(ယခင်အခေါ် စစ်ဦးစီးချုပ်) ဗိုလ်ချုပ် စမစ်ဒွန်း သက်ရှိထင်ရှား ရှိနေဦးမည်ဆိုပါက အသက် ၁၁၆ နှစ်ရှိနေပြီဖြစ်သည်။ ဗိုလ်ချုပ် စမစ်ဒွန်းကို ၁၉၀၆ ခုနှစ် နိုဝင်ဘာလ ၁၁ ရက်နေ့တွင် ဧရာဝတီတိုင်း ပုသိမ်မြို့၌ မွေးဖွားခဲ့သည်။ ထိုခေတ်ထိုအချိန်နှင့်သူကြီးပြင်းလာရသော လူ့အဖွဲ့အစည်းအခြေအနေနှင့်ပြောရသော် သူသည် သာမန်လုပ်စားကိုင်စား တောင်သူလယ်သမား မိသားစုအတွင်းမှပင် ပေါက်ဖွားကြီးပြင်းလာရသူ ဖြစ်သည်။ ယခုခေတ် အခြေအနေနှင့် နှိုင်းယှဉ်ပြရသော် ဘဝအဆင့်အတန်း မြင့်သည်ဟု မဆိုနိုင်ပါ။

ဗိုလ်မှူးကြီး စမစ်ဒွန်းသည် မြန်မာ့လွတ်လပ်ရေး ကြိုးပမ်းမှုအစောပိုင်းကာလတွင် အဓိကအခန်းက ပါဝင်ခဲ့သည့်အတွက် အသစ်ပြန်လည်ဖွဲ့စည်းသည့် မြန်မာ့တပ်မတော်တွင် တပ်မတော်ကာကွယ်ရေး ဦးစီးချုပ်အဖြစ် ခန့်အပ်ခံရပြီး ဗိုလ်ချုပ်အဆင့်အထိ ရာထူးတိုးမြှင့်ခန့်ထားခြင်းခံခဲ့ရသည်။ အရပ် ၄ ပေရှိသည့် ဗိုလ်ချုပ် စမစ်ဒွန်းကို ဗိုလ်မှူးကြီးလေးပေဟုလည်း လူသိများသည်။ အိန္ဒိယနိုင်ငံ၊ ဒယ်ရဒွန်း စစ်တက္ကသိုလ်၏ ပထမဆုံးအပတ်စဉ် ကျောင်းသားတစ်ဦးဖြစ်ခဲ့ပြီး အတော်ဆုံးကျောင်းသားဟု အသိအမှတ်ပြုခံရကာ ပထမဆုံး ဂုဏ်ထူးဆောင် ဓားဆုလည်း ရရှိခဲ့သည်။

ဗိုလ်ချုပ်စမစ်ဒွန်းသည် စာအုပ်စာပေနှင့် လုပ်ရသော အလုပ်မျိုးတွင် တော်သူမဟုတ်ပါ။ လက်စွဲစာအုပ်များထဲမှ ပြဿနာပုစ္ဆာများကို အဖြေထွက်အောင် တွက်ရချက်ရသည်မျိုးကို နှစ်သက်သူမျိုးမဟုတ်ပါ။ အထူးသဖြင့် စတုပစ္စည်းများ၊ ခဲယမ်း၊ မီးကျောက်များ စသည်တို့ကို တွက်ရချက်ရသည့် ဂဏန်းသင်္ချာအတွက်အချက်မျိုးကို သူ မလုပ်တတ်ပါ။ တစ်ဖက်တွင်ကား သာမန်စစ်သားရဲဘော်ကလေးဘဝမှ ဗိုလ်ကြီးအဆင့်ထိ တက်လာသည့်တိုင် လက်တွေ့လုပ်ဆောင်ရခြင်းမျိုးကို ပိုမိုနှစ်ခြိုက်သူ ဖြစ်သည်။ အခြားကျောင်းသားများက လက်စွဲစာအုပ်အမျိုးမျိုး၊ ပြဋ္ဌာန်းစာအုပ်အမျိုးမျိုးတို့ကို ကိုးကားချိန်တွင် သူက လက်တွေ့ကြုံဖူးသည့် မြေပြင်အခြေအနေကိုသာ ကိုးကားလေ့ရှိသည်။ ဥပမာအားဖြင့် လူဦးရေစာရင်း၊ ပစ္စည်းပစ္စယစာရင်း၊ ခံစစ်အနေအထားတစ်ခုခု တည်ဆောက်ရန် လိုအပ်သောအချိန်မျိုးကို တွက်ချက်ရမည် ဆိုပါက သူတစ်ချိန်က လက်တွေ့ကြုံဖူးသည့် အခြေအနေမျိုးကိုသာ စိတ်ရောက်တတ်သူ ဖြစ်သည်။ တစ်နည်းအားဖြင့် သူဖြတ်သန်းခဲ့သည့် အတွေ့အကြုံများသည် သူ့အတွက် ကိုးကားစရာစာအုပ်များ ဖြစ်ခဲ့သည်။ စာတွေ့ထက် ကိုယ်တွေ့ကို ပိုမိုနှစ်သက်သူ ဖြစ်သည်ဟု ဆိုရမည် ဖြစ်သည်။

ပညာရေးဘက်တွင် သာမန်အဆင့်မျှသာရှိသော်လည်း ကတုတ်ကျင်းတူးခြင်း၊ သံဆူးကြိုးကာခြင်း၊ တောင်ကုန်းများတက်ခြင်းနှင့် ချောင်းများထဲတွင် ရေကူးခြင်း စသည့် လက်တွေ့လုပ်ငန်းများတွင်ကား အမြဲတမ်း ပထမရခဲ့သူ ဖြစ်သည်။ သက်လုံကောင်းသူတစ်ဦးဟု ဆိုရမည် ဖြစ်သည်။ ကာယလေ့ကျင့်ခန်းနှင့် ကာယပိုင်းဆိုင်ရာ အရည်အချင်း စစ်ဆေးမှုများတွင်လည်း အထူးအဆင့်ဖြင့် အောင်မြင်ခဲ့သူ ပထမဆုံးဗိုလ်လောင်းတစ်ဦးလည်း ဖြစ်သည်။ ထို့ပြင် ဘောလုံးတွင်လည်း ထူးချွန်သူတစ်ဦး ဖြစ်သည်။

ကရင်လူမျိုးအများစုကဲ့သို့ပင် စမစ်ဒွန်းသည်လည်း ကလေးဘဝကတည်းက တောလိုက်ဝါသနာပါသူ ဖြစ်သည်။ ၎င်း၏ အဓိကလက်နက်များသည် ထိုခေတ်က သုံးစွဲ လေ့ရှိသည့်အတိုင်း ခူးလေး၊ လေမှုတ်ပြောင်း၊ သစ်သားနှင့်လုပ်သော ကရင်လင်းလေးတို့ ဖြစ်သည်။ လင်းလေးမှာ ခူးလေးအရှည်နှင့် အလွန်တူသည်။ ဒွန်း၏ လေးမှာ သုံးပေမျှသာ ရှည်၏ ။ အသက် ၁၃-၁၄ နှစ်အရွယ် လူငယ်ကလေးတစ်ယောက် ကိုင်နိုင်ရုံလောက် ဖြစ် သည်။ ဒွန်းသည် ထိုလေးကို ကိုက် ၂၀-၃၀ လောက် အကွာအဝေးအထိကား ပစ်နိုင်သည်။ ခွေးနှင့် တောလိုက်ခြင်းမှာလည်း ကျောင်းပိတ်ရက်အချိန်မျိုးတွင် စမစ်ဒွန်း၏အနှစ်သက်ဆုံး အချိန်ဖြုန်းနည်းတစ်မျိုး ဖြစ်သည်။ အခြားဝါသနာတစ်ခုမှာ ဥယျာဉ်စိုက်ပျိုးခြင်းနှင့် စိုက်ပျိုး မွေးမြူခြင်းတို့ ဖြစ်သည်။ တောပစ်မထွက်ရသည့်အခါမျိုးတွင် မြေကြီးမှာပင် သစ်ပင် စိုက်ပျိုးခြင်း၊ တူးဆွခြင်း၊ ပေါင်းနတ်ခြင်း စသည်တို့ဖြင့် အချိန်ကုန်လေ့ရှိသည်။ အမဲလိုက် ခြင်းထက် ကြက်၊ ငှက် စသည်တို့ကို ပစ်ခတ်သည့်တောပစ်ခြင်းကို ပို၍ ဝါသနာပါသူ ဖြစ် သည်။

တပ်မတော်တွင် လူမျိုးရေး၊ နိုင်ငံရေး ဝါဒစွဲရှိသူတချို့ (ကရင်လက်နက်ကိုင်တပ်ရင်း၊ ဗမာ့သေနတ်ကိုင်တပ်ရင်း)တို့သည် ၎င်းတို့ သန်ရာ သန်ရာ တောခိုခွဲကြသော်လည်း စစ်ဦးစီးချုပ်ဖြစ်သည့် ဗိုလ်ချုပ်စမစ်ဒွန်းသည် ၎င်းလိုက်နာသင့်သည့် စည်းကမ်းတို့ကို လိုက်နာခဲ့ပြီး ဘဝ၏နောက်ဆုံးအချိန်ထိ ကလောမြို့တွင် အေးဆေးစွာနေထိုင်၍ ခေါင်းချသွား ခဲ့ခြင်း ဖြစ်သည်။ ဘဝ၏နောက်ဆုံးအချိန်များတွင် ဥယျာဉ်စိုက်ပျိုးပြီး စာရေးစာဖတ်သည့် အလုပ်နှင့်ပင် ဖြတ်သန်းခဲ့သည်။ မကွယ်လွန်မီတွင် ၎င်း၏ကိုယ်ရေးအတ္ထုပ္ပတ္တိစာအုပ် ဖြစ် သည့် “Memoirs of the Four-foot Colonel” ကို ရေးသားခဲ့သည်။ ကွယ်လွန်အပြီး တစ်နှစ်အကြာတွင် Cornell University ၏ အရှေ့တောင်အာရှအစီအစဉ်က ထုတ်ဝေဖြန့်ချိ ခဲ့သည်။ ဗိုလ်ချုပ်စမစ်ဒွန်းအား နိုင်ငံတော်မှ သတိုးမဟာသရေစည်သူဘွဲ့ကို ချီးမြှင့်အပ်နှင်း ခဲ့သည်။

ဗိုလ်ချုပ် စမစ်ဒွန်းသည် မြန်မာ့တပ်မတော်အပေါ် အမြဲတမ်းသစ္စာရှိပြီး စစ်သား ကောင်း ပီသသူတစ်ဦးဖြစ်သကဲ့သို့ ခေါင်းဆောင်ကောင်း ပီသသူတစ်ဦးလည်း ဖြစ်သည်။ ဗိုလ်ချုပ် စမစ်ဒွန်း၏အုတ်ဂူကို ရှမ်းပြည်နယ်(တောင်ပိုင်း) ကလောမြို့တွင် ယနေ့တိုင် တွေ့မြင်နိုင်သည်။ ပျောက်သောသူ ရှာရင်တွေ့၊ သေသောသူ ကြာရင်မေ့ဆိုသော်လည်း ဗိုလ်ချုပ် စမစ်ဒွန်း၏ ဇွဲလုံ့လတို့ဖြင့် ကြိုးစားမှု၊ မြန်မာ့လွတ်လပ်ရေးအတွက် ကြိုးပမ်းခဲ့မှု တို့မှာ ကြာသော်လည်း မေ့နိုင်ဖွယ်ရာ မရှိပါ။

မောင်သူတ(အညာမြေ)

ကိုးကား

- ဦးတင်ဦး (ကျူရှင်)ပြန်ဆိုသည့် ဗိုလ်ချုပ်စမစ်ဒွန်း၏ ကိုယ်တွေ့မှတ်တမ်း
- <https://news-eleven.com/article/159450>
- wikipedia.org

[m;cg;rSonf zvrfr;qDodkY

rdk/bfi (m/y)

“ဟားခါးမြို့ဟာ ချင်းပြည်နယ်ရဲ့မြို့တော်ဖြစ်တဲ့အတွက်
 လူဦးရေ ၄၀၀၀၀ ခန့်ရှိပြီး အစိုးရရုံးပေါင်းစုံရှိပါတယ်။
 အခြေခံပညာကျောင်းများ၊ ဆေးရုံကြီး၊ အားကစားကွင်း၊
 မြို့တော်ခန်းမနဲ့ ဟားခါးနည်းပညာတက္ကသိုလ်၊
 ပညာရေးကောလိပ်တို့ရှိတဲ့အတွက်
 ချင်းပြည်နယ်က မြို့တွေထဲမှာတော့
 အစည်ကားဆုံးမြို့တစ်မြို့လို့ ပြောနိုင်ပါတယ်။”

အလွန်လှပတဲ့ တိမ်ပင်လယ်တွေရှိတဲ့နေရာကို သင်တို့ရောက်ဖူးကြပါရဲ့လား။ မြန်မာနိုင်ငံရဲ့တစ်နေရာမှာ သဘာဝအလှတရားတွေအပြည့်နဲ့ နတ်ပြည်ဘုံဖျားကို ရောက်နေသကဲ့သို့ ခံစားမှုကို ပေးစွမ်းနိုင်တဲ့ မြို့တွေ၊ ရွာတွေဆီကို ကျွန်မရောက်ဖူးခဲ့တယ်ဆိုရင် စာဖတ်သူတို့ ယုံနိုင်ပါ့မလား။ ဒါဆို အခုပဲသွားကြည့်ကြရအောင်နော်။

ဟားခါးမြို့

ဟားခါးမြို့ရဲ့နံနက်ခင်းဟာ တိမ်ခိုးတိမ်တိုက်တွေနဲ့ ဆိတ်ငြိမ်လှပလွန်းပါတယ်။ တိမ်တိုက်တွေ လွင့်နေတာက တောင်ပေါ်ဒေသရဲ့ စိတ်လှုပ်ရှားစရာမြင်ကွင်းတစ်ခုဆိုရင် မမှားပါဘူး။ မြို့ကွက်ကို ပေ ၅၀၀၀ကျော်မြင့်တဲ့ View Point က ကြည့်မယ်ဆိုရင် ကင်းမြီးကောက်နဲ့ အလားသဏ္ဍာန်တူပါတယ်။ ဟားခါးမြို့လယ်က လမ်းမကြီးကတော့ ကင်းမြီးကောက်ရဲ့ကျောရိုးကြီး ဖြစ်နေပါလိမ့်မယ်။ ကျွန်မတို့ကတော့ အဲဒီကျောရိုးကြီးပေါ်မှာစိတ်အေးလက်အေး လမ်းလျှောက်လို့မြို့လယ်က ဆေးရောင်ခြယ်ထားတဲ့ ပျဉ်ထောင်အိမ်တွေ၊ ခေတ်မီတဲ့ ဘဏ်အဆောက်အဦတွေ၊ ခမ်းနားတဲ့ ဘုရားရှိခိုးကျောင်းကြီးတွေကို ကြည့်ရင်း အေးမြတဲ့ ရာသီဥတုလို့ အန်တုလို့နေမိပါတယ်။

မြင့်မားတဲ့မြေကာနံရံကြီးတွေနဲ့ အမှိုက်ပညာပေး၊ လျှပ်စစ်အန္တရာယ်ပညာပေး ဆိုင်းဘုတ်ကြီးတွေ တွေ့ရပေမယ့် အမှိုက်ပုံးတော့ လမ်းဘေးမှာ ထားပေးတာ မတွေ့ရပါဘူး။ အကြိုက်ဆုံးက လမ်းအမည်ပေး ဆိုင်းဘုတ်ပုံစံလေးတွေဖြစ်ပြီး တိုင်းရင်းသူလေးတစ်ယောက်ရပ်ပြီး လမ်းနာမည်ညွှန်ပြပေးနေသလိုပါပဲ။ ဟားခါးရပ်ကွက်သစ်မှာတော့ နိုင်ငံတော်အကြီးအကဲတွေရဲ့အမည်တွေကို လမ်းအမည်ပေးထားပြီး ဦး/ဒေါ် စသည်ဖြင့် ထည့်မထားတော့ လမ်းအမည်ခေါ်ရမှာတောင် မဝံ့မရဲဖြစ်မိပါရဲ့။

အိမ်လေးတွေကို ရောင်စုံ သွပ်ပြားတွေမိုးပြီး အကာကိုလည်း သွပ်ပြားနဲ့ကာရံထား တဲ့အတွက် အဝေးတစ်နေရာကကြည့်ရင် ရောင်စုံ ကြွပ်ကြွပ်အိတ်လေးတွေ လေထဲလွင့်နေ သလိုပဲလို့ ကျွန်မရဲ့ မိတ်ဆွေတစ်ယောက်က တင်စားပြောဆိုပါတယ်။

အေးစက်တဲ့ရာသီဥတုနဲ့အတူ လူသူနည်းပါးတဲ့လမ်းမကြီးပေါ်မှာ တိတ်ဆိတ်နေလို့ လေးလံထိုင်းမှိုင်းနေပါတယ်။ မနက်ခင်း ဇနာရီလောက်မှ လူသူစည်ကားလာပြီး ညနေ ၇ နာရီလောက်ဆို လမ်းမကြီးပေါ်မှာ လူမရှိသလောက်ဖြစ်နေတတ်ပါတယ်။ လူတွေကလည်း ရာသီဥတုလိုပဲ လှုပ်ရှားမှုနှေးကွေးအေးစက်နေပြီး ဆိုင်တွေမှာ မှာစားမယ်ဆိုရင် စိတ်ရှည်ရှည် ထားဖို့တော့ လိုအပ်ပါလိမ့်မယ်။ ကိုယ်ဘယ်လောက်အရေးကြီးကြီး၊ ဗိုက်ဆာဆာ မြန်မြန် ပြင်ဆင်ပေးပါလို့တော့ တောင်းဆိုမယ်မကြံပါနဲ့၊ ပုံမှန်လှုပ်ရှားမှုနဲ့ ဝန်ဆောင်မှုပေးပါလိမ့် မယ်။ ဟားခါးက ပြန်လာရင် စိတ်ရှည်ရှည်ထားတဲ့အကျင့်တစ်ခု ရလာမှာ အမှန်ပါ။

ဟားခါးမြို့ဟာ ချင်းပြည်နယ်ရဲ့မြို့တော် ဖြစ်တဲ့အတွက် လူဦးရေ ၄၀၀၀၀ ခန့်ရှိပြီး အစိုးရရုံးပေါင်းစုံရှိပါတယ်။ အခြေခံပညာကျောင်းများ၊ ဆေးရုံကြီး၊ အားကစားကွင်း၊ မြို့တော်ခန်းမနဲ့ ဟားခါးနည်းပညာတက္ကသိုလ်၊ ပညာရေးကောလိပ်တို့ရှိတဲ့အတွက် ချင်း ပြည်နယ်က မြို့တွေထဲမှာတော့ အစည်ကားဆုံးမြို့တစ်မြို့လို့ ပြောနိုင်ပါတယ်။ အမြင့်ဆုံး တောင်ထိပ်မှာ ဗုဒ္ဓရုပ်ပွားတော်မြတ်နှင့်စေတီကို တည်ထားကိုးကွယ်ပါတယ်။ ချင်းပြည်နယ် တစ်ခုလုံးမှာတော့ ဗုဒ္ဓဘာသာ ၅ ရာခိုင်နှုန်းသာ ရှိကြောင်းသိရှိရပါတယ်။ အထူးခြားဆုံးက အမြဲအေးစိမ့်နေတတ်တဲ့ တောင်ပေါ်မှာ ရေကူးကန်ရှိနေတာပါ။

ဟားခါးမြို့မှာ လည်ပတ်စရာနေရာ အတော်ရှားပါတယ်။ လူငယ်တွေအဖို့ လည်ပတ် စရာနေရာအဖြစ် View Point နဲ့ မြို့အဝင်နေရာတွေသာ ရှိပါတယ်။ ပန်းခြံနဲ့ အားကစားကွင်း တွေ များများတည်ဆောက်ပေးနိုင်မယ်ဆိုရင်တော့ မြို့သူမြို့သားတွေအတွက် အပန်းဖြေ စရာနေရာတွေ ပိုများလာမှာဖြစ်ပါတယ်။ မည်သို့ပင်ဆိုစေကာမူ အေးမြတဲ့ ရာသီဥတုနဲ့ တိမ်ပင်လယ်တွေရွေ့လျားနေတဲ့ ဟားခါးမြို့လေးဟာ ထင်းရှူးတောကလာတဲ့ လေနု အေးလေး လွှမ်းခြုံထားတော့ ခရီးသွားတွေအတွက် စိတ်ဝင်စားဖွယ်မြို့လေးတစ်မြို့လို့ ဆိုနိုင်ပါတယ်။

ဟားခါးမြို့လေးအကြောင်း မိတ်ဆက်ပေးပြီးပြီဆိုတော့ မိုင် ၄၀ ကျော်ပဲ ကွာဝေးတဲ့ ဖလမ်းမြို့လေးဆီ အလည်တစ်ခေါက် သွားလိုက်ကြရအောင်နော်။

ဖလမ်းမြို့

ဖလမ်းမြို့ကတော့ ဗြိတိသျှက ၁၈၉၂ ခုနှစ်မှာ တည်ခဲ့တဲ့မြို့ပါ။ ၁၉၇၄ ခုနှစ်မတိုင်ခင် အထိ ချင်းပြည်နယ်ရဲ့မြို့တော်ဖြစ်ခဲ့ပါတယ်။ ဟားခါးကတော့ လက်ရှိမြို့တော်ဖြစ်ပါတယ်။ ချင်းပြည်နယ်ရဲ့ ပထမဆုံး အထက်တန်းကျောင်းအမှတ်(၁)ကို ဖလမ်းမြို့မှာ တည်ဆောက် ခဲ့တာဖြစ်ပါတယ်။

ဖလမ်းမြို့ကွက်ဟာ အလွှာ ၅ ထပ်နှင့် ဖွဲ့စည်းထားပါတယ်။ ပင်လယ်ရေမျက်နှာပြင် အထက် ၅၂၈၀ ပေမှာရှိလို့ အေးချမ်းတဲ့မြို့လေးပါပဲ။ ၂၀၁၄ ခုနှစ် လူဦးရေနဲ့ အိမ်ရာသန်းခေါင် စာရင်းအရ မြို့ပြလူဦးရေ ၉၀၀၀ ကျော်ရှိပြီး မြို့ကွက်က လက်ရှိအနေအထားမှာ ချဲ့စရာ

မရှိသလောက်ဖြစ်နေတာ တွေ့ရပါတယ်။ လမ်းနဲ့အိမ်တွေဟာ အလွှာလိုက်၊ အထပ်လိုက် ရှိနေပါတယ်။ ရာသီဥတုက ဟားခါးမြို့လောက် မအေးဘူးလို့ ထင်ရပါတယ်။ လမ်းလေး တွေဟာ ကျဉ်းမြောင်းပြီး မြေကာနံရံတွေ တည်ဆောက်ထားတာကိုလည်း တွေ့ရပါတယ်။

အဆောက်အဦတွေကတော့ ဟားခါးနှင့် ဖလမ်း သိပ်ကွာခြားမှုမရှိပါဘူး။ သို့သော် ဖလမ်းမြို့နယ်မှာ စိုက်ပျိုးဖြစ်ထွန်းပြီး Organic စိုက်ခင်းတွေ အများအပြားရှိတယ်လို့ သိရပါတယ်။ လမ်းတစ်လျှောက်မှာတော့ ဂေါ်ဖီထုပ်၊ မုန့်ညင်း၊ ခရမ်းချဉ်သီး စိုက်ခင်းတွေကို တွေ့မြင်နေရပါတယ်။ မြေဆီကောင်းတဲ့အတွက် စိုက်ပျိုးလို့ အဆင်ပြေတယ်ဆိုပေမယ့် နှင်းခါးရိုက်တဲ့အချိန်ဆို အပင်တွေဟာ မီးရှို့ထားသလို ပျက်စီးလေ့ရှိတတ်ပါတယ်။ ဝဥက ချင်းပြည်နယ်ရဲ့ ထွက်ကုန်ဖြစ်ပြီး နိုင်ငံရပ်ခြားအထိ တင်ပို့ရောင်းချရပါတယ်။

ဖလမ်းမြို့မှာ ချင်းပြည်နယ်ရဲ့ သင်္ကေတဖြစ်တဲ့ တောင်ဇလပ်ပန်းနဲ့ အောက်ချင်းငှက် တွေ ရှိတယ်လို့ပြောပါတယ်။ လမ်းခရီးတစ်လျှောက်မှာတော့ ပန်းပွင့်တာ မတွေ့ခဲ့ရပါဘူး။ ပန်းပွင့်တဲ့ ရာသီချိန်မဟုတ်လို့ ဖြစ်ပါလိမ့်မယ်။ တောင်ဇလပ်ပန်းက အဖြူ၊ အနီနှင့် အဝါ ရောင်တွေ ရှိတယ်လို့ဆိုပါတယ်။ ဟားခါးမှာတော့ အဲဒီ National Landmark တွေ အတော် ရှားပါးလာပြီကြောင်း သိရှိရပါတယ်။

ဟားခါးမှသည် ဖလမ်းဆီသို့

ဟားခါးက ဖလမ်းကို သွားတဲ့ ခရီးလမ်းမှာ ချင်းရွာလေးတွေကို ဖြတ်ရပါတယ်။ ချင်းရွာလေးတွေရဲ့အမည်က မှတ်သားရအတော်ခက်ပါတယ်။ ရွာပေါင်း ဘယ်လောက် ရှိမယ်ဆိုတာသေချာမှတ်သားခြင်းမပြုနိုင်ခဲ့ပေမယ့် သတိထားမိတာက ရွာလေးတွေဖြတ်တိုင်း လမ်းမကို မေးတင်ထားတဲ့ ချင်းရိုးရာအိမ်လေးတွေရှေ့မှာ အနွေးထည်ကိုယ်စီနဲ့ ကလေးလေး တွေကို အများအပြားတွေ့ရှိရတာပါ။ ရွာတစ်ရွာဆိုရင် ကလေးလေးတွေ အများကြီးတွေ့ ရလို့ ကလေးတွေများလိုက်တာလို့ ပြောတော့ ဒီလမ်းပေါ်က ရွာတွေထဲမှာ ကလေးအများဆုံး ရွာလို့ ဆိုပါတယ်။

ပထမဆုံးဝင်ဖြစ်တဲ့ရွာက ဖလမ်းမရောက်ခင် ဇာလိုင်ဆိုတဲ့ရွာလေးပါ။ ချင်း လူငယ်လေးတွေက တန်းစီကြိုနေကြပြီး သူတို့ရဲ့ရိုးရာအကနဲ့ ဖျော်ဖြေပါတယ်။ နေ့လယ်စာ အတွက် အိုးကြီးအိုးငယ်တွေနဲ့ ချက်ပြုတ်နေတာကိုလည်း တွေ့ရပါတယ်။ ချင်းရိုးရာ ဆတ် ဆန်နဲ့ကြက်သား ရောချက်ထားတဲ့ဟင်း၊ နွားနောက်သားဟင်းနဲ့ ဆိတ်သားဟင်းကို ဟင်းခတ်အမွှေးအကြိုင်တွေနဲ့ ချက်ပြုတ်လို့ စားကောင်းတဲ့ ထမင်းတစ်နပ်ဖြစ်ခဲ့ပါတယ်။ ဒေသထွက်ပိုင်နဲ့လည်း ဧည့်ခံပါတယ်။

စားသောက်အပြီးမှာ အိမ်အပြင်ကို ထွက်လို့ ရွာသားတွေနဲ့ စကားစမြည်ပြောရင်း ပတ်ဝန်းကျင်ကို ကြည့်လိုက်တဲ့အခါမှာတော့ သဘာဝမြေမျက်နှာပြင် အနိမ့်အမြင့်တွေနဲ့ အလွန်သာယာပေမယ့် မိုးရွာပြီး မြူဆိုင်းနေလို့ အဝေးကို မမြင်နိုင်အောင် ဖြစ်နေခဲ့ပါတယ်။ ရာသီဥတု ကောင်းလို့ကတော့ တောင်အောက်ဘက်မှာရှိတဲ့ မဏိပူရမြစ်စီးဆင်းနေတာ မြင်ရတယ်လို့ဆိုပါတယ်။ ကျွန်မတို့ရောက်ရှိခဲ့တဲ့ နေရာလေးကတော့ ဖလမ်းမြို့တိုးချဲ့ဖို့ အတွက် လျာထားတဲ့ လုံပီးမြို့ကွက်သစ်ပဲ ဖြစ်ပါတယ်။ ဖလမ်းကနေ ၇ မိုင်ခန့်ကွာဝေး

ပါတယ်။ သဘာဝဘေးအန္တရာယ်ဖြစ်တဲ့ မြေပြိုတာကြောင့် ရွာအချို့ကို ပြောင်းလဲနေရာ ချထားရပါတယ်။

လုံပီးကျေးရွာမှာတော့ တောင်တန်းသာသနာပြုဆရာတော်ကြီး ဦးဥတ္တမသာရရဲ့ ကျောင်းရှိပါတယ်။ ဆရာတော်ကြီးရဲ့ ပုံတူရုပ်တုကို ဖူးမြင်ရတာ ဆရာတော်ကြီး သက်ရှိ ထင်ရှားရှိနေတဲ့အတိုင်း ခံစားရပါတယ်။ ဆရာတော်ကြီးကို စစ်ကိုင်းတိုင်း အရာတော် မြို့နယ်မှာ မွေးဖွားခဲ့ပြီး သာသနာပြုတို့ အတုယူစရာစာပေများကို သင်ယူတတ်မြောက် ခဲ့တဲ့နောက် နှစ်ပေါင်း ၅၀ ကျော် ကာလပတ်လုံး ချင်းတောင်တန်းတစ်လျှောက် သာသနာ ပြုခဲ့ကြောင်း သိရှိခဲ့ရပါတယ်။

နေ့လယ်စာ စားအပြီးမှာတော့ လိုင်ဇိုးဆိုတဲ့ ရွာလေးကို ဆက်သွားပြီး အထက်တန်း ကျောင်းခွဲမှာ ဒေသခံလူထုနှင့်တွေ့ဆုံပွဲလုပ်ပါတယ်။ ရွာသားတွေကတော့ အဲဒီရွာက ကျောင်းကို အထက်တန်းအဆင့် တိုးမြှင့်စေချင်တယ်လို့ အဆိုပြုပါတယ်။ တကယ်တော့ ကျောင်းသားအရေအတွက်က အတော်ကိုနည်းပါးပါတယ်။ သူငယ်တန်းက ဆယ်တန်း အထိ ကျောင်းသားအရေအတွက် ၁၀၀ ကျော်လောက်ပဲရှိပါတယ်။ မွေးဖွားနှုန်း မြင့်တာနဲ့ နှိုင်းယှဉ်ရင်တော့ ကျောင်းနေတဲ့ ကျောင်းသားဦးရေ နိမ့်ကျနေပါသေးတယ်။ ပြည်နယ်တစ်ခု တိုးတက်ဖို့ဆိုတာ ပညာရေးကလည်း အဓိကအခန်းကဏ္ဍက ပါဝင်ပါတယ်။ ဒါကြောင့်လည်း ချင်းပြည်နယ်အတွင်းမှာ ပညာရေးကို အထူးအလေးပေးဆောင်ရွက်နေတာ ဖြစ်ပါတယ်။ လိုင်ဇိုးရွာမှ ဖလမ်းမြို့ကို နာရီဝက်လောက် ကားနဲ့သွားရပါတယ်။ ဖလမ်းမှာတော့ အသင်းတော်ပေါင်းစုံ အမျိုးသားလူငယ်ဘောလုံးပွဲကျင်းပဖို့ အဆင်သင့်ဖြစ်နေပါပြီ။ ဘောလုံးအသင်းတွေရဲ့ရှေ့မှာ ချင်းပျိုဖြူလေးတွေဟာ သူတို့မြို့နယ်အလိုက် ဝတ်စုံလေး တွေနဲ့ လှပစွာရပ်လို့နေပါတယ်။ ဝတ်စုံလေးတွေကိုကြည့်ရင် ဘယ်မြို့ကဆိုတာ ခန့်မှန်းလို့ ရပါတယ်တဲ့။ ချင်းဘာသာစကားက ၅၃ မျိုးတောင် ရှိပါတယ်။ တစ်မြို့နဲ့တစ်မြို့ အသုံးပြုတဲ့ ဘာသာစကားမတူတော့ တစ်မြို့မှာ လေ့လာထားရင်တောင် နောက်တစ်မြို့ ရောက်ရင် ပြောတဲ့စကား နားလည်ဖို့ မလွယ်လောက်ပါဘူး။

ဖလမ်းမှာ နာရီပိုင်းလောက်ပဲ နေခဲ့ရတာဖြစ်ပေမယ့် လှပတဲ့ ရှုမျှော်ခင်းနဲ့တိမ်တိုက် တွေရယ်၊ ရိုးရာဝတ်စုံလေးတွေနဲ့ ချင်းမလေးတွေရယ်ကတော့ ဘဝမှာ တစ်သက်စာ မမေ့နိုင် လောက်တဲ့အရာတွေပါပဲ။ ဖလမ်းမြို့အဝင်က ကြိုဆိုနှုတ်ခွန်းဆက်တဲ့နေရာဟာ ရှုခင်း ကြည့်ဖို့ အကောင်းဆုံးနေရာပါ။ အဲဒီမှာ မြို့အဝင်အလှကို ဖျက်နေတာက လမ်းဘေးက ဆိုင်လိုလို၊ လူနေလိုလို အဆောက်အဦတွေဖြစ်တဲ့ ဓာတ်ဆီဆိုင်တွေပဲ ဖြစ်ပါတယ်။ လှပတဲ့ မြင်ကွင်းကို ကွယ်ထားလို့ ဒီလိုနေရာမျိုးတွေမှာ မြေအသုံးချလုပ်ပိုင်ခွင့်ပေးမယ်ဆိုရင် သေချာစဉ်းစားပြီးမှ ဆုံးဖြတ်သင့်ပါတယ်။ မြို့အဝင်ဟာ မြို့တစ်မြို့ရဲ့ အရေးအကြီးဆုံးနဲ့ ဆွဲဆောင်မှုရှိရမယ့် နေရာတစ်ခုဖြစ်ပါတယ်။ ချင်းပြည်နယ်ရဲ့ အသက်ဟာ သဘာဝရေမြေ တောတောင် ရှုမျှော်ခင်းအလှနဲ့ အေးချမ်းတဲ့ ရာသီဥတုဖြစ်လို့ သဘာဝတရားတွေ မပျောက် ကွယ်အောင် ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ရမယ့် တာဝန်ဟာ လူတိုင်းအလေးထားရမယ့် တာဝန် တစ်ရပ်ဖြစ်ကြောင်း သိစေချင်မိပါတယ်။

]] သိုင်းငင်း
ရောက်ပြီဆိုတာနဲ့
ချင်းပြည်နယ်ရဲ့
သဘာဝအလှတရား
တွေဖြစ်တဲ့
တိမ်စိုင့်တိမ်လိပ်တွေ
ကြားက
ဝိုးတဝါးမြင်ရတဲ့
ထင်းရှူးပင်တွေနဲ့အတူ
လန်းဆန်းအေးမြ
နေတဲ့လေကို
ရှုရှိုက်ရင်း
နတ်ပြည်ရောက်နေတဲ့
အလား
ခံစားရမှာ
ဖြစ်ပါတယ်။]]

ဖလမ်းမှအပြန်

ဟားခါးကို အပြန်မှာတော့ လိုင်ဗားအကျော်က တလန်ဇာရ်ရွာမှာ ခေတ္တခဏ နားပါတယ်။ လိုင်ဗားက ဟားခါးနဲ့ဖလမ်းအကြား အလယ်တည့်တည့်မှာ ရှိတယ် လို့ ဆိုပါတယ်။ ရေအားလျှပ်စစ်စက်ရုံ တည်ရှိရာ နေရာလည်း ဖြစ်ပါတယ်။ အိမ်သာတွေက တောင် စောင်းမှာရှိပြီး အဆင်းအတက်ခက်ပေမယ့် ရေလောင်း အိမ်သာ သန့်သန့်ရှင်းရှင်းနဲ့ စနစ်တကျတည်ဆောက် ထားတာ တွေ့ရပါတယ်။ ကျွန်မတို့ နားတဲ့ဆိုင်လေး အမည်က ဖိုးလမင်းကဖေးပါ။ မုန့်၊ လက်ဖက်ရည်နဲ့ အစားအသောက် အမျိုးမျိုးရပါတယ်။ ကျွန်မ အမြင် တော့ အရောင်းရဆုံးက ကြက်ဥပြုတ်ဖြစ်နေမလားပဲ။ အေးတဲ့အချိန်မှာ ကြက်ဥပြုတ်ပူပူလေးနဲ့ တီးတိန် ကော်ဖီလေးသောက်လိုက်ရတာ ရင်ထဲမှာ နွေးသွား သလို အရသာ အလွန်ရှိလှပါတယ်။ ထုံးစံအတိုင်း ဟိုဟိုဒီဒီ စကားစမြည်ပြောကြည့်လိုက်တော့ တစ်နေ့ ကိုကြက်ဥပြုတ် အလုံး နှစ်ရာနဲ့ သုံးရာကြား ရောင်းရပါ တယ်တဲ့။ ကြက်ဥကိုတော့ ကလေးမြို့က အလုံး ငါးရာ ဝင် ပုံးတွေနဲ့ ဝယ်ရပါတယ်တဲ့။ အဓိကဖောက်သည် တွေက ကုန်တင်ကားနဲ့ ခရီးသည်တင်ကားတွေ လာ ရောက်ရပ်နားပြီး စားသောက်ကြတာ ဖြစ်ပါတယ်။ ချင်းပြည်နယ်ရဲ့ နာမည်ကျော် နတ်ဆေးဂမုန်း၊ သင်္ဘာဇင်ဂမုန်း၊ ကျောက်သွေး၊ ပျားရည်တို့ကိုလည်း ရောင်းချတာ တွေ့ရပါတယ်။

တိမ်ပင်လယ်တွေဆီ သွားမယ်ဆိုရင်

အခုဆိုရင် ဖလမ်းမြို့မှာ လေယာဉ်ကွင်းအသစ် တည်ဆောက်ပြီး စီးပြီဖြစ်လို့ လေကြောင်းခရီးနဲ့ သွားလာနိုင်ပြီ ဖြစ်ပါတယ်။ ကုန်းလမ်းခရီးအနေနဲ့က ကလေးမြို့က လာရင် သိုင်းငင်းအနီးမှာ ဖလမ်း- ဟားခါးနဲ့ တီးတိန်-ရိဒ် လမ်းခွဲရှိပါတယ်။ သိုင်းငင်း ရောက်ပြီဆိုတာနဲ့ ချင်းပြည်နယ်ရဲ့ သဘာဝအလှတရား တွေဖြစ်တဲ့ တိမ်စိုင့်တိမ်လိပ်တွေကြားက ဝိုးတဝါး မြင်ရတဲ့ ထင်းရှူးပင်တွေနဲ့အတူ လန်းဆန်းအေးမြနေ တဲ့ လေကိုရှုရှိုက်ရင်း နတ်ပြည်ရောက်နေတဲ့အလား

ခံစားရမှာဖြစ်ပါတယ်။ ဖလမ်းအလွန်မှာတော့ ရိဒ်လမ်းခွဲ တစ်ခုကို လေယာဉ်ကွင်းအောက် ခြေက ကွေ့ပတ်တည်ရှိနေတာကို တွေ့ရပါတယ်။

ရန်ကုန်-မန္တလေးမှ ကလေးမြို့ကို ကားလမ်းနဲ့ရော၊ လေယာဉ်နဲ့ပါ သွားလို့ရပါတယ်။ ကလေးမှ ဖလမ်းကို လေးနာရီခန့် ကားမောင်းရပြီး ဖလမ်းမှ ဟားခါးကို ၂ နာရီခွဲလောက် သွားရပါတယ်။ တကယ်တော့ ဖလမ်း-ဟားခါးဟာ မိုင် ၄၀ သာသာလောက်ပဲ ကွာဝေး တာပါ။ တောင်ပေါ်လမ်းဖြစ်ပြီး မိုးရွာထားတဲ့အတွက် လမ်းကြမ်းနေလို့ တစ်နာရီ မိုင် ၂၀ ဆိုတာ အများဆုံးမောင်းနိုင်တဲ့ မိုင်နှုန်းပဲဖြစ်ပါလိမ့်မယ်။ ကလေးနဲ့ ဟားခါးကတော့ ၁၄၅ မိုင် ကွာဝေးပါတယ်။ တောင်ပေါ်လမ်းနဲ့ မြေပြန့်လမ်းခရီးကြာချိန်က လမ်းကောင်းခြင်း၊ မကောင်းခြင်းအပေါ်မူတည်လို့ သုံးဆခန့် ကွာခြားပါလိမ့်မယ်။

ရန်ကုန်မှ ဟားခါးကို တိုက်ရိုက်လာချင်ရင်တော့ ပခုက္ကူ-ဂန့်ဂေါ-ဟားခါးလမ်းကို အသုံးပြုရမှာဖြစ်ပါတယ်။ ကားနဲ့ ၂၄ နာရီ တစ်ရက်ခန့် စီးရမှာဖြစ်လို့ ခါးနာတတ်သူဆိုရင် တော့ သတိထားရမှာဖြစ်ပါတယ်။ လမ်းခရီးတစ်လျှောက်မှာတော့ နွေအခါဆို တောင်ပေါ်နဲ့ မြေပြန့် ရာသီဥတုကွာခြားလို့ နေမကောင်းဖြစ်တတ်ပါတယ်။

ဟားခါးနဲ့ ဖလမ်းမြို့တို့ကို အလည်အပတ်သွားကြမယ်ဆိုရင်တော့ တနင်္ဂနွေနေ့ ကို ရှောင်ဖို့ သတိပေးချင်ပါတယ်။ အဲဒီနေ့ဆို ဘုရားကျောင်းကို လူတွေအကုန်နီးပါး သွား ကြလို့ ဈေးတွေ၊ စားသောက်ဆိုင်တွေ အားလုံးလိုလို ပိတ်ကြပါတယ်။ လူအများစိတ်ဝင်စား တဲ့ သဘာဝအတိုင်းဖြစ်တည်နေတဲ့ အသည်းနှလုံးပုံ ရိဒ်ရေကန်ကလည်း ဖလမ်းခရိုင် အတွင်းမှာ တည်ရှိပြီး ရိခေါဒါရ်မှာတော့ နယ်စပ်ကုန်သွယ်ရေးစခန်းကို ဖွင့်လှစ်ထားပါတယ်။ ဒါကြောင့် နောင်မဝေးတော့တဲ့ နေ့ရက်များမှာ ချင်းပြည်နယ်ဟာ သဘာဝရေမြေ တော တောင်နဲ့ ချင်းရိုးရာယဉ်ကျေးမှုတွေကိုအခြေခံတဲ့ လူထုအခြေပြု ခရီးသွားလုပ်ငန်းတွေ အပြင် နယ်စပ်ကုန်သွယ်ရေးလုပ်ငန်းများနှင့်လည်း ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်လာမယ့် ပြည်နယ်တစ်ခု ဖြစ်လာမယ်လို့ ယုံကြည်မျှော်လင့်မိပါတယ်။

မိုးမိုးလှိုင်မြင့်(မြို့ပြ)

နိဂါမိယောဝဂ္ဂါယောဂ်၊ နိဂါမိယောဝဂ္ဂါယောဂ်၊ နိဂါမိယောဝဂ္ဂါယောဂ်၊ (16 နိဂါမိယောဝဂ္ဂါယောဂ်၊ နိဂါမိယောဝဂ္ဂါယောဂ်)

နိဂါမိယောဝဂ္ဂါယောဂ်၊ နိဂါမိယောဝဂ္ဂါယောဂ်၊ နိဂါမိယောဝဂ္ဂါယောဂ်၊

“၁၅၃၄ နိဂါမိယောဝဂ္ဂါယောဂ်၊ နိဂါမိယောဝဂ္ဂါယောဂ်၊ နိဂါမိယောဝဂ္ဂါယောဂ်၊
ကုလားတန်မြစ်ကို ဆန်တက်ပြီး
ရခိုင်တို့ကို မြောက်ဦးအထိ
ဆုတ်ခွာသွားစေရန် တိုက်ခိုက်ခဲ့သည်။
သို့သော် ရခိုင်ဘုရင်သည် သူ၏တပ်များကို စုစည်းပြီး
ကျူးကျော်သူတို့ကို ပင်လယ်ဝသို့တိုင်အောင်
ပြန်လည်မောင်းထုတ် နိုင်ခဲ့သည် (CL 1932, 2:49)။”

မင်းဗာ (၁၅၃၁-၁၅၅၁) လက်ထက်မှ စန္ဒသုဓမ္မရာဇာ (၁၆၅၅-၁၆၈၄) လက်ထက် အထိ နှစ်ပေါင်းတစ်ရာ့ငါးဆယ်အတွင်း မြောက်ဦးဘုရင့်နိုင်ငံတော်သည် နိုင်ငံရေးတန်ခိုး အာဏာ၊ နယ်ပယ်ချဲ့ထွင်မှု၊ စီးပွားရေးအင်အား စသည်တို့တွင် အဘက်ဘက်မှ တိုးတက်ခဲ့ ပြီး ကြီးကျယ်ခမ်းနားသော ခေတ်ကာလတစ်ခုကို တည်ဆောက်နိုင်ခဲ့ကြောင်း တွေ့ရသည်။

၁၅၃၁ ခုနှစ် မရေရာသော အခြေအနေ၌ မင်းဗာ အာဏာရရှိခဲ့သည်။ ထိုအချိန်တွင် ရခိုင်၌ ခိုင်မာသော တပ်မတော်အင်အား၊ နယ်ပယ်ချဲ့ထွင်လှိုင်းနှင့် တံခါးဖွင့်စီးပွားရေးတို့ ရှိနှင့်ပြီး ဖြစ်၏။ ရခိုင်တပ်မတော်၌ နိုင်ငံခြားစစ်သည် အများအပြား ဝင်ရောက်အမှုထမ်း ခြင်း၊ ဒေသတွင်းကုန်သွယ်မှုမှ အန္တိယသမုဒ္ဒရာကုန်သွယ်ရေးကွန်ရက်အတွင်းသို့ ပေါင်း စည်းဝင်ရောက်ခဲ့ခြင်း၊ ပြည်ပကျူးကျော်မှုကို တွန်းလှန်နိုင်ရန် ထိရောက်သော ကာကွယ်ရေး ဗျူဟာများ ချမှတ်ဆောင်ရွက်ခဲ့ခြင်း စသည့် အခြင်းအရာများသည် နောက်ထပ် ဆယ်စုနှစ် များစွာအထိ အလွန်အရေးကြီးသော အခန်းကဏ္ဍမှ ပါဝင်ခဲ့သည်။ မင်းဗာ အာဏာမရမီ နှစ်ပေါင်းတစ်ရာခန့်ကို လေ့လာကြည့်မည်ဆိုလျှင် ရခိုင်ပြည်အနေဖြင့် မည်ကဲ့သို့ ဒေသတွင်း တန်ခိုးအာဏာကြီးထွားလာခဲ့ပုံကို နားလည်သဘောပေါက်နိုင်မည် ဖြစ်သည်။

၁၅ ရာစုအစပိုင်း၌ ရခိုင်သည် မွန်၊ မြန်မာ နယ်ပယ်ချဲ့ထွင်မှု၏ သားကောင်ဖြစ်ခဲ့ သည်။ ထိုအချိန်က ပဲခူးနှင့် အင်းဝတို့မှာ ရခိုင်တစ်ဝန်းလုံးကို လွှမ်းမိုးအုပ်ချုပ်နိုင်ရန် ကြိုးပမ်းလျက်ရှိကြသည်။ မွန်တို့မှာ ရခိုင်တောင်ပိုင်း သံတွဲဒေသတစ်ဝိုက်သို့ ကုန်းကြောင်း၊ ရေကြောင်းဖြင့် အလွယ်တကူ လာရောက်နိုင်သည်။ ထိုနည်းတူ အမ်းဒလက်တောင်ကြားမှ တစ်ဆင့် ကုလားတန်နှင့် လေးမြို့မြစ်ဝှမ်းလွင်ပြင်သို့ အင်းဝတပ်များ ဝင်ရောက်နိုင်ကြောင်း တွေ့ရသည်။ ဦးကုလားရာဇဝင်၌ အင်းဝဘုရင် မင်းကြီးစွာစော်ကဲ (၁၃၆၈-၁၄၀၁) သည် ၎င်း၏ဦးရီးတော်ကို ၁၃၇၃ ခုနှစ်တွင် ရခိုင်၌ နန်းတင်ပေးခဲ့ကြောင်း၊ ထိုသူသည် ရခိုင်၌ ခုနစ်နှစ်စိုးစံကြောင်း ပြဆိုသည်။ သို့ရာတွင် ဤသို့သော နန်းတင်ပေးမှုမျိုးကို ရခိုင်မင်းဆက် စာရင်း၌ ဖော်ပြထားခြင်းမရှိပေ။ ရခိုင်မင်းဆက်မှတ်တမ်းများ၌ ဒေသခံ ရခိုင်ဘုရင်များ စိုးစံမှုကိုသာ ဖော်ပြထားပြီး ၎င်းတို့မှာ နန်းသက်တိုတောင်းလှသည်ကို တွေ့ရသည်။ ဤ သည်ကိုကြည့်ခြင်းဖြင့် ၁၄ ရာစုကုန်ခါနီး ရခိုင်ပြည်၌ နိုင်ငံရေးအခြေအနေ တည်ငြိမ်မှု မရှိ ကြောင်း သုံးသပ်နိုင်သည်။ ၁၄၀၆ ခုနှစ်တွင် ရခိုင်ဘုရင် နရမိတ်လှ ဘင်္ဂလားသို့ ထွက်ပြေးခဲ့လှုံ သည်။ ထိုအချိန်က ၎င်း၏နန်းသက်မှာ နှစ်နှစ်သာရှိသေးသည်။ ၁၄၂၈ ခုနှစ်ခန့်တွင် နရမိတ်လှ ရခိုင်သို့ပြန်လာသည်။ ၎င်းသည် ဘင်္ဂလားစူလတန် စေလွှတ်သော စစ်သည် ဗိုလ်ပါအကူအညီဖြင့် ရခိုင်ထီးနန်းကို ပြန်လည်ရယူကြောင်း ပြောဆိုလေ့ရှိကြသည်။ သူ သည် မင်းစောမွန်ဘွဲ့အမည်သစ်ကို ခံယူပြီး မြောက်ဦးမြို့တော်ကို တည်ထောင်၏။ ၎င်း ဘင်္ဂလား၌ခိုလှုံစဉ်နှင့်စပ်လျဉ်းသော ဒဏ္ဍာရီဆန်သည့် ပါးစပ်ရာဇဝင် အချက်အလက်အချို့ ကို ငမည်းရာဇဝင်တွင် တွေ့ရသည်။ နရမိတ်လှက ဘင်္ဂလားစူလတန်အား မည်သို့မည်ပုံ ဆင်ဖမ်းရသည်ဟု သင်ပေးခြင်း၊ ၎င်း၏ကျွမ်းကျင်လိမ္မာမှုကြောင့် ဒေလီကိုပင် စူလတန် အနေဖြင့် အောင်နိုင်ခဲ့သည်ဟု ရာဇဝင်ဆရာက ဝင့်ကြားစွာဖော်ပြခြင်း စသည်တို့ ဖြစ်သည်။ ဤသို့သောဇာတ်လမ်းမျိုးမှနေ၍ ဘင်္ဂလားနှင့် ရခိုင်ဆက်ဆံရေးကို ကောက်ချက်ချ၍ မရ

၂၁၄၈၀ ပြည့်နှစ်တွင်
၎င်းတို့ကို
ဆက်ခံသူများ
ဖြစ်ကြသည့်
ရခိုင်ဘုရင်
ဘစောဖြူနှင့်
မြန်မာမင်း
သီဟသူရတို့သည်
တည်ငြိမ်သော
ဆက်ဆံရေးကို
ထူထောင်ခဲ့ပြီး
အချင်းချင်း
တန်းတူညီမျှသော
ဘုရင်များအဖြစ်
ရပ်တည်ခဲ့ကြသည်။

နိုင်သလိုရခိုင်၌ အစောပိုင်းကာလ အစွလာမ်ဘာသာဝင်များ ရောက်ရှိမှုနှင့်စပ်လျဉ်း၍လည်း ရှင်းလင်းစွာ မသိရှိနိုင်ပေ။ မည်သို့ပင်ဖြစ်စေ နရမိတ်လှ ဘင်္ဂလားခိုလှုံစဉ်က ဖြစ်ပျက်ခဲ့သည်ဆိုသော စိတ်ကူးဇာတ်လမ်း အချက်အလက်များကို ထောက်ရှုလျှင် ထိုခေတ်ထိုကာလ ရခိုင်ပြည်သည် ဘင်္ဂလားစူလတန်ပြည်ထက် ဂုဏ်သိမ်ညှိုးမှိန်ခဲ့သည်ဟူ၍မူကား ရာဇဝင်ဆရာအနေဖြင့် ယူဆခဲ့ပုံရသည်။

ထို့အပြင် ဤနှစ်များအတွင်း ဖြစ်ပျက်ခဲ့သော ရခိုင်ပြည်၏ နိုင်ငံရေး၊ လူမှုရေးအခြေအနေများနှင့် စပ်လျဉ်း၍ အနည်းငယ်မျှသော သိရှိခွင့်ရပါသည်။ လောင်းကြက်မြို့တော်သို့ နရမိတ်လှ ပြန်လည်ဝင်ရောက်စဉ်က ရင်ဆိုင်ခဲ့ရသော တပ်ဖွဲ့များနှင့် အုပ်ချုပ်နေသော ဘုရင်ခံတို့မှာ မည်သူမည်ဝါ (မွန်/မြန်မာ) ဟု ရာဇဝင်မှတ်တမ်းများ၌ ဖော်ပြပါရှိခြင်း မရှိပေ။ မင်းစောမွန်သည် ကုလားတန် လေးမြို့လွင်ပြင်များနှင့် ရမ်းဗြဲကျွန်းတို့ကို စိုးစံပိုင်ဆိုင်ခဲ့လိမ့်မည်ဟု ယူဆရသည်။ သူ၏ညီတော် မင်းခရီ (၁၄၃၄-၁၄၅၈) လက်ထက်ရောက်မှသာ တိုင်းပြည်တစ်ခုလုံး စုစည်းမိသည်။ ၎င်းသည် မွန်လက်အောက်သို့ ဆယ်စုနှစ်ရှည်လများ ကျရောက်နေသော သံတွဲနယ်ကို နိုင်ငံတော်အတွင်း ပြန်လည်ထည့်သွင်းနိုင်ခဲ့သည်။ ထို့ပြင် အနောက်မြောက်နယ်ပယ်ဒေသ ရာမူးပန်းဝါအထိလည်း အာဏာချဲ့ထွင်ခဲ့သည်။ ဘစောဖြူ (၁၄၅၈-၁၄၈၁) နှင့် ဒေါလျာ (၁၄၈၁-၁၄၉၁) တို့လက်ထက်တွင် ရခိုင်ဘုရင်များ တန်ခိုးအာဏာ ပိုမိုကြီးထွားလာသည်။ ၁၄၅၄ ခုနှစ်တွင် မင်းခရီသည် အင်းဝဘုရင် နရပတိ (၁၄၄၃-၁၄၆၉) နှင့်တွေ့ဆုံပြီး ရခိုင်ရိုးမ၏ ရေကျနေရာအား နှစ်နိုင်ငံနယ်စပ်နယ်နိမိတ်အဖြစ် သတ်မှတ်ခဲ့သည်။ ၁၄၈၀ ပြည့်နှစ်တွင် ၎င်းတို့ကို ဆက်ခံသူများ ဖြစ်ကြသည့် ရခိုင်ဘုရင် ဘစောဖြူနှင့် မြန်မာမင်း သီဟသူရတို့သည် တည်ငြိမ်သောဆက်ဆံရေးကို ထူထောင်ခဲ့ပြီး အချင်းချင်း တန်းတူညီမျှသော ဘုရင်များအဖြစ် ရပ်တည်ခဲ့ကြသည်။ ရခိုင်နန်းတွင်း၌ ဆန်းသစ်

တီထွင် သီကုံးခဲ့သော ရခိုင်မင်းသမီးချောင်းသည် မြန်မာကဗျာလောကကို တစ်ခေတ် ဆန်းစေခဲ့သည်။ ထို့ပြင် မြန်မာရဟန်းစာဆိုတော် ရှင်မဟာရဋ္ဌသာရနှင့် ရှင်တေဇောသာရ တို့ မြောက်ဦးနန်းတော်၌ နှစ်အတန်ကြာ သီတင်းသုံးခဲ့ကြသည် (Pe Maung Tin 1987, 53-4)။ ဤကာလအတွင်း၌ မြောက်ဦးမြို့တော်သည် အင်းဝနှင့်ပဲခူးကဲ့သို့ပင် သံဃာပြုပြင် ရေးအတွက် သီဟိုဠ်ဘက်သို့ ခြေဦးလှည့်ခဲ့သည်။

ဘင်္ဂလားစူလတန်က မင်းစောမွန်အား နန်းတင်ပေးခဲ့သည်ဟူသော ဇာတ်လမ်းတစ်ခု ကို အကြောင်းပြုလျက် ၁၅ ရာစုအတွင်း ရခိုင်အပေါ် ဘင်္ဂလားက နိုင်ငံရေးအာဏာ လွှမ်းမိုး ခဲ့သည်ဟု ပြောဆိုရေးသားမှုများ ရှိခဲ့သည်။ သို့ရာတွင် အထောက်အထားများကို အသေးစိတ် စိစစ်လေ့လာကြည့်မည်ဆိုပါက ဖော်ပြပါအကြောင်းအရာအား ထောက်ခံသည့်အချက် အလက် တစ်စုံတစ်ရာမျှ မတွေ့ရပေ။ အထူးသဖြင့် ၁၅ ရာစု ဒုတိယနှစ်ငါးဆယ်အတွင်း ဘင်္ဂလား၌ဖြစ်ပျက်ခဲ့သော နိုင်ငံရေးအခြေအနေနှင့် ကိုက်ညီမှုမရှိသည်ကို တွေ့ရသည်။ သို့ဖြစ်၍ ပတ်ဝန်းကျင်နယ်ပယ်အများကို ဘင်္ဂါလီတို့ ထိန်းချုပ်နိုင်ရန် ဖြစ်နိုင်ဖွယ် မရှိပေ။ သို့ရာတွင် ရခိုင်၌ နိုင်ငံရေးကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့်ရှိနေချိန်အတွင်း ဘင်္ဂလားစူလတန်တို့၏ ယဉ်ကျေးမှု ရိုက်ခတ်ခြင်းရှိခဲ့သည်ကိုမူ သတိပြုရမည်ဖြစ်သည်။ ဥပမာအားဖြင့် ရခိုင်ဘုရင် တချို့ ဘင်္ဂလားစူလတန်ယဉ်ကျေးမှုဆိုင်ရာဘွဲ့ခံယူခြင်းနှင့် ပါရုန်အက္ခရာထိုးဒင်္ဂါးများ သုံးစွဲခြင်းတို့ ဖြစ်သည်။

ရခိုင်ပြည်၏ စီးပွားရေးသည် လွင်ပြင်ဒေသများမှ ဆန်စပါးထွက်ရှိမှုကို အခြေခံသည်။ ဘင်္ဂလားစူလတန်များနှင့် တြိပူရဟိန္ဒူဘုရင်များ၏ စစ်တကောင်းဆိပ်ကမ်းမြို့ကို ချုပ်ကိုင် ရန် ဘက်ပြိုင်မှုမှာ အဆိုပါဘုရင်များ၏ ကူးသန်းရောင်းဝယ်ရေး ယဉ်ပြိုင်ရန် စိတ်ဝင်စားမှု ကို ဖော်ပြလျက်ရှိသည်။ ဘင်္ဂလားပင်လယ်အော်သို့ အင်းဝမှ ရခိုင်ရိုးမကိုကျော်၍ ပတ္တမြား ကုန်သွယ်မှု၊ ထို့ပြင် ရခိုင်ပြည်၏ပြင်ပသို့ ဆန်စပါးတင်ပို့မှုနှင့် ပတ်သက်သော အချက် အလက်များကို နှောင်းပိုင်းကာလများအတွက်သာ ရရှိသည်။ ဤသည်မှာ ဘင်္ဂလားပင်လယ် အော် ကုန်သွယ်ရေးကွန်ရက်အတွင်းသို့ ရခိုင်ပြည် ပေါင်းစည်းဝင်ရောက်ကြောင်း သိရှိနိုင် သည့် အရိပ်အမြွက်တစ်ခုပင် ဖြစ်သည်။ မြောက်ဦးခေတ်အတွင်း စစ်တကောင်းကို ရခိုင်တို့ ပထမဆုံးအကြိမ် စတင်တိုက်ခိုက်သည့်ခုနှစ်ကို ရှင်းလင်းသေချာစွာ မသိရပေ။ ၁၄၅၉ ခုနှစ်မှစတင်၍ နှစ်ပေါင်းငါးဆယ်ကြာ စစ်တကောင်းကို ရခိုင်တို့ ထိန်းချုပ်ခဲ့သည်ဆိုသော ဖယ်ယာ၏ ခန့်မှန်းချက်မှာ သေချာရောမူ မရှိပါ။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် စူလတန် ရုကန် ဥဒင် ဘာဘက်ရှာ (Sultan Rukn-ud-Din Barbak Shah) (၁၄၅၉-၁၄၇၄) သည် ၁၄၇၃ ခုနှစ်၌ စစ်တကောင်းကို ထိန်းချုပ်လျက်ရှိသောကြောင့် ဖြစ်သည် (Phayre 1883, 73)။ ရခိုင်တို့အနေဖြင့် စစ်တကောင်းကို ကာလမည်မျှရှည်ကြာစွာ သိမ်းပိုက်နိုင်ခဲ့ကြောင်း ရာဇဝင်များ၌ ပါရှိသည့် တိုတောင်းသောဖော်ပြချက်များ၌လည်း မတွေ့ရချေ (Habibullah 1945, 35; CL 1932, 2:33)။

၁၅ ရာစုကုန်ခါနီးအချိန်၌ ရခိုင်ပြည်၏ နိုင်ငံရေးသမိုင်းမှာ ရှုပ်ထွေးလျက်ရှိပြီး ၁၅၁၃ ခုနှစ်မှ ၁၅၃၁ ခုနှစ်အတွင်း မင်းစဉ်မင်းဆက် ဆင်းသက်ပုံမှာလည်း ပပေဇိတ်တစ်ခုသဖွယ်

ဖြစ်နေကြောင်း တွေ့ရသည်။ ရခိုင်ရာဇဝင်များက ဤကာလကို အရေးပေး ဖော်ပြခြင်းမပြုကြပေ။ ၁၅၃၁ ခုနှစ်မှ ၁၅၅၃ ခုနှစ်အထိ ရှည်လျားသောနန်းသက်အတွင်း ဘုရင်မင်းဗာ၏ ဘုန်းတန်ခိုးကြီးထွားမှုက ယခင်မင်းဆက်များကို လွှမ်းမိုးလိုက်ခြင်းကြောင့် ဖြစ်ဟန်တူပါသည်။ မင်းဗာဘုရင်သည် စီးပွားရေးတံခါးဖွင့်ဝါဒကို ကျင့်သုံးပြီး အနောက်မြောက်ဒေသစစ်တကောင်းဆီသို့ နယ်ပယ်ချဲ့ထွင်ခဲ့သည် (Pires 1944, 228)။ ရခိုင်ဒေသသို့ ပေါ်တူဂီများ ပထမဆုံးရောက်ရှိချိန်ဖြစ်သည့် ၁၆ ရာစုအစောပိုင်းတွင် စစ်တကောင်းမှာ ဘင်္ဂလားဒေသ၏ အရေးပါသော ဆိပ်ကမ်းသုံးခုအနက် တစ်ခုဖြစ်သည်။ ၁၅၂၁ ခုနှစ်တွင် ဂိုအာသို့ တရားဝင်စေလွှတ်သည့် ပေါ်တူဂီကိုယ်စားလှယ်အဖွဲ့ဝင်ဖြစ်သူ အမည်မသိ ရာဇဝင်ဆရာတစ်ဦးက စစ်တကောင်းသည် လူမျိုးပေါင်းစုံကျက်စားရာ မြို့တော်ဖြစ်ကြောင်း၊ ခိုင်မာသည့်ခံတပ်ရှိပြီး ပြိုင်ဘက်ကုန်သည်အုပ်စုများအကြား စစ်တကောင်းကို လွှမ်းမိုးမှုရရှိနိုင်ရန် အချင်းချင်း ယှဉ်ပြိုင်လျက်ရှိကြောင်း ဖော်ပြခဲ့သည် (Bouchon and Thomaz 1988)။ စူလတန်တို့၏ အနားသတ်နယ်နိမိတ်အတွင်း၌ တည်ရှိသော စစ်တကောင်းမှာ ရခိုင်နှင့်တြိပူရတို့ကို သွေးဆောင်ဖြားယောင်းသော ပစ်မှတ်တစ်ခုဖြစ်ခဲ့သည်။ ၁၅၁၃ ခုနှစ်တွင် စစ်တကောင်းကို တြိပူရဘုရင် ဓညမဏိကျ (Dhañamanikya) ဝင်ရောက်တိုက်ခိုက်သည်။ နှစ်နှစ်ကြာသည့်အခါ ရခိုင်ဘုရင် ဂဇာပတိ စေလွှတ်သည်ဟု ယူဆရသည့် ရခိုင်တပ်ဖွဲ့များက တြိပူရလက်မှစစ်တကောင်းကို ပြန်လည်သိမ်းပိုက်ခဲ့သည်။ သို့သော် ၁၅၁၇ ခုနှစ်တွင် ဘင်္ဂလားစူလတန် ဟူဆယန်ရှာ (Husayn Shah) (၁၄၉၃-၁၅၁၉) ၏ သားတော် နုဆရတ်ခန် (Nusrat Khan) ၏ ပြန်လည်သိမ်းပိုက်ခြင်းကို ခံရသည်။ ပေါ်တူဂီရာဇဝင်ဆရာ ဘိုးရို့စ် (Bouros) ၏ အဆိုအရ ၁၅၁၆-၁၇ ခုနှစ်တွင် စစ်တကောင်းသို့ ပထမဆုံးရောက်ရှိလာသော ပေါ်တူဂီများကို ရခိုင်ဘုရင်က သူ၏နိုင်ငံအတွင်းသို့ ကုန်သွယ်ရေးအတွက် လာရောက်ရန် ဖိတ်ခေါ်ခဲ့သည်။ ဤဖိတ်ကြားချက်ကို ၁၅၁၉ ခုနှစ် ပတ်ဝန်းကျင်ဟု ခန့်မှန်းနိုင်သည့် ပေါ်တူဂီအာဏာပိုင်များထံ ရခိုင်ဘုရင်၏ နေ့စွဲမပါရှိသောပေးစာအရ အတည်ပြုနိုင်သည် (Bouchanon and Thomaz 1988)။

ရခိုင်ရာဇဝင်များ၌ အခြားသော နန်းစံဘုရင်များကို မင်းဗာလောက် ခမ်းနားကြီးကျယ်စွာ ဖော်ပြထားသည်ကို မတွေ့ရပေ။ ထို့ပြင် မင်းဗာ၏လုပ်ဆောင်ချက်များကိုလည်း ၎င်းအား ဆက်ခံသူ မည်သူနှင့်မျှမတူအောင် အလွန်အမင်း ချီးကျူးထားသည်ကို တွေ့ရသည်။ ၎င်းထက်ထက်၌ နန်းစဉ်မှတ်တမ်းကို စတင်ရေးသားစေခဲ့ပြီး ဓမ္မသတ်ကျမ်းကိုလည်း ပြန်လည်ပြင်ဆင်ရေးသားခဲ့သည်။ ပြာဟွဏအစဉ်အလာအရ ဆောင်ရွက်သည့် ရာဇဝင်သေကမင်္ဂလာထုံးစံများကိုလည်း ပြန်လည်ဆောင်ရွက်သည် (Tha Htwan Aung 1927, 45, 93-110)။ မင်းဗာဘုရင်လက်ထက် ရခိုင်အမွေအနှစ်များကို သျှစ်သောင်းပုထိုးတော်ကြီးနှင့် နန်းတော်ကုန်းအတွင်း တံတိုင်းနံရံများ (၁၉၉၇-၉၈ ခုနှစ် နန်းတော်ကုန်း တူးဖော်ရာ၌ ဤတံတိုင်းများ၏ သေချာစေ့စပ်သော ပုံသဏ္ဍာန်များကို ဖော်ထုတ်နိုင်ခဲ့သည်) ကဲ့သို့သော ကျောက်သားဖြင့် ပြုလုပ်ထားသည့် လက်ရာများ၌ တွေ့မြင်နိုင်ပါသည်။ ဓညဝတီအရေးတော်ပုံ၌ မင်းဗာဘုရင်သည် မောက်သူဇာမြို့ (Murshedabad) အထိ ကျယ်ပြန့်သော ဘင်္ဂလားနယ်ပယ်များကို သိမ်းပိုက်ခဲ့ကြောင်း၊ ဒေလီ “စူလတန်”၏ သမီးတော်ကို လက်ဆက်

ခဲ့ကြောင်း ရေးသားထားသည်။ အရေးတော်ပုံ၌ ဖော်ပြထားသော တိုက်ခိုက်ခြင်း၏ ရည်ရွယ်ချက်သည် မင်းဗာဘုရင်၏ နယ်ပယ်ချဲ့ထွင်ပိုင်စိုးလိုမှုနှင့် ရန်စကျူးကျော်လိုမှုတို့ကို ထင်ဟပ်လျက် ရှိပါသည်။

ဓညဝတီအရေးတော်ပုံ အဆိုအရ မင်းစောမွန်သည် ၎င်းအားနန်းတင်ပေးခဲ့သည်ကို ကျေးဇူးဆပ်သောအားဖြင့် ရခိုင်ပိုင်ဘင်္ဂလားနယ်ပယ်အများစုကို စူလတန်မင်းထံ လက်ဆောင်ပေးခဲ့ရသည်။ သို့ရာတွင် ယခုအချိန်၌ အချိန်အတိုင်းအတာတစ်ခုအထိ ကျေးဇူးဆပ်ခဲ့ပြီးဖြစ်သဖြင့် ထိုနယ်မြေများကို ပြန်လည်သိမ်းပိုက်ရန် ဘုရင်မင်းဗာ လိုလားသည်ဟု အရေးတော်ပုံက ဆိုသည်။ သို့ရာတွင် မင်းဗာဘင်္ဂလားနယ်သို့ ဝင်ရောက်တိုက်ခိုက်ခဲ့ကြောင်း ခိုင်မာသည့် အထောက်အထားမတွေ့ရပေ။ သို့သော် ၁၅၃၉-၄၀ ပြည့်နှစ် ပတ်ဝန်းကျင်၌ ရခိုင်တို့ စစ်တကောင်းကို သိမ်းပိုက်အောင်နိုင်ခဲ့ကြောင်းကိုမူ ယုံကြည်လက်ခံနိုင်ရန် လုံလောက်သည့် အထောက်အထားများ တွေ့ရသည်။ ရခိုင်တို့သည် ကုန်စည်ရောင်းဝယ်ဖောက်ကားသူများနှင့် လှေကြိုစီးတတ်သော အကျင့်ရှိသည့် ကြေးစားစစ်သည်များ ပေါများရာ စစ်တကောင်းဆိပ်ကမ်းအား ကြီးမားသော အခက်အခဲအမျိုးမျိုးကို ရင်ဆိုင်လျက် ထိန်းချုပ်ခဲ့ကြသည်။ ၁၅၃၉ ခုနှစ်နောက်ပိုင်း အခြေအနေများနှင့် စပ်လျဉ်း၍ ပေါ်တူဂီ ရာဇဝင်ဆရာ ဘိုးရို့စ်က တစ်စုံတစ်ရာမျှ မဖော်ပြခဲ့ပေ။ သို့ရာတွင် ၁၅၄၂ ခုနှစ်တိုင်အောင် စစ်တကောင်းကို ရခိုင်တို့ ထိန်းချုပ်လျက်ရှိနေသေးကြောင်းကိုမူ အဆိုပါခုနှစ်သက္ကရာဇ် ရက်စွဲတပ်ထားသည့် စစ်တကောင်းတွင်တွေ့ရသော ရခိုင်ဘာသာ ငွေပြားစာအရ သိရသည် (Shore 1790)။ အာဖဂန်ရှာခန် (Afghan Shar Khan) (၁၅၃၉-၁၅၄၅) လက်ထက် ဘင်္ဂလားနှင့် အိန္ဒိယ၌ ဖြစ်ပွားသော ပြင်းထန်သည့် နိုင်ငံရေးလှိုင်းတံပိုးသည် ရခိုင်အား ဘင်္ဂလားအရှေ့တောင်ပိုင်းတွင် ကြားဝင်ဆောင်ရွက်ရန်နှင့် ပြိုင်ဘက်ဖြစ်သည့် တြိပူရအား မောင်းထုတ်ရန် မလွဲမရှောင်သာသော အခြေအနေတစ်ရပ်ကို ဖြစ်ပေါ်စေခဲ့သည်။

၁၅၃၄ ခုနှစ်တွင် ပေါ်တူဂီရေတပ်သည် ကုလားတန်မြစ်ကို ဆန်တက်ပြီး ရခိုင်တို့ကို မြောက်ဦးအထိ ဆုတ်ခွာသွားစေရန် တိုက်ခိုက်ခဲ့သည်။ သို့သော် ရခိုင်ဘုရင်သည် သူ၏ တပ်များကို စုစည်းပြီး ကျူးကျော်သူတို့ကို ပင်လယ်ဝသို့တိုင်အောင် ပြန်လည်မောင်းထုတ်နိုင်ခဲ့သည် (CL 1932, 2:49)။ ဤအဖြစ်အပျက်မှာ ဂိုအာရို ပေါ်တူဂီအာဏာပိုင်များ၏ လုပ်ဆောင်ချက်မဟုတ်ဘဲ ဘင်္ဂလားနှင့် စစ်တကောင်းဧရိယာရှိ များပြားသောပေါ်တူဂီ အခြေချသူများ၏ ဆောင်ရွက်ချက်များဖြစ်နိုင်သည်။ ဤတိုက်ခိုက်မှုကြောင့် ရခိုင်တို့ အံ့ဩခဲ့ရကြောင်း ငမည်းရာဇဝင်၌ ဖော်ပြထားသည်။ နောက်ပိုင်းတွင် ၁၇ ရာစုအစောပိုင်းမှ စတင်၍ ပေါ်တူဂီနှင့်ရခိုင်တို့ မဟာမိတ်ဖြစ်လာကြောင်း အထောက်အထား တွေ့ရသည်။

၁၅၄၆ ခုနှစ်တွင် ရခိုင်ကို မြန်မာတို့ ဝင်ရောက်တိုက်ခိုက်သည်။ မင်းဗာဘုရင် လက်ထက်၌ ရခိုင်တို့၏ အင်အားအစွမ်းကို ပထမဆုံးအကြိမ်အဖြစ် စမ်းသပ်ခံရခြင်း ဖြစ်သည်။ မင်းဗာဘုရင်သည် မြန်မာတို့ ဝင်ရောက်တိုက်ခိုက်လိမ့်မည်ဟု ကြိုတင်မျှော်လင့်ပြီး ဖြစ်သည့်အတိုင်း မြောက်ဦးမြို့တော်ကို ကျွမ်းကျင်သည့် ကာကွယ်ရေးအစီအစဉ်များဖြင့် လုံခြုံခိုင်ခံ့အောင် ဆောင်ရွက်ထားခဲ့သည်။ ၁၅၄၅ ခုနှစ်တွင် မြန်မာတို့သည် ရခိုင်ပြည် တောင်ပိုင်း သံတွဲနယ်ကို တိုက်ခိုက်သည်။ ထို့နောက် ကြည်းတပ်၊ ရေတပ်များ ကုလားတန်

လေးမြို့ မြစ်ဝှမ်း၌ စုရုံးမိကြပြီး ရခိုင်မြို့တော်ကို စစ်သူကြီးဘုရင့်နောင် (နောင်တွင် ဘုရင် ဖြစ်လာသည်) ဦးဆောင်လျက် ဝိုင်းရံပိတ်ဆို့သည်။ ရခိုင်တို့ကလည်း အသင့်သိုလှောင်ထား သည့် ရေများကို တူးမြောင်းများမှတစ်ဆင့် ထုတ်လွှတ်ပြီး မြို့တော်အနီးဝန်းကျင်၊ အနောက် ပိုင်းနှင့် အရှေ့တောင်ပိုင်းဒေသများကို ရေလွှမ်းမိုးစေခဲ့သည်။ မြောက်ဦးမြို့တော်မှာ အလယ် အလတ် တောင်ကုန်းများအကြားတွင်တည်ရှိပြီး ထူထပ်သော တောအုပ်များက အကာ အကွယ်ပေးကာ တောင်ဘက်တွင် ရေကန်ကြီးနှစ်ခုရှိ၍ တောင်ကုန်းတစ်ခုနှင့်တစ်ခုအကြား တံတိုင်းများဖြင့် ဆက်သွယ်ကာရံထားကြောင်း တွေ့ရသည် (CL 1932, 2:46-8)။ ရခိုင်တို့ တွင် တိုက်ခိုက်သူများကို တွန်းလှန်နိုင်ရန် အင်အား အလုံအလောက်မရှိချေ။ သို့သော် မြန်မာတို့မှာ အစာရေစာပြတ်လပ်လာခြင်းနှင့် ပိတ်မိနေခြင်းတို့ကြောင့် ပြန်လည်ဆုတ်ခွာ ကြရသည်။ မကြာမီအချိန်၌ပင် မြန်မာတပ်များ မြို့ဝန်ခန့်အပ်၍ အုပ်ချုပ်နိုင်ခဲ့သော သံတွဲ ကိုပါ လက်လွှတ်ကြရသည်။ ဦးကုလားရာဇဝင်၌ ဖော်ပြသကဲ့သို့ ရခိုင်ထီးနန်းဆက်ခံနိုင်သူ အခြားတစ်ဦးအား မြန်မာတို့ ထောက်ခံဆောင်ရွက်သည်ဆိုခြင်းနှင့် ပတ်သက်၍မူ ရှင်းလင်း သော အဖြေမရှိချေ။ ထိုအကြောင်းနှင့်စပ်လျဉ်း၍ ရခိုင်မှတ်တမ်းများ၌လည်း အထောက် အထား မတွေ့ရပေ (U Kala 1960)။ နောက်ထပ် နှစ်သုံးဆယ်အကြာ ၁၅၈၀ ပြည့်နှစ်တွင် ရခိုင်ကို မြန်မာတို့ တစ်ဖန် တိုက်ခိုက်ပြန်သည်။ ဤအကြိမ်၌ မြန်မာတို့ အကြီးအကျယ် ရှုံးနိမ့်ခဲ့ပါသည်။ ထိုအချိန်မှစ၍ ရခိုင်တို့မှာ မိမိကိုယ်ကို ခုခံကာကွယ်သူများအဖြစ်မှ သူတစ်ပါးအား ကျူးကျော်တိုက်ခိုက်သူများအဖြစ်သို့ ပြောင်းလဲလာခဲ့သည်။

၁၆ ရာစုကုန်ခါနီးတွင် ကိုရိုမန်ဒယ်နှင့် ဘင်္ဂလားမှ မူဆလင်နှင့်ပေါ်တူဂီကုန်သည် များ မြောက်ဦးသို့ ရောက်ရှိသည်။ ၎င်းတို့သည် ရခိုင်ပြည်၏အဓိကပြည်ပပို့ကုန်ဖြစ်သော ဆန်စပါးနှင့် ဘင်္ဂါလီကျွန်းများကို ဝယ်ယူကြပြီး အိန္ဒိယထွက် ချည်ထည်ပစ္စည်းများနှင့် ဇိမ်ခံ ပစ္စည်းများကို နန်းတော်အတွက် ရောင်းချခဲ့ကြသည်။ ရခိုင်ရာဇဝင်များ၌ ပြည်ပမှ သင်္ဘော အမြောက်အမြားရောက်ရှိလာကြောင်း ဖော်ပြ၏။ မြန်မာပြည်အထက်ပိုင်းမှ ပတ္တမြားနှင့် အိန္ဒိယပြည်ဖြစ် ချည်ထည်ပစ္စည်းများမှာ ဘင်္ဂလားပင်လယ်နှင့် အင်းဝကို ဆက်သွယ်သည့် ရခိုင်ပြည်ဖြတ် ကုန်သွယ်ရေး၏အဓိကပစ္စည်းများ ဖြစ်ကြသည် (Guedes 1994, 201; Leider 1994; Blackmore 1985, 30)။ ဤအချိန်၌ ရခိုင်ပြည်သည် ဓညဝတီ (စပါးဆန်ရေ ပေါသည့် မြေ) ဆိုသည့်အတိုင်း ဒေသခံပြည်သူများအတွက် အစဉ်အမြဲ စည်ပင်ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက် သည့် တိုင်းပြည် ဖြစ်ခဲ့၏။ ကုန်သွယ်ရေးချဲ့ထွင်မြှင့်တင်မှုက ရခိုင်ပြည်ကို ကြွယ်ဝချမ်းသာ စေခဲ့ပြီး ရခိုင်ဘုရင်များကို အင်အားခိုင်မာတောင့်တင်းစေခဲ့ပါသည်။ ရခိုင်ပြည်တွင် နိုင်ငံခြားသား ကြေးစားစစ်သည်များ၊ အနုပညာသည်များ၊ ကုန်သည်များလည်း အလွန် များပြားလာသည်။ အိန္ဒိယများနှင့် နောက်ပိုင်းတွင် ပေါ်တူဂီများက လက်နက်ထုတ်လုပ် မှုနှင့် အသုံးပြုမှု နည်းပညာများကို လွှဲပြောင်းပေးခဲ့သည် (Person and Das Gupta 1987; Parker 1988; Subrahmanyam 1993; Tak Htwan Ni 1985)။ ထို့ပြင် ကျောက်သားပုထိုး တော်များနှင့် ခံတပ်များ တည်ဆောက်ရာတွင်လည်း အကူအညီပေးခဲ့ကြသည်။ မင်းဗာ လက်ထက်သည် နိုင်ငံရေးအာဏာချဲ့ထွင်နိုင်မှု ဖူးပွင့်ရာကာလတစ်ခုဖြစ်သည့်ပြင် ပြောင် မြောက်သည့် အနုပညာလက်ရာများ ထွန်းကားရာ သမိုင်းခေတ်တစ်ခုလည်း ဖြစ်ခဲ့သည်။

မင်းဗာအား ဆက်ခံသူ မင်းတိက္ခာ (၁၅၅၃-၁၅၅၅) သည် ထီးနန်းလုပွဲကို ရင်ဆိုင်လျက် နန်းတက်လာခဲ့သည်။ ၎င်းသည် ခမ်းနားထည်ဝါသော ကိုးသောင်းပုထိုးတော်ကြီးကို တည် ထားခဲ့သည်။ ဤပုထိုးတော်ကြီးမှာ ၁၆ ရာစု ရခိုင်ဗိသုကာ၏ အပြောင်မြောက်ဆုံးသော လက်ရာတစ်ခုပင် ဖြစ်သည် (Gutman 2001)။

၁၅၅၀ ပြည့်နှစ်နှင့် ၁၅၈၀ ပြည့်နှစ်များအတွင်း ရခိုင်ဘုရင်များသည် တြိပူရနိုင်ငံနှင့် လည်းကောင်း၊ စစ်တကောင်း၊ မူဆလင်ဘုရင်ခံများနှင့်လည်းကောင်း စစ်မက်ဖြစ်ပွားခဲ့သည်။ (တြိပူရသည် ၁၅၆၀ ပြည့်နှစ်အစောပိုင်းနှစ်များတွင် စစ်တကောင်းကို ထိန်းချုပ်နိုင်ခဲ့ပြီး စစ်တကောင်းရှိ မူဆလင်ဘုရင်ခံများမှာ ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့်ရှိသော ဘင်္ဂလား စူလတန်များ အဖြစ် တန်ခိုးကြီးထွားလာခဲ့ပြီး အနောက်ဘက်၌ နိုင်ငံရေးရန်သူများနှင့် ရင်ဆိုင်ခဲ့ရပါသည်။) ၁၅၆၇ ခုနှစ်တွင် ဘင်္ဂလားဒေသ အစိတ်အပိုင်းအများစုကို မဂိုတပ်များ သိမ်းပိုက်ခဲ့ပြီး လွတ်လပ်သော စူလတန်အုပ်ချုပ်မှုကို နိဂုံးချုပ်စေခဲ့သည်။ ဤဖြစ်စဉ်မှာ ဘင်္ဂလားတစ်ခွင် လုံး၏သမိုင်းအတွက် ခေတ်ကာလအသစ်တစ်ခု ဖွင့်လှစ်ပေးလိုက်ခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ မဂို ဘုရင်ခံများသည် ဘင်္ဂလားအရှေ့ပိုင်းနှင့် တောင်ပိုင်းဒေသများ၏ ခုခံတွန်းလှန်မှုကို ဆယ် စုနှစ်အတန်ကြာ ဆက်လက်ရင်ဆိုင်ခဲ့ရသည်။ ဤသို့ ခိုင်မာသည့် ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုအာဏာ မရှိခြင်းကပင် ဘင်္ဂလားအရှေ့တောင်ပိုင်းဒေသကို နိုင်ငံရေးအာဏာယှဉ်ပြိုင်မှုနှင့် စစ်မက် ရေးရာယှဉ်ပြိုင်မှု ဖြစ်ပေါ်စေရန် တံခါးဖွင့်ပေးသလို ဖြစ်ခဲ့သည်။ ၁၆ ရာစုအကုန်နှင့် ၁၇ ရာစု အစောပိုင်းကာလများသည်ကား အရှေ့မြောက်ဒေသသို့ ရခိုင်တို့နယ်ပယ်ချဲ့ထွင်နိုင် ခဲ့သည့် အထွတ်အထိပ်အချိန်ကာလများပင် ဖြစ်တော့သည်။

ဒေါက်တာကျော်မင်းထင်

ဒေါက်တာကျော်မင်းထင် မြန်မာဘာသာပြန်ဆိုသော ဒေါက်တာ ဂျာနယ်၊ လိုက်ဒါ၏ မြောက်ဦးခေတ် ရခိုင်ပြည် ရွှေရောင်လွှမ်းချိန်စာအုပ်မှ ကောက်နုတ်ဖော်ပြပါသည်။

သုတေသနပြုချက်များနှင့် လေ့လာမှုများ

အဓိကအားဖြင့်

“စာဖတ်သောလူများသည် ကြီးစိုး၏။
သမုဒ္ဒရာရေတို့သည် သင်္ဘောတစ်စင်းလုံးကို
မြုပ်အောင် ပေါ်အောင် ပြုနိုင်သကဲ့သို့
စာရေးဆရာတို့၏ ခွက်ငယ်တွင် ထည့်ထားသည့်
အနည်းငယ်သောမင်တို့မှာလည်း လူများတစ်မျိုးလုံးကို
တိုးတက်အောင်၊ နစ်မြုပ်အောင် ဆောင်ရွက်နိုင်ကြောင်း
သိမြင်ယုံကြည်ပါသဖြင့် ...”

ဗမာပြည်သည် တို့ပြည်

ဗမာစာသည် တို့စာ

ဗမာစကားသည် တို့စကား

တို့ပြည်ကို ချစ်ပါ

တို့စာကို ချီးမြှင့်ပါ

တို့စကားကို လေးစားပါ ဟူသောကြွေးကြော်သံသည် မြန်မာနိုင်ငံ သူ့ကျွန် ၁၀ ကျရောက်နေရသည့်ကာလက အမျိုး၊ ဘာသာ၊ သာသနာနှင့် စာပေယဉ်ကျေးမှုကို မြတ်နိုးလေးစား တန်ဖိုးထားတတ်ကြမည့် မြန်မာနိုင်ငံတိုင်းရင်းသား သွေးချင်း ညီအစ်ကို မောင်နှမများ၏ နှလုံးသားမှ ဖိတ်လျှံထွက်ပေါ်လာခဲ့သည့် အမျိုးသားဇာတိမာန် နိုးကြား ထက်မြက် ရှင်သန်စေရေးအတွက် ပဏာမတပ်လှန့်သံတစ်ရပ် ဖြစ်ခဲ့သည်။

အဘယ့်ကြောင့်နည်းဟုဆိုပါမူ လူမျိုးနှင့်စာပေသည် ဆက်စပ်နှယ်လျက်ရှိ၏။ ရေမြင့်ကြာတင့် ဆိုသောစကားပမာနှင့်အညီ မိမိလူမျိုးမြင့်လျှင် မိမိစာပေသည်လည်း မြင့်မားတင့်တယ်ခဲ့ရစမြဲ ဖြစ်၏။ ပုဂံခေတ်ကာလမှစ၍ ကုန်းဘောင်ခေတ်ကာလထိတိုင် မြန်မာမင်းအဆက်ဆက်တို့သည် မိမိလူမျိုး၊ မိမိစာပေ၊ မိမိဘာသာ၊ သာသနာ၊ ယဉ်ကျေးမှု တို့ဖြင့် စည်ပင်ပြောစွာ အုပ်စိုးခဲ့ရာမှ ၁၂၄၇ ခုနှစ် တန်ဆောင်မုန်းလဆုတ် ရ ရက်နေ့တွင် မြန်မာနိုင်ငံ၏ နောက်ဆုံးဘုရင် သီပေါအရှင်အား နယ်ချဲ့အင်္ဂလိပ်တို့က ဖမ်းဆီးနန်းချခဲ့ သောအချိန်ထိ ရေတွက်သော် နှစ်ပေါင်း ၈၀၀ ကျော်ခန့်ကာလအတွင်း ရှေးခေတ်မြန်မာစာပေ ၏ တိုးတက်မြင့်မားလာမှုကား အစဉ်အလာ ကြီးမားခဲ့ကြောင်း သိရှိနိုင်ပေသည်။

ရှေးမြန်မာမင်းများလက်ထက်တွင် တေးထပ်၊ လင်္ကာ၊ ရတုနှင့် ပျို့စသော အရေး အသားတို့မှာ မြန်မာတိုင်းရင်းသားတို့၏ ရိုးရာယဉ်ကျေးမှု၊ ကိုယ်ပိုင်စာပေအဖြစ် ဖွံ့ဖြိုး တိုးတက်ခဲ့ပေသည်။ ဗုဒ္ဓတရားတော်နှင့်အညီ အလိမ္မာစာမှာရှိဆိုသော စကားအတိုင်း လိမ္မာရေးခြား ပွားများစေရန် ကိုယ်၊ နှုတ်၊ နှလုံး သုံးပါးကို စောင့်ထိန်းနိုင်မည့် ဆုံးမပုံပြင် သွန်သင်လမ်းပြသော စာပေလက်ရာများအဖြစ် ခေတ်အဆက်ဆက် ထင်ရှားခဲ့လေ၏။

သို့ရာတွင် သီပေါမင်းပါတော်မူပြီးနောက်ပိုင်းကာလ မြန်မာတစ်နိုင်ငံလုံး နယ်ချဲ့ လက်အောက် ကျရောက်သည့် အချိန်ကာလမှစ၍ မြန်မာစာပေ၊ မြန်မာ့ယဉ်ကျေးမှု၊ မြန်မာ တို့ ကိုးကွယ်အပ်သော ဗုဒ္ဓဘာသာ သာသနာတို့မှာ တစ်စတစ်စ ညှိုးမှိန်လာခဲ့ရတော့၏။

နယ်ချဲ့အင်္ဂလိပ် လူမျိုးခြားဘာသာခြားတို့၏ အုပ်စိုးမှုလောင်းရိပ်အောက်၌ မြန်မာ လူမျိုးတို့၏ အသက်သွေးကြောဖြစ်သော မြန်မာစာပေ၏နေရာတွင် လူမျိုးခြား အင်္ဂလိပ် စာပေက အစားထိုး ဝင်ရောက်လာခဲ့ပေသည်။

အစိုးရရုံးဌာနနှင့်ကုန်သွယ်လယ်လုပ်မှုစကား မြန်မာ့ဝေါဟာရစာပေအစား အင်္ဂလိပ်စာ၊ အင်္ဂလိပ်စကားတို့က နေရာယူလာခဲ့သည်။ မြန်မာ့ရေသောက်၍ မြန်မာ့မြေပေါ်၌ ကျူးကျော် နေထိုင်ခဲ့ကြသော လူမျိုးခြားတို့ကို ‘သခင်’ အဖြစ် သတ်မှတ်ကာ မြေပိုင် ယာပိုင်ရှင်အစစ် ဖြစ်ကြသည့် မြန်မာလူမျိုးတို့က ‘ဘုရား’ ထူးခဲ့ကြရပြီး ကျွန်နေရာမှ ဒူးထောက် အခစားဝင် နေခဲ့ရလောက်အောင် အဘက်ဘက်မှ နိမ့်ကျခဲ့ရလေသည်။

ထို့အတူ ပညာရေးနှင့်ပတ်သက်၍လည်း တိုင်းတစ်ပါးသားတို့ ပြုစုထားသော မြန်မာ

ရာဇဝင်စာအုပ်များကို လူငယ်မောင်မယ် စာသင်သားများအား သင်ကြားရန် ထုတ်ဝေခဲ့သည်။ ထိုစာအုပ်တို့တွင် မြန်မာရာဇဝင်မှ ပျော့ကွက် ဟာကွက် အားနည်းလစ် ဟာချက် တို့ကို သိမ်မွေ့စွာ ထောက်ပြလျက် ရှေးခေတ်မြန်မာမင်းအဆက်ဆက်တို့၏ ဂုဏ်သိက္ခာကျဆင်းစေရန် တမင်ရေးသားခဲ့လေသည်။

ပညာသင်ကျောင်းသားမြန်မာလူငယ်လေးတို့၏ နုနယ်သောဦးနှောက်အတွင်းသို့ ရှေးခေတ်အဆက်ဆက်မှ မြန်မာမင်းတို့အား အထင်မှား အမြင်မှား ဖြစ်စေခဲ့သည်။ ကျွန်ုပ်တို့ဝင်လာစေသော စာပေတို့ဖြင့် ထိုးနှက်ခဲ့သည်။

ထို့အတူ စီးပွားရေးဘက်မှ ကြည့်ပါကလည်း မြန်မာနိုင်ငံမှ ထွက်ကုန်များကို နိုင်ငံတကာသို့ တင်ပို့ရောင်းချကာ ထိုဝင်ငွေအခွန်အကောက်တို့ဖြင့် မြို့ပြကြီးများတွင် ခေတ်မီကုန်တိုက်ကြီးများ၊ လူနေတိုက်အိမ်ကြီးများ၊ ဘဏ်တိုက်ကြီးများ၊ မြူနီစီပယ် အုပ်ချုပ်ရေးများ ဖွင့်လှစ်၍ မြို့တော်သန်ရှင်းလှပစေခြင်း၊ ရှေးခေတ်ကုန်လမ်းခရီး လှည်းကြမ်းစီး၍ သွားခဲ့ရသည်ကို မီးရထား၊ မော်တော်ကားများဖြင့် အစားထိုးခဲ့ခြင်း၊ ရေကြောင်းကို လှေလောင်းဖြင့် သွားခဲ့ရာမှ မီးသင်္ဘောစီးလျက် ခရီးတွင်စေခြင်း စသောခေတ်ကို ပြုပြင်ပြောင်းလဲခဲ့ခြင်းဖြင့် ရှေးနှင့်မတူတစ်မူထူးလျက် မြန်မာ့မြေပြင်ပေါ်တွင် ထင်ရှားစွာ နိုင်ငံကြီးပွားခြင်းတို့အား မြန်မာ့သယံဇာတ ထွက်ကုန်တို့ဖြင့် ငါးကြင်းဆီဖြင့် ငါးကြင်းကြော်ကာ မြန်မာနိုင်ငံသားတို့ကို သွေးဆောင်ဖြားယောင်းခဲ့လေသည်။

ပညာသင်
ကျောင်းသား
မြန်မာလူငယ်လေး
တို့၏ နုနယ်သော
ဦးနှောက်အတွင်းသို့
ရှေးခေတ်
အဆက်ဆက်မှ
မြန်မာမင်းတို့အား
အထင်မှား အမြင်မှား
ဖြစ်စေခဲ့သည်။
ကျွန်ုပ်တို့
ဝင်လာစေသော
စာပေတို့ဖြင့်
ထိုးနှက်ခဲ့သည်။

သို့ရာတွင် မြန်မာနိုင်ငံကြီးပွားလာသည့်တိုင် တိုင်းရင်းသားမြန်မာလူမျိုးအများစုတို့မှာမူ ဆင်းရဲတွင်းနက်နေကြဆဲပင်။ နိုင်ငံကြီးပွားပြီး လူမျိုးနွမ်းပါးလျက် ရှိနေရခြင်းကား အဘယ်နည်း။

တိုင်းရင်းသားမြန်မာလူမျိုးတို့သည် လူမှုရေး၊ နိုင်ငံရေး၊ စီးပွားရေးတွင် ဘက်စုံ လက်မဲ့ဖြစ်နေရသဖြင့် ကြီးပွားခွင့်မရ။ တိုင်းရင်းသားများ ပိုင်ဆိုင်သော ပစ္စည်းဘဏ္ဍာများ မဟုတ်သရွေ့၊ လူမျိုးကွဲတိုင်းတစ်ပါးသားတို့ အမြတ်ထုတ်ပိုင်ဆိုင်သော ပစ္စည်းဘဏ္ဍာများ ဖြစ်

နေသရွေ့ မြန်မာလူမျိုး မကြီးပွားနိုင်။ တိုင်းတစ်ပါးသားကုန်သည်ကြီးများကို နယ်ချဲ့ အင်္ဂလိပ်တို့မှ စီးပွားရေးဘက်လိုက် ကာကွယ်ပေးနေသရွေ့ တိုင်းရင်းသားတို့အနေဖြင့် ဝီရိယစွမ်းအား မည်မျှစိုက်ထုတ်ပါသော်လည်း မိမိတို့အတွက် အကျိုးမများနိုင်ဘဲ တိုင်းတစ်ပါးသား တိုးတက်ကြီးပွားခြင်းသာဖြစ်ကြလိမ့်မည်ကို နှောင်းခေတ် လူငယ်ပညာ တတ် လူငယ်မောင်မယ်တို့က မြင်သာထင်သာ ရှိလာခဲ့ကြသည်။

ထို့ကြောင့် နိုင်ငံနှင့်လူမျိုး မကွေကွင်းနိုင်သော အဝိနာဘာဝသဘောရှိသဖြင့် ဉာဏ်ပညာ အမြော်အမြင်ကြီးမားလျက် နိုင်ငံချစ်စိတ်၊ အမျိုးချစ်စိတ်၊ ထက်သန်သော တိုးတက်သည့် ခေတ်ပညာတတ်လူငယ်မောင်မယ်တို့က လောင်းရိပ်မိနေကြသော မြန်မာ တိုင်းရင်းသား ပြည်သူတစ်ရပ်လုံးအတွက် နယ်ချဲ့လောင်းရိပ်အောက်မှ လွတ်မြောက်နိုင်ရန် နိုင်ငံကြီးပွားခြင်းနှင့်အတူ လူမျိုးပါ ကြီးပွားရေးကို လိုလားစွာ အားတတ်သရော စိတ်ရော ကိုယ်ပါ ကြံစည် ကြိုးပမ်းစပြုလာခဲ့ကြပေသည်။

ဤသို့ဖြင့် ကိုလိုနီခေတ် မြန်မာနိုင်ငံတွင် အင်အားတောင့်တင်းသော ‘တို့ဗမာ အစည်းအရုံးကြီး’ ဟူ၍ မြန်မာနိုင်ငံရေးအသင်းအဖွဲ့ကြီးတစ်ခု ပေါ်ပေါက်လာခဲ့ရပေသည်။ ဗမာပြည်သည် တို့ပြည်၊ ဗမာစာသည် တို့စာ၊ ဗမာစကားသည် တို့စကား၊ တို့ပြည်ကို ချစ်ပါ၊ တို့စာကို ချီးမြှင့်ပါ၊ တို့စကားကို လေးစားပါ ဟူသည့် ၁၉၃၀ ပြည့်နှစ် သခင်ဘသောင်း ဦးစီးခဲ့သော တို့ဗမာ အစည်းအရုံးသခင်အသင်းကြီး၏ ကြွေးကြော်သံကား နယ်ချဲ့အင်္ဂလိပ် အစိုးရကို ဦးစွာတုံ့ပြန်စိန်ခေါ်လိုက်ခြင်းပင်ဖြစ်၏။

ကနဦးတွင် မြန်မာပြည်၊ မြန်မာစာ၊ မြန်မာစကားကို လေးစားချီးမြှင့် အလေးမူအရေးယူ တန်ဖိုးထားလာကြရန် ဦးလွန်း၊ ဆရာဘီ၊ ဆရာရိပ်၊ ဒီးဒုတ်ဦးဘချိုနှင့် လောကဓံဦးထွန်းလှ၊ အမျိုးသားဦးသိန်းမောင်တို့ပါဝင်သော ‘မြန်မာစာပေ စင်ကြယ်ရေးအဖွဲ့’ ကို ဖွဲ့စည်းလှုံ့ဆော် ခဲ့ပေသည်။

ထိုမျှမက ၁၉၂၀ ပြည့်နှစ် ရန်ကုန်တက္ကသိုလ်ကျောင်းသားကြီးများက နယ်ချဲ့ အင်္ဂလိပ်အစိုးရကို သပိတ်မှောက်ခဲ့သည်။ မြန်မာစာပေကို အလေးအနက်ထား သင်ကြား ပေးခဲ့သော အမျိုးသားကျောင်းများ ဖွင့်လှစ်ခဲ့သည်။ အမျိုးသားရေးစိတ်ဓာတ် ရှင်သန် ထက်မြက်စေရန် ကြိုးပမ်းခဲ့ကြသည်။ ထိုမျှမက ၁၉၃၀ ပြည့်နှစ် တို့ဗမာအစည်းအရုံး၏ တပ်လှန့်ကြွေးကြော်သံက မီးခဲပြာဖုံး မြန်မာစာပေအား ပြန်လည် တောက်ပြောင်လာ စေခဲ့သည်။ ဆရာကြီး ဦးဖေမောင်တင် ဦးစီးကာ တက္ကသိုလ်နယ်မြေမှလည်း မြန်မာနိုင်ငံ ပညာပြန့်ပွားရေးအသင်းကို ထူထောင်လျက် ဂန္ထလောကမဂ္ဂဇင်းအား ထုတ်ဝေခဲ့သည်။ ဂန္ထလောက စာစောင်သည် မြန်မာတိုင်းရင်းသား ခေတ်ပညာတတ်လူငယ်များအား ခေတ် အမြင်၊ ခေတ်အတွေးတို့ကို မျက်စိဖွင့်ပေးခဲ့သဖြင့် ခေတ်စမ်းစာပေပေါ်ထွန်းရာ အခြေခံ အုတ်မြစ်ဟု ဆိုကလည်း မမှားနိုင်ပေ။ မြန်မာစာပေ ပြန်လည်တိုးတက်လာရေးအတွက် တက္ကသိုလ်နယ်မြေတွင် လှုပ်ရှားခဲ့သလို မြန်မာစာရေးဆရာများကိုလည်း ၁၉၂၃ ခုနှစ် ဇွန်လ ၁၆ရက်နေ့ထုတ် သူရိယသတင်းစာပါ ‘စာအုပ်သစ်များ’ အခန်းမှ ကလောင်အမည် ‘မောင်’ က- ‘မြန်မာပြည်ရှိ စာရေးဆရာများသည် အယုတ် အလတ် အမြတ် ဟူ၍ ခွဲခြမ်းစိတ်ဖြာ သောသဘောမထားဘဲ အစည်းအရုံးပြုကာ စာဖတ်ဝါသနာပါစေရန်၊ ပိဋကတ်တိုက် တည်

ထောင်ရန်၊ လူအများ စိတ်ဝင်စားစေရန်များကို ဆောင်ရွက်ဖို့ရန် အချိန်ရောက်ချေပြီဟု ထင်မြင်သဘောရှိကြောင်း အကြောင်းဆိုက်သည့်အလျောက် ရေးသားလိုက်ပေသတည်း’ ဟူ၍ နိုင်ငံရေးအတွက် သခင်အဖွဲ့အစည်းများ ကိုထူထောင်သည့်နည်းတူ မြန်မာစာပေ တိုးတက်မြင့်မားစေရန် စာရေးဆရာအသင်းဖွဲ့စည်းရေးကို အစောဆုံးရေးသားလှုံ့ဆော် ခဲ့သည်ကို လေ့လာတွေ့ရှိရပေသည်။

ထို့နောက် ၁၉၃၂ ခုနှစ် ဇွန်လ ၁၈ ရက်ထုတ် သူရိယသတင်းစာ၌ပင် ‘ကြွက်စုတ်ကြီး’ အမည်ခံ ဆောင်းပါးရှင်က စာရေးဆရာအသင်းဖွဲ့စည်းရေးကို ထောက်ခံသည့် ဆောင်းပါး တစ်ပုဒ် ရေးခဲ့ပြန်ပါသည်။ ထိုဆောင်းပါးတွင် စာရေးဆရာများ အစည်းအရုံးမရှိ၍ အကျိုးယုတ် နေကြောင်း၊ စာမူများ မတန်တဆရောင်းစားနေကြောင်း၊ ထိုကဲ့သို့ ရန်ပုံငွေမျိုးရှိပါက စာအုပ်ရေးလိုသူများကလည်း များလာမည်ဖြစ်ကြောင်း အစည်းအရုံးမရှိ၍ စာမူနှုန်းသေ မရှိဖြစ်ကာ ကျားသနားမှ နွားချမ်းသာရမည့်အခြေအနေရောက်နေကြောင်း၊ စာရေးဆရာ များ ညီညွတ်ပါက နိုင်ငံခြားစာများဖြင့် ရေးသားထားသောစာအုပ်များကို အချင်းချင်း ညှိနှိုင်းတိုင်ပင်၍ ဘာသာပြန်ဆိုနိုင်ရန် အကြံပေးကြောင်း ဖော်ပြပါရှိလေသည်။

သို့နှင့် ၁၉၃၅ ခုနှစ်သို့ ရောက်လာခဲ့သောအခါ ရန်ကုန်မြို့၌ စာရေးဆရာများနှင့် သတင်းစာဆရာများက စာရေးခြင်းနှင့် တိုင်းပြည်တိုးတက်မှုဆွေးနွေးရန် ထမင်းစားပွဲကို ဒီဇင်ဘာလ ၁ ရက်နေ့ ရန်ကုန်အရှေ့ပိုင်း ပုဇွန်တောင်ဆရာဘာ၏ဥယျာဉ်တွင် ဖိတ်ကြား ကျင်းပခဲ့ကြပါသည်။ ထိုထမင်းစားပွဲကား စစ်ကြိုခေတ်၏ စာရေးဆရာနှင့် သတင်းစာ ဆရာများ တွေ့ဆုံစုစည်းသော ပထမဆုံးစာပေလှုပ်ရှားမှုပင် ဖြစ်သည်။ ဆွေးနွေးပွဲသို့ ကြွရောက်လာကြသူများမှာ ဆရာကြီးဦးလွန်း၊ ပါဠိဆရာကြီးဆရာဘီ၊ ဦးစိန်း(မြန်မာ့အလင်း)၊ ဒီးဒုတ်ဦးဘချို၊ အယ်ဒီတာဦးဘရင်၊ ဦးမောင်ကလေး(မြန်မာ့ဂုဏ်ရည်)၊ ပုဇွန်တောင် ဆရာဘ၊ ရှေးမူဟောင်းဆရာကျော်၊ ဆရာဝီမိုးနင်း၊ ဆရာဒဂုန်နတ်ရှင်၊ ဦးချန်ထွန်း(ဝတ်လုံတော်ရ)၊ သခင်ဘစိန်၊ ကိုထွန်းစိန်(မြန်မာ့နေ့စဉ်)၊ ကိုချစ်မောင်(မြန်မာ့အလင်း)၊ ကိုတင်မောင် (နယူးဘားမား)၊ ကိုအုန်း(တက္ကသိုလ်)၊ ကိုလှ(ကြီးပွားရေးမဂ္ဂဇင်း-နောင်အခါ လူထုဦးလှ)၊ ဇေန၊ တက်ထွန်း၊ သိပ္ပံကျော်ထင်၊ ဦးလှမောင်၊ ဦးသွင်၊ ဦးရှိန်(ကာယဗလ)၊ ဦးအုန်းခင် (ခြေလျင်အဖွဲ့)၊ ဦးဇော်ဝိတ်၊ ဦးပုဂ္ဂိုတို့အပါအဝင် စာပေချစ်မြတ်နိုးသူများ စုစည်းတက်ရောက် ခဲ့ကြပြီး နံနက် ၈ နာရီမှ နေ့လယ် ၂ နာရီထိတိုင် စိတ်အားထက်သန်စွာ ဝိုင်းဝန်းဆွေးနွေး ခဲ့ကြလေသည်။

ထိုစဉ်က မြန်မာလူမျိုးတို့သည် တိုးတက်နေသော နိုင်ငံခြားသားများနှင့်နှိုင်းယှဉ် ပါက နိုင်ငံရေး၊ ပညာရေး၊ ကုန်ကူးသန်း ရောင်းဝယ်ရေး၊ ဘာသာရေး၊ ကျန်းမာရေး စသဖြင့် အစစအရာရာ နေရာတကာ၌ အောက်ကျနောက်ကျဖြစ်နေကြောင်း၊ ပြင်သစ်နိုင်ငံပြုပြင် ရေး စာရေးဆရာကြီး ဘော်လ်တိုင်ယာက “Books rules the world.” “စာအုပ်စာတမ်းသည် ကမ္ဘာကြီးကို လွှမ်းမိုးပြုပြင်နေသည်” ဟူသော အဆိုပြုချက်ကို ကိုးကားပြီး မြန်မာလူမျိုး တိုးတက်အောင် လုပ်နိုင်ကြောင်း၊ ထို့ကြောင့် လက်ရှိစာရေးဆရာ၊ စာနယ်ဇင်းဆရာတို့ သည် မိမိတို့စာရေးသားရာ၌ အမျိုးနှင့် တိုင်းပြည်ကိုချစ်သည့်အတွက် အသက်စွန့်ဆောင် ရွက်ကြပုံ၊ မိမိလက်တွင်း၌ ကူးသန်းရောင်းဝယ်ရေးမရှိသောတိုင်းပြည်သည် ရေမထိရသော

သစ်ပင်ကဲ့သို့ တစ်နေ့တခြား ချို့ယွင်းပျက်စီးရပုံတို့ကို စာဖတ်သူများအား အသိပေးရေးသားကြရန်၊ မြန်မာစာပေဖြင့် မရှိသေးသော မြန်မာလူမျိုးတို့၏ အဆင့်အတန်းမြင့်မားစေနိုင်သော စာအုပ်အမျိုးမျိုးတို့ကို မြန်မာဘာသာသို့ ကူးပြောင်း၍ မြန်မာစာပေတိုးတက်ကျယ်ပြန့်စေရန်၊ စာအုပ်များကို ထင်မြင် ရေးသားချက်ရေးသားကြရာ၌ ဟုတ်တိုင်းမှန်ရာကို အဂတိမလိုက်ဘဲ ဝေဖန်ရေးသားရန်၊ မြန်မာသတင်းစာများက တိုင်းပြည်တွင် မတရားလုပ်ကိုင်နေကြသူများအား တရားသဖြင့် ဖြစ်လာအောင် ဆောင်ရွက်ကြရန် သတင်းစာဆရာများ၏ အခန်းကဏ္ဍကို ဆွေးနွေးခဲ့ကြသလို စာရေးဆရာများ၏ တာဝန်ကိုလည်း အောက်ပါအတိုင်း ဆွေးနွေးခဲ့ပေသည်။

စာဖတ်သောလူမျိုးသည် ကြီးစိုး၏။ သမုဒ္ဒရာရေတို့သည် သင်္ဘောတစ်စင်းလုံးကို မြုပ်အောင် ပေါ်အောင် ပြုနိုင်သကဲ့သို့ စာရေးဆရာတို့၏ ခွက်ငယ်တွင် ထည့်ထားသည့် အနည်းငယ်သောမင်တို့မှာလည်း လူမျိုးတစ်မျိုးလုံးကို တိုးတက်အောင်၊ နစ်မြုပ်အောင် ဆောင်ရွက်နိုင်ကြောင်း သိမြင်ယုံကြည်ပါသဖြင့် စာရေးဆရာများသည် အမျိုး၊ ဘာသာ၊ သာသနာ၊ ပညာတိုးတက်ကြီးပွား တန်ခိုးထွားနိုင်ရေးအတွက် ကလောင်လက်နက်ကိုင်ဆွဲကာ နယ်ချဲ့အင်္ဂလိပ်အစိုးရကို စာပေဖြင့် လှုံ့ဆော်တိုက်ခိုက်ရန် အကြံပေး ဆွေးနွေးခဲ့ကြပါသည်။ ဤသို့ စာရေးခြင်းဖြင့် တိုင်းပြည်တိုးတက်မှုဆွေးနွေးပွဲ ပြီးဆုံးခဲ့သည့် နောက်ပိုင်းတွင် မြို့နယ်များသို့ ကွင်းဆင်းဟောပြောပွဲများ ပြုလုပ်ခဲ့ကြသော်လည်း စာရေးဆရာအသင်းကိုမူ မဖွဲ့စည်းဖြစ်ခဲ့သေးပါ။ စစ်ကြိုခေတ်ဖြစ်သော ၁၉၄၀ ပြည့်နှစ်ရောက်မှပင် ရန်ကုန်အရှေ့ပိုင်း ခရစ်လမ်း (ယခု ဗိုလ်မြတ်ထွန်းလမ်း)ရှိ မက်သဒစ်ကျောင်းခန်းမတွင် သတင်းစာဆရာများနှင့် စာရေးဆရာများအား အစည်းအဝေးခေါ်ယူကာ သဘာပတိအဖြစ် မဟာဆွေက ဆောင်ရွက်ပြီး စာရေးဆရာကြီး ဦးသိန်းဖေမြင့်က အမှုဆောင်အဖွဲ့အမည်အားလုံးကို တင်သွင်းခဲ့သည်။

မြန်မာပြည်စာရေးဆရာများအစည်းအရုံး (Burma Writer's Union) အမည်ဖြင့် ဥက္ကဋ္ဌ ဒီးဒုတ်ဦးဘချို၊ ဒုဥက္ကဋ္ဌ မဟာဆွေ၊ အတွင်းရေးမှူး သင်္ခါ၊ တွဲဖက်အတွင်းရေးမှူး ပန်းဝတ်ရွှေ (နဂါးနီဂျာနယ် အယ်ဒီတာ)၊ နိုင်ငံခြားရေးမှူး ဦးသိန်းဖေမြင့်၊ ကော်မတီဝင်များတွင် ဦးရန်အောင်၊ ငွေစန္ဒာ (ရုပ်ရှင်ဒါရိုက်တာ ဦးဘဇင်)တို့ ပါဝင်သော မြန်မာနိုင်ငံ၏ ပထမဦးဆုံးသော စာရေးဆရာအသင်းကို ဖွဲ့စည်းနိုင်ခဲ့သည်။

အင်္ဂလိပ်နယ်ချဲ့ခေတ်တွင် စာရေးဆရာအင်အားကြီးမားခဲ့သည့် ပထမဆုံးသော စာရေးဆရာအသင်းကြီးတစ်သင်းအဖြစ် ခိုင်မာစွာရပ်တည်နိုင်ခဲ့ပေသည်။ ထိုအသင်းကြီးသည်လည်းမြန်မာပြည်သို့ ကူးစက်လာသော စစ်ကြီးနှင့်အတူ ဂျပန်အဝင်၌ အလိုအလျောက် ပျက်သွားခဲ့ပြန်တော့သည်။

မည်သို့ပင်ဆိုစေ ကိုလိုနီခေတ်တွင် မြန်မာတိုင်းရင်းသားစာပေပညာရှင်များ ကိုယ်တိုင် နယ်ချဲ့ စနစ်ဆန့်ကျင်ရေးတိုက်ပွဲနှင့် အမျိုးသားညီညွတ်ရေးအတွက် ကလောင်လက်နက်ကိုင်စွဲ၍ ပါဝင်ဆင်နွှဲခဲ့ခြင်းအား သမိုင်းမှတ်တမ်းတစ်ရပ်အဖြစ် ဂုဏ်ပြုဖော်ပြအပ်ပါသည်။

တနင်္သာရေတိုင်းဒေသကြီး၊ ပုသိမ်မြို့နယ်၊ နေပြည်တော်

အထွေထွေအဖွဲ့ချုပ်

“ဇနီးကွက်ရုပ်၊ ပစ်တိုင်းထောင်ရုပ်တို့သည်
 ပြုလုပ်သည့်နေရာတွင် လက်ချက်မများလှပါ။
 ပစ်တိုင်းထောင်သည်
 ဘယ်လိုပင်လှဲလှဲ မလဲဘဲ အမြဲထောင်နေအောင်
 ဖင်ခြေကို မြေနှိ ရွံ့စေးကပ်ပြီး ခြောက်အောင် နေလှန်းလို့
 ရွံ့မခြောက်တခြောက်တွင် စက္ကူဖြင့် ပြန်ကပ်ရသည်။”

မြန်မာ့လက်မှုပညာတစ်ခုဖြစ်သော အညာဒေသမှ မြန်မာ့ရိုးရာလက်မှုပညာဖြစ်သည့် စက္ကူရုပ်လုပ်ငန်းသည် ဘယ်သောအခါမှ မရိုးနိုင်သော လုပ်ငန်းတစ်ခုဖြစ်ပေသည်။ စက္ကူဖြင့်ပြုလုပ်ထားသည့် အရုပ်လေးများဖြစ်သော ရွှေဇီးကွက်မောင်နှံ (အဖို+အမ)သည် လည်းကောင်း၊ ရွှေပစ်တိုင်းထောင်မောင်နှံ (အဖို+အမ) တို့သည်လည်းကောင်း အိမ်၏ဧည့်ခန်းဆောင်တွင် လှပစွာ နေရာယူထားပြီး အိမ်၏ကျက်သရေကို ဆောင်လို့ မြန်မာတို့သည် ရွှေငွေ လာဘ်ကောင်များ ဝင်လာမစေ တာသံသဖြစ်လာစေရန် ရွှေလာဘ်ကောင် ရွှေဇီးကွက်မောင်နှံအား ချိတ်ဆွဲကြသလို ပစ်တိုင်းထောင်မောင်နှံတို့သည် လာရောက်သည့် ဘေးအန္တရာယ်နှင့် ဘယ်လိုအခက်အခဲနှင့် ရန်ပြုကိုင်လှုပ်စေကာမူ ပစ်တိုင်းထောင်ကဲ့သို့ ကြံ့ကြံ့ခိုင်ကာ အမြဲထောင်လျက်သာရှိနေကြောင်း သင်္ကေတအဖြစ် ရွှေပစ်တိုင်းထောင် မောင်နှံကို အိမ်၊ ဈေးဆိုင်ကောင်တာ သို့မဟုတ် စားပွဲပေါ်တွင် တင်ထားကြပါသည်။

လွန်ခဲ့သော နှစ်ပေါင်း ၈၀ ကျော်မှ စတင်လုပ်ကိုင်လာခဲ့သော စက္ကူရုပ်လုပ်ငန်းကို သားစဉ်မြေးဆက် လက်ဆင့်ကမ်းအမွေအဖြစ် ခံယူပြီး လုပ်ကိုင်လာခဲ့ကြသည်မှာ ယနေ့အထိ ဖြစ်ပါသည်။ စက္ကူရုပ်လုပ်ငန်းကို မြန်မာနိုင်ငံတွင် လုပ်ကိုင်သူအလွန်နည်းပါးပါသည်။ စစ်ကိုင်းမြို့ ငါးထပ်ကြီးဘုရား အနောက်ဘက် သက္ကရာဇ် ၈၂၄ ခုနှစ်တွင် အင်းဝ ဒုတိယမင်းခေါင်တည်ထားကိုးကွယ်ခဲ့သည့် အဘယစေတီကြီး၏ ပတ်ပတ်လည်ရှိသော ရုပ်ကွက်များမှ စက္ကူရုပ်လုပ်ငန်းလုပ်ကိုင်သူ ဆယ်ဦးခန့်နှင့် ပခုက္ကူမြို့ အမှတ် (၁၂) နယ်မြေ ခန်တောရုပ်ကွက် ဦးထင်မိသားစုက စတင်လုပ်ကိုင်ခဲ့ရာ သားဖြစ်သူ ဦးလှသောင်းလက်ထက်တွင် ဇီးကွက်ရုပ် (ရေဆေး) ပစ်တိုင်းထောင်ရုပ် (ရေဆေး) နှင့် မင်းသားရုပ်၊ သိကြားရုပ်၊ ဖိုးဝရုပ်၊ နွားရုပ်၊ မြင်းရုပ်၊ ဆင်ရုပ်၊ ကျားရုပ်တို့ကို ရေဆေးဖြင့် ရောင်စုံလှပစွာ ဆေးရေးပြီး ပုဂံညောင်ဦးရှိ ဘုရားတန်းဈေးဆိုင်များသို့ မြစ်ကြောင်းမှ ညောင်ဦးမော်တော်ဖြင့် သွားရောက် တင်ပို့၍ ဖောက်သည်ပေး ရောင်းချရသည်။

ပခုက္ကူမြို့ ခန်တောရုပ်ကွက်တွင် ဦးထင်မိသားစုတစ်စုတည်းသာ စက္ကူရုပ်လုပ်ငန်းကိုလုပ်ကိုင်သည် မဟုတ်တော့ဘဲ စက္ကူရုပ်လုပ်သူများ ခေတ်နှင့်အညီ တိုးတက်လာခဲ့ရာ ဦးကျော်သောင်း ဒေါ်ညွန့်ရီမိသားစု၊ ဦးသိန်းမောင်မိသားစု၊ ဦးဉာဏ်ခင် မိသားစုတို့လည်း စက္ကူရုပ်လုပ်ငန်းကို မိသားစု တစ်ပိုင်တစ်နိုင်လုပ်ကိုင်လာခဲ့ကြပြီး ၎င်းတို့၏ မိသားစုဝင် သားသမီး အိမ်ထောင်ခွဲများအား စက္ကူရုပ်လုပ်ငန်းလုပ်ကိုင်ရန် အသီးသီးလုပ်ကိုင်စေခဲ့ရာ ယခင် စက္ကူရုပ်လုပ်ငန်းကို တစ်ဦးတည်းလုပ်ကိုင်နေရာမှ စက္ကူရုပ်လုပ်ကိုင်သူ ပွားများလာခဲ့ရာ ဆယ်ဦးခန့် ရှိလာခဲ့ပါသည်။ ညောင်ဦးရွှေစည်းခုံဘုရား၊ ပုဂံဗူးဘုရား၊ သဗ္ဗညုဘုရား၊ အာနန္ဒာဘုရားများရှိ ဈေးတန်းသို့ အရုပ်ရောင်းချသူ ဖောက်သည်များကို ပေးပို့ရောင်းချခဲ့ရာတွင် စက္ကူရုပ်လုပ်ငန်းလုပ်ကိုင်သူ များပြားလာသဖြင့် ထွက်ရှိသော စက္ကူရုပ်များကို အကုန်မယူနိုင်ကြသဖြင့် အရုပ်လုပ်သူလုပ်ငန်းရှင်များသည် ဈေးကွက်ရှာဖွေကြရာ တန်ဆောင်မုန်းလ ညောင်ဦးရွှေစည်းခုံဘုရားပွဲ၊ နယုန်လ ပခုက္ကူသီဟိုဠ်ရှင်ဘုရားပွဲ၊ ပြာသိုလ ပုဂံအာနန္ဒာ ဘုရားပွဲ၊ ဝါဆိုလ ပခုက္ကူမြို့နယ် ကမ္မဂေါတမဘုရားပွဲ၊ တပေါင်းလ ရေစကြိုမြို့နယ် ရွှေကူနီ ကိုကြီးကျော် နတ်ပွဲ၊ အလုံဘိုးဘိုးကြီးနတ်ပွဲ၊ ရွှေဘိုအင်ကြင်းတောဘုရားပွဲ၊ တန်ခူးလ သင်္ကြန်တွင်း ရေစကြိုမြို့နယ် စည်သူရှင်ဘုရားပွဲ၊

တပို့တွဲလ ပခုက္ကူမြို့တွင်း ကုသိနာရုံ (တောင်ပေါ်ထန်းမနဲပွဲ) ဘုရားပွဲများသို့ ကိုယ်တိုင် သွားရောက် ရောင်းချကြရပါသည်။ ဖောက်သည်ယူပြီး သီတင်းကျွတ် မကွေးမြသလွန် ဘုရားပွဲတော်၊ ဝါခေါင်လ၊ တန့်ကြည့်တောင်ဘုရားပွဲတော်များသို့ သွားရောက် ရောင်းချသူ များလည်း ယခုတိုင် ရှိနေပါသည်။ အညာဒေသလုပ် မြန်မာ့ရိုးရာအရုပ်လေးများကို နယ်ရော မြို့ပါမကျန် ကြိုက်နှစ်သက်ကြသည်။

ခေတ်နှင့်အညီ ထွက်ပေါ်လာသည့် ကော်ရုပ်၊ ပလတ်စတစ်ရုပ်များ ဖြစ်သော ဇီးကွက် ရုပ်၊ ပစ်တိုင်းထောင်ရုပ်၊ ဘိုမရုပ်၊ သားတော်ချောရုပ်(ဖိုးဝ)များ ပေါ်ထွက်လာသော်လည်း မြန်မာ့စက္ကူရုပ်များသည် ဝယ်လိုအားကျဆင်းမသွားပါ။ ရွှေပစ်တိုင်းထောင်အရုပ်လေး ကဲ့သို့ အမြဲဈေးကွက်တွင် အမြဲထောင်လျက်ရှိနေပါသည်။ ညောင်ဦး ရွှေစည်းခုံဘုရားပွဲတော်၊ ပုဂံအာနန္ဒာဘုရားပွဲတော်တို့တွင် နှစ်စဉ်ကမ္ဘာလှည့်ခရီးသွား (Tourists) များသည် ရွှေရောင်ဇီးကွက်ရုပ်လေးများ၊ ရွှေပစ်တိုင်းထောင်ရုပ်လေးများနှင့် မင်းသား၊ မင်းသမီးရုပ်လေး များ၊ စစ်ကိုင်းမြို့မှ ပြုလုပ်သော သစ်သားကြိုးဆွဲခြင်းရုပ်လေးကို နှစ်ခြိုက်စွာ ဝယ်ယူကြ သလို အရုပ်ဆိုင်ကိုလည်း ချိတ်ဆွဲထားသော အရုပ်များကို (Photo, Video) များ ရိုက်ကူးလေ့ ရှိကြပါသည်။ စက္ကူရုပ်လေးများကို ကလေးများသာမက လူကြီးများပါ ကြိုက်နှစ်သက် ကြသဖြင့် ဘုရားပွဲများ တွင် သွားရောက်ရောင်းချပါက ရောင်းလို့မကုန်ဘူးဆိုတာ မရှိခဲ့ပေ။

မြန်မာ့စက္ကူရုပ်များကို ပြည်တွင်းသာမက ပြည်ပနိုင်ငံမှ နိုင်ငံခြားခရီးသွားများ (Tourists) ကို (Guides) ဂိုက်များမှ စက္ကူရုပ်လုပ်ငန်းကို သတင်းစာ၊ ဂျာနယ်များမှတစ်ဆင့် သိရှိ၍ နိုင်ငံခြားခရီးသွားကို ခေါ်ယူလာပြီး စက္ကူရုပ်လုပ်ပုံအဆင့်ဆင့်ကို လုပ်ငန်းရှင်၏ ရှင်းပြခြင်းမှတစ်ဆင့် ဘာသာပြန်၍ ရှင်းလင်းပြောကြားပါသည်။ နိုင်ငံခြားခရီးသွားများသည် အညာဒေသ မြန်မာ့စက္ကူရုပ်လုပ်ငန်းကို (Photo, video) များမှ တစ်ဆင့်ပြီးတစ်ဆင့် သိရှိ လာကြပြီး ဂျာမနီမှ ကုန်တိုက်ပိုင်ရှင်တစ်ဦးသည် မိမိနိုင်ငံတွင် ရောင်းချရန် စိတ်ဝင်စား လာခဲ့ရာ (Guides) ဂိုက်များမှတစ်ဆင့် အော်ဒါမှာယူခြင်း၊ ၎င်းတို့စိတ်ကြိုက် အရုပ်များ ပြုလုပ်ခိုင်းခြင်းများကို ဦးကျော်သောင်းမိသားစု စက္ကူရုပ်လုပ်ငန်းမှ နိုင်ငံခြားသား ဖောက်သည်များစိတ်ကြိုက် ပြုလုပ်ဆောင်ရွက်ပေးသဖြင့် နိုင်ငံခြားသို့ အကြိမ်ကြိမ် ရောင်းချ ပို့ဆောင်ပေးခဲ့ရပါသည်။

စက္ကူရုပ်လုပ်ဆောင်သူ ဦးကျော်သောင်းသည် အသက်အရွယ်အရ ၇၀ ကျော်ရှိသော် လည်း ပြည်တွင်း၊ ပြည်ပမှ ကလေး၊ လူကြီးကြိုက်နှစ်သက်ရန်အတွက် ဘယ်လိုအရုပ်ပုံ တီထွင်ရမည်ဆိုတာ အမြဲစိတ်ကူးကြံစည်နေသူ ပုဂ္ဂိုလ်တစ်ယောက်ဖြစ်ပါသည်။ စိတ်ကူး ရပြီဆိုသည်နှင့် ချက်ချင်း အသားပုံကြမ်းကို ကိုယ်ခုတ်ယူပုံဖော်ပါတော့သည်။ စက္ကူရုပ် လုပ်သူသည် ကိုယ်တိုင်လည်း ပန်းပုပုံကြမ်းလုပ်တတ်ဖို့တော့ လိုပါသည်။ ဒါမှသာ မိမိလိုချင် သော အရုပ်ပုံကြမ်းကလေးများ ရရှိမည်ဖြစ်သည်။ သစ်သားရုပ်ပုံကြမ်းကလည်း အရုပ် အငယ်များဆိုလျှင် တစ်ရုပ်၊ နှစ်ရုပ်ဖြင့် မရပါ။ အနည်းဆုံးငါးရုပ်လောက် ပုံကြမ်းရှိထားမှ သာလျှင် တစ်ပြန်ကပ်လျှင် ငါးရုပ် တစ်ပြိုင်တည်းရရှိပါမည်။ အရုပ်တစ်ရုပ်သည် နေပူမှ တစ်ပြန်သာ ရရှိသဖြင့် အသားပုံကြမ်းများများရှိမှ စက္ကူရုပ် များများထွက်ရှိမှာ ဖြစ်ပါသည်။ ခေါင်းအရှင် အရုပ်လေးများမှာ ခွေးရုပ်ခေါင်းလှုပ်၊ ကျားရုပ်ခေါင်းလှုပ်၊ ဆင်ရုပ်ခေါင်းလှုပ်နှင့်

နွားရုပ် ခေါင်းလှုပ်လေးများကို တီထွင်ပြုလုပ်ရောင်းချ ခဲ့ရာအော်ဒါဖောက်သည်များမှ မှာယူခဲ့ရာ အရုပ်ကလေး များသည် ခေါင်းလေးတလှုပ်လှုပ်ဖြင့် လေလာလျှင် ခေါင်းလေးတညိတ်ညိတ်ဖြင့် ချစ်စရာကောင်းလှသော တိရစ္ဆာန်ရုပ်လေးများကို ကလေးများ အကြိုက်တွေ့ပြီး လူကြီးများလည်း သဘောကျသောကြောင့် ရောင်း ကောင်းသဖြင့် ဖောက်သည်များ မှာယူသလောက် မပို့ နိုင်၊ မရောင်းနိုင် ရှိခဲ့ပါသည်။

တကယ်တော့ စက္ကူရုပ်တစ်ရုပ်ရရှိရန် လွယ်ကူ သည်တော့ မဟုတ်ပါ။ အသားပုံကြမ်း များများရှိရန် လိုအပ်ပါသည်။ အသားပုံကြမ်းဆိုသည်မှာ လက်ပံသား အမာကို ထုလုပ်ထားသော ဇီးကွက်ရုပ်၊ ပစ်တိုင်းထောင် ရုပ်၊ ဖိုးဝရုပ်နှင့် ဆင်၊ မြင်း၊ ကျား၊ နွား ရုပ်မျိုးစုံထုလုပ် ထားသော သစ်သားပုံကြမ်း တို့ကို ဆိုလိုပါသည်။ ကိုယ်လိုချင်သောပုံစံ၊ ကိုယ်လိုချင်သောဆိုဒ်ကို ကိုယ်တိုင် ထုလုပ်ကြရပါသည်။ သို့မှသာ ကိုယ့်စိတ်ကြိုက်ပုံ ရရှိပါမည်။ ပခုက္ကူ ဧရာဝတီမြစ်ကမ်း ဆိုက်ကပ်ထား သော သစ်ဖောင်၊ ဝါးဖောင်တွင် ပါလာသော လက်ပံသား အမာသစ်လုံးကို ကိုယ်လိုချင်သော လုံးပတ်နှင့် အကွဲ အနာ ပါ မပါ ကြည့်ဝယ်ယူရသည်။ စိတ်ကြိုက်တွေ့ သော လက်ပံသားသစ်လုံးကို မြစ်ဆိပ်ကမ်းမှ နွားလှည်း ငှားတင်ကာ အိမ်တွင် သယ်ယူပြီး သစ်သား အစိုဓာတ် ရှိနေစဉ် ကိုယ်လိုချင်သောပုံကို အနိမ့်၊ အမြင့် လက်မ တိုင်းပြီး ဖြတ်တောက်ကာ ပြုလုပ်ရပါသည်။ ဥပမာ- ဇီးကွက်ရုပ်အကြီးဆုံး ၁၈ လက်မဆို ပုံကြမ်းတစ်ရုပ် ဆိုရပြီဖြစ်သော်လည်း ၆ လက်မ၊ ၈ လက်မ အရုပ်များ ဆိုပါက များလေ ကောင်းလေဖြစ်ပြီး ၃ လက်မ၊ ၄ လက်မ ဇီးကွက်ရုပ်လေးများ၊ ပစ်တိုင်းထောင် အရုပ်လေးများဆို သစ်သားပုံကြမ်း အနည်းဆုံး ၂၅ ရုပ်လောက်ရှိမှသာလျှင် စက္ကူကပ်ပြီး ပုံကြမ်း များများ ထွက်ရှိမှာဖြစ်ပြီး စက္ကူရုပ်လုပ်ငန်းသည် နေဖြင့် အလုပ် လုပ်ရသဖြင့် မိုးတွင်း မိုးအုံ့၊ မိုးရွာပါက လုပ်ငန်း မတွင်ကျယ်လှပါ။

ထုလုပ်ပြီးသော သစ်သားပုံကြမ်း (အသစ်၊ အဟောင်း) များကို ရေနံချေးရွဲရွဲသုတ် ထားပေးရပါ

။ အသားပုံကြမ်း ဆိုသည်မှာ လက်ပံသားအမာကို ထုလုပ်ထားသော ဇီးကွက်ရုပ်၊ ပစ်တိုင်းထောင်ရုပ်၊ ဖိုးဝရုပ်နှင့် ဆင်၊ မြင်း၊ ကျား၊ နွား ရုပ်မျိုးစုံ ထုလုပ်ထားသော သစ်သားပုံကြမ်းတို့ကို ဆိုလိုပါသည်။ }

သည်။ ရေနံချေးမဝသော သစ်သားပုံကြမ်းသည် နေလှန်းချိန်ကြာလာသည်နှင့်အမျှ ကွဲအက်လာတတ်သည်။ ထို့ကြောင့် ထုလုပ်ပြီးသော အသားပုံကြမ်းများကို ရေနံချေး ခဏခဏ သုတ်လိမ်းပေးထားရသည်။ ရေနံချေးဝနေသော အသားပုံကြမ်းသည် မည်သည့်အချိန် နေလှန်းလှန်း ကွဲအက်ခြင်းမရှိဘဲ နှစ်ပေါင်းများစွာ အသုံးပြုခံပါသည်။ လွန်ခဲ့သောနှစ်ပေါင်း ၄၀ ခန့်က အရုပ်လုပ်ရာတွင် သင်္ကန်းစုတ်များကို ဆန်မှုန့်ကော်မပျစ်မကျဲဖြင့် သုတ်ပြီး အောက်ခံအဖြစ် ကပ်ပေးပြီး ၎င်းအပေါ်မှ စက္ကူဖြင့် အချောကပ်ပေးရသည်။ ရှေးယခင်က ဆရာတော်၊ သံဃာတော်များသည် ယခုလို သင်္ကန်း မပေါများလှပါ။ ဘုန်းတော်ကြီးကျောင်း များသို့ သွားရောက်ပြီး ဆရာတော်၊ သံဃာတော်များအား သင်္ကန်းအစုတ်များရှိပါက စွန့်ပါရန် လျှောက်ထားတောင်းယူရပါသည်။ ဘုန်းတော်ကြီးကျောင်းများမှ သင်္ကန်းစုတ်တစ်ထည် စွန့်ပေးပါက ကာဘော်လိပ်ဆပ်ပြာ သို့မဟုတ် မွှေးကိုယ်တိုက်ဆပ်ပြာတစ်ခဲ ကပ်လှူရပါသည်။ ခေတ်တစ်ခေတ်ပြောင်းလဲလာသည်နှင့်အညီ ဘီလပ်မြေအိတ်အခွံစက္ကူနှင့် ပြုလုပ်သောခေတ်ကို ပြောင်းလဲလာခဲ့သည်။ အရုပ်အကြီးများအား အောက်ခံသင်္ကန်းစုတ်အစား ဂုံနီအိတ်အစချောများဖြင့် အောက်ခံအသုံးပြုလာခဲ့သည်။ နောက်မှ အပေါ်မှ အချောကပ်ရာ ဘီလပ်မြေအိတ်ခွံစက္ကူဖြင့် အချောကပ်ပေးရလေသည်။ ပုံအလတ်ဆိုပါက ဘီလပ်မြေစက္ကူငါးထပ် ကပ်ပေးရပြီး အရုပ်အငယ်ဆိုပါက သုံးထပ်ကော်ဖြင့် ကပ်ပေးရလေသည်။ ယနေ့အချိန်အခါတွင် ဂုံနီအိတ်ရှားပါးခြင်း၊ ဘီလပ်မြေအိတ်ခွံစက္ကူ ရှားပါးသည့်အချိန်အခါတွင် ဂျာနယ်၊ စာစောင် စက္ကူတို့ဖြင့် ပြုလုပ်လျက်ရှိပါသည်။

အရုပ်တစ်ရုပ် ကော်ကပ်အတွက် ကော်လိုအပ်ပါသည်။ ဆန်ကွဲဆန်ကျိုးကို အမှုန့်ကြိတ်စက် (ရှေးယခင်ကတော့ မောင်းထောင်းသည်) သို့ အပ်ကာ ကော်မှုန့်ကို တစ်နေ့အတွက် လိုသလောက် ကျိုပြီး ပုံကြမ်းအရုပ်များကို စက္ကူလေးငါးထပ် ကပ်ပေးရသည်။ ကပ်ထားသော အရုပ်များကို နေပူပူတွင် လှန်းပေးရပါသည်။ အရုပ်တစ်ရုပ်သည် စက္ကူကပ်ပြီး တစ်နေ့ကုန်နေလှန်းမှသာလျှင် ခြောက်ပြီး အရုပ်ကြမ်းတစ်ရုပ်ရရှိသည်။ စက္ကူကပ်ပြီး နေလှန်းထားသော အရုပ်ကြမ်းခြောက်ပါက ဓားမောက်ဓားဖြင့် ကျောကုန်းမှခွဲပြီး အတွင်းပုံကြမ်းအသားရုပ်ကို ထုတ်ယူရပါသည်။ အသားပုံကြမ်းအား ရေနံချေးဝအောင် သုတ်လိမ်းထားသဖြင့် စက္ကူပုံထုတ်ယူရာတွင် ကော်များကပ်နေခြင်း မရှိဘဲ လွယ်ကူစွာထုတ်ယူနိုင်ပါသည်။ ဓားဖြင့်ခွဲထားသော စက္ကူပုံကြမ်းကို ခွဲကြောင်းအား ကော်ဖြင့် ပြန်ဆက်ပေးရသည်။ ခွဲပြီးပြီးခြင်း ပြန်ပြီးဆက်မှသာ အဆင်ပြေသော်လည်း နာရီကြာသွားပါက ခွဲထားသော စက္ကူရုပ်သည် လိမ်သွားသဖြင့် ပြန်ဆက်ရန် အဆင်မပြေနိုင်ပါ။ ခွဲကြောင်းများ ပြန်ကပ်ပြီးပါက အရုပ်တစ်ရုပ်၏ ၅၀ ရာခိုင်နှုန်း ပြီးစီးပါသည်။ အချောသပ်ပြီး အရုပ်များကို မြေဖြူ သုတ်ပေးရန် လိုအပ်ပါသည်။

ရေစကြိုမြို့နယ် သဲတောကျေးရွာသည် စက္ကူရုပ်လုပ်ငန်းအတွက် မြေဖြူမြေများ ထွက်ရှိသဖြင့် ကျောင်းသုံးမြေဖြူတောင့်များ ထုတ်လုပ်သော ကျေးရွာဖြစ်သလို သဲတောရွာနှင့်ကပ်လျက်ရှိသော ကျောက်ထပ်ကျေးရွာမှလည်း ကျွဲရေဖြင့်ပြုလုပ်သော နွားလှည်းစီးကုန်း ပြုလုပ်ရောင်းချနေသော ရွာဖြစ်သဖြင့် အရုပ်လုပ်ငန်းသုံး ကျွဲကော်ရည်ပြုလုပ်ရန် လှည်းစီးကုန်းလုပ်ပြီး ပိုသောဖြတ်စညှပ်စ ကျွဲရေစနှင့် သဲတောကျေးရွာမှ မြေဖြူခဲတို့သည်

စက္ကူရုပ်လုပ်ငန်းအတွက် မရှိမဖြစ်သော ကုန်ကြမ်းများသာ ဖြစ်ပေသည်။ အရုပ်များကို အချောသပ်ဆေးခြယ်ရန် ပထမမြေဖြူအောက်ခံသုတ်ပေးရသည်။ မြေဖြူသုတ်ခြင်းကို နေပူသောနေ့တွင် ပြုလုပ်ကြရသည်။ မြေဖြူခဲကြီးများကို သဲ၊ ခဲများမပါစေရန် အင်တုံကြီးဖြင့် ရေငါးရက်ခန့် စိမ်ထားပေးရသည်။ ကျွဲသားရေကိုလည်း လူသူမရှိသော လယ်ကွင်းသို့မဟုတ် မြစ်သဲသောင်ပြင်တို့တွင် သွားရောက်မီးဖုတ်ရသည်။ သို့မှသာ ကျွဲရေပေါ်မှ အမွှေးများနှင့် အပေါ်ခွံတို့ ကျွတ်သွားပြီး အရောင်လှလာစေမည် ဖြစ်သည်။ မီးဖုတ်ပြီးသော ကျွဲသားရေကို ဓားဖြင့်ခြစ်ပြီး နုတ်နုတ်စင်းက မြေအိုးကြီးကြီးဖြင့် နှစ်ရက်ခန့် နေကုန်ပြုတ်ပေးရသည်။ ကျွဲသားရေ နူးနပ်ပြီး ကော်ရည်ရသည်အထိ ကျိုပေးရသည်။ ရေစိမ်ထားသော ရေမပါမြေဖြူနှင့် ကျွဲကော်ရည်တို့ကို အချိုးကျထည့်ပြီး ရေနွေးပွက်ပွက်ဆူ ထပ်ထည့်ပြီး မပျစ်မကျ သမအောင်မွှေလို့ ပစ်တိုင်းထောင်ရုပ်၊ ဆင်ရုပ်၊ နွားရုပ်၊ ကျားရုပ်၊ ခွေးရုပ်၊

ဖိုးဝရုပ်များကို ပထမတစ်ထပ် သုတ်ပေးပြီး နေလှန်းပါ။ ခြောက်ပါက ဒုတိယ ထပ်အချောသုတ်ပေးရသည်။ မြေဖြူသုတ်ရာတွင် အလုပ်သမားတိုင်း မြေဖြူသုတ်လို့ မရပါ။ ပညာသားပါလှသည်။ ရေလုံးဝပါ၍မရသလို ရေနွေး၊ မြေဖြူ ကော်ရည်အချိုးကျ စပ်တတ်ရပြီး လက်ဖြင့် သုတ်ထားသော မြေဖြူများသည် အချပ်လိုက် အရုပ်မှကွာကျတတ်ပါသည်။ မြေဖြူသုတ်ရာတွင် တစ်ရုပ်တည်းလုပ်ရခြင်း မဟုတ်ဘဲ အရုပ်ရေ ၉၀၊ ၁၀၀ တစ်ပြိုင်တည်း သုတ်ရသဖြင့် အဆင်မပြေ မစစ်ဆေးမိပါက အရုပ်အားလုံးကို စက္ကူဖြင့်ပြန်ကပ်ရသဖြင့် အချိန်ကုန် လူပန်း ဖြစ်ရသဖြင့် ပထမမြေဖြူသုတ်ထားသော အရုပ်ကို ခေါက်ကြည့်၊ ခြစ်ကြည့်ရသည်။ သို့မှသာ အဆင်မပြေပါက တစ်ရုပ်၊ နှစ်ရုပ်သာ ပြုပြင်ရမည်ဖြစ်ပါသည်။ စက္ကူရုပ်လုပ်ငန်းမှာတော့ မြေဖြူသုတ်သည်ကို (မြေဖြူချသည်) ဟု ခေါ်ပါသည်။

ဇီးကွက်ရုပ်၊ ပစ်တိုင်းထောင်ရုပ်တို့သည် ပြုလုပ်သည့်နေရာတွင် လက်ချက်မများလှပါ။ ပစ်တိုင်းထောင်သည် ဘယ်လိုပင်လှလှ မလဲဘဲ အမြဲထောင်နေအောင် ဖင်ခြေကို မြေနှိ

ရွှေစေးကပ်ပြီး ခြောက်အောင် နေလှန်းလို့ ရွှေမခြောက်တခြောက်တွင် စက္ကူဖြင့် ပြန်ကပ်ရသည်။ ဆင်ရုပ်၊ မြင်းရုပ်၊ နွားရုပ်၊ ခွေးရုပ်၊ ကျားရုပ်၊ ဖိုးဝရုပ်တို့သည် တစ်မျိုးတစ်စားစီ ပုံကပ်ယူရပြီး ဆင်ရုပ်မှာ နှာမောင်း၊ နားရွက်၊ အစွယ်တို့ တစ်ဆင့်စီ ကော်ဖြင့်ပုံဖော်ဆက်ရသည်။ အစွယ်ကို ဝါးချွန်လေးများဖြင့် တပ်ယူပြီး နားရွက်ကို နံကာ (ဂျပ်စက္ကူအမာ)တို့ဖြင့် လုပ်ယူကာ အမြီးကို စက္ကူကော်သုတ်လိပ်၍ တပ်ရသည်။ မြင်းရုပ်မှာ နားရွက်ကိုနံကာ (ဂျပ်စက္ကူအမာ)နှင့် ပုံဖော်ကပ်ထားသော မြင်းမြီးကို ဆက်၍ ခေါင်းနှင့်အမြီးတို့ကို ကိုယ်ထည်နှင့် ဆက်ပေးရသည်။ ခွေးရုပ်က အမြီးကို ပုံဖော်ကပ်ထားသော ခွေးမြီးပုံနှင့် ဆက်ယူရသည်။ နွားရုပ်ကိုတော့ နားရွက်ကို နံကာ (ဂျပ်စက္ကူ) ဖြင့်လည်းကောင်း၊ ချိုကို စက္ကူဖြင့်သော်လည်းကောင်း အမြီးကို စက္ကူကော်သုတ်လိပ်ပြီး ပုံဖော်ပေးရသည်။ ကျားရုပ်သည် အမြီးကိုလည်း ပုံဖော်ကပ်ထားသော အမြီးပုံဖြင့် ဆက်ယူရပါသည်။ ဆင်၊ ကျား၊ နွား၊ ခွေးရုပ်တို့၏ ခေါင်းများ အောက်ခြေတွင် ပစ်တိုင်းထောင်ကဲ့သို့ ရွှေစေးများ ထည့်ပေးရပါသည်။ သို့မှသာ အရုပ်လေးများသည် ကြိုးတပ်လိုက်ပါက လည်ရှင်ခေါင်းလှုပ်လေးများ ဖြစ်လာပါမည်။ ဖိုးဝရုပ်လက်လေးများလည်း ဆက်ပြီး ပုံဖော်ပေးရသည်။ ဖိုးဝရုပ်အကြီး၊ အလတ်များကို တော့ လက်တခြား၊ ကိုယ်တခြား၊ ပေါင်တခြား မြေဖြူသုတ်ဆေးခြယ်ပေးရသည်။ ဆေးခြယ်ပြီးသော ဖိုးဝရုပ်များကို ဂုံနီအိတ်အား အနက်ရောင်ဆိုးပြီး ဆံပင်အဖြစ် တပ်ပေးရသည်။ စက္ကူရုပ်တစ်ရုပ်ရရှိဖို့ရာအတွက် အဆင့်ဆင့်ပြုလုပ်ရပြီး အနည်းဆုံး တစ်ပတ်ခန့်အချိန်ယူလုပ်ဆောင်မှသာ အရုပ်တစ်ရုပ် ရရှိမှာဖြစ်ပါသည်။ ထို့ကြောင့် ပုံကြမ်းအနည်းဆုံး လေးငါးဆယ်ရှိမှသာ တစ်ပြိုင်တည်း ပြုလုပ်နိုင်မည်ဖြစ်သောကြောင့် တစ်ခုချင်းမပြုလုပ်နိုင်ပါ။ စက္ကူရုပ်လုပ်ငန်းသည် တစ်ပိုင်တစ်နိုင်မိသားစုလုပ်ငန်းဖြစ်ပြီး ညပိုင်းတွင် အိမ်နီးပတ်ဝန်းကျင် မိသားစုများသည် အပိုင်ငွေရရှိကြစေရန် လာရောက်ပြီး စက္ကူပုံကြမ်းကပ်သူများလည်း ရှိပါသည်။

မြေဖြူသုတ်ပြီး ဖြူဖွေးနေသော အရုပ်လေးများကို ဆေးရောင်ခြယ်ခြင်းကို ပြုလုပ်ရာတွင် ရေဆေး၊ သင်္ဘောဆေးခြယ်ခြင်း ဟု နှစ်မျိုးရှိပေသည်။ ရေဆေးကို ချည်ခင်များ ဆိုးရာတွင် အသုံးပြုသည့် ရောင်စုံဆေးမှုန့်ပါ၊ စိမ်း၊ နီ၊ ပြာ အသုံးပြုပြီး ဆေးမှုန့်ကို ကျွဲကော်ရည်နှင့်ဖျော်ကာ အသုံးပြုပြီး စုတ်တံကိုတော့ ထန်းပင်အနု (မြေပေါ်ထွက်စထန်းလက်အရိုး)ကို စုတ်တံအဖြစ် အသုံးပြုရသည်။ သင်္ဘောဆေးကိုတော့ ပန်းချီဆွဲစုတ်တံဖြင့် ရေးဆွဲရပြီး သင်္ဘောဆေးကို ဓာတ်ဆီဖြင့် အသုံးပြုရသည်။ အရုပ်လေးများကို ကြီးကြီးငယ်ငယ် အနီရောင်ကို (ရေဆေး၊ သင်္ဘောဆေး)များများ အသုံးပြုလေ့ရှိပါသည်။ ဟိုရေးယခင်က ဇီးကွက်ရုပ်၊ ပစ်တိုင်းထောင်ရုပ်များသည် ရေဆေးဖြင့်သာ ရေး၍ ရောင်းချခဲ့ကြသည်။ ရွှေဇီးကွက်၊ ရွှေပစ်တိုင်းထောင်ရုပ်များကို စစ်ကိုင်းမြို့ အရုပ်လုပ်သူများက စတင်ပြီး ဂျပန်နိုင်ငံထွက် ရွှေရောင်စက္ကူများဖြင့် ကပ်ကာ ပန်းကနုတ်များနှင့် သင်္ဘောဆေးဖြင့် လှပစွာ ရေးခြယ်ပြီး ရောင်းချခြင်းကို ပခုက္ကူအရုပ်လုပ်သူများက နည်းယူသင်ကြား၍ ပြုလုပ်ခဲ့ကြသည်။ ခေတ်နှင့်အညီ ပြုလုပ်ရောင်းချခဲ့သော ရွှေဇီးကွက်၊ ရွှေပစ်တိုင်းထောင်များကို လူကြိုက်များလျက် ရှိပါသည်။ မိမိတို့ အိမ်ဧည့်ခန်း၊ မိမိတို့ဆိုင်ကောင်တာတို့တွင် ချိတ်ဆွဲထားသော ရွှေဇီးကွက်မောင်နှံနှင့် ရွှေပစ်တိုင်းထောင်မောင်နှံတို့သည် ကျက်သရေမင်္ဂလာ

အပေါင်းနှင့် ပြည့်လှပြီး အချောသတ်ဆေးခြယ်ပြီးသော အရုပ်များကို လက်ဆွဲကြိုးတပ်ခြင်း စသည်တို့ ပြုလုပ်ကာ ဈေးကွက်သို့ ဒန်အိုးဒန်ခွက် ရောင်းသောဆိုင်မှ ခြင်းကြားကြီး ဝယ်ထည့်ပြီး ဖောက်သည်များ ညောင်ဦး၊ ပုဂံဆိုင်သို့ ပို့ဆောင်ပေးရပါသည်။

စက္ကူရုပ်လုပ်ငန်းသို့ ပခုက္ကူရှိ ဇာတ်သဘင်အဖွဲ့တို့မှ ဇာတ်နှင့်ဆိုင်သော ဝန်ခေါင်း၊ ဘီလူးခေါင်း၊ ဇော်ဂျီခေါင်း၊ သမင်ခေါင်းများကို အော်ဒါလာရောက်ပြုလုပ်ခိုင်းရာတွင် ဦးကျော် သောင်း၏ စက္ကူရုပ်လုပ်ငန်းသည် ဇာတ်ဆရာများအကြိုက် ပြုလုပ်ပေးသဖြင့် ဇာတ်သဘင် အဖွဲ့တို့မှ လာရောက်အလုပ်အပ်နှံကြပါသည်။ ဝန်ခေါင်းကိုတော့ သစ်သားပုံကြမ်းပြုလုပ် ထားပြီး အခြားဘီလူးခေါင်း၊ ဇော်ဂျီခေါင်းတို့ကို ရွှံ့စေးနှင့် နွားချေးတို့ နယ်ပြီး သစ်သားပြား ပေါ်တွင် လူခေါင်းသဏ္ဍာန်ပုံဖော်ထားပြီး ရေနံချေးသုတ်ပြီး စက္ကူကပ်ပုံကြမ်းဖော်လို့ နံကာ (ဂျပ်စက္ကူအမာ) ဖြင့် လိုအပ်သော အချွန်အတက်များ ပုံဖော်ခြင်း၊ မြေဖြူသုတ်ခြင်း ပြုလုပ် ပြီးပါက သင်္ဘောဆေးဖြင့် လှပအောင် ဆေးခြယ်ရပါသည်။ ဆေးခြယ်ပြီးစီးပါက တရုတ် နိုင်ငံဘက်မှလာသော ကော်ဘူးဖြင့် ဘော်ကြယ်လေးများ ရောင်စုံကပ်ပေးလိုက်ရင် ညဇာတ်ခုံ ပေါ်တွင် မီးရောင်ကြောင့် ဘော်ကြယ်လေးများ၏ ပြောင်လက်သောအရောင်တို့သည် လှပစွာ ပေါ်ထွက်လာပါတော့သည်။ ပခုက္ကူမြို့ သီဟိုဠ်ရှင်ဘုရားပွဲတော်တွင် လာရောက် ရုံသွင်းကပြသော ရွှင်ပျော်ပျော်လက်ထိုးရုပ် ဇာတ်ပိုင်ရှင်သည် အရုပ်လေးများ ဆေးအသစ် သုတ်ခြင်း၊ အရုပ်လေးများ အသစ်ပြုလုပ်ခြင်းများကို နယုန်လ ဘုရားပွဲတော်သို့ သုံးနှစ် လောက် လာရောက်ရုံသွင်းကပြရာ ဦးကျော်သောင်း၏ စက္ကူရုပ်လုပ်ငန်းသို့ နှစ်စဉ် လာ ရောက်ပြုပြင်ခြင်း၊ အသစ်ပြုလုပ်ခြင်းများကို ပြုလုပ်လေ့ရှိပါသည်။

စစ်ကိုင်းစက္ကူရုပ်လုပ်ငန်း

စစ်ကိုင်းမြို့ အနောက်ဖျား ငါးထပ်ကြီးဘုရားအနောက်ဘက် သမိုင်းဝင် အဘယ စေတီတော်ကြီးပတ်လည်ရှိ ကန္ဓားတော်ရပ်၊ ဂုံညင်းတောင်နှင့် ညောင်ကုန်းအရှေ့ရပ်တို့ သည် မြန်မာ့ရိုးရာစက္ကူရုပ်၊ ရွှေဇီးကွက်၊ ရွှေပစ်တိုင်းထောင်၊ ဖိုးဝရုပ်၊ ကြိုးဆွဲကမြင်းရုပ်နှင့် ပခုက္ကူကဲ့သို့ လည်ရှင်ခေါင်းလှုပ် တိရစ္ဆာန်ရုပ်များ ထွက်ရှိရာဒေသဖြစ်ပါသည်။ လက်ပံသား ကို ထုဆစ်ထားသော အသားဇီးကွက်ရုပ်လေးများနှင့် ကြိုးဆွဲကမြင်းရုပ်လေးများကို အဓိက ထား လုပ်ကြသည်ကို လေ့လာတွေ့ရှိရပါသည်။ စစ်ကိုင်းမြို့ စက္ကူရုပ်လုပ်ငန်းနှင့် သစ်သား ကကြိုးမြင်းရုပ်တို့ နာမည်ကြီးသကဲ့သို့ အရုပ်လုပ်ငန်းများအလယ်တွင် တည်ရှိသော အဘယစေတီတော်မြတ်ကြီးသည်လည်း အနယ်နယ်အရပ်ရပ်မှ လာရောက်ဆွမ်းတော်ကပ် စွန့်သူများ နေ့စဉ်မပြတ်ရှိနေပါသည်။

သက္ကရာဇ် ၈၂၄ ခုနှစ် အင်းဝ ဒုတိယမင်းခေါင်အိမ်ရှေ့မင်းသားဘဝတွင် အအပျောက် ခြင်းကြောင့် တည်ထားကိုးကွယ်ခဲ့သော ဘုရားစေတီဖြစ်ပါသည်။ အဘယစေတီဘုရားဝင်း အတွင်း၌ သားကိုပိုက်ချီထားသော ရှေးနှစ်ပေါင်းများစွာကရှိသော ဘီလူးမရုပ်တုကြီး ရှိ ပါသည်။ ထိုဘီလူးမကြီး ရွက်ထားသော ကျောက်ဖျာပေါ်သို့ အဘယစေတီဘုရားကို ဆွမ်း၊ မုန့်၊ သစ်သီးများ ကပ်လှူပြီး မိမိတို့ သားသမီးမြေးများ စကားမပြောတတ်ပါက စကားများ ပြောလာစေရန် ဆုတောင်းပြီး ဘီလူးမကြီးကျောက်ဖျာပေါ်သို့ ဘုရားကပ်ထားသော ဆွမ်း၊

မုန့်၊ သစ်သီးများကို ခေတ္တထားရှိပြီး ပြန်လည်စွန့်ပါရန် တောင်းဆို၍ စကားမပြောသော ကလေးငယ်များကို ကျွေးပေးပါက မကြာခင် ထိုကလေးငယ်သည် စကားပြောဆိုလာ ပါမည် (အညာမြေမောင်သန်းဆွေ၏ မြေးငယ်ကို ကျွေးခဲ့ရာ စကားပြောနိုင်ခဲ့သည်) အဘယ စေတီတောင်ဘက်ရှိ ကန္နားတော်ရပ်မှ ဦးရဲမြင့် + ဒေါ်အမာ မိသားစု၊ ဒေါ်ခင်မာရီမိသားစု သုံးလေးဦးနှင့် ဂုံညင်းတောင်ရပ် ဒေါ်သန်းမာမိသားစုနှင့် သုံးလေးဦး၊ ညောင်ကုန်းအရှေ့ရပ် မှ ငါးဦးခန့်တို့ဖြစ်ပြီး ယခင်က စက္ကူရုပ်လုပ်သူ သုံးလေးဦးသာရှိသော်လည်း ယခုအခါတွင် ဆယ်ဦးကျော်ရှိပါသည်။ စစ်ကိုင်းအရပ်များကို ကိုယ်တိုင်အနယ်နယ်အရပ်ရပ် တန်ခိုးကြီး ဘုရားပွဲများကို သွားရောက်ရောင်းချကြသလို မန္တလေးမဟာမြတ်မုန့်ဘုရား၊ စစ်ကိုင်း ကောင်းမှုတော်ဘုရား၊ အမရပူရကျောက်စိမ်းဘုရား ဈေးတန်းတို့တွင် တင်ပို့ရောင်းချခြင်း၊ စစ်ကိုင်းငါးထပ်ကြီးဘုရားပွဲ၊ မုံရွာဘုရားပွဲ၊ အလုံဘိုးဘိုးကြီးနတ်ပွဲ၊ မြင်းခြံနှစ်ကျိပ်ရှစ်ဆူ ဘုရားပွဲ၊ ရွှေစက်တော်ဘုရားပွဲ၊ မကွေးမြသလွန်ဘုရားပွဲများကို ကိုယ်တိုင်မိသားစု သွား ရောက်ရောင်းချကြပါသည်။ အဓိကတင်ပို့ရောင်းရသည်မှာ မန္တလေး မဟာမြတ်မုန့်ဘုရား စောင်းတန်းဈေးတွင် ဖြစ်ပါသည်။ ဘုရားစောင်းတန်းမုန့်လေးမုန့်ရှိ ဈေးတန်းသို့ စဉ်ဆက် မပြတ် ပို့ဆောင်နေရသော အရပ်များမှာ ၁၈ လက်မ ရွှေဇီးကွက်ရုပ်ကြီးများ၊ ၉ လက်မ ရွှေပစ်တိုင်းထောင်ရုပ်ကြီးများ၊ ခေါင်းလှုပ်တိရစ္ဆာန်အရုပ်လေးများနှင့် နိုင်ငံခြားသားများ အကြိုက် သစ်သားကကြိုးမြင်းရုပ်လေးများ ဖြစ်ပါသည်။

စစ်ကိုင်းမြို့ထွက် ကကြိုးမြင်းရုပ်လေးများသည် ကလေးငယ်များ ဆော့ကစားခြင်း ထက် နတ်ဆက်မြင်းဟု ခေါ်ဆိုပြီး မြင်းဖြူရှင်နတ်အား ဆက်သရန်အတွက် အနယ်နယ် အရပ်ရပ်မှ ဝယ်ယူကြကြောင်း မန္တလေး မဟာမြတ်မုန့်ဘုရားတန်ဆောင်းဈေးတန်းမှ ညီမငယ်တစ်ဦးက ပြောကြားပါသည်။ ယခုအခါတွင် အလုပ်သမားရှားပါးလာခြင်း၊ ကုန်ကြမ်း ပစ္စည်းရှားပါးဈေးမြင့်လာခြင်း၊ ဂျပန်ရွှေစက္ကူရွက်များ ဈေးမြင့်လာခြင်းတို့ကြောင့် တစ်ပိုင် တစ်နိုင်မိသားစုများကိုယ်တိုင် ပြုလုပ်၍ ဈေးကွက်သို့ တင်ပို့ရောင်းချနေကြကြောင်း စက္ကူ ရုပ်လုပ်သူတစ်ဦးက ပြောကြားပါသည်။

ထို့ကြောင့် မြန်မာနိုင်ငံသာမက ကမ္ဘာကပင် အသိအမှတ်ပြုဝယ်ယူအားပေးသော အညာဒေသမှ မြန်မာ့လက်မှုပညာ စက္ကူရုပ်လုပ်ငန်း မပျောက်ကွယ်စေရန် ဝိုင်းဝန်းထိန်းသိမ်း ဆောင်ရွက်ကြပါဟု အလေးနက်တိုက်တွန်းလိုက်ရပါသည်။

စာကြွင်း

မြန်မာ့စက္ကူရုပ်လုပ်ငန်း တိုးတက်အောင် ဆောင်ရွက်ခဲ့သော ကွယ်လွန်သူ မိဘနှစ်ပါး ဖြစ်သော ဦးကျော်သောင်း + ဒေါ်ညွန့်ရီနှင့် ယခုတိုင် စစ်ကိုင်းမြို့တွင် စက္ကူရုပ်လုပ်ငန်း လုပ်ကိုင်လျက်ရှိသော အစ်ကိုရင်း ဦးရဲမြင့် + ဒေါ်အမာမိသားစုတို့အား ဤဆောင်းပါးဖြင့် ရှိသေလေးမြတ်စွာ ဂါရဝပြုရေးသားလိုက်ရပါသည်။

မောင်ကျော်ညွန့် (ရေစကြို)

Armh1/2lcif; Armhpdwf&if;

yceform;

“ဗမာတို့၏စိတ်ထားသည် ဘာသာတရားတို့၏ အဆုံးအမနှင့်
 ပင်ကိုစရိုက်လက္ခဏာများကပင် ရိုးသားခြင်း၊
 အားနာတတ်ခြင်း၊ သနားကြင်နာတတ်ခြင်း၊
 ခွင့်လွှတ်သည်းခံတတ်ခြင်းဟူသော အချက်ရှိနေကြပါသည်။
 အတိဒုက္ခရောက်နေကြသူများကို တွေ့ရတိုင်းလည်း
 မဆိုင်းမတွ ကူညီတတ်ကြပါသည်။”

ပြည်ထောင်စုသမ္မတမြန်မာနိုင်ငံသည် တိုင်းရင်းသားလူမျိုးစု ၁၃၅ မျိုးတို့ စုပေါင်း နေထိုင်ရာ ပြည်ထောင်စုနိုင်ငံတစ်နိုင်ငံဖြစ်ရာ နှစ်ပေါင်းများစွာကတည်းကပင် တည်ရှိခဲ့ သော နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံဖြစ်ပေသည်။

ပြည်ထောင်စု၏ ပထဝီအနေအထားမှာ အနောက်ဘက်တောင်တန်းဒေသ၊ အလယ် ပိုင်းလွင်ပြင်ဒေသနှင့် အရှေ့ဘက်ကုန်းမြင့်ဒေသတို့ ဖြစ်၏။ မြောက်ဘက်ပိုင်းတွင် ရေခဲ များ ဖုံးလွှမ်းနေသော တောင်တန်းများနှင့် ဧရာဝတီမြစ်ကြီး၏ မြစ်ဖျားခံရာအရပ်တို့ တည် ရှိပါသည်။

ပြည်ထောင်စုနယ်မြေအတွင်း တိုင်းရင်းသားတို့ နေထိုင်ခဲ့ကြပုံမှာ အနောက်ဘက် တောင်တန်းဒေသတွင် ရခိုင်၊ ချင်း စသော လူမျိုးစုများနေထိုင်ကြ၍ အလယ်ပိုင်းလွင်ပြင် ဒေသတွင် ဗမာများနေထိုင်ခဲ့ကြပြီး အရှေ့ဘက်ကုန်းမြင့်ဒေသတွင် ရှမ်းနှင့် အခြားသော မျိုးနွယ်စုများ နေထိုင်ကြသလို မြောက်ဘက် ရေခဲတောင်များနှင့် ဧရာဝတီမြစ်ဆုံဒေသတို့ တွင် ကချင်၊ လီဆူး၊ ရှမ်းနီ စသော လူမျိုးစုများ နေထိုင်ခဲ့ကြပါသည်။

ရှေးကာလများဆီက တစ်နယ်မြေနှင့် တစ်နယ်မြေ သွားလာရခက်ခဲခဲ့သော်လည်း ယခုခေတ်ကာလတွင် လမ်းပန်းဆက်သွယ်မှု ချောမွေ့လွယ်ကူလာသဖြင့် ဒေသတစ်ခုနှင့် တစ်ခု ကူးလူးဆက်ဆံမှု ပိုမိုများပြားလာခဲ့ကြရပြီး အလယ်ပိုင်းဒေသ၏ ဗမာများသည် လည်း ရေကြည်ရာမြက်နုရာဆိုသလို နိုင်ငံအနှံ့အပြားသို့ ပိုမိုရောက်ရှိလာခဲ့ကြပါသည်။

တိုင်းရင်းသားလူမျိုးစုများတွင် သူလူမျိုး၊ ဓလေ့ထုံးစံ၊ ယဉ်ကျေးမှုစရိုက်လက္ခဏာ များ ဒေသအလိုက် ကွဲပြားမှုရှိကြပါသည်။

ထိုကဲ့သို့ မတူကွဲပြားသော တိုင်းရင်းသားလူမျိုးစုတို့၏ ကိုယ်ပိုင်ယဉ်ကျေးမှုဓလေ့ ထုံးစံများကို အခြေခံအားဖြင့် သိရှိနားလည်ထားဖို့ လိုအပ်ပါသည်။ သို့မှသာ တစ်ဦးနှင့်တစ်ဦး ဆက်ဆံရေး ပိုမိုအဆင်ပြေနိုင်ပြီး ချစ်ကြည်ရင်းနှီးမှု၊ ယုံကြည်လေးစားမှုများ ပိုမိုရရှိနိုင် မည် ဖြစ်ပါသည်။

ဒီမိုကရေစီစနစ်ကို လက်ခံကျင့်သုံးကြမည်ဆိုလျှင်လည်း မတူကွဲပြားမှုကို လေးစား တန်ဖိုးထားတတ်ကြဖို့ လိုအပ်ပါသည်။

မြန်မာနိုင်ငံ၏ ရာသီဥတုများမှာ ဒေသအလိုက် ကွဲပြားမှုများရှိပါသည်။ အကြမ်းအား ဖြင့် အေးသောဒေသ၊ မိုးများသောဒေသ၊ မိုးခေါင်၍ ပူပြင်းသောဒေသ ဟု ဖြစ်ပါသည်။

စာရေးသူတို့နေထိုင်ရာ အလယ်ပိုင်းလွင်ပြင်ဒေသသည် အများအားဖြင့် ရာသီဥတု ပူပြင်းခြောက်သွေ့ပြီး မိုးနည်းရပ်ဝန်းလည်း ဖြစ်ပါသည်။

တိုင်းရင်းသားတို့၏ မတူကွဲပြားသော စားဝတ်နေထိုင်မှု ယဉ်ကျေးမှုဓလေ့ထုံးစံ များသည်လည်း မတူညီသော ရာသီဥတုများအပေါ်တွင် အခြေခံကြပါသည်။

ဗမာလူမျိုးတို့၏ အခြေခံအစားအသောက်များတွင် ပူပြင်းသော နေရောင်အောက် ချွေးသံတရွဲဖြင့် နေကြရသည့်အတွက် ဆားဓာတ်ကုန်ခန်းပြီး ပင်ပန်းမှုဒဏ် ခံနိုင်စေသော ငါးပိ၊ ငါးခြောက် စသော ဆားဓာတ်ကဲသော အစားအသောက်တို့ကို ခုံမင်နှစ်သက်စွာ စား သောက်ကြပါသည်။

အပူဒဏ်နှင့် ပင်ပန်းဆင်းရဲမှုဒဏ်ကို ခံနိုင်ရည်ရှိကြသော ဗမာလူမျိုးများ၏ နေ့စဉ် ဟင်းလျာတွင် မဖြစ်မနေပါရှိသောအရာမှာ ငရုတ်သီးပင်ဖြစ်သည်။ ငရုတ်သီးကြော်ဟင်း တစ်ခွက်သည် ဗမာလူမျိုးတို့၏ ပင်တိုင်ဟင်းတစ်ခွက်ပင် ဖြစ်ပါသည်။

ရာသီဥတုကြမ်းတမ်းမှုအောက်တွင် မွေးဖွားကြီးပြင်းလာရသည်။ ဗမာလူမျိုးများ သည် ပင်ပန်းဆင်းရဲဒဏ်ခံနိုင်ကြသည်။ ယနေ့ကာလ ပြည်တွင်းပြည်ပရှိ အလုပ်ကြမ်းများကို လုပ်ကိုင်နေကြသူများမှာ ဗမာအများစုပင် ဖြစ်ပါသည်။

ဤဆောင်းပါး၏အဓိကရည်ရွယ်ချက်မှာဗမာလူမျိုးတို့၏အကြောင်းကိုတိုင်းရင်းသား ညီနောင်တို့အား မျှဝေပေးချင်သည့်အတွက် ရေးသားရခြင်းဖြစ်ပါသည်။ စာရေးသူအနေဖြင့် ဗမာလူမျိုးဖြစ်သည့်အလျောက် မိမိလူမျိုးအကြောင်း တင်ပြရခြင်းဖြစ်ပြီး ဗမာလူမျိုးတစ်ဦး တည်းကိုသာ အမွမ်းတင်ရေးသားခြင်းမျိုး မဟုတ်ပါဟု ဆိုချင်ပါသည်။

ဗမာလူမျိုးများသည် အများအားဖြင့် နိုင်ငံအလယ်ပိုင်း အညာဒေသဟုခေါ်သော အရပ်တွင် အများစုနေထိုင်ကြသည့်အတွက် ဗမာအကြောင်းပြောလျှင် အညာအကြောင်းပါ တစ်ပါတည်းပါရမည် ဖြစ်ပါသည်။ တစ်နည်းအားဖြင့် ဗမာသည် အညာဖြစ်ပြီး အညာသည် လည်း ဗမာကို ကိုယ်စားပြုပါသည်။

အညာဒေသသည် အပူပိုင်းဇုန်တွင် ကျရောက်သည့်အတွက် မိုးနည်းပြီး ပူပြင်း ခြောက်သွေ့ပါသည်။ သို့သော် တစ်နှစ်တာ၏သုံးပုံ နှစ်ပုံမှာ ပူပြင်းဒဏ်ခံရပြီး တစ်ပုံမှာ အလွန်အေးသော ဆောင်းရာသီ ရှိပါသည်။ အညာဒေသသည် ထို့ကြောင့်ပင် ရာသီဥတု အပူ အအေး နှစ်မျိုးခံစားရသောဒေသ ဖြစ်ပါသည်။

ပူပြင်းသောနေ့လများတွင် အပူဒီဂရီ (၄၅°C - ၄၈°C) လောက်ထိ ပူတတ်ပြီး ဆောင်းလများတွင် အအေးဒီဂရီ (၁၀°C - ၁၁°C) ဒီဂရီလောက်ထိ အေးတတ်ပါသည်။

ထို့ကြောင့်ပင်အညာသားတေးပြုစာဆိုရှင်နန်းတော်ရှေ့ဆရာတင်က သူ၏သီချင်းထဲတွင် -

“မန္တလေး ချမ်းအေးပူအိုက် အောက်သူတွေ လိုက်ခဲ့ရမယ်၊ မောင်တင်မဆို” ဟု ရေးသားခဲ့ပါသည်။ ရာသီဥတုနှစ်မျိုး၏ခြားနားမှုရှိပုံကို ထည့်သွင်းရေးသားခဲ့ပါသည်။

ဗမာတို့၏ အညာဒေသမြင်ကွင်းများကိုကြည့်လျှင် နိုင်ငံ၏အခြားဒေသများကဲ့သို့ စိမ်းစိုနေသော သဘောကို မတွေ့ရနိုင်ပါ။ သို့သော် သူ့အရပ်နှင့်သူတော့ လိုက်ဖက်သော အပူပိုင်းအပင်ကြီးများဖြစ်သည့် တမာ၊ ထနောင်း၊ မန်ကျည်း စသော အပင်ကြီးများလမ်းဘေးတစ်လျှောက် ခေတ်အဆက်ဆက် ကုသိုလ်ဖြစ် စိုက်ပျိုးထားခဲ့ကြသည်ကို ဦးစွာတွေ့နိုင်ပါသည်။

အညာအရပ်ရှုခင်းများကို မိတ်ဆက်ပေးချင်ပါသည်။ ဗမာမင်းတို့ ထီးနန်းစိုက်ခဲ့ရာ မန္တလေးတစ်ဝိုက်သည် ဗမာ့ယဉ်ကျေးမှုတို့ စုံလင်ရာအရပ်ဖြစ်ပြီး အားလုံး သွားလာလွယ်ကူ ရောက်ပေါက်သူများသည့် အတွက် အားလုံး သိရှိပြီး သားနေရာများ၊ အကြောင်းအရာများကို မတင်ပြတော့ဘဲ အညာဒေသ၏ လူသိနည်းသောဒေသများ၊ အကြောင်းအရာများကိုသာ တင်ပြသွားမည် ဖြစ်ပါသည်။

ယနေ့အချိန်ကာလအထိ အညာဒေသတစ်ခွင် မြင်ကွင်းတွင် ပူပြင်းသော ရာသီဥတုအောက်တွင် ခရီးသွားများ သောက်သုံးရန် လှူဒါန်းထားသော လမ်းဘေးရေအိုးစင်များ၊ အများသူငါ တည်းခိုနားနေထိုင်သော ထိုင်သော ဧရပ်ကြီးများကို တွေ့မြင်နိုင်ပါသေးသည်။ ဤသည်ပင် အညာဒေသက ဗမာများ၏သဒ္ဒါတရားကို တွေ့နိုင်ပါသေးသည်။

စာရေးသူတို့နေထိုင်ရာ ပခန်းနယ် ရှင်မတောင်ဒေသတစ်ဝိုက်တွင်ရှိ လမ်းဘေးဧရပ်ကြီးများတွင် ပူပြင်းသောဒေသ၊ ရေရှားသောဒေသဖြစ်စေကာမူ သောက်ရေအိုးများမှာ အမြဲတစေ အပြည့်ရှိနေတတ်သည်ကို တွေ့နိုင်ပါသည်။ သောက်ရေသာမက ခရီးသွားများ ဧရပ်ကြီးများ အတွင်း တည်းခိုနိုင်ရုံသာမက နွားများပါ လှည်းနှစ်စီး၊ သုံးစီးစာ မိုးလုံ၊

ယနေ့
အချိန်ကာလအထိ
အညာဒေသတစ်ခွင်
မြင်ကွင်းတွင်
ပူပြင်းသော
ရာသီဥတုအောက်တွင်
ခရီးသွားများ
သောက်သုံးရန်
လှူဒါန်းထားသော
လမ်းဘေးရေအိုးစင်များ၊
အများသူငါ
တည်းခိုနားနေထိုင်သော
ဧရပ်ကြီးများကို
တွေ့မြင်နိုင်ပါ
သေးသည်။ }

နေလုံ တည်းခိုနိုင်လောက်အောင်ပင် ကျယ်ဝန်းပါသည်။

ဇရပ်ကြီးများတွင် ခရီးတစ်ထောက်အနားယူပြီး ခရီးဆက်ရာတွင် လန်းဆန်းစေရန် သနပ်ခါးတုံးများ၊ ကျောက်ပြင်ကြီးများကိုလည်း ထားရှိလှူဒါန်းထားကြသည်မှာ ရှင်မတောင် ဒေသ၏ ရိုးရာလေ့ထူးခြားမှုပုံစံ ဖြစ်ပါသည်။ အချို့ဇရပ်ကြီးများတွင် သနပ်ခါးတုံးများ သာမက ဒေသထွက် ဆေးမြစ်စုံများ၊ ဆေးဘက်ဝင် သစ်ဥသစ်မြစ်များပင် ထားရှိပေးထား သည်ကိုလည်း ထူးခြားစွာ တွေ့မြင်နိုင်ပါသည်။

ဗမာလူမျိုးတို့၏ ယဉ်ကျေးမှုမှာ ယခုအခါ လျော့ပါးနေကြပြီဖြစ်သော်လည်း အညာ ဒေသတွင် သူ့ရပ်သူ့ရွာအလိုက် ထိန်းသိမ်းထားသော နေရာများ ရှိနေပါသေးသည်။

ပုဂံညောင်ဦးဒေသ ညောင်ဦးမြို့နယ်အတွင်းက “စက်စက်ယို”ရွာတွင် ကလေးသူငယ် များအားလုံး သျှောင်ပေစူးလေးများ၊ ဆံရစ်ဝိုင်းလေးများ အမြတ်တနိုးထားလျက် တွေ့မြင် နိုင်ပါသေးသည်။

အညာဒေသရှိ အထင်ကရမြင်ကွင်းများတွင် မန္တလေးမြို့အနီးက ကမ္ဘာကျော် ဦးပိန် တံတားကြီးမှာ လူသိများထင်ရှားပါသည်။ ယင်းဦးပိန်တံတားကဲ့သို့ အင်းကိုဖြတ်၍ သွား လာနိုင်ရန် ရှေးနှစ်ပေါင်း ၂၄၀ ကျော်ကာလကတည်းက ဆောက်လုပ်လှူဒါန်းထားသော သစ်သားတံတားရှည်ကြီးတစ်စင်းကို မကွေးတိုင်းဒေသကြီး၊ ရေစကြိုမြို့၏ မြောက်ဘက် ချင်းတွင်းမြစ်၏ အနောက်ဘက်ကမ်းရှိ မအူကျေးရွာတွင် ယနေ့ထိ တည်ရှိနေပါသေးသည်။ ဦးပိန်တံတားထက် နှစ်ပေါင်း ၇၅ နှစ်ကျော်စော၍ ဆောက်လုပ်ခဲ့သော ဆင်ဖြူရှင်မင်း လက်ထက် မိဖုရားမဥလေး၏ ကောင်းမှု ကျွန်းသစ်တံတားကြီးတွင် တည်းခိုနားနေဆောင် များဖြင့် စနစ်တကျ တည်ဆောက်ထားခဲ့ပါသည်။

မအူတံတားကြီး တည်ဆောက်ထားခဲ့သော မအူအင်းကြီးများ၊ တစ်ချိန်တစ်ခါဆီက အလွန်သာယာခဲ့သည့်အတွက် အင်္ဂလန်ပြည်ရှင် ဝေလမင်းသား ဗမာပြည်လာရောက် စဉ်က ယင်းနေရာတွင် ခုနစ်ရက် အပန်းဖြေနားနေခဲ့သည်ဟု ရှေးလူကြီးအဆက်ဆက်တို့ က ပြောကြပါသည်။ ဦးပိန်တံတားကြီးကဲ့သို့ လူသိမများခဲ့သော်လည်း ယခု လူမှုဆက်သွယ် ရေးကောင်းမွန် တိုးတက်လာ၍ တစ်စတစ်စ လူသိများလာပြီး လာရောက်လေ့လာလည်ပတ် သော ပြည်တွင်းပြည်ပခရီးသွားများ ရှိလာခဲ့ပါသည်။

စာရေးသူတို့ မွေးဖွားကြီးပြင်းရာ ပခန်းဒေသသည်လည်း ယဉ်ကျေးမှုအရ ပုဂံခေတ် ထက်စောခဲ့သည်ဟု ဆိုကြပါသည်။ ယနေ့အချိန်ထိတည်ရှိနေသော ပခန်းကြီးမြို့ဟောင်း မြို့ရိုးကြီးမှာ အလွန်ထူထည်ကြီးမားလှသည်ကို တွေ့မြင်နိုင်ပါသေးသည်။

ထို့ပြင် လူသားမျိုးနွယ်တို့၏အစ လူတူပရိုင်းမိတ် တွေ့ရှိခဲ့သော မကွေးတိုင်းဒေသကြီး မြိုင်မြို့နယ် ဗဟင်းရွာသည်လည်း လွန်ခဲ့သော နှစ်ပေါင်း သန်း ၄၀ ကပင် လူတို့နေထိုင်ခဲ့ သော တောအရပ်အဖြစ် ကမ္ဘာပေါ်တွင် ယခင်တွေ့ရှိမှုများ၏ စံချိန်ကိုချိုး၍ အသစ်တွေ့ရှိ ထားမှုသည်လည်း “လူသားအစ ဗမာက” ဟုပင် ဆိုရနိုင်မည် ဖြစ်ပါသည်။

ဗမာတို့၏ အညာဒေသမှ လူသိနည်းနေသေးသော အထင်ကရသမိုင်းဝင်နေရာများ ကို အကျဉ်းချုပ်တင်ပြပြီး အညာအရပ်နေ ဗမာတို့၏ ပင်ကိုစိတ်ထားများနှင့်ပတ်သက်၍ လည်း အကျဉ်းမျှ တင်ပြချင်ပါသေးသည်။

အညာသူ၊ အညာသားများမှာ ပင်ပန်းဆင်းရဲဒဏ်ခံနိုင်သည့်အလျောက် နိုင်ငံအတွင်း ဒေသမျိုးစုံ သွားရောက်၍ အလုပ်မျိုးစုံလုပ်ကိုင်မှုများ ပိုမိုများပြားလာခဲ့ကြပြီး တိုင်းရင်းသား ဒေသများနှင့် ကူးလူးဆက်ဆံမှုများ ယခုကာလတွင် ပိုမိုများပြားလာကြပါသည်။ ထို့ကြောင့် ပင် လက်နက်ကိုင်ပဋိပက္ခများရှိနေသော တိုင်းရင်းသားဒေသများမှ ကလေးသူငယ်များ၏ ဘဝလုံခြုံရေး၊ ပညာသင်ကြားခွင့် ရရှိစေရေးအတွက် အညာဒေသရှိ ဘုန်းတော်ကြီးကျောင်း များ၊ သီလရှင်စာသင်တိုက်များ၊ ပရဟိတဂေဟာများတွင် မေတ္တာစေတနာထား၍ ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက် ကျွေးမွေးပြီး ပညာသင်ကြားပေးလျက်ရှိနေပါသည်။

ထို့ပြင် ယခုကာလ လူမှုဆက်သွယ်မှုအရ အညာဒေသသို့ အစမ်းသဘောလာရောက် ၍ လက်ဖက်စို၊ လက်ဖက်ခြောက်ရောင်းဖို့ ရောက်လာကြသော ပလောင်တိုင်းရင်းသူကြီး များကို ဒေသခံ ဗမာများက ခင်မင်ရင်းနှီးစွာ တည်းခိုနေထိုင်ရေး၊ ဈေးရောင်းချဖို့အဆင်ပြေ ရေး ကူညီအားပေးကြရာ ပလောင်ဒေသမှ အမျိုးသမီးကြီးများ တစ်ဖွဲ့ပြီးတစ်ဖွဲ့ အညာ အရပ်ဒေသသို့ ဈေးရောင်းရောက်ရှိလာခဲ့ကြပါသည်။ ဧည့်ခံကောင်း၍ ဧည့်ကောင်းလာ သည်ဟု ဆိုနိုင်ပါသည်။

ဗမာလူမျိုးများအကြောင်း ရေးသားရာတွင် အလျဉ်းသင့်၍ ဗမာတို့၏ ဆွေမျိုးတော်စပ် ပုံတွင် မိမိမှစ၍ အထက်ပိုင်းတွင် အမိ၊ အဖ၊ ဘ၊ ဘိုး၊ ဘေး၊ ဘီ၊ ဘင်၊ ဘောင် ဟု အဆင့်ဆင့် လိုက်ရှိပြီး မိမိအောက်တွင် သား၊ သမီးမှစ၍ သား၊ မြေး၊ မြစ်၊ တီ၊ တွတ်၊ ကြွတ်၊ ဆပ် ဟု ဆွေခုနစ်ဆက်၊ မျိုးခုနစ်ဆက် ဟု သတ်မှတ်ချက်ထားရှိပါသည်။

အောက်ပိုင်းဒေသတွင် နေထိုင်ကြသော ဗမာများက ယခုအခါ အဖေ၏အဖေကို အဘိုးဟု ခေါ်နေကြသည်ကို တွေ့နေရပါသည်။ အဖေ၏အဖေမှာ အဘိုးမဟုတ်ပါ။ အဘသာ ဖြစ်ပါသည်။ တစ်စတစ်စ ရိုးရာဓလေ့များ ပျောက်ကွယ်သွားမည်ကို စိုးရိမ်ပါသည်။

ယနေ့ ရုပ်သံလိုင်းများတွင် CHENEL-7 ရုပ်သံလိုင်းမှ စီစဉ်သော (The Money Drop) အစီအစဉ်ကို ကြည့်မိသည့်အခါ ဗမာလူငယ်များအဖို့ မိမိတို့ရိုးရာဓလေ့စကားပုံများ

ပြည်တွင်းရှိ အထင်ကရနေရာများ၊ ဗမာ့နောက်ခံသမိုင်းကြောင်းမှ အကြောင်းအရာလေးများကိုပင် မှန်ကန်အောင် မဖြေနိုင်ကြသည်ကိုလည်း ဝမ်းနည်းစရာ တွေ့မြင်နေရပါသည်။

ဗမာလူငယ်များအဖို့ ကမ္ဘာကြီးကို ခြေဖျားထောက် မျှော်ကြည့်နေရင်း မိမိခြေစုံရပ်နေသော ဇာတိချက်ကြွ မွေးရပ်မြေမှ သိသင့်သော အကြောင်းအရာလေးများကို တီးမိခေါက်မိရှိဖို့တော့ လိုနေပါသည်ဟု ပြောချင်ပါသည်။ ကြီးသူကို ရိုသေ၊ ရွယ်တူကို လေးစား၊ ငယ်သူကို သနားဟူသော ဗမာ့ထုံးစံအရ ဗမာလူငယ်များကို မေတ္တာ၊ စေတနာထား၍ ပြောကြားရခြင်းသာ ဖြစ်ပါသည်။

ဗမာတို့၏စိတ်ထားသည် ဘာသာတရားတို့၏ အဆုံးအမနှင့် ပင်ကိုစရိုက်လက္ခဏာများကပင် ရိုးသားခြင်း၊ အားနာတတ်ခြင်း၊ သနားကြင်နာတတ်ခြင်း၊ ခွင့်လွှတ်သည်းခံတတ်ခြင်းဟူသော အချက်ရှိနေကြပါသည်။ အတိဒုက္ခရောက်နေကြသူများကို တွေ့ရတိုင်းလည်း မဆိုင်းမတွ ကူညီတတ်ကြပါသည်။

ဗမာတို့၏ ပင်ကိုစိတ်ထားနှင့်ပတ်သက်၍ သမိုင်းတွင် ထူးခြားသော အဖြစ်အပျက်တစ်ခုကို ဖော်ပြလိုပါသည်။

ဒုတိယကမ္ဘာစစ်အတွင်းက ဖက်ဆစ်ဂျပန်တို့သည် ဗမာနိုင်ငံ (ယခင်အခေါ်)ပေါ်တွင် သုံးနှစ်ကြာမျှစိုးမိုးခြယ်လှယ် အုပ်ချုပ်ခဲ့ကြရာ အညာဒေသသည်လည်း အပါအဝင်ဖြစ်ပါသည်။

ဂျပန်တို့လက်အောက်တွင် လွတ်လပ်ရေးအတွက် ကြိုးပမ်းဆောင်ရွက်နေကြသော တော်လှန်ရေးအုပ်စုများ၊ ဗမာလူငယ်များနှင့် အရပ်သားများအပေါ်တွင်ပါ ရက်စက်စွာ ဖမ်းဆီးနှိပ်စက်ခဲ့ကြပါသည်။ ကင်ပေတိုင်ဟုခေါ်သော ဂျပန်စစ်စခန်းများတွင် ငရဲခန်းဟုခေါ်လောက်အောင် ညှဉ်းပန်းနှိပ်စက်မှု ပုံစံမျိုးစုံဖြင့် ဖမ်းဆီးစစ်ဆေးသတ်ဖြတ်ခဲ့မှုများ အလွန်များပြားခဲ့ပါသည်။ သို့သော် ၁၉၄၅ ခုနှစ်တွင် ဂျပန်တို့ စစ်ရှုံးပြီး ဗမာ့စစ်မြေပြင်မှ ထိခိုက်ကျဆုံးမှု များစွာဖြင့် ဆုတ်ခွာထွက်ပြေးခဲ့ရသည်။

စစ်ဆုတ်ခွာရာလမ်းတစ်လျှောက် ဂျပန်တပ်များမှာ ဖရိုဖရဲပြိုကွဲလျက် ရိက္ခာ၊ အစာ၊ ရေစာပြတ်လပ်ခြင်း၊ ထိခိုက်ဒဏ်ရာများ ရရှိထားကြခြင်း၊ ရောဂါဘယ ထူပြောစွာဖြင့် ဂျပန်စစ်သားတို့၏ပုံစံမှာ အရိုးပေါ် အရေတင် တချို့သေလုမြောပါး ငတ်ပြတ်နေကြ၍ လူရုပ်ပင်မပေါ်ကြတော့သောအနေအထားတွင် ဒုက္ခကြီးစွာ တွေ့ကြရပါသည်။

ထိုကဲ့သို့ သေလုမြောပါးဖြစ်နေသော ဂျပန်စစ်သားများကို တွေ့မြင်ရသော အညာဒေသက ဗမာများက တစ်ချိန်တစ်ခါက မိမိတိုင်းပြည်နှင့်လူမျိုးအပေါ် နှိပ်စက်ညှဉ်းပန်းခဲ့သူများဖြစ်ခဲ့လင့်ကစား၊ လတ်တလောအနေအထားတွင် လူသေလောင်းတမျှဖြစ်နေသော မိမိတို့ထံ ရောက်ရှိလာသော ဂျပန်စစ်သားများကို အာဃာတမထားဘဲ လူသားစိတ်စစ်စစ်ဖြင့် ကျွေးမွေးခြင်း၊ ဆေးဝါးကုသပေးခြင်း၊ မကျန်းမာသောကာလအတွင်း လုံခြုံရာတွင် သိုဝှက်ပေးခြင်း စသည့် အကူအညီများကို ဗမာတို့က ပင်ကိုစိတ်အရင်းခံဖြင့် ကူညီကယ်တင်ပေးခဲ့မှုများစွာ ရှိခဲ့ပါသည်။

စာရေးသူတို့နေထိုင်ရာ အညာဒေသသို့ လွန်ခဲ့သော နှစ်ပေါင်း ၃၀ ခန့်က ဂျပန်လူမျိုးလူကြီးပိုင်းများ ရောက်လာခဲ့ကြပါသည်။ သူတို့၏အသက်များမှာ ၇၀ ကျော်ခန့်ဟု ခန့်မှန်းရသည်။ သူတို့ တစ်ချိန်က ဗမာစစ်မြေပြင်တွင် ယခုအညာဒေသတွင် စစ်မှုထမ်းခဲ့ဖူးကြ

သော ဂျပန်စစ်သားဟောင်းကြီးများဖြစ်သည်ဟု သိရပါသည်။

သူတို့ပြောပြချက်အရ ဂျပန်စစ်ရှုံး၍ ဆုတ်ခွာခဲ့ရာတွင် ဒဏ်ရာရရှိထားသော ကျန်းမာရေးချို့တဲ့၍ အစာအာဟာရ ငတ်ပြတ်နေကြသောသူတို့အား ယခု ရောက်နေသော နေရာက ဗမာများက ကျွေးမွေးကုသကယ်တင်ခဲ့ကြသည့်အတွက် ယနေ့စစ်ပြီးကာလ ယခု အချိန်ထိ သက်ရှင်သန်ခွင့်ရရှိနေကြခြင်းပင် ဖြစ်ကြောင်းနှင့် ယခုအခါ ကျေးဇူးရှိခဲ့ဖူးသော ဗမာကျေးဇူးရှင်များကို ကျေးဇူးဆပ်လိုသောဆန္ဒတို့ဖြင့် ယခုလာရောက်စုံစမ်းခြင်းဖြစ် ကြောင်း ပြောပြကြပါသည်။

အညာဒေသရှိ ဗမာကျေးဇူးရှင်များအား ကျေးဇူးဆပ်ရန် ရောက်လာကြသော ဂျပန် စစ်ပြန်ကြီးများမှာ တချို့က တစ်ဦးချင်းအစီအစဉ်နှင့် လာရောက်ကြသလို ဂျပန်နိုင်ငံတွင် စုဖွဲ့ထားသော ဗမာစစ်မြေပြင်တွင် အမှုထမ်းခဲ့ကြသော ဂျပန်စစ်သားဟောင်းကြီးများအဖွဲ့ ဟုဆိုသည်ကို သိရပြီး တစ်ဦးချင်းကျေးဇူးရှင်များကို ရှာဖွေခြင်းနှင့် ကျေးဇူးရှိခဲ့သော တော အရပ်ဒေသဖြစ်သည့် အညာဒေသ ဗမာလူမျိုးများအတွက် အထောက်အကူဖြစ်စေနိုင်သော ရပ်ရွာဖွံ့ဖြိုးရေး၊ အသက်မွေးဝမ်းကျောင်း စိုက်ပျိုးရေး စသည့် နည်းပညာသင်ကြားပေး သော သင်တန်းကျောင်းများ ဖွင့်လှစ်ပေးခြင်းဖြင့် ကျေးဇူးဆပ်လျက်ရှိနေကြပါသည်။

ထိုအကြောင်းအရာတို့ကို သုံးသပ်ကြည့်လျှင် ဗမာတို့၏ ပင်ကိုစိတ်ထားသည် ရန်သူ ပင်ဖြစ်လင့်ကစား အတိဒုက္ခရောက်နေသော အနေအထားတွင် လူသားစိတ်ဓာတ်အပြည့်အဝ ဖြင့် ကူညီကယ်တင်တတ်ကြသည်ဆိုသောအချက်မှာ မှတ်တမ်းတင်လောက်ပါသည်။

ထိုကဲ့သို့ မိမိတို့တိုင်းပြည်နှင့် လူမျိုးအပေါ် အနိုင်ကျင့် ညှဉ်းပန်းနှိပ်စက်ခဲ့ဖူးသော တိုင်းခြားပြည်ခြား၊ လူမျိုးခြားများအပေါ်တွင်တောင် လူသားစိတ်၊ မြင့်မြတ်သောစိတ်ဖြင့် ခွင့်လွှတ်သနားကရုဏာဖြစ်ခဲ့ကြသည်ဆိုလျှင် ယနေ့ပြည်ထောင်စုသမ္မတမြန်မာနိုင်ငံ အတွင်း ရာစုနှစ်ပေါင်းများစွာ အတူတကွ ငြိမ်းချမ်းစွာနေထိုင်လာခဲ့ကြသော တစ်မြေတည်းနေ တစ်ရေတည်းသောက် ဟု ဆိုနိုင်သော ပြည်ထောင်စုအတွင်းက မည်သည့်တိုင်းရင်းသား များအပေါ်၌မဆို မေတ္တာထားနိုင်မည်မှာ သံသယဖြစ်စရာမလိုလောက်အောင်ပင် ဖြစ်ပါ သည်။

သို့သော် အချို့သောပြည်ထောင်စုအကျိုးကို မလိုလားသော အဖျက်အမှောင့်လုပ် ဆောင်နေသူလူများက တိုင်းရင်းသားများအပေါ် ဗမာတွေက စိုးမိုးဗိုလ်ကျနေသည်ဆိုသော စွပ်စွဲချက်မှာ လုံးဝမမှန်ကန်နိုင်ကြောင်း အခိုင်အမာပြောကြားလိုပါသည်။

ဆောင်ရွက်ဆဲပြည်တွင်းငြိမ်းချမ်းရေးလုပ်ငန်းစဉ်တွင် ဆက်လက်၍ လက်တွဲညီစွာ ဆောင်ရွက်ကြပြီး ဒီမိုကရေစီစနစ်အခြေခံသော ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စုကြီး တည်ဆောက် သွားကြရန် ရိုးသားစွာ မေတ္တာထား၍ တိုင်းရင်းသားညီနောင်များအား ပန်ကြားလိုက်ရပါ တော့သည်။

“တိုင်းရင်းသားအားလုံး နှလုံးစိတ်ဝမ်း ငြိမ်းချမ်းကြပါစေ”

wefaqmifrkef;vESifhrD;yHk;ysHyGJawmf

MunZaomf

“မီးပုံးပျံလွှတ်ခြင်းသည် အခက်အခဲပေါင်းစုံ၊
စိန်ခေါ်မှုပေါင်းစုံကို စုပေါင်းအားဖြင့်
ရင်ဆိုင်အောင်ပွဲခံနိုင်သည့်အကျင့်ကို ကျင့်ခြင်းဖြစ်သည်။
ထို့အတူ လူ့ဘဝသည်လည်း မီးပုံးပျံကြီးများပမာပင်
ဖြစ်ပေသည်။”

မီးပုံးပျံသည် လူလုပ်သောမီးပုံးပျံသည့်ပစ္စည်းများအနက်မှ ရှေးအကျဆုံးတီထွင်မှု တစ်ခုဖြစ်သည်။ မီးပုံးပျံပွဲတော်သည် နှစ်စဉ်တန်ဆောင်မုန်းလပြည့်နေ့ အနီးဝန်းကျင်၌ ကျင်းပသည့် ရိုးရာပွဲတော်တစ်ခု ဖြစ်သည်။ မိုးလေသာသော မိုးနှောင်းရာသီနှင့် ဆောင်းဦးရာသီအစတွင် ကောင်းကင်ထက်၌ မီးပုံးပျံများကို တွေ့ရတတ်သည်။ ယုံကြည်ရာ ကို ပြုလုပ်သော လူ့သဘာဝတွင် အချို့လူများက ကောင်းကင်နိုင်ငံရှိ ဘုရားသခင်ကို ပူဇော်ကြသည်။ အချို့က တာဝတိံသာတွင် တည်ထားကိုးကွယ်သော စူဠာမဏိစေတီတော် ကို မီးပူဇော်ကြသည်။ ထိုကြောင့် ထိုအရပ်ထိအောင်ရည်မှန်း၍ မီးစာများထည့်ကြသည်။ မှိုင်းများ တိုက်ကြသည်။ သို့သော် လူတို့သည် မိမိဘဝ၏အနာဂတ်မီးပုံးပျံအတွက် မီးစာများ ကို ဖြည့်တင်းရန် မေ့လျော့နေကြသည်။

တန်ဆောင်မုန်းလသည် မြန်မာလများအနက် ရှစ်လမြောက်ဖြစ်ပြီး မိုးရာသီကုန်ဆုံး ပြီးစလ ဖြစ်သည်။ ၎င်းလသည် အခြားကာလတို့ထက် မိုးလေကင်းစင်ကာ ခြေခင်းလက်ခင်း သာသောလလည်း ဖြစ်သည်။ ဆောင်းရိပ်၊ ဆောင်းငွေ့တို့ ဝင်လာသည်မဟုတ်ဘဲ မိုးရိပ်၊ မိုးငွေ့တို့လည်းကင်းစင်၍ ပတ်ဝန်းကျင်အလွန်လှပသောလလည်း ဖြစ်ပေသည်။ မြန်မာ လူမျိုး၊ မြန်မာနိုင်ငံသားတို့၏အယူအဆအရ မိုးကောင်းကင်တွင် မိုးတိမ်ရိပ်တို့ကင်းရှင်း သွားသောအချိန်၊ ကြည့်လင်သောမိုးကောင်းကင်ထက် နက္ခတ်တာရာတို့ လင်းလက် တောက်ပသောလလည်း ဖြစ်လေသည်။ တန်ဆောင်မုန်းလတွင် ပေါ်ထွန်းသောကြယ်များ၊ နက္ခတ်တာရာများတို့၏ အရောင်အရှိန်တောက်ပမှုမှာလည်း မြန်မာတို့၏ တစ်နှစ်တာ ကာလတစ်လျှောက်လုံးတွင် အတောက်ပဆုံး၊ အလင်းလက်ဆုံးဟူ၍လည်း လက်ခံထား ကြလေသည်။ အဓိကအားဖြင့် တန်ဆောင်မုန်းလကို မြန်မာဗုဒ္ဓဘာသာအနွယ်ဝင်တို့က ထူးခြားသောလအဖြစ် သတ်မှတ်ထားခဲ့ကြသည်။

ထို့ကြောင့် မိုးလေကင်းစင်ကာ ခြေခင်းလက်ခင်းသာသော တန်ဆောင်မုန်းလတွင် ဗုဒ္ဓဘာသာအနွယ်ဝင်တို့သည် ကထိန်အလှူပွဲတော်၊ မသိုးသင်္ကန်းရက်လုပ်၍ ဘုရားရှင်အား ပူဇော်ကြသောပွဲတော်၊ ပုံသကူပစ်ပွဲ၊ ကြာသင်္ဂန်း ရက်လုပ်ပူဇော်ပွဲနှင့် တန်ဆောင်တိုင် မီးထွန်းပွဲများကို ကျင်းပလေ့ရှိသည်။ ရှေးရှေးကပင် မြန်မာတို့၏ ရှိနှင့်ပြီးဖြစ်သော အယူ အဆများအရ နက္ခတ်သဘင်ပွဲပူဇော်ကြခြင်းကိုလည်း ဤလ၌ပင်ကျင်းပလေ့ရှိခဲ့ကြသည်။ ရှေးရာဇဝင်မှတ်တမ်းများအရ မြတ်စွာဘုရားရှင်ပွင့်တော်မူသော ခေတ်ကာလများကပင် လျှင် တန်ဆောင်မုန်းလသို့ရောက်တိုင်း နက္ခတ်သဘင်ပွဲဟုခေါ်ဆိုခဲ့ကြသော တန်ဆောင်တိုင် ဆီမီးထွန်းညှိပူဇော်ကြသောပွဲတော်များကို တခမ်းတနားကျင်းပခဲ့ကြမြဲဖြစ်ကြောင်း စာပေ ကျမ်းဂန်များအရ သိရှိနိုင်ပါသည်။

မြတ်စွာဘုရားရှင်လက်ထက်တော်က ရာဇဂြိုဟ်ပြည်တွင်း အဇာတသတ်မင်း မင်းပြုချိန်ကာလမှစတင်ကာ ထိုပွဲတော်မျိုးကျင်းပနေကြပြီ ဖြစ်လေသည်။ အဇာတသတ် မင်းသည် ဖခင်ဖြစ်သူဗိမ္ဗိသာရမင်းကြီးကို သတ်ခဲ့မိသောကြောင့် ညစဉ်ညတိုင်း အိပ် မပျော်နိုင်သော အခြေအနေများကို တွေ့ကြုံခံစားနေရသောကာလ ဖြစ်၏။ အဇာတသတ် မင်း၏ စိတ်အာရုံအတွင်း၌ ကျေးဇူးရှင်မွေးသဖခင်ကြီးအား သတ်ခဲ့မိသောကံကို တစ်မိမိမ့် တွေးနေမိသော အချိန်မျိုးလည်း ဖြစ်လေသည်။ ထို့ထက်ပို၍ လောကထိပ်ထားမြတ်စွာ

ဘုရားရှင်အား သွေးစိမ်းတည်ရန်ပြုမိအောင် အားပေး ကူညီပေးခဲ့မိသောကံကလည်း ကြီးမားလှသော အမှားကြီးတစ်ခု ဖြစ်သည်။ ထိုမကောင်းမှုပြုလုပ်မိခဲ့သည့် ကံတို့ကို ပြန်လည်တွေးတောကာ အဇာတသတ်မင်းသည် အလွန်ပြင်းထန်သော ထိတ်လန့်တုန်လှုပ်မှုတို့ဖြင့် အိပ်မပျော်နိုင်ဘဲ ဖြစ်နေခဲ့ရလေသည်။ စိတ်ထောင်းကိုယ်ကြေဖြစ်လာဖန်များသောအခါ အဇာတသတ်မင်းမှာ အမျိုးအမည် မဖော်ပြနိုင်သောဝေဒနာများဖြင့် ကျန်းမာရေး ထိခိုက်လာခဲ့ရလေသည်။ သမားတော်ကြီး ဇီဝက၏တိုက်တွန်းချက်အရ တန်ဆောင်မုန်းလပြည့်ညတွင် မြတ်စွာဘုရားရှင် သီတင်းသုံးတော်မူရာ သရက်ဥယျာဉ်အတွင်းရှိ ကျောင်းတော်ကြီးသို့ သွားတော်မူခဲ့လေသည်။ အဇာတသတ်မင်းကြီးနှင့်တကွ နောက်လိုက်နောက်ပါအခြွေအရံတို့ သရက်ဥယျာဉ်တော်ကြီးအတွင်းသို့ သွားရောက်ကြသောအချိန်သည် အမှောင်ထုသို့ တစ်စတစ်စ ကြီးစိုးလာနေကြပြီဖြစ်သော အချိန်မျိုးဖြစ်လေ၏။ ထိုအမှောင်တို့ကို ထွင်းဖောက်နိုင်ကြစေရန်နှင့် မြတ်စွာဘုရားရှင်ကိုလည်း ပူဇော်ကြစေရန် မီးရှူးတိုင်များကို ထွန်းညှိ၍ စီတန်းလှည့်လည်သွားရောက်ခဲ့ကြရာမှ အစဉ်အဆက်ပွဲတော်ဟူ၍ ဆင်းသက်လာသည်မျိုး ဖြစ်လေသည်။

ရှေးကမီးရှူးတိုင်ကို တန်ဆောင်တိုင်ဟု ခေါ်ခဲ့ကြသည်။ ထို့ကြောင့် ထိုထုံးစံကို ဆက်လက်ခံယူသော ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်အပေါင်းတို့က တန်ဆောင်တိုင်ပွဲတော်ဟူ၍ တန်ဆောင်မုန်းလ အခါသမယ၌ နှစ်စဉ်ကျင်းပခဲ့ကြသည်။ ယခုနှောင်းပိုင်းကာလတွင် တန်ဆောင်တိုင်ပွဲတော်သည် မြန်မာလူမျိုးတို့၏ ရိုးရာဘာသာ အခြေခံသော ပွဲတော်ဖြစ်လာပြီး မြန်မာနိုင်ငံတစ်ဝန်းလုံး၌ စည်ကားစွာ ဆင်ယင်ကျင်းပလေ့ရှိကြသည်။ ထိုပွဲတော်တွင် ဗုဒ္ဓသာသနာတော်ကြီးကို စောင့်ရှောက်ရပ်တည်ကြကုန်သော သံဃာတော်များအား သင်္ကန်းကပ်လှူသည့် ကထိန်ပွဲတော်၊ ဗုဒ္ဓဘုရားရှင်အား ရည်မှန်းကပ်လှူပူဇော်ကြသည့် မသိုးသင်္ကန်းရက်လုပ်ပူဇော်ကြသည့် ပွဲတော်၊ ဆီမီးတိုင်၊ အလင်းတိုင်များဖြင့် ထွန်းညှိပူဇော်ကြသည့် ပွဲတော်များကို ဘာသာရေးဆိုင်ရာပွဲတော်

**ရှေးက
မီးရှူးတိုင်ကို
တန်ဆောင်တိုင်ဟု
ခေါ်ခဲ့ကြသည်။
ထို့ကြောင့်
ထိုထုံးစံကို
ဆက်လက်ခံယူသော
ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်
အပေါင်းတို့က
တန်ဆောင်တိုင်
ပွဲတော်ဟူ၍
တန်ဆောင်မုန်းလ
အခါသမယ၌
နှစ်စဉ်
ကျင်းပခဲ့ကြသည်။** }

အထိမ်းအမှတ်သဘောဖြင့် ဆင်ယင်ကျင်းပလာခဲ့ကြသည်။ ဘာသာရေးပွဲတော်များအပြင် ပျော်ပွဲရွှင်ပွဲ၊ ပြိုင်ပွဲ စသည်တို့ကိုလည်း တစ်ဆက်တည်းကျင်းပလာခဲ့ကြသည်။ ထိုပျော်ရွှင် ဖွယ်ရာ ပွဲတော်များတွင် မီးပုံးပျံလွှတ်တင်ပူဇော်မှုသည်လည်း တစ်ခုအပါအဝင်ဖြစ်လာ ခဲ့လေသည်။

တောင်ကြီးတန်ဆောင်တိုင်မီးပုံးပျံပွဲတော်သည် မြန်မာနိုင်ငံတွင် နှစ်စဉ်အစည်ကားဆုံး ကျင်းပသော မီးပုံးပျံပွဲတော်ဖြစ်သည်။ တောင်ကြီးတန်ဆောင်တိုင်မီးပုံးပျံပွဲတော်သည် ရှမ်းပြည်နယ်တောင်ကြီးမြို့တွင် နှစ်စဉ်တန်ဆောင်မုန်းလပြည့်နေ့ အနီးဝန်းကျင်၌ ကျင်းပ သည့် ရိုးရာပွဲတော်တစ်ရပ်ဖြစ်သည်။ မီးပုံးပျံပွဲတော်တွင် နေ့မီးနှင့်ညမီးဟူ၍ နှစ်မျိုးခွဲကာ ပြိုင်ပွဲများ ကျင်းပလေ့ရှိသည်။ နေ့ပိုင်းအလှလွတ် မီးပုံးပျံများသည် အများအားဖြင့် တိရစ္ဆာန် ရုပ်ပုံများဖြစ်ပြီး ညလွတ်မီးပုံပျံများတွင်မူ ညမီးကြီးနှင့်စိန်နားပန်ဟူ၍ နှစ်မျိုးရှိသည်။ ညမီးကြီးမှာ မီးပုံးပျံအောက်ဆွဲတွင် ယမ်းခွေပါဝင်ပြီး မီးပုံးပျံ ပျံတက်သည့်ကာလအတွင်း မီးရှူးမီးပန်းများ ပစ်လွှတ်ကာ ညမြင်ကွင်းကိုအလှဆင်ကြသည်။ စိန်နားပန်မှာမူ မီးပုံးပျံ အပြင် ကိုယ်ထည်ပေါ်နှင့် အောက်ဆွဲတွင် မီးပုံးအရောင်အမျိုးမျိုးဖြင့် ရုပ်ပုံများသော်လည်း ကောင်း၊ စာလုံးများသော်လည်းကောင်း ပုံဖော်ကာ လွှတ်တင်ကြသည့် မီးပုံပျံအမျိုးအစား ဖြစ်သည်။

မီးပုံးပျံလွှတ်တင်ခြင်းနှင့်ယုံကြည်မှုလေ့

လောကီလူသားတို့၏ ဗုဒ္ဓဘာသာဆိုင်ရာအယူဝါဒများအရ ရှေးအခါက ဘုရားရှင် တော်အား မီးပူဇော်မှုပြုကြလေ့ရှိရာတွင် နိုင်ငံရပ်ခြားဒေသများကဲ့သို့ တိရစ္ဆာန်အဆီများဖြင့် ပူဇော်ကြသည်မျိုး မဟုတ်ပေ။ နက္ခတ်သဘင်ပွဲမှ အစပြု၍ မည်သည့်ပွဲလမ်းသဘင်တွင် မဆို ကညင်ဆီ ၊ ဝါစေ့ဆီ၊ နှမ်းဆီ၊ ပဲဆီစသည်တို့ဖြင့် ပူဇော်ခဲ့ကြသည်။ ဘုရားရှင်တော် အား ရည်မှန်းပူဇော်ရာတွင် ဘေးလွတ်သည့်အဆီတို့ဖြင့်သာ ပူဇော်ခဲ့ကြခြင်း ဖြစ်သည်။ ထိုသို့ပူဇော်ရာတွင် အသုံးပြုသည့်ပစ္စည်းမှန်သမျှသည် သီလမပျက်စေရအောင် ထိန်းသိမ်း နိုင်မှုရှိသော အရာဝတ္ထုပစ္စည်းမျိုးဖြစ်ကြစေရန် သတိပြုကြလေ့ရှိသည်။ ထို့ကြောင့် ဘုရားရှင်အား ရည်မှန်းပူဇော်မှုမျိုးဖြစ်၍ အသစ်ရရှိသော ဝါချည်ခင်များနှင့် မြေဆီခွက် အသစ်တို့ဖြင့် ထွန်းညှိပူဇော်ခဲ့ကြသည့် ရိုးရာလေ့သည် မြန်မာတိုင်းရင်းသားတို့၌ အမြစ် တွယ်ခဲ့ကြသည်။

ထိုမှတစ်ဖန် ဆီမီးခွက်အကြီးစားများက ဝါးလုံးထိပ်ဖျား၌ခံ၍တင်ထားနိုင်ရန် ဝါးလုံးထိပ်ကို အစိတ်အခြမ်းသေးသေးပြုလုပ်ပြီး မီးတိုင်မြင့်မြင့်ဖြစ်အောင် တင်ထားခြင်း ပြုနိုင်လာကြသည်။ ထို့ထက်ပိုမိုလင်းထိန်နေရန် ထွန်းညှိလိုလာကြပြန်သောအခါ မြေအင်တုံ ကြီးများ၊ မြေလေ့ကြီးများဖြင့် ဆီများထည့်ကြပြီး မီးစာကိုလည်း ဝါချည်မျှင်မဟုတ်တော့ ဘဲ ချည်ထည်အပိုင်းအစများ အသုံးပြုလေ့ရှိပါကြောင်း သမိုင်းအစဉ်အလာမှတ်တမ်းများ အရ သိရှိနိုင်ပါသည်။

ထိုမှနောက်ပိုင်းကာလများတွင် ပျားမှရရှိလာသော ပျားဖယောင်းအလင်းတိုင်များ ကို အသုံးပြုတတ်လာကြကြောင်း တွေ့ရှိရပြန်သည်။ ထိုမှတစ်ဖန် စက္ကူမီးအိမ်လေးများ၊

မီးပုံးငယ်လေးများ၊ ချိတ်ဆွဲနိုင်သည့် မီးခွက်ငယ်လေးများ ပြုလုပ်လာတတ်ကြသည်။ မီးပုံးငယ်လေးများမှ တစ်စတစ်စကြီးမားအောင် တီထွင်လာကြသောအခါ မီးပုံးပျံကြီးများ လွှတ်တင်ကြသည်အထိ တီထွင်လာနိုင်ကြသည်။ မီးပုံးပျံကြီးများအဆင့်ထိ တီထွင်လာနိုင်ကြမှုတို့၏အခြေခံမှာ တာဝတိံသာနတ်ပြည်အမြင့်သို့တိုင် ရည်မှန်းကြသည့် သဘောမျိုးဖြစ်၏။ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်တို့၏ မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် တာဝတိံသာနတ်ပြည်တွင် ရှိနေဆဲ ဟူသော အယူအဆသဘောမျိုးဖြင့် ရည်မှန်းပူဇော်ကြရာ လေတွင် လွင့်ပျံတက်ရင်း ဘုရားရှင် ထံသို့ရောက်နိုင်အောင် လွှတ်တင်ပူဇော်ကြခြင်းဖြစ်သည်။ မူလပထမ၌မီးပုံးပျံသည် ပမာဏသေးငယ်ကြသည်။ အသုံးပြုသောမီးစာတို့မှာလည်း အရွယ်အစားသေးငယ်ကြသည်။ အချို့ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်တို့ကမူ တာဝတိံသာနတ်ပြည်၌ သိကြားမင်း တည်ထားကိုးကွယ်သော စူဠာမဏိစေတီတော်အား ပူဇော်သည့်အနေဖြင့် ရိုးရာအစဉ်အလာ သဘောမျိုး လွှတ်တင်ပူဇော်ကြခြင်းဖြစ်ကြောင်း သက်ကြီးစကားသက်ငယ်ကြားဖြင့် အဆင့်ဆင့်လက်ခံ ယုံကြည်ထားခဲ့ကြလေသည်။

ခရစ်သက္ကရာဇ် ၁၉၂၉ ခုနှစ်တွင် မြန်မာနိုင်ငံ၌ မီးပုံးပျံဦးကျော်ရင်ဟူသော မြန်မာလူမျိုးတို့၏ မီးပုံးပျံစီး လူစွမ်းကောင်းတစ်ဦး ပေါ်ပေါက်လာခဲ့သည်။ မြန်မာ နိုင်ငံတွင် မီးပုံးပျံ ဦးကျော်ရင်သည် မီးပုံးပျံစီး၍ စွန့်စားမှုအမျိုးမျိုး လုပ်ပြခဲ့သည့်အတွက် လူသိများသည်။ မီးပုံးပျံဦးကျော်ရင်သည် မြန်မာနိုင်ငံ၏ပထမဆုံး လေသူရဲဖြစ်ပေသည်။ မြန်မာ့သမိုင်း၌ စွန့်ဦးတီထွင် သူများထဲတွင် ထိပ်ဆုံးမှပါသော လူတော်တစ်ဦးပင် ဖြစ်သည်။ တစ်ချိန်က မြန်မာတစ်ပြည်လုံးတွင် ဟိုးလေးတကျော်ထင်ရှားခဲ့၍ တစ်ဦးတည်းပေါ်ထွန်း ခဲ့ဖူးသော

မည်သည့် မီးပုံးပျံ
အမျိုးအစားပင်ဖြစ်စေ
ကြိုတင် မှိုင်းစိမ်း
ကျွေးပေးထားမှသာ
မီးပုံးပျံ၏
ချို့ယွင်းချက်၊
အပြစ်အနာအဆာ၊
အချိုးမကျမှု၊
ကျမှုတို့ကို
သိရှိနိုင်ကြမည်
ဖြစ်လေသည်။ } }

သူတစ်ဦးဖြစ်ပေသည်။ မြန်မာစာမျှသာ တတ်သော ပုံဆွဲဆရာဘဝမှနေ၍ မီးပုံးပျံကို ကြံစည် ပြုလုပ်ပြီးလျှင် ၁၉၂၉ ခုနှစ်မှ ၁၉၃၉ ခုနှစ်အထိ (အသက် ၅၆ နှစ်မှ ၆၆ နှစ်အထိ) ၁၀ နှစ်အတွင်း မီးပုံးပျံ ၅ လုံးဖြင့် အကြိမ်ပေါင်း ၅၅ ကြိမ်မျှ မြန်မာပြည်အနှံ့အပြား လှည့်လည် စီးပြေခဲ့လေသည်။ ထိုအချိန်မှစ၍ မြန်မာလူ မျိုးတိုင်းရင်းသားတို့သည် မီးပုံးပျံကို စိတ်ဝင်တစား ရှိလာကြပြီး အားလုံးအတွက်ထူးခြားသော အရာမျိုး ဟူ၍လည်းကောင်း၊ ဦးကျော်ရင်ကိုလည်း အလွန် ထူးဆန်းသည့် သူရဲကောင်း ဟူ၍လည်းကောင်း ထင်မှတ်လာခဲ့ကြသည်။ နောက်ပိုင်းကာလများတွင် မြန်မာနိုင်ငံအနှံ့အပြားဒေသတို့၌ စိတ်ဝင်စားဝါသနာ ပါသူတို့ လွှတ်တင်ကြသော မီးပုံးပျံကြီးငယ်တို့ ရှိ လာကြတော့သည်။ မီးပုံးပျံတစ်ခုကို ပြင်ဆင်ပြုလုပ် ပြီး အောင်မြင်စွာ လွှတ်တင်နိုင်ကြခြင်းကို ကံကောင်း ခြင်းတစ်ရပ်အနေနှင့်လည်း ခံစားယူဆမိလာကြသော အခါ နောက်ပိုင်းကာလတို့၌ မီးပုံးပျံကို မိုးကောင်းကင် ထက်ဆီသို့ လွှတ်တင်ခြင်းသည် လွှတ်တင်ပေးသူ တို့အတွက် ကံကောင်းခြင်းအရာများ ရရှိလာစေနိုင် သည်ဟူသော အတွေးအမြင်များကိုလည်း စွဲမြဲစွာ ယုံကြည်လက်ခံလာသည်ကို တွေ့ရှိခဲ့ရသည်။

မီးပုံးပျံများပြုလုပ်ခြင်း

မီးပုံးပျံတစ်ခုပြုလုပ်ရန်မှိုင်းခံစက္ကူခေါ် မိုင်းကိုင် စက္ကူများကို လိုအပ်သော အရွယ်အစားအလိုက် ဖြတ် ညှပ်ဆက်ကြရာတွင် ကော်ကို အဓိကအသုံးပြုကြ ၏။ မီးပုံးပျံတစ်ခု ပြုလုပ်ပြီးစီးရာတွင် ကော်အနေအထား များ စိုထိုင်းနေပါက ခြောက်သွေ့သွားစေရန်အတွက် မှိုင်းငွေ့များ ပေးကြခြင်းသည် အရေးကြီးသော လုပ်ငန်း တစ်ခု ဖြစ်သည်။ ထို့နောက် တစ်ဖန် မီးပုံးပျံကိုယ်ထည် တွင် အပေါက်များ တစ်စုံတစ်ရာရှိနေခဲ့ပါက မှိုင်းငွေ့ ပေးခြင်းဖြင့် ထိုအပေါက်များ ပြန်၍ပိတ်သွားတတ်ကြ သည်လည်း ရှိလေသည်။ အကယ်၍ အပေါက်အရွယ် အစားပို၍ကြီးပါကလည်း ကြိုကြိုတင်တင် ပြုပြင် ဖာထေးနိုင်ကြရန်လိုသည်။ မီးပုံးပျံအမျိုးအစားနှင့်

ပတ်သက်၍ မီးပုံးပျံကိုယ်ထည်တစ်ခုလုံး၏ အလုံးအဝန်းပုံစံကျ၊ မကျ၊ လိုအပ်သောအနေအထား မညီမျှမှုများ၊ ပုံစံအရွယ်များစသည့် အားနည်းချက်များ ရှိ မရှိ ကြိုတင်သိရှိရန်နှင့် ကြိုတင်ပြုပြင် ပြင်ဆင်နိုင်ရန်လည်း လိုအပ်သည်။

မည်သည့်မီးပုံးပျံအမျိုးအစားပင်ဖြစ်စေ ကြိုတင်မှိုင်းစိမ်းကျွေးပေးထားမှသာ မီးပုံးပျံ၏ ချို့ယွင်းချက်၊ အပြစ်အနာအဆာ၊ အချိုးမကျမှု၊ ကျမှုတို့ကို သိရှိနိုင်ကြမည် ဖြစ်လေသည်။ စင်စစ်အားဖြင့် မှိုင်းစိမ်း ဟူသည်မှာ မှိုင်းဖြူထောင်စမ်းသပ်ခြင်းမျိုး ဖြစ်လေသည်။ မှိုင်းဖြူရရှိရန် ဝါးခြမ်းအတိုအစများကို မီးရှို့ပြီး ထွက်ပေါ်လာသည့် မှိုင်းကိုမီးပုံးပျံအပေါ်တွင် ခံယူထောင်ကြည့်ခြင်း ဖြစ်လေသည်။ ဝါးကိုရှို့သောမီးသား မှိုင်းဖြူထွက်ပြီး အခြားရေနံချေး မီး၊ ထင်းရှူးမီး၊ ဖယောင်း မီး၊ အခြားသစ်သားမီးများမှထွက်သော မှိုင်းများမှာ မှိုင်းမည်းများသာ ထွက်တတ်လေသည်။ ထို့ကြောင့် အသစ်ဖြစ်နေသော မီးပုံးပျံတွင် အရောင်ပြောင်းသွားခြင်း၊ မည်းသွားခြင်း၊ လေးပင်သွားခြင်းတို့ မဖြစ်စေရန် မှိုင်းဖြူ အစမ်းခံပေးခြင်းကိုသာ ပြုလုပ်၍ မီးပုံးပျံကို စမ်းသပ်ခြင်း ပြုလုပ်ကြသည်။ မှိုင်းစိမ်းကျွေးပေးခြင်း ပြုလုပ်ပြီးမှသာလျှင် ကိုယ်ထည်ပန်းချီဒီဇိုင်း အနေအထား၊ အချိုးအစားပေါ်လွင်နိုင်မှု၊ အကွက်ဖော် လှပသေသပ်မှု ရှိမရှိ၊ ပိတ်ကြိုးခိုင်မခိုင်၊ စက္ကူဆက်ကြောင်း စစ်ဆေးနိုင်ခြင်းနှင့် အပေါက်အပြဲများ ရှာဖွေနိုင်ခြင်းတို့ကို သိရှိနိုင်ကြခြင်းဖြစ်သည်။ အားလုံးစိတ်ချရသည်နှင့် မီးပုံးပျံကို စနစ်တကျ ခေါက်သိမ်းပြီး ကျန်လုပ်ငန်းများကို ဆက်လက်ဆောင်ရွက်သွားကြရသည်။ မည်သည့်အမျိုးအစား မီးပုံးပျံပင်ဖြစ်စေကာမူ မိုးကောင်းကင်ထက် မလွှတ်တင်ကြရသေးမီ အစမ်းသဘောမျိုး မှိုင်းခံပေးရခြင်းသည် လုပ်ငန်းအောင်မြင်ရေး၊ အပြစ်အနာအဆာ ပပျောက်ရေး အစရှိသည်တို့အတွက် အရေးကြီးသော စမ်းသပ်မှုပင်ဖြစ်လေသည်။

တောင်ကြီးဒေသ ရိုးရာမီးပုံးပျံများ ပြုလုပ်မှုသည် ယခုခေတ်ပေါ် အနောက်နိုင်ငံ မီးပုံးများကဲ့သို့ ဓာတ်ငွေ့သုံးမဟုတ်သဖြင့် သဘောတရားအားဖြင့် တူညီမှုမရှိပေ။ ဓာတ်ငွေ့နှင့် သဘာဝမီးခိုးတို့၏ အနေအထားမှာလည်း သဘာဝချင်းတူညီမှု မရှိနိုင်ပါပေ။ ထိုမှိုင်းစိမ်းကျွေးခြင်းအလေ့အထမှာလည်း စင်စစ်အားဖြင့် ရှေးအစဉ်အဆက် လက်ဆင့်ကမ်းခဲ့ကြသော လက်တွေ့လုပ်ငန်းများ၏ အတွေ့အကြုံတစ်ခုပင် ဖြစ်လေသည်။ ထို့ကြောင့် ကော်ဆက်ကြောင်းတို့ကိုလည်းကောင်း၊ အချို့မှိုင်းကိုင်စက္ကူအပါး ရွေးသုံးကြရလေ့ရှိသော မီးပုံးပျံတို့၌ ရှိနေတတ်သော အပေါက်အပြဲတို့ကိုလည်းကောင်း ထိုကဲ့သို့စမ်းသပ်ပြီး မှိုင်းစိမ်းကျွေးလိုက်ခြင်းဖြင့် လွယ်လင့်တကူ အပြစ်များတွေ့မြင်နိုင်ပါသည်။

ထို့ကြောင့် မှိုင်းစိမ်းကျွေးခြင်းသည် မီးပုံးပျံကြီးတစ်ခုလုံးရှိ မခြောက်သေးသော ကော်ဆက်ကြောင်းနေရာများ ခြောက်သွေ့သွားစေရန်၊ မှိုင်းခံ၍ မီးပုံးပျံကို တက်စေသည့် အခါ မလိုအပ်သောမီးပုံးပျံအပေါက် နေရာများမှ မှိုင်းငွေ့များအပြင်သို့ ထွက်သွားခြင်းတို့ မဖြစ်အောင် ကြိုတင်ကာကွယ်ရန်နှင့် မိမိတို့ပြုလုပ်သော မီးပုံးပျံတစ်လုံး၏ အချိုးအစားများ သေသပ်ကျနမှုရှိရန်အတွက်ပင် ဖြစ်လေသည်။ မီးပုံးပျံအမျိုးမျိုး ရှိသည်။ မီးစာဖြင့် တက်သောမီးပုံးပျံ၊ ဓာတ်ငွေ့ဖြင့်တက်သောမီးပုံးပျံ စသဖြင့် အမျိုးအစားပေါင်းများစွာ ရှိကြသည်။ မီးစာဖြင့်ပျံတက်သော မီးပုံးပျံကြီးများကို ၁၉ ရာစုအစောပိုင်းတွင် တရုတ်၌ စစ်ရေးနယ်ပယ်တွင် စတင်အသုံးပြုခဲ့ကြသည်။ ဒုတိယကမ္ဘာစစ်တွင် ဂျပန်စစ်တပ်မှ သယ်ယူ

ပို့ဆောင်ရေးအတွက် အသုံးပြုခဲ့ကြသည်ဟု သိရှိရသည်။

မီးပုံးပျံများကို ရာစုနှစ်ပေါင်းများစွာကတည်းက အသုံးပြုလာကြသည်ဟု အဆိုရှိကြသည်။ အေဒီ ၂၀၀၁ နှစ်ကပင် စတင်ပေါ်ပေါက်ခဲ့သည်ဟု အဆိုပြုကြသည်။ ၁၇ ရာစုအစတွင် တရုတ်လူမျိုးများသည် မီးပုံးပျံများကိုအသုံးပြု၍ သယ်ယူပို့ဆောင်ရေးလုပ်ဆောင်ခြင်းနှင့် နတ်ပူဇော်ပွဲတော်များတွင် အသုံးပြုကြသည်ဟုဆိုသည်။ ၁၇ ရာစု အစောပိုင်းမှစ၍ ၁၈ ရာစုအထိ လူသားတို့သည်မီးပုံးပျံစီးခြင်းကို ပြုလုပ်လာကြသည်ဟုဆိုသည်။ ယခုခေတ်အခါတွင် ဓာတ်ငွေ့ဖြင့်ပျံသန်းနေသော ဓာတ်ငွေ့သုံးမီးပုံးပျံကြီးများကို အများဆုံး တွေ့မြင်နေရသည်။ နယ်ပယ်ပေါင်းစုံတွင်လည်း ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် အသုံးပြုလာကြသည်။ မီးပုံးပျံအကြောင်း စာပေများစွာ၊ ကဗျာများစွာနှင့် ဇာတ်လမ်းများစွာရှိသည်။ မီးပုံးပျံများ လေထုတွင် ပျံဝဲနေပုံကို အလှဖွဲ့ထားမှုများမှစ၍ မီးစာကုန်ကာမြေပြင်ပေါ်သို့ သက်ဆင်းလာရသည်အထိ ဖွဲ့ဆိုထားသော စာပေများစွာရှိသည်။

မီးပုံးပျံလွှတ်ခြင်းသည် အခက်အခဲပေါင်းစုံ၊ စိန်ခေါ်မှုပေါင်းစုံကို စုပေါင်းအားဖြင့် ရင်ဆိုင်အောင်ပွဲခံနိုင်သည့်အကျင့်ကို ကျင့်ခြင်းဖြစ်သည်။ ထို့အတူ လူ့ဘဝသည်လည်း မီးပုံးပျံကြီးများပမာပင် ဖြစ်ပေသည်။ မီးစာကို အားကိုးအားထားပြုနေရသော မီးပုံးပျံကြီးများ၏ ဘဝသည်ကား တည်မြဲလှသည် မရှိချေ။ လေထု၏ စေစားရာလိုက်နေရသော ဘဝသည်ကား တိမ်တိုက်များကဲ့သို့ ဟိုရွေ့သည်ရွေ့ပင် ဖြစ်သည်။ လူ့ဘဝဟူသည် မီးပုံးပျံပမာ မီးစာကုန်က ဆင်းသက်ကြရသည်။ မီးစာ၏တွန်းအားပေးမှုဖြင့် အမြင့်သို့ရောက်သော်လည်း ထိုမီးစာကို ထပ်မဖြည့်သော် အောက်သို့သက်ဆင်းရမည်မှာ မလွဲပေ။ လွှတ်တင်လိုက်ကြသော မီးပုံးကြီးများသည်လည်း မီးစာကုန်လျှင် မြေပြင်သို့ သက်ဆင်းရုံသာရှိသည်။ မီးပုံးပျံသည်ကား လူသားတို့၏ အသက်နှင့်တူပြီး မီးစာကုန်သော် တမလွန်သို့ ရောက်ရှိကြရမည်ဟု တင်စားနိုင်ကြသည်။

သို့ဖြစ်၍ ဘဝအတွက် အသိပညာဟူသောမီးစာကို များစွာဖြည့်တင်းထားသင့်ကြသည်။ စဉ်းစားဉာဏ်တည်းဟူသော ပညာမီးစာမရှိပါက အနာဂတ်မီးပုံးပျံသည် အထက်သို့ မရောက်ဘဲ အောက်ခြေတွင် ဒုံရင်း ဒုံရင်းသာဖြစ်ပြီးအပေါ်သို့ တက်ရောက်နိုင်မည်မဟုတ်ချေ။ ထို့အတူ အပေါ်သို့ရောက်သွားသော မီးပုံးပျံကြီးများသည်လည်း အထက်တွင် လေထု၏ဖိအားပေးမှုကို ခံရမည်ဖြစ်သည်။ အကယ်၍ စဉ်းစားဉာဏ်တည်းဟူသော မီးစာသည်သာ မာမာထန်ထန်ရှိပါက လေဖိအားဒဏ်ကို အန်တုနိုင်မည်။ လေတိုက်ရာ ယိမ်းစရာမလိုဘဲ ဦးတည်ရာသို့ရောက်အောင် ပျံတက်သွားနိုင်မည်ဖြစ်သည်။ ထိုကဲ့သို့သော မီးပုံးပျံနှင့် မီးစာကိုဥပမာပြုကာ လူ့ဘဝအတွက် သင်ခန်းစာ ယူသင့်သည်ဟု ထင်မြင်မိပါသည်။

ကြည်ဇေသော်

ကိုးကားချက်

- Myanmar Wikipedia
- တောင်ကြီးမြို့၏ ရှေးအစဉ်အလာရိုးရာမီးပုံးပျံပွဲတော် (ခင်၊ တောင်ကြီး)
- မီးပုံးပျံကြီးများဆောင်းပါး (Eleven Media)

opöm owåd uwd&Sdap

ysd

“ သမိန်ဗရမ်းသည်

- သတ္တိရှိသော သူရဲကောင်းမည်ပါပေ၏။
- ကတိတည်ကြည်သော သူရဲကောင်း မည်ပါပေ၏။
- ကျေးဇူးတရားကို နားလည်သော သူရဲကောင်းမည်ပါပေ၏။
- မိမိနိုင်ငံ၊ မိမိလူမျိုး၊ မိမိဖွားရာဒေသအပေါ် မေတ္တာဓာတ်ကြီးမားသော သူရဲကောင်း မည်ပါပေ၏။
- ချစ်တတ်၊ ကြင်နာတတ်၊ သစ္စာရှိသော သူရဲကောင်းလည်း မည်ပါပေ၏။”

မင်းကြီးသမိန်ပြုစုနှင့် လဂွန်းအိန်တို့ ကွယ်လွန်ခြင်းသည် သူ့ရှင်ရာဇာဓိရာဇ်ဘုရင် မင်းမြတ်အဖို့ လက်ဝဲ၊ လက်ျာ လက်နှစ်ဖက်ဆုံးရှုံးခြင်းနှင့် အလားတူနေပေတော့သည်။ ယခုအခါတွင်တော့ သူ့ရှင်တွင် သမိန်ဗရမ်းကိုသာ တိုးတိုးဖော်အဖြစ် အားထားနေရသော ကာလဖြစ်သည်။ ထိုကာလတွင်မှ ဘုရင်မင်းခေါင်က သမိန်ဗရမ်းကို တွေ့လိုကြောင်း၊ သူ့ထံ လွှတ်စေလိုကြောင်း ရာဇသံစာစေမှုအပေါ် ရာဇာဓိရာဇ်က သမိန်ဗရမ်းအတွက် စိုးရိမ်သဖြင့် ချက်ချင်းမလွှတ်သေးချေ။ သမိန်ဗရမ်းအသက်အတွက် အသက်အာမခံရရေးအတွက် စာတစ်စောင်ကို ဘုရင်မင်းခေါင်ထံ ပေးပို့ရာ ဘုရင်မင်းခေါင်မှ မိမိတို့မင်းနှစ်ပါးမှာ ဧကရာဇ် မင်းများဖြစ်သည့်အားလျော်စွာ သစ္စာတရား မြဲမြံကြပါသည်။ အသက်ပင် သေရပါစေ သစ္စာမပျက်ယွင်းကြောင်း နောင်တော်ရာဇာဓိရာဇ်အသိပါ။ သို့အတွက် သမိန်ဗရမ်း၏ အသက်အား အကျွန်အာမခံပါသည်ဟု အဓိပ္ပာယ်ရသောစာအား ဘုရင်မင်းခေါင်မှ ရာဇာဓိရာဇ် အား ပေးဆက်ရာမှ သူ့ရှင်သည် သမိန်ဗရမ်းအား ဘုရင်မင်းခေါင်ထံ စေလိုက်လေသည်။ သမိန်ဗရမ်းလည်း မည်သည့်လက်နက်မှ သိုဝှက်၍ မယူဆောင်လျက် **“နုတ်”** သာလျှင် အစွမ်းထက်သော **“လက်နက်”** ဖြစ်စေရမည်ဟု သဘောထား၍ စိတ်ကြိုက် သူရဲလေးဆယ် ခန့်ကိုရွေးချယ်၍ သင့်တင့်စွာ ဝတ်ဆင်ပြီး သူ့ရှင်ရာဇာဓိရာဇ်ထံ ဝင်ရောက်ဦးခိုက်ပြီး ဇေယျမင်္ဂလာကံခံယူပြီး လှေသို့ဆင်းကာ ဘုရင်မင်းခေါင်ရှိရာသို့ အသွားတွင် ဘုရင်မင်းခေါင် ထံ ဗိုလ်ပါအချို့တို့အား သမိန်ဗရမ်းကို ကြိုဆိုကြစေသည်။

လက်နက်မဲ့သမိန်ဗရမ်းအား ယာယီနန်းပြာသာဒ်ရှိ ဘုရင်မင်းခေါင်ကိုယ်တိုင် ထွက်၍ ကြိုဆိုပြီး ယောက်ျားကောင်းလက္ခဏာတို့နှင့် ပြည့်စုံ၍ စစ်ဗိုလ်ဖြစ်ထိုက်ပေ၏။ ချီးမွမ်း ရာမှ အာလာပသလ္လာပစကားများ ပြောဆိုကြပြီးနောက် သမိန်ဗရမ်းအား ဘုရင်မင်းခေါင် မှ ရွှေကွမ်းခွက်တစ်ခုကို လက်ဆောင်ပေးသနားတော်မူလေသည်။ သမိန်ဗရမ်းလည်း ဘုရင် မင်းခေါင်အား ဦးခိုက်၍ ပြန်ခဲ့လေသည်။ ဘုရင်မင်းခေါင်သည် သမိန်ဗရမ်းလျှောက်တင် သော **“ရွှေနန်းသခင် ကျွန်ုပ်လှပသည်ကို အမှန်တကယ်တွေ့လိုသော် သူရဲကောင်းတစ်ဦး ချင်း စစ်ထိုးရန် စီစဉ်တော်မူပါ။ ဆင်စီးချင်း သို့မဟုတ် မြင်းစီးချင်းတိုက်စေပါမှ ကျွန်ုပ် မည်သို့လှသည် အရှင် မြင်ရမည်ဖြစ်ပါသည်”** ဟူသည့်စကားပင်။

(၂)

ညဉ့်သုံးချက်တီးအချိန်အရောက်တွင် ဗညားကျန်း၊ ရာဇမနု၊ သမိန်ဗရမ်း တပ်မင်း သုံးယောက်သည် ကြည်းတပ်သုံးတပ်ကို မီးထင်းတိုက်၊ ခရာမှုတ်၍ ခွာကြလေသည်။ ထို ဖြစ်အင်ကို အင်းဝကင်းသမားများက မင်းရဲကျော်စွာအား လျှောက်ထားရာ ရာဇာဓိရာဇ် အပါ ဟံသာဝတီသားတို့ ကြည်းကြောင်းမှ တပ်နုတ်ကြပြီဟု တွက်ဆ၍ မင်းရဲကျော်စွာ လည်း တပ်ကိုပြင်ပြီး ဟံသာဝတီသားတို့နောက်သို့ အပြင်းလိုက်လေတော့သည်။ ရာဇာဓိရာဇ် ကား ညဉ့်မိုးချုပ်ခါစမှပင် ဥပါကောင်းနှင့် မကလွဲတို့ ရှေ့ပြေးရေတပ်ကို ဦးဆောင်စေ၍ ထွက်ခွာစေပါသည်။ ၎င်းတို့ထွက်ပြီး ဗဟိုနာရီတစ်ဝက်ခန့်အကြာတွင် သူ့ရှင်၏ဗဟိုရေတပ် နှင့် နောက်ဆုံးမှ သမိန်အဝန်နိုင်တို့ ဆင့်ကဲစုန်ကြရာ ညဉ့်သုံးချက်တီးတွင် ရေတပ်တော် ကြီးကား ခရီးအတန်ပင်ပေါက်၍ ဟံသာဝတီအစပ်နှင့်နီးသည့်အရပ်သို့ပင် ရောက်ရှိနေလေ

ပြီ ဖြစ်ပေသည်။

မင်းရဲကျော်စွာ၏တပ်သည် သမိန်ဗရမ်းနှင့် ဗညားကျန်းတို့၏တပ်ကို တွေ့လျှင် ထိုးခုတ်တိုက်ခိုက်ကြကုန်သည် ဖြစ်၏။ ဗညားကျန်းဘက်မှလည်း ရွပ်ရွပ်ချုံ့ချုံ့ ပြန်လည် တိုက်ခိုက်ကြသဖြင့် ဟံသာဝတီနှင့် အင်းဝနှစ်ဖက်တပ်တို့ အပျက်အရှုများစွာ ဖြစ်ကုန်သည်။ သေကျေပျက်စီးကုန်သည် ဖြစ်၏။

သမိန်ဗရမ်းလည်း ဆင်ဖြူတော်ဆဒ္ဒန္တစီး၍ အင်းဝဆင်စီးသူရဲတို့ကို လိုက်၍ ထိုးလေသည်။ အင်းဝဘက်မှဆင်များ လဲသူလဲ၊ ပြိုသူပြိုနှင့် အချို့မှာလည်း ဆုတ်ပြေးကြကုန်သည်။ ထိုသို့ ပြင်းပြင်းထန်ထန်တိုက်နေစဉ်တွင် သမိန်ဗရမ်းနှင့် သူစီးသောဆင်ဖြူတော်ဆဒ္ဒန္တတို့ တွင်းနက်ကြီးတစ်ခုအတွင်းသို့ ကျရောက်သွားလေသည်။ ထိုတွင်းထဲမှာပင် သမိန်ဗရမ်းနှင့် ဆင်ဖြူတော်တို့အား အင်းဝတို့ ဖမ်းယူခြင်းကို ခံရလေသည်။ ဗညားကျန်းနှင့် ရာဇာမနုတို့လည်း အင်အားများသော မင်းရဲကျော်စွာတပ်ကို တူ၍ သမိန်ဗရမ်းအား ကယ်တင်ရန် မည်သို့မျှမတတ်နိုင်၍ ဟံသာဝတီအရောက်သာ ဒုန်းဆိုင်း၍ဆုတ်ခွာခဲ့ကြလေသည်။ မင်းရဲကျော်စွာလည်း သမိန်ဗရမ်းနှင့် ဆင်ဖြူဆဒ္ဒန္တကို ဘုရင်မင်းခေါင်ထံ ဆက်သပြီးနောက် ဆင်ဖြူဆဒ္ဒန္တကို ယူဆောင်၍ ကြည်းကြောင်း၊ ရေကြောင်း စနစ်တကျစုဖွဲ့ပြီး ဟံသာဝတီသို့ ချီလေ၏။ ဘုရင်မင်းခေါင်လည်း သို့ပန်းအဖြစ် ဖမ်းဆီးရမိထားသော သမိန်ဗရမ်းကို ယူ၍ အင်းဝသို့ ပြန်လေသည်။

(၃)

ရှေးက တရုတ်ပြည်ကို “စိန”ပြည်ဟု အဆိုရှိကြ၏။ တရုတ်မင်းကိုမူ “စိန့်ဇကာရာဇ်မင်း”ဟု ဆိုကြသည်။ တစ်ခါသော် စိန့်မင်း-တစ်ပါး (မှတ်တမ်းများတွင် ဘုရင်၏ဘွဲ့အမည်ကို ဖော်ပြထားခြင်းမရှိပါ။) တွင် လူမက နတ်တမျှစွမ်းသော မြင်းရေး၊ ဓားရေး၊ လှံရေးတို့တွင် သူမတူအောင် စွမ်းဆောင်နိုင်သော သူရဲကောင်းတစ်ဦးရှိလေသည်။ သူ့အမည်ကား ‘ကာမဏီ’ဟု တွင်လေသည်။ အဆိုပါ စိန့်ဘုရင်သည် ထိုကာမဏီနှင့် မြင်းစီးချင်းထိုးနိုင်သော သူရဲကောင်းတစ်ယောက်နှင့် စီးချင်းထိုးသည် ရှုလိုသည်ဖြစ်၏။ ထိုစိန့်ဘုရင်၏ မှူးကြီးမတ်ရာတို့ကလည်း အင်းဝနှင့်ဟံသာဝတီတို့ စစ်ကစားနေသည်က ကြာလှပြီဖြစ်၏။ ထိုပြည်နှစ်ပြည်တွင်လည်း စွမ်းသော၊ ထက်သော သူရဲကောင်းများ ရှိလေသည်။ သို့အတွက် ထိုနှစ်ပြည်ထောင်အနက် တစ်ပြည်ထောင်မှ သူရဲကောင်းတစ်ဦးနှင့် စီးချင်းထိုးရန် လျှောက်ထားရာ စိန့်ဘုရင်ကသဘောတူ၍ ဦးစွာ အင်းဝသို့ ရွေးချယ်၍ စစ်အင်္ဂါများကိုစီရင်ပြီး အင်းဝသို့ ချီလေ၏။ စိန့်စစ်အင်အား ကြီးမားပုံကား မိုးသည်းထန်စွာရွာသွန်း၍ ရေများ ဖွေးသကဲ့သို့ များပြားလှပေ၏။ ဆရာကြီး ဒေါက်တာ နိုင်ပန်းလှ၏ ရာဇာဓိရာဇ်အရေးတော်ပုံကျမ်းတွင် တွေ့ရပါသည်။ အင်းဝအနီးအပါးသို့ရောက်သော် တပ်ကို စခန်းချပြီး အင်းဝဘုရင်မင်းခေါင်ထံ ရာဇသံစာတစ်စောင်စေလေသည်။ ထိုရာဇသံစာတွင် စိန့်သူရဲကောင်းကာမဏီနှင့် အင်းဝသူရဲကောင်းတို့ သူရဲကောင်းချင်းစီးချင်းထိုးသည်ကို မြင်လိုကြောင်း၊ အကယ်၍ အင်းဝရုံးလျှင် စိန့်သို့ အင်းဝပြည်ကြီးအား ကြည်သာစွာ အပ်နှင်းရန် စိန့်တို့ဘက်က ရှုံးပါမူ ငါတို့ပြည်သို့ ငါတို့ပြန်မည်၊ အင်းဝရှိ တိုင်းသူပြည်သား ရဟန်း၊ ပုဏ္ဏား၊ ဟူးရာ

များပါမကျန် ဒုက္ခမရောက်စေရမည့်အပြင် အင်းဝပြည်ရှိ တဲစုတ် တဲငယ်တစ်ခုကိုမျှပင် မပျက်စီးစေရဆိုသည်က တစ်ကြောင်း၊ သို့တည်းမဟုတ် အင်းဝမင်းသည် ငါ့လက်အောက်ခံ လာ၍ ငါ့အားဦးတိုက်ရမည်ဖြစ်ကြောင်း ရွေးရန်ပင် ဖြစ်သည်ဟု ပါရှိပါသည်။ အင်းဝဘုရင် ကလည်း မြင်းဖြင့် သူရဲကောင်းချင်း စီးချင်းထိုးသည်ကို ရှုရန် သဘောတူကြောင်းနှင့် သူရဲကောင်းရွေးရန် ရက်အနည်းငယ်ပေးရန် တောင်းခံလျက် အချိန်တန်ပါက ထပ်မံ၍ စာစေမည်ဖြစ်ကြောင်း ပြန်ကြားခဲ့ပါသည်။

သို့ရာတွင် အင်းဝတွင် အခက်တစ်ခုကြုံ၍နေပြန်ပါတော့သည်။ အကြောင်းမှာကား ဟံသာဝတီသို့ အင်းဝမှ စစ်ငင်နေသောအချိန် ဖြစ်သဖြင့် အင်းဝသူရဲကောင်းအများ စစ်ချီ ရာတွင် ပါသွားကြသဖြင့် သူရဲကောင်းများ ရှားပါးချိန်နှင့် ကြုံတွေ့နေရသည့်အချိန် ဖြစ်နေ ပေသည်။ သို့အတွက် မောင်းကြေးနင်းလည်ကာခတ်၍ ကာမဏီအားယှဉ်ပြိုင်တိုက်ခိုက် ရန် သူရဲကောင်းရှာပုံတော်ဖွင့်ရပြန်ပါသည်။ မောင်းကြေးနင်းခတ်ရာတွင် ကာမဏီအား အနိုင်တိုက်ပါက မဟာဥပရာဇာပေးမည်ဖြစ်ကြောင်းကိုပါ ထည့်သွင်းကြေညာစေတော့ သည်။ ထိုသို့ ကြေညာမောင်းခတ်ခဲ့သော်လည်း ကာမဏီနှင့် ယှဉ်နိုင်သူတစ်ဦးမျှ အင်းဝ မပေါ်ခဲ့ချေ။ အင်းဝ၏ နရသိန်အကျဉ်းထောင်တွင် တာဝန်ကျနေသော ရဲမက်တို့မှ ထိုကာမဏီ သတင်းကို အကျဉ်းစံ သမိန်ဗရမ်းလည်း ကြားရလေသည်။ ရဲမက်တို့၏စကားတွင် အင်းဝ နန်းမြို့တော်ထက် ၁၂ ဆကြီးသော စိန(တရုတ်)တို့၏ အင်အားကို ယှဉ်နိုင်ရန်မလွယ်ကူ ကြောင်း၊ ကာမဏီကို ယှဉ်နိုင်သူမပေါ်ပါက တရုတ်လက်အောက်သို့ ရောက်ရတော့မည် ထင်ကြောင်း စသည်တို့ ကြားရစဉ်အတွင် သမိန်ဗရမ်းကား တွေးတောမိသည်။ အင်းဝ ဆိုသည်ကား ဟံသာဝတီ၏ မုဒ်ဦးပင်။ အင်းဝကိုရပြီးပါက စိနတို့သည် ဟံသာဝတီကို မချီ ဟု မည်သူမျှ တပ်အပ်မပြောနိုင်ပြီ။ သို့ဖြစ်လျှင် ဤကာမဏီကို မနှိမ်နိုင်ပါက အင်းဝ၊ ဟံသာဝတီတို့သည် စိနမြေ၊ စိနရေဖြစ်ဖွယ်သာတည်း ဟူ၍ပင် ဖြစ်ပေသည်။ ထိုသို့တွေး တောမိခြင်းနှင့်အတူ ထောင်စောင့်ရဲမက်တို့အား “ကာမဏီကို ငါအနိုင်တိုက်မည် ဖြစ် ကြောင်း အင်းဝထီးဘုရားအား တင်လျှောက်ကြပေတော့” ဟု ပြောကြားလိုက်လေတော့ သည်။

ရာထူးငယ်မှစ၍ တင်လျှောက်လိုက်သော သမိန်ဗရမ်း၏စကားသည် အင်းဝဧကရာဇ် ဘုရင်မင်းခေါင် ရွှေနားတော်သို့တိုင် ပေါက်ရောက်၍ သွားခဲ့ပါတော့သည်။ ထီးဘုရားကြီး လည်း လွန်စွာအားရရွှင်လန်းစွာနှင့် သမိန်ဗရမ်းအား သစ္စာရေတိုက်၍ သင့်တင့်သော ဝတ်စားဆင်ယင်မှုကို ဝတ်စေပြီး သံကြိုးခြေကျင်းဖြုတ်၍ ရှေ့တော်မှောက်သို့ ခေါ်ကြား စေခဲ့ပါတော့သည်။ ကာမဏီအား စီးချင်းထိုးရေးလိုအပ်သည်တို့အား တောင်းဆိုရန် အင်းဝ မင်းမြတ် အမိန့်တော်ရှိသဖြင့် သမိန်ဗရမ်းက အရေးကြီးဆုံးလိုအပ်သည့် မြင်းတစ်စီးကို ဦးစွာတောင်းဆိုခဲ့ပါသည်။ ဘုရင်မင်းမြတ်ခွင့်ပြုသဖြင့် အင်းဝနန်းတွင်းရှိ မြင်းပေါင်းများစွာ အား မကြိုက်သဖြင့် နန်းပြင်တွင် တွေ့ရသောမြင်းကို ကြိုက်နှစ်သက်သဖြင့် သေချာစွာ စီးနင်း လေ့ကျင့်မှုတို့ကို အကျအနပြုလုပ်ပြီးနောက် စိနဘုရင်ထံ စာများအမြန်ရေးပို့ခြင်း တို့နှင့်အတူ စီးချင်းထိုးမည့်ရက် သတ်မှတ်ခြင်း၊ စီးချင်းထိုးမည့်နေရာ သတ်မှတ်ခြင်း၊ နှစ်ဖက်သော မင်းမြတ်နှင့်အတူ နောက်တော်ပါများ စီးချင်းထိုးပွဲကြည့်ရှုရန် သာလာယံ

ဇရပ်များ ဆောက်လုပ်ခြင်း စသော လုပ်ငန်းဆောင်တာဆောင်ရွက်ပြီးစီး၍ စီးချင်းထိုးမည့် နေ့သို့ ရောက်ရှိလာခဲ့ပြီဖြစ်ပါသည်။ သူ့ရဲကောင်း ကာမဏီသည် ရွှေဖြင့် ပြုလုပ်ထားသော ချပ်ဝတ်ကို ကိုယ်လုံးပြည့်ဝတ်ဆင်ထားသည်ဖြစ်၍ သမိန်ဗရမ်းတစ်ယောက် ပရိယာယ်ဆင်ရန် စဉ်းစားပြီးနောက် နှစ်ဦးသားစီးချင်းမထိုးမီ မြင်းရေးများ ဦးစွာပြကြရန်၊ တစ်ဦးစီးသည့်ပုံစံ အတိုင်း နောက်တစ်ဦးမှ လိုက်လံစီးနင်းပြရန် ကာမဏီမှ ဦးစွာစီးလေ၏။ ထို့နောက် သမိန် ဗရမ်းမှ စီးရာ ပုံစံမျိုးစုံစီးနင်းပြရာ ကာမဏီကလည်း လိုက်လံစီးနင်းပြလေ၏။ မြင်းပေါ် မတ်တတ်ရပ်ပြီး လှံကို လက်နှစ်ဖက်ဖြင့် မြှောက်၍ စီးရာ ကာမဏီလည်း လိုက်လံစီးပြရာ ချိုင်းမှ ချပ်ဝတ်ကြိုးပြတ်၍ ချိုင်းသားပေါ်သွားသည်ကိုလည်းကောင်း၊ ခေါင်းကိုမော့၍ ဦးခေါင်းကို ဝဲ၊ ယာ၊ နောက်သို့လှည့်စေရာ လည်ပင်းပိုင်းမှ ချပ်ကြိုးများလျော့၍သွားသည် ကိုလည်းကောင်း ကာမဏီ၏ ဟာကွက်များကို မှတ်သားထားပြီး စီးချင်းထိုးကြလေ၏။

ပထမပိုင်းတွင် လက်ရည်မျှနေသည်ကို တွေ့ရသဖြင့် သမိန်ဗရမ်းမှ ကာမဏီမြင်း မောရန် ပရိယာယ်ဖြင့် စီးနင်းရင်း နှစ်ယောက်သားရင်ဆိုင်အတွေ့တွင် ကာမဏီတစ်ယောက် ဝဲလက်ဖြင့် မြင်းဇက်ကြိုးကို ထိန်းပြီးသကာလ လက်မှလှံကို မြှောက်ပင့်ကိုင်ဆောင် ဒုန်းဆိုင်း၍ သမိန်ဗရမ်းအား အထိုးတွင် သမိန်ဗရမ်းမှ ချပ်ကြိုးပျက်နေသော ချိုင်းတွင်းသို့ လှံကို တဆုံးထိုးသွင်းပြီး မြင်းပေါ်မှ ဟန်ချက်ပျက်၍ ယာဘက်သို့ စောင်းအကျတွင် ဓား ဖြင့် ဇက်ကိုခုတ်လိုက်ရာ ခေါင်းပြတ်၍ကျလေသည်။ ပြတ်ကျလာသော ကာမဏီ၏ဦးခေါင်း မြေပြင်သို့ မရောက်မီ သံချွန်းဖြင့်ချိတ်၍ သံခြင်းထဲထည့်ပြီး ဘုရင်မင်းခေါင်ရှိရာ သာလာယံ ဇရပ်ဆီသို့ မြင်းကိုနှင်ခဲ့လေတော့သည်။ အင်းဝကို ကယ်တင်ခဲ့သော သမိန်ဗရမ်းသည် ဘုရင်မင်းခေါင်အား ကာမဏီ၏ဦးခေါင်းကို ဆက်သပြီးနောက် မြို့တွင်းသို့ဝင်သွားချိန်တွင် အင်းဝသားတို့၏ နှုတ်ဖျားမှ **“သူ့ရဲကောင်း သမိန်ဗရမ်း”** ဟု အော်ဟစ်ကြွေးကြော်နေကြပေ တော့သည်။

သမိန်ဗရမ်းအား ဘုရင်မင်းခေါင်မှ သမီးကညာ ရာဇမိတာနှင့် လက်ဆက်ပေးပြီး နောက် မဟာဥပရာဇာအဖြစ် တင်မြှောက်မည်ဟု အမိန့်ရှိရာ သမိန်ဗရမ်းမှ ခြွင်းချက်နှစ်ခု ဖြင့် လက်ခံပါမည့်အကြောင်း ပြန်လည်တင်လျှောက်ပါသည်။

- n ပထမအချက်မှာ မည်သူတစ်ဦးတစ်ယောက်ကမျှ မိမိအား “ကျွန်” ဟု မခေါ်စေရပါ။ တစ်စုံတစ်ယောက်သောသူမှ “ကျွန်” ဟု ခေါ်ဆိုသည်ကို မိမိ ကြားသိရပါမူ မိမိသည် ဟံသာဝတီသို့ အလိုအလျောက် ပြန်ခွင့်ရစေရပါမည် ဖြစ်ပါကြောင်း။
- n ဒုတိယအချက်မှာကား မည်သည့်ကာလတွင်မဆို အင်းဝနှင့်ဟံသာဝတီ စစ်ကျော့ ကြမည်ဆိုလျှင် မိမိအနေနှင့် မည်သည့်ဘက်မျှမလိုက်ပါလျက် အလယ်တွင် ကြား နေခွင့်ပေးဖို့ အခွင့်အရေး ရလိုပါကြောင်းနှင့် သူ့ရှင်ရာဇာဓိရာဇ်နှင့် ဟံသာဝတီမှ အပ အခြားသော နိုင်ငံများနှင့် စစ်မက်ဖြစ်ပွားပါက အင်းဝတပ်၏ ရှေ့တန်းမှနေ၍ အရှင်သစ္စာကို ဦးထိပ်ပန်ဆင် အမှုတော်ကို ကျေပွန်စွာ ထမ်းဆောင်ပါမည် ဖြစ်ပါ ကြောင်းတို့ ဖြစ်လေသည်။

ဘုရင်မင်းခေါင် ကျေနပ်စွာ လက်ခံပြီးနောက် နေ့ကောင်းရက်သာရွေး၍ အိမ်ရှေ့စံ မဟာဥပရာဇာအဖြစ် တင်မြှောက်၍ သမီးတော်နှင့်လက်ဆက်ပေးလိုက်လေသည်။ မင်္ဂလာ

ပွဲပြီးနောက် သုံးလအကြာတွင် သမီးတော်၌ ပဋိသန္ဓေ ခ၍ သားယောက်ျားလေး ဖွားမြင်လေသည်။ ဘုရင် မင်းခေါင်လည်း မြေးတော်ကို လွန်စွာ ချစ်မြတ်နိုးတော် မူလေသည်။ မြေးတော်ကလေး တစ်နှစ်သားအရွယ် အရောက် တစ်ခုသောညီလာခံတွင် မြေးတော်ကို ရင်ခွင်ပိုက်၍ ညီလာခံကျင်းပစဉ် မြေးတော်မှ ဘိုးတော် ဘုရင် မင်းခေါင်၏ နားသယ်ဆံစတို့ကို ဆွဲရာ နာကျင် လွန်းသဖြင့် -

]] သမိန်ဗရမ်း
စိတ်ထဲတွင်လည်း
လွန်စွာဝမ်းနည်း၍
ဆုံးဖြတ်ချက်တစ်ခုကို
ခိုင်မာစွာ
ချလိုက်လေသည်။
ဟံသာဝတီသို့ပြန်ရန်
အချိန်တန်ချေပြီ
ဟူ သော
ဆုံးဖြတ်ချက်ပင်
ဖြစ်ပေသည်။]]

“စိတ်ကြမ်းခက်ထန်သည့် သည်ကျွန်သားက တော့ ...” ဟု မြည်တွန်ပြောဆိုပြီး မြေးတော်ကို ဆွဲချ လိုက်သည်။ သမိန်ဗရမ်းစိတ်ထဲတွင်လည်း လွန်စွာ ဝမ်းနည်း၍ ဆုံးဖြတ်ချက်တစ်ခုကို ခိုင်မာစွာ ချလိုက် လေသည်။ ဟံသာဝတီသို့ပြန်ရန် အချိန်တန်ချေပြီ ဟူ သော ဆုံးဖြတ်ချက်ပင် ဖြစ်ပေသည်။

သောကကို ရင်မှာပိုက်လျက် သူ့ရှင်ထံ စာ တစ်စောင်နှင့် ချစ်ရပါသောဇနီးထံ စာတစ်စောင်တို့ကို မည်သူမသိရအောင် ရေးထားပြီးနောက် ဇနီးသည် အတွက်စာကို စက်အုံးအောက်တွင် ထားလိုက်လေ သည်။ သူ့ရှင်အတွက်စာကိုမူ ခါးပုံစတွင် ထည့်ပြီးနောက် ကာမဏီနှင့် စီးချင်းထိုးစဉ်က မကျည်းစေ့ရောင်မြင်းနီ ပေါ်တွင် ရွှေကတင်၊ သူရဲကောင်းဝတ်ရုံကို ဆင်မြန်း၍ လှံနှင့် ဓားရှည်တို့ကို လွယ်လျက် မြို့ပြင်သို့ မြင်းအား ဒုန်းနှင်စိုင်း၍ အင်းဝကို ကျောခိုင်းထွက်ခဲ့ပါတော့သည်။ မြို့စောင့်သူရဲသူခက်တို့ သိ၍ အဆင့်ဆင့် လျှောက်ထား ရာ သူ့ရှင်မင်းခေါင်နားသို့တိုင် ပေါက်ခဲ့လေသည်။ သူ့ရှင်လည်း ချက်ချင်းပင် မြင်းတပ်တစ်ထောင်နှင့် သမိန်ဗရမ်းနောက်သို့လိုက်စေ၍ လိုက်လံဖမ်းဆီးစေ၏။ အင်းဝ၏ ကျေးစွန်နယ်ဖျား၊ နယ်ခြားအရောက်တွင် တိုင်တစ်ခု၏ထိပ်၌ သူ့ရှင်ထံ ရေးထားသောစာကို ညှပ် ၍ နောက်မှလိုက်လာသော မြင်းတပ်ဗိုလ်အား ညွှန်ပြ ပြီး ဟံသာဝတီပိုင်နက်အတွင်းသို့ မြင်းကို အသော့နှင် ဒုန်းစိုင်းထွက်ခွာသွားလေတော့သည်။ မြင်းတပ်ဗိုလ် စာကိုယူ၍ အင်းဝသို့ပြန်လာခဲ့ပြီး ထီးဘုရားမင်းခေါင်ထံ ဆက်သလိုက်ပေတော့သည်။ စာတွင် အဓိကအားဖြင့်

“ကျွန်” ဟူသော သုံးစွဲခံရမှုနှင့်အတူ မူလထားအပ်သော ကတိကဝတ်အတိုင်း ဟံသာဝတီသို့ပြန်ရပြီ ဖြစ်ကြောင်းနှင့် ရှိခိုးဦးတင်ကန်တော့ခဲ့ကြောင်းကို ရေးသားထားလေသည်။

“နှုတ်ကျွံလျှင် အရေးတော် ပျက်တတ်သည်

ဓားကျွံလျှင် ခြေလက် ရှုနာတတ်သည်” ဟူသော ဆိုရိုးအတိုင်း သူ့ရှင်လည်း ရုတ်တရက် နှုတ်မစောင့်စည်းနိုင်မှုကြောင့် သမက်တစ်ယောက်၊ သူရဲကောင်းတစ်ယောက် ဆုံးရှုံးရချေ၏ဟူ၍ များစွာဝမ်းနည်းကြေကွဲရလေသည်။ သမိန်ဗရမ်းလည်း ပဲခူးဟံသာဝတီ သို့ ပြန်ရောက်ရှိပြီး သူ့ရှင်ရာဇာဓိရာဇ်အား ဖြစ်ကြောင်းကုန်စင် သံတော်တင်ပြီးနောက် သူ့ရှင်လည်း ဝမ်းမြောက်စွာနှင့် သမိန်ဗရမ်းအား ဥပဘောဂ၊ ပရိဘောဂ ဆိုင်ရာများစွာတို့ ကို ချီးမြှောက်တော်မူပြီး ခုနစ်ရက်ကြာမျှ ပွဲသဘင်ကို ကျင်းပတော်မူစေလျက် ဒုန်းဝန်းမြို့ ကို စားစေပါတော့သည်။

မည်သို့ပင်ဆိုစေ၊ မည်မျှကြီးမားသော ရာထူးများဖြင့် ချီးမြှောက်ခံရသည်ဖြစ်စေ မိမိတိုင်းပြည်၊ မိမိလူမျိုးတို့၏ အရေးအရာသည်သာ အခရာကျပေမည် ဖြစ်သည်။

သမိန်ဗရမ်းသည်

- သတ္တိရှိသော သူရဲကောင်းမည်ပါပေ၏။
- ကတိတည်ကြည်သော သူရဲကောင်း မည်ပါပေ၏။
- ကျေးဇူးတရားကို နားလည်သော သူရဲကောင်းမည်ပါပေ၏။
- မိမိနိုင်ငံ၊ မိမိလူမျိုး၊ မိမိဖွားရာဒေသအပေါ် မေတ္တာဓာတ်ကြီးမားသော သူရဲကောင်း မည်ပါပေ၏။
- ချစ်တတ်၊ ကြင်နာတတ်၊ သစ္စာရှိသော သူရဲကောင်းလည်း မည်ပါပေ၏။

ထို့အတူပင် ယနေ့မျက်မှောက်ခေတ်ကာလ သမယတွင်လည်း မိမိနိုင်ငံ၊ မိမိနိုင်ငံသား တို့အတွက် သတ္တိရှိသော၊ ကတိတည်ကြည်သော၊ ကျေးဇူးတရားကို နားလည်သော၊ မေတ္တာ ဓာတ်ကြီးသော၊ သစ္စာရှိသော သူရဲကောင်းများစွာ ပေါ်ထွန်းပါစေကြောင်း၊ နိုင်ငံတော်ကြီး လည်း အေးချမ်းသာယာ ငြိမ်းချမ်းစွာနှင့် အခွန်ရှည်တည်တံ့ခိုင်မြဲပါစေကြောင်း ဆန္ဒဆုမွန် တောင်းအပ်ပါပေသတည်း။

ပျို့

ကိုးကား

- နိုင်ပန်းလှ၏ ရာဇာဓိရာဇ်အရေးတော်ပုံကျမ်း
- ကိုယ်တိုင်ရေးမှတ်စုများ။

အယ်ဒီတာ့စကား

- ငြိမ်းချမ်းရေးတည်ရှိမှုနှင့် လွတ်လပ်ရေးအခွန်ရှည်မှု

ရိုးရာဓလေ့ စာပေယဉ်ကျေးမှုကဏ္ဍ

- ၁။ ထားဝယ်ဒေသမှ ရှေးမြို့ဟောင်းများ
- ၂။ ကျိုင်းတုံဒေသနေ ရှမ်းတိုင်းရင်းသားလူမျိုးအကြောင်း တစေ့တစောင်း
- ၃။ ရခိုင်တိုင်းရင်းသားတို့၏ ထမင်းထောင်၊ ပန်းထောင်၊ ဆီမီးထောင် ပူဇော်ပွဲနှင့် လှေပြိုင်ပွဲ
- ၄။ ချင်းတိုင်းရင်းသူတို့၏ မျက်နှာပါးရဲထိုးသည့် ရိုးရာဓလေ့ယဉ်ကျေးမှု
- ၅။ လူရှိုင်းတိုင်းရင်းသားများ၏ ဆောင်ရန်၊ ရှောင်ရန်ဆိုင်ရာ ရိုးရာဓလေ့ ထုံးတမ်းစဉ်လာများ
- ၆။ ချိုချင်းတို့၏ အမည်ပေးဓလေ့
- ၇။ ရှေးခေတ်ပလောင်ရွှေမြေမှ ထူးဆန်းဖွယ်ရာများနှင့် ပလောင်လူမျိုးအကြောင်း

အထူးဆောင်းပါးကဏ္ဍ

- ၈။ ဆက်လက်သုံးစွဲပေး ငြိမ်းချမ်းရေး ဆေး
- ၉။ ခေတ်အလိုက် (ကိုလိုနီခေတ်) မြန်မာ့ဆန်စပါးလုပ်ငန်း ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ခဲ့မှုအခြေအနေနှင့် သင်ခန်းစာများ

နိုင်ငံ့အရေးနှင့်တိုင်းရင်းသားရေးရာကဏ္ဍ

- ၁၀။ အမျိုးသားရေးစိတ်ဓာတ်ကို အခြေခံဆောင်ရွက်တတ်သည့် နိုင်ငံရေးသမားကောင်းများ လိုအပ်သည်
- ၁၁။ အိန္ဒိယနိုင်ငံ၏ ဖက်ဒရယ်စနစ်အပေါ်လေ့လာခြင်း
- ၁၂။ အမျိုးသားရေးလှုပ်ရှားမှုသမိုင်းအစ သို့မဟုတ် အမျိုးသားနေ့
- ၁၃။ ရွေးကောက်ပွဲယဉ်ပြိုင်မှုစနစ်သစ်
- ၁၄။ မျှော်မှန်းရွယ်ရည် အနာဂတ် ဖက်ဒရယ်ဒီမိုကရေစီ
- ၁၅။ (၆၇)နှစ်မြောက် ကရင်ပြည်နယ်နေ့နှင့် ငြိမ်းချမ်းရေးအသံ

ထင်ပေါ်ကျော်ကြား တိုင်းရင်းသားကဏ္ဍ

- ၁၆။ မြန်မာ့နိုင်ငံရေးသုခမိန့်ကြီး ဘကြီးဘဘော(ဖေ၊ ပု၊ ရှိန်)
- ၁၇။ မွန်တိုင်းရင်းသူ ဘုရင်မကြီးရှင်စောပု
- ၁၈။ စာတွေ့ထက် လက်တွေ့ကိုပို၍နှစ်သက်သူ၊ စစ်သားကောင်း၊ ခေါင်းဆောင်ကောင်းပီသသူ ဗိုလ်ချုပ်စမစ်ဒွန်း

အထွေထွေကဏ္ဍ

- ၁၉။ ဟားခါးမှသည်ဖလမ်းဆီသို့
- ၂၀။ ရခိုင်တို့ဒေသတွင်းတန်ခိုးအာဏာကြီးထွားလာခြင်း (၁၆ ရာစုအစောပိုင်းအခြေအနေများ)
- ၂၁။ ကိုလိုနီခေတ် မြန်မာနိုင်ငံ စာရေးဆရာများ၏လှုပ်ရှားမှု သမိုင်းစာမျက်နှာများ
- ၂၂။ အညာဒေသမှ မြန်မာ့လက်မှုပညာ စက္ကူရုပ်များ
- ၂၃။ ဗမာ့ရှုခင်း ဗမာ့စိတ်ရင်း
- ၂၄။ တန်ဆောင်မုန်းလနှင့် မီးပုံးပျံပွဲတော်
- ၂၅။ သစ္စာ၊ သတ္တိ၊ ကတိရှိစေ